ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

МАТЕРІАЛИ

XIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ОСВІТИ

29-30 жовтня 2024 року

ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

МАТЕРІАЛИ
XIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ОСВІТИ

29-30 жовтня 2024 року

Львів
2024

УДК 005
ББК 94.3(0)

Актуальні питання розвитку науки та освіти: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 29-30 жовтня 2024 року. – Львів : Львівський науковий форум, 2024. – 430 с.

У даному збірнику представлені тези доповідей учасників XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання розвитку науки та освіти», організованої Львівським науковим форумом. Висвітлюються актуальні питання розвитку науки та освіти на сучасному етапі становлення, розглядаються сучасні наукові дискусії різних наукових напрямів.

Збірник призначений для студентів, здобувачів наукових ступенів, науковців та практиків.

Всі матеріали представлені в авторській редакції. Автори несуть безпосередню відповідальність за повноту, їх цілісність та дотримання норм академічної доброчесності.

Львівський науковий форум, 2024

ЗМІСТ

ВІЙСЬКОВІ НАУКИ 14

Бурлаков О. ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ 14

Горланов Д.В. УДОСКОНАЛЕННЯ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕРСОНАЛУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 16

Дем'янець І.О. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ 18

Доценко Д. РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОГО ФАКТОРУ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ 20

Забудський О.П. ВПЛИВ НОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ВОГНЕВУ ПІДГОТОВКУ . 22

Заікін Д.А. РОЗВИТОК ТА ВИКОРИСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ ТЕХНОЛОГІЙ БПЛА 24

Казіміров М., Дем'янець І. ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНІ ПРЕДМЕТИ В ЗОНІ КОНФЛІКТУ 26

Кільова С. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ 28

Кукарін Т.І. ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ У ТАКТИЧНИХ ОПЕРАЦІЯХ 30

Мірошниченко А.О. НЕЗАКОННИЙ ОБІГ ЗБРОЇ ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ 32

Павліченко Д.Д. ІДЕНТИФІКАЦІЯ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИХ ОБ'ЄКТІВ: ВИКЛИКИ ТА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ 35

Пристинський Б.О. ТАКТИКА ТРАНСФОРМАЦІЇ МАЛИХ ТАКТИЧНИХ ГРУП НА ПОЛІ БОЮ 38

Рубльов К. МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ТОЧНОСТІ СТРІЛЬБИ У КУРСАНТІВ НА ЕТАПАХ НАВЧАННЯ 40

Страшко В. ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ 42

Шарамок К. ВПЛИВ СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ НА ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНУ ПІДГОТОВКУ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ 44

Шарамок К. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ У ФОРМУВАННІ БОЙОВИХ НАВИЧОК КУРСАНТІВ 46

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ***48***

Бутирський О.А. ПАРТНЕРСТВО БІЗНЕСУ-ОСВІТИ-ДЕРЖАВИ ЯК ОСНОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ: АСПЕКТ СВБ 48

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ ***52***

Векленко Р., Фролов М. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ 52

Казьмірук Д., Фролов М. ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО ЧАСУ 55

Кузик Ю. УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРУ ІНВЕСТИЦІЙ 57

Макаров Д.Д. СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ТА КОЛЕКТИВНО - ДОГОВІРНА ДІЯЛЬНІСТЬ 60

Неспляк Р., Фролов М. ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З КРИПТОВАЛЮТОЮ . 63

Шамша Д., Фролов М. МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇЇ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ 65

ІСТОРИЧНІ НАУКИ ***67***

Гадинко О.О. Е.СЛУШАНСЬКИЙ ПРО ПОДІЇ 1914 РОКУ НА БУКОВИНІ (У СТОРОЖИНЦІ) 67

МЕДИЧНІ НАУКИ ***85***

Роговець Ю.Ю., Левченко Є.О., Колесник Я.В. ЕПІДЕМІОЛОГІЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА КОРОНАВІРУСНОЇ ІНФЕКЦІЇ (COVID-19) СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ ДИТЯЧОГО ВІКУ В ПОСТПАНДЕМІЧНИЙ ПЕРІОД 85

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА ***88***

Бурлаков О. SOCIAL MEDIA AS A TOOL OF TERRORISM: METHODS OF RECRUITMENT AND PROPAGANDA 88

Васецька А.В. ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ 90

Граур К.Є. ЗАГРОЗИ ТА ВИКЛИКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 93

Дем'янець І.О. TERRORISM: CHALLENGES FOR INTERNATIONAL SECURITY ... 96

Забудський О.П. РОЛЬ ОБСЄ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕКИ ТА СТАБІЛЬНОСТІ В ЄВРОПІ 98

Задорожній Н.В. ТАКТИКА ЗАТРИМАННЯ ОЗБРОЄНИХ ЗЛОЧИНЦІВ В УМОВАХ МІСЬКОЇ ЗАБУДОВИ.....100

Макаров Д.Д. ПИТАННЯ РОЗВИТКУ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ СУБ'ЄКТІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....102

Маляренко В.В. MASS RIOTS.....104

Поплавський О.А. ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ ВІД ВНУТРІШНІХ ПОРУШНИКІВ НА ОБ'ЄКТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ...107

Різванов В.С., Декусар Г.Г. ORGANIZATION AND PLANNING OF NATIONAL POLICE ACTIONS IN CASE OF MASS UNRESTS AND PROTESTS 115

Рубльов К. INTERNATIONAL EXPERIENCE IN COMBATING CYBERCRIME: COOPERATION AND CHALLENGES 118

Рубльов К. АДАПТАЦІЯ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВО-СЛУЖБОВЦІВ ДО СПЕЦИФІКИ МІСЬКОГО БОЮ.....122

Тисовський І. INTERNATIONAL EXPERIENCE IN COUNTERING TERRORISM ...124

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ.....126

Вішован А.І., Афанасенко Т.М., Юрченко Н.В. ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ СТАТИСТИКИ В ШКІЛЬНОМУ КУРСІ МАТЕМАТИКИ В ЗАДАЧАХ ЩОДО АНАЛІЗУ РЕАЛЬНИХ ДАНИХ 126

Вішован А.І., Афанасенко Т.М., Гиндрюк В.В. ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ГАУССА ТА МЕТОДУ КРАМЕРА В ЗАДАЧАХ ЕКОНОМІЧНОГО ЗМІСТУ ШКІЛЬНОГО КУРСУ МАТЕМАТИКИ СТАРШОЇ ШКОЛИ 132

Пустова С. АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....136

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ 139

Світенко І.В. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНИ З США".....139

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ 142

Бочарова А.В. ПСИХОЛОГІЧНІ ПРИЙОМИ СПІЛКУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ З ОСОБАМИ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА 142

Васецька А.В., Шинкаренко І.О. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДО ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ 144

Волянюк Д.В., Шинкаренко І.О. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ ТА СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 147

Голуб Ю.Ю. ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ДО ВИКОНАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ 149

Гончар К.С. ЗНАЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.....151

Забудський О.П. ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ЗЛОЧИННОЇ ПОВЕДІНКИ.....153

Казіміров М.М. ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ 156

Мірошниченко А.О. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНІХ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....158

Мозоль К.О. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПРАЦІВНИКІВ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ.....161

Павленко М.А., Шинкаренко І.О. ФОРМУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ У КУРСАНТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....163

Цигікало Г.Д. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СЛІДЧИХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ДО ДОПИТУ.....166

Шелкоплясова О.С. ПРОФЕСІЙНА ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЯК ФАКТОР ПСИХОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОГО СТАНУ 168

Шелкоплясова О.С. ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ЗЛОЧИННОЇ ПОВЕДІНКИ.....170

СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ 172

Павленко М.А., Комих Н.Г. ЗМІНИ В СОЦІАЛЬНІЙ СТРУКТУРІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ВНАСЛІДОК ВИМУШЕНОЇ МІГРАЦІЇ 172

ТЕХНІЧНІ НАУКИ.....174

Novikov A.O., Matsyi O.B. COMPARATIVE ANALYSIS OF TRAJECTORY PREDICTION TECHNIQUES IN MULTI-AGENT SYSTEMS: TRADITIONAL VS. NEURAL NETWORK APPROACHES 174

Лях І.М., Повханич В.І., Болехан І.В. ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА БАГАТОКРИТЕРІАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ ПРОЄКТІВ ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ЇХ ФІНАНСУВАННЯ 178

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ ***180***

Анохіна К., Рогальський В. ВИКОРИСТАННЯ БОЙОВИХ МИСТЕЦТВ У СИСТЕМІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ 180

Анохіна К., Рогальський В. РОЛЬ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ 182

Бодня А.А. РОЛЬ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО 184

Декусар І., Порохнявий А. МЕТОДИ ТА ПІДХОДИ ДО ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД.....186

Декусар І., Порохнявий А. РОЛЬ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ЗАПОБІГАННІ ТРАВМАТИЗМУ СЕРЕД ПОЛІЦЕЙСЬКИХ 188

Дем'янець І.О., Чоботько М.А. ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ.....190

Забудський О.П. ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ 192

Казіміров М.М., Чоботько М.А. СУЧАСНІ МЕТОДИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.....194

Мірошниченко А.О. РОЗВИТОК ВИТРИВАЛОСТІ У КУРСАНТІВ: МЕТОДИ ТА ПІДХОДИ У СПЕЦІАЛЬНІЙ ФІЗИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ.....196

Нємцов В., Чоботько М.А. ВИКОРИСТАННЯ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ТА РОЗУМОВОЇ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.....198

Павленко М.А., Петренко С.П. ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ САМООБОРОНИ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ТА ЗАТРИМАННЯ НЕОЗБРОЄНОГО НАПАДНИКА.....200

Патретний Д.Р., Петренко С.П. РУКОПАШНИЙ БІЙ ЯК ФОРМА САМОЗАХИСТУ.....202

Петриченко І.В. ВПЛИВ КАРДІОРЕСПІРАТОРНОЇ ПІДГОТОВКИ НА ПРОФЕСІЙНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.....204

Плешаков Ю.В. РОЗВИТОК КООРДИНАЦІЇ ТА СПРИТНОСТІ У СПІВРОБІТНИКІВ ПОЛІЦІЇ ДЛЯ ОПЕРАТИВНОГО РЕАГУВАННЯ 206

Плешаков Ю.В. РОЛЬ АЕРОБНИХ НАВАНТАЖЕНЬ У ПІДВИЩЕННІ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ГОТОВНОСТІ СПІВРОБІТНИКІВ ПОЛІЦІЇ 208

Плешаков Ю.В. ТЕСТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЯК ЧАСТИНА ВІДБОРУ ДО СПЕЦІАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ 210

Розумний Ю.В. ЗАСТОСУВАННЯ ТРЕНУВАЛЬНИХ КОМПЛЕКСІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ БОРОТЬБИ З ПРАВОПОРУШНИКАМИ 212

Розумний Ю.В. РОЛЬ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....214

Розумний Ю.В. СПЕЦИФІКА РОЗВИТКУ СИЛОВИХ ЯКОСТЕЙ ПРАЦІВНИКІВ НПУ У РАМКАХ СЛУЖБОВОЇ ПІДГОТОВКИ 217

Рубльов К. ВПЛИВ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ НА ПСИХОЛОГІЧНУ СТІЙКІСТЬ І ЗДАТНІСТЬ ДО ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ 219

Сімора Д.С., Петренко С.П. УДОСКОНАЛЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ 221

Стрельцов В.В., Петренко С.П. ТРАВМУВАННЯ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ, ПОВ'ЯЗАНЕ З НЕДОСТАТНЬОЮ ФІЗИЧНОЮ ПІДГОТОВЛЕНІСТЮ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ 223

Цапович В., Чоботько М. СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАВООХОРОНЦІВ ВІДПОВІДНО ДО ПОТРЕБ ЗУМОВЛЕНИХ ВОЄННИМ СТАНОМ.....225

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ 227

Антоняк І.В. ВИВЧЕННЯ РОМАНУ А.ЛЕВКОВОЇ «ЗА ПЕРЕКОПОМ Є ЗЕМЛЯ» НА УРОКАХ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ 227

Васецька А.В. VERBAL PORTRAIT AS A METHOD OF FIXING APPEARANCE SIGNS 230

Зажитько В.О. ЛЕКСИЧНІ ОДИНИЦІ ЯК ІНСТРУМЕНТ АПЕЛЯЦІЇ ДО ПОТРЕБ ЛЮДИНИ У ПОЛІТИЧНІЙ ПРОМОВІ 232

Запоточний Н. АД'ЄКТИВНА ТРАНСПОЗИЦІЯ ІМЕННИКА НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ В. ШКЛЯРА "ТІНЬ СОВИ".....235

Лазаренко І.І., Міщенко Т.В. МИЛОСЕРДЯ, МИР ТА МАЙБУТНЄ: АПЕЛЯЦІЯ ДО ЕТОСУ В СТАТТЯХ ПРО УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ 240

Пасічник А. ПЕРЕДАЧА ЗВУКОВОГО СИМВОЛІЗМУ В ПОЕТИЧНИХ ТВОРАХ.....243

Топчий О.Ю. ПАРЕНТЕЗА ЯК ЯВИЩЕ СУЧАСНОГО ГАЗЕТНОГО ДИСКУРСУ.....245

Яценко С. ПЕРЕКЛАД ПРИСЛІВ'ЇВ ТА ПРИКАЗОК.....248

ЮРИДИЧНІ НАУКИ.....250

Анохіна К., Фролов М. ФІНАНСОВА КІБЕРБЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА СТРАТЕГІЇ ПРОТИДІЇ ЕКОНОМІЧНИМ ЗЛОЧИНАМ.....250

Афтанасів В.М. РОЛЬ САТИСФАКЦІЇ У ВИРІШЕННІ МІЖНАРОДНИХ КОНФЛІКТІВ 253

Афтанасів В.М. ЕВОЛЮЦІЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЯК ЗМІНИЛАСЯ ЕФЕКТИВНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В РЕАЛІЯХ ВІЙНИ 256

Бажан А.В. БЮДЖЕТНИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ.....259

Бажан А.В. ЩОДО БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ 261

Балачук К.С. ПРАВОВИЙ СТАТУС ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ: ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ.....264

Балачук К.С. ВПЛИВ ВІЙНИ НА БЮДЖЕТНУ ПОЛІТИКУ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА РІШЕННЯ 267

Бодня А.А. СПАДКОВЕ ПРАВО УКРАЇНИ: НОВІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....270

Бочарова А.В. ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНУ БЕЗПЕКУ 273

Вайда Д., Фролов М. РОЛЬ ФІНАНСОВОГО ПРАВА В РЕГУЛЮВАННІ КРИПТОВАЛЮТ 275

Вергун В.А. ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАТРИМАННЯ ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ 277

Вільгуцький В., Фролов М. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ: МЕХАНІЗМИ ТА ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ.....280

Волянюк Д.В., Декурсар Г.Г. USE OF WATER CANNONS BY POLICE OFFICERS: CONCEPT AND ESSENCE 282

Волянюк Д.В., Олійник Ю.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ МАРОДЕРСТВУ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ 284

Голуб Ю.Ю., Березняк В.С. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД БОРОТЬБИ З СЕКСУАЛЬНИМ НАСИЛЬСТВОМ ТА ЙОГО ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ В УКРАЇНІ 287

Гончар К.С. МЕДИЧНІ ТА ЮРИДИЧНІ РИЗИКИ ПРОВЕДЕННЯ АБОРТІВ У ДОМАШНІХ УМОВАХ 290

Горланов Д.В. СУСПІЛЬНО НЕБЕЗПЕЧНІ НАСЛІДКИ, ЯК ОДНА З ОЗНАК ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ 292

Грабар О.С. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕДУРИ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄС 294

Граур К.Є. MODERN METHODS OF IDENTIFYING CRIMINALS BY APPEARANCE 298

Дем'янець М.Р. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ 302

Захарова Н.Т., Буряк А.В. ОБМЕЖЕННЯ ПЕРЕСУВАННЯ ОСОБИ ЧИ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ АБО ФАКТИЧНОГО ВОЛОДІННЯ РІЧЧЮ.....305

Казіміров М.М. THE EVOLUTION OF ORGANIZED CRIME: CYBERCRIME..307

Кіріченко А.М. ЩОДО ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СПІВУЧАСНИКІВ 309

Кохановська Д.С. HUMAN TRAFFICKING COMBAT UNDER THE CONDITIONS OF MARTIAL STATE IN UKRAINE 311

Кравченко В.В. МНОЖИННІСТЬ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА ВИДИ.....313

Красільніков В.П. БУДОВА СИСТЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА.....316

Кукарін Т.І., Декусар Г.Г. THE ROLE OF MOUNTED POLICE AND EQUESTRIAN PATROLS IN UKRAINE 318

Кукарін Т.І., Нагорна О.О. ДИСКРИМІНАЦІЯ НА РИНКУ ПРАЦІ 320

Кукарін Т.І., Чорна А.Г. ПРИНЦИПИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВОТВОРЕННІ.....323

Кукарін Т.І., Логінова М.В. ПУБЛІЧНІ І ПРИВАТНІ ІНТЕРЕСИ, ЩО ОХОРОНЯЮТЬСЯ ЕКОЛОГІЧНИМ ПРАВОМ.....325

Лапа М.В. THE PRINCIPLE OF DESCRIBING A CRIMINAL'S APPEARANCE IN POLICE WORK 327

Лещенко А.С. СПІВВІДНОШЕННЯ СІМЕЙНОГО ТА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА329

Макаров Д.Д. CIVIL UNREST: ANALYSIS OF CAUSES, CONSEQUENCES AND POSSIBLE SOLUTIONS.....331

Макаров Д. ПРАВОВА ОХОРОНА ТВАРИННОГО СВІТУ В УКРАЇНІ 333

Маломуж П.Ю. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ГРОМАДЯН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 337

Маломуж П.Ю. ПРОБЛЕМА ЗМЕНШЕННЯ ВИДІВ ПОКАРАНЬ ДЛЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ 339

Маляренко В.В. ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАМАХУ НА КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ 341

Мартинюк Н.Р., Бодня А.А. РОЛЬ ДЕПАРТАМЕНТУ СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ У БОРОТЬБІ З КОРУПЦІЙНИМИ ПРОЯВАМИ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ.....343

Мартинюк Н.Р. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЗЛОЧИННОСТІ: НОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....345

Мірошниченко А.О. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 347

Мірошніченко В., Петрова В. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРОВАДЖЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 349

Мотуз А.В. ВИЗНАЧЕННЯ ВИДІВ МНОЖИННОСТІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У ВИМІРІ ПРИНЦИПУ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА 351

Науменко Д.В., Олійник Ю.В. ВПЛИВ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ НА ПРАВА ЖІНОК І ДІТЕЙ СЕРЕД ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ.....354

Нємцов В.Ю. URGENT PROHIBITION ORDER AS A FORM OF COMBATING DOMESTIC VIOLENCE.....356

Нємцов В., Войтюк М.П. МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ.....358

Омельчук І.С. ROLE OF THE COMMUNITY IN ADDRESSING DOMESTIC VIOLENCE 360

Павленко М.А., Логінова М.В. ЗАГРОЗА КОНЦЕПЦІЇ ЕКОЦИДУ В МІЖНАРОДНОМУ ЕКОЛОГІЧНОМУ ПРАВІ 362

Павленко М.А., Олійник Ю.В. ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ.....364

Павленко М.А. ЩОДО ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗМІНИ ІСТОТНИХ УМОВ ПРАЦІ В ПЕРІОД ОГОЛОШЕНОГО ВОЄННОГО СТАНУ 366

Патретний Д.Р. ВОЄННИЙ СТАН ЯК ОБСТАВИНА, ЯКА ВПЛИВАЄ НА КВАЛІФІКАЦІЮ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ 369

Патретний Д.Р., Нагорна О.О. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВОГО ПРАВА 371

Патретний Д.Р. НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ 374

Патретний Д.Р., Логінова М.В. УПРАВЛІННЯ І КОНТРОЛЬ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ.....377

Пацула М.О., Декусар Г.Г. WHITE-COLLAR CRIME 380

Петриченко І.В., Лобода А.С. ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ НАСЕЛЕННЯ І ПОЛІЦІЇ З МЕТОЮ СПІЛЬНОГО ПАТРУЛЮВАННЯ.....382

Романюк В.А., Шептицький М.І. ВПЛИВ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ ЄС НА ЗАКОНОДАВЧУ ДІЯЛЬНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТ 384

Рубан В.В. КВАЛІФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ЗА ОЗНАКАМИ СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ 387

Рубльов К. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖАМЕРИКАНСЬКИХ ОРГАНІВ ІЗ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ 389

Сімора Д.С. ПРО ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ЗАГАЛЬНИХ ЗАСАД ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ.....392

Смага Я.Р., Задорожний В.О. МІСЦЕ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ 394

Страшко В. ORGANIZED CRIME IN UKRAINE.....396

Стрельцов В.В., Серафимова О.М. THE ROLE OF RELIGION IN THE DEVELOPMENT OF LAW AND THE STATE.....398

Стрельцов В.В., Логінова М.В. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ВОД В УКРАЇНІ 400

Тарасенко Д.М., Нагорна О.О. ТРУДОВА ДИСКРИМІНАЦІЯ ЗА ГЕНДЕРНОЮ ОЗНАКОЮ.....402

Тарасенко Д.М. ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ПРАВОПОРУШНИКА: ТАКТИЧНІ ТА ОПЕРАТИВНІ ПРИЙОМИ 404

Тодосієнко В.Д., Черкасова М.О. ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ, ЯК ЗАСІБ БОРОТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ.....406

Форостянова М.І. СУДОВА ПРАКТИКА УКРАЇНИ У СПРАВАХ ПРО ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....409

Цигікало Г.Д. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА МАРОДЕРСТВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....412

Циктор К.А. ОХОРОНА ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ 414

Чирва В.Е. СКЛАД КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....417

Чирва В.Е. ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО. ОХОРОНА ВОД В УКРАЇНІ 419

Шатов В.В. ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ, ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ ТА ЙОГО ВІДБУВАННЯ: СУДИМІСТЬ ТА ЇЇ ПОГАШЕННЯ 420

Швець О.М., Лаврик Я.А. ПРЕВЕНТИВНІ ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ 423

Швець О.М. ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВЕ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЗЛОЧИНІВ ...426

Шепеленко Д.К., Мітіна М.М. ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ БОЙОВИХ ДІЙ 428

ВІЙСЬКОВІ НАУКИ

БУРЛАКОВ Олександр
курсант 3 курсу, н.г ДР-245
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування Національної поліції
Науковий керівник: ***БОДИРЄВ Дмитро***
старший викладач кафедри вогневої підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

В умовах сучасного світу, де технології стрімко розвиваються, вогнева підготовка поліцейських також зазнає значних змін. Використання новітніх технологічних рішень у навчальному процесі дозволяє підвищити ефективність та швидкість підготовки особового складу, особливо в умовах воєнного стану. Тренажери, віртуальні симуляції боїв, спеціалізоване програмне забезпечення для аналізу стрільби та інші сучасні інструменти дають змогу не тільки зберегти час і ресурси, а й створити реалістичні сценарії, наближені до бойових умов. Це дозволяє поліцейським підрозділам краще адаптуватися до реальних загроз і забезпечувати високий рівень готовності до виконання службових завдань. . Інтерактивні методи навчання - це підхід до освіти, де здобувачі беруть активну участь у навчальному процесі, взаємодіючи з викладачем, один з одним і навчальним матеріалом. Ці методи покликані створити сприятливе середовище для обміну інформацією, обговорення та вирішення завдань, сприяючи кращому розумінню та запам'ятовуванню матеріалу. Вони можуть включати в себе дискусії, проекти, групову роботу, використання технологій та інші активні методи, спрямовані на залучення правоохоронців до навчання [3].

Інноваційні технології в вогневій підготовці також сприяють безпеці під час тренувань, оскільки вони дозволяють відтворювати складні ситуації без реальної загрози для життя і здоров'я. Використання таких технологій робить процес навчання більш інтерактивним, дає можливість відпрацьовувати координацію дій між підрозділами, аналізувати помилки та підвищувати рівень професійних навичок кожного поліцейського.

У сучасних умовах, коли поліцейські все частіше залучаються до виконання завдань в умовах підвищеної небезпеки, особливо під час воєнного стану, питання ефективної та швидкої вогневої підготовки стає вкрай важливим. Традиційні методи навчання, хоча й залишаються базою, часто не можуть повною мірою забезпечити підготовку до складних та непередбачуваних ситуацій, з якими стикаються поліцейські під час бойових операцій або в умовах терористичних загроз.

Таким чином, використання сучасних технологій у вогневій підготовці не лише підвищує ефективність навчання, але й сприяє оперативному реагуванню поліцейських на нові виклики, забезпечуючи їхню готовність до виконання службових завдань у складних умовах.

Сьогоденну вогневу підготовку неможливо уявити без інновацій, які допомагають розвинути навички застосування та використання зброї та навички стрільби в поліцейських під час виконання службових завдань. Разом з цим повна відмова від традиційних підходів до вогневої підготовки з переходом на найновіші технології не завжди призводить до передбачуваних результатів на практиці застосування та використання вогнепальної зброї [1, с. 24]. Хоча технології значно розширюють можливості підготовки, традиційні підходи все ще відіграють важливу роль у формуванні базових навичок і принципів безпеки під час роботи зі зброєю. У цьому контексті важливо розглянути ключові аспекти інтеграції сучасних технологій у вогневу підготовку поліцейських, а також зберегти основи, які забезпечують ефективність і безпеку під час використання вогнепальної зброї. Сучасні технології, такі як симулятори реальних бойових ситуацій, віртуальна реальність (VR), тренажери для стрільби та інтерактивні навчальні програми, надають можливість значно підвищити якість вогневої підготовки. Ці технології дозволяють відтворювати реальні сценарії з мінімальними ризиками для життя і здоров'я, економити ресурси, а також забезпечують швидкий аналіз помилок і вдосконалення навичок. У контексті постійної загрози конфліктів та збройних нападів, швидка адаптація поліцейських до нових технологій стає питанням національної безпеки.

Використання інтерактивних методів навчання під час проведення практичних занять з вогневої підготовки може стикатися з деякими проблемами, серед яких: впровадження сучасних технологій, таких як віртуальна реальність, може бути дорогим процесом, і не всі правоохоронні органи мають фінансові можливості для придбання та підтримки таких систем [2]. Тому важливо розробити стратегії, які б дозволили зменшити витрати, забезпечити доступ до новітніх технологій та одночасно зберегти традиційні методи навчання. Це дозволить створити більш гнучку та ефективну систему вогневої підготовки, що відповідає сучасним вимогам безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Мислива О.О., Бодирєв Д.А. Вогнева підготовка: інновації vs традиції. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2021. № 1. С. 23–28. URL: https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/6598
2. Курс стрільб зі стрілецької зброї та бойових машин (КС СЗ і БМ), затверджений наказом ГШ ЗСУ від 17.04.2018 р. № 160.
3. Основи вогневої підготовки: навч. посіб. / М.М. Удянський, І.О. Толкунов, О.О. Бондаренко, В.В. Матухно, В.М. Олекса. Харків: НУЦЗУ, 2020. 147 с.

Горланов Дмитро Віталійович
курсант другого курсу
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування Національної поліції України
Науковий керівник: ***ВОЛКОВ Юрій Михайлович***
старший викладач кафедри вогневої підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

УДОСКОНАЛЕННЯ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕРСОНАЛУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації на територію України у 2022 році суттєво змінило безпекову ситуацію в країні та поставило нові виклики перед Національною поліцією та освітніми закладами Міністерства внутрішніх справ. Введення воєнного стану викликало необхідність у підвищенні рівня підготовки поліцейських, зокрема в аспекті вогневої підготовки, що є критично важливим для забезпечення громадської безпеки та виконання службових обов'язків в умовах збройного конфлікту. Згідно зі статтею 46 «Застосування вогнепальної зброї» Закону України «Про Національну поліцію», застосування вогнепальної зброї є одним із найсуворіших заходів примусу. Це свідчить про те, що працівники поліції повинні мати високий рівень вогневої підготовки та впевненості у своїх діях під час виконання службових обов'язків. У зв'язку з цим виникає нагальна потреба в удосконаленні навичок стрільби, поводження зі зброєю, її застосування та використання.

Одним із шляхів покращення вогневої підготовки є підвищення інтенсивності та практичної спрямованості тренувань. Рекомендується збільшити частоту стрілецьких тренувань, акцентуючи увагу на відпрацюванні реальних сценаріїв, з якими можуть стикатися поліцейські під час виконання своїх службових обов'язків в умовах воєнного стану. Важливим елементом є також використання сучасних тренажерів, які дозволяють відпрацьовувати стрільбу в безпечних умовах, максимально наближених до реальних. Крім того, залучення до тренувань інструкторів із бойовим досвідом є важливим аспектом, оскільки вони здатні навчити поліцейських діяти в екстремальних ситуаціях, забезпечуючи високий рівень підготовки [1, с. 39].

Для подальшого здійснення практичних занять необхідно організовувати міжкафедральні зняття спільно з викладачами фізичної і тактичної підготовки. Це дозволить створити інтегрований підхід до вогневої підготовки, забезпечуючи ефективне використання навчального часу та ресурсів. Крім того, необхідно запровадити підготовку працівників поліції до ведення вогню з різних видів зброї. Навчання поліцейських поводженню з автоматами, пістолетами-кулеметами, снайперськими гвинтівками та іншими видами стрілецької зброї є важливим етапом підготовки. Опанування навичками стрільби з нестандартних положень та в умовах обмеженої видимості, а також вивчення

правил зберігання та перевезення зброї є невід'ємними складовими ефективної вогневої підготовки [2, с. 5].

Одним із найважливіших аспектів підготовки поліцейських є їхня психологічна підготовка, яка включає навчання справлятися зі стресом та емоційним напруженням, що можуть виникнути в бойових ситуаціях. Ситуації, які пов'язані з використанням вогнепальної зброї та прийняттям швидких рішень, потребують не лише технічної підготовки, але й вміння контролювати свої емоції. Опанування навичками самоконтролю та прийняття рішень в умовах воєнного стану є критично важливими для збереження життя як самих поліцейських, так і цивільного населення. Додатково, важливо надавати допомогу поліцейським, які пережили бойові дії, оскільки посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) може суттєво впливати на їхню здатність виконувати службові обов'язки. Психологічні тренінги, консультування та групова терапія можуть допомогти в адаптації співробітників після пережитих травм.

Другим важливим аспектом підготовки є матеріально-технічне забезпечення Національної поліції. Забезпечення поліцейських сучасною стрілецькою зброєю, боєприпасами та засобами індивідуального захисту є необхідним для підвищення їхнього рівня підготовки. Оснащення поліцейських тирів та стрільбищ сучасним обладнанням дозволить створити більш ефективні умови для тренувань [3]. Крім того, удосконалення з боку міжнародного співробітництва, зокрема обмін досвідом з поліцейськими інших країн, які мають досвід ведення бойових дій, може суттєво допомогти українським поліцейським у виконанні своїх службових обов'язків. Залучення іноземних інструкторів до проведення тренувань, а також участь українських поліцейських у міжнародних програмах з вогневої підготовки стане важливим елементом підвищення рівня професійної підготовки [4, с. 85].

Отже, комплексний підхід до підготовки працівників Національної поліції України, що включає психологічну підготовку та матеріально-технічне забезпечення, є ключовим для успішного виконання службових обов'язків у умовах воєнного стану. Зміна умов підготовки поліцейських дозволить забезпечити більш якісне виконання покладених на них обов'язків і правильні дії в складних ситуаціях, що, у свою чергу, підвищить загальний рівень безпеки в країні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Використання сучасних технологій вогневої підготовки поліцейських в умовах війни: переваги та недоліки. В. Поливанюк, Д. Бодирєв. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2023. С. 34-38.
2. Завістовський, О. Д., Д. А. Бодирєв. Оптимізація методів проведення занять з вогневої підготовки курсантів Національної поліції України в умовах обмеженої видимості. Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. С. 358-361.
3. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text.
4. Удосконалення методики проведення практичних занять з дисципліни «Вогнева підготовка» у майбутніх працівників правоохоронних органів. Чабаненко Ю. С. Мельник О. М. Юридичний науковий електроний журнал. 2021. №4. С.559-562.

Дем'янець Ігор Олександрович
курсант 3-го курсу
факультету підготовки фахівців для
підрозділів досудового розслідування,
Науковий керівник: ***Бодирєв Дмитро Анатолійович***
старший викладач кафедри вогневої підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

У сучасних умовах стрімкого розвитку технологій та зростання складності оперативних завдань, що постають перед правоохоронними органами, важливість вдосконалення професійної підготовки поліцейських набуває особливого значення. Однією з ключових складових цієї підготовки є вогнева підготовка, яка безпосередньо впливає на ефективність та безпеку дій поліцейських у кризових ситуаціях. Традиційні методи тренувань, такі як стрільби на полігонах, уже не можуть повною мірою відповідати сучасним вимогам, що ставляться перед правоохоронними органами, особливо в умовах міського середовища та високих ризиків для цивільного населення.

У зв'язку з цим все більш актуальними стають новітні технології, які дозволяють підвищити ефективність навчання та наблизити його до реальних умов. Сучасні симулятори, системи віртуальної та доповненої реальності, а також цифрові стрілецькі тренажери створюють нові можливості для підвищення рівня підготовки поліцейських. Ці технології дозволяють моделювати різні сценарії взаємодії, що потребують високої точності, швидкості прийняття рішень та ефективного застосування вогнепальної зброї.

Штучний інтелект сприяє вдосконаленню тренувального процесу та підвищенню його ефективності. Ці системи здатні збирати та аналізувати великі обсяги даних, пов’язаних із підготовкою поліцейських, включаючи точність стрільби, час реакції, ефективність прийняття рішень та інші показники. Використовуючи алгоритми машинного навчання, ШІ може аналізувати ці дані, виявляючи закономірності, тенденції та слабкі сторони в тренувальному процесі, що дозволяє оптимізувати підготовку правоохоронців [1].

Це твердження підкреслює значний потенціал штучного інтелекту (ШІ) у сфері підготовки поліцейських. Використання ШІ для аналізу даних на основі тренувань, таких як точність стрільби, час реакції та прийняття рішень, дозволяє індивідуалізувати навчальні процеси. Алгоритми машинного навчання допомагають ідентифікувати слабкі місця в підготовці, що є ключовим для створення персоналізованих планів покращення. Такі системи можуть допомогти тренерам та інструкторам оптимізувати навчання, спираючись на конкретні дані, а не загальні підходи. Це не тільки підвищує ефективність, але й робить підготовку більш цілеспрямованою та результативною.

Сучасні технології вогневої підготовки поліцейських зазнали значних змін завдяки впровадженню цифрових і віртуальних рішень, що підвищують ефективність тренувань і дозволяють наблизити їх до реальних умов. Одним із основних нововведень є мультимедійні стрілецькі тири, які використовують проекційні системи для створення інтерактивних сценаріїв. Вони дозволяють імітувати різні оперативні ситуації, зокрема

міські перестрілки або затримання озброєних злочинців. Такі тири обладнані мішенями, що реагують на постріли в реальному часі, дозволяючи поліцейським тренувати точність, швидкість реакції та прийняття рішень.

Ще одним важливим елементом є віртуальні тренажери. Це системи, що використовують технології віртуальної реальності (VR) для створення повноцінних тренувальних програм. Вони дозволяють моделювати різноманітні сценарії, у яких правоохоронець може перебувати, починаючи від стандартної роботи патруля до екстремальних ситуацій, що потребують застосування зброї. У VR-середовищі поліцейські можуть безпечно відпрацьовувати дії у стресових умовах, водночас підвищуючи свою готовність до реальних викликів.

Окрім цього, активно використовуються лазерні тренажери, які дозволяють точно імітувати постріли без використання боєприпасів. Замість куль використовуються лазерні промені, а зброя обладнана спеціальними датчиками. Це дозволяє значно знизити витрати на боєприпаси та зменшити ризик травмування.

Також важливу роль у підготовці відіграють мобільні тренувальні комплекси, які можна встановлювати у різних місцях для проведення польових навчань. Такі системи забезпечують гнучкість у підготовці, дозволяючи поліцейським тренуватися у різних умовах — як в приміщеннях, так і на відкритих майданчиках.

Онлайн-курси з вогневої підготовки надають доступ до актуальної та спеціалізованої інформації про стрільбу, тактику і безпеку. Ці програми можуть включати відеоуроки, інтерактивні симуляції, тестування та можливості для спілкування з інструкторами та іншими поліцейськими. Завдяки таким курсам правоохоронці можуть навчатися у зручному для себе темпі, повторювати матеріал за необхідності та вдосконалювати свої навички, перебуваючи на своєму робочому місці або вдома [3, с. 179].

Біометричні системи можуть використовуватися для моніторингу фізичного стану поліцейських під час тренувань. Використовуючи додаткові сенсори та пристрої, такі як пульсометри, трекери руху або електроміографи, можна відстежувати показники, такі як частота серцевих скорочень, кровообіг, рівень стресу чи навантаження на м’язи. Ці дані обробляються системою для надання об'єктивної оцінки фізичного стану і ступеня втоми поліцейського протягом тренувального процесу [2, с. 316].

Загалом сучасні технології дозволяють поліцейським підвищити рівень вогневої підготовки завдяки реалістичним симуляціям, адаптованим сценаріям та новітнім інструментам для контролю й аналізу результатів тренувань. Це робить підготовку ефективнішою та безпечнішою, допомагаючи правоохоронцям бути краще підготовленими до виконання своїх обов'язків у складних і небезпечних ситуаціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- Бондаренко В. В. Професійна підготовка працівників патрульної поліції: зміст і перспективні напрями : монографія. Київ : ФОП Кандиба Т. П., 2018. 524 с.
- Воробець Х. О. Використання новітніх методик під час викладання дисципліни «Вогнева підготовка» у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України: зб. наук. пр. Харків: ХНУВС, 2019. С. 316–318.
- Долгополова М. М. Окремі питання професійної підготовки поліцейських. Світовий досвід підготовки кадрів поліції та його впровадження в Україні : матеріали Міжнар. наук.-практ.конф. (м. Дніпропетровськ, 17 берез. 2016 р.) . Дніпропетровськ : ДДУВС, 2016. С. 178–180.

ДОЦЕНКО Даніїл
здобувач 3 курсу н.г ДР-245 ФПФОДР НПУ
Науковий керівник: ***БОДИРЄВ Дмитро***
старший викладач кафедри з вогневої підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОГО ФАКТОРУ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

Проблема застосування вогнепальної зброї є однією з найгостріших у сучасному суспільстві. Вона має, як правовий, так і суто професійний аспект. Особливу увагу привертає психологічний фактор, який відіграє вирішальну роль у прийнятті рішень в екстремальних ситуаціях, коли життя людини може виявитися під загрозою.

Застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та вогнепальної зброї чинний Закон України «Про Національну поліцію» відносить до поліцейських заходів примусу [1]. При цьому, застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу.

Застосування вогнепальної зброї поліцією – це крайній захід, який часто відбувається в умовах екстремального стресу. Поліцейські змушені діяти інтуїтивно, швидко оцінюючи ситуацію, що постійно змінюється. На них впливають такі фактори, як раптова поява загрози, необхідність миттєво реагувати, ухилятися від ворожого вогню, а також оперативно виймати та заряджати зброю. Ці умови створюють значний психологічний тиск і вимагають від поліцейського високої стресостійкості та здатності приймати правильні рішення в обмежений час.

Згідно з психологічними дослідженнями, поліцейська стрілецька готовність передбачає комплексний набір навичок та знань. Це включає глибоке розуміння юридичних аспектів застосування вогнепальної зброї, детальне знання технічних характеристик зброї, здатність швидко приймати рішення в складних, непередбачуваних ситуаціях, а також постійну готовність до активних дій та швидку реакцію на загрози [2].

У всіх цих випадках, як стверджують науковці, працівник поліції має прийняти рішення про застосування зброї в умовах складного психоемоційного напруження [3]. Виконання вогневих завдань поліцейськими залежить від взаємодії численних внутрішніх та зовнішніх факторів. При виникненні загрози, дії правоохоронця обумовлені рівнем його професійної компетентності та здатністю до адаптації до екстремальних умов, що характеризуються високим рівнем психологічного напруження.

Основні психологічні аспекти застосування зброї

1. Стрес і емоції: Ситуації, що вимагають застосування зброї, зазвичай супроводжуються сильним стресом і різноманітними емоціями: страх, гнів, здивування. Ці емоції можуть як посилювати, так і послаблювати фізичні та когнітивні здібності стрільця.
2. Прийняття рішень: Рішення про застосування зброї часто приймається в умовах невизначеності та обмеженого часу. Психологічні фактори, такі як досвід, тренування, особистісні якості, можуть впливати на швидкість і точність прийняття цього рішення.

3. Сприйняття ситуації: Сприйняття ситуації стрільцем є суб'єктивним і може спотворюватися під впливом стресу, втоми, попереднього досвіду та інших факторів. Це може призвести до помилкових оцінок загрози та неправильних дій.

Отже, психологічний фактор є невід'ємною частиною застосування вогнепальної зброї. Розуміння цих процесів дозволяє розробляти більш ефективні програми підготовки стрільців, а також надавати їм необхідну психологічну підтримку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про Національну поліцію: закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України»/ Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19 (дата звернення: 17.10.2024).

2. М. Г. ЛОГАЧЕВ, Правові та психологічні аспекти застосування вогнепальної зброї персоналом поліції. URL: https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/24aef243-bc16-4e18-a1de-1c57ddcdd026/content (Дата звернення 15.10.2024)

3. Дьорова О.М. Деякі проблемні аспекти професійної підготовки працівників кримінальної поліції щодо формування психофізичної готовності до застосування заходів примусу. Правові та організаційно-тактичні засади оперативно-розшукової діяльності Національної поліції України: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Одеса, 29 жовтня 2021 р.). Одеса: ОДУВС, 2021. С. 157–159.

Забудський Олександр Павлович
Науковий керівник: ***Бодирєв Дмитро Анатолійович***
старший викладач кафедри вогневої підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ВПЛИВ НОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ВОГНЕВУ ПІДГОТОВКУ

У сучасному світі розвиток технологій кардинально змінює всі сфери життя, і військова справа не є виключенням. Однією з важливих складових військової підготовки є вогнева підготовка, яка включає навчання стрільби, тактичну підготовку та розвиток бойових навичок. З появою новітніх технологій вогнева підготовка зазнала суттєвих змін, які впливають на ефективність, безпеку та якість тренувань.

Сучасна вогнева підготовка неможлива без інновацій, які допомагають створити стійкі знання про алгоритми використання зброї на місці подій та розвинути навички стрільби [1, с.24].

Нові технології, такі як віртуальна реальність (VR), доповнена реальність (AR), симулятори, дозволяють створювати більш реалістичні та складні тренувальні середовища.

Віртуальна реальність (VR) і доповнена реальність (AR) - це сучасні технології, які змінюють наше сприйняття світу. VR повністю занурює користувача в штучне середовище, створене за допомогою комп'ютерних технологій. AR, натомість, додає віртуальні елементи до реального світу, створюючи складну взаємодію між реальним і віртуальним [4]. Віртуальна та доповнена реальність дозволяють проводити тренування у віртуальних середовищах, які максимально наближені до реальних бойових ситуацій, знижуючи ризики травм та збитків. Технології AR і VR дозволяють отримати досвід, який зазвичай є недоступним [2].

Симулятори стрільби є ще одним важливим аспектом новітніх технологій у вогневій підготовці. Вони дозволяють відпрацьовувати навички стрільби без використання бойових патронів, що знижує витрати. Тренування відбувається таким чином: до зброї кожного бійця підключають імітатор пострілу, який фіксує влучання. Водночас боєць одягає спеціальний жилет, чохол на шолом та браслет на руку – все це обладнання оснащене датчиками ураження. Коли у бійця влучають, датчики сигналізують про ураження, а браслет навіть видає короткий електричний імпульс, за що отримав назву "стрес-белт". Найважливіше те, що тактичні симулятори відтворюють бойові характеристики зброї, такі як скорострільність та кількість патронів у магазині. Це дозволяє проводити тренування, максимально наближені до умов реального бою [3].

Таким чином, нові технології суттєво впливають на вогневу підготовку, роблячи її більш ефективною, безпечною та реалістичною. Вони забезпечують військовим можливість відпрацьовувати навички в умовах, максимально наближених до реальних бойових дій, що підвищує їх готовність та здатність виконувати бойові завдання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мислива О. О., Бодирєв Д. А. Вогнева підготовка: інновації vs. традиції. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2021. № 1. С. 23–28. URL: https://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/6598.
2. Віртуальна та доповнена реальність: як нові технології надихають вчитися – освітній блог | «Освіторія». Освіторія Медіа. URL: https://osvitoria.media/opinions/virtualna-ta-dopovnena-realnist-yakoyu-mozhe-buty-suchasna-osvita/ (дата звернення: 11.10.2024).
3. Сучасні технології у підготовці військових: тактичні симулятори SKIFTECH. Рубрика. URL: https://rubryka.com/article/symulyatory-skiftech (дата звернення: 11.10.2024).
4. Що таке віртуальна реальність і доповнена реальність?. IT клуб. URL: https://it-club.com.ua/what-is-virtual-reality-and-augmented-reality/ (дата звернення: 11.06.2024).

Заікін Даніїл Анатолійович
курсант 2-го курсу
Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції,
Науковий керівник: ***Турчанікова Ганна Олександрівна***
викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

РОЗВИТОК ТА ВИКОРИСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ ТЕХНОЛОГІЙ БПЛА

Останнім часом у світі спостерігається швидке зростання використання безпілотних літальних апаратів (БПЛА) або дронів у різних сферах – від комерційних цілей до військових операцій. Ці технології також активно інтегруються в роботу правоохоронних органів, оскільки значно розширюють їх можливості для спостереження, моніторингу та оперативного реагування. В Україні використання дронів поліцією також активно розвивається. З 2016 року Національна поліція України поступово збільшує свій парк БПЛА та застосовує їх у різних напрямках роботи – від підтримки громадського порядку до розслідування злочинів. Це дозволяє значно підвищити ефективність роботи правоохоронців і рівень безпеки громадян.

Сьогодні безпілотні літальні апарати активно використовуються у різних сферах поліцейської діяльності. Одним із ключових завдань є забезпечення громадської безпеки під час масових заходів, таких як спортивні змагання, концерти або політичні акції. Завдяки можливості вести спостереження з висоти, дрони дозволяють поліції швидко виявляти потенційні осередки напруженості або конфліктів у натовпі та вживати необхідних заходів для їх запобігання [1, с. 123].

Ще один важливий напрямок застосування БПЛА – це моніторинг дорожньої ситуації та контроль за рухом транспорту. За допомогою дронів можна швидко виявляти місця утворення заторів, фіксувати аварії та серйозні порушення правил дорожнього руху, що дозволяє оперативно реагувати та вирішувати проблеми, підвищуючи безпеку на дорогах. Крім того, дрони можуть бути використані для фіксації місця ДТП [1, с. 124].

Дослідження цього методу провела Атаманенко Ю.Ю., яка відзначила переваги використання БПЛА в порівнянні з традиційними методами: автоматизація процесу фіксації ДТП, висока роздільна здатність фотографічного обладнання, відсутність необхідності створювати злітно-посадкові смуги або зупиняти транспортний потік. Також аерофотознімки забезпечують підвищену точність і детальність зображень у важкодоступних місцях. Використання такого методу дозволяє відмовитися від застарілих і дорогих способів фіксації, а отримані матеріали можуть зберігатися в електронних базах правоохоронних органів та використовуватися при оформленні документів ДТП [2].

Технології дронів також ефективно застосовуються в пошуково-рятувальних операціях. Завдяки оснащенню тепловізорами, БПЛА використовуються для пошуку людей, які загубилися в лісах, полях чи горах, що значно збільшує шанси на своєчасне їх виявлення та порятунок. Крім того, поліція активно використовує дрони для збору та

фіксації доказів на місці злочину. Завдяки можливості отримувати зображення з висоти, слідчі можуть швидше оцінити обстановку, зафіксувати розташування об'єктів і стан речей, що суттєво прискорює й підвищує ефективність їхньої роботи [3, с. 46].

Таким чином, використання безпілотних літальних апаратів (БПЛА) під час поліцейських операцій, таких як обшуки, рейди та очищення будівель, є цілком можливим. Дрони забезпечують правоохоронців "поглядом з висоти" в режимі реального часу, що дозволяє їм краще координувати та планувати свої дії. У випадках, коли відбувається контакт з озброєними злочинцями або є ситуації з заручниками, дрон може спостерігати за загрозами з безпечної відстані, що дає змогу правоохоронним органам діяти більш обережно. Це також забезпечує їх необхідними інструментами для адекватного реагування на надзвичайні ситуації, де критично важливою є ситуаційна обізнаність [4, с. 107].

Системи відеоспостереження на базі безпілотних літальних апаратів (БПЛА) є сучасними засобами контролю, виявлення, спостереження та фіксації інформації. Ці комплекси відзначаються мобільністю та простотою в управлінні. Тактико-технічні характеристики дронів дозволяють їх використання як на відкритій місцевості, так і в міських умовах. Дрони можуть експлуатуватися в будь-який час доби, як цілодобово, так і в змінному режимі. Вони ефективно застосовуються під час проведення культурно-масових, суспільно-політичних та спортивних заходів, а також для контролю масових заворушень. Висотний відеоконтроль дозволяє одночасно охоплювати площу до 15 км, що сприяє своєчасному виявленню конфліктів та протиправних дій, а також оперативному управлінню наземними підрозділами поліції. Це дає змогу керівнику операції об'єктивно оцінювати ситуацію і швидко приймати рішення щодо управління силами поліції для припинення правопорушень [4, с. 109].

Крім зазначених сфер, дрони також ефективно використовуються для моніторингу кордонів та важкодоступних територій, контролю за дотриманням карантинних обмежень, а також проведення розвідувальних і профілактичних заходів. Ця технологія відкриває поліції нові можливості для оперативного контролю великих територій. Основною перевагою дронів є їхня мобільність, швидка реакція та можливість отримувати оглядові зображення з висоти пташиного польоту. Це значно розширює потенціал поліції у виконанні завдань з охорони правопорядку та забезпечення безпеки громадян. Отже, подальший розвиток технологій дронів і розширення їх використання є важливим напрямком у роботі правоохоронних органів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ДУНЯШЕНКО, Олександр; ПОЛИВАНЮК, В. Д. Розвиток та використання технологій БПЛА в службово-бойовій діяльності поліцейських. 2024.

2. Атаманенко Ю.Ю. Методика фіксування місця вчинення дтп за допомогою БПЛА: окремі аспекти вдосконалення. Правовий часопис Донбасу № 4 (77) 2021. URL : https://ljd.dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/01/24.-atamanenko.pdf.

3. ШЕВЧЕНКО, Тихін Віталійович; ВЛАСЕНКО, І. В.; КОТЕЛЮХ, М. О. Аналіз використання безпілотних літальних апаратів у службово-бойовій діяльності Національної поліції України. 2023.

4. БАРАНЧУК, Василь; ГУСЕЙНОВА, Каміла. Особливості застосування БПЛА під час огляду місця дорожньо-транспортної пригоди. Scientific Collection «InterConf», 2023, 176: 106-112.

Казіміров Микола,
Дем'янець Ігор
курсанти
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування Національної поліції України
Науковий керівник: ***Поливанюк Василь Дмитрович***
старший викладач кафедри тактико – спеціальної підготовки
кандидат юридичних наук

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНІ ПРЕДМЕТИ В ЗОНІ КОНФЛІКТУ

Вибухонебезпечні предмети (ВНП) в зоні конфлікту залишаються однією з найбільш серйозних загроз для цивільного населення та навколишнього середовища. Конфлікти, які тривають вже багато років, призводять до накопичення невибуханих боєприпасів, мін та інших небезпечних об'єктів, що залишаються після військових дій. Вони не лише ставлять під загрозу життя людей, які повертаються до своїх домівок, але й створюють серйозні перешкоди для гуманітарних операцій, відновлення інфраструктури та розвитку місцевих громад.

В умовах зростаючої складності сучасних військових конфліктів, проблема ВНП набуває особливого значення. Ці небезпечні предмети часто розташовані в густонаселених районах, на полях, в лісах та інших територіях, що ускладнює їх виявлення та знешкодження. Проблема стає ще більш актуальною в умовах недостатньої підготовленості служб безпеки та нерегулярного доступу до технологій виявлення. У цьому контексті важливо не лише виявити та знешкодити вибухонебезпечні предмети, але й забезпечити обізнаність населення про ризики, пов'язані з ними.

Дослідження впливу ВНП на життя людей та екосистеми є необхідним кроком до розробки ефективних стратегій їх виявлення, знешкодження та запобігання подальшим травмам. Тому вивчення даної теми є актуальним для всіх учасників гуманітарних ініціатив, державних структур та науковців.

Внаслідок збройної агресії Росії Україна стала однією з найбільш замінованих країн у світі. Щодня, навіть у неуражених та деокупованих регіонах, працівники сільськогосподарських підприємств стикаються з небезпекою через залишені вибухові предмети та ризик обстрілів. Де і з якими вибухонебезпечними предметами вони можуть зіштовхнутися, як ці предмети виглядають, які пастки можуть приховувати, а також що потрібно робити, щоб уникнути небезпеки, роз'яснює Володимир САЦИК, офіцер з інформаційно-мінної безпеки та експерт Міжнародної благодійної організації The HALO Trust [1].

Активні технології розмінування в Україні стали невід'ємною частиною зусиль з ліквідації вибухонебезпечних предметів, які залишилися внаслідок збройної агресії Росії. З початком війни, особливо після вторгнення в 2022 році, потреба у розмінуванні зросла в геометричній прогресії, оскільки території, де відбувалися бойові дії, заповнені мінами, нерозірваними боєприпасами та іншими небезпечними об'єктами.

Серед основних технологій розмінування в Україні можна виділити механічні системи, які використовують спеціалізовану техніку, таку як гусеничні трактори з додатковими

пристроями для розмінування. Ці машини дозволяють обробляти великі площі, знищуючи міни та інші вибухонебезпечні предмети. Дистанційні системи також відіграють важливу роль; безпілотні літальні апарати (БПЛА) використовуються для виявлення та маркування небезпечних зон. Вони можуть бути оснащені камерами та сенсорами, що дозволяє оперативно картографувати території та оцінювати рівень небезпеки.

Державна служба з надзвичайних ситуацій України оцінює, що площа замінованих територій становить близько 300 тисяч км², а на їх очищення знадобиться понад 10 років. Станом на середину серпня цього року, українська влада повідомила, що вже очищено приблизно 620 км² і було деактивовано більше ніж 175 тисяч вибухонебезпечних предметів. Що стосується акваторії Чорного моря, то українські експерти прогнозують, що процес розмінування триватиме від 5 до 7 років [2].

Крім того, в Україні активно застосовуються роботизовані системи, які зменшують ризики для людей, адже роботи можуть виконувати виявлення та знешкодження вибухонебезпечних предметів під контролем операторів. У випадках, коли інші методи є занадто ризикованими, використовуються технології вибухового знищення, що дозволяє знищити небезпечні об’єкти з максимальною безпекою для людей. Всі ці технології сприяють не лише безпеці населення, але й відновленню життєдіяльності в деокупованих регіонах, що є критично важливим для подальшого розвитку країни.

Вибухонебезпечні предмети (ВНП) продовжують становити серйозну загрозу для цивільного населення та навколишнього середовища в Україні, особливо в умовах збройної агресії Росії. Наявність залишків боєприпасів, мін та інших небезпечних об'єктів у зонах конфлікту ускладнює процес відновлення та гуманітарні операції, ставлячи під загрозу життя людей, які повертаються до своїх домівок. З огляду на значну площу замінованих територій, оцінену в 300 тисяч км², та необхідність розмінування, що може тривати понад 10 років, критично важливим є запровадження ефективних технологій для виявлення та знешкодження ВНП.

В Україні активно впроваджуються механічні, дистанційні та роботизовані системи, що дозволяє підвищити ефективність розмінування та зменшити ризики для людей. Операції з очищення, які вже призвели до знешкодження понад 175 тисяч вибухонебезпечних об'єктів, є важливими для відновлення безпеки на територіях, постраждалих від конфлікту. Прогнози щодо очищення акваторії Чорного моря та інших замінованих зон вказують на тривалий процес, але важливість цих заходів не можна переоцінити.

Таким чином, комплексний підхід до виявлення та знешкодження ВНП, а також просвітницька діяльність серед населення, є ключовими для забезпечення безпеки, відновлення інфраструктури та розвитку місцевих громад. Тільки завдяки спільним зусиллям державних структур, гуманітарних організацій та суспільства можна досягти успіху у цій важливій справі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Вибухонебезпечні предмети, знайдені в Україні, та правила поведінки під час збройного конфлікту. URL: https HYPERLINK "https://avm-ua.org/uk/post/vibuhonebezpecni-predmeti-znajdeni-v-ukraini-ta-pravila-povedinki-pid-cas-zbrojnogo-konfliktu" (дата звернення 20.10.2024)
- Landmine Monitor 2022. URL: http://www.the-monitor.org/engb/reports/2022/landmine-monitor-2022.aspx (дата звернення: 20.10.2024)

КІЛЬОВА Софія
курсант 3 курсу, н.г ДР-245 ФПФОДР НПУ
Науковий керівник: ***БОДИРЄВ Дмитро***
старший викладач кафедри вогневої підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Актуальні питання застосування вогнепальної зброї працівниками Національної поліції в умовах воєнного стану є одним з найболючіших у сучасній правоохоронній діяльності України. Збройний конфлікт на Сході країни та повномасштабне вторгнення російської федерації суттєво змінили умови несення служби поліцейськими. Збільшення кількості загроз для життя та здоров'я громадян, необхідність виконання завдань у складних умовах бойових дій вимагають від правоохоронців не лише високого рівня професійної підготовки, а й чіткого розуміння юридичних аспектів застосування зброї.

Відповідно до закону «Про Національну поліцію» найсуворішим заходом примусу є застосування вогнепальної зброї. Тому дуже важливим є дотримання вимог законодавства працівниками поліції з метою недопущення перевищення повноважень і завдання шкоди [1].

Одним із найактуальніших питань, що виникають у період воєнного стану, є застосування вогнепальної зброї працівниками поліції. З одного боку, для забезпечення безпеки громадян та виконання завдань, пов’язаних із захистом держави, поліцейські отримують розширені повноваження. З іншого боку, надмірне або необґрунтоване застосування зброї може призвести до тяжких наслідків, порушення прав людини та підриву довіри до правоохоронних органів. Тому, балансування між необхідністю застосування зброї та чітким розумінням меж цих повноважень є одним із ключових викликів для правоохоронної системи в умовах воєнного стану.

В умовах воєнного стану законодавством України було введено зміни до регулювання застосування фізичної сили та спеціальних засобів працівниками Національної поліції. Зокрема, було розширено перелік засобів, які можуть застосовуватися поліцейськими для забезпечення громадського порядку та захисту життя і здоров'я громадян. Так, поліцейським надано право використовувати будь-які підручні засоби в ситуаціях, коли існує безпосередня загроза життю або здоров'ю поліцейського чи інших осіб, а також для затримання осіб, які чинять опір [2].

Закон надає правоохоронцям повноваження застосовувати вогнепальну зброю в межах чітко визначених правових норм. В умовах воєнного стану ці повноваження можуть розширюватися але завжди повинні відповідати міжнародному гуманітарному праву. Цивільне населення зазвичай не має права на самовільне застосування зброї, за винятком випадків необхідної самооборони. Правомірність застосування зброї поліцейськими щодо російських військових визначається міжнародним правом та національним законодавством, а також залежить від конкретних обставин [3].

Отже, вогнепальна підготовка поліцейських під час воєнного стану є одним з найважливіших елементів забезпечення безпеки. Вона має бути систематичною, інтенсивною та практично орієнтованою. Для цього необхідно вирішити ряд проблем, пов'язаних з матеріально-технічним забезпеченням, підготовкою інструкторів та організацією навчального процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Тимофєєв В.П., Гунько К.О., Акрутальні питання застосування вогнепальної зброї працівниками національної поліції в умовах воєнного стану. URL: http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/284800/278864 (Дата звернення 06.10.24
2. Катеринчук І. П. Теоретичні та практичні аспекти забезпечення національної безпеки. URL:http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2023/3/44.pdf (Дата звернення 06.10.2024)
3. Логачев М.Г. Правові та психологічні ас-пекти застосування вогнепальної зброї персоналом поліції. Право і Безпека. 2017. No 4. С. 199–204.

Кукарін Тимур Ігорович
Курсант 2-го курсу
Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції,
Науковий керівник: ***Турчанікова Ганна Олександрівна***
викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ У ТАКТИЧНИХ ОПЕРАЦІЯХ

Аналізуючи завдання, що постають перед Національною поліцією України, важливо зазначити, що відповідно до статті 2 Закону України про Національну поліцію, багато з цих завдань можуть бути виконані за допомогою безпілотних літальних апаратів (БПЛА). Застосування БПЛА у поліцейській діяльності відкриває нові можливості для отримання об'єктивної інформації, здійснення нагляду, розвідки та моніторингу з повітря, а також для швидкого реагування на події.

Основні переваги БПЛА включають:

- БПЛА забезпечують можливість отримання даних без впливу суб'єктивних факторів, що підвищує якість збору інформації.
- Використання БПЛА дозволяє здійснювати нагляд на великих територіях, що є особливо важливим під час пошуково-рятувальних операцій та контролю дорожнього руху.
- БПЛА здатні миттєво реагувати на надзвичайні ситуації, що сприяє оперативному вжиттю заходів.
- Застосування БПЛА дозволяє знизити ризики для поліцейських, особливо в небезпечних ситуаціях [1, с. 25].

Перед впровадженням БПЛА у поліцейську діяльність необхідно ретельно розробити концепцію їх застосування. Цей процес повинен включати аналіз специфіки завдань і потреб поліцейських, а також врахування правових, етичних, технічних і безпекових аспектів. Необхідно визначити потенційні виклики, такі як:

- Використання БПЛА може викликати занепокоєння щодо порушення прав громадян на приватність.
- Потрібно враховувати національні та міжнародні правові норми, які регулюють використання БПЛА.
- Важливо забезпечити надійність БПЛА та розробити процедури на випадок технічних збоїв.

Для ефективного використання БПЛА необхідна підготовка поліцейських, розробка процедур реагування на аварійні ситуації та встановлення правил використання БПЛА відповідно до законодавства. Важливо також забезпечити фінансові ресурси для придбання, обслуговування та навчання з використання БПЛА. Планування витрат і розробка бюджету мають відображати потреби поліцейських у цих технічних засобах. Загалом, визначення концепції застосування БПЛА у службово-бойовій діяльності Національної поліції України є важливим кроком для вдосконалення роботи поліції та забезпечення безпеки громадян. Цей процес вимагає комплексного підходу, співпраці з фахівцями та врахування всіх аспектів, пов'язаних з використанням БПЛА у поліцейській діяльності [2, с. 46].

Аналізуючи способи використання БПЛА, можна дійти висновку, що їх доцільно застосовувати для:

- Пошуку та затримання злочинців, у тому числі озброєних;
- Пошуку безвісті зниклих осіб;
- Патрулювання територій;
- Ліквідації наслідків аварій та катастроф;
- Проведення спеціальних операцій;
- Забезпечення публічної безпеки та порядку;
- Проведення огляду приміщень та об'єктів з обмеженим доступом;
- Оформлення дорожньо-транспортних пригод;
- Регулювання дорожнього руху;
- Здійснення слідчих дій;
- Проведення заходів під час воєнного чи надзвичайного стану;
- Борьби з диверсійно-розвідувальними силами;
- Виявлення каналів незаконного перетинання державного кордону та переміщення зброї [4, с. 69].

Впровадження БПЛА в діяльність Національної поліції України може суттєво підвищити ефективність виконання завдань і забезпечити безпеку громадян.

БПЛА здатні здійснювати моніторинг ситуації в реальному часі, надаючи об'єктивні дані про позиції противника, територіальні зміни та інші критично важливі фактори. Це дозволяє командуванню швидше ухвалювати рішення. Використання БПЛА дозволяє виконувати розвідувальні завдання без безпосередньої участі військовослужбовців у небезпечних зонах, що знижує ризики для їх життя та здоров'я. БПЛА можуть здійснювати моніторинг територій, які важко або небезпечно оглядати людськими силами. Це є важливим під час проведення спеціальних операцій, де доступ до певних місць може бути обмеженим. БПЛА можуть бути використані для різноманітних завдань: від ведення розвідки до підтримки артилерійських ударів. Вони також можуть бути оснащені різноманітними сенсорами, що розширює їх функціональні можливості [3, с. 68].

Отже, застосування безпілотних літальних апаратів у тактичних операціях представляє собою потужний інструмент для сучасних збройних сил та правоохоронних органів. Їх переваги в об'єктивності збору даних, зниженні ризиків для персоналу та можливостях ведення спостереження у небезпечних зонах роблять БПЛА незамінними у сучасних умовах. Проте для досягнення максимальних результатів необхідно враховувати виклики, що постають перед впровадженням цих технологій, та забезпечити належну правову, етичну і технічну основу їх використання. Успішна інтеграція БПЛА у тактичні операції може суттєво підвищити ефективність дій сил безпеки та забезпечити виконання стратегічних завдань у сучасному бойовому середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. The drone market size 2020-2025: 5 key takeaways. URL: https://droneii.com/thedrone-market-size-2020-2025-5-key-takeaways
2. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580- VIII / Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19
3. Фау-1 URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B0%D1%83-1
4. Шевченко, Тихін Віталійович, І. В. Власенко, М. О. Котелюх. Аналіз використання безпілотних літальних апаратів у службово-бойовій діяльності Національної поліції України. 2023. С. 75

Мірошниченко Анастасія Олександрівна
курсант 3-го курсу
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування Національної поліції України
Науковий керівник: ***Бодирєв Дмитро Анатолійович***
старший викладач кафедри вогневої підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

НЕЗАКОННИЙ ОБІГ ЗБРОЇ ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Незаконний обіг зброї є однією з найсерйозніших загроз національній безпеці України. Проблема нелегальної торгівлі зброєю набула особливої актуальності після початку воєнних дій на сході країни у 2014 році, а також внаслідок загального зростання рівня злочинності, пов'язаної з доступом до незареєстрованої зброї. Це призвело до поширення зброї серед населення, що створює небезпеку як для окремих громадян, так і для суспільства в цілому.

В Конституції України закріплено, що людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека є найвищими соціальними цінностями. Кожен громадянин має невід'ємне право на життя, свободу, особисту недоторканність і недоторканність свого житла. Держава зобов'язана захищати життя кожної людини [1, ст. 3, 27, 29, 30].

Згідно із Законом України «Про національну безпеку України», загрозою національній безпеці вважаються явища, тенденції або чинники, які можуть перешкоджати реалізації національних інтересів і збереженню цінностей держави. Національні інтереси включають життєво важливі потреби людей, суспільства та держави, забезпечення суверенітету України, її демократичний розвиток, а також створення безпечних умов для життя і добробуту громадян [2, ст. 1]. На мою думку, незаконний обіг зброї суттєво підриває безпечні умови життя та добробут громадян, створюючи небезпеку для їх життя і здоров'я. Нелегальна торгівля зброєю є однією з реальних загроз національній безпеці України.

Ця загроза є як поточною, оскільки вже сьогодні незаконний обіг зброї створює ризики для національних інтересів України, так і потенційною. Вона може поглибитися в майбутньому, з огляду на сучасні умови. Існує ймовірність виникнення нових проблем, спричинених нелегальною торгівлею зброєю, що може ускладнити її регулювання в подальшому. Без належного контролю та ефективної боротьби з цією загрозою ситуація може призвести до ще більшої дестабілізації безпеки в країні.

Незаконний обіг вогнепальної зброї суттєво впливає на безпеку в усьому світі. Це серйозна проблема не лише для безпеки громадян, а й одна з ключових викликів для правоохоронних органів, особливо в контексті їхніх заходів для забезпечення правопорядку. Вогнепальна зброя часто є інструментом насильства, включаючи

вбивства, і широко використовується організованими злочинними угрупованнями, а також у збройних конфліктах і терористичних операціях.

Найбільш поширеною формою нелегального обігу зброї є незаконна торгівля стрілецькою та ручною зброєю. Проте характер цього явища може відрізнятися залежно від географічного контексту, а також типів зброї, що перебувають у нелегальному обігу [4, с. 7].

У 2023 році правоохоронні органи України зареєстрували 4 840 випадків незаконного поводження зі зброєю, боєприпасами та вибухівкою. У 2023 році з незаконного обігу було вилучено значну кількість зброї та боєприпасів. Зокрема, правоохоронці вилучили 5 168 одиниць вогнепальної зброї, серед них: 1 567 автоматів, 997 пістолетів і револьверів, 921 гранатомет, 1 683 одиниці переробленої зброї. Також було вилучено 17 815 гранат, 16 798 мін, запалів та вибухових пристроїв, понад 1 800 000 набоїв, 2 935 кг вибухових речовин. Ця статистика свідчить про значний рівень поширення нелегальної зброї в країні, що створює серйозну загрозу для громадської безпеки та стабільності [3].

Питання легалізації вогнепальної зброї в Україні наразі активно обговорюється, і воно має як позитивні, так і негативні наслідки. До позитивних аспектів легалізації зброї можна віднести: зменшення кількості злочинів, особливо насильницьких, оскільки наявність легальної зброї може стримувати злочинців; підвищення безпеки вдома, оскільки власники зброї зможуть краще захистити себе та свою родину (навіть при тому, що нині є можливість володіти мисливською зброєю); забезпечення права на самозахист, даючи громадянам можливість захищати себе в небезпечних ситуаціях; збройний опір агресору, враховуючи ситуацію з російською агресією, де громадяни могли б бути краще підготовлені для оборони. Однак, гарантій, що це запобігатиме агресії, немає.

Проте є і негативні наслідки легалізації: збільшення кількості вбивств і самогубств, оскільки доступ до зброї може провокувати необдумані дії у стресових ситуаціях; використання зброї при скоєнні злочинів, що може ускладнити боротьбу з криміналітетом; потрапляння зброї в руки злочинців, що може призвести до збільшення випадків злочинного застосування зброї [5, с. 102].

20 серпня 2024 року Верховна Рада України, у відповідь на суспільний запит, підтримала законопроєкт, який спрямований на вдосконалення порядку отримання, декларування та поводження з вогнепальною зброєю. Основні положення цього законопроєкту включають такі: люди, які знайшли або отримали зброю для участі у відсічі збройної агресії росії, повинні її задекларувати, Процедура декларування буде спрощеною та безкоштовною; цивільні особи мають повідомити поліцію про знайдену зброю або боєприпаси, протягом 24 годин потрібно або задекларувати її, або здати; якщо знайдена або задекларована зброя пов'язана з кримінальними провадженнями, має видалені або змінені маркування чи інші порушення закону, вона буде вилучена Національною поліцією. Цей закон забезпечить громадянам правові гарантії легального зберігання знайденої зброї на період воєнного стану [6].

Таким чином, питання незаконного обігу зброї є критичним для забезпечення національної безпеки України і потребує негайної уваги на всіх рівнях державної політики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text (дата звернення: 12.10.2024).

2. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII : станом на 9 серп. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text (дата звернення: 12.10.2024).

3. Незаконний обіг зброї: Нацполіція повідомила, скільки зброї та боєприпасів вилучили 2023 року. *Суспільне Новини*. URL: https://suspilne.media/661630-nezakonnij-obig-zbroi-nacpolicia-povidomila-skilki-zbroi-ta-boepripasiv-vilucili-2023-roku/ (дата звернення: 12.10.2024).

4. Глобальне дослідження незаконного обігу вогнепальної зброї 2020. Вступ, короткий виклад інформації, висновки та політичний підтекст і регіональний огляд. Нью Йорк, 2020. 44 с.

5. Ревякін Д. В., Чорнобривець Р. Є. Щодо доцільності легалізації вогнепальної зброї для самозахисту в Україні з урахуванням міжнародного досвіду. *Журнал науковий огляд* № 9 (52). 2018. С. 92-103

6. Про внесення змін до Закону України "Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України" щодо вдосконалення порядку отримання, декларування та поводження з вогнепальною зброєю : Закон України від 20.08.2024 р. № 3899-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3899-20#Text (дата звернення: 12.10.2024).

Павліченко Данило Дмитрович
курсант 2 курсу факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Поливанюк Василь Дмитрович***
професор кафедри тактико-спеціальної підготовки
кандидат юридичних наук, доцент

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИХ ОБ'ЄКТІВ: ВИКЛИКИ ТА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ

Сьогодні, як ніколи, важливо звернути увагу на системний підхід до забезпечення якості підготовки поліцейських, щоб зменшити ризик загибелі та травматизму серед працівників Національної поліції, які виконують службові завдання в районах, звільнених від окупації, або на прифронтових територіях. Актуальним залишається питання підвищення рівня професійної підготовки поліцейських, які працюють у регіонах, що межують безпосередньо з прифронтовими зонами, та зіштовхуються з необхідністю ідентифікації вибухонебезпечних предметів, особливо при реагуванні на правопорушення, пов’язані з незаконним обігом зброї. Постає потреба у перегляді методологічних підходів до корекції професійних компетенцій поліцейських. Пропонується тематика програм професійної підготовки, спрямована на забезпечення особистої безпеки працівників шляхом якісної ідентифікації вибухонебезпечних предметів, що можуть з’явитися як на деокупованих територіях унаслідок бойових дій, так і під час розслідування злочинів, пов’язаних із вибухонебезпечними замахами та незаконним обігом вибухових речовин і пристроїв [1].

Одним із найбільш небезпечних методів завдання втрат особовому складу супротивника, який досі широко застосовується, є використання вибухових пристроїв. На сьогодні існує безліч способів насичення вибухонебезпечними об’єктами територій, де ведуться бойові дії. Активне використання інженерних загороджень, дистанційного мінування, артилерії, авіації, а також реактивних боєприпасів із суббоєприпасами суттєво збільшує кількість небезпечних предметів на територіях України, охоплених війною, а також на прилеглих до фронту зонах.

Крім того, важливо зазначити, що у кримінальному середовищі також трапляються випадки використання вибухових пасток, здебільшого із застосуванням ручних гранат чи інших модифікованих елементів військового озброєння, з метою залякування або фізичної розправи з опонентами. З огляду на ці обставини, працівники Національної поліції України часто змушені реагувати на повідомлення громадян про підозрілі предмети, схожі на вибухонебезпечні, маючи при цьому лише обмежені знання щодо їх ідентифікації. Це, на жаль, призвело до випадків загибелі та травмування серед

поліцейських при контакті з небезпечними знахідками, що підтверджується офіційними даними на сторінках МВС України.

Працівники Національної поліції зіткнулися з тактикою мінування під час активних бойових дій поблизу Києва та Східних. Після відступу окупаційних сил виникла необхідність проводити «зачистку» звільнених населених пунктів, у якій брали участь і підрозділи Національної поліції. У результаті цих операцій підрозділи ЗСУ, спеціальні служби та поліція виявили численні випадки імпровізованих мінувань предметів та об'єктів у побутових приміщеннях, залишених окупантами. Серед знахідок були пошкоджені та нездетоновані боєприпаси. Особливо старанно мінувалися житлові приміщення: гранати-пастки знаходили в автомобілях, біля паркінгів, уздовж доріг, у підземних переходах, у квартирах серед побутових засобів, книжок, на кухонних полицях тощо. Засоби масової інформації також повідомляли про численні випадки мінування побутової техніки, дверцят меблів, вуликів та під'їздів багатоквартирних будинків [3].

У зв'язку з потенційною загрозою використання окупантом тактики мінування цивільних об'єктів та засмічення території вибухонебезпечними предметами, важливо проводити освітні та роз’яснювальні заходи для цивільного населення. Зокрема, необхідно інформувати про способи ідентифікації вибухових пристроїв, їхні зовнішні ознаки та методи мінування побутових предметів і об'єктів інфраструктури, а також про правила поведінки на небезпечних територіях.

Особливий акцент варто зробити на підготовці працівників поліції, які часто першими прибувають на місце події або реагують на інформацію про підозрілі об'єкти. Професійність дій поліцейських, здатність об'єктивно оцінювати ситуацію та передбачати можливі наслідки відіграють ключову роль у забезпеченні безпеки як самих правоохоронців, так і цивільних осіб. Загроза нелегального переміщення вибухонебезпечних предметів із зони бойових дій на мирні території лише підвищує актуальність особистої безпеки поліцейських. На сьогодні працівники Національної поліції, незалежно від регіону, повинні мати базові знання про небезпечні пристрої, місця, де їх можна знайти, можливі тригери вибухів, а також знати, коли варто викликати допоміжні сили та вживати відповідних заходів, чи ж це просто муляж, який не становить загрози [2].

З 2022 року діяльність правоохоронних органів відбувалася в умовах підвищеного навантаження, зумовленого як необхідністю протидії злочинності, так і виконанням завдань із захисту від збройної агресії російської федерації. Ситуацію також ускладнює зростання обігу нелегальної, зокрема трофейної зброї, серед цивільного населення на цих територіях. Попри активне проведення заходів із розмінування деокупованих і прифронтових зон, на таких територіях поліцейські зіштовхуються з низкою небезпечних факторів: інженерні боєприпаси для мінно-вибухових загороджень, імпровізовані вибухові пристрої, боєприпаси, що використовуються поза штатним призначенням, залишки артилерійських складів та інших боєприпасів, зокрема не вибухові суббоєприпаси, а також окремі великокаліберні набої. Небезпеку для поліцейських також становлять сигнальні, освітлювальні, імітаційні та спеціальні засоби, якщо їх зовнішній вигляд та конструкція залишаються незнайомими. Найбільш поширеними місцями знаходження вибухонебезпечних предметів є об’єкти дорожньої інфраструктури: мости, перехрестя, пішохідні переходи, залізничні колії, а також підходи до блокпостів. З огляду на ці фактори, особливо важливим стає професійна підготовка працівників поліції до реагування на повідомлення про виявлення вибухонебезпечних предметів [4].

Отже, у післявоєнний період першочерговим завданням стане повне обстеження небезпечних територій та інфраструктурних об'єктів на предмет наявності вибухонебезпечних речовин і предметів, їхнє виявлення та знешкодження. Реалізація комплексу заходів із гуманітарного розмінування потребуватиме ретельного планування та організації всіх етапів робіт із нейтралізації та знищення не вибухових боєприпасів. Попри потребу в науковому обґрунтуванні процесу вирішення цієї проблеми, вже зрозуміло, що він триватиме десятиліттями і потребуватиме великих людських і технічних ресурсів. Протягом усього цього періоду важливою складовою системи запобігання загибелі або травмування людей від вибухонебезпечних предметів будуть підрозділи Національної поліції України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ :

1. Нероба В. Роль мінної зброї в сучасних війнах і прикордонних конфліктах. / Військова наука. 2019. №. 3 (81) С. 155–171.
2. Міжнародна науково-практична конференція «Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану». Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків : ХНУВС, 2022. – 440 с.
3. Гаваза А. Світовий досвід формування культури безпеки протимінної діяльності та можливість імплементації його в Україні. Науковий вісник: Державне управління. 2021. 1(7), 40–65.
4. Звіт Національної поліції України про результати роботи у 2022 році. Офіційний портал Національної поліції України. https://www.npu.gov.ua/
5. Покайчук, В. Я., Поливанюк, В. Д., Миронюк, С. А., Мислива, О. О., Никифорова, О. А., Бардін, Є. В., ... & Фурса, В. В. Довідник (словник термінів) з тактичної підготовки. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. 2021. 100 с.; іл.

Пристинський Богдан Олександрович,
здобувач вищої освіти
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування Національної поліції України
Науковий керівник: ***Король Катерина Сергіївна***
викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
старший лейтенант поліції

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ТАКТИКА ТРАНСФОРМАЦІЇ МАЛИХ ТАКТИЧНИХ ГРУП НА ПОЛІ БОЮ

Тактика трансформації малих тактичних груп на полі бою є важливою складовою сучасних військових операцій. В умовах високої динамічності та непередбачуваності сучасних збройних конфліктів малі тактичні групи стають основною одиницею маневру, здатною швидко адаптуватися до змін ситуації. Впровадження гнучких тактичних підходів дозволяє підвищити ефективність використання таких груп, зокрема через зміну їхньої структури, ролей та засобів ведення бойових дій у відповідь на різноманітні виклики. Дана тематика є особливо актуальною, враховуючи те, що вже третій рік поспіль підрозділи Національної поліції України приймають безпосередню участь у стримуванні збройної агресії російської федерації проти України. У даній тезі розглядаються основні принципи та методи трансформації малих тактичних груп, зокрема їхнє оснащення, командування та інтеграція в загальну стратегію ведення бойових операцій.

Малі тактичні групи використовуються майже завжди в надзвичайних та екстремальних ситуаціях. Особовий склад таких груп піддається більшому ризику, а ефективність групи передбачає насамперед відсутність травмованих та загиблих при проведені оперативних дій [1, с. 103]. Малі тактичні групи переважно являють собою групи кількістю 4-9 осіб, тобто трохи менше третини одного взводу.

Важливу роль в діях групи також відіграють її вміння адаптуватися до екстремальної ситуації. В умовах, зумовлених екстремальною ситуацією, співробітник повинен у обмежений період часу тактично ефективно, правомірно і тактично доцільно застосувати фізичну силу, що є у нього на озброєнні спеціальні засоби та вогнепальну зброю для усунення загрози своєму життю та здоров'ю, а також життю та здоров'ю громадян, знешкодження та затримання правопорушника [2, с. 476].

Розглянемо тактику трансформації групи під час пересування способом класичної колони. Бійці рухаються один за одним позаду передового дозорного. Сектор обстрілу цього дозорного в колоні становить 120 градусів прямо. Наступний боєць відповідає за 90-градусний сектор обстрілу зліва від нього. Третій боєць контролює такий же сектор справа, і так далі, у шаховому порядку. Замикаючий відповідає за 120-градусний сектор обстрілу в тил колони. Колона має кілька переваг:

1) Полегшує передачу сигналів і повідомлень – від бійця до бійця;
2) Полегшує пересування «слід у слід», підвищуючи його прихованість та мінну безпеку;
3) Розриви в такому строю виникають рідко, і їх легко помітити та усунути.

Недолік колонного порядку – вразливість до засідок з флангу та неможливість вести вогонь з усіх видів зброї вперед. Тому він підходить лише для прихованих маршів або швидких переміщень. І обов'язково, за можливості, з флангів колону повинні прикривати бокові дозорні.

Атака клином повинна здійснюватися у співпраці з відділеннями або групами підтримки. Контроль тилу основної групи не передбачений, оскільки це завдання виконує підтримка, яка також шикується клинами.

Переваги просування клином:

1) Можливість візуально контролювати максимальну площу;
2) Таку формацію важче атакувати із засідки завдяки взаємодії клинів;
3) Найважливіше – всі бійці можуть одночасно стріляти по противнику, який знаходиться попереду.

Недоліки:

1) Використання клину на пересіченій місцевості та в заростях може швидко виснажити бійців;
2) При необхідності змінити напрямок атаки, бойовий порядок може тимчасово порушитися, що значно ускладнить взаємодію та зв'язок груп.

Ромбовидний стрій є цікавою альтернативою клину. Якщо у вашій групі чотири бійці, розмістіть замикаючого прямо за передовим. Якщо вас п'ятеро, командир займає позицію в центрі між передовим і замикаючим.

Зрозуміло, що такий стрій обмежує можливість використання всієї зброї проти противника попереду. Проте значна частина зброї все ж може бути застосована.

Основна перевага ромбовидного строю – це швидкість руху групи, можливість швидко змінювати напрямок або займати кругову оборону, а також швидко перешиковуватись у клин для атаки.

Отже, тактика трансформації малих тактичних груп на полі бою є ключовим елементом сучасного військового мистецтва. Вона дозволяє підвищити ефективність бойових дій, забезпечуючи гнучкість і адаптивність підрозділів у різних умовах. Основні переваги включають покращення комунікації, оскільки використання малих груп спрощує передачу сигналів і повідомлень, що підвищує координацію дій на полі бою. Гнучкість у використанні тактики, зокрема різні бойові порядки, такі як "сердечко" або "колона", дозволяють адаптуватися до конкретних бойових умов і завдань. Зменшення вразливості також є важливим аспектом, оскільки малі групи легше приховати і захистити від ворожого вогню, що підвищує їх виживаність. Таким чином, трансформація малих тактичних груп є важливим аспектом, що сприяє успішному виконанню бойових завдань і збереженню життя поліцейських.

СПИСОК ВИКОРИСТАННИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Пасічник В. В., Синовіцька Т. В. Покращення тактики дій малих оперативних груп. – 2018. URL: https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/0747148a-c466-4dbe-8c27-00eb98045572/content
2. Гіденко, Є. С. "Підготовка працівників поліції в тактично-складовій діяльності при екстремальних ситуаціях." Юридичний науковий електронний журнал. Електронне наукове фахове видання юридичного факультету Запорізького національного університету (2022): 474-477 URL: http://lsej.org.ua/8_2022/108.pdf

Рубльов Кирило
курсант 3 курсу н.г ДР-245
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування Національної поліції України
Науковий керівник: ***Бодирєв Дмитро Анатолійович***
Старший викладач кафедри вогневої підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ТОЧНОСТІ СТРІЛЬБИ У КУРСАНТІВ НА ЕТАПАХ НАВЧАННЯ

Вогнева підготовка курсантів МВС є однією з ключових складових їхньої професійної підготовки, адже вміння володіти зброєю та діяти ефективно у критичних ситуаціях — необхідний навик для правоохоронців. Однак, підвищення точності стрільби є однією з основних проблем, з якими стикаються викладачі під час навчання курсантів. Для досягнення високих результатів необхідно враховувати не лише фізичні та технічні аспекти підготовки, але й психологічні фактори та дотримання відповідних нормативно-правових вимог.

Вогнева підготовка у системі МВС України регламентується низкою нормативних актів, серед яких важливу роль відіграє Закон України "Про Національну поліцію" [1]. Крім того, існують відомчі нормативні документи, що регулюють порядок організації стрілецьких навчань та тренувань. Наприклад, Наказ МВС від 01.02.2016 № 70 «Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю» та Наказ МВС від 26 квітня 2019 р. № 334 «Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських та норм витрат боєприпасів, патронів, вибухових пакетів і гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб», які визначають основні вимоги до організації навчального процесу, зокрема стандарти точності стрільби [2,3].

Згідно з міжнародними дослідженнями, для покращення точності стрільби необхідно враховувати індивідуальні особливості кожного курсанта, зокрема його фізичні дані та психологічний стан. У процесі навчання індивідуальний підхід може реалізовуватися через спеціалізовані вправи, спрямовані на корекцію технічних помилок, таких як неточний приціл або неправильне положення тіла. Використання тренажерних комплексів також дозволяє викладачам виявляти індивідуальні слабкі сторони курсантів і коригувати їх під час тренувань.

Інтеграція віртуальних симуляторів та лазерних тренажерів є ефективним методом підвищення точності стрільби. Використання таких засобів дозволяє курсантам тренуватися в умовах, максимально наближених до реальних ситуацій, що позитивно впливає на їхні навички в реальних умовах. Наприклад, лазерні системи дозволяють не тільки моделювати умови бою, а й аналізувати кожен постріл з детальним зворотним зв’язком, що допомагає в корекції помилок на ранніх етапах підготовки [4].

Під час виконання стрілецьких вправ курсанти часто стикаються зі стресовими ситуаціями, які впливають на їхню здатність точно прицілитися та влучити в ціль. У зв’язку з цим важливим елементом навчального процесу є психологічна підготовка. Вона

включає різні методики стрес-менеджменту, такі як дихальні вправи, вправи на зосередження та інші техніки контролю емоційного стану. Психологічна підтримка та регулярне проведення тренувань у стресових умовах є важливим фактором підвищення точності стрільби [5].

Підвищення точності стрільби курсантів на етапах навчання є багатофакторним процесом, що вимагає систематичного підходу. Поєднання індивідуалізованого навчання, використання сучасних технологій та психологічної підготовки є ключем до успіху у формуванні висококваліфікованих фахівців у системі МВС України. Важливу роль відіграє також дотримання нормативних вимог, що регулюють процес вогневої підготовки, забезпечуючи безпеку та ефективність навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII : станом на 16 серп. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text (дата звернення: 10.10.2024).
2. Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю : Наказ М-ва внутр. справ України від 01.02.2016 р. № 70. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-16#Text (дата звернення: 10.10.2024).
3. Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських та норм витрат боєприпасів, патронів, вибухових пакетів і гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб : Наказ МВС від 26.04.2019 р. № 334. URL: https://www.npu.gov.ua/acts/pro-zatverdzhennya-kursu-strilb-dlya-policejskih-ta-norm-vitrat-boyepripasiv-patroniv-vibuhovih-paketiv-i-granat-policejskimi-pid-chas-provedennya-praktichnih-strilb.
4. Використання інтерактивного мультимедійного обладнання у підготовці поліцейських: навч. посібник. / ред. С.Комісcаров. Дніпро: ДДУВС, 2021. 231 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/9934
5. КАРПЕНКО О. М. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ НА ВОГНЕВІЙ ПІДГОТОВЦІ ПІД ЧАС СТРІЛЬБ. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України. Харків, 2020.

СТРАШКО Вікторія
курсант 3 курсу, н.г ДР-245 ФПФОДР НПУ
Науковий керівник: БОДИРЄВ Дмитро
старший викладач кафедри вогневої підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Вогнева підготовка» є матеріальна частина зброї, яка знаходиться на озброєнні в Національній поліції України, заходи безпеки при поводженні зі зброєю, затверджені Наказом МВС України № 70 від 01.02.2016 р., порядку та правил її застосування та використання, передбачені Законом України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015, а також прийоми та правила стрільби з пістолета [1].

З моменту введення воєнного стану в Україні 24 лютого 2022 року перед органами (підрозділами) Національної поліції України окрім підтримання правопорядку в регіонах країни постало ще одне дуже важливе завдання - забезпечення безпеки громадян під час артилерійських/ ракетних обстрілів, руйнування інфраструктури, пожеж, швидке та всебічне надання допомоги тим, хто цього особливо потребує у складний для країни і суспільства час [2]. Війна в Україні суттєво змінила вимоги до професійної підготовки поліцейських. Зокрема, виникла гостра потреба у покращенні їхніх навичок володіння зброєю.

Представники Національної поліції України, Збройних сил України, Територіальної оборони, Національної гвардії України та інших органів, що забезпечують безпеку та оборону країни під час воєнного стану, мають бути готові у разі необхідності застосувати вогнепальну зброю. І постає питання: чи кожен поліцейський чи військовослужбовець має навички поводження зі зброєю та її застосування? [3].

На нашу думку, відповідальність за безпеку себе та інших – це перший і найважливіший аспект володіння зброєю. Кожен поліцейський і військовослужбовець повинен мати навички поводження зі зброєю та її застосування. Це є невід'ємною частиною їхньої професійної підготовки та одним із ключових вимог до виконання службових обов'язків. Це важливо щоб захистити себе та інших. Знання правил поводження зі зброєю та вміння її ефективно використовувати є життєво необхідними для захисту, як самих правоохоронців, так і громадян. Це важливо для виконання своїх службових обов’язків. Багато службових завдань, особливо в умовах конфлікту чи надзвичайних ситуацій, вимагають застосування зброї. Важливо зазначити, що володіння зброєю передбачає не лише фізичні навички, але й знання правових норм, які регулюють її застосування. Поліцейські та військові повинні чітко розуміти, в яких ситуаціях дозволено використовувати зброю і які наслідки можуть бути за її незаконне застосування.

Загалом, можна констатувати, що володіння зброєю передбачає не лише фізичну підготовку, а й глибоке розуміння правових норм, що регулюють її застосування, вогнева підготовка є одним з найважливіших компонентів професійної підготовки. В умовах сучасної війни вона набуває особливого значення, оскільки від рівня підготовки залежить не лише ефективність виконання службових обов’язків, а й збереження життя, як самих правоохоронців, так і цивільного населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАННИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Є.С. Зеленський; вогнева підготовка – складова професійної підготовки майбутніх офіцерів поліції. URL: https://www.univd.edu.ua/general/publishing/konf/31_05_2019/pdf/29.pd (дата звернення 15.10.2024)
2. Д.О. Карбовський; вогнева підготовка поліцейських: виклики сучасності. URL: https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9ad4e15d-c369-49a2-bbb5-c962c31c0a86/content (дата звернення 15.10.2024)
3. Ю.Д. Шелест; вогнева підготовка працівників поліції під час воєнного стану. URL: https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ebd94d8c-f558-4590-9afa-7ec25ede25e8/content (дата звернення 15.10.2024)

Шарамок Катерина
курсант 3 курсу
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування Національної поліції України
Науковий керівник: ***Поливанюк Василь Дмитрович***
кандидат юридичних наук, доцент
професор кафедри тактико-спеціальної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ВПЛИВ СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ НА ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНУ ПІДГОТОВКУ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Сучасні збройні конфлікти, зокрема війна Росії проти України, істотно впливають на підходи до тактико-спеціальної підготовки правоохоронних органів. В умовах війни і гібридних загроз правоохоронні структури зіштовхуються з новими викликами, що вимагають змін у підходах до підготовки кадрів, модернізації методик та використання новітніх технологій для забезпечення ефективного функціонування в умовах бойових дій.

Основним напрямом впливу збройного конфлікту на правоохоронну діяльність є необхідність адаптації методик тактико-спеціальної підготовки до умов ведення війни в міських умовах, зростання кількості загроз терористичного характеру, кібератак та діяльності диверсійно-розвідувальних груп. Як зазначається в аналітичних матеріалах Національної поліції України, збройна агресія спричинила зміну алгоритмів реагування на небезпеки, які виникають у прифронтових та тимчасово окупованих територіях, зокрема вимагається інтеграція підрозділів Національної поліції, Національної гвардії та Служби безпеки України у єдину оперативно-стратегічну систему реагування на загрози [1].

Тактико-спеціальна підготовка в умовах сучасних конфліктів передбачає значне посилення акценту на навчання особового складу навичкам тактики ведення бою у міських умовах, що раніше було більш актуальним для військових підрозділів. Окрім того, на перший план виходить необхідність навчання правоохоронців взаємодії з цивільним населенням під час евакуаційних заходів, проведення рятувальних операцій, а також протидії масовим заворушенням, що супроводжують агресію противника.

Відповідно до Закону України «Про національну поліцію» [2] та Ferno military system визначено нові підходи до підготовки поліцейських в умовах надзвичайних ситуацій та ведення бойових дій. Зокрема, значна увага приділяється розвитку навичок першої медичної допомоги на полі бою (TCCC – Tactical Combat Casualty Care), а також підготовці до дій у разі застосування противником зброї масового ураження. Це стало ключовим елементом підготовки, оскільки за умов сучасної війни правоохоронці часто діють в умовах, наближених до бойових дій.

Окремо слід відзначити вплив сучасних конфліктів на формування нових методик підготовки та підвищення кваліфікації правоохоронців у сфері кібербезпеки та

інформаційної безпеки. Військовий конфлікт на сході України продемонстрував високий рівень загроз від кібератак, що ставлять під загрозу функціонування державних установ, інфраструктури та правоохоронних органів. Відповідно до Стратегії кібербезпеки України, ухваленої у 2021 році, правоохоронні органи мають впроваджувати новітні технології для захисту інформаційних систем та забезпечення оперативного реагування на кіберзагрози [4].

Ще одним важливим аспектом є питання психологічної підготовки правоохоронців до роботи в умовах високого рівня стресу. У зоні бойових дій поліцейські регулярно зіштовхуються з екстремальними ситуаціями, які включають евакуацію поранених, роботу в умовах обстрілів, а також виконання завдань з підтримки громадського порядку в умовах загальної нестабільності. Тому велике значення має психологічна підтримка та навчання стресостійкості правоохоронців, що є невід'ємною складовою тактико-спеціальної підготовки. Наказом Міністерства внутрішніх справ № 180 від 2017 року впроваджено обов’язкові тренінги для особового складу, спрямовані на розвиток стресостійкості та забезпечення психологічної допомоги в умовах кризових ситуацій [5].

Таким чином, сучасні збройні конфлікти, зокрема в Україні, вимагають значної адаптації та модернізації системи підготовки правоохоронних органів. Це включає як зміну тактико-спеціальних навичок, так і розвиток психологічної стійкості, підвищення кваліфікації у сфері кібербезпеки та інтеграції з військовими підрозділами для забезпечення безпеки населення в умовах війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЕРЕЛ:

1. Національна поліція України. Аналітичні матеріали про діяльність у зоні бойових дій, 2023.
2. Закон України «Про національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII.
3. TCCC – Tactical Combat Casulty Care | Ferno Norden Military Systems. FernoNordenMilitarySystems.URL: https://fernonordenmilitary.com/products/tccc-tactical-combat-casultycare?gad_source=1&gclid=CjwKCAjw3624BhBAEiwAkxgTOuC4R-3w8zeL1J_m1kyPx3HOoggbFzLI2paDWP78j090RJnwU_IJxoCm4AQAvD_BwE (date of access: 13.10.2024).
4. Стратегія кібербезпеки України, затверджена Указом Президента України від 26 серпня 2021 р. № 447/2021.
5. Наказ МВС України № 180 від 23.02.2017 «Про затвердження Порядку психологічного забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій».
6. Комісаров О. Г., Собакарь А. О., Соболь Е. Ю., Юнін О. С. Тактикоспеціальна підготовка : навч. посіб. Дніпро : ДДУВС, 2017. 277 с.
7. Поливанюк В.Д., Король К.С. Особливості діяльності підрозділів Національної поліції під час запровадження воєнного стану. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 6. С. 444-446.
8. Поливанюк В.Д.; Завістовський О.Д. Актуальні питання удосконалення методик навчання у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання в період воєнного стану. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 3. С. 336-338.

Шарамок Катерина
курсант 3 курсу н.г ДР-245
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування Національної поліції України
Науковий керівник: ***Бодирєв Дмитро Анатолійович***
старший викладач кафедри вогневої підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ У ФОРМУВАННІ БОЙОВИХ НАВИЧОК КУРСАНТІВ

Вогнева підготовка є важливим елементом навчання курсантів закладів вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України, оскільки вона спрямована на розвиток навичок володіння зброєю, необхідних для виконання службових обов'язків поліцейських. У контексті українського судочинства, ефективна вогнева підготовка сприяє забезпеченню законності та обґрунтованості використання вогнепальної зброї під час виконання службових обов'язків поліцейськими, що знижує ризики правопорушень з боку правоохоронців та захищає їхні права у випадку юридичних суперечок.

Вогнева підготовка в системі навчання поліцейських регулюється рядом нормативно-правових актів, серед яких основними є Закон України «Про Національну поліцію» [1], Наказ МВС України №334, Наказ МВС України № 70 від 01.02.2016 [2], а також низка підзаконних актів, що визначають порядок застосування вогнепальної зброї поліцейськими під час виконання службових завдань. Законодавча база акцентує увагу на необхідності правомірного використання зброї, відповідно до ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію», яка визначає обставини, за яких поліцейський має право застосувати зброю [1].

Бойові навички, що формуються у курсантів під час вогневої підготовки, є важливим елементом професійної підготовки поліцейських. Це включає не тільки фізичні навички володіння зброєю, але й психологічну готовність діяти в стресових ситуаціях, що є критичним для службових завдань правоохоронців. Дослідження показують, що регулярні та якісні заняття з вогневої підготовки суттєво підвищують точність і швидкість реакції поліцейських у реальних бойових умовах [3].

Одним із прикладів ефективної підготовки є впровадження методик навчання, заснованих на симуляціях реальних бойових ситуацій, таких як тактичні тренінги та стрес-тести. За даними досліджень, курсанти, які пройшли інтенсивну підготовку в умовах, наближених до реальних ситуацій застосування вогнепальної зброї, показують вищі результати в умовах критичних ситуацій [4].

Попри значний прогрес у розвитку вогневої підготовки поліцейських, існують певні проблеми, зокрема недостатнє фінансування, що ускладнює доступ до сучасних навчальних засобів і зброї. Це може призводити до недостатнього рівня підготовки та збільшення ризиків у реальних бойових ситуаціях [5].

Перспективи покращення вогневої підготовки полягають у розширенні використання сучасних технологій, таких, як віртуальні тренажери та симулятори бойових ситуацій, які дозволяють курсантам тренуватися у безпечних умовах, наближених до реальних. Це не тільки підвищить рівень підготовки поліцейських але й зменшить ризик неправомірного застосування зброї.

Отже, вогнева підготовка є невід'ємною частиною формування бойових навичок курсантів. Вона впливає на їхню здатність адекватно і законно застосовувати зброю у відповідних обставинах. З урахуванням вищевикладеного, ефективна вогнева підготовка поліцейських є запорукою забезпечення безпеки як самих правоохоронців, так і громадян, що, в свою чергу, мінімізує юридичні ризики під час виконання службових обов'язків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII : станом на 16 серп. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text (дата звернення: 09.10.2024).
2. Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю : Наказ М-ва внутр. справ України від 01.02.2016 р. № 70. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-16#Text (дата звернення: 09.10.2024).
3. Волков Ю. М., Степан М. Д. Методи максимально ефективного застосування зброї під час навчання вогневої підготовки поліцейських. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України. Харків, 2020.
4. Konev O. Y., Herashchenko O. S. IMPROVEMENT OF METHODS OF TEACHING FIRE TRAINING OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS WITH SPECIFIC CONDITIONS IN THE STUDIES OF STUDIES. South Ukrainian Law Journal. 2022. № 1-2. С. 99–104. URL: https://doi.org/10.32850/sulj.2022.1-2.18 (дата звернення: 09.10.2024).
5. Резнік О. ПРОБЛЕМАТИКА ЗАНЯТЬ З ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ – ПРИКОРДОННИКІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ. Вісник науки та освіти. 2023. № 1(7). URL: https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-1(7)-587-598 (дата звернення: 09.10.2024).

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Бутирський О.А.
аспірант кафедри права та публічного управління,

Житомирський державний університет імені Івана Франка.

ПАРТНЕРСТВО БІЗНЕСУ-ОСВІТИ-ДЕРЖАВИ ЯК ОСНОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ: АСПЕКТ СВБ.

В сучасних умовах глобалізаційного розвитку конкурентоспроможність економіки країни залежить від її здатності вчасно та адекватно реагувати на потреби суспільства та продукувати інновації, що є можливим лише за умови якісної системи освіти та високої якості людського капіталу.

Сьогодні в Україні спостерігається гостра потреба в реформуванні чинних і запровадженні нових інструментів державної політики у сфері регіонального та місцевого інноваційного розвитку.У кризові часи ця потреба зростає багатократно. Система вищої освіти відіграє важливу роль для інноваційної економіки, оскільки саме освіта формує так званий «кадровий каркас» економіки. У силу цього, створення інноваційного середовища зумовлює значні зміни в системі професійної освіти, спрямовані на підвищення якості надаваних освітніх послуг, формування різних форм перепідготовки та підвищення кваліфікації, вироблення як практичних, так і дослідницьких компетенцій випускників, здатних створювати інноваційні продукти.

В Україні закладена тільки основа для формування інноваційного середовища. Гостро стоїть необхідність розвивати взаємну інтеграцію освіти з наукою та бізнесом, оскільки саме через співпрацю можливий ефективний обмін знаннями, технологіями та інноваційними розробками, а також втілення ідей в реальні продукти. І саме соціальна відповідальність бізнесу (СВБ) може відіграти в цьому важливу роль.

Теоретичні та практичні аспекти взаємодії бізнесу, науки й освіти в умовах глобальної інтеграції розглянуто в працях українських учених, зокрема Ю. Бажала, В. Геєця, О. Кондрашової, Л. Федулової, Е.Лібанової, І.Єгорова, С.Ільєнкової та ін., а також у публікаціях зарубіжних науковців, зокрема Дж. Болдвіна, П. Ганела, М. Портера та ін. Між тим аналіз економічної літератури свідчить про недостатню розробку багатьох питань, пов'язаних із проблемами взаємодії бізнесу, освіти, науки в інноваційних процесах. Дискусійними залишаються питання про виявлення основних напрямків розвитку взаємної інтеграції між суб'єктами, які беруть участь в інноваційних процесах.

Якщо у сучасному світі соціальна відповідальність - явище, що у низці країн стало нормою і звичним процесом, включеним у механізм функціонування безлічі компаній, то в деяких країнах (і Україна - не виключення) воно лише з'являється чи перебуває у ранній стадії розвитку. Ступінь розвиненості корпоративної соціальної відповідальності в країнах світу залежить більшою мірою від початкових умов, що виражаються в політичному режимі, настроях, менталітеті та вимогах суспільства, економічній політиці, історичному укладі та ін. Незважаючи на вищезгадані фактори, соціальна

відповідальність бізнесу в усьому світі має прогресивний вплив на розвиток суспільства в цілому, окремих його елементів та інститутів.

У загальному вигляді, під корпоративною соціальною відповідальністю вважається реалізація тієї політики, прийняття таких рішень або дотримання такої лінії поведінки, які були б бажані для цілей та цінностей товариства. При прикладному розгляді під соціальною відповідальністю бізнесу мається на увазі добровільний внесок організації (підприємства, фірми тощо) у розвиток суспільства. Завдяки цьому відбувається задоволення суспільних потреб та збільшення кількості соціальних ініціатив; держава набуває підтримки з боку бізнесу, а компанії та інші зацікавлені сторони також отримують певні позитивні ефекти.У результаті еволюційного розвитку СВБ стає одним із підходів до вирішення накопичених проблем людства, виражених у широкому діапазоні аспектів: від екологічних до соціальних. Однією з таких важливих проблем є проблеми розвитку освіти та науки. І саме партнерство бізнесу і держави тут може відіграти найважливішу роль.

Налагодження мережі взаємозв'язків між освітнім, бізнесовим середовищем та державою і поява в університетів «третьої місії» (крім навчання і проведення досліджень) призвели до формування нового типу університету, а саме підприємницького . Поряд з цим виникли поняття академічного капіталізму, підприємницької діяльності ВНЗ, університетського підприємництва та ін. О. Романовський, досліджуючи дані поняття, прийшов до висновку, що для підприємницьких університетів є характерними такі економічні процеси, як:

- капіталізація знань, що полягає в накопиченні та перетворенні у капітал і конкурентні переваги знань, здібностей, навичок, інформації, технологій та ін.;
- комерціалізація знань, що являє собою процес перетворення знань в товар з визначеною вартістю і ціною;
- трансформація наукової та викладацької діяльності, здійснення наукових досліджень спільно з підприємствами (або на їх замовлення) за рахунок спеціальних фондів, коштів підприємств, інвесторів чи грантового фінансування [3].

В Україні найбільш поширеною формою партнерства залишаються програми стажування студентів, навчальні курси та конкурси, однак можливості та варіанти співпраці між державою, бізнес-середовищем та освітньою сферою набагато більші. Зокрема, Холявко Н.І. [5, с. 34] виділяє наступні напрями такої співпраці:

- підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів;
- проведення університетами наукових досліджень на замовлення підприємств;
- використання результатів досліджень і розробок у діяльності підприємств;
- отримання університетами патентів на наукові розробки і винаходи і купівля підприємствами ліцензій на їх використання;
- створення інноваційних підприємств, кластерів, інкубаторів, технопарків на базі університетів;
- надання експертної допомоги та консультаційних послуг.

Так, скажімо, в галузі наукових досліджень компанії можуть здійснювати підтримку через механізми грантів, вітчизняні та закордонні фонди. Ці інструменти фінансової підтримки можуть мати як відплатний, так і безоплатний характер залежно від політики, що проводиться,та економічного стану грантодавця. В освітній сфері гранти виділяються претендентам в основному не на безоплатній основі, а є формою підтримки

представників тих спеціальностей, у яких зацікавлена компанія. Тому досить поширеною є ситуація, коли компанія підтримує не вищий навчальний заклад в цілому, а його окремі факультети або напрями підготовки.

Через подібну систему грантів та заохочувальних стипендій компанії можуть знаходити перспективних, затребуваних ринком фахівців. Однак є також гранти, які мають безоплатний характер та спрямовані на підтримку талановитих студентів, аспірантів, молодих вчених.

Прикладом цього виду діяльності у межах корпоративної соціальної відповідальності може бути,наприклад, стипендіальна програма, реалізована благодійними фондами розвинених підприємств чи фірм. Можуть існувати інші форми підтримки вузів, які мають безоплатний характер.

Практичними прикладами є оснащення аудиторій необхідним обладнанням, дарування навчальної техніки та літератури, фінансова підтримка під час модернізації матеріально-технічної бази навчального закладу.

Наразі розвиток соціальної відповідальності бізнесу супроводжується деякими проблемами, вирішення яких у перспективі здатне покращити ситуацію.

До них належать: відсутність цілеспрямованої державної підтримки компаній, що реалізують соціальні ініціативи; недосконала законодавча база у цьому питанні; недостатній розвиток інституційного середовища, що впливає поширення принципів корпоративної соціальної відповідальності; відсутність стандартизованої системи обліку та контролю; недооцінка вигод від реалізації програм корпоративної соціальної відповідальності менеджерами та співробітниками компаній, а також суспільством загалом.

У рамках концепції корпоративної соціальної відповідальності компанії мають можливість надати допомогу певним конкретним об'єктам освіти та науки шляхом укладання угод про безоплатну (спонсорську) підтримку. Також доречним буде створення самоврядних фондів, що функціонують на основі «принципу витягнутої руки», який передбачає поділ бенефіціарів та фінансових засновників. В сучасній Україні досить складно реалізовувати в повному обсязі добровільні ініціативи в освітній та культурній діяльності. Крім цього, досі не створено повноцінну систему стимулювання таких проектів. І тут важливу роль повинна відіграти державна політика. Однак, незважаючи на складності, спостерігається позитивний тренд у даному напрямі. Це зумовлено тим, що тенденції та динаміка корпоративної соціальної відповідальності залежать від конкретної діяльності підприємств та отриманих економічних результатів.

У загальному вигляді можна сформулювати деякі базові рекомендації, які, на нашу думку, є найбільш актуальними стосовно сфери СВБ: покращення нормативно-правової бази; створення комплексу економічних стимулів та преференцій; вдосконалення системи контролю з боку держави та суспільства; покращення інвестиційного клімату; залучення іноземних партнерів; активізація роботи із застосування норм та стандартів у діяльності; розробка заходів заохочення до створення соціальної звітності; вибудовування системи відносин між державою та компаніями з питань корпоративної соціальної відповідальності; пропаганда необхідності цієї діяльності у суспільстві.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2014. - № 37-38 – С.2716. Режим доступу до ресурсу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
2. Бакушевич І. Розвиток мережевої взаємодії бізнесу, освіти і науки відповідно до нового Закону про вищу освіту в Україні/ І.Бакушевич// Збірник конференції «Будуємо нову Україну» 26-27 листопада 2014 р. - Київ – С. 64.
3. Романовський О. О. Визначення сутності "академічного капіталізму", "університетського (академічного) підприємництва" та інновацій економічно-ринкового типу в системі вищої освіти як економічних категорій [Електронний ресурс] / О. О. Романовський // Ефективна економіка. – 2013. – №10 – Режим доступу до ресурсу: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2376.
4. Сайт віртуальної платформи Іннолаб:http://www.innolabs.org/uk
5. Холявко Н. І. Сектор вищої освіти в системі інноваційного розвитку національної економіки / Н. І. Холявко. // Економіка і управління. – 2014. – №1. – С. 33–37.

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Роман ВЕКЛЕНКО
курсант
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування НПУ
Михайло ФРОЛОВ
доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін ФПФПКПНПУ
к.ю.н., доцент

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Протягом останніх років розвиток суспільно-економічних систем є невід'ємною частиною взаємодії соціуму і національної економіки. Україна, зокрема, активно спрямовувала економічну політику на вирішення соціальних завдань [1] [2]. Однак, від початку повномасштабного вторгнення росії, система фінансового забезпечення соціального процесу дала тріщину. Усі складнощі, які стали наслідком війни, вимагають перегляду бюджетної політики, зокрема в контексті формування доходів місцевих бюджетів. Фінансова система має адаптуватися до глобальних та локальних змін, наприклад включаючи витрати на оборону та соціальні потреби, що виникли у результаті повномасштабної війни. Це у свою чергу чинить додатковий тиск на місцеві бюджети. Удосконалення системи місцевого оподаткування стає критично важливим для ефективного розвитку територіальних громад.

Серед найактуальніших проблем формування місцевих бюджетів та як наслідок порушення коректної взаємодії з державним бюджетом України слід виокремити ряд ключових моментів, а саме:

- контроль використання вільних коштів
- нестабільність доходів підприємств від яких критично залежить місцевий бюджет
- неефективна витрата вилучених надлишкових податків
- недостатнє фінансування з держбюджету.

Важливо зазначити що військові дії спричинили значне падіння економічної активності, що негативно вплинуло на спроможність населення платити податки та як наслідок на надходження коштів до місцевих бюджетів. Значна частина підприємств знизили або ж зовсім зупинили свою діяльність, що призвело до скорочення податкових надходжень у місцевий бюджет. Зокрема можна виділити податок на доходи фізичних осіб та податок на прибуток підприємств. [3]

Значна кількість населення була змушена покинути регіони активних бойових дій, що зменшило базу оподаткування. Місцеві громади втратили не тільки платників податків,

але й трудові ресурси, які могли б сприяти стабілізації економічної ситуації в регіоні . Данна ситуація також має значний вплив на об'єм місцевих податків. [4]

Як було сказано раніше значно збільшилися видатки місцевих бюджетів на забезпечення соціальних потреб внутрішньо переміщених осіб, постраждалих від війни, а також на відбудову інфраструктури, що була зруйнована під час бойових дій. Це створює додатковий фінансовий тиск на бюджети.

Важливий факт: в умовах війни місцеві бюджети ще більше залежать від державних субвенцій та трансфертів, оскільки власні доходи суттєво скорочують і не можуть підтримувати стабільну економічну ситуацію . Це створює проблеми для фінансової автономії місцевих громад та їх здатності розприділяти фінансування на розвиток регіонів

Усі перелічені чинники дають підґрунтя для зростання боргу.

Додатково ускладнює ситуацію централізація ресурсів на державному рівні, що обмежує можливість місцевих органів влади у виконувати покладенні на них обов'язки. Позиція Міністерства фінансів зумовлена унітарним устроєм України та недостатньою кваліфікацією місцевих влад, для реалізації бюджетних програм.

Як приклад, у Франції, де також спостерігається подібна структура, держбюджет покриває близько 40% витрат. Варто зазначити суб'єктивність у розподілі бюджетних ресурсів, коли одні регіони отримують пріоритет у фінансуванні, а кошти у свою чергу розподіляються нерівномірно.

Не можна не зазначити факт існування ще одної критичної проблеми: невідповідність між задачами, покладеними на місцеві органи влади і виділеними ресурсами на їх реалізацію. Центральна влада часто не враховує всі надані, необхідні повноваження при формуванні бюджету, що погіршує ситуацію. Крім того, різниця в рівнях життя і ситуації між регіонами ускладнює справи, оскільки бюджетна система базується на направленні коштів на потреби критичних галузей. Таким чином йдуть нерівномірні витрати і як наслідок спостерігається дисбаланс.

В Україні є райони, де розташовані лише декілька великих підприємств, і саме від них залежить наповнення районного бюджету. Районні бюджети дуже залежать від змін у виробництві цих підприємств, зокрема, від виплати зарплат. [5]

Шляхів вирішення проблем є велика кількість, наприклад, залучення міжнародної фінансової допомоги. Через війну, важливим джерелом наповнення місцевих бюджетів може стати міжнародна фінансова допомога. Це можуть бути гранти та позики від міжнародних фінансових організацій, спрямовані на відновлення інфраструктури, підтримку бізнесу та забезпечення соціальних потреб населення. Гарною стратегією для підняття економіки країни є створення умов для швидкого відновлення малого та середнього бізнесу на місцевому рівні, за рахунок вигідних кредитів та лояльної податкової бази. Місцеві органи влади можуть запроваджувати податкові пільги та програми для підтримки бізнесу, які дозволять підприємцям відновити свою діяльність та як це не пародоксально - сприяти зростанню податкових надходжень. Необхідно переглянути структуру місцевих податків та зборів, щоб зменшити податковий тиск на постраждалі регіони. Важливо забезпечити прозорість та ефективність використання бюджетних коштів. Особливо це стосується коштів, виділених на відновлення інфраструктури та соціальну підтримку населення. Використання електронних систем контролю за витратами може значно підвищити ефективність управління бюджетними ресурсами.

Після завершення бойових дій необхідно розробити програми стимулювання економічного розвитку регіонів, які найбільше постраждали від війни. Одним із шляхів може стати створення спеціальних економічних зон із пільговим оподаткуванням та умовами для залучення інвестицій. Відновлення інфраструктури стане одним із найпріорітетніших завдань після закінчення війни а це буде потребувати значних фінансових вкладень.

Попри війну, необхідно продовжувати процес децентралізації фінансової системи країни та розширювати фінансову автономію місцевих бюджетів. Це дозволить місцевим громадам більш ефективно розпоряджатися власними ресурсами та самостійно вирішувати проблеми, що виникають на їхній території.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гриценко О. Роль місцевих податків у формуванні доходів місцевих бюджетів. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences 328.2. 2024. С. 334-339.
2. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. №2456-VI. Дата оновлення 27.07.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17
3. Осадчук С. В. Податкові надходження бюджетів територіальних громад регіону. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління 23.1 2024. 56 с.
4. Зоць П. Проблеми взаємодії держави та ринку в сучасних умовах 2024. 36 с.
5. Марухніч А. В. Фінансове забезпечення розвитку територіальних громад в Україні : кваліфікаційна магістерська робота : спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / наук. кер. О. Ю. Коцюрба; Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. - Кропивницький : ЦНТУ, 2024. 91 с.

Дмитро КАЗЬМІРУК
курсант
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування НПУ
Михайло ФРОЛОВ
доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін ФПФПКПНПУ
к.ю.н., доцент

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО ЧАСУ

Сучасні непрості умови, спричинені повномасштабним вторгненням російської федерації, породжують низку викликів у розвитку всіх сфер діяльності нашої держави. Результати фінансового контролю дозволяють виробити раціональну політику діяльності та приймати вивірені управлінські рішення, що забезпечують збалансоване функціонування організацій будь-яких форм власності, ефективне витрачання коштів, досягнення намічених цілей не тільки в питаннях оперативного керівництва, а також у довгостроковій перспективі. Тому організувати систему фінансового контролю необхідно з моменту утворення міністерства, відомства або комерційної організації, коли їх керівник ще тільки починає планувати концепцію своєї організації, визначати цілі та її завдання, тобто виробляти основні стратегічні напрями діяльності та вирішувати поточні тактичні завдання[1].

В умовах воєнного стану в Україні державний фінансовий контроль набуває особливого значення, оскільки забезпечення фінансової дисципліни, прозорості та ефективності використання коштів стає критично-важливим для забезпечення обороноздатності та збереження національної безпеки.

При здійсненні фінансового контролю використовуються різні методи, найчастіше ревізії чи перевірки. Органи зовнішнього фінансового контролю (Контрольно-лічильні органи всіх рівнів або незалежні аудиторські фірми), крім того, можуть проводити обстеження, експертизу, моніторинг, аудит ефективності та стратегічний аудит.

Процес здійснення фінансового, контролю поділяється на три стадії: попередній контроль, що здійснюється на стадії складання, розгляду та затвердження бюджетів різних рівнів, кошторисів бюджетних витрат установ, фінансових планів та програм та інших заходів, що підлягають фінансування, є, у певному сенсі, фінансовою профілактикою[2].

Для здійснення державного фінансового контролю створено вертикаль органів контролю, до який відносяться загальнодержавні органи (Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України).

Таким чином, наступний контроль, здійснений контрольно-рахунковим органом щодо головних адміністраторів бюджетних коштів, безперечно, сприяє якісній реалізації всіх

етапів бюджетного процесу та прийняття ефективних управлінських рішень. Досягти більшого позитивного ефекту дозволяє поєднання наступного контролю з поточним (оперативним) та моніторингом ходу виконання бюджету, наприклад, щомісячним.

У процесі здійснення фінансового контролю на всіх стадіях можливо застосування наступних варіантів збору інформації. Це – використання законодавчо закріпленої можливості надсилати запити об'єктам контролю, на які вони повинні відповісти у визначені терміни. Крім цього, інформацію, яка відсутня в офіційній звітності, від об'єктів контролю можна отримати з допомогою самостійно розроблених аналітичних форм, які набувають особливої значущості в експертно-аналітичній та контрольній діяльності[3].

Фінансовий контроль має бути регулярним та своєчасним, що досягається не високою швидкістю або частотою його проведення, а за рахунок дотримання тимчасового інтервалу (щомісячного, щоквартального, щорічного) проведення експертно-аналітичних, а на їх основі планування контрольних заходів. При цьому важливо не порушувати виробничий цикл об'єкта контролю та ув'язати плани проведення контрольних заходів органами внутрішнього та зовнішнього контролю. Фінансовий контроль має бути уніфікованим. Незалежно від виду контролю (державний чи недержавний), необхідно добиватися уніфікації аналітичних форм застосовуваних у ході здійснення як внутрішнього, так зовнішнього фінансового контролю[4].

Отже, однією із складових контролю в управлінні є фінансовий контроль, який здійснюється як у структурах органів державної влади та місцевого самоврядування, і у комерційних організаціях. державний фінансовий контроль спрямований на забезпечення належного використання публічних фінансів, підвищення ефективності державного управління та забезпечення зростання економічного та соціального розвитку України. Державний фінансовий контроль в окремих випадках можна розглядати як форму практичної реалізації контрольної функції фінансів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні (2022). Закон України № 2939-XII. 19. 02. 2022. Вилучено з: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939- 12#Text

2. Деякі питання здійснення державного фінансового контролю в умовах воєнного стану (2022). Постанова КМУ № 561. 07.05.2022. Вилучено з https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/561- 2022-п#Text.

3. Про окремі заходи щодо забезпечення державного фінансового контролю (2022). Постанова №1119-2022-п. 27.09.2022. Вилучено з: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1119- 2022-п#Text\

4. Дікань, Л., Кожушко, О., Крівцова, Т. (2015). Реформування фінансового контролю в Україні : проблемні питання та напрями їх вирішення. Харків: ХНЕУ, 220. doi: http://kafacco.hneu.edu.ua/index.php/nauka/vydannia/publikatsii-vykladachiv/345-pratsi-dikan-l-v

Юстина Кузик,
студентка 4 курсу

Львівський національний університет імені Івана Франка

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРУ ІНВЕСТИЦІЙ

Інвестиційна діяльність відіграє ключову роль у розвитку та успішній роботі підприємства з кількох важливих причин:

- розширення підприємницької діяльності. Інвестиції допомагають підприємствам розширювати свою діяльність, відкривати нові підрозділи та збільшувати виробничі потужності. Завдяки капіталовкладенням підприємства можуть виходити на нові ринки, збільшуючи таким чином свою клієнтську базу та обсяги продажів.
- Освоєння нових галузей бізнесу та технологій. Інвестиції забезпечують можливість освоювати нові сфери діяльності та впроваджувати сучасні технології, що підвищують конкурентоспроможність підприємства. Вкладення в науково-дослідні роботи та розробки сприяють інноваціям, які можуть значно покращити продуктивність та якість продукції.
- Вплив на економічний розвиток. Зростання обсягів інвестицій у підприємство сприяє збільшенню власного виробництва, що веде до загального економічного зростання. Розширення виробництва створює нові робочі місця, що покращує рівень зайнятості населення та підвищує рівень добробуту.
- Ефективне функціонування виробництва. Без належного рівня інвестицій підприємству важко забезпечити стабільну та ефективну роботу. Інвестиції потрібні для підтримки та модернізації обладнання, навчання персоналу та поліпшення управлінських процесів. Відсутність необхідних інвестицій може призвести до застарілості технологій, зниження якості продукції та втрати конкурентних позицій на ринку [1].

Відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність» інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об’єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід» та/або досягається соціальний та екологічний ефект [2].

Розробка чіткої стратегії залучення інвестиційного капіталу є критично важливою для України, особливо в умовах сьогодення. Щоб стимулювати приплив іноземних інвестицій, держава має створити сприятливий інвестиційний клімат, де потенційна віддача для іноземних інвесторів буде суттєво вищою, ніж альтернативні варіанти вкладення капіталу в їхніх країнах.

До ключових факторів, які визначають інвестиційну привабливість країни, належить:

- Пільгові умови ведення бізнесу;
- Стабільність політико-економічного середовища;
- Експортний потенціал галузі інвестування;

Важливо зазначити, що війна в Україні створила додаткові виклики для інвесторів, але також відкрила нові можливості. З одного боку, війна призвела до руйнування інфраструктури та погіршення інвестиційного клімату. З іншого боку, вона продемонструвала стійкість українського народу та його прагнення до свободи та європейського майбутнього. Це робить Україну потенційно дуже привабливим місцем для інвестицій для тих, хто вірить в її успішне відновлення та розвиток.

Центр відповідальності – це ключовий елемент структури будь-якої організації. Він представляє собою відокремлений підрозділ, де:

- Здійснюється певний набір господарських операцій. Це можуть бути виробництво продукції, надання послуг, маркетинг, збут, адміністрування тощо.
- Очолює підрозділ відповідальна особа. Її завдання = приймати управлінські рішення, що стосуються діяльності центру.
- Несеться відповідальність за результати. Керівник центру відповідає за виконання бюджету, досягнення поставлених цілей та ефективне використання ресурсів.

В Україні концепція управління за центрами відповідальності набула широкого використання як інструмент для покращення внурішньофірмового контролю. Її впровадження дає змогу: підвищити прозорість у роботі підрозділів, зосередити увагу на ключових аспектах діяльності, стимулювати відповідальність керівників за результати, оптимізувати використання ресурсів, приймати обгрунтовані управлінські рішення.

На мою думку, центри відповідальності – це не просто структурні одиниці, а й важливі важелі управління, що допомагають організаціям досягати успіху в сучасному динамічному середовищі.

Як зазначає Ю. Ю. Миронова, облік за центрами відповідальності є не новою але досить цікавою та практичною концепцією. Варто погодитися з тим, що подібний підхід до формування управлінського обліку на основі центрів відповідальності є актуальним для компаній, для яких контроль за доходами та витратами є ключовою умовою виживання на ринку. При цьому для диверсифікованих підприємств, що мають по декілька напрямів діяльності, облік по центрам відповідальності виступає обов'язковою умовою успішного функціонування на ринку [3].

Універсальної схеми організації обліку за центрами відповідальності, яка б підходила для всіх підприємств без винятку, не існує. Це зумовлене низкою факторів:

- Різноманітність компаній. Кожна компанія має свою унікальну організаційну структуру, специфічний набір господарських операцій та особливий стиль керівництва.
- Делегування відповідальності. Повноваження та відповідальність за господарські операції розподіляються по-різному в різних компаніях.
- Взаємодія відділів. Особливості взаємодії між відділами також впливають на те, як організовано облік за центрами відповідальності.

Тому для ефективного впровадження управлінського обліку за центрами відповідальності необхідний індивідуальний підхід. Це означає, що: схема центрів відповідальності має розроблятися з урахуванням специфіки конкретного підприємства, система звітності має бути адаптована до потреб користувачів інформації, методи управління мають відповідати стилю керівництва компанією.

Впровадження управлінського обліку за центрами відповідальності дає змогу вирішити цілий ряд актуальних управлінських завдань:

- Визначення фінансового результату діяльності окремого підрозділу;
- Удосконалення організаційної структури;
- Впровадження ефективної системи стимулювання працівників залежно від результатів їх діяльності;
- Розробка бюджетів у розрізі окремих продуктів та структурних одиниць та контроль за їх виконанням;
- Закриття низькорентабельних та збиткових відділень та філій та реструктуризація інших неефективних підрозділів підприємства.

Більшість із зазначених вище результатів впровадження управлінського обліку у розрізі центрів відповідальності досягаються на основі визначення фінансового результату діяльності окремого підрозділу, який у свою чергу розраховується із використанням трансфертних цін [4].

Аналіз ефективного використання ресурсів центрів інвестицій з точки зору фінансового управління можна розділити на кілька ключових пунктів:

1. Оцінка витрат та доходів. Порівняння фактичних витрат з плановими бюджетами та аналіз основних джерел доходів та визначення їх стабільності.
2. Показники рентабельності. Обчислення показників рентабельності інвестицій (ROI). Рентабельність інвестицій – це співвідношення чистого прибутку й витрат. Зазвичай цей показник найважливіший для рекламодавців, оскільки базується на конкретних рекламних цілях і відображає реальний вплив рекламної діяльності на успіхи компанії. Точний метод обчислення цього показника залежить від цілей компанії. Один із способів визначити рентабельність інвестицій такий:

Рентабельність інвестицій=(дохід-вартість проданих продуктів)/вартість проданих продуктів

До показників рентабельності також входять аналіз рентабельності активів та рентабельності власного капіталу.

3. Управління ризиками. Ідентифікація основних фінансових ризиків та розробка стратегій їх мінімізації, а також використання інструментів хеджування для захисту від небажаних фінансових коливань.
4. Ефективність використання активів.
5. Ліквідність та платоспроможність.
6. Планування та прогнозування. Розробка фінансових прогнозів та моделей для оцінки майбутніх фінансових потреб.
7. Контроль та аудит.

Кожний із цих показників допомагає створити цілісну картину ефективності використання ресурсів центрів інвестицій та покращити фінансове управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вовк О. М., Іванець Д. В., Халаджі І. О. Оцінювання ефективності розвитку транспортниз підприємств. Приазовський економічний вісник. 2022. № 3. С. 94–98.
2. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII : станом на 10 жовт. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text (дата звернення: 28.05.2024).
3. Кравченко В. Центр інвестицій. Фінанси. 2022. № 8.
4. Левера І. О. Облік за уентрами відповідальності в сільськогосподарських підприємствах. Облік і фінанси АПК: освітйній портал.
5. Лісовська А. В., Вовк О. М. Ефективність використання інвестиційних ресурсів підприємства. Київ. 2021.
6. Мірошниченко О. В., Винниченко Н. В., Андреєва Н. Л. Розвиток обліку за центрами відповідальності в систем і управління підприємством. Економіка та суспільство. 2021. № 27.
7. Миронова Ю. Ю. Облік витрат за центрами відповідальності та центрами витрат на підприємстві. Науковий вісник Ужгородського університету. 2016. № 29. С. 174–178.

Макаров Даніїл Денисович,
курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування Національної поліції України
Науковий керівник: ***Нагорна Олена Олександрівна,***
старший викладач кафедри цивільно–правових дисциплін
старший лейтенант поліції

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ТА КОЛЕКТИВНО - ДОГОВІРНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Вступ. Соціальне партнерство та колективно-договірна діяльність є ключовими елементами правового регулювання трудових відносин у сучасному суспільстві. Вони виступають важливими механізмами взаємодії між роботодавцями, працівниками та державою, спрямованими на досягнення балансу інтересів сторін та забезпечення соціальної справедливості. У сучасних умовах соціального розвитку соціальне партнерство є важливим елементом демократизації суспільства, яке сприяє стабільності на ринку праці, підвищенню продуктивності праці, розвитку соціальної відповідальності та запобіганню конфліктам.

Колективно-договірна діяльність є основним правовим інструментом регулювання трудових відносин, який сприяє формуванню згоди між роботодавцями та працівниками щодо умов праці, соціальних гарантій та інших важливих аспектів трудових правовідносин. У системі соціального партнерства особливого значення набуває колективний договір, що виступає правовим актом, який врегульовує соціально-трудові відносини на рівні підприємства або галузі.

Актуальність. Питання соціального партнерства та колективно-договірної діяльності набувають особливої актуальності в умовах сучасних соціально-економічних викликів, пов'язаних зі змінами в структурі ринку праці, економічними кризами, глобалізацією та іншими процесами. Важливість цієї теми зумовлена також необхідністю вдосконалення національного законодавства, яке регулює трудові відносини, зокрема у сфері колективних договорів, а також потребою забезпечення прав працівників на гідну працю, соціальний захист та участь у прийнятті рішень, що стосуються їх трудової діяльності.

Законодавча база України в сфері соціального партнерства і колективно-договірної діяльності вимагає постійного вдосконалення для забезпечення прав працівників та роботодавців, а також ефективної взаємодії між соціальними партнерами. Тому дослідження правових аспектів соціального партнерства та колективно-договірної діяльності є важливим для розробки рекомендацій щодо подальшого розвитку цих інститутів у національному праві.

Метою дослідженя є аналіз правового регулювання соціального партнерства та колективно-договірної діяльності в Україні, дослідження основних проблем правозастосування в цій сфері та розробка пропозицій щодо вдосконалення законодавства та практики реалізації соціального партнерства. Особлива увага буде

приділена колективним договорам, їхній ролі у формуванні трудових відносин та механізмам реалізації прав і обов'язків сторін.

Виклад основного матеріалу. Соціальне партнерство визначається як система взаємодії між роботодавцями, працівниками та органами державної влади з метою врегулювання трудових відносин і досягнення соціального консенсусу. Воно базується на принципах рівноправності сторін, дотримання законності, взаємної відповідальності та соціальної справедливості. Правові основи соціального партнерства в Україні закріплені у таких нормативно-правових актах:

1) Кодекс законів про працю України (КЗпП), який встановлює основні права та обов'язки роботодавців і працівників, а також механізми їх взаємодії через колективні договори та угоди;

2) Закон України "Про колективні договори і угоди", який регулює укладення колективних договорів, визначає їх зміст, сторони та порядок укладення;

3) Закон України "Про соціальний діалог в Україні", який визначає принципи соціального діалогу, організації переговорного процесу між сторонами трудових відносин.

Згідно із законодавством, соціальне партнерство в Україні може реалізовуватись на різних рівнях: національному, галузевому, регіональному та на рівні окремих підприємств. Важливою складовою соціального партнерства є колективно-договірна діяльність, яка забезпечує врегулювання соціально-трудових відносин через укладення колективних договорів та угод [3, с. 87].

Колективно-договірна діяльність полягає в укладенні колективних договорів між роботодавцями та представниками працівників з метою врегулювання умов праці, соціального захисту та інших аспектів трудових відносин. В Україні правовий інститут колективних договорів регулюється Законом України "Про колективні договори і угоди", який визначає наступні основні положення.

Сторонами колективного договору є роботодавець (чи група роботодавців) та представники трудового колективу (профспілки або інші уповноважені органи). Важливим аспектом правового регулювання є забезпечення рівноправності сторін при укладенні договору, що гарантується законом [5, с. 122].

Предмет колективного договору. Колективний договір регулює умови праці, заробітну плату, соціальні пільги, тривалість робочого часу, охорону праці, а також інші питання, пов'язані з трудовою діяльністю. Закон визначає мінімальні вимоги, які повинні бути враховані при укладенні договору, проте сторони мають право передбачити додаткові умови, що не суперечать законодавству.

Порядок укладення колективного договору. Закон встановлює чіткий порядок переговорів між сторонами з метою укладення колективного договору. Процес укладення колективного договору передбачає проведення консультацій, формування комісій, а також підготовку проекту договору, який повинен бути погоджений обома сторонами. У разі виникнення розбіжностей сторони мають право звернутися до примирних органів або третейських судів [2, с. 333].

Термін дії колективного договору. Законодавство визначає, що колективний договір може бути укладений на строк до трьох років з можливістю його пролонгації або перегляду. Зміни до колективного договору можуть бути внесені за згодою сторін [1, с. 84].

Обов'язковість виконання колективного договору. Колективний договір є обов'язковим для виконання обома сторонами і має силу локального нормативного акту. Порушення умов колективного договору тягне за собою відповідальність, передбачену законодавством.

Незважаючи на існування чіткої законодавчої бази, в Україні все ще існують певні проблеми у сфері соціального партнерства та колективно-договірної діяльності.

Багато працівників та роботодавців не володіють достатніми знаннями щодо своїх прав та обов'язків у контексті колективно-договірної діяльності, що часто призводить до порушень прав працівників.

Профспілки, як основні представники інтересів працівників, часто стикаються з браком ресурсів та впливу для ефективного захисту прав трудящих під час переговорів з роботодавцями.

На практиці існують труднощі з ефективним контролем за виконанням умов колективних договорів, особливо на рівні дрібних підприємств, що ускладнює захист прав працівників [6, с. 231].

Соціальний діалог на рівні галузей та регіонів часто є недостатньо розвиненим, що перешкоджає ефективному врегулюванню трудових конфліктів.

Для вирішення цих проблем необхідно вдосконалити законодавство в сфері соціального партнерства та колективно-договірної діяльності. Зокрема, слід розробити нові механізми підтримки профспілок, підвищити відповідальність роботодавців за порушення колективних договорів, а також сприяти розвитку соціального діалогу на всіх рівнях [4, с. 65].

Колективний договір є важливим правовим інструментом, який забезпечує реалізацію прав працівників на гідну працю та соціальний захист. Завдяки колективним договорам працівники мають можливість впливати на умови своєї трудової діяльності та захищати свої права в разі порушень з боку роботодавців.

Соціальне партнерство та колективно-договірна діяльність відіграють ключову роль у врегулюванні трудових відносин та забезпеченні соціальної стабільності в суспільстві. Колективні договори є ефективним механізмом регулювання умов праці, соціального захисту та інших аспектів трудової діяльності, що сприяє розвитку соціальної справедливості.

Для подальшого розвитку соціального партнерства в Україні необхідно вдосконалити законодавство у цій сфері, підвищити рівень правової культури працівників та роботодавців, а також сприяти розвитку соціального діалогу на всіх рівнях. Важливо також запровадити ефективні механізми контролю за виконанням умов колективних договорів, що дозволить забезпечити реальний захист прав працівників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гетьманцева Н. Д. Соціальне партнерство як спосіб інтеграції інтересів суб’єктів соціально-трудових відносин / Н. Д.Гетьманцева // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – № 3 (241). – С. 82–86.
2. Качан Є.П., Прохоровська С.А. Вплив колективно-договірного регулювання на ефективність використання трудового потенціалу. С. 330–337. URL: https://core.ac.uk/download/pdf/ 32607004.pdf.
3. Мельник К.Ю. Трудове право України : підручник. Харків : Діса плюс, 2014. 480 с.
4. Процевський О.І. Методологічні засади трудового права : монографія. Харкі: ХНАДУ, 2014. 260 с.
5. Романова Н.Ф., Мельник І.П. Соціальне партнерство: навчально-методичний посібник. К. НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. 238 с.
6. Соціальна відповідальність: теорія та практика розвитку \ за наук. ред. проф. А.М. Колота. К. КНЕУ, 2012. 500 с.

Роман НЕСПЛЯК
курсант
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування НПУ
Михайло ФРОЛОВ
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
к.ю.н., доцент

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З КРИПТОВАЛЮТОЮ

У сучасному світі криптовалюти стали невід'ємною частиною світової економіки, і їх використання як засіб платежу або інвестиційного інструменту набуває все більшої популярності. Проте, зі зростанням популярності криптовалют, виникає необхідність у їх ефективному регулюванні, зокрема у галузі оподаткування.

Криптовалюта – віртуальна грошова одиниця, що не має фізичної форми, Вона є зашифрованим спеціальною програмою кодом, який фіксується та зберігається на електронному носії, але їх можна обміняти на реальні (фіатні гроші) за допомогою криптовалютних бірж та криптообмінників. Звідси можна стверджувати, що криптовалюти є різновидом електронних грошей [1]. Створювати криптовалюти може будь-яка людина, яка володіє потужним комп'ютером та спеціальними знаннями в галузі програмування. Криптовалюту не можна підробити чи заборонити. Вона гарантує повну анонімність – при здійсненні розрахункових операцій особиста інформація про людину ретельно шифрується.

Криптовалюти у податковій системі є відносно новим явищем, яке потребує особливого підходу до регулювання та оподаткування. З одного боку, криптовалюти можуть використовуватися для ухилення від сплати податків, оскільки вони не контролюються державою та не підлягають оподаткуванню. З іншого боку, криптовалюти можуть стати джерелом додаткових доходів для держави, якщо правильно організувати їхнє оподаткування.

Наразі глобальний підхід до оподаткування криптовалют є неоднорідним і перебуває у стадії розвитку. Деякі країни, такі як Японія та Німеччина, розглядають криптовалюти як власність, обкладаючи їх податком на приріст капіталу. Інші, наприклад, США, трактують їх як нематеріальний дохід, що підлягає оподаткуванню за стандартними ставками прибуткового податку. Треті, як Китай, повністю заборонили їх, створивши нормативний вакуум. Ця непослідовність створює невизначеність для інвесторів та перешкоджає розвитку єдиного глобального ринку.

Закон України «Про віртуальні активи» був прийнятий у 2022-му році для легалізації обігу віртуальних активів, захисту інтересів споживачів та визначення засад державного регулювання. В свою чергу, Національний банк України та Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку було призначено регуляторами ринку віртуальних активів [2]. Також, важливо зазначити, що фактично закон набере чинності лише з дня

набрання чинності змін до ПКУ щодо особливостей оподаткування операцій з віртуальними активами. Отже, незважаючи на наявність закону, сьогодні відсутня нормативна база для визначення правового статусу криптовалюти в Україні та регулювання операцій з нею.

Дохід, отриманий фізичною особою від продажу криптовалюти, включається до загального річного оподатковуваного доходу як іноземний дохід, якщо джерело виплати є іноземним, або як інший дохід, якщо виплата здійснюється резидентом України. Оподатковується сума коштів, отримана від операцій з криптовалютою. Питання оподаткування є ситуативним, і кожен випадок розглядається індивідуально, з урахуванням наданих документів.

Оподаткування доходів фізичних осіб регулюється розділом IV Податкового кодексу України (ПКУ). Відповідно до п. 163.1 ст. 163 ПКУ, об'єктом оподаткування є загальний місячний (річний) дохід та іноземні доходи. Податковий агент зобов'язаний утримувати податок на доходи фізичних осіб за ставкою 18% та військовий збір за ставкою 1,5%. У разі отримання доходу від особи, яка не є податковим агентом, платник податків самостійно декларує дохід та подає податкову декларацію [3].

Отже, управління оподаткуванням криптовалют вимагає тонкого балансу між інноваціями та регулюванням. Вирішуючи проблеми безпосередньо через міжнародне співробітництво, чіткі внутрішні рамки та за допомогою використання технологічних досягнень, ми можемо прокласти шлях до сталої та ефективної податкової системи, яка сприятиме відповідальному розвитку цього захоплюючого нового класу активів. Майбутній шлях, безперечно, буде складним, але, працюючи разом, ми зможемо гарантувати, що цифрова революція не стане загальною фіскальною революцією, а скоріше стане каталізатором економічного зростання та загального процвітання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Рахімі А. М. Оподаткування операцій з криптовалютою в Україні. Перспективи регулювання соціально-економічних процесів в Україні : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (6 жовтня 2023 року, м. Одеса) [Електронне видання] / відп. ред. О. В. Побережець ; ред. кол.: Є. І. Масленніков, О. М. Савастєєва, Л. О. Масіна та ін. Одеса : Олді+, 2023. 292 с. 2022. С. 246-249.

2. Про віртуальні активи. Закон України від 17 лют. 2022 р. № 2074–IX. URL: https://zakon. rada.gov.ua/go/2074-20

3. Який порядок оподаткування доходу громадянина від операцій з криптовалютою? Державна податкова служба України URL: https://zp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/print-590559.html

Діана ШАМША
курсантка
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування НПУ
Михайло ФРОЛОВ
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
кандидат юридичних наук

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇЇ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Фінансовий контроль є невід'ємною частиною державного управління, його функції спрямовані на забезпечення раціонального використання державних ресурсів, дотримання фінансової дисципліни та законності. Особливо актуальним цей аспект стає в контексті глобалізації та інтеграції держав у міжнародну економічну систему, де на перший план виходить необхідність гармонізації фінансових стандартів.

Міжнародна практика фінансового контролю демонструє високу ефективність у запобіганні корупції, зловживанням і нецільовому використанню бюджетних коштів.

Ця робота присвячена аналізу міжнародної практики фінансового контролю, її основних методів та стандартів, а також можливостей впровадження найкращих світових підходів у фінансову систему України.

В першу чергу, ми зупинимось на країнах Європейського Союзу. Система фінансового контролю в ЄС є прикладом ефективної організації наглядових функцій як на національному, так і на наднаціональному рівнях. Використання незалежних аудитів, прозорих систем звітності та внутрішнього контролю сприяє ефективному управлінню фінансовими ресурсами.

Не можна оминути увагою таку організацію, як Європейська рахункова палата, або Європейський суд аудиторів – European Court of Auditors. По суті, це один із семи інститутів, який керує Європейським Союзом (далі – ЄС). Сама Європейська рахункова палата була створена в 1975 р. для аудиторської перевірки бюджету ЄС і його установ. Основні функції цього контрольного органу ЄС можна звести до таких: 1) перевірка звітів про доходи й витрати ЄС, усіх його інститутів та органів, що мають доступ до фондів ЄС; 2) контроль якості управління фінансами; 3) складання доповіді про результати своєї роботи після завершення кожного фінансового року, а також подання до Європарламенту висновків і пропозицій із тих питань, які зараховані до компетенції Європейської рахункової палати; 4) допомога Європарламенту і здійсненні контролю за виконанням бюджету ЄС [1].

Досвід ЄС у цій сфері, особливо його інституційні механізми, такі як Європейський суд аудиторів, внутрішні аудити та механізми програмного аудиту, можуть бути надзвичайно корисними для країн, що прагнуть до посилення прозорості та ефективності управління своїми фінансами. Україні варто активно вивчати та адаптувати ці підходи в

межах своєї політики євроінтеграції, що може позитивно вплинути на економічну стабільність і розвиток країни.

Одним із важливих аспектів є запровадження обов'язкового аудиту використання європейських фондів для країн-членів. Це забезпечує високий рівень відповідальності за використання бюджетних коштів та сприяє мінімізації корупційних ризиків.

Діюча в США система державного фінансового контролю будується відповідно до принципу поділу влади і в ній не створено спеціалізованого відомства, що здійснює єдиний адміністративний і фінансовий контроль над діяльністю органів виконавчої влади. В рамках контрольно ревізійної системи США існують функціонально незалежні контрольні органи, інкорпоровані в державноправову систему як необхідний елемент механізму регулювання балансу повноважень виконавчої влади — Президента США і законодавчої влади — Конгресу США. Державний фінансовий контроль у США проводить Адміністративно Бюджетне управління, яке здійснює функції попереднього і частини наступного державного фінансового контролю, Федеральне казначейство — поточного контролю і Головне контрольне управління — попереднього і наступного [2].

Досвід США у фінансовому контролі може бути корисним для України, яка продовжує реформувати свою систему державного управління та фінансів. Важливим кроком для України може бути створення незалежного органу, аналогічного Генеральному управлінню аудиту, що відповідатиме за перевірку ефективності використання бюджетних коштів і надаватиме звіти безпосередньо парламенту. Цей орган може стати важливим інструментом для забезпечення прозорості у використанні державних ресурсів.

На функціонування механізму державного фінансового контролю значно впливають найменші трансформації, які відбуваються в сфері контрольної діяльності. Такі перетворення призводять до змін у складі механізму державного фінансового контролю, тобто до нього можуть включатися нові складники та виходити ті з них, які втратили свою важливість. Водночас з упровадженням таких змін у складі механізму державного фінансового контролю має по-новому формулюватись його суть [3].

Аналіз міжнародної практики фінансового контролю свідчить про те, що успішне функціонування фінансових систем у розвинених країнах залежить від прозорості, незалежності аудиту та співпраці з міжнародними інституціями. Впровадження цих елементів в Україні є критично важливим на шляху до інтеграції в європейський та світовий економічний простір.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лазарєва Н. Міжнародна практика фінансового контролю. Національний юридичний журнал : Теорія і практика , 2015, №. 6(16), с. 84-88.

2. Борисенко Л. М. Зарубіжна практика державного фінансового контролю та можливості її імплементації в Україні. Інвестиції : практика та досвід. 2020. № 13-14. С. 50–54.

3. Сисоєва І. М., Добіжа Н. В. Особливості здійснення державного фінансового контролю в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 18. С. 11–18.

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Гадинко Олександр Олександрович
магістр історії, учитель історії,
Сторожинецька гімназія,
Чернівецька область,
м. Сторожинець
ORCID: 0009-0005-3111-0872

Е.СЛУШАНСЬКИЙ ПРО ПОДІЇ 1914 РОКУ НА БУКОВИНІ (У СТОРОЖИНЦІ)

Історія пишеться не лише на основі писемних джерел у спеціалізованих наукових організаціях, а також твориться й описується сучасниками тих подій, які проживали у ті часи, перебували в епіцентрі тих подій та залишили безцінні відомості про них [1, с.9-15], [2, с.45-46], [3, s.195-197]. Свідком подій Першої світової війни (1914-1918рр.), першої російської інвазії Буковини, і власне Сторожинця був житель міста Др. Еміліан Слушанський. Він не лише брав участь у суспільно-політичних процесах (був тимчасово заступником бургомістра міста), а й залишив власноруч написаний щоденник «Буковина за російської доби», фрагменти якого були вперше опублікувані в 1914р. в Бухаресті румунською мовою Павелом Суру під назвою «Bucovinain zilele rusilor» («Буковина в руські дні»). Щоденник подається у перекладі з німецької на українську мови для ознайомлення та широкого кола науковців, дослідників, всіх, хто цікавиться історією рідного краю [4, s.526-556]. Для кращого викладу і розуміння історичних процесів матеріал упорядкований і дещо скорочений.

«На початку австро-сербської війни (1914р.) було заборонено ввозити будь-які іноземні газети, так що всю інформацію ми отримували лише від австрійських джерел, оскільки навіть газети з Німеччини були заборонені. І австрійські газети, і офіційні телеграми, що надходили від центрального уряду до влади, були сповнені перемогами Австрії та поразками Росії та Сербії. Одного разу навіть надійшла офіційна телеграма про те, що Румунія, Болгарія і Туреччина уклали союз і оголосили війну Росії. Далі ми дізналися про австрійські «перемоги» під Шабацем, Галичем, Городенкою, про відсіч росіянам під Магалою та Бояном.

«Деякі новини просочилися в приватному порядку, але нічого не вдалося дізнатися, крім подальшого успіху. Те, що жандармська команда відступила з Чернівців до Сторожинця, сприймалася як запобіжний захід, оскільки така команда мала бути розташована на значній відстані від фронту. Нам також стало відомо про те, що росіяни зайняли кілька буковинських міст на лівому березі Пруту в районі Новоселиці, Боян і Садагури, але це теж подавалося як стратегічне правило, яке не мало жодного впливу на ситуацію. На правому березі Пруту, оскільки місто Чернівці було укріплене і оборонялося значним військом, так що проникнення росіян було б неможливим».

«Пригнічення було ще більшим, коли 30 серпня прийшла довірлива звістка, що австрійці зазнали поразки і росіяни наступають на Чернівці. Відтоді події прискорилися.

Тепер я дотримуюся тексту свого щоденника, але омину імена окремих людей, оскільки публікація їхніх імен може завдати їм шкоди. Дні записуються за новим стилем, який використовується лише в Австрії».

Неділя, 30 серпня 1914 р.

«До сьогодні нам доводилося покладатися на стеження. Ми постійно чули новини про перемоги Австрії та Німеччини. Сьогодні для мене починається нова сторінка в історії війни. Новина прийшла приватно, що австрійське військо зазнало поразки під Боян-Магалою і що росіяни виступили проти Чернівців. Невимовний жах охопив усе населення, коли навмисне, на мою думку, поширювалася новина про те, що росіяни вчиняють акти насильства проти мирного населення. Я заспокоїв громадську думку в магазинах, підтриманий кількома сміливими друзями, які мали сміливість протистояти цим чуткам. Конфіденційно я дізнався, що росіяни дуже добре ставилися до людей у прикордонних селах, таких як Рогозна, Магала та Боян. Лише з великими труднощами я зміг виконати роботу по заспокоєнню, і це було тим важче, що ставлення уряду вимагало від нас певної стриманості й обережності. Як завжди в складних ситуаціях, першою втратила голову влада, а осередком відчаю стала Сторожинецьке повітове управління. Окружний повітовий голова дуже хороша людина, чесна і коректна, але не можна вимагати від людини неможливого, особливо коли хтось такий хворий і нервовий, як цей. З повітового окружного управління ажіотаж перекинувся на присутніх, а звідти до паніки не за горами. Увечері загорівся млин Брунштайна у Чернівцях. Коли я піднявся на гору в бік Чернівців, я побачив величезне полум'я, яке сягало майже до неба. Повернувшись до міста, я дізнався, що росіяни підпалили місто Чернівці. Знайшовся якийсь шахрай, який розповсюдив цю чутку, і тоді мені було важко це заперечити. Проте ажіотаж тривав і люди були на вулицях в очікуванні новин».

Понеділок, 31 серпня 1914 р.

«О 1-й годині ночі крайовий президент Меран прибув до Сторожинця із Чернівців на автомобілі. Я відразу довідався, що австрійців було відбито, що уряд сховався в Дорні і що війська відступають з Буковини і дозволяють росіянам вільний вхід до Чернівців, щоб захистити місто від бомбардування та руйнування. Водночас влада Сторожинця отримала наказ негайно залишити місто. За кілька хвилин ця новина стала відомою всьому населенню і викликала невимовний жах, особливо серед єврейського населення. О 1-й ночі президент краю продовжив свою подорож на південь на автомобілі, а о 2-й годині ночі повітова окружна адміністрація та податкова служба наслідували його приклад. Через кілька хвилин почався відтік цивільного населення, майже всі євреї, лише кілька християн. Мер подорожував із двома заступниками мера, серед яких був румун Адріан фон Ончул, який продовжив свою поїздку, щоб десь розмістити свою родину, потім начальника міліції та багатьох поважних чернівчан, які спочатку приїхали до Сторожинця».

«Враховуючи таку ситуацію, я вирішив поїхати до Чернівців, подивитися, як справи у мами, і, можливо, відвезти її до Сторожинця. Я пішов до отця Філієвича, який зі своєї добре відомої всім доброти надав мені свою машину. Також я розбудив свого друга доктора Аурела Мораріу, який вирішив поїхати зі мною до Чернівців. Ми вирушили о 3-й ранку. Коли ми вийшли зі Сторожинця, почали зустрічати перших чернівецьких біженців. Було багато знайомих, друзів, колег. Майже всі нас зупиняли і розповідали, що Чернівці уже передали росіянам, що місто розбомбили і його зараз бомблять, і що воно горить. Деякі навіть казали, що вся територія Боян, Магала, Садгора, Топорівці, Раранче

горять. Цікаво було дивитися на обличчя біженців, особливо єврейських. Але й багато наших (румунів) виявили блискучу відвагу. Фінансовий прокурор із дружиною теж пішки йшли до Сторожинця».

«На Глибочку, на пагорбі біля Кам'яни, я почав зустрічати австрійські війська, які тікали. Це була бригада, яка складалася з піхоти, артилерії, кулеметів, кавалерії, возів амуніції, польових кухонь тощо. Я також зустрів багатьох друзів, які сказали мені, що я ще встиг приїхати, оскільки мости через Прут були зруйновані, а росіяни ще далеко. Нам часто доводилося зупинятися, бо дорога була перекрита через затори, які створювали військові та машини біженців. Тож я мав нагоду зблизька та на дозвіллі побачити цю сумну процесію біженців, яка справляла враження натовпу змучених голодом і втомою бідних людей, але аж ніяк не славної армії, здатної здобувати перемоги. І це була ціла бригада, понад 8000 чоловік, після таких втрат. Більшість були румуни! Глибокий біль охопив мене, коли я побачив цих нащадків наших героїв у такому сумному становищі. Біль був викликаний думкою, що ці бідні люди могли б стати героями, які б захоплювалися світом, якби вони боролися за власний ідеал і під командуванням, гідним їх». До Чернівців прибув о 8 ранку».

«Місто було майже спустошене, але мало людей, які я бачив, перебували під враженням від вибуху мосту. Я пішов до кав'ярні, де почув новину, що між Міхальчою і Кам'яною точиться велика битва. Росіяни перетнули Румунію, зайшли в Маморницю. Коли я приїхав у місто, то раптом, на мій превеликий подив, виявив, що дорога на Сторожинець перекрита. Я взяв маму і поїхав додому близько 11-ї ранку, Мораріу зійшов з першої гори і пішов далі. Я їхав попереду і марно чекав його. О 17-й годині я приїхав у Сторожинець. На зворотному шляху я зустрів кілька машин з біженцями з Чернівців, які сказали мені, що їх зупинили австрійські солдати, бо Сторожинець уже розбомбили і підпалили росіяни. Цю балаканину я чув кілька разів, але з часом у мене урвався терпець і я почав скаржитися на поширення таких чуток».

«По дорозі до Сторожинця я дійшов до останніх відділень ландштурмівців (бригади), яка відступила з Чернівців. Бідні ледве тягнулися, а дехто лежав у вагонах Червоного Хреста або лежав в окопах, бо далі йти не міг. У бідолах позаду було кілька сотень кілометрів. Вони були піддані надлюдським подвигам, пересувалися різними загрозливими територіями, які згодом були окуповані росіянами, і постійно тікали, не підозрюючи про це та не знаючи місця призначення, куди їх вели».

«Приїхавши додому, я застав всю бригаду, яка втекла з Чернівців і мала залишитися тут ночувати. Солдати були частково розміщені в місті, а частково в наметах. У моєму випадку командування бригади розташувалося в 5 кімнатах. У двох моїх кабінетах містилася командна служба, а в інших п'яти кімнатах — ад'ютант і два офіцери генерального штабу, один з яких запитав мене, чи хочу я кімнату. Він бачив зображення короля і королеви на стінах, тоді як марно шукав зображення Франца Йосифа. Я відповів йому, що кожна сумлінна людина має свого володаря в серці, залишаючи йому тлумачити це як йому заманеться».

«Ледве сутеніло, як зібралися офіцери командування, яких було близько 15 осіб, разом з генералом на чолі. Я вважав своїм обов'язком сказати їм кілька ввічливих слів. Я не міг більше нічого зробити, бо моя родина в Королівстві Румунія, на щасливій землі Драгош. Коли офіцери почули, що я з Чернівців, запитали мене, як це там виглядає і де росіяни. Я розповів їм, як я знайшов місто, і запитав, чому бригада відступила, хоча вона

була така сильна. Від старшого офіцера я дізнався, що командир бригади хотів утримати місто будь-якою ціною, оскільки російські війська в цьому районі були нечисельними, але вище командування однозначно наказало відступати».

«Цікаво, що офіцери також запитували, як ставиться Румунія і яку інформацію я маю звідти. Вони, мабуть, бачили мене як міністра «in partibus infidelium». Можливо, вони вже знали про моє інакше відоме ставлення і просто хотіли розслідувати мене. Офіцери сказали мені, що відступ був наказаний зі стратегічних міркувань, щоб заманити росіян на Буковину. Вони також сказали мені, що біля Дорни зібралося багато угорських військ, говорили про удар по росіянах з півночі і з півдня, якщо росіяни окупують Галичину. Я знав, що це неправда, оскільки вся Галичина була у руках росіян, але я не міг цьому заперечити, щоб не зловживати добротою, яку офіцери виявляли не до мене особисто, а до власника будинку, яким я був. Серед офіцерів був підпоручик запасу Др. Стефан Смаль-Стоцький, професор університету в Чернівцях, один з лідерів русинської української партії і наш ворог. Йому судилося зайти на поріг румунської квартири і там побачити картини румунських правителів».

«Після вечері я вийшов у місто і дізнався багато подробиць про їхнє життя під час походу та труднощі, які вони пережили. Характерна риса австрійського командування – це відсутність команд. Формування виводяться на поле бою і залишаються напризволяще. Мій знайомий, командир роти, сказав мені, що він отримав наказ зайняти певну ділянку поля бою біля Боян і чекати подальших наказів. Він виконав наказ, але нових наказів не було. Я чув такі скарги майже від усіх, з ким спілкувався. Це, здається, принцип австрійського командування, яке, не знаючи, що йому робити, залишає війська в такому ж невіданні».

«Найцікавішу інформацію дав мені мій друг Стефан Скалат, лейтенант запасу. Вони впливають на психічний стан тих, хто потрапляє у вогонь вперше. Скалат був у битві при Боян і дав мені дуже цінний опис, який я запишу в свій щоденник завтра...».

Вівторок, 1 вересня 1914 р.

«Сьогодні о 4-й годині ранку бригада вирушила далі. Я нічого не чув, бо був виснажений минулою безсонною ніччю. Коли я приїхав до міста. Я дізнався, що жителі міста, обурені втечею мера та його представників, зібралися вчора вранці і обрали мером ветерана Єроніма Мальчинського, одночасно скинувши попереднього міського представника. Однак це питання було вирішено через кілька годин, коли повернувся заступник мера Адріан Ончул, який лише привіз свою родину до Вікова».

«Мораріу тільки сьогодні прибув. Він заблукав і дістався Кучурмаре (Великого Кучурова), де залишився ночувати. Його запідозрили в шпигунстві і заарештувала поліція Кучумаре, але мерія негайно відпустила, оскільки його впізнали знайомі.

О 5-й годині я побачив сумну картину війни. Прибув транспорт «військовополонених» з Михальчи. Було кілька чоловіків, але більшість були жінки та діти, загалом 32 людини, у супроводі сільського поліцейського з Михальчі. Усі ці бідні були румунські селяни. Мені розповіли, що чотири тижні тому їх заарештували з одного села. Вони розмовляли по-румунськи».

«А тепер я хочу відзначити кілька цікавих повідомлень, які передав мені мій друг Скалат. Перш за все мушу констатувати, що він, зі своєю відомою точністю і коректністю, відмовився робити мені будь-які викриття щодо військових справ, командування, керівництва, хоча це були абсолютно невинні речі, про які мені вже

повідомляли з інших джерел. Він обмежився лише описом, але розповів мені більше, ніж будь-хто інший, з ким я спілкувався. Однак я сам хочу дати йому слово, сильне враження якого відчуваю й сьогодні».

«У перші кілька тижнів діяльність моєї роти зводилася до маршів і тактичних пересувань, які нічим не відрізнялися від тих, які я знав з маневрів. Коли битва при Боян була неминучою, моїй роті було наказано зайняти певну ділянку землі та закріпитися. Невдовзі була створена траншея, в якій ми сіли, солдати були готові до вогню, офіцери оглядали горизонт у біноклі. Ми ще не відчували хвилювання, бо ще не було усвідомлення, що ми боремося на смерть. Раптом позаду почувся сильний вибух і над нашими головами пролетів снаряд проти російського обстрілу. Ми не знали, що поруч стоїть артилерія, і гарматні ядра були нашою першою несподіванкою, яка змусила нас зрозуміти, що справа вже серйозна. Воїни зробили хрест і промовили останню молитву, дехто навіть запалив маленькі свічки і встромив їх у землю, щоб не померти без світла. Я теж на мить відчуваю цей сумний настрій, коли думаю, що моя дружина і діти будуть плакати вдома в очікуванні повернення мого чоловіка і батька. Хвилинку, кажу я, тому що почуття обов'язку відразу пересилило всі почуття меланхолії і вся наша увага була спрямована на ворога. Коли прилетіла перша російська куля і вбила біля мене частину моєї роти, я вже не дивився на них, але всі мої думки, всі мої нерви кричали мені «вперед» і як треба було наступати на ворожі позиції. Я пішов на передню частину роти (капітан Герзан був убитий російською кулею) і пішов, як буря, на пагорб, де стояли російські кулемети, ми їх забрали і таким чином врятувалися від нищівного вогню».

«Як тільки минув перший відтінок сентиментальності, ми вже не звертали уваги на дощ куль, що сипався над нами, а рушили вперед, як на маневрах». Ось і все, мій друже, це була 8-а рота 22-го ландштурму. Полк, який переважно складався з румунів, залишився лише 126 у цій пам'ятній битві, яка, можливо, велася навіть на землі «червоної Думбрави».

Середа, 2 вересня 1914 р.

«Сьогодні росіяни увійшли до Чернівців. О 16:00 з Чернівців прибув гонець, який повідомив мені таке: опівдні посланець від російського війська передав прохання про передачу міста. Міський голова одразу зібрав міську раду, яка ухвалила рішення про передачу і о 14-й год. бургомістр Вайсельбергер у супроводі відомого редактора «Allgemeine Zeitung», як перекладача на російську мову, поїхав до Жучки, де чекав командувач російськими військами. Наш посланець побачив, як ви прямували до Пруту, і в цей момент виїхав до Сторожинця. Оскільки цю новину підтвердила особа, яка прибула пізніше, рух залізницею на лінії Глибока – Берегомет було закрито. Останній номер газети з Чернівців отримав у неділю».

Четвер, 3 вересня 1914 р.

«Сьогодні Правління залізничного відділу в Сторожинці отримало наказ від керівництва, яке зараз перебуває в Делятині в Галицьких Карпатах, негайно виїхати до Іцканів і чекати там нових інструкцій».

«Сьогодні приїхав купець з Міхалені, який привіз з собою «Universul», коли він зустрів мене, він дав мені газету, тому що він не розуміє румунської мови. Я зрадів і відразу зібрав друзів, з якими тоді читав газету. Тут я знайшов, що підтвердилася поширена в нашій країні чутка, що австрійці зазнали поразки на галицькому фронті, а росіяни зайняли Лемберг (Львів). Я також дізнався, що громадська думка в Румунії

абсолютно проти Австрії, щось абсолютно нове для нас, нас годують новинами про те, що Румунія незабаром вторгнеться в Бессарабію, займе Одесу та Київ і відбудує Україну за допомогою австрійських військ тощо».

П'ятниця, 4 вересня 1914 р.

О 9-й годині вечора приїхала машина і привезла нам газети «Universul», «Adevarul», «Dimineata» і «Minerva». Я повідомив усіх своїх друзів. Ми зібралися, щоб почитати і обговорити, коли прийшов посильний і витягнув газети з-під одягу. Ми дізнаємося про серію всіх австрійських поразок і продовження втечі армії двоголового орла. Новоселиця, Бояни, Заліщики, Городенка, Станіслав, Галич, Лемберг і скільки їх було…».

Понеділок, 7 вересня 1914 р.

«Кілька днів мені повідомляли командування жандармерії, що з півдня Буковини йде багато австрійських військ і що армія генерала Ауффенберга прийде з Польщі зліва, так що росіяни в Галичині та Буковині опиняться з двох сторін. Вони будуть оточені. Головними темами були австрійські «перемоги» та втеча уряду та євреїв. Прочитав статтю в «La Roumanie» про ставлення Румунії до потрійної Антанти, яка доводить, що Румунія перестала мати будь-які зобов'язання щодо Австрії та Німеччини, коли така людина, як Діссеску, пише подібні статті, вони мають набагато більше значення, ніж будь-яка інша редакційна стаття. Як я знаю статті Н. Базілеску з «Універсулу» також чудово продемонстрували це. Демонстрації цих людей виходять далеко за важливість звичайної газетної статті».

Середа, 9 вересня 1914 р.

«Щасливого дня я ступив на святу землю Королівства. Вранці я поїхав на кордон на машині, щоб написати листа рідним. Щоб мене не зупинили чи навіть запідозрили, по дорозі мене неодноразово зупиняли жандарми, вимагали в мене посвідчення та розпитували про ситуацію в Сторожинці та Чернівцях. Я розповів їм те, що знав. Скрізь я подавав ту саму ілюзію, яку мені навіювали в Сторожинці, а саме: угорські війська, що наступають з півдня Буковини, щоб оточити росіян, охопивши їх з обох боків. Проте я ще раз переконався, що брехня, яку розповсюджує австрійське командування й уряд, є наслідком системи, яка також використовується проти жандармів».

«У Сереті я зустрівся з депутатом Сіміоновичем, який час від часу казав журналісту на демонстрації Ліги проти призначення русина Манастирського генеральним вікарієм: «Нехай Бог береже нас від ворогів». З ним до Міхайлені, куди я надіслав листа і купив газети, я також розмовляв з деякими людьми з громадського життя і переконався, що газети не перебільшують, оскільки громадська думка була насправді проти монархії, я сподіваюся, що люди, які сьогодні стоять на чолі королівства, також були б пройняті такими почуттями. Інакше, який сенс мали б статті Діссеску і Базилеску, знаючи, що ви вільні на румунській землі можете висловлювати свої національні почуття, не боячись жандармів і багнетів!».

«Їхав додому пройнятий думкою, що наше національне мучеництво закінчилося, що Буковина нарешті стане такою, якою була століття тому: найпівнічнішою фортецею Стефанових володінь. Додому я повернувся о 9-й годині, де мене з нетерпінням чекали друзі, які зібралися в приміщенні клубу Німецького дому. Прочитавши цитати, ми пішли додому. Раптом ми зустріли роту жандармів і ландштурмівців, які ще залишалися в Сторожинці і рухалися на Буденець, тобто на південь. Я запитав про причину цього розгортання і дізнався, що росіяни наближаються до Сторожинця, через що був даний

наказ відступати. Коли я запитав, що сталося з 18 пораненими, які прибули з Галича і були в госпіталі, я дізнався, що вони пішли до Радівців пішки. Серед них був солдат із простріленим легенями, який не захотів залишатися, щоб не потрапити у полон. Серед євреїв у місті панували велике хвилювання та страх, багато з яких покинули місто. Це хвилювання перекинулося і на нас, які спокійно й рішуче йшли додому. Це пояснює, чому ті кілька румун, які залишилися, нарешті відчули потребу в прийнятті рішення, чи то через наступ австрійців, чи то через наступ росіян і їхній вступ у Сторожинець, щоб ми могли вийти з цього етапу невизначеності».

Четвер, 10 вересня 1914 р.

«Внаслідок подій вчорашнього вечора місто обезлюдніло. Ви тільки подекуди бачите міських вартових. Члени, переважно євреї, йдуть по двоє, щоб захистити один одного від собак. Інакше ці групи пильності справляють дуже дивне враження, кружляючи по рогах вулиць».

П'ятниця, 11 вересня 1914 р.

«Відтоді, як солдати та євреї покинули місто, відбулася чудова зміна населення. Ми поступово звикли до ідеї російської окупації. Це теж буде цікаво, принаймні ажіотажу буде менше, ніж раніше».

Субота, 12 вересня 1914 р.

«Сьогодні вранці поширилася новина, що їдуть росіяни. Коли я прийшов у місто, я почув, що якісь жандарми та ландштурмівці повертаються до міста і піднімаються на гору Криву, щоб спостерігати за рухом російських військ. Коли я почув стрілянину на Криві, я піднявся на вежу муніципалітету, щоб подивитися, що там відбувається. Насправді російські війська бачили, як вони йшли з Чернівців. Тих 7 або 8 жандармів і ландштурмівців вистрілили ще кілька разів, а потім втекли на машині до Буденців. Щоб захистити місто від можливого бомбардування, на громадському домі було піднято білий прапор і депутація у складі бурмістра Ончула, священика Філієвича, католицького ксьондза Кжижановського та великого землевласника д-ра. Оренштайна пішла на Криву з білим прапором, щоб мирно здати місто. Російський полковник Оссовський прийняв депутацію дуже привітно. Володів також польською та румунською мовами. Депутація передала ключі від муніципального офісу і попросила пощадити цивільне населення. Він віддав ключі заступнику міського голови».

«Повернувся і підтвердив його в кабінеті. Тоді росіяни рушили до міста. Там було близько 5000 чоловік з гарматами, кулеметами, кавалерією, провіантом та амуніцією. Солдати чудово екіпіровані, молоді, ситі люди, їх уніформа кольору вуличного пилу, так що здалеку їх не видно. Спорядження дуже практичне, бо солдати носять лише гвинтівку та багнет, без рюкзаків чи іншого багажу. Тому їх дуже легко переміщати. Коли піонери увійшли в місто, вони всюди перерізали телефонні та телеграфні дроти. Деякі солдати ходили в таверни і напивалися, після чого вдавалися до бунтів проти єврейських покровителів. Полковник, якого про це повідомили, може сам прийти й розігнати ексцеси. Тоді він наказав знищити всі алкогольні напої з корчмів, інакше він не зможе запобігти ексцесам, тому всі запаси напоїв, які були в корчмах, були вилиті, що викликало велике страждання серед євреїв, які пили. Звичайно, при цьому також були розбиті вікна. В іншому випадку мирне населення обійшлося без шкоди».

«Єврейські землевласники та орендарі жили гірше. З них солдати забрали багато худоби і розподілили між бідними. Навіть у Флондора, якого вони вважали євреєм, також забрали трохи худоби та кілька причепів. Сприяло цьому й те, що у дворі та на території

Флондорів ховалися сурогати та жандарми, які звідти стріляли по російських патрулях. Тож дія проти Флондора була нічим іншим, як розправою проти австрійських зловживань, у яких Флондор, звичайно, не був винен».

«Команда забрала у громади 20 вантажів сіна і 30 причепів. Їх відправили назад, коли пізніше прибули вантажі російської армії. Міст через Серет був підпалений, щоб унеможливити рух через воду. Полковник пояснив, що він не наступає, а тримається лівого берега Серету».

«Ближче до вечора військові знайшли в мерії кілька старих рушниць, якими була озброєна група бойовиків. Припускаючи, що там був військовий склад зброї, вони конфіскували всі гвинтівки, прапор пожежної частини та шолом командира. При цьому вони виламали ящики та залізну касу, шукаючи боєприпаси чи інші секретні військові предмети. Потім вони заарештували поліцейського інспектора Айзінгера разом з іншими поліцейськими і відвезли їх до військового табору».

«Прикро, що за російською армією пішло чимало негідників із низів народу, які непомітно вдавалися до бунтів. Такий натовп напав на кілька будинків, мешканці яких втекли, і пограбували все. На мій жаль, однією з жертв був суддя Жемна, якому я даремно радив не виходити з дому. Інспектор поліції Айзінгер був жахливо побитий російськими солдатами, як кажуть, у відповідь на ті удари, які він завдав селянам під час виконання своїх обов'язків. Коли командир дізнався, що з ним відбувається, він негайно звільнив його і відправив на пошуки причепів. Скориставшись цією можливістю, він втік, ймовірно, через Серет до Петрівців, де він володіє фермою. Інших поліцейських негайно відпустили».

«Після вечері о сьомій годині я пішов до підстарости Ончула, який був у полковника, щоб дізнатися щось нове. І він, і його дружина були дуже налякані поведінкою росіян і поганим поводженням з Айзінгером. Коли я почув, що комендант заборонив виходити після 20-ї години, я відразу ж повернувся додому. По дорозі мене зупинили двоє російських охоронців, але вони залишили мене одного, коли побачили, що я румун і їду додому. І ось я приїхав додому під військовим конвоєм. Можливо, мій щоденник стане цінним колись, коли буде написана історія війни. Мені цікаво подивитися, що принесе час».

Неділя, 13 вересня 1914 р.

«Цілу ніч я чув гуркіт гармат і стрілянину. Об 11-й годині ранку я пішов до табору відновлювати те, що вчора недбало зруйнували солдати.

Полковник ще спав і попросив підвести електрику. Він був доброзичливим і передав мені повідомлення про те, що електрику можна буде відновити. На зворотному шляху я зайшов до Флондора і розповів йому, як було передано місто. Тут я дізнався, що за втручання Флондора командир учора призначив йому загін як варту з наказом (умовою) не дозволяти солдатам заходити на подвір'я. Таким чином ця ферма захищена від будь-яких пошкоджень. Начальником цього відділу є румунський капрал з Бессарабії, який заявив суду, що до румунів у Бессарабії ставляться добре, що їхня ситуація сприятлива і що російська держава добре дбає про їхні потреби. Якби ми могли сказати те саме про австрійське панування!».

«У другій половині дня єврейські громадяни прийшли до мене з проханням втрутитися у військове командування, щоб можна було протидіяти будь-яким ексцесам і позбавити населення від солдатів, а особливо від тих людей, які йшли за ними».

«Спочатку я відмовився, але тепер ще більша депутація старших людей на чолі з румунським громадянином Мальчинським прийшла до мене і просила мене взяти на себе

керівництво громадою, тому що Ончул втік на південь через річку тієї ночі. Я також дізнався від цих людей, що майже всі мої друзі виїхали через річку тієї ночі, так що зі мною були лише двоє священників, їхні родини. Я і Мальчинський з родиною залишилися позаду, оскільки я не міг відмовити Мальчинському, я обіцяв піти до полковника з депутацією о 4-й годині».

«О 4-й ранку я пішов до табору з Мальчинським і доктором Зайнфельдом. Полковник прийняв нас дуже привітно. Я представив побажання громадян і домігся виконання всіх їхніх прохань, а саме відновлення системи електроосвітлення, ремонту водопровідної шахти, яку пошкодили росіяни, припускаючи, що там був пороховий склад, і дозвіл на імпорт цукру та солі з Чернівців, можливо, з Міхайлені через Синуц і створення групи пильності, яка мала патрулювати вночі разом з військовою охороною, щоб протидіяти ексцесам. Я особисто отримав перепустку до Чернівців і назад, а також до Синуца і назад для затвердження необхідних для перших потреб предметів, нарешті домовився з полковником, що вибори міських старост будуть проведені завтра на зборах громадян. Громадяни пропонували мені посаду мера, але я відмовився з особистих причин, передусім за станом здоров'я».

«Також полковник розповів мені кілька речей, які були цікаві з військово-стратегічної точки зору. Він сказав мені, що Росія мобілізувала 12-мільйонну армію і все ще має достатньо ресурсів, тому що були мобілізовані лише люди віком до 35 років. Не знаю чи не перебільшена ця цифра. Але якщо це хоч приблизно вірно, то австрійське та німецьке військове начальство серйозно помилилося, оскільки вважало, що Росія може виставити армію чисельністю 5-7 мільйонів солдатів. Полковник також сказав мені, що він ще не бачив жодного австрійського вояка, хоча брав участь у війні з самого початку. «Багачі — сказав він, — мають дивну звичку стріляти, а потім проходити через долину Прута, оскільки нам потрібна дорога і залізниця до Галичини, яку захопили ваші загарбники, нас роздратували та розлютили, граючи у війну, і змусили нас просуватися до долини Серет, щоб ми могли захистити фланг від них. Я не розумію тактики закривати очі й тікати, оскільки ми цього не розуміємо Але якщо ваші нападаючі не заспокояться, ми також будемо змушені перетинати Серет і стріляти. Цілком природно, що ми відповідаємо на вогонь, і жертвою є невинне цивільне населення, але не з нашої вини». Я бачив, що він мав рацію у своїх претензіях, оскільки сам був у саду Флондора та позаду приватних будівель, звідки стріляли по російських патрулях».

«Нарешті полковник сказав мені наступне: «Не дивуйтеся, якщо окремі п'яні солдати влаштовуватимуть туди-сюди втечу. Ми прагнемо якомога більше приборкати інстинкти, вивільнені жорстокістю війни. Але якби ви знали, що робили австрійські солдати в Новоселиці та Кам'янці-Подільському, ви б визнали, що ми, яких називають варварами, є тими, хто принесе цивілізацію. Ми не будемо вдаватися до таких репресій і не будемо збирати контрибуції, як робили розбишаки в наших містах, бо ми хочемо встановити вищість правдивої культури над їхньою культурою».

«Мені було соромно мовчати перед цими променистими словами, згадуючи, як через короткий час австрійці напали на Росію. Приблизно в середині серпня в Сторожинці я побачив вози, повні столового посуду, шовку, полотна, навіть срібний самовар, усе те, що, певно, не куплене. Мені було соромно бути австрійцем, мені було соромно за російських «варварів».

Поки я розмовляв з полковником, прибув землевласник Флондор. Його також прийняли дуже привітно і розповіли полковнику про завдані ними збитки худобі та коням, згадавши, що деякі з них були в таборі. Почувши це, полковник попросив у нас вибачення і разом із Флондором пішов у табір, де останній оглянув його худобу й коней. Полковник негайно відправив їх до двору Флондора, вибачившись, що події війни завдали йому таких незручностей.

Моя розмова з полковником тривала до сьомої вечора, тобто близько трьох годин. За наказом полковника солдат проводжав мене додому. Тут я дізнався, що мене шукають двоє російських військових. Вони чекали мене цілу годину і розмовляли з моєю мамою, не залишивши мені жодного повідомлення і не сказавши мети свого приходу».

Понеділок, 14 вересня 1914 р.

«Я скликав містян на 11 годину ранку, щоб ми обрали керівників міста. Більшість російських військ пішли о 6-й ранку в Берегомет і на Глибоку, лише невеликий загін озирнувся і розташувався на Криві в маєтку Тіттінгера. Євреї, які вважали, що росіяни відступають, вийшли групами на вулицю, а деякі навіть дозволили собі для цього, кілька з них, ображали і били селян, звинувачуючи їх у тому, що вони прийшли з сіл грабувати. Тому, коли люди поскаржилися російському командиру капітану Дячкову, він послав загін солдатів, щоб роз'яснити ситуацію. Ви повинні були бачити, як батоги витанцьовували на спинах євреїв і як солдати обробляли їх прикладами рушниць! Тільки тоді вони знайдуть розуміння. Солдати наводили порядок ретельніше, ніж за німецькими протоколами».

«Об 11-й годині ранку відбувся мітинг, в якому взяло участь близько 390 громадян. Тут також був присутній поручик, який представляв коменданта, і оголосив суворі накази щодо поведінки громадян, а саме: виходити на вулицю тільки до 19:00, виходити на вулицю в будь-який час можуть тільки мер, його представники, лікарі та фармацевт. Усі вікна, що виходять на вулицю, повинні освітлюватись у нічний час. Абсолютна покора меру та військовому начальству стає обов'язковою, без права оскарження. Образа християнина євреєм каратиметься смертю, так само як і продаж їжі вище оголошеної австрійським урядом ставки, а також образа офіцера каратимуться знищенням міста. Цей наказ також було оголошено шляхом повідомлення. Це справило глибоке враження на зустріч».

«Нарешті було обрано міську управу: Єроніма Мальчинського бурмістром, Октавіана Зотта і я як заступники мера. Кожного дня о 10-й годині ранку ми повинні були йти в командування, щоб звітувати і отримувати нові вказівки. Ми повинні створити групу пильності з 40 чоловік, з яких, за наказом командира, максимум 10 можуть бути євреями. Побажання населення повинні бути представлені нам. З'являтися безпосередньо до військового командування забороняється. З великими зусиллями я склав список членів Громадянської Варти».

«З румунів у місті залишилися лише два священики, Мальчинський, поштовий службовець Бока з родинами та я сам. Сьогодні жінка з сусідства судді Жемни з'явилася до мене додому і розповіла, що буквально вчора натовп увірвався до квартири Жемни і виніс звідти купу речей. Я вже знаю це з раннього часу, але нічого не поробиш, уже пізно».

Вівторок, 15 вересня 1914 р.

«Лейтенант, який вчора виступав на зборах громадян, — ад'ютант командира. Тому ми будемо з ним на постійному зв'язку. Він дуже цікавий - Володимир Зенович. Його батько був чорногорцем, а мати - італійкою. Він дуже добра людина. Він виріс у Франції, де й народився. Крім російської, володіє також французькою та німецькою, останньою

трохи слабше. Він кавалер з голови до ніг і заслужив нашу симпатію своєю елегантною поведінкою.

Поки я писав вищезгадані рядки, підійшли Мальчинський і Зотта і передали мені текст прокламації військового командування. Французькою її видав Зенович, німецький текст уже написав Зотта, і я мав перекласти його румунською та русинською мовами».

«Сьогодні вночі підпалили вокзал. Зараз горить об 11-й ранку. Я не знаю, хто влаштував пожежу: підпалили солдати і що вони також зруйнують будівлю суду, але євреї кажуть, що будуть закидати її борними бомбами. Я в це не вірю. Проте я хочу пояснити командиру, що знищення реєстру зашкодить приватним особам і що сусіди, як і всі християни, також можуть постраждати від вибуху».

«На ратуші вже майорить російський прапор. Я ще маю поставити один на будівлю поліції та на електростанцію. У другій половині дня Зотта запитає, чи слід також розмістити прапори на лікарнях Червоного Хреста, на будівлі окружного штабу та на будівлі суду».

«Від завтра починаю реорганізовувати місцеву владу, оскільки всі протоколи міська влада забрала. Ми підвищимо плату за воду та електрику і, можливо, введемо новий податок. Таким чином ми зможемо задовольнити потреби міста. Ми хочемо почати свою роботу з наведення ладу в офісах, які розгромили росіяни в пошуках зброї та боєприпасів».

«Повідомлення військового командування дуже цікаве. Вироки, оголошені нам учора Зеновичем, частково змінені, частково розширені. Загалом їхній зміст суттєво не відрізняється від наказів, зроблених за австрійського панування».

Середа, 16 вересня 1914 р.

«Мені повідомили, що попередньої ночі солдати увірвалися в квартиру Ончула і пограбували її, забравши з собою всі його речі. Я зайшов у квартиру і побачив дії грабіжників минулої ночі. Новина була цілком правдивою. Я виявив жахливу ситуацію. Розбиті меблі, розбиті склянки, їжа розкидана по підлозі, шафа порожня. Від злочинців не залишилося й сліду. Я не думаю, що вони були солдатами. Солдати не взяли б одяг, бо не могли ним користуватися. Я не зміг одразу зробити відповідні запити, бо треба було йти на звіт».

«З моменту підпалу вокзалу люди носили в усіх напрямках дерев'яні та дубові шпали. Я доповів про це коменданту і отримав від нього відповідь, що необхідні розпорядження будуть зроблені, але щоб і ми в мерії не допустили населення до участі, а викрадене вилучили».

«Коли я разом із Зеновичем повернувся до міста, ми зустріли групу циган, які несли мішки з тітінгенських картопляних полів. Зенович відігнав їх і наказав солдатам запобігати таким крадіжкам. Він також зустрів декого з деревиною з вокзалу. Все відправили назад на вокзал».

«Тоді я пішов із Зеновичем до Ончула. З нами приїхав і Зотта. Обидва заявили однаково, що вторгнення не було справою рук солдатів, і навели однакові причини. До цього додав той факт, що поки я був на звіті, сусід приніс весь одяг і сказав господині, що вночі його залишили вдома невідомі. Тож ще один доказ того, що грабіжниками не були солдати. Коли я приїхав у місто, я дізнався, що троє хлопців зламали двері громадської корчми й вкрали звідти напої. Я пішов туди з ще двома громадянами і знайшов там трьох з великою кількістю пляшок бренді в кишенях. Я їх заарештував і відвів до командування. Взводний взяв їх і завів до кімнати, але я помітив, що він розмовляв з ними російською і

був з ними дуже приязний, навіть конфіденційний, пропонуючи їм тютюн і т. д. Я помітив, що злодії, мабуть, його знайомі, які слідували за військом. Я доповів про це коменданту, який наказав їх заарештувати і пояснив мені, що вони будуть доставлені до командування в Чернівцях».

«Коли мені сказали, що поміщику Оренштайну завдано великої шкоди, я пішов туди. Єдине, що я помітив у будинку, це безлад. Проте всередині нічого не пропало. З іншого боку, у нього забрали всю худобу та зернові запаси, переважно селяни. Я навіть зустрів деяких піхотинців, з мішком, наповненим овочами та конфітюром, готовими повернутися до табору. Я дав їм зрозуміти, що вони роблять щось незаконне, не втручаючись у цю справу, оскільки в моєму розпорядженні не було засобів, щоб запобігти цьому».

«На картопляному полі, яке належало єврею-орендареві, я бачив понад 50 людей, деякі з яких навіть приїхали з возами, копали картоплю і вивозили її. У мене навіть не вистачає поліції, щоб заарештувати всіх цих людей, і це б не допомогло, оскільки і власник, і орендар євреї. Люди виправдовуються неконтрольованим фактом, що їх на це послали солдати».

Четвер, 17 вересня 1914 р.

«Євреї скаржаться, що козаки грабують їх, збирають людей і розподіляють між ними награбоване. Щоправда, є багато народу, який чинить ґвалт під приводом того, що отримав на це дозвіл від козаків. Проте я не бачив жодного випадку, щоб самі козаки чинили протизаконні дії. Правда й те, що було багато розпусних жінок, які віддавалися козакам і спонукали їх до крадіжок. Таким жінкам також вдавалося спонукати окремих солдатів пити і таким чином чинити насильство, за що вони отримували в подарунок їжу, одяг, гроші, худобу, білизну, цінні речі, навіть будинки та землю від солдатів, звісно, за рахунок інших. Так двоє козаків поселили волоцюгу в будинок єврея Делігдіша, який пояснив, що будинок тепер належить їй і що вона не повинна його залишати. Існує також той факт, що євреї, які сказали мені це, проти того, щоб я використав це і доніс це до відома командування, кажучи, що вони сказали мені це лише для мого відома».

«На основі отриманого вчора від командування наказу Мальчинський вчора конфіскував 6 вантажів рухомого майна та зерна, які були вивезені одним євреєм з виноградника Раківці, і залишив їх у громадському домі. Сьогодні о 6-й годині ранку мені доповів чоловік із дружини, що козаки напали на Мальчинського і погрожували йому через цю конфіскацію. Через кілька хвилин інший сторож доповів мені, що козаки вдерлися в дім Мальчинських і тероризували всю родину погрозами. Я пішов перевірити, чи зможу я заспокоїти схвильований розум».

«У місті я зустрів офіцера, який сказав мені, що я повинен піти до начальника міста, щоб мене допитали про 3-х злодіїв, яких я затримав учора. Я взяв карету і поїхав туди перед домом Мальчинського, побачив кількох козаків на конях. Коли я підійшов до воріт, до мене підійшла пані Мальчинська, плачучи, тому що її батько, старший учитель на пенсії Василе Григоровіца, батько бухарестського професора Емануїла Григоровіци, хворий, старий, 85 років, знепритомнів. Поки я розмовляв з жінкою, козаки вийшли й пішли. Трохи заспокоївши жінку, я попросив її чоловіка відмовитися від ролі мера. Звичайно, він не міг цього зробити. Розповів командиру про цей випадок і попросив його вжити заходів обережності, оскільки такі заворушення дуже шкодять громадському порядку».

«Згодом старшина сказав мені, що козаки не є регулярною силою, бо в мирний час вони не несуть військової служби, хоча мають обов'язок забезпечити певний контингент спорядженням на випадок війни. В результаті підтримувати серед них сувору військову дисципліну набагато важче.

Особливістю козаків є кишенькові годинники місцевих жителів. Вони запитували у перехожих, котра година, та брали з рук годинник. Липован на ім'я Стігней Іванов сказав мені, що вони забрали його останні 10 крон».

Для постачання міста продовольством я домовився з командиром створити організацію купців, які через кількох намісників під охороною військового конвою привозитимуть товари з ближніх російських міст. Однак купці, які були євреями, відмовилися, бо боялися бути пограбованими. Продавець шкір сказав мені, що два козаки вибрали чобітну шкіру, за яку він сам заплатив 18 кр., кинули йому 4 кр.».

«Військові, які залишилися в Сторожинці, це батальйон 136-ї інфантерії сьогодні виїжджають до Чернівців. На їхнє місце прийшла рота 283-го полку з новим командиром на ім'я Григорій Макученко, мабуть, русин. Офіцер війська, що від'їжджає, сказав мені, що новоприбулих солдатів легше підтримувати в порядку, оскільки їх мало. Козаки йдуть зовсім.

Перед відходом попереднього батальйону, з яким, на наш жаль, пішов і Зенович, я прийшов з останнім і з новим командиром».

«Я погоджуються, щоб усі румуни одержали від командування охоронну грамоту, в якій було б зазначено, що вони є румунами і перебувають під особливою охороною армії, через що їм не можна зазнавати жодної шкоди. Ці записки забезпечували б захист від солдатів. Румуни також отримають право вивішувати російський і, можливо, також румунський прапор».

«Мушу підтвердити, що росіяни ставляться до християн набагато краще, ніж в Австрії. Зокрема, румуни користуються особливою продукцією, мабуть тому, що певна угода з Румунією може бути наявною. Ми побачимо потім. Особисто до мене ставилися з особливою гостинністю, і наразі я отримав усі поступки, яких я міг, без нескромності, просити за нинішніх обставин. Одне мені особливо приємно: тут відсутній жорсткий казармений тон, який я завжди чув в австрійській армії. Спокійний і доброзичливий тон як між солдатами, так і по відношенню до сторонніх».

Ближче до вечора я отримав охоронні грамоти і роздав їх. У них було таке формулювання російською мовою: «Ведучому цього, який є румуном, не можна постраждати, оскільки він знаходиться під особливим захистом російських законів. Комендант міста Сторожинець: капітан Димитро Копуло. 4 вересня 1914 р.».

Поміщик Ахнер із Ропчі сьогодні цілий день возив возами зерно, овочі та інше.

П'ятниця, 18 вересня 1914 р.

«Сьогодні вранці мені доповіли, що вночі солдати були в двох євреїв, вимагали зброї та брали гроші. Мушу зазначити, що солдати також ходили в деякі християнські будинки і просили зброю і скрізь поводилися добре. Тому ймовірно, що євреї дали їм гроші зі страху, хоча вони їх не просили».

«О 9-й ранку я поїхав до Міхалені, щоб надіслати листи родині. Дорогою до Ропчі я зустрів багато людей, які йшли до маєтку Ахнера з порожніми мішками. Біля ферми стояло близько 50 машин, які чекали своєї черги на завантаження. Деякі знайомі мені розповідали , що козаки ходили по селу і казали людям йти по зерно, бо господарі поїхали

і шкода, що зерно залишилось невикористаним, бо хотіли підпалити комору . Так сталося, що люди, які вже були бідні, пішли туди брати з припасів».

«У Міхалені я знайшов листа від дружини, щоб я приїхав додому. Зважаючи на ситуацію, що склалася, перешкод для цього немає, і я написав їй, щоб вона приїхала наступного тижня. Коли я прийшов у ресторан, я зустрів двох друзів із Серета, які розповіли мені про події, які там відбуваються. Одного разу росіяни прийшли до Серета. Назустріч їм вирушила депутація і запропонувала їм мирну здачу міста, але командуючий російський офіцер з Бессарабії відповів, що вони прийшли тільки для розвідки, але не з наміром переправитися через річку Серет. Вони пробули в місті приблизно 2 години, протягом цього часу солдати розграбували пошту та прибрали деяких євреїв, після чого вони повернулися на північ. Я спостерігав такі самі настрої серед серетерців, як і ми: вони боялися повернення австрійців. Вони сказали мені, що демократи Аурела Ончула засудили всю національну інтелігенцію як зрадників та ірредентистів і що австрійська влада на чолі з жандармерією їх переслідує. На півдні Буковини відбуваються масові арешти та знущання».

«Перед тим, як покинути Михайлені, я поговорив з відомим політиком, якому подзвонив по телефону. Він сказав мені, що через кілька днів спалахне конфлікт між Румунією та Австрією, і Румунія, ймовірно, оголосить війну Австрії. Я помітив, що загальний настрій у пресі був проти Австрії…».

«Повертаючись із Михайлені, я проїхав через Серет. Тут я натрапив на австрійського ландштрикера. На мій превеликий подив, я дізнався, що лейтенант Гарбер, командир 400 наземних штурмовиків у Сереті, заявив, що він рухається до Чернівців, щоб відбити їх. Дивно, як люди грають у війну! Не повіриш, що можлива така несерйозність і нерозуміння».

«Я пішов до отця Павлюка, зятя отця Філієвича зі Сторожинця. Він запитав мене, чи живі ще його свекри. Чув, що Сторожинець розбили росіяни артилерією, так що каменя на камені не залишилося і вся його родина загинула. Я запросив його в гості, і він приїхав зі мною до Сторожинця. Там я дізнався, що протягом дня нічого не сталося».

Субота, 19 вересня 1914 р.

«Після 6-ї години ранку я прокинувся від звуку пострілів. Мабуть ландстрайки (військові), які втекли зі Сторожинця, знову починають свою військову гру і дратують росіян, які потім мстять населенню. Коли приїхав з міста, було велике хвилювання й обурення земляків, яких втягували у нещастя. Вони (військові) сховалися в будинках людей на Майдані на правому березі Серету і стріляють по російських патрулях. Результатом цього стало те, що росіяни підпалили 5 хуторів. Також згоріло господарство Тодора Зандії, поважного румунського громадянина, який зазнав великих збитків у вічі та зерні. Тож це результат дій австрійських воїнів, які порушують правила ведення війни».

«Коли була потрібна попередня поїздка, я послав за машиною до греко-католицького пастора Любовича, якого австрійці заарештували нібито за шпигунство і який сидів у якійсь тюрмі. Коли машина приїхала, в ній був Любович. Після відступу австрійців він залишився у в’язниці, звідки його визволили росіяни. Сьогодні він прийшов додому пішки».

«Командир запропонував нам скуштувати страви, приготовані для бійців. Мушу підтвердити, що австрійські заяви про російську армію є брехнею. Їжа чудова, навариста і дуже смачна юшка, хороше м’ясо в достатку. Люди здорові, міцні, дуже добре збудовані і всі молоді, від 38 років.

Ближче до вечора прийшло 60 козаків, які наводили жах на євреїв».

Неділя, 20 вересня 1914 р.

«Сьогодні вранці церковного співака Пожогу заарештували, коли він прибув до міста через Серет для виконання своїх церковних функцій. Росіяни думали, що він шпигун. Однак через втручання пастора Філієлєвича його звільнили. Командир схвалив мою пропозицію збільшити кількість членів групи пильності до 60 осіб, але вимагав виключити з неї всіх євреїв, оскільки вони не підходили для охорони християнського майна та для безпеки християн».

«Знову австрійські ландстрайки почали розстрілювати будинки Майдану, району Сторожинця, населеного румунами. Внаслідок цього козаки підпалили багато будинків, у тому числі початкову школу та школу плетіння кошиків. Я бачив вогонь з гори. Серед населення панує велике хвилювання через необережність ландстрайкерів, які своїми військовими іграми доводять до жебрацтва багатьох людей. Багато фермерів зверталися до мене і просили втрутитися від їхнього імені перед командиром. Я зробив це, але знав, що це буде марно. Відповідь полягала в тому, що підпал будинків був єдиним засобом відплати ландстрайкам, які вели війну». Вони просто нехтують ними, використовуючи будинки фермерів як парапет.

«Коли я ввечері оглядав оперативну групу, то зустрів військовий патруль на чолі з уже знайомим мені сержантом. Він розповідав мені цікаві речі: одна була новиною, що росіяни запевняють, що підпалять усе місто, якщо австрійські ландстрайкери не відмовляться від своєї жалюгідної поведінки. Він розповів мені, що єврей стріляв у козака з вікна і поранив його. У результаті до євреїв довелося б застосувати репресії. Я не вважаю цю новину правдою, тому що добре знаю, що зброя була конфіскована під австрійським пануванням і що вогнепальної зброї в Сторожинці немає і що євреї не посміли б її використати».

Понеділок. 21 вересня 1914 року.

«Доленосний день, коли через солдатське непорозуміння стосунки між мною та росіянами вийшли на абсолютно нову стадію, точніше кажучи, підійшли до кінця. Але я хочу вам сказати: сьогодні вранці я поїхав до Чернівців з наміром відвідати свого тестя. Коли я проїжджав повз військкомату, комендант повідомив, що нещодавно з'явилися австрійські війська, через що підпалили кілька будинків на Майдані. Тож він попросив мене взяти листа з собою до Чернівців і передати його там коменданту. Я трохи почекав і, чекаючи, сказав, що скористаюся нагодою, щоб представитися коменданту Чернівців щодо деяких справ, що стосуються міста Сторожинець. Коли лист був закінчений, лейтенант Макущенко викликав солдата і попросив мене взяти його з собою, щоб він передав листа, а я не докладав зусиль, бо командування далеко за містом. Я помітив, що більше не збираюся представлятися коменданту, на що лейтенант сказав солдату, щоб він провів мене до коменданта в Чернівці. Тоді я пішов».

«Коли я приїхав до Чернівців, я хотів піти в місто, але солдат зажадав, щоб я пішов з ним до командування, оскільки він мав наказ представити мене командуванню. Мої аргументи були марними. Він наполіг, щоб я пішов з ним. Мусив скоритися і прийшов до табору після 1-ї години. Командир спав, і мені довелося чекати. Пройшло близько 2-х годин. Я почав вірити, що, мабуть, був даний таємний наказ взяти мене в заручники або в полон, і я вже в думках бачив себе в Києві, Москві, Томську чи ще десь. Поки я так розмірковував, прийшов військовий лікар-єврей і запитав солдата, що він там шукає. Почувши, що він представив мене командуванню, він наказав солдатові пильно стерегти

мене. У цей момент прибув ротмістр, який перебрав людей, яких я арештував у середу, з якими він був так конфіденційно. Почувши, про що вони розмовляли, сказав лікареві: «Цього я знаю, він переодягнений у австрійського офіцера, прийшов, щоб шпигувати». Мене охопило глибоке обурення. Мене, який щодня чекав прибуття солдатів Румунії проти Австрії, слід вважати шпигуном цієї самої Австрії! Але я нагадав собі, що там зараз був воєнний стан і що найбільш рекомендована поведінка — це абсолютний спокій. Я спокійно і гідно запротестував проти інсинуацій взводу і продовжував чекати єдиною надією на командира Сторожинця, який неодмінно роз'яснить це непорозуміння. Близько 4-ї години вийшов офіцер і висловив жаль з приводу непорозуміння з боку солдата, оскільки він не зрозумів наказу по телефону, і я був вільний».

«Тож сьогодні я в Чернівцях. Місто майже безлюдне, лише де-не-де по вулицях ходить загін солдатів. Група пильності працює, але не має особливого заняття».

«Увечері я був у ресторані «Palatul National». Там я зустрів нинішнього мера Фемістокла Боканчеа та його помічника Модеста Скалата. Я дізнався, що цивільна бригада буде розпущена і замінена звичайною поліцією під командуванням майстра фехтування Тоніоні, італійця за походженням. Я також дізнався, що російський командир наказав відкрити австрійські тютюнові склади і продавати тютюн за початковими цінами під контролем громади. Працюють лише менші магазини, власники яких не встигли втекти, але це теж природно. Кілька сотень вагонів з продуктами привезли з Росії. Ці вагони стоять на площах міста, і перекупники продають товар за звичайними для Росії цінами. Один кг. ковбаси за 1 кр. Я чув від людей у міському управлінні, що російське військове командування буде регулювати тарифом ціни на харчі і що питання про зниження орендної плати вивчається, оскільки уряд знає про жахливі ціни, які платять у Чернівцях. Вражений».

«Чернівецький комендант ставиться до румунів особливо поблажливо. Так, він навіть дозволив відкрити румунські народні та середні школи в принципі, в знак того, що Чернівці будуть вважатися територією Румунії».

«Я не можу завершити сьогоднішній день, не згадавши те, що я дізнався про нинішнього секретаря румунського консульства пана Георгія Галліна. Хоча росіяни поводяться дуже добре проти румунів, діяльність пана Галліна критикують румуни Чернівців та його околиць. Він не тільки втрутився в російське командування, щоб забезпечити добре ставлення до румунів, він також допоміг кожному окремо розібратися в їхніх справах, які були кинуті в безлад через війну. Він домігся від російського командування вільного проїзду через Маморницю для румунів, які хочуть покинути країну. Хоча виходити на вулицю після 19:00, завдяки втручанню Галліна, румунська інтелігенція отримала дозвіл навіть уночі. Є ще щось гідне похвали, а саме втручання Галліна в російський уряд, введення платні пасторам, які залишилися в частині Буковини, окупованій росіянами. Тому було можливо, що секретар архієпископа Євген Нещук приїхав до Дорни через Румунію і привіз гроші для виплати зарплати на підставі легітимації, виданої румунським консульством і російським командиром. Як румун, я також цілком погоджуюся з почуттям вдячності румунських чернівчан до пана Галліна».

Вівторок, 22 вересня 1914 р.

«Після вчорашнього хвилювання я провів ніч дуже неспокійно. Такий азарт не для мене. Я вирішив покинути мерію напризволяще і поїхати до Румунії. Там моя родина, там моя надія на майбутнє, там наш порятунок від зневажливої долі, яка принижувала

нас 140 років. І було б соромно бути румуном і не принести цеглини чи принаймні жменю вапна для високої побудови румунської батьківщини завтрашнього дня…».

«До Сторожинця добрався без пригод. У Сторожинці моє рішення викликало сенсацію і загальний жаль. Але всі прийняли це, дізнавшись про мої мотиви. Я передав свою повістку Мальчинському, попрощався з друзями та знайомими і написав прощального листа до військового коменданта. Я не хочу сам йти до нього, тому що підозрюю, що він може переконати мене залишитися, і я не хочу передумати. Я також не розумію, чому я повинен служити іноземним інтересам, оскільки я не можу служити румунському народу тут. У мене є більша Батьківщина, якій я присвячую свою працю, у мене є сім'я, яку треба забезпечувати. Чому я повинен жертвувати собою заради справи, яка не близька моїм почуттям?».

Середа, 23 вересня 1914 р.

«Проливний дощ. Протягом ночі я залагодив свої справи, наскільки це було можливо. Я беру з собою лише необхідне, все інше залишаю напризволяще. Я не знаю, що ще я знайду, коли повернуся. Я пішов о 9-й ранку. У Тереблечі, поблизу Серета, мене зупинив австрійський патруль і попросив у мене перепустку, хоча я сказав їм, що приїхав з території, окупованою Росією.

Тепер я також перетнув кордон у Михайлені. Я перетнув його з вірною надією, що коли я повернуся, цього кордону вже не буде. Я довго, глибоко вдихнув вільне повітря, яким, сподіваюся, відтепер дихаю й надалі і якого бажаю всій Буковині. Боже помагай!

Відтоді минуло кілька місяців. Нестача зброї була різною, і Буковина тепер очікує свого шостого панування за час війни».

«Після першого російського відходу австро-угорська армія повернулася на Буковину і розв'язала невимовний тероризм. У всіх громадах повстали кати. Духовенство, вчителі та селяни заповнили угорські в'язниці, їх ображали, обпльовували та били. Численні випадки були опубліковані в газетах Королівства Румунія, які показують, що росіяни поводилися краще на ворожій території, ніж австрійці та угорці у своїй країні. З нинішнього щоденника видно, що ексцеси, вчинені російськими солдатами, були лише поодинокими випадками, які командир придушував щоразу, коли вони були об'єктом скарги, тоді як командування було в авангарді звірств, вчинених австрійцями. Після другого відступу росіян знову поширилася чутка, що росіяни чинили насилля над християнським населенням, особливо над румунами. Але в ньому згадується, що ці ексцеси, коли вони були скоєні, були природним наслідком втручання румунських легіонерів, яких справедливо назвали нерегулярними, оскільки вони не мали права вважатися комбатантами. Крім того, відомо, що австрійці знову відкрили епоху переслідувань і тортур. Нещодавно духовенство, вчителі та лікарі були заарештовані лише за те, що вони були румунами і залишилися на окупованих росіянами територіях».

«Маленький приклад: Фундул-Молдовей і Садова були серед населених пунктів, окупованих росіянами на півдні Буковини. Коли австрійці повернулися після відступу росіян, вони не хотіли вірити, що там є росіяни, бо від останніх не залишилося жодного сліду. «Як це можливо?» — сказав лейтенант. «У Сербії за нами був тільки прах і попіл. Ми знищили все, оскільки були на ворожій території».

«Зважаючи на австрійські звинувачення про нібито російські звірства на Буковині, я хотів передати публіці автентичний документ, в якому я записав лише те, що сам бачив і чув. Я нічого не приховував, тому що хотів дати повну картину суворої правди. Зазначу

лише те, що громадські споруди не були знищені, жодних інших репресивних заходів не вжито. Навпаки! Мої друзі зі Сторожинця розповідали мені, що друга російська окупація пройшла набагато спокійніше першої».

«Цей щоденник не був складений ні згідно з офіційними повідомленнями, ні під керівництвом графа Мерана чи його жандармів. Він був взятий з життя і написаний день у день у світлі подій, і таким чином дає можливість неупереджено оцінити, наскільки довіри заслуговують офіційні австрійські звіти».

Д-р Еміліан Слушанський «Буковина за російської доби». Фрагменти з мого щоденника, Бухарест: 1914. Переклад та публікація німецькою були здійснені відомим німецьким істориком та дослідником Буковини Рудольфом Вагнером у 1991р. в Аугсбурзі у книзі під назвою «Від Молдавського герба до двоголового орла» («Вибрані розвідки до історії Буковини», 1991). Безперечно, свідчення сучасника тих подій (Е.Слушанського), викладені у його щоденнику, є особистими, являють собою чималу історичну науковість та потребують можливих уточнень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гадинко О. Місто Сторожинець напередодні та в роки Першої світової війни (1914-1918рр.) // Актуальні проблеми сучасної науки та освіти: матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 29-30 квітня 2024 року. Львів : Львівський науковий форум, 2024. – С.9-15.

2. Гадинко О. Місто Сторожинець в роки Першої світової війни (1914-1918) // На перетині епох. Перша світова війна: феноменологія, геополітичні та гуманітарні наслідки, історична пам’ять. Міжнародна наукова конференція, присвячена 110-й річниці початку Великої війни 1914-1918 рр. 27-28 вересня 2024 року. – Чернівці: ЧНУ ім.Ю.Федьковича, 2024, С.45-46.

3. Liebenwein D. Storozynetz. Buchenland – Bukowina. Beschreibung und Errinerungen. Darmstadt : 1983. 206 s.

4. Wagner R. Vom Moldauwappen zum Doppeladler: Ausgewählte Beiträge zur Geschichte der Bukowina. Augsburg : Hofmann-Verlag, 1991. 625 s. (S.526-556).

МЕДИЧНІ НАУКИ

Роговець Юлія Юріївна,
студентка
Левченко Єлизавета Олександрівна,
студентка
Колесник Яна Володимирівна,
PhD, доцент

Харківський національний медичний університет
кафедра інфекційних хвороб,
дитячих інфекційних хвороб та фтизіатрії

ЕПІДЕМІОЛОГІЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА КОРОНАВІРУСНОЇ ІНФЕКЦІЇ (COVID-19) СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ ДИТЯЧОГО ВІКУ В ПОСТПАНДЕМІЧНИЙ ПЕРІОД

Вступ. Пандемія COVID-19 стала викликом для систем охорони здоров'я, змінивши підходи до профілактики та лікування інфекцій. Хоча діти рідше мають важкий перебіг хвороби, їх роль у поширенні вірусу є важливою для епідеміологічного контролю.

Мета. Визначити особливості епідеміології коронавірусної інфекції (COVID-19) серед дітей у постпандемічний період, а також розробити ефективні заходи профілактики та контролю для зниження рівня захворюваності та мінімізації негативних наслідків інфекції в цій віковій групі.

Матеріали та методи. Створено форму для опитування (Google forms), яку пройшли 25 респондентів — студентів ХНМУ, та інших груп людей, а саме: працівників державних установ, домогосподарок та пенсіонерів. На основі цих відповідей був проведений аналіз. Статична обробка отриманих даних була проведена за допомогою програми “Excel“.

Результат та обговорення. Ми опитали певну кількість людей, як чоловічої, так і жіночої статі. Серед них різні вікові групи, а саме: до 20 (4%), 21-30 років (60%), 31-40 (12%), 41-50 (20%), 51+ (4%).

Кількість дітей у сім'ях є важливим фактором, що впливає на поширення коронавірусної інфекції (COVID-19) серед дитячого населення. У 52% респондентів наявна лише одна дитина, двоє дітей у 24% і від трьох та більше дітей у 24%.

Серед них діти до 1 року складають 16%, від 1 до 3 років — 16%, від 4 до 6 — 32%, від 7 до 10 років — 8%, від 11 до 14 років — 8%, від 15 до 18 років — 40%.

Згідно з отриманими даними, відсоток батьків, які відповіли, що їх дитина хворіла на COVID-19 і підтвердила це тестом, складає 28%; ще 12% стверджують, що їх дитина також хворіла, проте вони не робили тест для підтвердження своїх підозр; 48% батьків припускають, що їх дитина не переносила коронавірус; і 12% не знають точної відповіді на це питання.

Результати опитування щодо частоти респіраторних захворювань серед дітей після пандемії демонструють таку картину: 40% респондентів зазначили, що їхні діти хворіють на респіраторні захворювання частіше, ніж раніше. 40% вказали, що діти хворіють рідше, ніж раніше. 20% респондентів зазначили, що їхні діти не хворіють на респіраторні захворювання після пандемії.

Опитування щодо профілактичних заходів COVID-19 для дітей серед 25 респондентів показало такі результати: 80% респондентів застосовують часте миття рук, що є найпоширенішим заходом профілактики. 84% опитаних уникають людних місць, намагаючись знизити ризик зараження. 76% респондентів регулярно проводять вентиляцію приміщень, щоб забезпечити циркуляцію свіжого повітря. 40% батьків підтримують носіння маски у громадських місцях для своїх дітей. 40% також зазначають, що їхні діти були вакциновані проти COVID-19. Використання антисептиків отримало підтримку респондентів у 84%.

Результати опитування щодо вакцинації дітей проти COVID-19 серед 25 респондентів демонструють певний поділ думок: 44% респондентів зазначили, що їхня дитина вже вакцинована. 52% повідомили, що їхня дитина не вакцинована. 4% ще не прийняли остаточного рішення.

Результати опитування про оцінку ефективності профілактичних заходів щодо захисту дітей від COVID-19 с демонструє різноманітні погляди:16% вважають заходи дуже ефективними. 36% оцінили профілактику як ефективну, визнаючи її позитивний вплив. 40% респондентів вважають заходи малоефективними. 8% опитаних вказали, що заходи не були ефективними.

Результати опитування щодо впливу пандемії на загальний стан здоров’я дітей серед 25 опитаних показують наступну картину: 76% респондентів зазначили, що пандемія не вплинула на стан здоров’я їхньої дитини. 16% відзначили погіршення стану здоров’я їхніх дітей під час пандемії. 8% повідомили про покращення здоров’я їхніх дітей.

Результати опитування, в якому взяли участь 25 осіб, свідчать про зміну поглядів на здоров’я та профілактику інфекцій після пандемії: 52% респондентів зазначають, що тепер ставляться до профілактики серйозніше. 32% учасників залишилися вірними своїм попереднім підходам до профілактики, вважаючи, що їхні звички були достатньо ефективними і не потребували змін. 16% ще не визначилися зі своїм ставленням до цього питання.

Згідно з результатами опитування більшість респондентів вважають, що інформації про профілактику та лікування COVID-19 серед дітей у постпандемічний період достатньо. Статистичні дані виглядають наступним чином: 56% учасників опитування вважають, що інформації цілком достатньо для ефективної профілактики та лікування. 28% респондентів вважають, що інформація є частково достатньою. 16% вважають, що інформації недостатньо.

Результати обговорення додаткових заходів профілактики для захисту дітей від інфекційних захворювань виглядає так: 84% учасників утримуються від відповіді. 4% вважають, що варто приймати вітамін D3 і цинк для зміцнення імунітету. 4% підтримують вакцинацію дітей віком від 3-х років. 4% пропонують активніше проводити просвітницьку роботу серед населення щодо профілактики інфекційних захворювань. 4% радять уникати перебування дітей у багатолюдних місцях, щоб зменшити ризик зараження.

Висновок. Проведене дослідження підтвердило, що пандемія COVID-19 мала значний вплив на поведінку батьків і стан здоров'я дітей у постпандемічний період. Згідно з опитуванням, кількість дітей у сім'ях є важливим фактором, що впливає на поширення інфекції, а також на частоту респіраторних захворювань серед дітей. Більшість батьків впроваджують профілактичні заходи, зокрема миття рук, уникання людних місць і вентиляцію приміщень. Однак оцінки ефективності цих заходів варіюються, що свідчить про необхідність подальшого інформування населення.

Крім того, опитування продемонструвало неоднозначне ставлення до вакцинації дітей проти COVID-19, де частина батьків вже вакцинували своїх дітей, а інші ще не визначилися з рішенням. Значна частина респондентів вважає, що інформації про профілактику та лікування COVID-19 достатньо, хоча залишаються ті, хто потребує додаткових знань. Це вказує на важливість посилення освітніх програм щодо інфекційних захворювань серед дитячого населення в постпандемічний період.

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

Бурлаков Олександр
курсант 3-го курсу
факультету підготовки фахівців для підрозділів
досудового розслідування,
Науковий керівник: ***Декусар Ганна Геннадіївна***
старший викладач кафедри мовної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

SOCIAL MEDIA AS A TOOL OF TERRORISM: METHODS OF RECRUITMENT AND PROPAGANDA

According to Art. 1 of the Law of Ukraine ‘On Combating Terrorism’, the term ‘terrorist activity’ includes: planning, organisation, preparation and implementation of terrorist acts; incitement to commit terrorist acts, violence against individuals or organisations, destruction of material objects for terrorist purposes; organisation of illegal armed groups, criminal groups (criminal organisations), organised criminal groups to commit terrorist acts, as well as participation in such acts; recruitment, arming, training and use of terrorists; propaganda and dissemination of terrorist ideology; financing and other assistance to terrorism [1].

Propaganda of terrorism is prohibited by international law. Today, a number of international treaties prohibit propaganda, incitement and support of terrorism. In September 2005, the UN Security Council adopted Resolution 1624, which dealt with incitement to terrorist acts. According to this resolution, UN member states must legislate against such behavior and deny asylum to any persons with respect to whom there is reliable information that gives reason to consider them guilty of inciting terrorist acts. The 2006 CE Convention on the Prevention of Terrorism defines the term "public incitement to commit a terrorist offense" as meaning the distribution of a message to the public or bringing such a message to the attention of the public in another way with the purpose of inciting it to commit a terrorist offense, if such conduct, whether or not it constitutes direct support for terrorist crimes, constitutes a threat that one or more such crimes may be committed. Article 5 of this Convention stipulates the obligation for states to establish in national legislation criminal liability for illegal and intentional public incitement to commit a terrorist crime [2].

In today's world, social media has become an integral part of the lives of millions of people. They not only serve as platforms for communication and information sharing, but have also become a powerful tool for terrorist groups that use these channels to recruit new members and spread their ideologies. Social media gives terrorists access to a wide audience, making it easy for them to find and engage young people who are looking for a purpose or who feel their lives have no meaning.

The definition of the concept of "propaganda" is given in almost all encyclopedic dictionaries, which quite fully reveals the essence of this process. The same sources also note that, in contrast to the objective presentation of information, propaganda presents information primarily to influence the audience. Propaganda often presents information selectively (although not fully told the truth is also

a lie) to encourage certain generalizations, or uses emotionally charged messages to provoke an emotional rather than a rational response to the information presented. The desired outcome is to change attitudes about the subject in the target audience in order to advance covert political agendas. Propaganda can be used as a form of political confrontation [3].

Terrorist organizations use propaganda to achieve their goals through a variety of methods:

1. Recruiting new members: Propaganda serves as a means of attracting youth to terrorist groups. She creates attractive images of idealized fighters who fight for justice or religious values. Social media, videos and publications create a positive image of terrorists and their actions, which can encourage young people to join such groups.
2. Creating fear and disorientation: Propaganda can also be used to increase the atmosphere of fear in society. The spread of news about terrorist attacks, regardless of their scale, can lead to disorientation and panic among the population.

Information propaganda is a powerful tool for influencing society, used to pursue various interests, from personal to state. It does not just transmit information, but actively shapes people's perceptions, opinions and behaviour, often subconsciously programming their reactions to various events and phenomena. In a world where information spreads instantaneously, it is important to realise that propaganda can have both positive and negative consequences. It can serve good purposes, such as promoting social justice, or it can be a tool of manipulation that leads to disinformation and polarisation of society. Therefore, critical thinking and media literacy are becoming important skills for everyone who wants to navigate the modern information space and make informed decisions based on objective data.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1) Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20.03.03 р. № 638-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 25. – Ст. 180.

2) Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму : Закон України від 31.07.06 р. № 54-V // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2006. – № 39. – Ст. 340.

3) Деструктивна пропаганда : шляхи протидії та проблеми відповідальності: матеріали науково-практичної конференції, (м. Київ, 21 травня 2015 р.); упорядн. Фурашев В.М., Поперечнюк В.М. – К. : ТОВ “ІВА”, 2015. – 197 с.

Васецька Аліна Василівна
курсантка 2-го курсу
Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції,
Науковий керівник: ***Турчанікова Ганна Олександрівна***
викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ

Зростаюча злочинність загрожує як майновим інтересам громадян і держави, так і їхньому життю, здоров'ю, особистій безпеці та свободі. Тому виявлення та затримання озброєних злочинців, які становлять загрозу суспільству, є однією з ключових функцій правоохоронних органів. Дієвим засобом протистояння злочинності є проведення спеціальних операцій співробітниками правоохоронних та спеціалізованих установ сектору безпеки і оборони України.

Спеціальні операції - це дії, які виконуються власними спеціально підготовленими та оснащеними силами з метою досягнення різних цілей в зонах стратегічного інтересу. Поліцейські операції - це комплекс заходів, які спрямовані на затримання злочинців або захват груп, які планують та виконуються координовано з метою отримання інформації та розшуку місць діяльності цих злочинців.

Під час проведення поліцейських операцій існує підвищена ймовірність зустрічі з озброєними злочинцями, які потрібно негайно затримати, при цьому уникнувши людських жертв. Це вимагає від працівників поліції високої оперативності, адекватної психофізичної готовності та вміння правильно застосовувати тактичні методи для нейтралізації озброєних злочинців.

Для успішного виконання спеціальної операції розробляється план, на основі якого керівник приймає рішення та ставить завдання залученим підрозділам. Заздалегідь визначаються маршрути та здійснюється концентрація сил і засобів у зоні операції.

При проведенні операцій щодо затримання озброєних злочинців важливо враховувати такі ключові чинники як рівень громадської небезпеки, пов'язаний із озброєністю осіб, яких планують затримати, кількість і типи сил та засобів, що будуть залучені, характер і достовірність інформації про місце перебування злочинців, особливості місцевості, де заплановано проведення операції, сезон та час доби та наявний час для підготовки працівників поліції до затримання [1, с. 37].

Будь-яка спеціальна операція включає три етапи [1, с. 40]:

1. організація та підготовка операції;
2. виконання операції;
3. завершення операції.

Процес проведення спеціальних операцій для затримання небезпечних злочинців можна розділити на такі складові етапи: підготовка та тренування, планування операції та її підготовка, розвідка, координація і організація взаємодії; , безпосереднє проведення операції, забезпечення безпеки під час виконання операції [2, с. 60].

Успіх спеціальних операцій значною мірою залежить від високої оперативності, професіоналізму та бойової готовності співробітників поліції, а також від їх здатності кваліфіковано використовувати нові оперативно-технічні засоби та зброю. Важливим є також рівень психологічної підготовки. Виконання службових завдань проходить у складних умовах підтримання громадського порядку. Тому під час проведення спеціальної операції співробітники поліції повинні суворо дотримуватися тактичних принципів, які забезпечують особисту безпеку та дотримання законності [2, с. 65]. До них належать [3, с. 47]:

1. уникати відкриття вогню по лінії, де перебувають працівники групи блокування;
2. не стріляти по нечітким цілям, у напрямку будь-яких звуків і по наряду, що переслідує злочинців; вести вогонь лише по добре видимим цілям;
3. не відкривати вогонь по злочинцю, який знаходиться в секторі обстрілу іншого співробітника;
4. не залишати пост без дозволу керівника операції до сигналу про її завершення, за винятком випадків, коли необхідно вжити заходів для затримання злочинця.

Спеціальні операції повинні виконуватися з дотриманням загальних і специфічних принципів. До загальних принципів можна віднести:

1. принцип законності, тобто усі дії під час спеціальних операцій повинні базуватися на суворому дотриманні цих нормативно-правових актів [4, с. 821].
2. принцип оперативності, який передбачає заздалегідь розроблені оперативні плани, створення оперативних штабів, спеціальних підрозділів, системи управління та зв’язку, матеріально-технічне забезпечення, а також бойову й оперативно-тактичну підготовку особового складу.
3. під час планування та проведення спеціальних операцій пріоритет завжди має надаватися заходам попереджувально-профілактичного характеру.
4. принцип високої бойової та оперативної готовності сил і засобів, залучених до операції. Цей принцип передбачає заздалегідь розроблені оперативні плани, постійну готовність до їх виконання, навчання особового складу, а також забезпечення його високої укомплектованості [4, с. 822].
5. швидка та точна оцінка обстановки дозволяє визначити найбільш ефективний спосіб дій. Неправильна оцінка оперативної обстановки може призвести до помилкового вибору форм і способів дій, що, в свою чергу, має негативні наслідки.
6. принцип зосередження сил і засобів на об’єктах та в районах із найскладнішою оперативною обстановкою. Для досягнення успіху в будь-якій спеціальній операції необхідно зосередити зусилля на виконанні основних завдань.
7. принцип економії сил і засобів, що сприяє концентрації ресурсів на найважливіших напрямках.

Таким чином, організація та проведення спеціальних заходів для розшуку і затримання озброєних злочинців, а також забезпечення громадського порядку в повсякденних і особливих умовах вимагають ретельної підготовки, високої професійної майстерності співробітників Національної поліції, а також застосування різноманітних тактичних прийомів і методів для їх виявлення та затримання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гіденко Є.С., Кудла І.Ю., Тактико-спеціальна підготовка під час воєнного стану. Організація службово-бойової діяльності підрозділами національної гвардії україни у взаємодії з збройними силами україни . 2023, 44.

2. Тарасова Р.Р., Тактико–спеціальна підготовка, як основа службово-бойової діяльності поліцейських. Теоретичні та практичні аспекти розвитку науки та освіти: V матеріали Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 30-31 травня 2022 року.–Львів: Львівський науковий форум, 2022.–73 с., 66.

3. Ступник Я.В., Гецко М.М., Тактична підготовка працівників правоохоронних органів. 2023.

4. Рак Н.В., Плахотний А.П.,. Значення предмету тсп в підготовці курсантів. In: The 5 th International scientific and practical conference “Modern problems of science, education and society”(July 17-19, 2023) SPC “Sci-conf. com. ua”, Kyiv, Ukraine. 2023. 881 p. 2023. p. 822.

Граур Ксенія Євгенівна
курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування Національної поліції України
Науковий керівник: ***Поливанюк Василь Дмитрович***
кандидат юридичних наук, доцент
професор кафедри тактико-спеціальної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЗАГРОЗИ ТА ВИКЛИКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах воєнного стану загрози, з якими стикаються правоохоронці, стають багатовимірними і складними, що вимагає глибокої адаптації тактико-спеціальної підготовки. Поліцейські повинні бути готові до реакцій на такі загрози, як диверсійні дії, терористичні акти, атаки на об'єкти критичної інфраструктури, масові заворушення, кіберзагрози, а також військові загрози, що виникають внаслідок безпосередньої агресії противника. Кожна з цих загроз потребує особливої підготовки і чітких алгоритмів дій, зокрема, в умовах надзвичайної складності, хаосу та невизначеності.

Однією з головних загроз в умовах воєнного стану є диверсійні дії з боку ворога, які можуть включати атаки на стратегічні об'єкти, інфраструктурні вузли та навіть на об'єкти масового скупчення людей. Поліцейські мають бути підготовлені до миттєвого реагування на такі загрози, а також до проведення превентивних заходів. Тактико-спеціальна підготовка в такому контексті повинна включати тренування на предмет виявлення підозрілих осіб, виявлення вибухових пристроїв, забезпечення громадської безпеки та швидкої евакуації населення з небезпечних зон.

Окремо варто зазначити загрозу терористичних актів, що є одним із найбільших викликів для поліцейських у період воєнного стану. Терористичні атаки, особливо в умовах війни, можуть бути спрямовані на дестабілізацію внутрішнього правопорядку та створення паніки серед населення. Поліцейські повинні бути підготовлені до швидкого реагування на такі загрози, а також мати чітке розуміння тактики ведення переговорів з терористами, роботу в умовах захоплення заручників і організації антитерористичних операцій у тісній співпраці зі спеціальними підрозділами [1]. Це вимагає від правоохоронців значного рівня підготовки, включаючи фізичну витривалість, психологічну стійкість, а також високий рівень технічної обізнаності та здатності працювати з сучасними засобами розвідки та комунікації.

Кіберзагрози є ще однією критичною проблемою в умовах сучасної гібридної війни. Ворог може здійснювати атаки на державні інформаційні системи, банки, системи енергопостачання та комунікацій, що може призвести до дестабілізації країни. Поліцейські повинні бути навчені протидії кіберзлочинності, зокрема, виявлення кіберзагроз, їх аналізу та локалізації, а також відновлення систем після атак. У зв'язку з цим, тактико-спеціальна

підготовка мусить включати навчання з використання спеціального програмного забезпечення для кібербезпеки та моніторингу інформаційних систем.

Воєнний стан також породжує загрозу дестабілізації громадського порядку через масові заворушення або дії протестних груп. Такі події можуть виникати через економічні труднощі, нестачу ресурсів або з політичних мотивів. Поліцейські повинні бути навчені тактиці стримування агресивних мас, зокрема, під час використання спецзасобів для контролю натовпу, тактик деескалації конфліктів, а також ефективного розпорядження силами для уникнення загострення ситуації.

Окремою загрозою, яка безпосередньо стосується умов воєнного стану, є ризики, пов'язані з військовими операціями на території країни. Поліцейські можуть бути залучені до несення служби на блокпостах, логістичних маршрутів та стратегічних об'єктів, що вимагає специфічної підготовки щодо взаємодії з військовими підрозділами, евакуації населення та забезпечення громадського порядку в прифронтових регіонах [2]. Це ставить перед правоохоронцями нові завдання, зокрема, інтеграцію з військовими структурами, підтримку комунікації між цивільними та військовими органами, а також участь у стабілізаційних операціях.

Окрім класичних загроз, сучасні технології створюють нові виклики для правоохоронців. Швидкий розвиток дронів та інших безпілотних літальних апаратів, що можуть використовуватися для спостереження або терористичних атак, вимагає від поліцейських знання засобів протидії їм. Поліцейські повинні володіти сучасними технологіями для виявлення та нейтралізації дронів, а також аналізу даних, отриманих з цих пристроїв. Новітні технології також включають автоматизовані системи розпізнавання осіб, використання штучного інтелекту для аналізу поведінкових моделей підозрілих осіб та моніторинг великих мас людей.

Особливо актуальним стає впровадження технологій віртуальної реальності та симуляцій для тренувань поліцейських. Це дозволяє моделювати різні сценарії кризових ситуацій, що максимально наближені до реальних умов бойових дій або терористичних загроз. Навчання за допомогою симуляцій підвищує ефективність підготовки та дозволяє поліцейським швидко адаптуватися до нових умов, використовуючи всі доступні технологічні засоби для реагування на загрози [3, с. 148].

Отже, узагальнюючи усе вищевикладене, можемо зробити висновки про те, що тактико-спеціальна підготовка поліцейських сьогодні знаходиться на перехресті глибоких трансформацій, зумовлених еволюцією загроз та швидким розвитком технологій. Основні виклики, з якими стикаються правоохоронці, включають нові форми терористичної та диверсійної діяльності, кібератаки на критичну інфраструктуру, а також дестабілізацію громадського порядку через масові заворушення та військові операції. Особливо ці виклики посилюються в умовах воєнного стану, коли поліцейські повинні працювати в умовах підвищеного ризику та невизначеності, забезпечуючи безпеку населення, а також інтегруючись з військовими структурами для захисту стратегічних об'єктів та зон тилового забезпечення. Важливим аспектом є технологічна модернізація, яка дозволяє не тільки зменшити ризики для особового складу поліції, а й значно підвищити ефективність їхньої роботи. Використання систем відеоспостереження, програмного забезпечення для аналізу великих масивів даних, кіберзасобів та безпілотних літальних апаратів стає невід'ємною частиною повсякденної діяльності поліцейських, дозволяючи їм швидко реагувати на нові загрози. Сучасні технології також

активно використовуються у навчальних процесах, зокрема, симуляції кризових ситуацій з використанням віртуальної реальності та штучного інтелекту, що дозволяє більш якісно готувати поліцейських до роботи в умовах надзвичайних ситуацій. Таким чином, для забезпечення ефективного функціонування поліції в умовах сучасних загроз, необхідно продовжувати модернізацію як самих підходів до підготовки поліцейських, так і технічних засобів, які використовуються у їхній роботі. Здатність правоохоронців швидко адаптуватися до нових викликів, інтегрувати новітні технології та підтримувати високий рівень професійної підготовки стане основою для ефективного забезпечення громадської безпеки та правопорядку в майбутньому, особливо в умовах воєнного стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Комісаров О. Г., Собакарь А. О., Соболь Е. Ю., Юнін О. С. Тактикоспеціальна підготовка : навч. посіб. Дніпро : ДДУВС, 2017. 277 с.
2. Тактико-спеціальна підготовка працівників національної поліції. Львівський державний університет внутрішніх справ. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/676/1/ТСП_2018.pdf (дата звернення: 20.10.2024).
3. Наточій А. Д., Тимощенко В. О. Сучасні питання удосконалення тактико-спеціальної, вогневої, фізичної та психологічної підготовки фахівців сектору безпеки і оборони України в умовах воєнного стану. Актуальні проблеми теорії та практики службово-бойової діяльності складових сектору безпеки та оборони в сучасних умовах: матеріали Всеукр. Наук.практ. конф. (м. Київ, 27 жовтня 2023 р.). Київ: Київський інститут Національної гвардії України, 2023. 391 с.
4. Захарко, А. В., Пиріг, І. В., Поливанюк, В. Д., & Санакоєв, Д. Б. Використання безпілотних літальних апаратів під час огляду місця події. Дніпро : ДДУВС, 2024. 32 с.
5. Коміссаров С.А., Покайчук В.Я., Поливанюк В.Д., Миронюк С.А., Мислива О.О., Фурса В.В., Великий Ю.М. Використання інтерактивного мультимедійного обладнання у підготовці поліцейських: навч. посібник. Дніпро: ДДУВС, 2021. 231 с.

Дем'янець Ігор Олександрович
курсант 3-го курсу
факультету підготовки фахівців
для підрозділів досудового розслідування,
Науковий керівник: ***Декусар Ганна Геннадіївна***
старший викладач кафедри мовної підготовки,

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

TERRORISM: CHALLENGES FOR INTERNATIONAL SECURITY

The issue of terrorism remains one of the most serious threats to international security in the 21st century. Modern terrorism has no clear geographical boundaries; it is becoming a global phenomenon that actively uses the latest technologies, social networks and instability in the political sphere. Terrorist groups are able to adapt to changes in the world order, expanding their methods and spheres of influence. They not only destabilize regions, but also challenge international organizations and states trying to ensure global security. In this regard, the study of terrorism as a threat to international security is extremely relevant, as only a comprehensive approach to analyzing this problem can help develop effective strategies to overcome it.

Terrorism encompasses many cells, groups and individual militants from different ideological platforms, not limited to Islamic ones. It is financed through informal financial channels and banking operations, which makes it virtually impossible to track them. Terrorist organizations have a well-developed infrastructure, including camps and training materials for militants, access to modern weapons, military specialists and leaders of non-state entities. They use electronic communication systems and information resources, and successfully combine criminal and terrorist activities. The ultimate goal of these groups is to destabilize and destroy the existing political system of the world, which poses a threat to any state, including Ukraine [1].

The developed infrastructure and training bases of these groups allow them to constantly replenish their ranks with new militants, using modern technologies, including the Internet and social networks for propaganda and recruitment. Their ability to combine criminal and terrorist activities makes them even more dangerous, as it provides financial stability and the ability to avoid prosecution. The greatest threat is that these groups aim to undermine the global political system. Their activities destabilize not only individual regions, but also global geopolitical relations, creating threats to the security of any state, including Ukraine. In this regard, the issue of countering terrorism is becoming one of the key issues in international politics.

Ukraine is actively fighting terrorism using various approaches, including anti-terrorist operations and legal mechanisms. Military operations in the east of the country since 2014 have led to the Anti-Terrorist Operation (ATO), which was transformed into the Joint Forces Operation (JFO) in 2018. The purpose of these operations is to stabilize the situation in the territories controlled by separatists.

Ukraine's legal framework regulates the fight against terrorism, in particular through the Law on Combating Terrorism, which establishes mechanisms for preventing and suppressing terrorist

acts. The Security Service of Ukraine (SSU) is the primary agency responsible for countering terrorist threats. The SSU constantly exposes and neutralizes terrorist groups, conducts special operations to detain them and dismantle terrorist networks.International cooperation is an important aspect of the fight against terrorism. Ukraine interacts with the UN, NATO, the EU and other international partners to exchange information, conduct joint exercises and implement counterterrorism programs. Particular attention is paid to cybersecurity, as terrorists often use cyberattacks to undermine national infrastructure and control systems.

Ukraine has also stepped up measures to control financial flows that could finance terrorism through financial monitoring and cooperation with international organizations. Information security and prevention of radicalization are key areas of state policy. Active work is underway to counter propaganda and disinformation aimed at destabilizing society.

Scientist Yu. Zemlyansky believes that internal threats of terrorism in Ukraine are largely caused by economic factors and are closely linked to political, economic and social processes in the country. Among the key factors that exacerbate this threat, he identifies the following: low level of economic development, poverty (83% of the population lives below the subsistence level), unemployment, rising prices, lack of livelihoods, ineffective law enforcement and judicial systems, corruption, high crime rates and criminalization of society, as well as public dissatisfaction with existing social relations. As practice shows, these phenomena often lead to an increase in the willingness of citizens to commit rash and aggressive actions [2].

Terrorism remains a serious threat to international security, especially in the context of globalization and the use of modern technologies. Today's terrorist groups have a sophisticated infrastructure, are financed through complex, hard-to-trace channels, and use electronic communication systems to coordinate their actions. They pose a threat both regionally and globally, undermining political stability and national security. The problem of terrorist financing and cooperation with criminal organizations is particularly important, which increases their danger.

For Ukraine, terrorism is an urgent problem, in particular because of the conflict in the east of the country, where separatist and terrorist groups are operating. Effective work of the Security Service of Ukraine, international cooperation, and measures to counter the financing of terrorism are important aspects of the fight. At the same time, internal factors, such as economic instability, corruption and impoverishment of the population, also create the basis for the terrorist threat. All of this requires a comprehensive approach by the state, including not only military and legal mechanisms, but also addressing socio-economic problems to reduce the risks of radicalization of the population and the growth of aggressive sentiments.

REFERENCES:

1. Ткач В.Ф. Сучасний тероризм тенденції, вияви, виклики та загрози для України. Стратегічні пріоритети. 2015. №3 (36). З. 12-18. 2.
2. Землянський Ю.В. Загроза тероризму в Україні. Тероризм і боротьба з ним. 2000. Т. 19. С. 45-50.

Забудський О.П.
курсант 3 курсу ФПФОДР НПУ
Науковий керівник: ***Войтюк М.В.***
викладач кафедри теорії та історії держави та права

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

РОЛЬ ОБСЄ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕКИ ТА СТАБІЛЬНОСТІ В ЄВРОПІ

Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) відіграє ключову роль у підтримці миру і стабільності в європейському регіоні. Заснована в часи холодної війни, вона стала важливою платформою для багатостороннього діалогу та співпраці між державами. Сьогодні ОБСЄ є найбільшою регіональною міжнародною організацією у сфері безпеки, об'єднуючи 57 держав-членів з Північної Америки, Європи та Центральної Азії, з населенням понад мільярд осіб. Організація забезпечує діалог між країнами з різних питань безпеки, включаючи попередження конфліктів та їх врегулювання [1].

ОБСЄ використовує цілісний підхід до безпеки, що охоплює військово-політичні, економічні та гуманітарні аспекти. Завдяки своїм спеціалізованим інститутам та експертним групам, вона впливає на безпеку в регіоні, займаючись контролем над озброєннями, боротьбою з тероризмом, енергетичною безпекою, демократизацією та захистом прав людини.

Організація функціонує без установчого договору, заснована на добровільній участі країн-членів, які мають рівний статус. Протягом свого існування ОБСЄ еволюціонувала від форуму для діалогу між військовими блоками до важливого елемента сучасної системи безпеки в Європі та світі [2, с. 8].

Пріоритети ОБСЄ відображають її комплексний підхід до вирішення викликів у сфері безпеки, стабільності та прав людини. Організація акцентує увагу на правовій реформі, підтримуючи розвиток демократичних інститутів, верховенство права та незалежність судів.

ОБСЄ також займається освітою в сфері прав людини, розробляючи програми та тренінги для підвищення обізнаності про права людини. Важливим напрямком є боротьба з організованою злочинністю, тероризмом і торгівлею людьми, що передбачає міжнародну координацію та підтримку правоохоронних органів.

Контроль за озброєннями та реформування збройних сил є ще одним ключовим аспектом роботи організації, спрямованим на забезпечення прозорості та ефективності. ОБСЄ також реалізує екологічні ініціативи для сталого використання природних ресурсів.

У сфері безпеки організація підтримує розвиток справедливих правоохоронних систем та управління кордонами. Вона також захищає свободу ЗМІ та сприяє проведенню вільних і справедливих виборів, підтримуючи демократичні стандарти.

Завдяки своїм зусиллям у покращенні урядування, рівності та залученню жінок до процесів прийняття рішень, ОБСЄ сприяє розвитку інклюзивних суспільств [3].

Вивчення ролі ОБСЄ в контексті забезпечення безпеки дозволяє краще зрозуміти важливість міжнародної співпраці та діалогу для створення стабільного європейського простору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. М-во закордонних справ України. Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ). mfa.gov.ua. URL: https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/organizaciya-z-bezpeki-i-spivrobitnictva-v-yevropi (дата звернення: 27.10.2024).

2. ОБСЄ: сучасні виклики та перспективи розвитку. Аналітична доповідь / Єрмолаєв А.В. та ін. 2013. Київ. С. 52. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2013-12/0312_dopovid.pdf (дата звернення: 27.10.2024).

3. Організація з безпеки і співробітництва в Європі ОБСЄ. Соціальна країна. URL: https://welfare.green/docs/tips-guides/donori-ta-finansovi-organizacii/organizaciya-z-bezpeki-i-spivrobitnictva-v-ehvropi-obseh/ (дата звернення: 27.10.2024).

4. Учасники проектів Вікімедіа. Організація з безпеки і співробітництва в Європі – Вікіпедія. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Організація_з_безпеки_і_співробітництва_в_Європі (дата звернення: 27.10.2024).

Задорожній Назар Вікторович
курсант 2-го курсу
Навчально-наукового інституту права та
підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції,
Науковий керівник: ***Турчанікова Ганна Олександрівна***
викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ТАКТИКА ЗАТРИМАННЯ ОЗБРОЄНИХ ЗЛОЧИНЦІВ В УМОВАХ МІСЬКОЇ ЗАБУДОВИ

Затримання озброєних злочинців в умовах міської забудови є складним і небезпечним процесом, що вимагає від правоохоронних органів високого рівня підготовки, координації та використання спеціальних тактичних прийомів. У середовищі міської забудови злочинці можуть мати численні можливості для втечі, переховування та активного опору, що ускладнює завдання правоохоронців.

Міські території характеризуються щільною забудовою, великою кількістю людей, а також різноманітними об'єктами інфраструктури (торгові центри, житлові будинки, громадський транспорт). Ці фактори створюють як ризики, так і можливості для правоохоронців при затриманні злочинців:

- Вузькі вулиці, запарковані автомобілі та будівлі обмежують маневри спеціальних підрозділів.
- Присутність цивільних осіб підвищує ризик для мирних жителів, вимагаючи дотримання заходів безпеки.
- Озброєні злочинці можуть використовувати навколишні об'єкти для укриття, що ускладнює їх виявлення [1, с. 24].

Для успішного затримання озброєних злочинців в умовах міської забудови правоохоронці застосовують такі тактичні прийоми. Перед проведенням операції важливо провести розвідку району, вивчити його особливості, виявити можливі укриття злочинців та маршрути їх відступу. Використання радіозв'язку та інших засобів комунікації для координації дій між підрозділами є критично важливим. Інформація про переміщення злочинця, його можливі спільники та напрямки втечі повинна бути доступною всім учасникам операції [2, с. 58].

Вибір оптимальної тактики затримання: В залежності від ситуації, можливе використання:

- Забезпечення контролю над всіма виходами з району, щоб обмежити можливості втечі злочинця.
- У випадку, коли злочинець активно чинить опір або є загроза для життя цивільних осіб, правоохоронці можуть вдатися до штурмових дій.
- У ситуаціях, коли злочинець не вживає активних дій, можливе використання тактики переговорів для його переконання у добровільній здачі.
- В залежності від рівня загрози, можливе застосування засобів захисту та нейтралізації, таких як бронежилети, шоломи, спеціальні автомобілі та сльозогінний газ [3, с. 9].

Зміни в суспільстві, такі як глобалізація, демографічні зрушення та зміни в споживчих вподобаннях, створюють нові запити для досліджень. Наприклад, зростання інтересу до екологічних питань стимулює дослідження в галузі сталого розвитку та екологічної економіки. Вивчення впливу соціальних мереж на суспільство відкриває нові можливості для дослідження комунікаційних технологій та їх соціального впливу. Дослідження, що мають практичну значущість, завжди будуть користуватися попитом. Визначення актуальних проблем, які потребують термінового вирішення, дозволяє фахівцям зосередити свої зусилля на тих аспектах, що можуть істотно покращити якість життя. Наприклад, дослідження в сфері психічного здоров'я можуть виявити нові методи лікування, що допоможуть людям справлятися з стресом та іншими психологічними розладами.

Перспективи дослідження є багатогранними і динамічними. Вони залежать від змін в суспільстві, технологічного прогресу та необхідності інтеграції знань з різних областей. Відкриття нових шляхів для дослідження не лише розширює наукові горизонти, а й робить вагомий внесок у вирішення актуальних проблем, що стоять перед людством. Таким чином, активна підтримка дослідницьких ініціатив та інвестицій у науку є ключовими для забезпечення сталого розвитку суспільства та покращення якості життя [2, с. 46].

Тактика затримання озброєних злочинців в умовах міської забудови потребує комплексного підходу, що включає в себе підготовку, використання сучасних технологій та координацію дій між різними підрозділами. Підвищення ефективності затримання можливе за рахунок навчання правоохоронців, удосконалення технічного забезпечення та співпраці з місцевими громадами. Це дозволить не лише зменшити ризики для цивільних осіб, але й забезпечити безпеку під час виконання службових обов'язків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Журавель О.А. Фізична підготовка працівників поліції. The 5 th International scientific and practical conference—Modern research in world science‖(August 7-9, 2022) SPC—Sci-conf. com. ua‖, Lviv, Ukraine. 2022. 1067 p.. 2022.

2. Скрипченко, І. Т., О. Т. Скрипченко, К. А. Маркечко. Вогнева підготовка правоохоронця. 2022. С. 87

3. Стукаліна О.В., Кримінологічна характеристика та запобігання терористичним актам у великих містах України. Одеса: ОДУВС, 2023.

Макаров Даніїл Денисович
курсант 2-го курсу
Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції,
Науковий керівник: ***Турчанікова Ганна Олександрівна***
викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПИТАННЯ РОЗВИТКУ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ СУБ'ЄКТІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Одним із важливих кроків для забезпечення національної безпеки та захисту прав і свобод громадян є посилення інституційних, оборонних та безпекових спроможностей органів, які входять до сектора безпеки і оборони. Це можливо досягти, зокрема, шляхом підвищення рівня підготовки особового складу, професіоналізації служби в органах цього сектору, поліпшення якості та інтенсивності навчання працівників, трансформації професійної культури, забезпечення рівних прав і можливостей для жінок і чоловіків, вдосконалення кадрового потенціалу, впровадження сучасних процедур управління персоналом, оптимізації процесів прийому на службу та кар'єрного просування. Також важливими є запровадження стратегічного планування людських ресурсів під час управління сектором безпеки і оборони, оновлення підходів до підготовки особового складу з урахуванням стандартів НАТО та країн-членів Європейського Союзу, а також створення ефективної системи реагування на кризові ситуації, що загрожують національній безпеці.

Слід зазначити, що підготовка кадрів для органів сектору безпеки і оборони проводиться у вищих військових навчальних закладах та закладах вищої освіти, які мають специфічні умови навчання і підпорядковуються відповідним центральним органам виконавчої влади. Однак, ці навчальні заклади також знаходяться в організаційно-методичному підпорядкуванні Міністерства освіти і науки України та зобов'язані дотримуватися вимог, встановлених Національним агентством з питань забезпечення якості вищої освіти. Необхідно підкреслити, що в сучасних умовах особливу важливість набуває посилення морально-психологічної та національно-патріотичної підготовки кадрів для органів сектору безпеки і оборони. Це має здійснюватися шляхом впровадження ефективної системи соціально-психологічної роботи, а також військово-патріотичного, духовного та морально-етичного виховання персоналу[1].

В. Клименко підкреслює, що кадрова політика як система управління людськими ресурсами ґрунтується на комплексі поглядів, ідей, вимог і принципів, які визначають напрямки, форми та методи забезпечення Збройних Сил України кваліфікованим персоналом у мирний та воєнний час. Ця політика включає наукове обґрунтування, формування та реалізацію стратегії управління людськими ресурсами держави, що забезпечує їх комплектування та управління військовим персоналом, а також враховує стратегію розвитку і реформування Збройних Сил України відповідно до завдань забезпечення національної безпеки країни [1].

Сучасний розвиток кадрової політики в секторі безпеки і оборони України набуває особливої важливості в умовах зростаючих викликів національній безпеці та необхідності адаптації до нових реалій. До зростаючих викликів можемо віднести: врахування нових загроз, таких як кібератаки, тероризм, а також виклики, пов'язані з військовими конфліктами, удосконалення стратегії управління людськими ресурсами з метою забезпечення оперативної готовності, запровадження програм підготовки та перепідготовки персоналу, що відповідають сучасним стандартам НАТО та ЄС, підвищення рівня спеціалізації та підготовки кадрів, що займаються питаннями безпеки, розвиток системи морально-психологічної підтримки, що включає військово-патріотичне виховання, підвищення рівня мотивації та соціальної адаптації військовослужбовців, впровадження заходів, спрямованих на збереження психологічного здоров'я особового складу, забезпечення рівних можливостей для жінок і чоловіків у секторі безпеки та оборони, що може сприяти залученню різноманітних талантів та ідей, створення системи кадрового резерву для швидкого реагування на зміни у військовій обстановці, запровадження стратегічного планування, що дозволяє оптимізувати використання людських ресурсів, впровадження сучасних підходів до управління, що включають інформаційні технології та аналітичні інструменти[2].

Таким чином, підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати, що соціально-гуманітарні аспекти діяльності персоналу суб'єктів сектору безпеки і оборони України відіграють важливу роль у загальнодержавній системі забезпечення національної безпеки та оборони. З огляду на поступове реформування, важливо етап за етапом перерозподілити та розмежувати завдання й повноваження, які спрямовані на захист України. Підвищення ефективності військових підрозділів можливе лише через вдосконалення їх організаційних структур і систем управління, а також оптимізацію штатної чисельності. Це дозволить ефективно функціонувати та зосередити зусилля на поліпшенні морально-психологічного стану персоналу сектору безпеки та оборони України в умовах воєнного стану та під час відсічі повномасштабної збройної агресії [3, с. 7].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Клименко В. О. Проблеми військово-соціального управління: кадрова політика у Збройних Силах України. URL: http:// www.politik.org.ua/vid/magco ntent.php3?m=1&n=&65&c=1471 (дата звернення: 14.102024).
2. Думенко М. П. Роль і місце кадрової політики у збройних силах України в процесі їх реформування та розвитку. URL: http://www.ualogos.kiev.ua/fulltext. html?id=1917. (дата звернення: 14.102024).
3. БЛАГОДАРНИЙ Андрій, КОНОНЕЦЬ Олена. Стратегічні комунікації у секторі безпеки і оборони України. *Молодий вчений*, 2023, 1 (113): 5-9.

Маляренко Володимир Володимирович
курсант 2 - го курсу
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування Національної поліції України
Науковий керівник: ***Декусар Ганна Геннадіївна***
старший викладач кафедри «Мовної підготовки»

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

MASS RIOTS

Mass Riots – unlawful actions by individuals occurring simultaneously within one or multiple administrative-territorial units, which disrupt public order, pose a threat to public safety, and due to their scale, intensity, and level of societal danger, require a coordinated response by security and defense forces to restore public order and eliminate threats to public safety.

The social danger of mass riots lies in the fact that this criminal offense results from the actions of a crowd—a large number of people engaging in acts of violence, vandalism, arson, property destruction, building or facility seizure, forced evictions, and resistance against authorities with the use of weapons or other items as weapons. The heightened danger stems from the actions of organizers and active participants whose aggressive, emotionally charged behaviors lead to significant public disorder, disrupt the normal functioning of state and public structures, the social rhythm, work, and peace of the population. These actions often harm lives, health, property, public safety, and the authority of state institutions. The extent of the damage in cases of mass riots is a qualitative factor and does not directly influence the classification or legal qualifications of the offense [1, p. 75].

Characteristics of Mass Riots:

- Involvement of a large number of people;
- Crowd actions are not directed against an individual victim (such as a business, organization, or person) but rather against the existing legal order, often resulting in violence, vandalism, arson, property destruction, and other actions defined in Article 294 of the Criminal Code;

The number of participants is not limited; others may join while some may leave. The National Guard is primarily responsible for suppressing mass riots. Other responsible entities include the National Police, State Border Guard Service, Security Service of Ukraine (SBU), Military Law Enforcement Service, State Emergency Service, local state administrations, and local authorities (Order).

Only the organizers and active participants of mass riots aged 16 and older can be subjects of this criminal offense. Individuals aged 14 to 16 involved in the crowd may face criminal responsibility if they commit other crimes, such as murder, rape, etc.

Organizers may include:

- Leaders of informal associations or groups seeking to instigate mass riots;
- In some cases, leaders of political movements and parties;
- Leaders of criminal groups interested in using mass riots for personal gain [2, p. 47].

Active participation involves a personal and significant role in committing any of the actions defined in Article 294 of the Criminal Code. Most of the crowd engaged in mass riots consists of inactive participants, including both men and women whose intent may be mere leisure or curiosity. These participants pose no particular danger and do not engage in violent acts, vandalism, or arson. In the absence of organizers or agitators, they tend to disperse independently [3, p. 8].

Simply being present in a crowd or committing minor breaches of public order, such as verbally harassing citizens or minor hooliganism, does not qualify someone as a subject of mass riots. The mental element of mass riots is characterized by direct intent on the part of the organizers and active participants. Their attitude toward the social consequences of their actions can also be described as indirect intent, where they may not desire a specific outcome but knowingly allow it to occur.

The motives and goals may vary:

- Political,
- Personal gain,
- Religious,
- Hooliganism,
- Revenge (punishing individuals seen by participants as responsible for worsening living conditions, unemployment), and others.
- Although motives and goals do not affect the classification, they may be considered by the court when determining the sentence.

The primary object of this criminal offense is public order. The secondary, obligatory object, depending on the specific manifestation of the offense, includes life and health, human and civil rights, property relations, the functioning of government bodies, law enforcement agencies, the activities of citizens protecting public order, or public safety. Public order, as the object of mass riots, encompasses a set of social relations regulated by law and protected by criminal law to ensure normal conditions of work, rest, living, and peace for citizens [4, p. 21].

In conclusion, mass riots represent a severe threat to public order, safety, and the stability of social structures. These incidents arise from large-scale, often highly organized actions, where individuals engage in unlawful activities that disrupt the peace, damage property, and endanger lives. The inherent danger lies not only in the physical acts of violence and vandalism but also in the destabilizing effect on governmental and societal functions. The primary responsibility to control and suppress such events falls upon the National Guard, supported by other state and local authorities. The law places significant accountability on organizers and active participants, underscoring their intent to challenge public order. However, the law differentiates between active and inactive participants, acknowledging the varying levels of threat posed by different individuals within the crowd.

Ultimately, the motives behind mass riots, whether political, personal, or otherwise, do not affect their legal classification but may influence judicial outcomes. By legally defining and addressing mass riots, the law aims to uphold public order and protect the rights and safety of citizens, ensuring that societal life can continue under stable and secure conditions.

REFERENCES

1. Case, Benjamin S. Molotov cocktails to mass marches: strategic nonviolence, symbolic violence, and the mobilizing effect of riots.Theory in Action 14.1. 2021. 18-38.
2. Drury, John, How riots spread between cities: Introducing the police pathway. Political Psychology 43.4. 2022. 651-669.
3. Liu, Michelle Corinne, Riot platforms: Protest, police, planet. Antipode 54.6. 2022. 1901-1922.
4. Newburn, Tim. The causes and consequences of urban riot and unrest. Annual Review of Criminology 2021. P. 53-73.

Поплавський Олександр Анатолійович
студент Національної Академії Служби безпеки України
Здобувач вищої освіти

ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ ВІД ВНУТРІШНІХ ПОРУШНИКІВ НА ОБ'ЄКТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті досліджується проблема захисту інформації з обмеженим доступом від внутрішніх порушників в контексті інформаційної діяльності. Автор аналізує існуючі методи та інструменти забезпечення інформаційної безпеки на підприємствах та в організаціях, зокрема, у сфері управління доступом до конфіденційної інформації. Розглядаються різні аспекти ризиків, пов'язаних із внутрішніми загрозами, а також вивчаються сучасні підходи до їх виявлення та запобігання.
Особлива увага приділяється правовим і технічним механізмам контролю за доступом, аудитам безпеки та заходам реагування на інциденти. Визначені ключові фактори, що впливають на ефективність захисту інформації, а також пропонуються рекомендації для удосконалення існуючих систем і процедур. Стаття орієнтована на фахівців у сфері інформаційної безпеки, менеджерів з інформаційних технологій та всіх, хто зацікавлений у забезпеченні безпеки інформаційних ресурсів.
Ключові слова: *інформація з обмеженим доступом, внутрішні порушники, захист інформації, управління доступом, інформаційна безпека, правові механізми, технічні інструменти.*

The article examines the issue of protecting information with restricted access from internal violators in the context of information activities. The author analyzes existing methods and tools for ensuring information security in enterprises and organizations, particularly in the area of access control to confidential information. Various aspects of risks associated with internal threats are discussed, and contemporary approaches to their detection and prevention are explored. Special attention is given to legal and technical mechanisms for access control, security audits, and incident response measures. Key factors influencing the effectiveness of information protection are identified, and recommendations for improving existing systems and procedures are proposed. The article is aimed at information security professionals, IT managers, and anyone interested in ensuring the security of information resources.
Keywords: *restricted access information, internal violators, information protection, access control, information security, legal mechanisms, technical tools.*

Актуальність дослідження. В умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій і зростання обсягу даних, які обробляються в сучасних інформаційних системах, питання захисту інформації з обмеженим доступом стає надзвичайно актуальним. Особливо важливою є проблема захисту такої інформації від внутрішніх порушників, тобто осіб, які мають доступ до інформаційних систем і можуть зловживати цим доступом або надавати доступ стороннім особам.

У сучасному світі інформація є однією з найбільш цінних ресурсів для будь-якої організації. З розвитком цифрових технологій, обсяги даних зростають, що підвищує ризик їх несанкціонованого доступу і використання. Інформація з обмеженим доступом часто включає в себе чутливі дані, які можуть мати значний вплив на репутацію і фінансовий стан організації, якщо вони потраплять до сторонніх осіб. Внутрішні порушники можуть становити серйозну загрозу, оскільки мають законний доступ до систем і даних, що дозволяє їм обходити традиційні засоби захисту. Вони можуть бути як співробітниками організації, так і сторонніми особами, які мають доступ до систем через співпрацю чи

аутсорсинг. Їхні дії можуть включати як навмисні порушення, так і випадкові помилки, які можуть завдати шкоди без відповідних механізмів контролю і захисту.

Захист інформації з обмеженим доступом вимагає не лише впровадження технологічних засобів, таких як системи шифрування і контроль доступу, але й організаційних заходів, включаючи політики безпеки, процедури перевірки доступу та навчання співробітників. Важливо забезпечити, щоб всі ці елементи працювали в єдиному комплексі для досягнення максимальної ефективності захисту.

Виклад матеріалу. Інформація з обмеженим доступом — це різновид даних, до яких доступ має лише обмежене коло осіб, і оприлюднення яких заборонено розпорядником інформації відповідно до законодавства. Основна мета обмеження доступу полягає в забезпеченні національної безпеки або охороні законних прав фізичних та юридичних осіб. Важливо зазначити, що обмеження стосується саме доступу до інформації, а не до конкретного документа, в якому вона міститься [1].

Обмеження доступу до інформації здійснюється на основі законодавчих норм, що регламентують порядок захисту даних. Зокрема, згідно із Законом України «Про доступ до публічної інформації», доступ до інформації може бути обмежений, якщо така інформація відноситься до державної або службової таємниці, конфіденційної інформації, або стосується комерційної таємниці. Розпорядник інформації зобов'язаний чітко визначити, яка саме інформація підлягає обмеженню, а також обґрунтувати необхідність такого обмеження.

Інформація з обмеженим доступом є важливим елементом інформаційної безпеки в Україні, яка регулюється законодавством з метою захисту національних інтересів, прав фізичних та юридичних осіб. До цієї категорії належить конфіденційна, службова та таємна інформація, а також близько 20 інших видів інформації, які мають спеціальний статус і підлягають захисту [6, с. 9].

Конфіденційна інформація – це інформація, що належить конкретній фізичній або юридичній особі та не підлягає розголошенню без її згоди, за винятком випадків, передбачених законом. До неї належать персональні дані, комерційна таємниця, банківська таємниця, а також інформація, що охороняється іншими правовими актами [5, с. 7].

Службова інформація – це відомості, які належать до внутрішньої діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, і не підлягають розголошенню без спеціального дозволу. Така інформація може включати внутрішні документи, накази, розпорядження та інші матеріали, що мають обмежений доступ.

Таємна інформація – це відомості, що становлять державну або іншу таємницю, розголошення яких може завдати шкоди національній безпеці, правопорядку або іншим державним інтересам. До цієї категорії належить державна, комерційна, банківська таємниця, а також інші види секретної інформації, регламентовані законодавством.

Захист інформації (англ. Data protection) є критично важливим аспектом сучасної інформаційної безпеки. Він включає в себе сукупність методів і засобів, спрямованих на забезпечення цілісності, конфіденційності та доступності інформації за умов впливу на неї загроз природного або штучного характеру. Ефективний захист інформації є необхідним для запобігання шкоді власникам і користувачам інформації, що може виникнути внаслідок несанкціонованого доступу, втрати або спотворення даних.

Цілісність інформації гарантує, що дані залишаються точними і незмінними під час їх зберігання, передачі або обробки. Це включає захист від несанкціонованих змін і

помилок, які можуть виникнути в результаті злому системи або помилок програмного забезпечення. Методи забезпечення цілісності включають контрольні суми, хешування та криптографічні механізми.

Конфіденційність інформації означає захист даних від несанкціонованого доступу. Це досягається через механізми аутентифікації і авторизації, шифрування даних, а також використання засобів захисту від витоків інформації. Важливо, щоб лише уповноважені особи мали доступ до чутливих даних.

Захист інформації стикається з безліччю загроз, які можуть бути як природного, так і штучного характеру. До природних загроз відносяться стихійні лиха, такі як повені або землетруси, які можуть призвести до фізичного пошкодження інформаційних систем. Штучні загрози включають кібератаки, такі як віруси, черви, фішинг і інші форми кіберзлочинності [1].

В Україні термін «захист інформації» використовується для опису комплексу заходів, спрямованих на забезпечення інформаційної безпеки. Це включає в себе як технічні, так і організаційні заходи для захисту даних від різних загроз. З метою підвищення обізнаності та впровадження стандартів безпеки, в Україні активно відзначається Міжнародний день захисту інформації, який припадає на 30 листопада [4].

Проектування систем забезпечення безпеки інформації є складним і багатогранним процесом, який повинен враховувати кілька критичних аспектів. Одним з основних принципів є забезпечення адекватності вибраних заходів і засобів захисту, що повинні бути достатніми для протидії реальним загрозам. Це означає, що система повинна бути спроможна захищати інформацію від можливих атак і витоків. Іншим важливим принципом є мінімізація витрат на реалізацію плану захисту, що включає оптимальне використання матеріальних, фінансових та людських ресурсів [3, с. 6].

На практиці це веде до необхідності знаходження балансу між ефективністю заходів захисту та економічними витратами на їх реалізацію. Вибір правильних механізмів захисту, що відповідають реальним загрозам і ресурсам організації, є критично важливим для створення ефективної системи забезпечення безпеки інформації [6].

У процесі проектування систем захисту виникає питання, яким чином визначити, наскільки добре система відповідає оптимальному варіанту та відрізнити її захисні якості. Це питання стосується вибору метрики для оцінки якості систем безпеки. Нормативні документи системи технічного захисту інформації (НД ТЗІ) визначають критерії оцінки захищеності інформації, оброблюваної в комп'ютерних системах від несанкціонованого доступу.

Критерії оцінки захищеності інформації забезпечують методологічну базу для кількох основних аспектів:

- Критерії дозволяють чітко сформулювати вимоги до систем захисту інформації в комп'ютерних системах, що є основою для їх проектування та впровадження.
- На основі критеріїв розробляються комп'ютерні системи та засоби захисту, що відповідають вимогам щодо забезпечення безпеки інформації.
- Критерії використовуються для оцінки рівня захищеності інформації в комп'ютерних системах, визначення їх придатності для обробки інформації, що потребує захисту.

Критерії оцінки захищеності надають:

Для оцінки надійності механізмів захисту інформації від несанкціонованого доступу, що реалізовані в комп'ютерних системах. Це дозволяє порівнювати різні системи і механізми захисту з точки зору їх ефективності. Критерії встановлюють орієнтири для

розробки комп'ютерних систем, у яких мають бути реалізовані функції захисту інформації, що забезпечує високий рівень захисту від несанкціонованого доступу.

Розробка та впровадження систем забезпечення безпеки інформації потребує ретельного аналізу та узгодження між принципами адекватності захисту і економічної доцільності. Оцінка захищеності інформації через встановлені критерії допомагає забезпечити надійний захист інформаційних ресурсів і оптимальне використання ресурсів для реалізації системи захисту [6, с. 79].

В Україні, як і в інших країнах, діяльність, що пов'язана з державною таємницею, є предметом суворого регулювання і контролю. Дозвіл на провадження такої діяльності є ключовим елементом забезпечення національної безпеки та захисту державних інтересів. Цей дозвіл надається на основі спеціальної експертизи і дотримання ряду вимог, що забезпечують конфіденційність і захист інформації.

Дозвіл на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, надається органам державної влади, органам місцевого самоврядування, а також підприємствам, установам і організаціям. Процедура отримання дозволу включає такі ключові аспекти:

Відповідність компетенції. Організації повинні бути залучені до діяльності, що пов'язана з державною таємницею, відповідно до їх компетенції, державних завдань, програм, замовлень, договорів або контрактів. Це гарантує, що діяльність, яка буде проводитися, дійсно потребує високого рівня секретності [4].

Наявність відповідних приміщень. Організації повинні мати приміщення, що відповідають вимогам для проведення робіт, пов'язаних з державною таємницею. Це включає наявність спеціальних сховищ для зберігання засекречених документів і матеріальних носіїв секретної інформації. Приміщення повинні забезпечувати виключення можливості доступу сторонніх осіб і гарантувати збереження секретної інформації [9, с. 48].

Дотримання вимог режиму секретності. Організації повинні дотримуватися вимог законодавства щодо режиму секретності, що включає заходи, пов'язані з використанням секретної інформації, порядок допуску осіб до державної таємниці, прийом іноземних громадян, а також використання державних шифрів і криптографічних засобів.

Наявність режимно-секретного органу. У випадках, коли законодавством не передбачено інше, організації повинні мати режимно-секретний орган, який відповідає за управління питаннями, пов'язаними з державною таємницею.

Керівники органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також підприємств, установ і організацій, що здійснюють діяльність, пов'язану з державною таємницею, повинні бути ознайомлені з чинним законодавством про державну таємницю. Це забезпечує правильне управління, контроль та виконання всіх вимог та стандартів безпеки [8, с. 11].

Термін дії дозволу на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, визначається Службою безпеки України і не може перевищувати 5 років. Тривалість дозволу залежить від обсягу робіт, що виконуються організацією, ступеня секретності інформації та обсягу відомостей, що становлять державну таємницю. Оцінка тривалості дозволу базується на конкретних умовах діяльності організації та її ролі у забезпеченні національної безпеки.

Процедура надання дозволу на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, є важливим елементом системи національної безпеки. Вона передбачає

дотримання специфічних вимог і стандартів, що забезпечують захист інформації та належне управління інформаційною безпекою. Належне виконання цих вимог є запорукою успішного функціонування системи захисту державної таємниці та охорони національних інтересів [5, с. 69].

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань організації спеціального зв'язку та захисту інформації відповідає за розробку пропозицій щодо державної політики у сфері захисту інформації. Цей процес включає:

- Оцінка існуючих ризиків і загроз, що стосуються захисту інформації, а також аналіз ефективності вже існуючих систем і заходів.
- Розробка стратегії та політики в сфері захисту інформації, яка відповідає актуальним викликам і потребам держави.
- Забезпечення впровадження розроблених політик і стандартів, а також моніторинг їх виконання у межах компетенції органу [2].

Орган також визначає вимоги і порядок створення комплексної системи захисту інформації, яка є власністю держави, або інформації з обмеженим доступом. Це включає:

- Встановлення стандартів для захисту інформаційних систем і ресурсів, що забезпечують належний рівень конфіденційності, цілісності та доступності інформації.
- Врахування вимог законодавства при формуванні вимог до систем захисту, що забезпечують відповідність міжнародним стандартам і національним нормативам.
- Надання рекомендацій та контролювання процесу створення та впровадження систем захисту, забезпечення їх відповідності встановленим вимогам [8].

ВАТ «Evial» є організацією, що спеціалізується на розробці і створенні систем технічного захисту інформації (ТЗІ) та проводить конференції з питань захисту інформації. У рамках її діяльності циркулює інформація з обмеженим доступом (ІзОД). Оцінка захисту такої інформації є критично важливою для забезпечення її конфіденційності, цілісності та доступності.

Опис Об’єкта Інформаційної Діяльності (ОІД)

Місцезнаходження і структурні особливості:

ОІД розташовано на 1-му поверсі трьохповерхового будинку за адресою: м. Харків, вул. Матюшенка, буд. 27. Об'єкт має одне виділене приміщення, що забезпечує централізовану обробку та захист інформації.

В ОІД циркулює інформація, що містить відомості, віднесені до категорії захищеної згідно з українським законодавством. Конкретні види інформації включають:

В автоматизованих системах (АС), що включають систему звукопідсилення, циркулює інформація, яка підлягає технічному захисту від порушення її конфіденційності, цілісності та доступності.

В АС, до складу якої входить відеомагнітофон, обробляється цілком таємна інформація, що потребує особливого технічного захисту від порушення конфіденційності, цілісності та доступності.

На ОІД також обробляється цілком таємна мовна інформація, яка підлягає технічному захисту від несанкціонованого доступу та порушення її цілісності.

Для забезпечення належного захисту інформації, що циркулює в ОІД, було проведено фотографічну зйомку об'єкта і його оточення за допомогою супутника. Мета цього аналізу полягала в отриманні детального розташування будівель, зелених насаджень та інших об'єктів навколо ОІД, а також у вимірюванні точних відстаней до цих об'єктів [8].

Фотографічна зйомка дозволила ідентифікувати потенційні точки для розміщення засобів розвідки, що можуть загрожувати безпеці ІзОД. Це включає можливість перехоплення інформації, що циркулює в системах ОІД.

На основі аналізу зображень було визначено можливі ризики для захисту інформації і розроблено пропозиції щодо захисту від виявлених загроз. Це може включати фізичні бар'єри, укріплення зовнішніх периметрів, зміни в конфігурації технічних засобів та посилення заходів безпеки. Оцінка і захист інформації в об'єкті ВАТ «Evial» є комплексним процесом, що потребує ретельного підходу до кожного аспекту, від технічного забезпечення до фізичної охорони і управління ризиками. Важливим є також постійний моніторинг і вдосконалення заходів безпеки для забезпечення високого рівня захисту інформації з обмеженим доступом [5, с. 96].

Політики і процедури безпеки в ВАТ «Evial» є основою для управління ризиками внутрішніх порушників. Важливо оцінити, наскільки ці політики відповідають сучасним вимогам і стандартам безпеки. Основні аспекти, що підлягають оцінці:

Наявність і актуальність політик доступу та використання інформаційних систем.

Отже, аналіз об'єкта інформаційної діяльності ВАТ «Evial» показав, що підприємство активно займається розробкою і створенням систем технічного захисту інформації (ТЗІ) та проводить конференції з питань захисту інформації. ОІД, розташоване на першому поверсі трьохповерхового будинку в Харкові, має спеціалізоване обладнання та засоби для обробки і зберігання інформації з обмеженим доступом (ІзОД). Системи охорони та технічного захисту інформації (ОТЗ і ДТЗ) включають ПЕОМ, принтери, сканери, системи звукопідсилення, відеомагнітофони, а також пожежну та охоронну сигналізацію. Важливою частиною діяльності є обробка інформації особливої важливості та цілком таємної інформації, що підлягає технічному захисту [1, с. 53].

Аналіз вразливостей у системі захисту ВАТ «Evial» виявив ряд критичних і потенційно небезпечних недоліків. Наявні політики та процедури захисту потребують частішого перегляду і оновлення, щоб враховувати нові загрози. Технічні заходи, такі як системи контролю доступу і моніторингу, потребують вдосконалення для підвищення їхньої ефективності у виявленні і запобіганні несанкціонованим діям. Виявлені недоліки в управлінні привілеями доступу і технічному захисті потребують термінового вирішення для запобігання можливим інцидентам [7].

Оцінка ефективності існуючих заходів захисту від внутрішніх порушників показала, що, хоча базові механізми захисту функціонують, є потреба в значному вдосконаленні. Політики і процедури захисту інформації є актуальними, проте їх потрібно частіше переглядати. Технічні заходи захисту, такі як антивірусні програми та системи контролю доступу, потребують удосконалення і регулярного оновлення [8].

Організаційні заходи, включаючи навчання співробітників та процедури реагування на інциденти, також потребують вдосконалення для підвищення загальної ефективності системи захисту. Характеристика об'єкта інформаційної діяльності підтверджує необхідність забезпечення надійного захисту інформації з обмеженим доступом [9]. Виявлені вразливості в системі захисту та результати оцінки ефективності існуючих заходів свідчать про необхідність подальшого вдосконалення політик, процедур та технічних рішень. Запропоновані рекомендації повинні допомогти в підвищенні рівня захисту інформаційних систем і забезпеченні надійного захисту від внутрішніх порушників.

Запровадження новітніх технологій у сфері захисту інформації є ключовим елементом забезпечення високого рівня безпеки даних. Інтеграція сучасних криптографічних методів, блокчейн-технологій, штучного інтелекту, біометричних систем і моделей Zero Trust дозволяє значно підвищити рівень захисту інформаційних систем від різноманітних загроз. Постійний розвиток і вдосконалення цих технологій, а також їх адаптація до специфічних потреб і умов організацій є критично важливими для забезпечення ефективного захисту даних у сучасному інформаційному середовищі.

Обізнаність співробітників про важливість захисту інформації та існуючі загрози є основою для створення культури безпеки в організації. Рівень обізнаності визначає здатність співробітників ефективно реагувати на загрози та дотримуватись політик і процедур безпеки.

Розуміння Загроз і Ризиків. Співробітники повинні знати про потенційні загрози, такі як фішинг, віруси, атаки через соціальну інженерію та інші кіберзагрози. Знання цих загроз дозволяє їм бути більш уважними та обережними у своїй діяльності.

Знання Політик і Процедур. Співробітники повинні бути обізнані з політиками безпеки організації, процедурами захисту інформації та своїми обов'язками. Це включає правила використання комп'ютерних систем, обробки даних та забезпечення фізичної безпеки [7].

Відповідальність співробітників за захист інформації є ключовим аспектом забезпечення безпеки. Співробітники повинні розуміти свою роль у захисті інформаційних активів та усвідомлювати наслідки недотримання політик безпеки. Кожен співробітник несе відповідальність за захист даних, до яких має доступ. Це включає забезпечення конфіденційності інформації, захист паролів та інших засобів автентифікації, а також своєчасне повідомлення про інциденти безпеки. Організації повинні створити механізми для перевірки дотримання політик безпеки, включаючи регулярні перевірки, аудити і розслідування інцидентів. Співробітники повинні бути зацікавлені в дотриманні цих політик, щоб уникнути можливих санкцій і забезпечити захист організаційних активів [8, с. 52].

Висновки. Були розглянуті теоретичні основи захисту інформації з обмеженим доступом. Інформація з обмеженим доступом визначається як інформація, доступ до якої обмежено з метою захисту її конфіденційності, цілісності та доступності. Це поняття є ключовим для розуміння специфічних вимог і процедур захисту даних, що мають стратегічне або комерційне значення.

Розрізняються різні категорії інформації з обмеженим доступом, зокрема, державні таємниці, комерційна таємниця та інформація, що підлягає спеціальному захисту в межах організацій. Кожен вид має специфічні вимоги до рівня захисту та контролю доступу. Законодавчі та регуляторні норми забороняють необґрунтоване або надмірне обмеження доступу до інформації, що може негативно вплинути на прозорість та ефективність діяльності організацій. Це підкреслює важливість балансування між захистом інформації і забезпеченням її доступності для уповноважених осіб. Розглянуто різні методи і засоби захисту інформації від внутрішніх порушників, включаючи технічні рішення (наприклад, системи контролю доступу та моніторингу), організаційні заходи (регламентація доступу, розробка політик безпеки) та навчання персоналу.

Об'єкт, ВАТ «Evial», є ключовим гравцем у сфері розробки систем технічного захисту інформації та проведення конференцій з питань захисту інформації. Це визначає специфічні вимоги до системи захисту, враховуючи обробку інформації з обмеженим

доступом. Виявлено кілька вразливих місць у системі захисту, включаючи недостатні заходи захисту в деяких технічних компонентах та неврегульованість деяких процесів. Аналіз вразливостей підкреслює необхідність удосконалення заходів безпеки. Оцінка показала, що існуючі заходи забезпечують базовий рівень захисту, проте є можливості для покращення, зокрема, в частині впровадження нових технологій та удосконалення процедур моніторингу.

Використання сучасних технологій, таких як системи виявлення аномалій, криптографічні рішення та інтеграція штучного інтелекту, здатні суттєво підвищити рівень захисту інформації. Нові технології забезпечують більш ефективний моніторинг і управління загрозами. Освітні програми і тренінги для співробітників, а також створення відповідальної корпоративної культури, значно знижують ризик внутрішніх порушень. Своєчасне навчання та мотивація є ключовими факторами у підтримці високого рівня інформаційної безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах»;
2. Закон України «Про інформацію».
3. Коц Д.В. Система нормативно-правових актів, що регулюють захист інформації з обмеженим доступом. Збірник наукових праць “Juris Europensis Scientia”. 2020. № 4. С. 138–142.
4. Коц Д.В. Сучасний стан розвитку системи захисту інформації з обмеженим доступом в Україні. Порівняльно-аналітичне право. 2020. № 1. С. 343–346.
5. Кудінов С.С. Правова політика з формування антитерористичної компетентності в Україні : монографія. Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2019. 268 с.
6. Лугова Т., Корольчук Н. Склад та особливості військової документації в контексті галузевого документознавства. Актуальні питання документознавства та інформ. діяльності: теорії та інновації : матеріали III Міжнарод. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих науковців, м. Одеса, 23—24 березня 2017 р. Дніпропетровськ, 2017. С. 70—73.
7. НД ТЗІ 3.3-001-07 Захист інформації на об’єктах інформаційної діяльності. Створення комплексу технічного захисту інформації. Порядок розроблення та впровадження заходів із захисту інформації. URL: https://tzi.com.ua/downloads/3.3-001-07.pdf
8. Організація охорони державної таємниці в Україні : навч. посіб. / А. М. Супруненко, І. І. Башта, А. М. Лисеюк, К. С. Свіріна ; Університет державної фіскальної служби України. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 370 с.
9. Уманець В. О., Касянчук Н. В. Аналіз міжнародного досвіду при підготовці майбутніх фахівців з інформаційної безпеки. Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. 2019. № 7. С. 110—118.

РІЗВАНОВ Владислав Сергійович
курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України,
ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна
старший викладач кафедри мовної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ORGANIZATION AND PLANNING OF NATIONAL POLICE ACTIONS IN CASE OF MASS UNRESTS AND PROTESTS

Mass riots and protests are a serious test for any democratic society, particularly for the law enforcement system. The importance of effective planning and organization of actions of the National Police in such conditions is extremely great. Not only public safety depends on the actions of the police, but also the preservation of trust in state institutions, as well as the protection of human rights and democratic values. Organization and planning in such situations is a complex process that encompasses a number of elements: from operational training and strategic planning to the psychological readiness of police officers and proper communication with the public.

This work analyzes the key aspects of the organization and planning of the actions of the National Police during mass riots and protests, with the aim of increasing the effectiveness of police actions, while preserving the basic rights and freedoms of citizens. Preparation for possible mass unrest includes a comprehensive assessment of the information space to identify factors that may contribute to social tension. The joint exchange of information between law enforcement agencies allows for more efficient coordination of actions and allocation of resources. Intensive training and simulated scenarios prepare police officers for a variety of tasks, including those that require limited use of force. Special attention should be paid to the psychological preparation of police officers for work in conditions of increased social tension [1, p. 115]. Educational programs and trainings with public organizations contribute to a better understanding of the rights and responsibilities of protesters, as well as the development of effective conflict prevention methods.The technical aspect of training is also important: updating equipment, logistical support and timely deployment of personnel can significantly increase the effectiveness of police work. Modern technologies, in particular video surveillance systems, drones and other means of monitoring, make it possible to quickly assess the situation and forecast its development. This helps the police respond quickly to changes and allocate resources efficiently. Preparation for mass riots is a task not only for specialized units, but also for the entire communication apparatus of the police, including the press service. Effective communication with the public and the media can significantly reduce tensions and prevent the spread of misinformation. Thus, preparing for mass riots is a complex and multifaceted process that requires a comprehensive approach taking into account many factors. The riot response strategy begins with peaceful dialogue and negotiations between law enforcement officers and protesters. The main goal is to ensure public order, but relations with the public cannot be neglected. The use of force should remain an extreme measure, and it is necessary to take all possible measures to minimize the risks to the life and health of the participants [2, p. 23].

The presence of qualified negotiators and specialists in psychology at the scene of events can significantly reduce the level of aggression and contribute to a peaceful resolution of the conflict. An important role is played by the interaction with the leaders of the protest, as they often have an influence on the course of events and can affect the general mood of the participants.Administrative agencies should have clear protocols in place in the event of conflict escalation, including scenarios for evacuation, provision of medical assistance and, if necessary, detention of violators. This requires a coherent organization to ensure effective coordination between different police units, as well as with other law enforcement agencies and emergency services. In my opinion, a successful response strategy should involve transparency of actions and active communication with the public. This means prompt exchange of information through mass media and social networks, as well as further analysis of events for their objective assessment and improvement of response methods in the future [6, p. 186].

After protests or riots, it is important to conduct detailed analysis to assess the effectiveness of actions, identify weaknesses in planning and response, and correct mistakes in subsequent situations. It is also important to maintain contact with the public: an open dialogue can help maintain or restore trust in the police and contribute to a better understanding of events. Documenting all events, including photos, videos, and testimony, is key to objective analysis and preventing distortion of facts [3, p. 249]. This will allow not only to draw conclusions about one's own activities, but also ensure the legality of actions in the case of legal investigations [4, p. 233]. Holding joint meetings, conferences or webinars with human rights experts, psychologists and representatives of public organizations can help to improve police work methods in such situations. In addition, actively explaining one's actions through mass media and social media can be an important step in maintaining public trust. Another important aspect is the review and, if necessary, the correction of the legal framework. This especially applies to the technical aspects of the legal use of force, the rules of detention and holding mass events [5, p. 25]. All these measures are aimed at increasing the efficiency of police work, ensuring the rights of citizens and creating a basis for constructive dialogue between law enforcement agencies and the population, which is a necessary condition for maintaining stability and order in society.Therefore, the organization and planning of the actions of the National Police during mass riots and protests is an extremely important and multifaceted process that requires careful analysis, preparation, coordination and strategic planning. Preparation for potential riots involves an in-depth study of public attitudes, active exchange of information between various law enforcement agencies, as well as comprehensive personnel training, including psychological training and training for working in extreme conditions. The strategy for responding to mass unrest should be flexible, adaptive and balanced, with an emphasis on peaceful dialogue and the use of force only as a last resort. Effective communication with event participants, including negotiations and interaction with protest leaders, is also key. In the aftermath, the analysis of the performed actions, interaction with the public to maintain or restore trust, as well as the constant improvement of work methods are especially important. It is necessary to ensure full transparency of police actions, active communication with the public, which may include the use of social media, holding press conferences and other forms of dialogue. It is worth emphasizing that the organization and planning of actions during mass riots is not a static process, but rather a cyclical one. Timely analysis of previous events and making corrections allow continuous improvement of work methods. This comprehensive approach ensures effective maintenance of order and security, while preserving democratic values and citizens' rights.

LIST OF USED LITERATURE:

1. Bugaychuk K. Functions of public administration in the bodies of the National Police of Ukraine: concepts and classification. Entrepreneurship, economy and law. 2018. No. 5. P. 112-117.

2. Vlasenko I. Increasing the level of combat readiness of police officers when performing service and combat tasks. Actual problems of service and combat activity of the forces of the security and defense sector of Ukraine in the conditions of martial law. Dnipropetrovsk state University of Internal Affairs affairs Dnipro. 2022. P. 22-23.

3. Zinchenko D., Sydorenko V. General aspects of the development of tactical and special training of future police officers. Training of law enforcement officers in the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine under martial law. KhNUVS Vinnytsia 2023. P. 248-251.

4. Negodchenko V. Peculiarities of the activities of units of organizational-analytic support and operational response of the National Police of Ukraine regarding the implementation of the law enforcement function of the state Law enforcement function of the state: theoretical-methodological and historical-legal problems. Kharkiv. national University of Internal Affairs affairs Kharkiv. 2016. P. 230-234.

5. Shatrava S., Bezpalova O, Bugaichuk K, Jafarova O. Interaction between the police and society: introduction of the Community policing model: scientific method. recommend Hark. national University of Internal Affairs affairs Kharkiv: 2020. 45 p.

6. Kryvoruchko, L., Pylyp, V., Makarova, O., Activities of Ukrainian law enforcement agencies to ensure the rights and freedoms of citizens during martial law. (2023). Amazonia Investiga, 13(62). P. 185-193

Рубльов Кирило
курсант 3 курсу н.г ДР-245
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Декусар Ганна Геннадіївна***
старший викладач кафедри мовної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

INTERNATIONAL EXPERIENCE IN COMBATING CYBERCRIME: COOPERATION AND CHALLENGES

In today's interconnected world, cybercrime has become one of the most pervasive and challenging security threats. From individual identity theft to large-scale attacks on critical infrastructure, cybercriminal activities transcend national borders, making international cooperation essential. This paper explores the international experience in combating cybercrime, focusing on collaborative efforts and the challenges involved. By examining the role of international legal frameworks and the practices of various global actors, the thesis provides insight into how Ukraine can improve its approach to fighting cybercrime by adopting international best practices and strategies.

One of the most comprehensive international agreements in the field of cybercrime is the Council of Europe's Convention on Cybercrime, also known as the Budapest Convention. This treaty, which Ukraine ratified in 2006, seeks to harmonize national laws, improve investigative techniques, and facilitate international cooperation in prosecuting cybercrime [1]. The convention covers a wide range of cyber-related offenses, including illegal access to computer systems, data interference, and the dissemination of malicious software. It also provides mechanisms for mutual legal assistance and extradition in cybercrime cases, which is crucial for addressing the transnational nature of these offenses [2]. Additionally, the convention urges countries to adopt laws that are compatible with those of other states, reducing legal gaps that cybercriminals can exploit.

Another significant framework is the United Nations Convention against Transnational Organized Crime (UNTOC). Although primarily aimed at organized crime, UNTOC includes provisions that facilitate cross-border cooperation in fighting cybercrime, particularly in cases where criminal organizations are involved in activities such as cyberterrorism or trafficking in illegal online goods [3]. In the European context, the EU Directive on Attacks against Information Systems (2013) sets standards for member states, focusing on enhancing law enforcement cooperation and ensuring that cybercrime laws are uniformly enforced across the European Union [4]. These legal frameworks emphasize the need for international collaboration in combating a threat that does not recognize national boundaries.

Effective international cooperation in the fight against cybercrime takes multiple forms, including information sharing, joint investigations, and capacity-building programs. A central component of these efforts is information sharing, which allows law enforcement agencies

across borders to exchange data on emerging cyber threats, techniques, and criminal actors. Institutions like Europol's European Cybercrime Centre (EC3) and Interpol's Global Cybercrime Programme play crucial roles in facilitating this type of collaboration by providing platforms where countries can pool resources and intelligence [5, 6]. The ability to quickly exchange information helps countries respond faster to cyber incidents and track down perpetrators who operate across multiple jurisdictions.

In addition to information sharing, joint investigations are critical for addressing the cross-border nature of cybercrime. A notable example of successful international collaboration is Operation Ghost Click, which involved cooperation between the FBI, Europol, and Estonian authorities to dismantle a global cybercrime ring responsible for infecting millions of computers with malware [7]. Such operations demonstrate the importance of coordinated law enforcement efforts and the need for mutual trust between nations in tackling complex cybercriminal networks.

Capacity-building programs are another key aspect of international cooperation. Many developing countries, including Ukraine, face challenges in combating cybercrime due to a lack of resources, technical expertise, and infrastructure. Organizations like the International Telecommunication Union (ITU) and the Global Forum on Cyber Expertise (GFCE) offer training and support to help countries strengthen their cyber defenses and build the necessary capacity to detect, prevent, and respond to cyber threats [8]. These programs provide nations with the tools they need to participate more effectively in global cybercrime investigations and improve their national cybersecurity resilience.

Moreover, public-private partnerships play an increasingly important role in the fight against cybercrime. Many cyberattacks target the private sector, including banks, telecommunications companies, and critical infrastructure providers. Governments and private entities often collaborate to share threat intelligence and develop preventative measures. An example of such cooperation is the No More Ransom initiative, which Europol launched in partnership with cybersecurity firms. The initiative provides free decryption tools to help victims of ransomware attacks recover their data without paying the ransom, thus reducing the profitability of these crimes.

Despite the advances in international cooperation, several challenges hinder the global fight against cybercrime. One of the most significant barriers is the lack of harmonized legal frameworks. While the Budapest Convention provides a solid foundation, many countries have not aligned their national laws with international standards. This creates legal inconsistencies that cybercriminals exploit, taking advantage of countries with weaker cybercrime legislation to operate freely. The variation in legal approaches makes it difficult to enforce uniform rules across borders, leading to gaps in law enforcement efforts.

Another major issue is sovereignty and jurisdiction. Cybercrime often involves actors, infrastructure, and victims located in different countries, which raises complex questions about which nation has jurisdiction over the crime. Disputes over jurisdiction can slow down investigations and complicate the prosecution of cybercriminals [9]. Some countries are also reluctant to share sensitive information with foreign governments due to concerns about national security or privacy. This reluctance can impede effective collaboration, particularly in cases involving state-sponsored cybercrime.

The attribution of cyberattacks presents yet another challenge. Cybercriminals frequently use sophisticated techniques to conceal their identities, making it difficult for law enforcement to determine who is responsible for an attack. This problem is exacerbated when cyberattacks are conducted by state actors or organized crime groups, who often have the resources to further

obscure their involvement [10]. The complexity of attribution makes it harder to pursue cybercriminals through international legal channels and to apply diplomatic pressure on the countries that harbor them.

Lastly, the rapid evolution of technology poses a continuous challenge for global efforts to combat cybercrime. Cybercriminals are constantly developing new methods to exploit vulnerabilities in software, networks, and human behavior. Law enforcement agencies must continually adapt their strategies and tools to keep up with the changing threat landscape. This is particularly difficult for countries with limited financial or technical resources, which may struggle to implement the latest cyber defense technologies [11].

Ukraine faces unique challenges in the realm of cybersecurity, particularly due to its ongoing conflict with Russia, which has included numerous state-sponsored cyberattacks. For instance, the NotPetya ransomware attack in 2017, which targeted Ukraine's infrastructure, caused significant disruptions and highlighted the country's vulnerabilities [12]. To address these threats, Ukraine can draw on the experiences of other nations in combating cybercrime.

First, Ukraine should continue aligning its national laws with international standards, such as the Budapest Convention, to facilitate cross-border cooperation in investigating and prosecuting cybercrimes. Additionally, Ukraine could benefit from greater participation in international capacity-building programs, which can help enhance its law enforcement agencies' technical capabilities. Expanding public-private partnerships, particularly with key sectors like banking and energy, would also strengthen Ukraine's cyber defense posture. By collaborating more closely with international actors and adopting best practices from countries with advanced cybersecurity infrastructures, Ukraine can improve its resilience against cyber threats.

In conclusion, combating cybercrime requires robust international cooperation due to the transnational nature of these offenses. While significant progress has been made through international treaties, joint investigations, and information-sharing mechanisms, several challenges remain, including jurisdictional issues, the attribution of cyberattacks, and the rapid evolution of technology. Ukraine, as a country facing significant cyber threats, can enhance its cybersecurity strategy by learning from global experiences, participating more actively in international cooperation, and addressing legal and technical gaps in its defense mechanisms.

REFERENCES:

1. Convention on Cybercrime (Budapest Convention), Council of Europe, 2001.
2. Cybercrime Convention Committee - Cybercrime - www.coe.int. Cybercrime. URL: https://www.coe.int/en/web/cybercrime/tcy (date of access: 24.10.2024).
3. United Nations Convention against Transnational Organized Crime. United Nations : Office on Drugs and Crime. URL: https://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/intro/UNTOC.html (date of access: 24.10.2024).
4. Directive - 2013/40 - EN - EUR-Lex. EUR-Lex – Access to European Union law – choose your language. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32013L0040 (date of access: 24.10.2024).
5. European Cybercrime Centre - EC3 | Europol. Europol. URL: https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-cybercrime-centre-ec3 (date of access: 24.10.2024).

6. Cybercrime. INTERPOL | The International Criminal Police Organization. URL: https://www.interpol.int/Crimes/Cybercrime (date of access: 24.10.2024).

7. Arthur C. FBI shuts down 'Ghost Click' botnet of 4m PCs as seven face charges. the Guardian. URL: https://www.theguardian.com/technology/2011/nov/10/ghost-click-botnet-infected-computers-millions (date of access: 24.10.2024).

8. Global Cybersecurity Agenda (GCA). ITU. URL: https://www.itu.int/en/action/cybersecurity/Pages/gca.aspx (date of access: 24.10.2024).

9. Tsagourias, N., & Buchan, R. (2015). International Law and Cyber Operations. Cambridge University Press, DOI: https://doi.org/10.1017/9781108780605.019

10. Goel S., Nussbaum B. Attribution Across Cyber Attack Types: Network Intrusions and Information Operations. IEEE Open Journal of the Communications Society. 2021. Vol. 2. P. 1082–1093. URL: https://doi.org/10.1109/ojcoms.2021.3074591 (date of access: 24.10.2024).

11. Broadhurst R. Developments in the global law enforcement of cyber-crime. Policing: An International Journal of Police Strategies & Management. 2006. Vol. 29, no. 3. P. 408–433. URL: https://doi.org/10.1108/13639510610684674 (date of access: 24.10.2024).

12. Greenberg A., Excerpt. The Untold Story of NotPetya, the Most Devastating Cyberattack in History. WIRED. URL: https://www.wired.com/story/notpetya-cyberattack-ukraine-russia-code-crashed-the-world/ (date of access: 24.10.2024).

Рубльов Кирило
курсант 3 курсу н.г ДР-245
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Поливанюк Василь Дмитрович***
старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
кандидат юридичних наук

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

АДАПТАЦІЯ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ДО СПЕЦИФІКИ МІСЬКОГО БОЮ

Ведення бойових дій у міському середовищі є одним із найбільш складних викликів для сучасних армій, включаючи Збройні Сили України. Урбанізоване середовище створює численні перешкоди для військових операцій: обмежений простір для маневру, велика кількість укриттів для противника, висока щільність цивільного населення, що потребує особливого підходу до планування і виконання завдань. У цих умовах тактико-спеціальна підготовка військовослужбовців має бути адаптована до специфіки бою в урбанізованих зонах, що є особливо важливим з огляду на сучасні збройні конфлікти, в яких бере участь Україна.

Визначення ключових елементів тактико-спеціальної підготовки для бою в міських умовах ґрунтується на досвіді ведення антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил на сході України. Як показує практика, однією з найбільш критичних проблем є недостатня підготовка військовослужбовців до дій в умовах інтенсивної забудови, що зумовлює високі втрати та ускладнює виконання бойових завдань. Відповідно до *Наказу Міністерства оборони України №164 від 14 лютого 2017 року*, який регулює підготовку військових частин і підрозділів, важливим аспектом є підготовка до дій у різних видах місцевості, зокрема в умовах міста, з особливою увагою до тактики штурму будівель, оборони та евакуації поранених [1].

Методика підготовки військовослужбовців до боїв у міському середовищі має враховувати кілька критичних чинників. По-перше, слід приділяти особливу увагу навчальним завданням із штурму будівель, проведенню зачисток та маневруванню у вузьких вуличках і внутрішніх дворах. Важливість розвитку таких навичок підкреслюється в роботах українських військових дослідників, таких як Олександр Грищенко, який стверджує, що в умовах міського бою найважливішим є вміння швидко оцінювати ситуацію та приймати рішення з урахуванням наявних укриттів і бар'єрів [2].

По-друге, адаптація тактико-спеціальної підготовки має враховувати можливі ризики для цивільного населення, яке часто опиняється в зоні бойових дій. Це потребує детального вивчення норм міжнародного гуманітарного права та українського законодавства, які регулюють застосування сили в міських умовах. Згідно із Законом України «Про оборону України» [3], військові дії повинні здійснюватися з мінімізацією

шкоди для цивільних осіб та об'єктів інфраструктури. Таким чином, підготовка військовослужбовців має включати тренінги, спрямовані на уникнення втрат серед цивільного населення, особливо в умовах густої забудови.

По-третє, важливою складовою тактико-спеціальної підготовки є застосування сучасних технологій, таких як безпілотні літальні апарати (БПЛА) для розвідки та контролю за пересуванням противника у важкодоступних зонах. Ведення бойових дій у міському середовищі часто вимагає дій у багатоповерхових будівлях, тому використання БПЛА для оцінки загроз та пошуку ворожих сил стає необхідним. Згідно з дослідженнями, опублікованими в Науково-дослідному центрі Збройних Сил України, використання безпілотників суттєво підвищує ефективність військових операцій у місті, дозволяючи уникати пасток і засідок, організованих у внутрішніх приміщеннях [4].

Крім того, навчання повинно включати підготовку до дій у стресових умовах, оскільки бій у міському середовищі характеризується високою інтенсивністю, нестандартними ситуаціями та психологічними навантаженнями. Як свідчать результати психологічних досліджень, проведених на базі Національної академії внутрішніх справ, рівень стресостійкості військовослужбовців суттєво впливає на їх здатність виконувати бойові завдання в умовах урбанізованого бою [5].

Таким чином, адаптація тактико-спеціальної підготовки військовослужбовців до специфіки міського бою потребує комплексного підходу, який включає підготовку до штурму будівель, маневрування в обмеженому просторі, захист цивільного населення та використання сучасних технологій. Важливим є також юридичний аспект, який вимагає врахування норм міжнародного права та українського законодавства під час планування і виконання бойових завдань. Оптимізація підготовки підрозділів з урахуванням цих факторів забезпечить більш ефективне виконання завдань у складних умовах міської забудови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про внесення змін до наказу Міністерства оборони України від 14 квітня 2015 року № 164 : Наказ М-ва оборони України від 22.07.2019 р. № 394. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0898-19#Text (дата звернення: 10.10.2024).2. Збірник наукових робіт курсантів : навч. посіб. 15-те вид. Львів : Нац. акад. сухопут. військ ім. гетьм. Петра Сагайдач., 2017. 180 с.
2. Про оборону України: Закон України від 6 грудня 1991 р. № 1932-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 9. – С. 38.
3. Дмитро Черноусов. Досвід застосування безпілотних літальних апаратів підрозділами міністерства внутрішніх справ у сучасних умовах ведення війни. Військові науки. 2022. С. 289–299.
4. АлещенкоВ.І. Формування психологічної готовності військовослужбовців до ведення бойових дій. Питання психологіїВісник. 2023. Вісн. Нац. ун-ту оборони України, № 4. С. 5–13.

ТИСОВСЬКИЙ Іван
здобувач 3 курсу н.г ДР-245 ФПФОДР НПУ
Науковий керівник: ***ДЕКУСАР Ганна***
старший викладач кафедри з мовної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ,

INTERNATIONAL EXPERIENCE IN COUNTERING TERRORISM

Terrorism is a global threat that knows no borders. Therefore, countering this phenomenon requires the combined efforts of the international community. Ukraine, as a country facing various manifestations of terrorism, has a particular interest in studying international experience in this area

The concept of 'terrorism' in modern jurisprudence has many interpretations. Despite the diversity of approaches, they all point to the same essence: it is the most dangerous manifestation of criminal activity aimed at harming people, society and the state. Terrorist acts are based on the ideology of hatred, fear and intolerance[1].

Areas for improving legislation in the context of the international fight against terrorism. This is an extremely topical issue, as terrorism remains one of the greatest threats to international security. This work includes the following areas:

1. Unification of definitions and criteria of terrorism: Creation of a single international convention: Development of a single, comprehensive international treaty that would contain a clear and unambiguous definition of terrorism and establish universal criteria for qualifying terrorist acts; Development of international standards: Establishing international standards for the investigation and prosecution of terrorist offences, including evidence gathering, extradition of suspects and international cooperation; Harmonising national legislation: Ensuring that the national legislation of all states complies with international counter-terrorism standards.

2. Strengthening international cooperation: Establishing effective mechanisms for information exchange: Developing secure and reliable systems for the exchange of intelligence information between states, law enforcement agencies and intelligence services; Joint operations: Conducting joint operations to prevent and suppress terrorist activities; Establishment of international bodies: Expanding the powers of existing international bodies, such as Interpol, or creating new structures to coordinate the fight against terrorism.

3. Combating the financing of terrorism: Strengthening international financial control: Implementation of stricter international financial control standards aimed at identifying and blocking financial flows used to finance terrorist activities: International cooperation in financial intelligence: Establishment of effective mechanisms for cooperation between financial intelligence agencies of different countries: International criminalisation of terrorist financing: Expanding international criminal law to cover a wider range of acts related to terrorist financing.

The existing legal framework for countering terrorism in Ukraine requires further improvement. Particular attention should be paid to detailing specific measures aimed at preventing terrorism, protecting the population and eliminating the consequences of terrorist acts, taking into account current challenges and threats

In order to neutralise and minimise the possible consequences of terrorist activities, states must constantly develop their capabilities to counter this threat, which requires, among other things, significant material and financial resources. It is important to eliminate the causes of conflict potential in society as a breeding ground for the spread of extremist views and terrorism[2].

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Конопельський В. Я. До питання про зарубіжний досвід організації досвід організації протидії міжнародному тероризму. URL: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2019/3/19.pdf (дата звернення: 26.10.2024).

2. Іноземний досвід протидії тероризму: висновки для України". Аналітична записка URL: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/nacionalna-bezpeka/inozemniy-dosvid-protidii-terorizmu-visnovki-dlya-ukraini (Дата звернення 26.10.2024)

3. Чуваков О.А. Міжнародне співробітництво у сфері боротьби зі злочинами терористичної спрямованості. Правова держава. 2010. № 12. С. 276–281.

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Вішован А.І.,
студент 3 курсу
факультету математики та цифрових технологій
Афанасенко Т.М.,
студентка 4 курсу
факультету математики та цифрових технологій
Юрченко Н.В.
кандидат фізико-математичних наук, доцент
кафедри алгебри та диференціальних рівнянь

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ СТАТИСТИКИ В ШКІЛЬНОМУ КУРСІ МАТЕМАТИКИ В ЗАДАЧАХ ЩОДО АНАЛІЗУ РЕАЛЬНИХ ДАНИХ

Статистика є інструментом для аналізу реальних даних, який розвиває аналітичне мислення та навички прийняття рішень на основі кількох даних. Відповідно до навчальних програм для 7-11 класів загальноосвітніх закладів вивчення елементів математичної статистики впроваджується в шкільний курс математики, що є необхідним для формування статистико-ймовірнісної компетентності учнів. Ця компетентність сприяє не тільки глибокому розумінню математичних понять, але й розвитку отриманих знань у реальних життєвих ситуаціях.

Відповідно до рекомендованої МОН України (у редакції наказу № 143 від 09.02.2022) модельної навчальної програми з алгебри 7-9 класів [1], авторів Мерзляк А.Г. та ін, вводяться до розгляду теми «Початкові відомості про статистику» та «Способи подання даних та їх обробки». Авторами очікується, що «…учень знаходить, відбирає, впорядковує інформацію різних джерел та оформляє її у вигляді графіків і діаграм, вибираючи доречну форму подання; аналізує статистичні дані, використовуючи числові характеристики вибірки…» Продовження вивчення елементів статистики в 11 класі Рівень стандарту в обсязі 10 годин. Учні вивчають основи комбінаторики, теорії ймовірностей та статистики, які дозволяють їм навчитися обчислювати ймовірність випадкових подій, аналізувати статистичні дані за допомогою графіків та діаграм, а також вирішувати задачі, що моделюють реальні процеси. Використання статистичних методів у шкільній програмі дозволяє учням володіти інструментами для аналізу та інтерпретації великих обсягів інформації. Наприклад, у старшій школі особливо увага приділяється збору, систематизації та аналізу даних, які мають місце в різних галузях: економіки, соціології, екології тощо. Учні набувають навичок побудови та інтерпретації таблиць і діаграм, які відображають масові явища, а також розвивають уміння приймати рішення на основі статистичних досліджень.

Вважаємо, що у навчальній шкільній програмі слід більше уваги приділяти інтерактивним методам навчання статистики, таких, як використання реальних відкритих даних з різних галузей (економіки, демографії, екології). Це дозволить учням не тільки розуміти основи статистики, але й використовувати ці знання на практиці. Важливо ввести в програму обов'язкове вивчення таких тем, як статистичні інструменти прогнозування та оцінки ризиків. Це могло б надати учням інструменти для прийняття обґрунтованих рішень у непередбачуваних умовах. Також можна зменшити увагу до теоретичних аспектів ймовірності, що менше використовується в реальних життєвих ситуаціях, натомість збільшити обсяг практичних занять, спрямованих на обробку й аналіз реальних даних з використанням програмного забезпечення, такого як Microsoft Excel або спеціалізованих статистичних пакетів. Це дозволить учням краще підготуватися до використання статистики в сучасних умовах. Наприклад, розглядати більше задач, в яких учні мають можливість аналізувати реальні дані, такі як результати навчальних досягнень учнів, або економічні показники, або екологічні показники, або політичні показники тощо. Учні не лише зрозуміють математичну сутність статистики, але й побачать її застосування в повсякденному житті.

Для аналізу реальних даних у шкільній програмі важливо навчати учнів за допомогою сучасних інструментів, таких як Microsoft Excel. Він є потужним інструментом для обробки великих обсягів даних та виконання різноманітних статистичних операцій, таких як обчислення середнього, медіани, моди, побудови графіків та діаграм.

Приклад: Нехай, ми маємо дані про викиди CO_2 за 2022 рік у різних країнах [2]. Створимо дані в таблиці Microsoft Excel:

E24 fx

	A	B	C
3		Країна	Викиди CO_2 (тис. тонн)
4		США	5 057 303 600,00
5		Велика британія	318 654 370,00
6		Україна	141 253 000,00
7		Індія	2 829 644 300,00
8		Японія	1 053 797 800,00
9		Франція	297 533 920,00
10		Гренпаднія	591 718,00
11		Канада	547 943 900,00
12		Польща	323 117 300,00
13		Бразилія	483 477 300,00
14		Австралія	392 279 260,00
15		Мальта	1 655 127,00
16		Вірменія	6 407 760,00
17		Італія	338 097 280,00
18		Іран	690 635 260,00
19		Швейцарія	35 380 164,00
20		Словаччина	34 151 680,00
21		Аргентина	192 864 430,00
22		Андорра	368 645,00
23		Афганістан	12 147 948,00
24		Південна Америкка	1 085 392 400,00

За допомогою Excel можна легко обчислити середні викиди CO_2 стосовно всіх вказаних країн. Для цієї функції:

$$= AVERAGE(C4{:}C24)$$

C26 =AVERAGE(C4:C24)

	A	B	C	D
3		Країна	Викиди CO_2 (тис. тонн)	
4		США	5 057 303 600,00	
5		Велика британія	318 654 370,00	
6		Україна	141 253 000,00	
7		Індія	2 829 644 300,00	
8		Японія	1 053 797 800,00	
9		Франція	297 533 920,00	
10		Гренладнія	591 718,00	
11		Канада	547 943 900,00	
12		Польща	323 117 300,00	
13		Бразилія	483 477 300,00	
14		Австралія	392 279 260,00	
15		Мальта	1 655 127,00	
16		Вірменія	6 407 760,00	
17		Італія	338 097 280,00	
18		Іран	690 635 260,00	
19		Швейцарія	35 380 164,00	
20		Словаччина	34 151 680,00	
21		Аргентина	192 864 430,00	
22		Андорра	368 645,00	
23		Афганістан	12 147 948,00	
24		Південна Америкка	1 085 392 400,00	
25			659 176 055,33	
26		Середнє арифметичне	=AVERAGE(C4:C24)	

Середнє арифметичне	659 176 055,33

Завдяки функціям MEDIAN в Excel можна знайти центральну тенденцію для показників викидів CO_2:

C27 fx =MEDIAN(C4:C24)

	A	B	C	D
2				
3		Країна	Викиди CO_2 (тис. тонн)	
4		США	5 057 303 600,00	
5		Велика британія	318 654 370,00	
6		Україна	141 253 000,00	
7		Індія	2 829 644 300,00	
8		Японія	1 053 797 800,00	
9		Франція	297 533 920,00	
10		Гренладнія	591 718,00	
11		Канада	547 943 900,00	
12		Польща	323 117 300,00	
13		Бразилія	483 477 300,00	
14		Австралія	392 279 260,00	
15		Мальта	1 655 127,00	
16		Вірменія	6 407 760,00	
17		Італія	338 097 280,00	
18		Іран	690 635 260,00	
19		Швейцарія	35 380 164,00	
20		Словаччина	34 151 680,00	
21		Аргентина	192 864 430,00	
22		Андорра	368 645,00	
23		Афганістан	12 147 948,00	
24		Південна Америкка	1 085 392 400,00	
25				
26		Середнє арифметичне	318 654 370,00 × 176 055,33	
27		Медіана	=MEDIAN(C4:C24)	

Медіана	318 654 370,00

Також можна обчислити стандартні відхилення показників викидів CO_2, які показують, що більшість показників відхиляються від середнього значення. Використовується формула:

$$= STDEV.P\ (\ C4{:}C24\ )$$

Це дає можливість оцінити розподіл викидів і виявити країни, показники яких найбільше відхиляються від середнього показника.

C28 =STDEV.P(C4:C24)

	A	B	C	D
3		Країна	Викиди CO_2 (тис. тонн)	
4		США	5 057 303 600,00	
5		Велика британія	318 654 370,00	
6		Україна	141 253 000,00	
7		Індія	2 829 644 300,00	
8		Японія	1 053 797 800,00	
9		Франція	297 533 920,00	
10		Гренладнія	591 718,00	
11		Канада	547 943 900,00	
12		Польща	323 117 300,00	
13		Бразилія	483 477 300,00	
14		Австралія	392 279 260,00	
15		Мальта	1 655 127,00	
16		Вірменія	6 407 760,00	
17		Італія	338 097 280,00	
18		Іран	690 635 260,00	
19		Швейцарія	35 380 164,00	
20		Словаччина	34 151 680,00	
21		Аргентина	192 864 430,00	
22		Андорра	368 645,00	
23		Афганістан	12 147 948,00	
24		Південна Америка	1 085 392 400,00	
25				
26		Середнє арифметичне	659 176 055,33	
27		Медіана	318 654 370,00	
28		Стандартне відхилення	=STDEV.P(C4:C24)	

Стандартне відхилення	1162517631

Для порівняння абсолютних значень викидів побудуємо стовпчасту діаграму. Для цього виділимо таблицю, переходимо на вкладку «Вставка» → «Діаграма»:

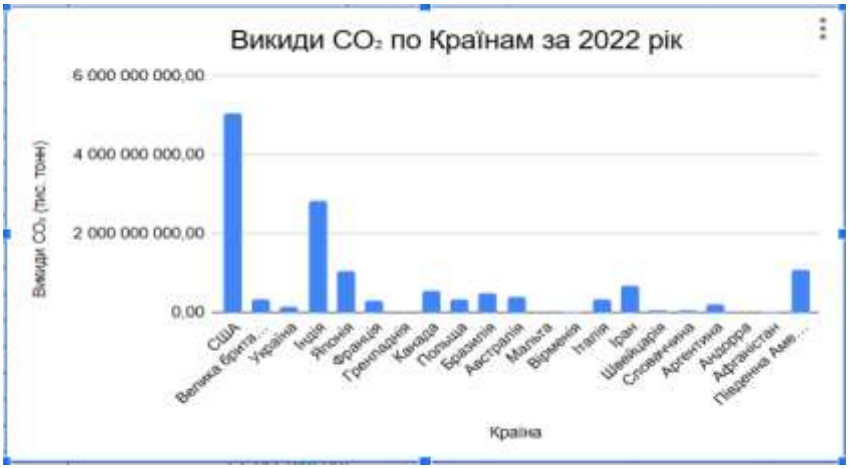

Країни розташовані по горизонтальній осі (вісь X), а відповідні показники викидів CO_2 відображені по вертикальній осі (вісь Y). Легко помітити, які країни мають найвищі та найнижчі показники викидів. Наприклад, **США** має найбільший показник викидів CO_2, тоді як **Гренландія, Андорра, Мальта –**найменші.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5-9.klas/Matem.osv.galuz-2023/Alhebra.7-9.klas.Merzlyak.30.08.2023.pdf (дата звернення 15.10.24)
2. https://ourworldindata.org/co2-emissions (дата звернення 26.10.24 р.)
3. Руденко В.М. Математична статистика. Навч. Посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 304 с.
4. Турчин В.М. Теорія ймовірностей і математична статистика: Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2006.

Вішован А.І.,
студент 3 курсу
факультету математики та цифрових технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Афанасенко Т.М.,
студентка 4 курсу
факультету математики та цифрових технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Гиндрюк В.В.
магістр за спеціальністю
«Технології в ресторанному господарстві»,
викладач математики, вищої математики,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист,
завідувач відділення харчових технологій ВСП
«Ужгородський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»
Науковий керівник: ***Юрченко Н.В.***
доцент кафедри алгебри та диференціальних рівнянь
м. Ужгород, Україна

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ГАУССА ТА МЕТОДУ КРАМЕРА В ЗАДАЧАХ ЕКОНОМІЧНОГО ЗМІСТУ ШКІЛЬНОГО КУРСУ МАТЕМАТИКИ СТАРШОЇ ШКОЛИ

В сучасному світі економічні процеси стають дедалі складнішими, що вимагає використання математичних методів для їх аналізу та оптимізації. Математичними моделями економічних задач можуть бути системи лінійних алгебраїчних рівнянь від багатьох змінних. Одним з ключових методів для розв’язання систем лінійних алгебраїчних рівнянь є метод Гаусса, який є досить універсальним. Менш універсальним є метод Крамера, який може бути застосований до лінійних систем, у яких кількість рівнянь дорівнює кількості невідомих. До переваг цього методу можна віднести його простоту для випадку малої кількості невідомих.

Згідно рекомендованої МОН України (у редакції наказу № 143 від 09.02.2022) модельної навчальної програми з алгебри 7-9 класів [1], авторів Мерзляк А.Г. та ін, зазначено, що «змістова лінія «Математичні задачі як засіб дослідження життєвих ситуацій та реальних процесів. Математичне моделювання» передбачає, що учень / учениця: усвідомлює, що … системи лінійних рівнянь з двома змінними можуть слугувати математичними моделями реальних життєвих ситуацій; розв’язує сюжетні задачі з реальними даними щодо використання природних ресурсів рідного краю, прийняття рішень у сфері фінансових операцій, розрахунку сімейного бюджету та

комунальних платежів, можливості здійснення покупок; обліку ресурсів, потрібних для вирішення побутово-господарчих задач»

В старшій школі можна запропонувати учням задачі, математичною моделлю яких є система трьох лінійних рівнянь з трьома змінними. Учні можуть застосувати до таких систем вже добре знайомі їм метод підстановки та метод додавання. Проте, це може призвести до ускладнень при виконанні арифметичних обчислень в силу більшої кількості змінних. Тому ми пропонуємо в старшій школі ознайомити учнів ще з двома методами розв'язування систем лінійних алгебраїчних рівнянь, а саме: з методом Гаусса та методом Крамера. Ці методи є простими з точки зору математичного обгрунтування, потребують незначних теоретичних викладок для учнів. Для ознайомлення учнів з методом Гаусса потрібно ввести поняття еквівалентності двох систем, поняття елементарних перетворень системи, зведення системи за допомогою елементарних перетворень до східчастого виду. Для ознайомлення учнів з методом Крамера потрібно ввести поняття матриці системи, визначника матриці, схеми для обчислення визначників другого та третього порядків, формулу Крамера для знаходження розв'язку, зокрема розглянути випадки, коли визначник системи відмінний від нуля і випадок, коли дорівнює нулю. Засвоєння цих методів дозволить учням не тільки краще зрозуміти основи математичних аспектів, а й розширить їх можливості щодо застосування на практиці для розв'язування реальних економічних задач.

Наведемо приклад застосування методу Гаусса до наступної задачі:

Задача 1. Кондитерська фабрика виробляє продукцію трьох видів: торти, тістечка та рулети. Для виробництва використовується сировина трьох типів: борошно (кг.), молоко (л.), цукор (кг.). Норми витрати кожного з них на одну продукцію та обсяг витрати сировини на один день задані таблицею:

Вид сировини	Норми витрати на одну продукцію			Витрати сировини за один день
	Торти	Тістечка	Рулети	
Мука (кг.)	2	1	1	400
Молоко (л.)	3	2	1	600
Цукор (кг.)	1	1	2	500

Знайти щоденний обсяг випуску кожного виду продукції.

Розв'язання. Нехай щодня фабрика випускає x_1 – тортів, x_2 – тістечок та x_3 – рулетів. Тоді відповідно до витрати сировини кожного виду отримаємо систему:

$$\begin{cases} 2x_1 + x_2 + x_3 = 400 \\ 3x_1 + 2x_2 + x_3 = 600 \\ x_1 + x_2 + 2x_3 = 500 \end{cases}$$

Розширена матриця заданої системи має вигляд:

$$\begin{pmatrix} 2 & 1 & 1 & | & 400 \\ 3 & 2 & 1 & | & 600 \\ 1 & 1 & 2 & | & 500 \end{pmatrix}$$

Далі, суто з технічних причин, щоб уникнути арифметичних операцій з нецілими дробовими коефіцієнтами, поміняємо місцями перший рядок із третім:

$$\begin{pmatrix} 1 & 1 & 2 & | & 500 \\ 3 & 2 & 1 & | & 600 \\ 2 & 1 & 1 & | & 400 \end{pmatrix}$$

Почнемо з першого рядка. У ньому вже є одиниця на першій позиції, тому перейдемо до обнулення елементів під першим елементом у другому та третьому рядках. Віднімемо від другого рядка перший помножений на 3, щоб отримати нуль під першим елементом другого рядка:

Отримаємо:

$$\begin{pmatrix} 1 & 1 & 2 & | & 500 \\ 0 & -1 & -5 & | & -900 \\ 2 & 1 & 1 & | & 400 \end{pmatrix}$$

Далі віднімемо від третього рядка, перший рядок помножений на 2, щоб отримати нуль під першим елементом третього рядка. Отримаємо:

$$\begin{pmatrix} 1 & 1 & 2 & | & 500 \\ 0 & -1 & -5 & | & -900 \\ 0 & -1 & -3 & | & -600 \end{pmatrix}$$

Потім віднімемо другий рядок від третього, щоб отримати нуль під другим елементом третього рядка. Маємо:

$$\begin{pmatrix} 1 & 1 & 2 & | & 500 \\ 0 & -1 & -5 & | & -900 \\ 0 & 0 & 2 & | & 300 \end{pmatrix}$$

Система зведена до східчастого виду. Тепер можемо знаходити значення невідомих: З третього рядка знайдемо x_3:

$$2x_3 = 300 \Rightarrow x_3 = 150$$

Підставимо x_3 у другий рядок для знаходження x_2:

$$-x_2 - 5 \cdot 150 = -900 \Rightarrow -x_2 = -150 \Rightarrow x_2 = 150$$

Підставимо x_2 та x_3 у перший рядок для знаходження x_1:

$$x_1 + 150 + 2 \cdot 150 = 500 \Rightarrow x_1 + 450 = 500 \Rightarrow x_1 = 50$$

Отже, розв'язок системи:

$x_1 = 50$ – кількість тортів, $x_2 = 150$ – кількість тістечок, $x_3 = 150$ – кількість рулетів.

Наведемо приклад застосування методу Крамера до наступної задачі:

Задача 2. На трьох банківських рахунках разом є 54 тисячі гривень. Якщо з першого рахунку перерахувати на другий 4 тисячі гривень, то на обох рахунках грошей буде порівну, а якщо з третього рахунку перерахувати на другий 17 тисяч гривень, то на другому рахунку виявиться в 4 рази більше грошей, ніж на третьому. Визначити, скільки грошей на кожному з трьох рахунків.

Розв'язання. Позначимо x_1 – кількість грошей на першому рахунку, x_2 – кількість грошей на другому рахунку, а x_3 – кількість грошей на третьому. Тоді для знаходження x_1, x_2, x_3 можемо скласти систему:

$$\begin{cases} x_1 + x_2 + x_3 = 54 \\ x_1 - 4 = x_2 + 4 \\ 4(x_3 - 17) = x_2 + 17. \end{cases}$$

Запишемо цю систему таким чином:

$$\begin{cases} x_1 + x_2 + x_3 = 54 \\ x_1 - x_2 = 8 \\ -x_2 + 4x_3 = 85. \end{cases}$$

Застосуємо для розв'язання даної системи правило Крамера. Перевіримо, чи система має єдиний розв'язок. Для цього обчислимо детермінант цієї системи.

$$\Delta = \begin{vmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & -1 & 0 \\ 0 & -1 & 4 \end{vmatrix} = -4 - 1 + 0 - 0 - 0 + 4 = -9 \neq 0$$

Система визначена. Знайдемо значення другої невідомої за теоремою Крамера, а значення інших невідомих системи методом підстановки в друге та третє рівняння, або методом підстановки в друге та перше рівняння даної системи. Для цього обчислимо:

$$\Delta_2 = \begin{vmatrix} 1 & 54 & 1 \\ 1 & 8 & 0 \\ 0 & 85 & 4 \end{vmatrix} = 1 \cdot 8 \cdot 4 + 1 \cdot 85 \cdot 1 + 54 \cdot 0 \cdot 0 - 1 \cdot 8 \cdot 0 - 85 \cdot 0 \cdot 1 - 1 \cdot 54 \cdot 4 = -99$$

$$x_2 = \frac{\Delta_2}{\Delta} = \frac{-99}{-9} = 11,$$

$$x_1 = .8 + x_2 = 8 + 11 = 19$$

$$x_3 = 54 - x_1 - x_2 = 54 - 11 - 19 = 24$$

Отже, на першому рахунку було 19 тисяч гривень, на другому – 11 тисяч гривень, а на третьому – 24 тис. грн.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5-9.klas/Matem.osv.galuz-2023/Alhebra.7-9.klas.Merzlyak.30.08.2023.pdf (дата звернення 15.10.24 р.)

2. Савчук М.В. Вища математика: Елементи лінійної алгебри: Практикум [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. техн. спеціальностей: КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 39 с.

3. Шапочка І.В., Курс лекцій з алгебри. 1-й семестр: Ужгород: Видавництво ДВНЗ «УжНУ» «Говерла», 2012. 222 с.

Світлана ПУСТОВА
здобувачка третього рівня вищої освіти
Науковий керівник: ***Валентина МІРОШНІЧЕНКО***
доктор педагогічних наук, професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України,

АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Актуальність формування екологічних цінностей у студентів вищої освіти набуває значної ваги в сучасному суспільстві. Сучасний світ зіштовхується з численними екологічними кризами, такими як зміна клімату, забруднення повітря і води, виснаження природних ресурсів. Формування екологічних цінностей допомагає підготувати нове покоління спеціалістів, які будуть свідомо використовувати природні ресурси та пропонувати екологічно безпечні рішення. Студенти є майбутніми лідерами, і їх екологічні переконання мають вплив на прийняття стратегічних рішень у бізнесі, науці, політиці тощо. Освітні програми, що включають аспекти сталого розвитку, допомагають формувати відповідальне ставлення до природи й суспільства [2]. Важливою компетенцією сучасного фахівця є здатність оцінювати й мінімізувати екологічний вплив своєї професійної діяльності. Тому освітній процес має сприяти розвитку екологічних цінностей [3], етики й відповідальності, що дозволить у майбутньому ефективніше впроваджувати принципи екологічної безпеки.

Університети виконують соціальну функцію, готуючи не лише професійно підкованих, але й соціально відповідальних громадян. Формування екологічних цінностей у студентів сприяє підвищенню загальної екологічної свідомості в суспільстві, створюючи позитивний приклад для інших.

Формування екологічних цінностей важливе не лише для екологів, а й для студентів різних професій [3], оскільки принципи екологічної відповідальності сьогодні застосовуються у всіх галузях, від економіки до медицини та права.

Таким чином, формування екологічних цінностей у студентів вищої освіти є актуальним і необхідним для створення екологічно орієнтованого суспільства, здатного до ефективної й відповідальної взаємодії з природою.

До екологічних цінностей активно зверталися багато сучасних вчених, серед яких виділяються:

Арне Нес – засновник концепції глибинної екології, яка фокусується на цінностях природи як таких, а не лише на користі, яку вона приносить людині. Нес розробив поняття, що включає біоцентричний погляд, підкреслюючи необхідність поваги до природи.

Клітон Ф. Мерчант – автор книги *"The Death of Nature"*, яка розкриває, як історичні уявлення про природу вплинули на ставлення до довкілля та формування екологічних цінностей. Його дослідження надають цінний культурологічний контекст сучасним екоцінностям.

Томас Дітц – фахівець у сфері екологічної соціології, що досліджує екологічні цінності та поведінку, пов'язану з охороною природи, включаючи питання сталого розвитку та соціальної екології.

Роберт Ф. Бейлз та ***Пол Стерн*** – розробники теорії *Value-Belief-Norm (VBN)*, що пояснює, як особистісні цінності та переконання впливають на екологічну поведінку людей. Ця модель використовується для аналізу екологічних цінностей та ставлення до довкілля.

Елінор Остром – Нобелівський лауреат, чиї дослідження з управління спільними ресурсами висвітлюють важливість колективного підходу в збереженні природних ресурсів, що суттєво впливає на формування екологічних цінностей.

Ці дослідники внесли значний внесок у розуміння екологічних цінностей, підходів до збереження довкілля та сталого розвитку. Їх роботи допомагають закладати теоретичну базу для екологічної освіти й формування екологічної свідомості.

Формування екологічних цінностей у здобувачів вищої освіти є багатогранним процесом [1], що охоплює різні аспекти. Основні аспекти цього процесу викладені в таблиці 1.

Таблиця 1

Основні аспекти формування екологічних цінностей у студентів

Аспект формування	Опис	Цілі та завдання	Методи реалізації
Когнітивний	Розвиток знань про екологію, сучасні екологічні проблеми, сталий розвиток, природоохоронні норми та закони.	Розширити екологічний світогляд, сформувати свідоме ставлення до довкілля.	Лекції, семінари, дослідницькі проєкти, навчальні посібники.
Мотиваційний	Заохочення до екологічної діяльності, створення потреби підтримувати екологічно орієнтовані ініціативи.	Мотивувати студентів до участі у волонтерських та екологічних заходах.	Волонтерські програми, екологічні конференції, обговорення екологічних тем.
Емоційно-ціннісний	Формування емоційного зв'язку з природою, виховання любові та поваги до навколишнього середовища.	Стимулювати позитивне ставлення до природи та бажання її зберігати.	Екскурсії на природу, робота на природоохоронних територіях, відвідування заповідників.
Практичний	Закріплення теоретичних знань через практичні дії, які сприяють відповідальному ставленню до природи.	Навчити застосовувати екологічні знання у реальних ситуаціях, підтримувати екологічну відповідальність.	Практичні проєкти, екологічний менеджмент, лабораторні роботи.
Особистісно-ціннісний	Інтеграція екологічних цінностей у систему особистих цінностей студентів, формування індивідуальної відповідальності.	Виховання відповідальності за стан довкілля та усвідомлення своєї ролі у збереженні природи.	Обговорення етичних питань, створення особистих екологічних планів.

Всі ці аспекти разом формують комплексний підхід до виховання екологічної свідомості та цінностей, сприяючи сталому розвитку майбутніх фахівців у різних галузях [2].

Формування екологічних цінностей у студентів вищої освіти є надзвичайно важливим у контексті сучасних екологічних викликів та необхідності сталого розвитку [4]. Це сприяє розвитку в молоді екологічної відповідальності, що позначається на їхній професійній і громадській діяльності. Завдяки екологічній освіті студенти стають свідомими споживачами, здатними впливати на суспільство та довкілля в напрямку зменшення екологічного сліду та прийняття свідомих рішень.

Впровадження екологічних цінностей у навчальні програми допомагає формувати компетентності, важливі для всіх професійних галузей, а також закладає основу для екологічної свідомості у суспільстві. Таким чином, екологічна освіта стає не тільки елементом професійної підготовки, а й важливим засобом створення стійкого майбутнього для наступних поколінь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Rogoza, V. (2020). Pedagogical conditions for the formation of eco-values of future teachers of natural sciences: a methodological approach. Science Rise: Pedagogical Education, 5(38), 46–51. http://journals.uran.ua/sr_edu/article/view/213390/213525

2. Боголюбов, В. М., Кваша, С. М., Ракоїд, О. О., & Пустова, С. О. (2020). Особливості освітньо-наукової програми "Сталий сільський розвиток". У Збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські виміри сталого розвитку». Київ. Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1jvsqDYkQYQUihjgEDMfxAJ3bNUdgQSGe/view

3. **Кічук, А. В.** (2018). Новітні підходи розвитку екологічної свідомості студентства. Ukraine – EU. Innovations in Education, Technology, Business and Law: collection of international scientific papers. Чернігів: CNUT, 358-360.

4. Пустова, С. О., & Боголюбов, В. М. (2019). Проблеми імплементації освіти для сталого розвитку в систему освіти України. У VII-й Всеукраїнський з'їзд екологів з міжнародною участю (Екологія/Ecology-2019) (с. 1-200). Вінниця: ВНТУ. Режим доступу: http://ineek.vntu.edu.ua/images/stories/2019/7zizd/7vze_2019.pdf

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Світенко Ігор Володимирович,
здобувач 2 курсу магістратури за спеціальністю «Політологія»
факультету міжнародних відносин, політології та соціології
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНИ З США"

Широкомасштабна російська агресія викликала трансформацію принципів та мотивів стратегічного партнерства з огляду на зміни сучасних потреб взаємовідносин між країнами. В умовах війни до суттєвих критеріїв союзницьких відносин потрібно віднести наявність взаємних довгострокових інтересів на фундаменті демократичних цінностей, верховенства права, поваги до прав людини. Визначення Україною стратегічних партнерів має базуватися на напрямах стратегічного бачення розвитку країни, її національних інтересів і засобів їх реалізації. Проблематика ефективного застосування цього інструмента зовнішньої політики істотно актуалізується для України в умовах сьогодення і вимагає активізації зусиль як дослідницькому, так і на практичному рівнях у цьому напрямку.

Питання україно-американського стратегічного партнерства в сучасній науковій політичній літературі проводили такі дослідники, як І. Дудко, О. Їжак, Т. Купренюк, О. Палій, С. Федуняк, В. Галик [1], Л. Чекаленко [2], В. Остап'як [3]. Доволі цікавими видаються також праці зарубіжних дослідників, які досліджують зовнішню політику держав і використовують інструмент стратегічного партнерства та практичне використання цього інструмента у розвитку двосторонніх відносин. Серед таких робіт можна згадати американського геостратега З. Бзежинського [4,5], який досліджував зовнішню політику Сполучених Штатів та вагомість українсько-американського партнерства.

Метою дослідження є аналіз стану двосторонніх відносин України та США в контексті сучасних викликів, що мають геополітичне значення, таких, як окупація Криму РФ, повномасштабна війна в Україні та виокремлення можливих шляхів подальшої співпраці та перспективи розвитку.

Актуальні проблеми партнерської взаємодії з США корелюють з питаннями над якими потрібно працювати для вдосконалення стратегічного партнерства України з США в умовах сьогодення. До таких питань слід віднести наступні: збереження політичної підтримки з боку США; забезпечення обороноздатності та безпеки України; економічна безпека та розвиток економіки; співпраця в енергетичній сфері; формування позитивного іміджу нашої держави на міжнародній арені; посилення антиросійських санкцій.

Одне з найголовніших завдань зовнішньополітичного відомства України на майбутнє є збереження двопартійної підтримки україно-американського стратегічного партнерства з боку політичних сил Сполучних Штатів, теж саме стосується і українських політичних кіл в цілому. Для цього потрібно уникати залучення у міжпартійну боротьбу, яка особливо загострюється в процесі виборів. Українській владі треба сконцентрувати свої зусилля на реалізації своїх зобов’язань перед західними партнерами та стратегічними

союзниками стосовно прозорості та підзвітності щодо партнерської допомоги, реалізації реформ правоохоронних органів, реформ судової системи, боротьби з корупцією, неухильне дотримання та забезпечення прав та свобод громадян.

Для забезпечення обороноздатності та покращення безпекової компоненти необхідно сприяти активізації інтеграційних процесів на євроатлантичному напрямі, виконуючи взяті на себе зобов'язання щодо дій спрямованих на вступ до НАТО.

Одним з головних завдань в економічному плані для нашої дипломатії в рамках співпраці з країнами партнерами та міжнародними фінансовими організаціями є акумуляція необхідних ресурсів для подальшої стабілізації внутрішнього економічного становища в Україні та поступового відновлення її зруйнованої та пошкодженої інфраструктури, та житлового фонду. Для подальшої стабілізації та утворення потенціалу для зростання економіки уряд повинен розробити концепцію зовнішньоекономічної діяльності України в умовах воєнного стану з акцентом на забезпечення економічної безпеки країни.

Енергетичний сектор для України має важливе значення для забезпечення внутрішньої стабільності в країні, відновлення економічного потенціалу, ефективного опору агресору. В умовах війни енергетичний сектор зазнає регулярних ушкоджень в наслідок руйнувань об'єктів критичної інфраструктури під час повітряних атак з боку РФ. Енергетичний сектор потребує не тільки відновлення та ремонту, а і модернізації з залученням сучасних технологій в енергетичній галузі і потенціал США у цьому контексті є дуже важливим.

Наявний нині санкційний режим, накладений урядом Сполучених Штатів Америки на Російську Федерацію, є чи не найбільш повним та всеохоплюючим. Завдяки розгалуженій системі органів виконавчої влади, які мають відповідні повноваження, а також активній позиції Конгресу, США створили якісну систему індивідуальних, корпоративних та державних санкцій, які стримують економічний та військовий потенціал Росії.

Потрібно постійно підтримувати процес подальшого поглиблення та розширення міжнародних економічних санкцій стратегічними партнерами проти агресора з акцентом на звуження можливостей обходу або уникнення санкцій, активне застосування вторинних санкцій. Наразі значний потенціал поглиблення економічних санкцій зберігається для сфер російського енергокомплексу, оборонної промисловості, фінансів, активів в інших країнах.

При налагоджені стратегічного партнерства з Сполученими Штатами – країною з великим досвідом розбудови демократичних інституцій, позитивний імідж має суттєве значення. При політичній боротьбі в процесі виборів американський політикум орієнтується перш за все на думку своїх виборців, Програми політичних партій та лідерів відображають сподівання та прагнення пересічних громадян США. Тому для присутності України в Американському політичному дискурсі виборцю в США про неї має бути відомо, для формування стратегічного партнерства між Україною та США громадська думка про Україну має бути позитивною.

Таким чином, з огляду на сучасний стан та перспективи розвитку глобальних та регіональних міжнародних процесів і кризові явища навколо України, надзвичайно актуальними для гарантування національної безпеки й успішного реформування нашої держави набуває її стратегічне партнерство зі США.

До першочергових завдань української дипломатії в цьому напрямку можна віднести подальший процес удосконалення нормативної бази відносин, здобуття підтримки офіційного Вашингтону в діалозі України зі світовими кредиторами та особливо співробітництво у сфері безпеки й підвищення обороноздатності України. Ці завдання повною мірою відповідають і американським національним інтересам у регіоні ЦСЄ.

Україна має зосередитися на активізації діалогу зі США з таких питань: відновлення територіальної цілісності нашої держави; зміцнення економічної та політичної незалежності; досягнення політичної та економічної стабільності; інтеграція у міжнародні економічні та безпекові структури (зокрема НАТО); підвищення ефективності використання геополітичного розташування України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Галик В. М. Україна в Європі та світі: навч. посіб. / В. Галик; відп. за вип. Л. В. Тимошенко. – К.: Знання, 2013. – 364 с.
2. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України: підруч. для студ. ВНЗ / Л. Д. Чекаленко. – К.: Либідь, 2006. – 710 с.
3. США і партнерство України з ЄС / В. І. Остап'як // Гілея: науковий вісник. – 2015. – Вип.93.– С. 346-348.
4. Бжезінський З. Україна у геостратегічному контексті / З. Бжезінський ; пер. з англ. А. Іщенко. - К. : Видавничий дім "Києво-Могилянська академія.", 2006. - 102 с.
5. Brzezinski Z. The Grand Chessboard: American primacy and its geostrategic imperatives. New York: Basic Books, 1997. 223 p.

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ

Бочарова Анастасія Віталіївна,
здобувач вищої освіти 3 курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Шинкаренко Інна Олександрівна***
кандидат психологічних наук, доцент
доцент кафедри психології, соціології та педагогіки
факультету підготовки фахівців для
підрозділів кримінальної поліції
Національної поліції України

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНІ ПРИЙОМИ СПІЛКУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ З ОСОБАМИ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Поліцейські, які спілкуються з постраждалими від домашнього насильства, використовують психологічні прийоми для підтримки та відновлення довіри. Вони проявляють емпатію, надають підтримку та встановлюють конфіденційний контакт, сприяючи відкритості особи, яка постраждала [1.с.35]. Найчастіше використовують активне слухання, для того щоб зрозуміти потреби постраждалих, та виявляються висловлюючи повагу до їхнього досвіду. Застосовуючи ці прийоми, поліцейські сприяють ефективній співпраці з постраждалими та допомагають їм подолати труднощі. Сьогодні дуже часто ми чуємо про те, що насильства в сім'ї не повинно бути. Проте також часто ми чуємо про випадки скоєння насильства чоловіка над жінкою, батьків над дітьми. Найприкріше те, що рамки сімейного насильства виходять за межі дому – і розширюють їх діти, які потерпають від насильства в сім'ї, скоюючи жорстокі вчинки щодо своїх однолітків [2.с.11].

Домашнє насильство - діяння фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають, це проблема, яка торкається життя багатьох людей у всьому світі, перетворюючи їх домівки на місце страху та безпорадності [3.с.119]. Профілактика цього негативного явища зменшує не тільки реакцію на випадки насильства, але й активне створення умов для попередження його виникнення. Запобігання домашньому насильству – це важливий крок у забезпеченні безпеки та благополуччя у кожній родині. Одним із ключових аспектів запобігання домашньому насельництву є освіта та свідомість суспільства. Важливо вчити людей визнавати ознаки насильства та розуміти його наслідки. Навчати у школах та громадах ефективним стратегіям конфліктного регулювання, комунікативним навичкам та терпимості важливо для створення атмосфери поваги та взаєморозуміння. Залучення до процесу запобігання домашньому

насильству також медіа та громадськості. Засоби масової інформації можуть активно виступати проти стереотипів, які можуть сприяти виникненню насильства в родинах. Публічні компанії, вистави та інші форми медіа-впливу можуть підвищувати свідомість суспільства та розглядати насильство як неприпустиму форму поведінки. Державні структури відіграють важливу роль у створених умовах безпеки. Законодавчі ініціативи, спрямовані на посилення відповідальності за домашнє населення, та створення ефективних служб підтримки постраждалих – це ключові кроки у формуванні безпечного суспільства. Важливим компонентом є доступ до консультування, психологічної допомоги, безпечного життя та інших ресурсів, частково для відновлення емоційного та фізичного стану.

Запобігання домашньому насильству полягає в тому, щоб кожна людина мала можливість жити в безпеці та повазі, вдячна за те, що її дім – це місце любові та підтримки. Це вимагає спільних зусиль усіх сфер суспільства – від освіти та медіа до законодавства та психологічної допомоги. Тільки разом ми можемо побудувати суспільство, де домашнє насильство є неприйнятним явищем, а кожна людина може відчути себе захищеною та поважною [4.с.67].

Поліцейські можуть використовувати свої навички спілкування для покращення психологічного стану жертви та забезпечення її безпеки під час розслідування справи домашнього насильства наступним чином:

1. Створення довіри (поліцейські повинні працювати на побудові довіри, проявляючи співчуття, слухаючи історію, та надаючи конфіденційність).
2. Підтримка та розуміння (важливо показувати підтримку та розуміння до почуттів та переживань. Це може включати розмови про страхи та побоювання).
3. Дотримання професійних меж (поліцейські повинні дотримуватися професійних меж та уникати вираження особистих думок чи суджень).
4. Спілкування про безпеку (поліцейські повинні обговорювати з особою її безпеку та способи захисту, включаючи можливість охоронного наказу чи інших заходів безпеки).
5. Координація з професіоналами (поліцейські можуть співпрацювати з соціальними робітниками, психологами та іншими фахівцями для надання комплексної підтримки для особи).

Ефективне спілкування поліцейських з постраждалими від домашнього насильства є складним, але необхідним завданням. Застосування відповідних психологічних прийомів та технік, а також тісна співпраця з іншими фахівцями дозволяють підвищити довіру постраждалих, забезпечити їх безпеку та сприяти їхньому відновленню.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Запобігання та протидія домашньому насильству підрозділами Національної поліції [Текст]: метод. рек. / [В.Л. Костюк, Н.В. Федоровська, М.В. Пашковська]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. 42 с.
2. Методи забезпечення результативного спілкування, 2018, ДДУВС. Науково-практичний семінар. 11с.
3. Віллс Е., Калашник О. Протидія домашньому насильству. Практичний посібник для поліцейських. Рада Європи, 2017. https://rm.coe.int/manual-policemen-ukr-finalweb/16808e52e8
4. Протидія домашньому насильству органами Національної поліції: метод. посіб. / С.В. Альошкін, О.В, Даценко, К.Л. Бугайчук, Т.М. Малиновська, К.Ю, Шеремет. Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ. 2019. 95 с.

ВАСЕЦЬКА Аліна Василівна
курсант 2 курсу факультету підготовки
фахівців для органів досудового розслідування
Національної поліції України,
ШИНКАРЕНКО Інна Олександрівна
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології, соціології та педагогіки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДО ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

У сучасних реаліях непередбачувані ситуації, зокрема воєнні конфлікти, вимагають змін і адаптації системи освіти та підготовки спеціалістів різних напрямків. Це особливо актуально для підготовки майбутніх поліцейських, які відіграють ключову роль у забезпеченні зв'язку між державними структурами та населенням, особливо в умовах воєнного стану.

Основні виклики підготовки в умовах воєнного стану включають високий рівень стресу, оскільки поліцейським необхідно не лише контролювати власні емоції, але й надавати підтримку громадянам, які можуть відчувати паніку та страх. Успіх залежить від швидкої та правильної реакції, адже військові дії впливають на ситуацію, змінюючи життя людей миттєво. Стандартні методи можуть бути недостатньо ефективними, тому важливо проявляти гнучкість та адаптивність у їх застосуванні. До того ж, необхідно враховувати етичні та моральні аспекти служби, поважаючи права і свободи громадян, а також дотримуючись міжнародних угод [1, с. 225] .

Крім того, у воєнних умовах особлива увага приділяється фізичній підготовці, яка виходить за межі стандартних навчальних програм і включає підготовку до можливих екстремальних ситуацій на місці подій. Це свідчить про те, що традиційних методів фізпідготовки може бути недостатньо, і виникає потреба в освоєнні спеціалізованих дисциплін, таких як тактична підготовка, навички виживання в екстремальних умовах, методи самозахисту тощо. Крім фізичної підготовки, важливо також розвивати інтелектуальну складову [2, с. 240].

Поліцейські повинні розуміти ширший контекст конфлікту, включаючи геополітичну ситуацію, ключових учасників, їхні мотиви та стратегії. Така обізнаність допомагає ефективніше виконувати службові обов'язки. Значно зростає важливість комунікативних навичок. У воєнних умовах необхідно чітко й однозначно передавати інформацію, а також вміти слухати й розуміти колег. Тому тренування комунікативних навичок, зокрема володіння англійською мовою, стає важливим елементом підготовки майбутніх поліцейських.

Особлива увага приділяється розвитку психологічної стійкості та роботі з психічними травмами. Воєнний стан може спричинити різні психологічні травми, тому важливо проводити профілактику, своєчасно виявляти та працювати з такими випадками, щоб

зберегти бойовий дух і ментальне здоров'я поліцейських. Підготовка правоохоронців в умовах воєнного стану охоплює широкий спектр навичок і знань. Тренінги з виживання включають навчання основам першої допомоги, тактичних дій у бою та поведінки в екстремальних умовах. Психологічна підготовка спрямована на розвиток стресостійкості, саморегуляції та методів самопідтримки. Сучасні технології, такі як VR, використовуються для моделювання воєнних конфліктів, що дає можливість працівникам віртуально "занурюватися" в реалістичні сценарії та краще адаптуватися до них. Комунікативна підготовка акцентує увагу на точній та однозначній передачі інформації, а також на розвитку мовних навичок для міжнародного спілкування. Важливими елементами програми є навчання ефективній роботі в команді, методам комунікації та вирішення конфліктів. Освітній процес також охоплює етичну та моральну підготовку, що допомагає поліцейським усвідомити свої права, обов’язки та роль у захисті прав громадян [3, с. 367].

Етика та мораль відіграють особливу роль у підготовці та діяльності працівників поліції під час воєнного стану. Етичні стандарти регламентують принципи та норми поведінки, якими повинен керуватися поліцейський у своїй роботі, зокрема це стосується поваги до прав людини, заборони застосування тортур та будь-яких жорстоких або принизливих методів поводження. Моральні цінності, в свою чергу, формують внутрішні переконання кожного співробітника, впливаючи на його сприйняття добра і зла, правди і брехні, честі та гідності. В умовах війни, коли кожне рішення може мати серйозні наслідки, ці етичні та моральні орієнтири набувають особливої важливості [4, с. 112].

Моральність та етичність допомагають зберегти людяність, професійну гідність і вірність обов'язку навіть у ситуаціях, пов'язаних зі зрадою, загрозами та жорстокістю війни. Підготовка майбутніх поліцейських у закладах вищої освіти з особливими умовами навчання в галузі етики та моралі повинна стати обов'язковим елементом курсу для всіх працівників правоохоронних органів, особливо під час конфліктів. У періоди воєнних дій, коли звичні суспільні правила часто змінюються або ігноруються, етика і мораль слугують якорем, що допомагає поліцейським дотримуватись прийнятних стандартів поведінки.

Стійкі етичні принципи допомагають підтримувати довіру між громадянами та поліцейськими навіть у найскладніших обставинах. Включення етики та моралі в підготовку поліцейських передбачає не тільки вивчення теорії, а й практичні тренінги, які моделюють складні моральні дилеми. Це дозволяє співробітникам сформувати особисте розуміння етичних норм і відпрацювати реакцію на реальні виклики в бойових умовах. Зокрема, вибір між особистою безпекою та обов'язком захисту громадян стає особливо актуальним для поліцейських під час війни. Такі моральні дилеми вимагають глибокого рефлексивного підходу, заснованого на етичних засадах і професійній ідентичності.

Етика та мораль формують не лише моральний кодекс поліцейського, але й слугують його орієнтиром у швидко змінюваних і невизначених умовах воєнного стану. Забезпечення стабільної етичної підготовки в таких обставинах є ключовим для успішного виконання службових обов'язків та підтримки довіри суспільства.

Отже, підготовка майбутніх працівників поліції в умовах воєнного стану потребує особливого підходу, що враховує не тільки стандартні аспекти навчання, але й специфічні виклики воєнного часу. Основні складові такої підготовки включають посилення психологічної та фізичної готовності, навчання тактиці ведення бою, основам

виживання в екстремальних ситуаціях та специфічним методам комунікації в умовах конфлікту. Етична та моральна підготовка також є центральними елементами програми, що забезпечують чітке розуміння кожним працівником своїх обов'язків, прав громадян і моральних стандартів професії. Ці принципи стають основою для підтримання довіри між правоохоронцями та громадянами, навіть у найбільш небезпечних і невизначених обставинах. У світлі викликів воєнного стану підготовка майбутніх поліцейських повинна бути гнучкою, адаптивною та всебічною, здатною підготувати їх до різноманітних ситуацій, з якими вони можуть зіштовхнутися. Тільки такий підхід забезпечить ефективність, професіоналізм і гідність служіння в умовах воєнного стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кікінчук, В. Ю., Лещенко, Д. О. Особливості психологічної підготовки працівників правоохоронних органів в умовах воєнного стану. Захист та дотримання прав громадян органами Національної поліції України в умовах воєнного стану: тези доп. учасників наук.-практ. конф.(м. Вінниця, 7 груд. 2023 р.).Вінниця: ХНУВС, 2023.С. 224-226.
2. Ляшенко Є.І., Худякова Н. Ю. Особливості фізичної підготовки здобувачів вищої освіти системи мвс україни на період дій правового режиму воєнного стану. Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України: тези доп. VII Міжнародної науково-практичної конференції. Київ. 2023. С. 357.
3. Бондаренко В. В., Решко С. М. Шумко Я. В. Особливості формування психологічної готовності поліцейських до застосування поліцейських заходів примусу в умовах воєнного стану. Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України: тези доп. VII Міжнародної науково-практичної конференції. Київ. 2023. С. 393.
4. Ленкова Т. Р., Казначеєв Д.Г. Професійна підготовка працівників національної поліції україни та її особливості щодо дій в умовах воєнного стану. Актуальні проблеми службово-бойової діяльності сил сектору безпеки і оборони України в умовах воєнного стану: тези доп. учасників наук.-практ. конф (м. Дніпро 01.07.2022 р.). с. 149.

ВОЛЯНЮК Денис Віталійович
курсант 2 курсу факультету підготовки
фахівців для органів досудового розслідування
Національної поліції України,
ШИНКАРЕНКО Інна Олександрівна
доцент кафедри психології, соціології та педагогіки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ ТА СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Воєнний стан вносить суттєві корективи у всі сфери життя суспільства, зокрема й у правозастосування та судочинство. Психологічні аспекти цього процесу набувають особливої актуальності, оскільки емоції, страхи, стрес та інші психологічні стани безпосередньо впливають на рішення, які ухвалюють правоохоронці та судді.

Правоохоронні органи, включаючи поліцію, військових прокурорів і суддів, під час воєнного стану працюють у надзвичайно складних умовах. Їхня робота супроводжується підвищеним рівнем стресу через небезпеку для життя, емоційним вигорання та відчуттям неймовірної відповідальності . Постійне вирішення кризових ситуацій, пов'язаних із війною, призводить до «синдрому втоми», що може впливати на об'єктивність рішень та загальну ефективність роботи. [1]

Правозастосовні органи під час воєнного стану повинні діяти в умовах, коли законодавство може бути тимчасово зміненим або адаптованим до воєнних реалій. Це вимагає гнучкості і розуміння психологічних аспектів прийняття рішень. Військовий стан часто вимагає негайного реагування, що може впливати на зниження часу для ретельного аналізу та консультацій. Це створює додатковий стрес для компетентних органів та посадових осіб, які повинні ухвалювати рішення в умовах обмеженої інформації та під тиском часу.

В сучасних умовах України інформаційна війна може створювати додатковий тиск на правову систему. Медіа та пропаганда можуть впливати на громадську думку, формуючи викривлене сприйняття судових процесів та правосуддя. Судді та правоохоронці можуть бути схильні до впливу суспільних настроїв або навіть маніпуляцій, що ускладнює прийняття об'єктивних рішень.[2]

Психологічні аспекти судочинства під час воєнного стану мають значний вплив як на учасників судового процесу, так і на загальний стан суспільства. Війна створює додатковий психологічний тиск, що може впливати на справедливість і ефективність судового процесу. Незважаючи на те, що воєнний стан, введений в Україні з 24 лютого 2022 року, суттєво ускладнив роботу судів, право кожної людини на справедливий суд залишається гарантованим Конституцією України.

Учасники судових процесів під час воєнного стану часто знаходяться у стані стресу, тривоги та страху за своє життя та життя близьких. Це може впливати на їхні рішення,

поведінку та сприйняття ситуації. [3] Свідки можуть бути менш надійними через емоційний стан, а сторони процесу — більш вразливими до маніпуляцій.

Військові дії залишають глибокий психологічний слід на людях, які їх переживають. Це стосується як військовослужбовців, так і цивільного населення, особливо тих, хто безпосередньо зіткнувся з насильством, смертю чи втратою близьких. Одним із найсерйозніших психологічних наслідків бойових дій є посттравматичний стресовий розлад (ПТСР), який може впливати на поведінку людини в судових процесах. Розглянемо це детальніше. Люди з ПТСР можуть намагатися уникати будь-яких обговорень або ситуацій, пов'язаних із війною. В судовому контексті це може проявлятися в небажанні свідчити, униканні питань, пов'язаних із бойовими діями, або взагалі у відмові брати участь у судових засіданнях.[4]

Судді та адвокати також можуть зазнавати психологічного тиску в умовах воєнного стану. Їм доводиться працювати в умовах невизначеності, часто під загрозою фізичної небезпеки, що може впливати на об'єктивність рішень та загальну ефективність роботи. Тобто характеризується як професійне вигорання суддів та адвокатів.

Психологічні аспекти правозастосування та судочинства під час воєнного стану є складними та багатогранними. Стрес, травматизація, моральні дилеми та вплив громадської думки можуть серйозно впливати на роботу судової системи та правоохоронців. Для ефективної роботи системи правосуддя в умовах війни необхідно забезпечити підтримку для всіх учасників процесу, включаючи правоохоронців, суддів, свідків і підсудних, з урахуванням їхнього психологічного стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Судові та правоохоронні органи: навчальний посібник / М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, Ю. С. Назар, М. Т. Гаврильців, Г. Ю. Лук'янова, А. І. Годяк, М. М. Бліхар. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. – 388 с.
2. Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія: Підручник. — 2-ге вид., перероб. і доп. — Х.: Право, 2008. — 240 с.
3. Логачов М.Г. Психологічна підготовка особового складу спеціальних підрозділів ОВС до дій в екстремальних ситуаціях : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.06 «Юридична психологія» / М.Г. Логачов – Харків, 2001. – 16 с.
4. Медведєв В.С. Психологія професійної деформації співробітників ОВС : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра. психол. наук : спец. 19.00.09 «Психологія діяльності в особливих умовах» / В.С. Медведєв – Київ, 1999. – 35с.

Голуб Юлія Юріївна
курсант 3-го курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Шинкаренко Інна Олександрівна,***
кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології, соціології та
педагогіки факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Національної поліції України

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ДО ВИКОНАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Психологічна підготовка військовослужбовців є критично важливою складовою загальної підготовки, особливо в контексті виконання спеціальних завдань. Сучасні бойові операції вимагають не лише фізичної витривалості та військових навичок, але й високого рівня психологічної стійкості. Психологічна підготовка допомагає військовим адаптуватися до стресових ситуацій, зберігати концентрацію та приймати вірні рішення в умовах невизначеності.

Психологічна підготовка є важливим елементом, який допомагає військовослужбовцям впоратися зі стресом, пов’язаним із бойовими діями. Вона включає в себе тренування навичок управління емоціями, розвитку стресостійкості та формування впевненості у своїх силах. Здатність адаптуватися до змінних умов та приймати рішення в екстремальних ситуаціях безпосередньо впливає на ефективність виконання завдань.

Організація тренінгів для військовослужбовців з вивчення техніки управління стресом, командного спілкування та методів саморегуляції можуть включати рольові ігри, змодельовані бойові ситуації та інші інтерактивні форми навчання.

Надання психологічної підтримки у вигляді індивідуальних консультацій дозволяють військовим обговорити свої переживання та страхи. Психолог може допомогти в подоланні тривожності та розвитку стратегій для збереження психічного здоров’я [1].

Фізичні тренування не тільки покращують фізичну форму, але й позитивно впливають на психологічний стан. Регулярна фізична активність сприяє вивільненню ендорфінів, що знижує стрес і покращує настрій.

Психологічний тренінг забезпечує не лише фізичну готовність, але й психологічну стійкість, що є ключовим для успішного виконання завдань у складних умовах. Інвестування в психологічну підготовку допомагає зберегти психічне здоров'я військових, підвищує їх ефективність та забезпечує безпеку як їх самих, так і суспільства в цілому. У сучасних умовах війни та конфліктів важливість психологічної підготовки

лише зростає, адже від неї залежить не лише успіх операцій, але й добробут військовослужбовців у повсякденному житті [2].

Для забезпечення ефективної психологічної підготовки важливо враховувати низку аспектів, які можуть суттєво підвищити якість та результативність навчання військовослужбовців. Регулярна оцінка психологічного стану військовослужбовців є важливою для виявлення тих, хто може потребувати додаткової підтримки. Це може включати анкетування, інтерв'ю та спостереження за поведінкою. Створення груп підтримки, де військовослужбовці можуть ділитися своїм досвідом та переживаннями, є ще одним ефективним методом. Взаємодія з однолітками дозволяє відчути себе менш самотніми у своїх труднощах.

Виконання спеціальних завдань часто пов'язане з високим рівнем ризику, непередбачуваними ситуаціями та необхідністю приймати швидкі рішення. Військовослужбовці повинні мати змогу управляти своїми емоціями, зберігати спокій та зосередженість навіть у найскладніших умовах. Інтеграція психологічних методів у навчанні, регулярна оцінка стану, групова підтримка та післяопераційна допомога – все це є критично важливими елементами для забезпечення готовності та добробуту військових.

Не менш важливим є забезпечення психологічної підтримки після виконання спеціальних завдань. Організація сесій декомпресії, на яких військові можуть обговорити свої враження та емоції, є важливою для відновлення після стресу. Це дозволяє зменшити ризик розвитку ПТСР та інших психічних розладів.

Забезпечення доступу до психологів та терапевтів після повернення з завдань може допомогти військовослужбовцям адаптуватися до цивільного життя. Це особливо важливо для тих, хто пережив травматичні події [3].

Наразі під час активних бойових дій важливість психологічної підготовки лише зростає. Вона не лише впливає на успішність виконання завдань, але й на загальне психічне здоров'я військовослужбовців, що є запорукою стабільності та безпеки суспільства в цілому. Вклад у психологічну підготовку — це інвестиція в майбутнє, що забезпечить ефективність армії та скорішу перемогу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абдулхалікова Т. Г. Проблема психологічної підготовки військовослужбовців до виконання обов'язків в умовах бойових дій.Габітус.2022. No 42. С.258–263. URL: https://doi.org/10.32782/2663-5208.2022.42.43.

2. Алещенко В. Формування психологічної готовності військовослужбовців до ведення бойових дій.Вісник Національного університету оборони України.2023. № 74(4). С.5–13.URL:https://doi.org/10.33099/2617-6858-2023-74-4-5-13.

3. Долгієр Є. В. Проблеми вдосконалення організації фізичної підготовки військовослужбовців. Сучасні проблеми фізичного виховання, спорту та здоров'я людини : матеріали V інтернет-конференції (м. Одеса,17-18 листопада 2021 р.). Одеса, 2021. С.20–22. URL: http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/13375.

Гончар Кароліна Сергіївна
курсант 3-го курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Шинкаренко Інна Олександрівна,***
кандидат психологічних наук, доцент
доцент кафедри психології, соціології та педагогіки
факультету підготовки фахівців для
підрозділів кримінальної поліції
Національної поліції України

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЗНАЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Професія поліцейського є однією з найскладніших та відповідальних у суспільстві. Поліцейські щодня стикаються з різноманітними ситуаціями, які вимагають не лише знання законів та вміння застосовувати спеціальні засоби, а й високого рівня психологічної стійкості, емпатії та комунікативних навичок. Більша частина населення збуджена, неврівноважена, іноді просто шукає вихід власній агресії, незадоволенню, нервозності [1, с.11], в такому випадку, психологічна підготовка майбутніх поліцейських набуває вирішального значення для успішної роботи і для самого поліцейського в цілому.

Співробітники поліції щодня стикаються з різноманітними ситуаціями, які вимагають від них нестандартних рішень. Вони мають справу з людьми, які перебувають у стресових станах, агресивних або ж, навпаки, безпорадних. Вміння розуміти психологічні стани людей, будувати довірливі відносини, керувати конфліктами – все це є невід'ємною частиною професійної діяльності поліцейського.

Психологічна підготовка співробітника поліції - це багатогранний процес, який має на меті сформувати в майбутніх правоохоронців набір необхідних психологічних якостей, знань та навичок для ефективної роботи в складних умовах.

Психологічна підготовка повинна включати кілька ключових компонентів:

1. Навчання емоційної регуляції, тобто здатність контролювати свої емоції, розуміти емоції інших та ефективно реагувати на стресові ситуації. Поліцейські повинні вміти контролювати свої емоції під час стресових ситуацій. Це може бути досягнуто через практику технік релаксації, медитації або інших методів, які допомагають знизити рівень тривожності.

2. Розвиток комунікативних навичок: вміння ефективно спілкуватися є критично важливим. Здатність встановлювати контакт, будувати довірливі відносини та чітко висловлювати свої думки є життєво необхідною для успішного виконання професійних обов’язків. Поліцейські повинні вміти слухати, розуміти потреби громадян і вирішувати

конфлікти мирним шляхом. Ефективна комунікація дозволить збирати інформацію, заспокоювати людей, запобігти конфліктним ситуаціям, а також вміння ефективно спілкуватися допоможе деескалувати конфлікти і запобігти застосуванню сили.

3. Навчання психологічної першої допомоги: це включає вміння підтримати осіб, які переживають кризу, надання емоційної підтримки та допомогу в адаптації до стресу. Поліцейські часто першими прибувають на місце події, де люди можуть бути в стані шоку, страху або агресії. Надання психологічної допомоги в такі моменти може стабілізувати ситуацію та запобігти подальшим ускладненням. Продемонструвавши свою турботу та готовність допомогти, поліцейський може завоювати довіру потерпілих, що полегшить збір інформації та проведення подальших слідчих дій. Але, на жаль, надання психологічної допомоги іншим людям може сприяти емоційному вигоранню самого поліцейського, тож знання основ психологічної першої допомоги дозволяє мінімізувати цей ризик.

Психологічна підготовка має відбуватися не лише в теоретичному, але й практичному форматі. Імітаційні тренінги та ситуаційні вправи можуть допомогти майбутнім поліцейським відпрацювати навички управління стресом і комунікації.

Важливо також проводити регулярні психологічні тести та оцінки, щоб виявити можливі проблеми та надати необхідну підтримку. Командні тренінги також сприяють зміцненню довіри між співробітниками та покращують їхню здатність працювати разом в умовах стресу.

Психологічна усталеність співробітника залежить від психічного стану, у якому він перебуває при виникненні конкретної ситуації. Тому для забезпечення високоефективних дій у психологічно складних умовах, необхідне постійне формування в особового складу співробітників стану високої професійної готовності до негайних дій [2, с.12].

Тому психологічна підготовка майбутніх поліцейських є необхідною складовою їхньої професійної діяльності. Вона допомагає не лише справлятися зі стресом, але й забезпечує ефективну взаємодію з громадськістю. Інвестування в психологічну підготовку поліцейських призведе до покращення якості роботи поліції та підвищення довіри з боку суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Юридична психологія : навчально-методичний посібник: Г. В. Мухіна ;за заг. ред. В. М. Бесчастного.– Київ: ВД «Дакор», 2019. – 236 с.

2. Психологічна готовність курсантів та студентів вишу зі специфічними умовами навчання до професійної діяльності, 2018 р.

Забудський Олександр Павлович
курсант 3-го курсу ФПФОДР НПУ
*Науковий керівник:**Шинкаренко Інна Олександрівна***
доцент кафедри психології, соціології та педагогіки
кандидат психологічних наук, доцент

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ЗЛОЧИННОЇ ПОВЕДІНКИ

Злочинна поведінка завжди була об'єктом дослідження для психологів, соціологів і кримінологів. Розуміння причин, що лежать в основі злочинності, є важливим для розробки ефективних стратегій превенції та реабілітації.

Аналіз формування злочинної поведінки з психологічної точки зору вимагає розгляду кількох важливих питань. Перш за все, необхідно зрозуміти, чому була скоєна злочинна дія. Що спонукало людину вибрати саме цей злочинний варіант поведінки в конкретній ситуації? Який психічний стан і особистісні характеристики індивіда проявилися під час вчинення злочину?

Відповіді на ці питання часто не є однозначними, оскільки злочинна поведінка — це свідома дія, що виникає в результаті складної взаємодії багатьох факторів. Поведінка людини залежить від її індивідуального сприйняття реальності, а також від того, як вона розуміє та оцінює життєві обставини, в яких опиняється. Тобто, важливо враховувати, як індивід пов’язує себе з навколишнім світом і як ці зв’язки впливають на його рішення [1, с. 153-154].

Визначення злочинної поведінки, як результату взаємодії суб’єктивних і об’єктивних чинників, вимагає розгляду ключових елементів її механізму. По-перше, важливими є умови формування особистості, тобто соціальні, економічні та культурні фактори, які впливають на розвиток індивіда. По-друге, мотивація грає істотну роль, оскільки це внутрішні спонукання, що можуть спонукати людину до злочину, такі як потреби чи бажання. Далі, конкретна життєва ситуація є важливим аспектом, адже специфічні обставини в певний момент можуть суттєво впливати на рішення. Також слід зазначити, що рішення про вчинення злочину є свідомим вибором, у якому враховуються мотивації та ситуація. Нарешті, сам процес вчинення злочину — це акт, що включає всі дії, пов’язані з його реалізацією. Усі ці елементи взаємопов’язані, утворюючи комплексний механізм, який пояснює, чому люди вдаються до злочинних дій.

Поведінка людини — це складний процес, який відбувається в часі та просторі. Він включає не лише конкретні дії або бездіяльність, які впливають на навколишнє середовище, а й психологічні процеси, що лежать в основі кожного вчинку. Індивідуальна злочинна поведінка має розглядатися з урахуванням особливостей психіки конкретної людини, таких як темперамент, характер, пізнавальні здібності, потреби та інші особистісні риси, які визначають, як протікають психічні процеси [2].

Вплив зовнішнього середовища на особистість реалізується через її психіку, що включає свідомість, вольові дії, емоції, ціннісні орієнтири і мотивацію. Це обумовлює специфіку дослідження умов, що формують особистість у контексті механізму злочинної поведінки. Важливим аспектом цього дослідження є «життєвий шлях» особистості, що відображає ключові життєві ситуації, які вплинули на її розвиток.

Життєвий шлях формується під впливом різних екзогенних (зовнішніх) та ендогенних (внутрішніх) факторів, які в сукупності створюють біосоціальне ціле. Це, в свою чергу, впливає на глибокі мотиви злочинності та їх зміни з часом. Важливу роль у формуванні психіки та особистості відіграє дитинство, адже цей період закладає основи для подальшого життєвого шляху [3].

Мотивація злочинної поведінки включає в себе процес формування мотивів і цілей дій. Мотив — це внутрішнє спонукання до дії, яке виникає в результаті потреб, інтересів та емоцій. На основі цих мотивів формується мета, тобто бажаний результат певної дії [4].

При прийнятті рішення людина прогнозує можливі наслідки своїх бажань і планує свою поведінку, враховуючи реальну ситуацію, власні можливості та інші обставини. Після виникнення спонукання до дії зазвичай відбувається "затримка", коли людина не діє миттєво, а оцінює свою установку з огляду на моральні, правові норми та думки оточуючих. Вона також враховує об’єктивні фактори, такі як рівень соціального контролю або можливість бути спійманою.

Проте в деяких випадках цей механізм може бути спрощеним, і людина діє відразу, не зупиняючись на роздумах. Це частіше спостерігається у молодих людей, людей з низьким рівнем інтелекту чи в стані алкогольного сп'яніння. Також таке швидке ухвалення рішення може виникати в екстрених ситуаціях, що вимагають миттєвого реагування.

Після ухвалення рішення настає етап його реалізації — вчинення злочину. Процес виконання може змінюватися залежно від обставин, наприклад, якщо жертва чинила опір, грабіж може перерости у розбій [5].

Психічний стан людини та зовнішні обставини змінюються на всіх етапах злочинної поведінки. Тому важливо оцінити, як відбувався процес формування злочинної поведінки на кожному з етапів, які фактори впливали на мотивацію та рішення: стійкі риси особистості чи складна ситуація. Після вчинення злочину злочинець аналізує події, їх наслідки, розпоряджається незаконно здобутими речами і намагається приховати сліди своїх дій.

Отже, психологічні механізми формування злочинної поведінки є складним процесом, що включає взаємодію особистісних характеристик, мотивацій та зовнішніх факторів. Злочинність виникає внаслідок комбінації внутрішніх спонукань, таких як потреби та емоції, і зовнішніх умов, включаючи соціальний контекст і моральні норми. Аналіз цих механізмів дозволяє зрозуміти, чому індивіди обирають злочинні дії, а також виявити можливості для їх профілактики та реабілітації. Розуміння цих аспектів є важливим для розробки ефективних програм запобігання злочинності і підтримки осіб, які опинилися в складних життєвих обставинах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бедь В.В. Юридична психологія: навчальний посібник. Львів: Новий світ – 2000, 2010. 375 с.
2. ІНДИВІДУАЛЬНА ЗЛОЧИННА ПОВЕДІНКА :: Вісник Кримінологічної асоціації України. Вісник Кримінологічної асоціації України - офіційний сайт. URL: https://visnikkau.webnode.com.ua/news/individualna-zlochinna-povedinka/ (дата звернення: 29.10.2024).
3. Поняття злочинної поведінки та механізми її формування. StudFiles. URL: https://studfile.net/preview/7395788/page:12/ (дата звернення: 29.10.2024).
4. Психологічний аналіз злочинної поведінки. Освіта.UA. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/law/10098/ (дата звернення: 29.10.2024).
5. Механізм злочинної поведінки. StudFiles. URL: https://studfile.net/preview/5170053/page:22/ (дата звернення: 29.10.2024).

Казіміров Микола Миколайович
курсант 2 курсу н.г ДР-245
Навчально наукового інституту права
та підготовки фахівців для підрозділів
національної поліції
Науковий керівник: ***Бодирєв Дмитро Анатолійович***
старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

Психологічна підготовка поліцейських до застосування вогнепальної зброї є важливим аспектом професійної діяльності правоохоронців, оскільки впливає на ефективність виконання ними службових завдань і забезпечення безпеки громадян. У сучасних умовах, коли поліцейські часто стикаються зі стресовими та небезпечними ситуаціями, психологічна підготовка стає невід'ємною складовою їхньої професійної підготовки.

Згідно з чинним законодавством України, зокрема Законом України "Про Національну поліцію" стаття 46, поліцейські мають право застосовувати вогнепальну зброю у випадках, передбачених законодавством, для захисту життя і здоров'я громадян або самого поліцейського від нападу, для затримання особи, яка чинить збройний опір або загрожує застосуванням зброї, а також для припинення тяжкого злочину [1].

Як зазначає науковець Логачев, М. Г., для досягнення мети збереження психологічного здоров’я особового складу під час проведення спеціальних операцій та інших заходів підвищеного ризику обов’язковим є їх психологічне супроводження [2].

Малічевський В.І. також зазначає про важливість психологічної підготовки полцейський, на його думку психологічний процес застосування вогнепальної зброї починається з аналізу мотиваційних та ціннісних характеристик конкретного поліцейського. Особисті цінності та мотивації можуть впливати на спосіб сприйняття ситуації та прийняття рішення щодо застосування сили. Культурні та релігійні орієнтації також враховуються, оскільки вони можуть визначати етичні рамки та впливати на відношення до використання силових засобів [3, с. 192].

Додатково, дослідження, проведені науковцями, підкреслюють важливість регулярного проведення спеціальних психологічних тренінгів, спрямованих на розвиток стресостійкості та емоційної стабільності поліцейських. Крім того, важливу роль відіграє робота психологів у післяопераційний період. Після завершення ризикованих операцій поліцейські повинні проходити де-брифінг, під час якого обговорюються всі аспекти операції, аналізуються дії кожного учасника, надається психологічна допомога тим, хто цього потребує. Це допомагає знизити ризик посттравматичного стресового розладу (ПТСР) та інших психологічних проблем, що можуть виникнути після участі в небезпечних операціях.

Таким чином, психологічна підготовка поліцейських до застосування вогнепальної зброї є комплексним процесом, що включає різні етапи та методи роботи, спрямовані на забезпечення ефективності та безпеки діяльності правоохоронців. Це передбачає не лише підготовку до дій у стресових ситуаціях, але й постійну підтримку та розвиток психологічної стійкості протягом всієї професійної кар'єри.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII : станом на 18 трав. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text (дата звернення: 06.06.2024).
2. Логачев, М. Г. Правові та психологічні аспекти застосування вогнепальної зброї персоналом поліції / М. Г. Логачев // Право і безпека. – 2017. – № 4 (67). – С.199-204.
3. Малічевський В.І. Психологія застосування вогнепальної зброї на ураження. Наукові записки. Вип. 2. 2021. С. 191-195

Мірошниченко Анастасія Олександрівна,
курсант 3-го курсу ФПФОДР НПУ
Науковий керівник: ***Шинкаренко Інна Олександрівна,***
доцент кафедри психології, соціології та педагогіки
кандидат психологічних наук, доцент

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНІХ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Допит неповнолітніх у кримінальному провадженні вимагає особливого підходу через специфічні психологічні особливості молодих свідків, потерпілих та підозрюваних.

У якій би ролі не виступав неповнолітній - свідка, потерпілого чи обвинуваченого - його поведінка під час допиту, а також зміст, форма і достовірність показань, будуть значною мірою залежати від вікових і гендерних особливостей, психічного стану та соціального статусу. Ці фактори впливають на те, як дитина сприймає ситуацію, наскільки комфортно почувається під час допиту і як здатна передати свою інформацію. Знання психологічних особливостей підлітків дозволяє юридичним працівникам ефективніше вирішувати завдання розслідування злочинів, зокрема під час допиту.

Психологічні особливості неповнолітніх виявляються у їхній підвищеній чутливості до навіювання та стороннього впливу. Це може проявлятися у тому, що дитина може не свідомо слідувати вказівкам дорослих, розповідаючи не стільки про те, що дійсно пам'ятає, а більше про те, що їй сказали. У таких випадках свідчення неповнолітнього можуть бути спрощеними, схематичними і навіть виглядати так, ніби вони завчені [1]. Тому під час допиту малолітніх, особливо потерпілих, важливо поєднувати питання, які стосуються емоційних переживань, з нейтральними або позитивними запитаннями. Це допомагає створити комфортну атмосферу, в якій дитина може вільніше висловлюватися. При цьому слід проявляти особливу увагу і такт, щоб підтримати емоційний стан дитини і запобігти додатковому стресу.

Найчастіше виділяють п’ять етапів, які проходить слідчий під час допиту неповнолітнього. На початковому етапі слідчий збирає анкетні дані про підлітка, такі як вік, навчальний заклад, умови життя і коло друзів. Це допомагає зрозуміти особистість допитуваного. Багато інформації можна отримати заздалегідь через спілкування з батьками або представниками правоохоронних органів. Другий етап полягає в встановленні психологічного контакту. Слідчий веде бесіду на теми, що цікавлять підлітка, такі як навчання і захоплення, що допомагає налагодити взаєморозуміння і визначити стиль спілкування. Третій етап — основна частина допиту, де слідчий намагається отримати потрібну інформацію у справі. На четвертому етапі він порівнює отримані дані з уже відомою інформацією, щоб усунути суперечності та неясності. Останній, п’ятий етап, полягає в оформленні отриманих свідчень у протокол, який підліток має змогу перевірити і підписати, що підтверджує правильність записаного [2, с. 221].

Згідно зі статтею 226 КПК, допит неповнолітнього та малолітнього обов'язково проводиться в присутності законного представника, педагога або психолога, а в разі потреби може бути залучений і лікар.

Тривалість допиту також регулюється: він не може без перерви тривати більше ніж годину, а загалом не повинен перевищувати двох годин на день. Для дітей, які не досягли 16-річного віку, важливо роз'яснити обов'язок давати правдиві свідчення, але без попередження про кримінальну відповідальність за відмову від свідчень чи за неправдиві показання [3, ст. 226].

Перед початком допиту таким особам пояснюється їхнє право бути присутніми під час процесу, а також можливість заперечувати проти запитань і ставити власні запитання. Такі заходи спрямовані на захист прав дитини та забезпечення психологічного комфорту під час допиту [3, ст. 226].

Допит неповнолітнього містить як тактичні, так і психологічні особливості. Тактичні прийоми виконують роль інструментів для реалізації психологічного впливу, адже вони безпосередньо пов'язані з методами взаємодії зі свідками чи підозрюваними. Важливо розуміти, що психологічні методи не можуть бути використані без тактичних прийомів, оскільки останні служать каналом для їх реалізації. У процесі спілкування тактичні прийоми мають чітко визначені цілі: по-перше, це діагностика психічного стану осіб, що залучені до кримінального процесу; по-друге, активізація їхньої поведінки; по-третє, зміна позиції або поведінки, щоб отримати потрібну інформацію; і, нарешті, виховання або перевиховання особи.

Психологічні особливості допиту включають в себе вміння налагоджувати психологічний контакт з неповнолітнім, а також особливості правомірного психологічного впливу, що дозволяє створити підтримуючу атмосферу та максимально знизити стрес для дитини під час допиту [4].

Серед методів психологічного впливу можна виділити переконання, наслідування, навіювання та зараження. Переконання - це складний, але ефективний метод, який передбачає логічне обґрунтування і усвідомлене прийняття ідей слідчого. Він потребує використання спеціальних тактичних прийомів, таких як демонстрація розуміння потреб підлітка.

Метод наслідування, або прикладу, допомагає спонукати дитину до правдивих свідчень. Навіювання - це цілеспрямований вплив, який веде до некритичного сприйняття інформації; неповнолітні піддаються цьому впливу легше, ніж дорослі. Ефективність навіювання також залежить від фізичного і психічного стану особи, яка його здійснює.

Зараження ж передбачає передачу емоційного стану на несвідомому рівні, що може значно знизити критичність до інформації. Цей метод не опирається на раціональні аргументи, а діє через емоції [5].

Вивчаючи особистість неповнолітнього, слідчий має зосередитися на його позитивних рисах, визначити, коли і чому змінилася його поведінка, що дозволить йому обрати правильну тактику допиту і підібрати адекватні методи психологічного впливу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Особливості психології підлітків. Освіта.UA. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/psychology/10068/ (дата звернення: 26.10.2024).

2. Бедь В.В. Юридична психологія: навчальний посібник. Львів: Новий світ – 2000, 2010. 375 с.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI : станом на 25 жовт. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text (дата звернення: 26.10.2024).

4. Ташматов В. А., Марущак А. П. Психологічні особливості допиту неповнолітніх. Особистість та суспільство в цифрову еру: психологічний вимір : матер. IV міжнар. наук.-практ. конф. 2024. С. 183–187. URL: https://doi.org/10.32837/11300.28049 (дата звернення: 26.10.2024).

5. §3. Методи психологічного впливу на особистість. StudFiles. URL: https://studfile.net/preview/4531535/page:7/ (дата звернення: 26.10.2024).

Мозоль К.О.
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Науковий керівник: ***Кошова І.В.,***
канд. психол. наук

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПРАЦІВНИКІВ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Професійне вигорання є поширеним явищем у сфері обслуговування, що може суттєво впливати на якість роботи та здоров'я працівників. Вигорання – це комплексний психоемоційний стан, що виникає внаслідок тривалого професійного стресу і характеризується емоційним, фізичним та когнітивним виснаженням, втратою інтересу до роботи, зниженням продуктивності [1, с. 18-20]. Вивчення цього явища особливо важливе у сфері обслуговування, оскільки працівники тут щодня взаємодіють з великою кількістю людей, що підвищує ризик емоційного перенавантаження [2, с. 45-46].

Причини вигорання у працівників сфери обслуговування пов'язані з особливостями професійної діяльності. Постійний контакт з клієнтами, необхідність відповідати їхнім очікуванням, висока частота конфліктних ситуацій, рутинність завдань, зростання обсягів роботи – усе це сприяє накопиченню стресу [3, с. 72-73]. Часто працівники повинні дотримуватися певних стандартів поведінки та демонструвати привітність навіть у складних умовах, що також додає емоційної напруги [4, с. 29-30].

Прояви вигорання у сфері обслуговування відрізняються специфічними особливостями. Висока емоційна втома, що призводить до емоційної дистанції, може проявлятися у зниженні емпатії, дратівливості та навіть агресії до клієнтів [1, с. 56-57]. Крім того, багато працівників стикаються з фізичним та когнітивним виснаженням, що виявляється у відчутті втоми, зниженні концентрації та уваги [3, с. 74]. Часто це також призводить до негативного ставлення до власної професійної ролі [5, с. 85-86].

Наслідки професійного вигоряння для працівників сфери обслуговування можуть мати серйозний вплив як на працівників, так і на організацію загалом. Вигорання призводить до зниження продуктивності, частіших помилок, погіршення якості обслуговування клієнтів, а також підвищення рівня плинності кадрів [2]. На індивідуальному рівні вигоряння може стати причиною психосоматичних захворювань, таких як підвищений рівень тривожності, депресивні стани, порушення сну, проблеми з серцево-судинною системою тощо [5].

Методи профілактики та подолання професійного вигорання включають як організаційні, так і індивідуальні стратегії. З боку організацій важливо створювати сприятливі умови для роботи: зменшувати робоче навантаження, надавати підтримку працівникам, запроваджувати програми розвитку та підвищення кваліфікації, а також організовувати програми підтримки психічного здоров'я [4]. Індивідуальні стратегії зосереджені на розвитку стресостійкості, управлінні емоціями, покращенні навичок релаксації та самоорганізації, а також на підтримці балансу між роботою і особистим життям [5].

Отже, професійне вигорання у працівників сфери обслуговування має суттєвий вплив на їхню емоційну, фізичну та когнітивну сфери, а також на ефективність роботи

організацій, проявляючись у зниженні якості обслуговування та зростанні плинності кадрів. Причини вигорання здебільшого пов'язані з емоційним і фізичним стресом від постійної взаємодії з клієнтами. Для профілактики вигорання важливими є комплексні заходи: підтримка психологічного благополуччя, управління стресом на індивідуальному рівні та поліпшення умов праці на рівні організацій, що допомагають зберігати баланс між роботою і життям.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Фрейденбергер, Х. "Професійне вигорання та його наслідки". – К.: Основи, 2009, 256 с.
2. Маслач, К., Лейтер, М. "Розуміння та подолання професійного вигорання". – К.: Видавничий дім, 2015, 200 с.
3. Бойко, В. В. "Емоційне вигорання: діагностика та подолання". – М.: Просвещение, 2011, 180 с.
4. Варданян, І. В. "Стрес-менеджмент в умовах роботи з клієнтами". – Львів: Львівський національний університет, 2018, 150 с.
5. Луцик, Л. П. "Психологічні аспекти професійного вигорання". – Харків: Харківський національний університет, 2016, 210 с.

ПАВЛЕНКО Микита Андрійович,
курсант другого курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України,
ШИНКАРЕНКО Інна Олександрівна,
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології, соціології та педагогіки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ФОРМУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ У КУРСАНТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Навчання у вищих навчальних закладах системи внутрішніх справ України має свою специфіку, оскільки до майбутніх правоохоронців висуваються особливі вимоги. Це робить їх навчально-службову діяльність унікальною. Підготовка курсантів охоплює здобуття певних професійних умінь та навичок, які необхідно освоювати за допомогою спеціальних освітніх технологій.

Адаптація до особливих умов навчання відбувається завдяки поступовому збільшенню навчальних навантажень, що дозволяє курсантам розвивати необхідні для майбутньої професійної діяльності психологічні характеристики. З початком повномасштабного вторгнення стресові навантаження на курсантів значно посилились. До існуючих стресорів додались нові: інформаційний тиск, нічні тривожні підйоми, тривале перебування у бомбосховищах та посилене виконання службових обов'язків. Стресостійкість як психологічна характеристика формується поступово, проходячи тривалий процес розвитку, і виступає водночас засобом і результатом психічного зростання особистості.

На думку Валєєва Р.Г. стресостійкість розглядається як сукупність особистісних характеристик, які дають змогу витримувати значні інтелектуальні, вольові та емоційні навантаження (перевантаження), пов'язані з особливостями професійної діяльності, без серйозних негативних наслідків для роботи та власного здоров'я [1, с. 221].

Стресостійкість - системна динамічна характеристика, що визначає здатність людини протистояти впливу стресфакторів або справлятися з багатьма стресогенними ситуаціями, активно перетворюючи їх або пристосовуючись до них без шкоди для свого здоров'я і якості виконуваної діяльності [2, с. 66]

Отже, стресостійкість особистості являє собою сукупність особистісних якостей,які дають змогу людині переносити значні навантаження, будь то емоційні, інтелектуальні чи вольові, які обумовлені особливостями професійної діяльності.

Стресостійкість курсантів закладів вищої освіти внутрішніх справ України в умовах воєнного стану є одним із ключових аспектів підготовки майбутніх правоохоронців. Ця якість забезпечує здатність переносити великі фізичні, інтелектуальні та емоційні

навантаження, що супроводжують як навчальний процес, так і службову діяльність в екстремальних умовах.

Так, аналізуючи думки багатьох науковців, можемо виокремити основні фактори, що впливають на стресостійкість курсантів в умовах воєнного стану. По-перше, це психологічна адаптція, тому що, на нашу думку, здатність швидко адаптуватися до нових і складних умов є важливим елементом професійної підготовки. Під час воєнного стану курсанти зазнають додаткових стресових впливів, нічні підйоми по тривозі, перебування у бомбосховищах, посилене чергування та службові завдання в умовах підвищеного ризику. По-друге, окрім фізичних і психологічних навантажень, курсанти постійно стикаються з інформаційним тиском, що виникає внаслідок новин про бойові дії, втрати, загрозу для життя як їх самих, так і їхніх близьких. Слід зазначити, що стресостійкість у курсантів формується поступово. Це довготривалий процес, який розпочинається з перших етапів навчання і продовжується під час практичної підготовки в умовах реальних загроз. Важливу роль відіграють як навчальні технології, так і психологічна підтримка, надана викладачами та інструкторами [3, с. 36].

Завдяки систематичній підготовці, що включає і фізичну, і психологічну складові, курсанти розвивають здатність протистояти стресу. Різноманітні практичні завдання, що моделюють реальні ситуації, дозволяють їм виробляти навички прийняття швидких рішень та залишатися емоційно стабільними в критичних ситуаціях. Отже, в умовах воєнного стану важливою стає наявність програм психологічної реабілітації та підтримки. Вони допомагають курсантам справлятися зі стресовими ситуаціями і мінімізувати ризики для їхнього психічного здоров'я, адже воєнний стан створює додаткові виклики для курсантів, оскільки збільшуються стресові фактори, які потребують значної стійкості та адаптації. Підготовка майбутніх правоохоронців вимагає від них не лише фізичної готовності до екстремальних ситуацій, а й вміння швидко відновлювати свої психологічні ресурси.

Можемо дійти висновку, що стресостійкість курсантів є основним фактором їхньої професійної готовності в умовах воєнного стану. Вона формується завдяки спеціальним навчальним методикам, що поєднують інтелектуальну, фізичну та емоційну підготовку, а також за допомогою практичної діяльності в умовах, наближених до реальних. Отже, можемо виокремити основні фактори, що впливають на стресостійкість курсантів: високі вимоги до професійного відбору, що ставляться до особистості курсанта, який навчається у закладі вищої освіти з особливими умовами навчання; ефективна організація навчального процесу із забезпеченням особистої безпеки постійного і перемінного складу університету в умовах воєнного стану; впровадження заходів психологічного супроводу навчання. Ці стресові фактори допомогли курсантам навчитися стійко переносити труднощі, спокійно реагувати на проблемні ситуації, контролювати емоції та проявляти вольові зусилля для подолання перешкод. Бойові дії в країні, безумовно, змінили звичний формат навчання, але курсанти сприйняли це не як непереборну перешкоду, а як виклик, до якого швидко й успішно адаптувались. Набуті навички подолання стресу дозволяють їм підтримувати високий рівень стресостійкості, що стане в нагоді в майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Валєєв Р. Г., Герасимчук Ю. В. Стресори в роботі поліцейського: підходи західних науковців. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені ЕО Дідоренка, 2019, 3.87: с. 220-234.
2. Когут О.О. Стресостійкість особистості в екстремальних умовах праці. Psychological journal, 2020. с. 65-73.
3. Когут О.О. емпіричне дослідження стресостійкості курсантів у подоланні кризи, конфліктів, фрустрації та стресів. Psychological journal. 2021. с. 35-45.

Цигікало Ганна Дмитрівна,
курсант 3 курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СЛІДЧИХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ДО ДОПИТУ

Професійно-психологічна підготовка слідчих Національної поліції України до допиту є важливим аспектом їхньої діяльності, оскільки вона безпосередньо впливає на ефективність розслідування злочинів. У процесі допиту слідчі мають враховувати психологічні особливості свідків і підозрюваних, щоб отримати достовірну інформацію та забезпечити правосуддя. Систематичне навчання психологічним методам спілкування та технікам ведення допиту дозволяє слідчим формувати довірливу атмосферу для відкритого діалогу. Особливо важливою є підготовка щодо виявлення неправди та маніпуляцій під час допиту, що вимагає від слідчих високої професійної компетентності.

Допит складається з кількох послідовних етапів: попереднє вивчення та аналіз обставин кримінального правопорушення; психологічна підготовка до проведення допиту; безпосереднє допитування; фіксація процесу та результатів допиту; аналіз і оцінка отриманих даних. Перший і останній етапи проводяться без контакту з допитуваним, тоді як другий і четвертий частково передбачають взаємодію з ним [1].

Під час допиту психологія відіграє важливу роль у трьох ключових процесах, які впливають на обсяг і глибину отриманих знань. Ці процеси включають: а) діагностику особистості допитуваного; б) застосування психологічних методів для сприяння отриманню інформації; в) оцінку отриманої інформації з точки зору її достовірності та доказової значущості [2].

Допит є складним процесом, який регламентується кримінально-процесуальними нормами і спрямований на отримання важливої інформації щодо фактів у справі. Його основна мета полягає в встановленні правдивих обставин та подій, пов'язаних з розслідуванням. Важливим етапом допиту є діагностика психологічного стану допитуваного, яка дозволяє краще зрозуміти його особистісні риси, що сприяє вибору оптимальних методів спілкування. Психологічні методи, такі як спостереження, бесіда та аналіз незалежних характеристик, допомагають оцінити поведінку, темперамент і реакції допитуваного. Результати початкових спостережень можуть бути попередніми і потребують уточнення в процесі допиту, що сприяє більш ефективному комунікаційному процесу між допитуваним та слідчим [3].

Для діагностики особистості допитуваного може використовуватися метод бесіди, адаптований для цієї мети. Бесіда, на відміну від допиту, має інший характер і цілі, не підпорядковується жорстким процесуальним нормам. Вона може проводитися

паралельно з допитом і бути спрямованою на встановлення психологічного контакту з допитуваним, а також визначення його особистісних особливостей. Така взаємодія передбачає обмін інформацією, яка не стосується безпосередньо справи, але сприяє встановленню довіри та ефективній співпраці. Бесіда часто використовується разом із допитом, оскільки допомагає отримати важливі відомості про допитуваного, зокрема демографічні дані, психічний стан та інші аспекти, що можуть впливати на формування його показань [4].

Практичні заняття та вправи повинні бути спрямовані не стільки на розвиток практичних навичок для виконання дій у різних професійних ситуаціях, скільки на формування творчого мислення спеціалістів через використання практично орієнтованих методів навчання. У процесі підготовки студентів в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання необхідно активно застосовувати навчальні полігони та інтерактивні (віртуальні) симулятори, оскільки вони ефективно сприяють розвитку здібностей студентів. Також важливим є обов'язкове включення спеціалізованих психологічних дисциплін у програми підвищення кваліфікації слідчих Національної поліції України. Доцільно проводити бінарні заняття із залученням представників державних, волонтерських та громадських організацій, що працюють із дітьми, які перебувають у конфлікті або контакті з законом. Це сприятиме ефективній співпраці під час виконання професійних завдань правоохоронними органами і допоможе забезпечити захист прав дітей, їх реабілітацію після насильства та турботу про психічне і фізичне здоров'я [4].

Отже, професійно-психологічна підготовка слідчих Національної поліції України до допиту є важливим елементом їхньої фахової діяльності. Вона спрямована на розвиток навичок ефективної комунікації, розуміння психологічних особливостей допитуваних та використання методів психологічного впливу. Особливу роль відіграє здатність слідчих встановлювати психологічний контакт з допитуваним, що забезпечує отримання достовірної інформації. Використання сучасних інтерактивних методів навчання, симуляторів та психологічних дисциплін сприяє кращій підготовці слідчих до виконання професійних завдань. Така підготовка дозволяє забезпечити ефективне розслідування та захист прав і свобод громадян.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Дульський О. Проведення слідчих (розшукових) дій слідчим: криміналістична та психологічна характеристика. Юридична психологія. 2024. Т. 1. №. 34. С. 76-85. (дата звернення: 20.10.2024).
2. Денисовський М.Д., Роденко Т.А. Тактичні особливості проведення допиту та їх характеристика. Галицькі студії: Юридичні науки. 2023. №. 1. С. 17-21. (дата звернення: 20.10.2024).
3. Маріна Ю. Психологічні аспекти проведення допиту і управління спілкуванням у конфліктних ситуаціях. Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ. 2024. №. 2. С. 293-298. (дата звернення: 20.10.2024).
4. Кощинець В., Рівчаченко О. Особливості професійно-психологічної підготовки слідчих Національної поліції України до допиту дітей–жертв насильства. Юридична психологія. 2021. Т. 28. №. 1. С. 95-102. (дата звернення: 20.10.2024).

Шелкоплясова Олександра Сергіївна,
курсант навчальної групи ДР-243,
рядовий поліції
Науковий керівник: ***Каліман Максим Романович,***
старший викладач кафедри з вогневої підготовки,
капітан поліції
Дніпровський державний університет внутрішніх справ

«ПРОФЕСІЙНА ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЯК ФАКТОР ПСИХОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОГО СТАНУ»

Професійно-психологічна підготовка поліцейських є одним із перших етапів на шляху їх самовдосконалення. Психологічна підготовка гарантує розвиток і навчання співробітників поліції, їх професійно-психологічної готовності забезпечує громадську безпеку дає змогу озброїти поліцейських знаннями, розвиток і формування професійно значущих якостей, умінь й навичок, що в сукупності дає готовність працівникам поліції до професійної діяльності.

Діяльність сучасного працівника Національної поліції України безпосередньо спрямована на захист громадян, їх прав і свобод, охорону громадського порядку і громадської безпеки, профілактику злочинів і боротьбу з правопорушеннями.[3] Працівники поліції щодня стикаються з широким спектром фізичних та психологічних загроз. Регулярне спілкування зі збудженими громадянами, істерія, паніка, участь у заходах безпеки, застосування зброї - все це є стресами у професійній діяльності поліцейських, серед яких відчуття нав'язливої небезпеки, загрози, раптового початку нападу, невизначеності ситуації, негативних емоційних реакцій та тиску з боку оточуючих є джерелом постійної присутності стресових факторів. Все це в сукупності створює хронічне перевантаження, яке погіршує психологічне та фізіологічне здоров'я поліцейських і значно знижує їхню працездатність.[1]

Під час військового стану психологічна безпека є однією з найбільш важливих проблем для поліцейських, військовослужбовців, цивільного населення та всієї держави загалом. Особи, які перебувають в зоні бойових дій, можуть зазнавати травматичних подій, які можуть сильно впливати на їхнє психічне здоров'я. Тому важливо надавати їм психологічну підтримку і допомогу, щоб вони могли успішно справлятися зі стресом та травматичними подіями. Однією з основних заходів з психологічної безпеки військових дій є зменшення рівня стресу та підвищення морального духу поліцейських, військовослужбовців та населення. Це може бути досягнуто шляхом забезпечення доступу до психологічної підтримки, яка включає консультування та психотерапію для осіб, які постраждали від війни, а також для співробітників поліції, які потребують допомоги у збереженні свого психічного здоров'я. Одним із ключових чинників успішного виконання службових обов'язків в умовах воєнного стану є здатність до стресостійкості, тобто вміння ефективно протидіяти негативним наслідкам стресових ситуацій. Однією з основних складових стресостійкості є емоційна стабільність. Поліцейські мають вміти контролювати свої емоції в умовах напруженості, зберігати холодний розум і здатність до швидкого прийняття рішень. Це особливо важливо в

ситуаціях, коли життя людей залежить від їхньої миттєвої реакції. Другим важливим аспектом є здатність адаптуватися до непередбачуваних умов. Війна – це постійна зміна обставин, тому поліцейським необхідно вміти швидко пристосовуватися до нових викликів. Це може бути робота в різних місцевостях, взаємодія з різними категоріями населення чи виконання різних завдань в умовах обмеженого часу. Формування стресостійкості у поліцейських передбачає використання різних методик та підходів. Перш за все, важливою є професійна психологічна підготовка. [2,ст.77]

До заходів, які можуть допомогти забезпечити психологічну безпеку відносяться: індивідуальна психотерапія - це форма психологічної допомоги, яка надається один на один з психологом або психотерапевтом, вона може допомогти військовослужбовцям та поліцейським управляти своїми емоціями та знайти способи зниження рівня стресу та тривоги. Також до заходів психологічної допомоги можна віднести забезпечення стабільності в місцевих громадах, яка включає забезпечення безпеки та стабільності у місцевих школах, медичних закладах та інших суспільних інститутах; забезпечення доступу до необхідної медичної допомоги та соціальної підтримки для постраждалих від війни; забезпечення доступу до інформації та комунікації з рідними та близькими для поліцейських і військовослужбовців, щоб знизити їхній рівень тривоги та стресу. Зміст психологічної готовності включають в себе інтелектуальні, емоційні і вольові властивості, професійно-моральні переконання, потреби, звички, знання, вміння і навички, педагогічні здібності. В структурі психологічної готовності до педагогічної діяльності виділяють такі компоненти: мотиваційний; орієнтаційний; пізнавально-оперативний; емоційно-вольовий; психофізіологічний; оцінюючий. [4]

Одним з найголовніших факторів у психологічній підготовці працівників поліції займають тренування в екстремальних умовах, що дає змогу прийняти до себе вивчення теорії та практики, поведінки у критичних ситуаціях, які пов’язані із підвищеним ризиком та загрозою для життя. Із появою реальної загрози та вступом у боротьбу з правопорушником, поведінка поліцейського, всі його дії повинні визначатися вмінням керувати власним психічним станом. В умовах факторів екстремальної ситуації та рівнем професійної підготовки в цілому.[1]

Отже, аналізуючи викладені вище факти, стає зрозуміло, що в процесі професійного обслуговування поліцейським часто доводиться мати справу з надмірно високим рівнем активності фізичні та емоційні навантаження, несприятливий режим праці та відпочинку, які супроводжуються високим ступенем ризику, небезпекою для життя і здоров'я. Все це вимагає від поліції високого рівня підготовки не тільки фізичної, бойової, а й психологічнаої підготовки до ефективних дій, особливо в екстремальних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лопаєва О. М. Юридичний науковий електронний журнал, 110-112, Сучасний підхід до навчання поліцейських діям в екстремальних умовах / Лопаєва Олена Миколаївна, 2018

2. Недря К.М. Стресостійкість у роботі поліцейського : навч.-практ. посіб. / К.М. Недря. – Дніпро: ДДУВС, 2020. – 124 с. URL: http://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/5718

3. Закон про національну поліцію: закон України № 580-VIII від 02.07.2015. Офіційний сайт верховної ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text (дата звернення 15.10.2024)

4. Про затвердження переліку психологічних методик: наказ МВС НПУ від 02.12.2016 N° 1257. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення 15.10.2024)

Шелкоплясова Олександра Сергіївна
здобувач вищої освіти 3-го курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Шинкаренко Інна Олександрівна,***
кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології, соціології та педагогіки
факультету підготовки фахівців для
підрозділів кримінальної поліції
Національної поліції України

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ЗЛОЧИННОЇ ПОВЕДІНКИ

Злочинність – явище складне та багатогранне, яке століттями привертає увагу вчених, мислителів та правоохоронців. Одним з ключових аспектів розуміння причин злочинності є психологічний. Саме психологічні механізми, що закладаються в особистості з дитинства і формуються протягом життя, відіграють вирішальну роль у виборі людиною чи злочинного шляху чи правослухняної поведінки.

Формування злочинної поведінки – це тривалий процес, який включає в себе взаємодію біологічних, психологічних та соціальних факторів. Біологічні особливості, такі як генетична схильність, нейрофізіологічні відхилення, можуть створювати певний підґрунтя для девіантної поведінки. Однак, саме соціальне середовище, виховання, спілкування з оточенням відіграють вирішальну роль у формуванні особистості злочинця. Одним з ключових психологічних механізмів формування злочинної поведінки є порушення процесів соціалізації. Дитина, яка зростає в дисфункціональній сім'ї, де панують насильство, агресія, байдужість, з більшою ймовірністю засвоїть девіантні норми поведінки. Відсутність позитивного прикладу, відсутність любові та підтримки з боку батьків призводить до формування низької самооцінки, відчуття неповноцінності, агресивності. Іншим важливим фактором є формування девіантних цінностей та установок. Спілкування з антисоціальним оточенням, участь у злочинних угрупованнях сприяє засвоєнню аморальних норм, виправдання злочинної поведінки. Для таких людей злочин стає нормою, а закон – перешкодою. Роль особистісних рис також не можна недооцінювати. Низький рівень емпатії, агресивність, імпульсивність, егоцентризм – все це створює сприятливий грунт для вчинення злочинів. Люди з такими рисами часто не здатні співпереживати іншим, контролювати свої імпульси, а їхні дії керуються лише власними інтересами [1, ст.98].

Для встановлення природи злочинної поведінки як результату взаємодії відповідних суб'єктивних та об'єктивних явищ і процесів необхідно визначити механістичні складові

злочинної поведінки. Основними елементами механізму злочинної поведінки є: 1) умови формування особистості; 2) мотивація; 3) конкретна життєва ситуація; 4) рішення про вчинення злочину; 5) сам процес вчинення злочину (поведінковий акт). Важливо розуміти, що мотивація до вчинення злочинів є результатом взаємодії різних факторів. Як правило, злочинна поведінка не є наслідком дії одного-єдиного фактора, а виникає в результаті комплексного впливу соціальних, психологічних, економічних та біологічних чинників.

Важливим психологічним аспектом є і раціоналізація злочинної поведінки. Злочинці часто шукають виправдання своїм вчинкам, перекладаючи відповідальність на інших, на несправедливість суспільства. Це дозволяє їм зберегти позитивну самосвідомість і продовжувати вести злочинний спосіб життя. Розуміння психологічних механізмів, що лежать в основі злочинної поведінки, є одним з ключових аспектів у боротьбі зі злочинністю та створенні більш безпечного суспільства. Це не просто академічний інтерес, а практична необхідність, яка має далекосяжні наслідки для правоохоронних органів, системи кримінального правосуддя та суспільства в цілому [3, ст.253]. Знання психологічних механізмів дозволяє виявити індивідуумів, які перебувають у групі ризику, та вчасно вжити заходів для запобігання вчиненню злочинів. На основі розуміння причин злочинності можна розробляти та впроваджувати програми, спрямовані на зміну соціального середовища, корекцію девіантної поведінки та розвиток соціальних навичок. Розуміння мотивації злочинів які спонукають людей до вчинення злочинів, дозволяє створювати більш точні профілі злочинців, що полегшує їх розшук та затримання. Важливим фактом чому важливо розуміти психологічні механізми злочинної поведнки є розробка ефективних стратегій розслідування, розуміючи психологію злочинця, слідчі можуть краще зрозуміти його дії, мотиви та способи маскування, що підвищує ефективність розслідування [2, ст.124].

Отже, психологічні механізми формування злочинної поведінки – це складне переплетення біологічних, психологічних та соціальних факторів. Розуміння цих механізмів дозволяє нам глибше проникнути в сутність злочинності і розробити ефективні стратегії боротьби з нею. Профілактика злочинності повинна починатися з дитинства, з формування здорової особистості, здатної до співпереживання, відповідальності та самоконтролю. Розуміння мотивації злочинців є необхідною умовою для розробки ефективних стратегій боротьби зі злочинністю. Замість того, щоб фокусуватися лише на покаранні злочинців, необхідно приділяти більше уваги профілактиці злочинності, тобто створенню таких соціальних умов, які б мінімізували ризик виникнення злочинної поведінки. Це включає в себе боротьбу з бідністю, безробіттям, соціальним нерівністю, а також розвиток системи освіти, яка сприяла б формуванню у молоді позитивних цінностей і навичок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бочелюк В. Й. Юридична психологія: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 335 с.
2. Мухіна Г. В. Юридична психологія: навч.-метод. посібник. Київ: ВД «Дакор», 2019. 236 с.
3. Максименко С. Д., Медведєв В. С. Юридична психологія: підручник. Київ: ВД «Слово», 2018. 448 с.

СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ

ПАВЛЕНКО Микита Андрійович
курсант 2 курсу факультету підготовки
фахівців для органів досудового розслідування
Національної поліції України,
КОМИХ Наталія Григоріївна
доцентка кафедри психології, соціології та педагогіки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЗМІНИ В СОЦІАЛЬНІЙ СТРУКТУРІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ВНАСЛІДОК ВИМУШЕНОЇ МІГРАЦІЇ

Наслідком повномасштабної російської агресії стала одна з найбільших гуманітарних катастроф XXI століття. Мільйони українців були змушені залишити свої домівки, шукаючи притулку за кордоном. Цей безпрецедентний вимушений переселення мав глибокий вплив на демографічну структуру України, суттєво змінивши її як кількісно, так і якісно.

Повернення частини українців додому та плани інших на цей крок свідчать про бажання людей повернутися до нормального життя. Однак, адаптація до нових реалій буде непростою. Втрата близьких, руйнування домівок, психологічні травми – це лише частина викликів, з якими стикаються українці, що повертаються. Розірвані родини, втрата соціальних зв’язків, погіршення психічного здоров’я – це лише деякі з проблем, з якими стикаються українці внаслідок воєнного стану та вимушеного переселення. Військовий стан призводить до перерозподілу соціальних ролей, зміни цінностей та пріоритетів [1, с. 21].

Військовий стан та вимушена міграція значно поглибили соціальну нерівність в Україні. Ті, хто залишився в країні, часто стикаються з обмеженим доступом до базових потреб, таких як житло, вода та електрика, тоді як ті, хто виїхав, мають більше можливостей для стабілізації свого життя. Ця нерівність посилює відчуття несправедливості та може призвести до соціальної напруги. Розпад сімей та зміна гендерних ролей мають значні соціальні наслідки. Діти, які вимушено розлучаються з батьками, можуть відчувати тривогу, депресію та інші психологічні проблеми. Перевантаження жінок може призвести до погіршення їхнього здоров'я та зниження якості життя.

Водночас, цифрові технології відіграють все більшу роль у формуванні нових соціальних зв'язків. Вимушені переселенці активно використовують онлайн-платформи для спілкування, обміну інформацією та пошуку підтримки. Це призводить до створення віртуальних спільнот, які доповнюють або замінюють традиційні соціальні структури. Спільна біда згуртувала українців, сприяючи формуванню нових соціальних мереж та спільнот, заснованих на взаємодопомозі та підтримці [2]. Волонтерські ініціативи, благодійні фонди та громадські організації стали важливими елементами цієї мережі, забезпечуючи допомогу тим, хто її найбільше потребує.

Трагічні події сьогодення українців викликають у людей широкий спектр емоцій - від страху та гніву до співчуття та солідарності. Ці переживання призводять до

переосмислення власного життя та місця в світі. Така ситуація в країні також сприяє розвитку таких психологічних якостей, як стійкість, адаптивність та здатність до співпереживання. Багато людей починають цінувати кожен день, проводити більше часу з рідними та близькими, приділяти увагу своєму здоров'ю та саморозвитку [3].

Вважаю, держава повинна взяти на себе відповідальність за вирішення складних соціальних проблем, спричинених воєнним станом. Це включає розробку та реалізацію програм з інтеграції переселенців, забезпечення доступу до психологічної допомоги, підтримку існуючих соціальних зв'язків та створення умов для розвитку людського потенціалу. Для забезпечення доступу до психологічної допомоги необхідно розширити мережу психологів та психотерапевтів, розробити доступні програми психологічної реабілітації та знизити соціальні стигми, пов'язані з отриманням психологічної допомоги [4, с.138].

З огляду на викладене, можу зробити висновок, що військовий стан в Україні викликав масштабну хвилю вимушеної міграції, яка залишила глибокий слід на соціальній тканині країни. Розрушені домівки, втрачені близькі, економічна нестабільність та психологічні травми – це лише деякі з наслідків, з якими стикаються мільйони українців. Для подолання цих викликів необхідна комплексна стратегія, що передбачає спільні зусилля держави, громадянського суспільства та міжнародних партнерів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вплив міграції на соціально-економічну ситуацію в Україні : аналіт. доп. / [В. Потапенко, А. Головка, О. Валевський та ін.] ; за ред. В. Потапенка. – Київ : НІСД, 2023. – 33 с.
2. Міграція та соціально-політичні настрої під час повномасштабної війни Росії проти України – дванадцята хвиля дослідження / Gradus. URL: https://gradus.app/documents/317/Gradus_EU_wave_12_UA.pdf (дата звернення: 15.10.2024).
3. Психологічні маркери війни (8–9 жовтня 2022 р.) / Соціологічна група «Рейтинг». URL:https://ratinggroup.ua/research/ukraine/vosemnadcatyy_obschenacionalnyy_opros_psihologicheskie_markery_voyny_8-9_oktyabrya_2022.html (дата звернення: 15.10.2024).
4. Білошицький С. Міжнародна міграція як різновид сучасної зброї: соціокультурний та політичний аспекти. Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2016. Вип. 2(82). С. 138–156.

ТЕХНІЧНІ НАУКИ

Novikov A.O.
4th year PhD student in Institute of Computer Science and Artificial Intelligence
Department of Mathematical Modeling and Data Analysis
V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine
Matsyi O.B.
PhD of computer science;
Associate Professor in Institute of Computer Science and Artificial Intelligence
Department of Mathematical Modeling and Data Analysis
V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine

COMPARATIVE ANALYSIS OF TRAJECTORY PREDICTION TECHNIQUES IN MULTI-AGENT SYSTEMS: TRADITIONAL VS. NEURAL NETWORK APPROACHES

Trajectory prediction is a critical component in multi-agent systems (MAS), as it enables agents to anticipate the movements of others and make informed decisions accordingly. Traditional trajectory prediction techniques, such as linear models and probabilistic approaches, have been widely used in various applications. However, the advent of neural networks (NNs) has introduced a new paradigm, offering the ability to learn from complex and non-linear data. This thesis presents a comparative analysis of traditional and neural network-based trajectory prediction techniques, with the Pac-Man game serving as a case study to illustrate their strengths and limitations.

Traditional Trajectory Prediction Techniques. Traditional trajectory prediction methods have been the cornerstone of multi-agent systems for decades. These methods often rely on mathematical models that assume linearity or probabilistic distributions in agent movements. For example, Kalman filters and Hidden Markov Models (HMMs) are frequently employed to predict future states based on past behaviors. While these techniques are computationally efficient and simple to implement, their reliance on predefined assumptions can restrict their effectiveness in dynamic environments such as the Pac-Man game, where agent behavior is non-linear and influenced by multiple variables [1, 2].

Additionally, traditional trajectory prediction methods are primarily suited for structured environments like road systems, where vehicles follow predictable lanes. However, they struggle in complex, multi-agent, or unstructured environments—particularly in situations where agents must compete or cooperate dynamically. In these cases, the absence of unified spatiotemporal reasoning becomes a significant limitation [1]. Research further suggests that most existing trajectory models lack sufficient diversity in their training data, which limits their ability to predict the full spectrum of agent behaviors, especially under unexpected scenarios [3].

Neural Network-Based Trajectory Prediction. Neural networks (NNs) offer a fundamentally different approach by learning directly from large datasets. Unlike traditional models, NNs do not require predefined assumptions about the environment or agent behavior, making them better suited to capture non-linear interactions and dependencies between agents. This adaptability is particularly advantageous for trajectory prediction in multi-agent systems, such as Pac-Man, where each agent's movements depend on others in complex and unpredictable ways [2, 4]. For instance, the use of deep reinforcement learning has been shown to improve planning in dynamic environments by modeling real-world behavior more accurately through pattern recognition and information fusion [4, 5].

In contrast to past-trajectory-based models, state-of-the-art neural networks also utilize current state information and the intended direction of movement, enabling both prediction and control of agents. This allows for more adaptive interaction between agents and improves predictive accuracy even in rapidly changing conditions [6]. Studies have shown that information fusion methods—which combine sensory inputs, behavioral data, and environmental context—outperform traditional approaches on datasets like the Waymo Open Motion Dataset, further demonstrating the effectiveness of neural networks in predicting complex, multimodal trajectories [4].

Case Study: Pac-Man Game. The Pac-Man game provides a unique testbed for comparing traditional and neural network-based trajectory prediction techniques. In this game, the movements of both Pac-Man and the ghost agents are highly dynamic, influenced by player inputs, game rules, and random elements. Traditional models such as Kalman filters could be employed to predict ghost movements based on their current positions and velocities. However, these models are often ill-equipped to account for sudden behavioral shifts or strategic maneuvers triggered by Pac-Man’s decisions [2].

In contrast, neural networks trained on gameplay data can learn to predict the ghost agents' trajectories with greater precision, capturing the complex dependencies between Pac-Man and the ghosts. For example, a recurrent neural network (RNN) model could dynamically adjust predictions based on interactions within the game, leading to more effective strategies for both Pac-Man and the ghosts [5]. This reflects findings from other studies in robotics, where neural models have proven adept at planning paths for agents in dynamic or unknown environments [5].

In broader terms, recent advances in trajectory prediction research illustrate the potential of neural networks to outperform traditional methods in multi-agent systems by incorporating scene semantics, behavioral patterns, and environmental context [3, 4]. These capabilities align with the requirements of complex games like Pac-Man, where high adaptability and fast decision-making are essential for success. The case study highlights how employing neural network-based approaches can not only enhance gameplay experience but also contribute to the development of more robust predictive models for real-world applications involving dynamic multi-agent interactions.

Comparative Analysis. The comparative analysis of traditional and neural network-based trajectory prediction techniques reveals several key insights. Traditional methods, while efficient and easy to implement, are limited by their reliance on linearity and predefined assumptions. This can make them less effective in environments where agent behavior is highly non-linear or influenced by multiple factors, as is the case in the Pac-Man game. Additionally, these traditional techniques struggle with complex, unstructured, and multi-agent environments where agents must compete and cooperate dynamically to pursue individual objectives [1]. Such challenges

highlight the limitations of trajectory prediction approaches that depend on vehicle-lane constraints, making them effective only in structured environments but unsuitable for multi-agent reasoning [1].

Neural networks, on the other hand, offer greater flexibility and accuracy in trajectory prediction by learning directly from diverse data. For example, models like those presented by Sriram et al. simulate multiple trajectory patterns, accounting for scene semantics and multi-agent interactions while maintaining constant-time inference regardless of the number of agents [3]. However, neural networks also face challenges, including the need for extensive training datasets and significant computational power [2]. Recent studies show that these models can fuse information from multiple sources—such as sensory data, historical behavior, and map layouts—resulting in more reliable predictions in dynamic environments [4]. This capability makes neural networks a promising option for games like Pac-Man, where multi-agent interactions are frequent and unpredictable.

Newer approaches have evolved to address the shortcomings of traditional methods, such as leveraging real-time state and intention information for more precise predictions, as described by Zhu et al. [6]. These advancements allow not only accurate trajectory forecasting but also adaptive vehicle control, offering a dual advantage for interactive and multi-agent systems [6]. Furthermore, techniques using recurrent neural networks (RNNs) have proven effective in dynamic environments, such as robot path planning, demonstrating that trajectory models are increasingly benefiting from neural architectures designed for complex systems [5].

The choice between traditional and neural network-based techniques ultimately depends on the specific requirements of the application. For structured, well-understood environments, traditional methods may suffice. However, in complex and dynamic systems like the Pac-Man game, neural networks provide a more robust solution, enabling enhanced decision-making through improved trajectory prediction.

Conclusion. The analysis highlights the strengths and limitations of both traditional and neural network-based trajectory prediction techniques. While traditional methods offer simplicity and efficiency, they are often outperformed by neural networks in complex scenarios. As demonstrated through studies on multi-agent systems neural networks excel in high-dimensional environments requiring adaptive behavior and spatiotemporal reasoning [2, 3]. The Pac-Man game serves as an illustrative case study, showcasing the potential of neural networks to enhance trajectory prediction and, by extension, decision-making. Future research should focus on refining these models to further improve their computational efficiency and applicability to real-world systems.

REFERENCES

1. Wang Y., Wang J., Jiang J., Xu S., Wang J. “SA-LSTM: A Trajectory Prediction Model for Complex Off-Road Multi-Agent Systems Considering Situation Awareness Based on Risk Field.” *IEEE Transactions on Vehicular Technology*, 2023, 72, pp. 14016-14027. DOI: https://doi.org/10.1109/TVT.2023.3287227

2. Wang X., Yue H., Yang Q. “Multimodal Data Trajectory Prediction: A Review.” *2023 IEEE 10th International Conference on Cyber Security and Cloud Computing (CSCloud) / 2023 IEEE 9th International Conference on Edge Computing and Scalable Cloud (EdgeCom)*, 2023, Xiangtan, Hunan, China, pp. 1-5. DOI: https://doi.org/10.1109/CSCloud-EdgeCom58631.2023.00010

3. Sriram N. N., Liu B., Pittaluga F., Chandraker M. “SMART: Simultaneous Multi-Agent Recurrent Trajectory Prediction.” *Computer Vision – ECCV 2020*, Lecture Notes in Computer Science, Vol. 12372, Springer, Cham, 2020, pp. 442-458. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-58583-9_28

4. Liao Y., Yang H., Huang F., Feng C., Gao H., Jiang R. “Trajectory Prediction in the Complex Junction Scene Using Information Fusion and Behavior Pattern Recognition.” *2023 IEEE International Conference on Unmanned Systems (ICUS)*, 2023, Hefei, China, pp. 1673-1679. DOI: https://doi.org/10.1109/ICUS58632.2023.10318295

5. Molina-Leal A., Gómez-Espinosa A., Escobedo Cabello J. A., Cuan-Urquizo E., Cruz-Ramírez S. R. “Trajectory Planning for a Mobile Robot in a Dynamic Environment Using an LSTM Neural Network.” *Applied Sciences*, 2021, 11 (22), p. 10689. DOI: https://doi.org/10.3390/app112210689

6. Zhu D., Khan Q., Cremers D. “Multi-Vehicle Trajectory Prediction and Control at Intersections Using State and Intention Information.” *Neurocomputing*, 2024, 574, p. 127220. ISSN: 0925-2312. DOI: https://doi.org/10.1016/j.neucom.2023.127220

УДК 519.86

Лях І.М.
професор кафедри інформатики та фізико-математичних дисциплін,
Повханич В.І.
аспірант кафедри програмного забезпечення систем,
Болехан І.В.
магістр кафедри інформатики та фізико-математичних дисциплін,

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА БАГАТОКРИТЕРІАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ ПРОЄКТІВ ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ЇХ ФІНАНСУВАННЯ

Сучасні інвестиційні проекти часто мають складну структуру з численними критеріями, такими як фінансові, екологічні, соціальні та технологічні. Багатокритеріальне оцінювання дозволяє систематизувати ці критерії та оцінити проекти з різних перспектив, що підвищує обґрунтованість прийнятих рішень. Крім того, через обмеженість фінансових та людських ресурсів, організації та держави повинні ретельно вибирати проекти для інвестування. Багатокритеріальне оцінювання допомагає визначити, які проекти найбільш доцільні для фінансування з точки зору їхньої вигоди та ризиків.

У сучасному бізнес-середовищі існує потреба у прозорості у процесах прийняття рішень. Багатокритеріальне оцінювання забезпечує структурований підхід до оцінки проєктів, що може бути корисним для інформування всіх зацікавлених сторін та підвищення довіри до процесів фінансування. У світі, що постійно змінюється, методи багатокритеріального оцінювання дозволяють адаптуватися до нових умов і вимог, включаючи зміни в законодавстві, технологіях та ринкових умовах. Це робить процес оцінювання проєктів більш гнучким і актуальним. Багатокритеріальне оцінювання проєктів допомагає інтегрувати концепції сталого розвитку у процеси фінансування. Це включає врахування соціальних та екологічних аспектів поряд із економічними, що підвищує загальну ефективність проєктів.

Отже, розробка інформаційної системи для багатокритеріального оцінювання проєктів щодо доцільності їх фінансування є актуальною темою, оскільки забезпечує всебічний аналіз проєктів, враховуючи різні фактори та критерії, що дозволяє автоматизувати та приймати обґрунтовані рішення в умовах невизначеності та ризиків.

Нехай системну теоретико-множинну модель задачі оцінювання проєктів щодо доцільності їх фінансування представляється наступним чином [1]:

$$\{P, K_P, K_R, K_T, M_P, M_R, M_T, G_P, G_R, G_T, L, M_A | Y(f)\}. \quad (1)$$

Де:

$P = (p_1; p_2; \dots; p_n)$ – множина проєктів, що подаються на розгляд деяким експертам для фінансування інвесторами;

K_P – інформаційні моделі критеріїв (груп критеріїв) оцінювання важливості ідеї проекту;

K_R – інформаційні моделі критеріїв оцінювання ризик-орієнтованих факторів впливу, що потенційно призведуть на успішність реалізації проекту;

K_T – інформаційні моделі критеріїв (груп критеріїв) оцінювання факторів людського впливу та команди реалізаторів проекту;

M_P – нечітка модель оцінювання важливості проекту;

M_R – нечітка модель оцінювання ризиків реалізації проекту;

M_T – нечітка модель оцінювання компетенцій команди реалізаторів проекту;

G_P – ціль важливості регіону, де буде реалізований проект;

G_R – ціль прийнятних ризиків;

G_T – ціль компетентності суб'єктів реалізації проекту;

L – експертні висновки щодо можливості досягнення мети підвищення стійкості, шляхом реалізацією даного проекту за підтримки інвесторів та врахування їх цілей;

M_A – модель агрегування вихідних даних для виведення рівня прийняття рішень доцільності фінансування проекту.

В результаті отримуємо вихідну оцінку $f = \mu_Y\big(f(\varphi_e)\big)$ та рівень Y, що містить зміст доцільності фінансування проекту, враховуючі цільові потреби інвесторів G та висновки експертів L, тим самим підвищуючи безпеку фінансування проєктів.

Оцінювання проєктів для визначення їх доцільності фінансування буде використовуватись різними організаціями, включаючи державні установи, міжнародні фонди, банки та інвесторів. Основна мета такого оцінювання полягає в тому, щоб визначити, наскільки проект відповідає стратегічним цілям, економічно доцільний та стійкий у довгостроковій перспективі.

Ключові користувачі такого підходу.

1. Державні інституції – для оцінки проєктів, що можуть отримати бюджетне фінансування або гранти.
2. Міжнародні організації – для проєктів транскордонного співробітництва, розвитку інфраструктури та гуманітарної допомоги.
3. Фінансові установи (банки, інвестори) – для оцінки інвестиційної привабливості проєктів.
4. Грантові фонди – для оцінки проєктів, які претендують на отримання фінансування на соціальні, інноваційні або екологічні ініціативи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Kelemen M., Gavurova B., Polishchuk V. A Complex Hybrid Model for Evaluating Projects to Improve the Sustainability and Health of Regions and Cities // International Journal of Environmental Research and Public Health. – 2022. – Т. 19, №8217. – doi:10.3390/ijerph19138217.

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ

Крістіна АНОХІНА
курсантка
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування НПУ
Володимир РОГАЛЬСКИЙ
старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки,
майор поліції

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ БОЙОВИХ МИСТЕЦТВ У СИСТЕМІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.

Для великого різноманіття бойових мистецтв, що існують в світі характерні різні форми підготовки та самого ведення бою. Для одних притаманні показові безконтактні виступи, для інших – обмежено контактні (карате без контакту), інші характеризуються частиною вправ щодо спрямовані на захист неозброєної особи від озброєної, і, нарешті останні є контактними єдиноборствами з використанням лише фізичної сили супротивників.

Для широкого спектру бойових мистецтв, які існують у світі, характерні різні форми підготовки та способи ведення бою. Деякі з них спрямовані на показові безконтактні виступи, які акцентують увагу на техніці та гнучкості виконання рухів, інші - на обмежено контактні єдиноборства, такі як карате без контакту, де удари виконуються, але не спрямовуються безпосередньо на супротивника. Є також бойові мистецтва, що спеціалізуються на захисті неозброєної особи від озброєного нападника, де ключову роль відіграють техніки ухилення, блокування і роззброєння. Нарешті, існують контактні види єдиноборств, де основою є фізичне протистояння з використанням сили супротивників, таких як боротьба, бокс чи джиу-джитсу.

В Україні система підготовки працівників силових структур враховує не лише теоретичну та практичну підготовку з питань організації та виконання службових обов'язків, але й надає значну увагу прикладним дисциплінам, які забезпечують виконання службових завдань у реальних умовах. Серед таких напрямків підготовки особливо виділяються розвиток фізичних якостей, здатність оперативно та ефективно діяти в екстремальних ситуаціях, що вимагають спеціальних навичок. Зокрема, в рамках фізичної підготовки значна увага приділяється загальній фізичній розвиненості: бігу, плаванню, тренуванням у спортивних секціях, особливо тих, де перевага надається єдиноборствам, що дозволяють максимально наблизити фізичну підготовку до умов реальної боротьби.

Слід також наголосити, що діяльність різних силових підрозділів та структур має свої особливості, і завдання, які вони виконують, значно різняться. Для поліції, на відміну від військових підрозділів, головне завдання полягає у підтримці правопорядку та боротьбі зі злочинністю, що включає як превентивну діяльність, так і активні дії з припинення

порушень та затримання правопорушників. Поліцейські, виконуючи ці завдання, повинні забезпечувати затримання осіб з мінімальним ризиком для життя та здоров'я, як власного, так і громадян, які можуть бути присутніми на місці події. Таким чином, система поліцейської підготовки орієнтована на ефективне використання сили в межах закону з мінімальним завданням шкоди затриманим особам [1, 71 с.].

Система підготовки поліцейських значно відрізняється від військової, де завдання зосереджені на знищенні противника з використанням озброєння. Поліцейські, у свою чергу, зобов'язані діяти так, щоб затримати злочинця живим і, за можливості, без серйозних пошкоджень, аби він був переданий до відповідних органів для подальшого судового розгляду. Поліцейські нерідко стикаються із злочинцями, що можуть використовувати різноманітні засоби для нападу чи захисту, зокрема зброю. У зв’язку з цим, система підготовки поліцейських повинна включати розвиток не лише фізичної сили, але й спеціальних навичок з ефективного застосування контратакуючих технік, захисних прийомів та навичок роззброєння [2].

У сучасній системі підготовки українських поліцейських значна увага приділяється навчанню комплексу фізичних прийомів, які умовно можна розділити на кілька компонентів:

- захисно-контратакуючі дії від ударів кінцівками;
- захисно-контратакуючі дії від ударів ножем або іншими предметами;
- звільнення від захватів з мінімальним заподіянням шкоди;
- дії щодо обеззброєння злочинця [3, 386 с.].

Ці складові відображають контратакуючу та захисну спрямованість системи фізичної підготовки поліцейських, де наголос робиться на здатність контролювати ситуацію, захищати себе та забезпечувати затримання правопорушників у межах правових норм. Такий підхід є надзвичайно важливим, оскільки дозволяє не лише забезпечити ефективне виконання службових завдань, але й мінімізувати ризики для здоров'я поліцейських та громадян.

У зв’язку з різноманітністю викликів, з якими стикаються поліцейські, включення до системи підготовки виключно одного виду бойового мистецтва є неможливим. Оптимальним є часткове запозичення окремих прийомів з різних бойових мистецтв, таких як дзюдо, айкідо, карате та інші. Це дозволяє адаптуватися до специфіки ситуацій, в яких поліцейські можуть опинитися, і надавати адекватну реакцію в рамках закону. Таке інтегрування різноманітних бойових технік дозволяє створити комплексну систему підготовки, що відповідає сучасним вимогам правоохоронної діяльності, спрямованої на забезпечення безпеки громадян та підтримання правопорядку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Колісниченко В.В., Боровик М.О. Досвід професійної підготовки майбутніх працівників поліції країн Західної Європи. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. наук. пр. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. тактич. та спец.-фіз. підгот. ф-ту № 2. Харків : ХНУВС, 2020. С. 70-72

2. Кушніренко Р. О., Д. В. Константинов. Використання бойових мистеств у процесі підготовки поліцейських в Україні. 2022.

3. Анісімов Д., Шеверун В. Сучасні аспекти вдосконалення рівня фізичної підготовки майбутніх правоохоронців засобами єдиноборств. 2021. С. 284-288.

Крістіна АНОХІНА
курсантка
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування НПУ
Володимир РОГАЛЬСКИЙ
старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки,
майор поліції

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

РОЛЬ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ

Особиста безпека працівників поліції в наш складний час є одним з важливих чинників для успішного вирішення їх службових завдань, особливо в умовах виникнення надзвичайних ситуацій. Особисту безпеку працівників поліції треба розглядати як обов'язок, а не право співробітників. Забезпечення особистої безпеки – одна з основних функцій, які виконують співробітники поліції, що може врятувати їм життя в різних ситуаціях службово-бойової діяльності. Тому забезпечення безпеки працівників поліції є пріоритетним завданням для самих працівників поліції, суспільства та держави.

Фізична підготовка є не лише компонентом професійного тренування поліцейських, але й важливим фактором, що визначає здатність правоохоронців ефективно виконувати службові завдання та забезпечувати власну безпеку під час їх виконання. З огляду на підвищену загрозу фізичного насильства та терористичних актів, сучасна поліцейська діяльність вимагає від правоохоронців постійної готовності до активного та динамічного протистояння злочинцям, що включає як фізичну силу, так і вміння використовувати спеціальні засоби й зброю.

Сьогодні, в умовах зростання тяжких злочинів проти особистості, організованої злочинності, необхідність забезпечення безпеки працівників поліції набуває особливої актуальності. Поліцейські часто стикаються із ситуаціями, коли життя або здоров'я громадян та їх власне піддається загрозі, що вимагає не лише фізичної витривалості, а й швидкої реакції, рішучості та навичок самозахисту. Як свідчить світовий досвід, високий рівень фізичної підготовки допомагає поліцейським не лише уникати травм, а й діяти максимально ефективно у випадках екстремальних ситуацій [1].

Одним із ключових напрямків забезпечення безпеки поліцейських є підготовка до використання зброї та спеціальних засобів, а також тренування у відпрацюванні типових тактичних дій. У багатьох країнах, таких як США, Німеччина, Велика Британія, під час первісного професійного навчання та регулярної перепідготовки працівники поліції проходять спеціалізовані курси, що включають фізичну та психологічну підготовку, розроблені для адаптації до різноманітних небезпечних ситуацій. Програми типу «Will to Survive» та «Survive on the Street» вчать поліцейських основним принципам виживання,

включаючи фізичні тренування, стратегії уникнення ризиків, відпрацювання навичок самозахисту та використання зброї.

Ключовими складовими підготовки працівників поліції є три основні елементи: фізична підготовка, інтелектуально-психологічна готовність та вміння кваліфіковано використовувати спеціальні засоби та зброю. Високий рівень фізичної готовності дозволяє поліцейським бути стійкими до великих фізичних навантажень, швидко реагувати на загрози та успішно долати фізичні бар'єри. Інтелектуально-психологічна підготовка сприяє розвитку стійкості до стресу, що є важливим фактором у небезпечних ситуаціях, де прийняття рішень має бути швидким і точним. Володіння зброєю та спеціальними засобами вимагає регулярних тренувань і підготовки, що дозволяє працівникам поліції застосовувати їх швидко і точно [2].

Засоби індивідуального захисту та екіпірування, такі як бронежилети, каски, захисні окуляри та інші спеціальні предмети, також відіграють важливу роль у захисті поліцейських під час виконання службових обов'язків. Однак ефективність такого екіпірування значною мірою залежить від загальної фізичної підготовки та навичок працівника. Належний рівень фізичної підготовки забезпечує здатність поліціянтів ефективно використовувати захисне спорядження під час активних дій, наприклад, переслідування злочинця, виконання спеціальних операцій або евакуації людей у надзвичайних ситуаціях.

Важливо також відзначити, що в сучасних умовах, коли службова діяльність поліцейських часто пов'язана з роботою в екстремальних умовах, систематичне вдосконалення фізичної підготовки має відбуватися з урахуванням індивідуальних особливостей кожного працівника. Професійні тренери та інструктори повинні враховувати фізичні можливості, вік та рівень загальної підготовленості кожного працівника для досягнення максимальних результатів [3].

Фізична підготовка включає не лише силові вправи, але й тренування, спрямовані на підвищення витривалості, гнучкості та координації рухів. Поліцейські повинні регулярно брати участь у тренуваннях, що імітують реальні ситуації, з якими вони можуть зіткнутися під час службової діяльності, включаючи протистояння нападникам, фізичне затримання злочинців та швидке реагування на загрози. Крім того, важливим аспектом є відпрацювання навичок самозахисту та основ бойових мистецтв, що дозволяє поліцейським бути більш впевненими у власних діях та ефективно захищати себе.

Таким чином, фізична підготовка є невід'ємним елементом професійної підготовки поліцейських. Забезпечення високого рівня фізичної підготовленості сприяє підвищенню ефективності виконання службових обов'язків, зниженню ризиків травматизму та підвищенню рівня особистої безпеки правоохоронців. Це, в свою чергу, позитивно впливає на загальний рівень безпеки у суспільстві та сприяє зміцненню довіри громадян до правоохоронних органів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Поливанюк В. Д.Особиста безпека працівників поліції під час виконання службових обов'язків. 2021.
2. Головко В. М. Роль фізичної підготовки поліцейського в процесі формування та вдосконалення професійних вмінь та навичок. 2020.
3. Шевченко Т. В. Зарубіжний досвід забезпечення особистої безпеки поліцейського в екстремальних умовах. 2022.

Бодня Арсеній Анатолійович
курсант 3-го курсу ФПФОДР НПУ
рядовий поліції
Науковий керівник: ***Порохнявий Андрій Вікторович***
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

РОЛЬ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Тема фізичної підготовки є однією з ключових у підготовці сучасних поліцейських, оскільки вона безпосередньо впливає на їх здатність ефективно виконувати службові обов'язки. Поліцейські часто стикаються з ситуаціями, що потребують не лише швидкої реакції, а й значної фізичної витривалості, сили та координації. Від переслідування злочинців до захисту громадян у небезпечних умовах — фізична форма є невід'ємною складовою успішного виконання цих завдань. У даній доповіді розглянемо, як фізична підготовка впливає на професійну діяльність поліцейських, які її основні складові, та чому регулярні тренування та підтримка фізичного здоров'я є важливими для забезпечення їхньої ефективності та безпеки піполіцейського.

Фізична підготовка працівників Національної поліції України була й залишається однією з найважливіших складових їх професійної діяльності. Вона дає поліцейським змогу протидіяти багатьом підготовленим правопорушникам та бути готовим до надзвичайних ситуацій. Для виконання повноважень поліції, які на поліцейських покладені Законом України «Про Національну поліцію», а саме, статтями 23 та 24, суттєво необхідно мати хороше здоров'я, достатній рівень фізичної підготовленості та психологічної. Варто тут зазначити, що зміни в суспільстві, такі як зростання рівня ожиріння у людей та малорухливого способу життя, негативно впливають на здоров'я людей, у тому числі й поліцейських. Фізична підготовка покращує у поліцейських також і рівень психологічної підготовленості та розвантажує поліцейських від їхньої інтенсивної роботи, яка потребує великого навантаження. А якщо у поліцейських буде слабке здоров'я, тоді вони будуть слабкі й не тільки фізично, а й психологічно, що зробить їх більш вразливими для правопорушників та різних хвороб, що вплинуть на їхнє майбутнє. Фізична підготовленість дає впевненість поліцейським у своїх діях, допомагає ефективно боротися зі стресом та швидко приймати рішення у небезпечних ситуаціях [1].

Варто зазначити слова доктора юридичних наук Бортника С. М., який каже, що фізична підготовка поліцейських – це триваючий процес, метою якого є насамперед збереження життя і здоров'я творчої та трудової активності, забезпечення належного рівня фізичної готовності та всебічний розвиток фізичних якостей, набуття теоретичних знань, формування спеціально-прикладних та життєво важливих умінь і навичок, необхідних для виконання оперативно-службових завдань. Навчання з фізичної підготовки передбачає формування та вдосконалення в поліцейських: рухових якостей і навичок, необхідних у повсякденній діяльності та в разі виникнення екстремальних

ситуацій; витривалості, швидкісних і силових рис, які забезпечують можливість переслідування правопорушника та перевагу в силовому протистоянні під час його затримання, зокрема з подоланням природних і штучних перешкод; навичок самоконтролю за фізичним станом і станом здоров'я у процесі виконання фізичних вправ; практичних навичок застосування прийомів самозахисту, особистої безпеки, фізичного впливу тощо [4].

Згідно із законодавством, фізична підготовка є одним із видів службової підготовки і являє собою комплекс заходів спрямованих на удосконалення рухових умінь та навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей з урахуванням його професійної діяльності, що робить працівника поліції справжнім професіоналом та дає можливість швидкого і ефективного реагування на раптову небезпечну ситуацію [2].

Законодавство передбачає, щоб усі, хто хоче стати поліцейським, складали заліки з вогневої підготовки, а саме з таких вправ, як:

1) 100 метрів;
2) 1000 метрів;
3) Комплексно-силова вправа [1, 2, 4].

Ці усі нормативи стосуються поліцейської діяльності та направленні на покращення усіх навичок поліцейського. Упродовж усієї своєї діяльності, кожен поліцейський складає заліки з цих нормативів. Це тримає поліцейського у тонусі завжди, що є дуже добре для нього. Також, окрім цих основних вправ, поліцейський упродовж своєї роботи або курсанти вищих навчальних закладів зі специфічними умовами навчання можуть складати заліки із таких вправ, як: підтягування на перекладені, біг на 3000 метрів та човниковий біг, які не менш впливають на покращення здоров'я та фізичних якостей [2, 3].

Отже, на сьогоднішній день, сучасний фізичний розвиток кожного з поліцейських має бути ефективним та направленим на покращення їхніх якостей для виконання функцій поліції. Поліцейські у своїй діяльності мають також додатково займатися спортом, оскільки він допомагає укріпити своє психологічне здоров'я та відпочити від проблем на роботі.

ДЖЕРЕЛА ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 року № 580 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#n189

2. Наказ Міністерства внутрішніх справ України 26.01.2016 № 50 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19 лютого 2016 року № 260/28390 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16/conv#n1216

3. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 01.12.2021 № 888 «Про затвердження Змін до Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України» Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17 грудня 2021 року № 1626/37248 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1626-21#Text

4. Наукова робота доктора юридичних наук, Бортника С. М., «ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЙОГО ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ» Харківський національний університет внутрішніх справ України. Харків – 2021. ст. 15. URL: https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e86566ac-b37f-44b9-bfba-02c8e879f09c/content#:~:text=%D0%92% BE

Ігор ДЕКУСАР
курсант
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування НПУ
Андрій ПОРОХНЯВИЙ
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

МЕТОДИ ТА ПІДХОДИ ДО ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Фізична підготовка поліцейських є однією з ключових складових їхньої професійної діяльності, і підходи до її організації суттєво відрізняються в різних країнах світу. Однак існують певні спільні риси, що роблять процес тренувань ефективним та орієнтованим на потреби правоохоронних органів у сучасних умовах. Основним завданням такої підготовки є розвиток базових фізичних якостей – витривалості, сили, швидкості, координації, гнучкості та реакції, що є фундаментальними для виконання завдань у стресових та небезпечних умовах.

Наприклад, у Сполучених Штатах методики фізичної підготовки поліцейських включають використання функціональних тренувань, що моделюють реальні операційні ситуації, з якими правоохоронці можуть зіткнутися на службі. Такі тренування передбачають фізичні вправи, що спрямовані на розвиток навичок, необхідних для затримання підозрюваних, подолання перешкод та ведення бою з озброєними злочинцями. Поліцейські також проходять тренування з використанням симуляторів, що дозволяє підготувати їх до конкретних сценаріїв, як-от робота в умовах масових заворушень або ліквідація терористичних загроз. Важливим елементом американської системи підготовки є акцент на командній роботі, що допомагає поліцейським діяти злагоджено та ефективно під час реальних операцій.

У Європі, зокрема у Німеччині та Франції, велика увага приділяється підготовці поліцейських до роботи в умовах екстремальних ситуацій. Це включає розвиток не тільки фізичних, але й психологічних якостей, що допомагає правоохоронцям залишатися зібраними і приймати правильні рішення навіть під тиском. У таких країнах поліцейські також проходять тренування у симуляційних центрах, де відтворюються реальні бойові ситуації, що дозволяє їм відпрацьовувати техніки дій в умовах стресу. Важливим аспектом є також розвиток фізичної витривалості через інтенсивні кардіотренування, які допомагають поліцейським зберігати енергію протягом довгих годин активних операцій.

Підготовка жінок-поліцейських є ще одним важливим аспектом фізичної підготовки, що враховує особливості фізіології, але при цьому забезпечує рівні вимоги до фізичних навантажень. У Великобританії розроблені спеціальні тренувальні програми для жінок, які включають вправи на розвиток сили та витривалості, але з акцентом на безпеку та

уникнення травм. Це дозволяє забезпечити рівні можливості для жінок у службі, не знижуючи при цьому стандартів фізичної готовності. Інші країни також застосовують індивідуальний підхід до підготовки поліцейських жінок, забезпечуючи необхідні ресурси для їхнього професійного розвитку.

Окремо варто зазначити методи фізичної підготовки поліцейських у країнах, де велика увага приділяється військовим навичкам, наприклад у Росії. У цій країні фізична підготовка тісно пов'язана з військовою дисципліною, що включає в себе не тільки силові та кардіотренування, але й розробку стратегії поведінки в умовах збройного конфлікту. Поліцейські проходять комплексну підготовку, яка включає як фізичні вправи, так і навички виживання та адаптації до екстремальних умов. Такий підхід допомагає розвивати в правоохоронців не лише фізичні навички, але й психологічну витривалість, яка є критично важливою в умовах небезпеки.

Таким чином, методи та підходи до фізичної підготовки поліцейських суттєво різняться в різних країнах, однак основна мета залишається спільною – забезпечити правоохоронцям високий рівень фізичної і психологічної готовності для виконання завдань у небезпечних умовах. Успішна фізична підготовка допомагає поліцейським нелише ефективніше захищати себе і громадян, але й підвищує загальний рівень безпеки в суспільстві.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Ковальчук, М. М. (2017). Фізична підготовка працівників поліції: порівняльний аналіз національних та міжнародних стандартів.
2. Петренко, В. О. (2019). «Методи фізичної підготовки працівників правоохоронних органів: національні особливості та міжнародний досвід.»

Ігор ДЕКУСАР
курсант
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування НПУ
Андрій ПОРОХНЯВИЙ
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

РОЛЬ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ЗАПОБІГАННІ ТРАВМАТИЗМУ СЕРЕД ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Поліцейські часто стикаються з ситуаціями, що вимагають від них швидкої реакції, значних фізичних навантажень та витривалості. Відсутність належної фізичної підготовки може призвести до травм, що не тільки перешкоджають виконанню службових обов'язків, але й загрожують життю як самого правоохоронця, так і громадян. У таких умовах роль фізичної підготовки в запобіганні травматизму є особливо важливою, оскільки регулярні тренування допомагають зміцнити м’язи, суглоби, кістки та розвинути координацію рухів, що мінімізує ризики під час виконання оперативних завдань.

Фізична підготовка поліцейських включає тренування на витривалість, що допомагає уникати травм, пов'язаних з тривалими фізичними навантаженнями, такими як переслідування злочинців або тривала охорона порядку під час масових заходів.

Фізична витривалість дозволяє поліцейським підтримувати високий рівень активності протягом тривалого часу, не відчуваючи втоми, що може призвести до помилок або неуважності. Крім того, витривалість допомагає уникати перевантажень, які можуть призвести до травм, таких як розтягнення м'язів або пошкодження суглобів. Поліцейські, які регулярно проходять тренування на витривалість, менше схильні до ризику травмування під час тривалих оперативних дій, оскільки їх організм здатен ефективніше переносити фізичні навантаження.

Не менш важливим аспектом фізичної підготовки є розвиток сили та гнучкості. Поліцейські часто стикаються з необхідністю виконувати дії, що потребують значної фізичної сили, такі як затримання підозрюваних або переміщення важких об'єктів. Сильні м'язи та міцні суглоби дозволяють виконувати ці завдання без ризику травмування. Наприклад, поліцейські можуть використовувати спеціальні прийоми фізичної сили для нейтралізації агресивних осіб, що потребує хорошого фізичного тренування. Без належної фізичної підготовки такі дії можуть призвести до пошкодження м'язів або розриву зв'язок.

Розвиток гнучкості є ще одним ключовим фактором запобігання травматизму. Гнучкість дозволяє поліцейським здійснювати рухи з максимальною амплітудою, що важливо під час виконання різких маневрів, наприклад, під час переслідування або затримання злочинців. Поліцейський з розвиненою гнучкістю має більше шансів уникнути травм, пов'язаних із розтягненням або надривом м'язів та сухожиль, оскільки їхнє тіло краще адаптується до навантажень і різких змін рухів.

Координація рухів також є важливим елементом фізичної підготовки, що допомагає знижувати ризик травм під час виконання оперативних дій. Поліцейські часто працюють в умовах, де потрібно швидко приймати рішення і виконувати дії, що потребують високого рівня точності. Наприклад, під час арешту підозрюваного або подолання перешкод на шляху переслідування, поліцейський повинен діяти чітко і швидко. Високий рівень координації дозволяє правоохоронцям уникати помилок, які можуть призвести до падіння або пошкодження частин тіла.

Окрім фізичних аспектів, важливим фактором запобігання травматизму є також розвиток навичок самооборони. Поліцейські часто стикаються з агресивними особами, які можуть намагатися завдати їм фізичної шкоди. Вміння захищати себе без використання надмірної сили дозволяє поліцейським уникати отримання травм під час конфліктних ситуацій. Навчання технікам самооборони допомагає поліцейським використовувати свою фізичну силу та координацію таким чином, щоб максимально знизити ризик отримання травм як для себе, так і для правопорушника.

Значну роль у запобіганні травмам відіграють тренування, що моделюють реальні ситуації. Такі тренування дозволяють поліцейським відпрацьовувати свої дії в умовах, наближених до реальних, що допомагає уникати помилок і покращує здатність оперативно реагувати на загрози. Наприклад, симуляції фізичних сутичок або ситуацій із переслідуванням дозволяють відточити техніки і знизити ризик травмування під час реальних дій. У таких тренуваннях акцент робиться на тому, щоб поліцейські діяли швидко і точно, що знижує ймовірність неправильних рухів або використання надмірної сили, що може призвести до травм.

Нарешті, фізична підготовка допомагає поліцейським підтримувати загальний рівень здоров'я та фізичної форми, що також впливає на запобігання травматизму. Регулярні тренування зміцнюють імунну систему, покращують обмін речовин і сприяють кращому відновленню організму після навантажень. Поліцейські, які підтримують свій організм у хорошій фізичній формі, швидше відновлюються після фізичних навантажень і менш схильні до травм через перенапруження або стрес.

Отже, роль фізичної підготовки в запобіганні травматизму серед поліцейських є багатогранною і надзвичайно важливою. Вона охоплює не лише фізичні аспекти, такі як розвиток сили, витривалості, гнучкості та координації, але й допомагає розвивати навички самооборони та стратегії поведінки в екстремальних ситуаціях. Завдяки систематичним тренуванням поліцейські можуть значно знизити ризик отримання травм і підвищити свою здатність ефективно виконувати службові обов'язки в будь-яких умовах.

1. Журавель, М. В. (2021). "Фізична підготовка як основний чинник профілактики травматизму серед працівників поліції." *Медичний журнал Національної академії медичних наук України*. Стаття аналізує вплив тренувань на профілактику травматизму у працівників силових структур.

2. Ковтун, О. П. (2020). "Профілактика травм у поліцейських через фізичну підготовку." *Науково-практичний журнал "Охорона здоров'я України"*.

Дем'янець Ігор Олександрович
курсант 3 курсу н.г. ДР-245
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування Національної поліції України
Чоботько Маргарита Анатоліївна
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ

Фізична підготовка спеціальних підрозділів поліції є одним із ключових елементів забезпечення їхньої готовності до виконання особливо небезпечних і складних завдань. Поліцейські цих підрозділів часто стикаються з ситуаціями, що вимагають надзвичайної фізичної витривалості, сили, швидкості реакції та високого рівня концентрації. Їхня робота включає нейтралізацію збройних злочинців, проведення антитерористичних операцій, забезпечення безпеки під час масових заходів та виконання інших спеціальних завдань, які вимагають максимальної фізичної і психологічної підготовки. Саме тому фізична підготовка для спецпідрозділів поліції має свою специфіку, яка відрізняється від базової підготовки правоохоронців загального складу.

Комплекс тренувань для спецпідрозділів включає розширені силові, кардіо- та функціональні тренування, а також розвиток витривалості й навичок самозахисту. Особлива увага приділяється стресостійкості та здатності діяти швидко і точно навіть у небезпечних ситуаціях. Вступ до теми фізичної підготовки спеціальних підрозділів поліції дозволяє заглибитися у питання необхідних стандартів, методів підготовки, а також оцінити важливість фізичної форми у забезпеченні ефективності та безпеки під час виконання службових завдань.

Дослідники О. І. Каранкевич, В. А. Барташ та І. Ю. Махута в ході опитування працівників правоохоронних органів визначили важливість розвитку основних фізичних якостей, які мають вирішальне значення під час затримання правопорушників. Науковці встановили, що найбільшу роль у застосуванні прийомів фізичного впливу відіграють силові якості, тоді як трохи менше значення мають швидкісні, витривалість та координаційні здібності [2].

Патрульні поліцейські проходять ряд фізичних нормативів, які оцінюють їхню готовність до виконання службових обов'язків. Серед основних нормативів можна виділити біг на 100 метрів, що перевіряє швидкість реакції та здатність до швидкого пересування в критичних ситуаціях. Час, який поліцейський повинен продемонструвати, зазвичай не перевищує 14 секунд. Крім того, біг на 1 кілометр є важливим тестом на витривалість; час для проходження дистанції 1 км не повинен перевищувати 3 хвилин 45 секунд.

Також проводяться тести на силу верхньої частини тіла, зокрема підтягування. Поліцейські повинні виконати не менше10 підтягувань, що свідчить про їхню фізичну підготовленість. Віджимання є ще одним важливим показником; в цій вправі поліцейські мають продемонструвати мінімум 20–30 повторів. Присідання також оцінюють силу м'язів нижньої частини тіла, і поліцейські повинні виконати близько 30–50 присідань за один підхід.

Додатково можуть використовуватися пробіги на витривалість, такі як біг на 3000 або 2000 метрів, що дозволяє оцінити загальну фізичну підготовленість. Також проводяться

тести на координацію і гнучкість, які можуть включати вправи на баланс та специфічні рухи, що допомагають оцінити здатність поліцейського виконувати різні дії в умовах стресу. Всі ці нормативи спрямовані на забезпечення високої фізичної готовності поліцейських до виконання їхніх службових обов'язків, що є критично важливим для підтримання правопорядку та безпеки в суспільстві.

Аналіз нормативних документів, що регулюють організацію професійної підготовки працівників органів внутрішніх справ України, показав, що відбулося зменшення кількості годин, відведених на фізичну підготовку для працівників патрульної служби, з 192 до 108 годин на рік. Це зменшення стало можливим завдяки виділенню загальної фізичної підготовки на самостійне опанування поліцейськими. У чинному положенні «Про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» зазначено ці зміни.

Формування і вдосконалення рухових умінь і навичок, а також розвиток фізичних якостей і здібностей поліцейського відбувається в процесі занять фізичною підготовкою в рамках системи службової підготовки. Цей процес є невід'ємною частиною професійної діяльності правоохоронців, оскільки він допомагає їм ефективно виконувати свої обов’язки в умовах підвищеного ризику та стресу. Заняття фізичною підготовкою включають різноманітні тренування, спрямовані на розвиток сили, витривалості, швидкості, координації та гнучкості, що є критично важливими для успішного виконання службових завдань. Поліцейські повинні бути готові до різноманітних ситуацій, від затримання злочинців до надання допомоги в надзвичайних ситуаціях, що вимагає високого рівня фізичної підготовки [1].

Фізична підготовка спеціальних підрозділів поліції є критично важливим аспектом, що забезпечує готовність працівників до виконання складних і небезпечних завдань у різних умовах. Аналіз показує, що зменшення годин, відведених на фізичну підготовку, з 192 до 108 годин на рік може негативно вплинути на якість підготовки поліцейських, оскільки ефективність їх роботи безпосередньо залежить від розвитку основних фізичних якостей, таких як сила, витривалість і швидкість реакції. Нормативи, що включають різноманітні тести на фізичну готовність, мають на меті оцінити готовність поліцейських до виконання службових обов'язків у стресових ситуаціях.

Професійна підготовка повинна враховувати специфіку діяльності правоохоронців та включати різні елементи, спрямовані на розвиток ключових фізичних якостей. Заняття фізичною підготовкою допомагають формувати рухові уміння і навички, що необхідні для успішного виконання службових завдань, таких як затримання злочинців або реагування на надзвичайні ситуації. Тому важливо повернутися до адекватних обсягів фізичної підготовки та забезпечити необхідні ресурси для покращення загальної фізичної форми працівників поліції, що, у свою чергу, сприятиме підвищенню їхньої ефективності та безпеки у виконанні службових обов'язків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26.01.2016 року № 50.

2. Каранкевич А. И. Профессионально важные физические качества сотрудников криминальной милиции / А. И. Каранкевич, В. А. Барташ, И. Ю. Махута // Международная научно-методическая конференция – Актуальные проблемы огневой, тактико-специальной и профессионально-прикладной физической подготовки : сборник научных трудов. – Могилев : Могилев. институт МВД, 2014. - С. 348 – 357.

Забудський Олександр Павлович,
курсант 3-го курсу ФПФОДР НПУ
Науковий керівник: ***Чоботько Маргарита Анатоліївна***
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ

Фізкультурно-спортивна реабілітація – це система заходів, застосування фізичних вправ для відновлення здоров'я особи та спрямованих на поновлення і зрівноважування завдяки заняттям фізкультурою і спортом функціональних можливостей її організму для покращення фізичного і психологічного стану.

Відповідно до частини другої статті 40 Закону України «Про реабілітацію інвалідів» фізкультурно-спортивна реабілітація спрямовується на підвищення рухової активності, оздоровлення, формування компенсаторних функцій організму і позитивної мотивації в інвалідів, дітей-інвалідів до суспільної адаптації.[1]

Існує п'ять видів заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації осіб з інвалідністю, а саме:

- реабілітаційно-спортивні збори для осіб з інвалідністю (проводить Український центр з фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт");
- всеукраїнські оздоровчі табори для осіб з інвалідністю (проводить Національний комітет спорту інвалідів України);
- табори фізкультурно-спортивної реабілітації для осіб з інвалідністю (проводять Фонд соціального захисту інвалідів та регіональні центри з фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт");
- реабілітаційно-спортивні збори за участі бійців АТО, які отримали поранення або інвалідність внаслідок участі в бойових діях на сході України (проводить Національний комітет спорту інвалідів України);
- програма активної реабілітації «Повернення до життя» (проводять Всеукраїнське громадське об'єднання «Національна асамблея інвалідів України», Національний комітет спорту інвалідів України за підтримки Офісу Агенції НАТО з підтримки і постачання (NSPA) в Україні, Міністерство соціальної політики України та Міністерство молоді та спорту України).[2]

Систему реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю складають:

1) органи виконавчої влади, а також органи місцевого самоврядування, що здійснюють управління системою реабілітації осіб з інвалідністю;
2) реабілітаційні заклади;
3) будинки дитини;
4) заклади дошкільної освіти (центри розвитку дитини) системи освіти, в яких забезпечуються фізичний, розумовий і психологічний розвиток, корекція психологічного

і фізичного розвитку, оздоровлення дітей, які відвідують інші заклади освіти чи виховуються вдома;

5) спеціальні заклади освіти;

6) заклади та установи, що надають соціальні послуги;

7) реабілітаційні відділення санаторно-курортних закладів, установи культури, санітарно-курортні та оздоровчі заклади для осіб з інвалідністю;

8) протезно-ортопедичні підприємства;

9) академічні та галузеві науково-дослідні, науково-методичні установи, які беруть участь у здійсненні державної політики у сфері реабілітації осіб з інвалідністю.[1]

Фізкультурно-спортивну реабілітацію, а також проведення з особами, які мають ознаки обмежених можливостей, дітьми з інвалідністю фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів організовують центральні органи виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах соціального захисту населення, освіти, молоді, фізичної культури та спорту.

Усім особам з інвалідністю послуги з фізкультурно-спортивної реабілітації надаються безкоштовно.

Фізкультурно-спортивна реабілітація осіб з інвалідністю здійснюється відповідно до їх індивідуальних програм реабілітації та супроводжується медичним наглядом за ними.[1]

Отже, фізкультурно-спортивна реабілітація – це спеціальні заходи з використанням фізичних вправ, які необхідні для відновлення здоров’я людини. Для кожної особи є індивідуальна програма реабілітації.

Систему реабілітації осіб з інвалідністю складають такі заклади, як будинки дитини, реабілітаційні відділення оздоровчої, санаторно-курортної діяльності та інші.

Прикладом реабілітаційно-відновлювального закладу в Україні є спортивний центр Національного комітету спорту інвалідів України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. ЗАКОН УКРАЇНИ "Про реабілітацію інвалідів в Україні"(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, N 2-3, ст.36). Верховна Рада України. 2006 https://zakon.rada.gov.ua/go/2961-15

2. https://mms.gov.ua/invasport/reabilitacijno-sportivni-zahodi Реабілітаційно-спортивні заходи серед осіб з інвалідністю

3. https://paralympic.org.ua/ua/pro-nas/sportivni-obyekti/vseukrayinskij-reabilitacijno-vidnovlyuvalnij-sportivnij-centr-nacionalnogo-komitetu-sportu-invalidiv-ukrayini Всеукраїнський реабілітаціно-відновлювальний спортивний центр Національного комітету спорту інвалідів України

Казіміров Микола Миколайович
Курсант 3 курсу н.г. ДР-245
Факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Чоботько Маргарита Анатоліївна
Викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

СУЧАСНІ МЕТОДИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Фізична підготовка є невід'ємною складовою професійної діяльності поліцейських, оскільки вони часто стикаються з екстремальними ситуаціями, що вимагають швидкої реакції, витривалості та сили. Сучасні виклики правоохоронної служби, такі як зростання рівня злочинності, терористичні загрози та підвищені вимоги до громадської безпеки, вимагають постійного вдосконалення підходів до тренувань. Традиційні методи фізичної підготовки поступово поступаються місцем новітнім технологіям та інноваційним методикам, що базуються на наукових дослідженнях та адаптовані до реалій роботи поліцейських.

Сучасні методи фізичної підготовки включають використання функціональних тренувань, систем контролю за станом здоров'я, інтеграцію симуляцій реальних умов служби та застосування індивідуалізованих програм. Впровадження цих новітніх підходів дозволяє не тільки підвищити рівень фізичної готовності поліцейських, але й забезпечити їхню безпеку та ефективність у повсякденній роботі.

Нормативи фізичної підготовки поліцейських в Україні регулюються низкою наказів і включають обов’язкові тести для оцінки фізичної готовності до виконання службових завдань. Основні вправи для поліцейських включають комплексну силову вправу, біг на 100 метрів, біг на витривалість а саме 3000 метрів, підтягування на перекладині для чоловіків і віджимання для жінок. Ці нормативи регулярно оновлюються з метою підвищення якості фізичної підготовки поліцейських у відповідь на сучасні виклики, включаючи умови воєнного стану Фізична підготовка також передбачає оволодіння навичками самозахисту, що є необхідним для безпеки самого поліцейського і громадян у екстремальних ситуаціях. Поліцейські повинні вміти швидко діяти в умовах силового протистояння, використовувати техніки з різних видів бойових мистецтв, таких як самбо, дзюдо, та інші.

Для успішного виконання службових обов’язків поліцейський повинен мати високий рівень відповідальності та теоретичних знань. Однак в умовах воєнного стану ще більшого значення набуває практична підготовка та навички. Сучасні нормативи фізичної підготовки курсантів навчальних закладів МВС України спрямовані на об’єктивну оцінку їхніх фізичних можливостей і постійно вдосконалюються для покращення результатів освітнього процесу [1].

Для успішної роботи поліцейських важливою є не лише теоретична база та відповідальність, а й практичні навички, особливо в умовах воєнного стану, коли загрози

й виклики зростають. Військовий конфлікт ставить правоохоронців перед новими завданнями, і тому практична підготовка, включно з фізичною витривалістю та навичками самозахисту, виходить на перший план. Нормативи фізичної підготовки курсантів МВС постійно оновлюються, що відображає прагнення до підвищення якості їх навчання та адаптації до реальних загроз і викликів. Ці нормативи не лише оцінюють фізичні можливості, а й допомагають забезпечити готовність поліцейських діяти в екстремальних умовах.

Навчальна дисципліна «Спеціальна фізична підготовка» головним чином орієнтована на оволодіння майбутніми правоохоронцями навичками рукопашного бою. Відповідно до ст. 44 Закону України «Про Національну поліцію», цю систему рукопашного бою часто застосовується для забезпечення особистої безпеки поліцейського, захисту інших осіб, припинення правопорушень та затримання правопорушників, якщо інші поліцейські заходи не дозволяють виконати покладені на поліцейського завдання. До таких технік рукопашного бою, які освоюють курсанти, належать удари, захоплення, кидки, больові прийоми, звільнення від захоплень та багато інших прийомів [2].

Фізична підготовка є ключовим елементом професійної діяльності поліцейських, особливо в умовах воєнного часу. Традиційні методи тренувань поступово замінюються новітніми підходами, зокрема функціональними тренуваннями та використанням симуляцій реальних умов служби, що сприяє покращенню фізичної готовності правоохоронців.

Нормативи фізичної підготовки включають обов’язкові тести, біг, силові вправи та техніки самозахисту. Це дозволяє поліцейським бути готовими до екстремальних ситуацій, захищати громадян та ефективно виконувати покладені на них службові обов’язки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пожидаєв М.Ю., Діщенко Д.В., Вохнюк К.Г. Актуальні проблеми підготовки фахівців для оперативних підрозділів Національної поліції України. Збірник ОРД ОДУВС 2021. С. 183. URL : http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/4000/1/ЗбірникОРДОДУВС2021.pdf-page=183.

2. Базір Вікторія Богданівна , МЕТОДИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ВНУТРІШНІХ СПРАВ, Збірник «СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В СИЛОВИХ СТРУКТУРАХ УКРАЇНИ» 21 березня 2024 року.

Мірошниченко Анастасія Олександрівна,
курсант 3-го курсу ФПФОДР НПУ
Науковий керівник: ***Чоботько Маргарита Анатоліївна***
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

РОЗВИТОК ВИТРИВАЛОСТІ У КУРСАНТІВ: МЕТОДИ ТА ПІДХОДИ У СПЕЦІАЛЬНІЙ ФІЗИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ

Розвиток витривалості у курсантів є важливим аспектом спеціальної фізичної підготовки, оскільки витривалість забезпечує ефективність виконання завдань у складних умовах. Вона не лише сприяє підвищенню фізичної працездатності, але й формує психологічну стійкість, що є необхідною для військової служби.

Витривалість — це фізична якість, яка визначає здатність людини долати втому під час рухової активності. Вона є важливою для повсякденного життя, оскільки дозволяє виконувати значні обсяги роботи, підтримувати високий рівень інтенсивності протягом тривалого часу та швидко відновлювати сили після навантажень [1].

Витривалість може бути різною в залежності від характеру навантажень, тому розрізняють загальну, швидкісну та силову витривалість.

Загальна витривалість дозволяє людині виконувати м'язову роботу середньої інтенсивності, залучаючи більшість скелетних м'язів. Вона підтримується аеробними процесами, і для її розвитку часто використовують вправи, які покращують функції серцево-судинної та дихальної систем, такі як кросовий біг чи веслування.

Швидкісна витривалість, в свою чергу, дозволяє виконувати м'язову роботу на межі або на максимальному рівні інтенсивності. Вона є важливою для змагальної діяльності в спринтерських дисциплінах та в спортивних іграх, де потрібно багаторазово виконувати спринтерські прискорення.

Силова витривалість визначає здатність підтримувати високі силові показники протягом тривалого часу, що особливо важливо в спортивних дисциплінах, де потрібно виконувати багато повторень рухів або долати опір [2, с. 5-7].

Розвиток витривалості у курсантів може бути досягнуто через комплексний підхід, який поєднує фізичні, психологічні та тактичні методи.

Фізичні тренування є основою. Аеробні заняття, такі як біг на довгі дистанції, плавання чи велоспорт, допомагають розвивати витривалість серцево-судинної системи. Інтервальні тренування, що чергують високі навантаження з відпочинком, також значно підвищують витривалість. Силові тренування з акцентом на комплексні вправи сприяють зміцненню м’язів, що важливо для виконання фізичних завдань. Довгі марш-кидки з рюкзаком або тренування в складних умовах допомагають підготувати курсантів до реальних викликів.

Психологічні аспекти не менш важливі. Мотиваційні тренінги допомагають підвищити впевненість у собі, а психологічні техніки, такі як дихальні вправи та

візуалізація успіху, зменшують стрес і сприяють зосередженню. Командна робота є ще одним важливим елементом, оскільки вона вимагає взаємодії і підтримки один одного.

Тактичні тренування включають участь у сценарних вправах, які імітують реальні бойові умови. Це допомагає курсантам не лише фізично, а й психологічно підготуватися до стресових ситуацій. Регулярна оцінка їх прогресу дозволяє вчасно коригувати навчання та зосереджуватися на найбільш важливих аспектах розвитку [3, с. 28-39].

Важливим є і психоемоційний аспект, оскільки розвиток витривалості включає формування волі, цілеспрямованості та самодисципліни. Використання різноманітних тактик мотивації та психологічних тренінгів допомагає курсантам справлятися зі стресами та втомою, що є невід'ємною частиною їхньої підготовки.

Загалом, розвиток витривалості є ключовим для оптимізації фізичних можливостей і поліпшення загального здоров'я людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Учасники проектів Вікімедіа. Витривалість – Вікіпедія. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Витривалість (дата звернення: 27.10.2024).
2. Червоношапка М.О., Чичкан О.А., Котов С.М. Основи методики розвитку витривалості у процесі самостійної роботи студентів та курсантів: Методичні рекомендації. – Львів: ЛьвДУВС, 2015. – 37 с.
3. Витривалість військовослужбовців та методика її розвитку : навч.- метод. посіб. / [автори-укладачі : Н. Б. Вербин, Н. Л. Височіна, С. Ф. Костів та ін.]. – К. : НУОУ ім. Івана Черняховського, 2020. – 120 с.

Нємцов Владислав
курсант 3 курсу н.г. ДР-245
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Чоботько Маргарита Анатоліївна
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ТА РОЗУМОВОЇ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Фізична підготовка є важливим елементом професійної підготовки майбутніх поліцейських, оскільки забезпечує стійкість до фізичних навантажень і стресових ситуацій, що властиві цій професії. Крім того, фізичні вправи допомагають підтримувати не тільки фізичну, але й розумову працездатність, що є важливим у роботі, де необхідне швидке прийняття рішень і високий рівень концентрації.

Фізичні вправи, особливо спрямовані на розвиток сили, витривалості та гнучкості, дозволяють майбутнім поліцейським витримувати інтенсивні фізичні навантаження, необхідні у реальних службових ситуаціях. Сучасні програми тренувань передбачають комплексні вправи, які розвивають як кардіоваскулярну систему, так і опорно-руховий апарат.[1] Наприклад, дослідження Джонса (2022) демонструє, що регулярні заняття аеробікою підвищують витривалість і дозволяють виконувати службові завдання з меншим рівнем втоми, що є важливим для підтримання високого рівня працездатності протягом робочого дня. Фізична активність сприяє поліпшенню розумової працездатності за рахунок підвищення рівня ендорфінів і дофаміну, що сприятливо впливає на настрій, концентрацію уваги та пам'ять. Це особливо важливо для професії поліцейського, де необхідна швидка реакція та точне сприйняття інформації. За даними дослідження, поліцейські, які регулярно виконують фізичні вправи, демонструють кращу пам’ять і когнітивні навички, що підвищує їхню здатність до швидкого прийняття рішень у складних ситуаціях.[2] Фізичні вправи також допомагають знижувати рівень стресу та тривожності, що має велике значення для поліцейських, які постійно стикаються з небезпечними ситуаціями. Психічна стійкість забезпечує здатність ефективно діяти в умовах ризику та тиску. Шевченко у своєму дослідженні наголошує на тому, що заняття фізичною культурою знижують рівень гормону стресу (кортизолу), що допомагає зберігати спокій і впевненість у собі в складних умовах, зменшуючи ризик розвитку посттравматичних стресових розладів.[3] Регулярні фізичні вправи сприяють формуванню дисципліни та самоорганізації, які є невід'ємними складовими професійної етики та успішної діяльності у сфері правоохоронної діяльності. Режим тренувань, що включає контроль за фізичною підготовкою, розвиває в майбутніх поліцейських відповідальність і підготовленість до роботи в умовах підвищеного навантаження. Згідно

з дослідженням, постійні фізичні тренування сприяють розвитку сили волі та вміння концентруватися на поставлених завданнях, що забезпечує позитивний вплив на професійну діяльність правоохоронців.[4]

Фізична підготовка є основою ефективної та професійної діяльності майбутніх поліцейських, сприяючи розвитку ключових навичок, що забезпечують успішне виконання службових обов'язків. Комплексні тренування, що включають аеробні та силові вправи, допомагають підвищити фізичну витривалість і силу, необхідні для роботи в умовах постійного стресу та небезпеки. Фізичні вправи також позитивно впливають на розумову працездатність, покращуючи когнітивні функції, такі як пам’ять, швидкість обробки інформації та здатність приймати рішення в умовах високого тиску. Крім того, фізична активність відіграє важливу роль у психоемоційному розвитку, знижуючи рівень стресу та допомагаючи майбутнім правоохоронцям зберігати спокій та впевненість у складних ситуаціях. Заняття фізичною культурою сприяють зниженню рівня тривожності та розвитку стресостійкості, що є критично важливим для роботи в правоохоронних органах. Важливим аспектом також є формування дисципліни, самоорганізації та сили волі, які є невід'ємними для виконання завдань з високою відповідальністю. З огляду на це, впровадження програм фізичної підготовки, які включають силові, кардіотренування та психоемоційні техніки, є важливим елементом навчання та підготовки майбутніх поліцейських. Це дозволить не тільки забезпечити їх високий рівень фізичної та розумової готовності, але й створить основу для формування стійкої, зосередженої та професійно підготовленої правоохоронної системи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Джонс, Фізична підготовка для правоохоронців, Київ, 2022, 200 с.
2. Смирнов, Вплив фізичної активності на когнітивну функцію, Харків, 2021, 150 с.
3. Шевченко, Психологічний аспект фізичної підготовки правоохоронців, Львів, 2023, 180 с.
4. Ковальчук, Фізична культура і дисципліна у поліцейських, Одеса, 2020, 120 с.

ПАВЛЕНКО Микита Андрійович
курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України,
ПЕТРЕНКО Сергій Петрович
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ САМООБОРОНИ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ТА ЗАТРИМАННЯ НЕОЗБРОЄНОГО НАПАДНИКА

Захист громадян та підтримання правопорядку є основними завданнями правоохоронних органів. У боротьбі з криміналітетом вони мають право та обов'язок вживати необхідних заходів для затримання осіб, які порушують закон. Однак, при здійсненні цих заходів правоохоронці зобов'язані діяти в рамках закону, застосовуючи силу лише в обґрунтованих випадках та пропорційно до ступеня небезпеки. Важливо, що дотримання прав людини має бути пріоритетом при виконанні будь-яких правоохоронних дій.

Ключовим елементом успішного захисту від нападу та затримання правопорушників є високий рівень професійної підготовки правоохоронців. Систематичні тренування, що охоплюють широкий спектр навичок від ведення переговорів до фізичної підготовки, дозволяють правоохоронцям адекватно реагувати на різноманітні ситуації, мінімізуючи ризики для себе та інших. Добре підготовлений правоохоронець здатний ефективно виконувати свої обов’язки, дотримуючись при цьому принципів законності та гуманності. Кожен поліцейський, щоб успішно виконувати свої обов'язки, зобов'язаний мати високий рівень фізичної підготовки [1]. Володіння навичками самооборони та бойовими техніками є невід'ємною частиною професійної підготовки правоохоронця. Ці навички дозволяють поліцейському захистити себе та інших, ефективно діяти в екстремальних ситуаціях та забезпечувати громадську безпеку.

Коли міри переконання не призвели до припинення правопорушення, правоохоронці можуть вдатися до фізичних заходів затримання. Вибір конкретного прийому залежить від безлічі факторів, таких як поведінка правопорушника, навколишнє середовище та рівень загрози. Важливим є елемент несподіванки: відволікаючий удар або різка зміна позиції можуть дезорієнтувати правопорушника і дати змогу ефективно виконати прийом. Особливу увагу слід приділяти ситуаціям, коли правопорушник застосовує задушливі прийоми. Якщо правопорушник застосовує задушливий прийом, першочерговим завданням поліцейського є звільнення від захвата. Тільки після усунення безпосередньої загрози життю можна розглядати інші варіанти дій, наприклад, нанесення удару [2]. Незважаючи на те, що правопорушник може очікувати активних дій з боку поліцейського, елемент несподіванки все одно може зіграти вирішальну роль.

Вибір методу затримання залежить від конкретної ситуації та рівня загрози. Прийоми з використанням важелів рук є універсальним інструментом у роботі поліцейського. Вони дозволяють ефективно нейтралізувати опір, як зі сторони озброєних, так і неозброєних осіб. Перш за все, правоохоронці повинні спробувати розрядити ситуацію за допомогою вербальних команд. Однак, якщо попередження не дають результату, використання прийомів з використанням важелів рук стає необхідним. Ці прийоми вимагають високого рівня фізичної підготовки та постійних тренувань.

Коли поліцейські затримують людину, вони зобов'язані детально зафіксувати всі свої дії та дії затриманого. Вони показують, що відбувалося насправді, і допомагають встановити відповідальність всіх учасників події. Крім того, така відкритість робить роботу поліції більш прозорою і підвищує довіру громадян.

Коли мирні спроби вирішення конфлікту вичерпані, а нападник становить загрозу, поліцейський, пройшовши спеціальну підготовку, може вдатися до фізичної сили. Застосування сили повинно бути виправданим, пропорційним та ефективним. Поліцейський повинен діяти обережно, оцінюючи кожен крок і вибираючи такі методи, які дозволять нейтралізувати загрозу з найменшими наслідками [3].

Для забезпечення високого рівня безпеки в суспільстві необхідна тісна взаємодія між усіма правоохоронними органами. Обмін досвідом, спільне планування та координація дій дозволяють оперативно реагувати на будь-які надзвичайні ситуації та ефективно протидіяти злочинності. Тільки об'єднаними зусиллями ми можемо забезпечити безпеку та захист кожного громадянина.

З огляду на викладене, можна зробити висновок, що в умовах зростання злочинності поліцейські все частіше стикаються з необхідністю застосування фізичної сили. Для забезпечення безпеки як правоохоронців, так і громадян, важливо, щоб поліцейські володіли сучасними методами самооборони та затримання. При цьому, застосування сили має бути виправданим, пропорційним і відповідати вимогам законодавства України. Законодавство гарантує право поліцейських на самооборону, проте також передбачає захист прав і свобод громадян. Тому, правоохоронці повинні використовувати такі методи, які дозволяють нейтралізувати загрозу з мінімальними наслідками для всіх учасників конфлікту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Анісімов Д. О. Фізична підготовка курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в умовах воєнного стану: актуальні питання Фізична культура в університетській освіті: світова практика та сучасні тренди: зб.матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. Дніпро : ДДУВС, 2023. С. 163-164

2. Малічевський В.І. Психологія застосування вогнепальної зброї на ураження : деякі соціокультурні та практичні аспекти.Наукові записки. Вип. 2. 2001. С. 191–195.

3. Литвин В. В. Психолого-правові засади удосконалення професійної діяльності поліцейських патрульної поліції : дис. ... канд. юрид. наук : 19.00.06. Національна академія внутрішніх справ. К., 2019. 261 с.

Патретний Денис Романович
курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України,
ПЕТРЕНКО Сергій Петрович
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

РУКОПАШНИЙ БІЙ ЯК ФОРМА САМОЗАХИСТУ

У поліцейській діяльності часто виникають ситуації, коли правоохоронці змушені використовувати різні форми самозахисту для забезпечення власної безпеки через щоденний ризик, пов'язаний з роботою. Такі дії можливі лише в умовах крайньої необхідності, коли інші засоби не здатні усунути небезпеку. Форми самозахисту включають застосування фізичної сили, наприклад, рукопашний бій, використання спеціальних засобів, таких як газовий пістолет або газовий балончик, а також використання спеціально тренованої собаки.

Застосування фізичної сили та прийомів рукопашного бою поліцейськими регламентується статтею 44 Закону України «Про Національну поліцію». Цей захід примусу дозволено використовувати у певних ситуаціях, зокрема для забезпечення особистої безпеки або безпеки інших людей, припинення правопорушень, а також затримання осіб, що їх вчинили [1].

Рукопашний бій є однією з найдавніших форм боротьби, що існують. Майже кожна культура має свої особливості ведення ближнього бою і власні методи. Існує безліч різновидів рукопашного бою, таких як бокс і карате. Цей вид бою має два основні значення. У широкому розумінні – це бій без зброї, де використовуються тільки можливості людського тіла, і він існує з прадавніх часів. У вузькому розумінні – це бій з використанням холодної зброї, обладунків або інших засобів, окрім вогнепальної зброї. Арсенал технік включає удари руками і ногами, кидки, больові та задушливі прийоми, а також методи реанімації. Рукопашний бій – це швидкий і ефективний спосіб нейтралізації супротивника [2, с. 1214].

Рукопашний бій поділяється на три основні категорії: спортивний, армійський і поліцейський. Поліцейський рукопашний бій розроблений спеціально для використання правоохоронними органами. Він відрізняється значною кількістю технік, спрямованих на утримання і конвоювання противника, а також включає методи боротьби з озброєним супротивником та групою нападників. Часто демонструється на показових виступах [2, с. 1215].

Розглянемо деякі методи і прийоми самозахисту. Атака зазвичай відбувається з близької відстані, тому першочерговим завданням є негайно звільнитися від нападника. Після цього слід уникати наближення супротивника та намагатися не потрапити під його удари. Одним із ефективних способів захисту є удари ногами, оскільки вони значно сильніші за удари руками. Їх можна застосовувати на відносно великій відстані (2-3

кроки) від нападника. Оскільки фізичні можливості злочинця невідомі, сильні удари стануть найбільш дієвим засобом самозахисту.

На думку Анісімова Д.О. службово-бойова діяльність співробітників поліції у сучасній суспільно-політичній обстановці в Україні пред'являє високі вимоги до функціональних можливостей організму, а рукопашний бій може зробити істотний вплив на професійну та психофізіологічну підготовленість особового складу до ефективних дій із затримання та подолання злочинця, а також за умов обмеженого простору. Значимість рукопашного бою в професійній діяльності неухильно зростає, а отже, цінність володіння прийомами очевидна з огляду на те, що за їх допомогою вирішуються завдання фізичної та професійної підготовленості до успішного затримання злочинців [3, с. 10]

У поєдинках на короткій дистанції перевагу отримують удари руками, головою та колінами. Зазвичай кулачний бій завершується захватом супротивника, де успіх залежить від володіння прийомами боротьби. Часто такі сутички продовжуються на землі, де вирішальну роль відіграє майстерне використання бойових прийомів самбо. Ці прийоми є ефективними навіть проти озброєного супротивника, оскільки виступають своєрідною "невидимою зброєю". Вибір прийому залежить від ситуації, ступеня загрози та агресивності нападника. Якщо нападник один і без зброї, використовуються тільки прийоми. Якщо ж супротивник сильний або озброєний, потрібні рішучіші дії. У випадку групової атаки необхідно спочатку нейтралізувати першого нападника, а потім діяти за обставинами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19;

2. МЕЛЬНИК, Андрій Михайлович; АНІСІМОВ, Дмитро Олександрович. РУКОПАШНИЙ БІЙ, У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ. In: *The 7 th International scientific and practical conference "Modern research in world science"(October 2-4, 2022) SPC "Sci-conf. com. ua", Lviv, Ukraine. 2022. 1320 p.* 2022. p. 1214.

3. Анісімов Д.О., Фурсова А.О., Пономаренко О.Л. Техніка рукопашного бою в аспекті підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції України. Молодий вчений. 2022. № 7 (107). С. 9–12. DOI: https://doi.org/10.32839/ 2304-5809/2022-7-107-3

Петриченко Ірина Владиславівна
курсант 2-го курсу ФПФПКПНПУ
Науковий керівник: ***Порохнявий Андрій Вікторович***
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ВПЛИВ КАРДІОРЕСПІРАТОРНОЇ ПІДГОТОВКИ НА ПРОФЕСІЙНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Кардіореспіраторна підготовка є важливою складовою фізичної підготовки поліцейських, що безпосередньо впливає на їхню професійну ефективність. Професія поліцейського вимагає фізичної витривалості, швидкої реакції та здатності виконувати завдання в умовах високого фізичного навантаження. У цьому контексті кардіореспіраторна система, яка відповідає за постачання кисню до м'язів під час фізичної активності, відіграє критично важливу роль[1, с. 15].

Кардіореспіраторна система включає серце, легені, кровоносні судини та механізми транспорту кисню в організмі. Ефективність цієї системи визначає здатність людини переносити тривалі або інтенсивні фізичні навантаження без перевантаження організму. Підвищення кардіореспіраторної витривалості дозволяє поліцейським працювати ефективніше в стресових ситуаціях, уникати втоми та забезпечувати якісне виконання своїх обов’язків.

Зокрема, покращення функції кардіореспіраторної системи дозволяє ефективніше транспортувати кисень до м'язів, знижуючи ризик м'язової втоми та сприяючи більш тривалій роботі при високій інтенсивності фізичних завдань. Під час виконання оперативних завдань поліцейські часто стикаються з необхідністю швидко пересуватися, бігати, або виконувати фізичні дії, що вимагають високої витривалості. Недостатній рівень кардіореспіраторної підготовки може призвести до швидкої втоми, зниження концентрації та збільшення ризику травматизму[2, с. 124].

Кардіореспіраторна витривалість також відіграє важливу роль у зниженні рівня стресу, що є невід'ємною частиною професії поліцейського. Психофізіологічні дослідження показують, що регулярні фізичні навантаження підвищують рівень стресостійкості та допомагають краще справлятися з екстремальними ситуаціями. Це особливо важливо для поліцейських, які часто працюють у високоризикових умовах.

Поліцейські, які мають добру кардіореспіраторну витривалість, демонструють більш стабільні показники роботи в стресових ситуаціях, таких як переслідування злочинців, проведення рятувальних операцій або робота в умовах масових заворушень. Здатність контролювати дихання, підтримувати високий рівень фізичної активності та зберігати концентрацію під час виконання завдань є критичними факторами успішної діяльності в таких умовах[3, с. 46].

Кардіореспіраторна підготовка також сприяє зниженню ризику травм під час виконання фізичних завдань. Поліцейські з низьким рівнем фізичної підготовки схильні до отримання травм через перевантаження або недостатню здатність контролювати свої

рухи під час фізичних дій. Регулярні тренування, спрямовані на підвищення кардіореспіраторної витривалості, сприяють зміцненню серцево-судинної системи, покращенню координації рухів і загальної фізичної стабільності.

Покращення роботи серцево-судинної системи також позитивно впливає на процеси відновлення після фізичних навантажень. Поліцейські з високим рівнем кардіореспіраторної підготовки швидше відновлюють фізичні сили після інтенсивних вправ або стресових ситуацій, що дозволяє зберігати високий рівень працездатності протягом робочої зміни[4, с. 254].

Отже, кардіореспіраторна підготовка є однією з ключових компонент фізичної підготовки поліцейських, яка має безпосередній вплив на їх професійну ефективність. Підвищення рівня кардіореспіраторної витривалості дозволяє поліпшити продуктивність, знизити рівень стресу та ризик травматизму під час виконання оперативних завдань. Поліцейські, які регулярно тренуються і підтримують високий рівень фізичної підготовки, здатні краще виконувати свої професійні обов'язки, демонструючи вищу стійкість до фізичних і психологічних навантажень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Клішанець, С. О. Джафарова. Вплив фізичної підготовки на професійну готовність співробітників Національної поліції України. 2024. С. 14-20
2. Ляшко, Д., О. Джафарова. Вплив фізичної підготовки на психоемоційний стан співробітників силових структур України. 2024. С. 123-126
3. Шевченко, І., О.Макарова, М. Висоцький. Ефективність спеціалізованих фізичних програм у професійній підготовці поліцейських в умовах воєнного стану в Україні. 2024. С. 41-47
4. Кулик, Г., О. Джафарова. Сучасні методи фізичної підготовки майбутніх працівників поліції: Міжнародний огляд. 2024. С. 254

Плешаков Юлій Володимирович,
курсант 4 курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Порохнявий А.В.***
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

РОЗВИТОК КООРДИНАЦІЇ ТА СПРИТНОСТІ У СПІВРОБІТНИКІВ ПОЛІЦІЇ ДЛЯ ОПЕРАТИВНОГО РЕАГУВАННЯ

Ефективність оперативного реагування співробітників поліції значною мірою залежить від рівня розвитку їх координаційних здібностей та спритності. Сучасні дослідження показують, що саме ці фізичні якості визначають швидкість та точність дій правоохоронців у критичних ситуаціях, які вимагають миттєвого прийняття рішень та їх реалізації [1, с. 67].

У контексті професійної діяльності поліцейських координація та спритність проявляються у здатності швидко орієнтуватися в просторі, змінювати положення тіла, зберігати рівновагу в динамічних ситуаціях та ефективно взаємодіяти з партнерами під час виконання службових завдань. Дослідження демонструють, що високий рівень розвитку цих якостей дозволяє значно підвищити ефективність дій правоохоронців у нестандартних ситуаціях [2, с. 123].

Сучасні методики розвитку координації та спритності базуються на комплексному підході, який передбачає використання різноманітних тренувальних засобів та методів. Особлива увага приділяється вправам, що моделюють реальні ситуації професійної діяльності, включаючи подолання перешкод, швидку зміну напрямку руху, взаємодію з партнером в умовах обмеженого простору [3, с. 89].

Важливим аспектом розвитку координаційних здібностей є тренування вестибулярного апарату. Дослідження показують, що регулярне виконання спеціальних вправ, спрямованих на вдосконалення функції рівноваги, дозволяє значно покращити здатність поліцейських діяти ефективно в складних умовах, особливо після інтенсивного фізичного навантаження [4, с. 156].

Спритність, як комплексна фізична якість, вимагає систематичного тренування з використанням вправ різної складності та спрямованості. Особливу ефективність демонструють комплекси вправ, які включають елементи акробатики, спортивних ігор та спеціальних координаційних завдань. При цьому важливо постійно змінювати умови виконання вправ, створюючи нові рухові завдання [2, с. 145].

У процесі підготовки поліцейських особлива увага приділяється розвитку здатності швидко реагувати на зміну ситуації та приймати оптимальні рішення в умовах дефіциту часу. Це досягається шляхом використання спеціальних тренувальних комплексів, які включають елементи несподіванки та вимагають миттєвої адаптації до змінених умов [3, с. 92].

Важливим компонентом розвитку координації та спритності є використання спеціальних тренажерів та обладнання, які дозволяють створювати різноманітні умови для тренування. Це можуть бути координаційні драбини, балансувальні платформи, нестабільні поверхні та інші засоби, що дозволяють урізноманітнити тренувальний процес та підвищити його ефективність [4, с. 178].

Регулярний контроль рівня розвитку координаційних здібностей та спритності є необхідною умовою ефективності тренувального процесу. Це дозволяє своєчасно вносити корективи в програму підготовки та забезпечувати постійне вдосконалення цих важливих професійних якостей [1, с. 72].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антонюк А.Е., Сергієнко Ю.П. Розвиток координаційних здібностей працівників правоохоронних органів. Науковий вісник НАВС. 2023. № 3(118). С. 67-74.
2. Костюкевич В.М., Вознюк Т.В. Теорія і методика розвитку координаційних здібностей у професійній підготовці правоохоронців: монографія. Вінниця: ВНПУ, 2024. 267 с.
3. Мельник В.О., Данильченко В.А. Методика розвитку спритності працівників поліції. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2023. № 4. С. 89-96.
4. Чумаков О.В., Бортник С.М. Спеціальна фізична підготовка працівників поліції: координаційний аспект. Харків: ХНУВС, 2023. 245 с.

Плешаков Юлій Володимирович,
курсант 4 курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Порохнявий А.В.***
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

РОЛЬ АЕРОБНИХ НАВАНТАЖЕНЬ У ПІДВИЩЕННІ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ГОТОВНОСТІ СПІВРОБІТНИКІВ ПОЛІЦІЇ

Функціональна готовність співробітників поліції є ключовим фактором ефективного виконання службових обов'язків, особливо в умовах підвищених фізичних та психоемоційних навантажень. Сучасні дослідження демонструють, що аеробні навантаження відіграють визначальну роль у формуванні та підтримці високого рівня професійної працездатності правоохоронців [1, с. 45-47].

У контексті службової діяльності поліцейських особливого значення набуває розвиток загальної витривалості, яка безпосередньо залежить від рівня аеробної підготовленості. Дослідження українських науковців показують, що систематичні аеробні тренування сприяють підвищенню адаптаційних можливостей організму та покращенню показників серцево-судинної системи [2, с. 123]. При цьому важливо відзначити, що аеробні навантаження позитивно впливають не лише на фізичну, але й на психологічну стійкість співробітників поліції.

Особливу увагу варто приділити специфіці планування аеробних навантажень у системі професійної підготовки правоохоронців. Сучасні методики передбачають комплексний підхід, який включає різноманітні види аеробної активності: біг на різні дистанції, кросфіт, плавання, велотренування [3, с. 78]. Така різноманітність дозволяє не лише підвищити ефективність тренувального процесу, але й запобігти монотонності та підтримати високий рівень мотивації до занять.

Дослідження демонструють, що регулярні аеробні навантаження сприяють покращенню когнітивних функцій та підвищенню стресостійкості співробітників поліції. Це особливо важливо в контексті виконання службових завдань, які вимагають швидкого прийняття рішень в умовах фізичного та психологічного навантаження [4, с. 156]. При цьому важливо враховувати індивідуальні особливості та рівень підготовленості кожного співробітника при плануванні тренувального процесу.

Значну роль у підвищенні ефективності аеробних тренувань відіграє правильне дозування навантажень та контроль інтенсивності. Сучасні підходи передбачають використання методів контролю частоти серцевих скорочень та інших фізіологічних показників для оптимізації тренувального процесу [5, с. 234]. Це дозволяє забезпечити максимальну ефективність тренувань при мінімізації ризику перетренованості.

У процесі організації аеробних тренувань важливо враховувати специфіку службової діяльності різних підрозділів поліції. Наприклад, для співробітників патрульної служби особливо важливим є розвиток витривалості при тривалому пересуванні пішки, тоді як для співробітників спеціальних підрозділів більш актуальним може бути розвиток здатності до швидкого відновлення після коротких інтенсивних навантажень.

Важливим аспектом є також інтеграція аеробних навантажень у загальну систему фізичної підготовки поліцейських. При цьому необхідно забезпечити оптимальне співвідношення аеробних та силових тренувань, враховуючи періодизацію підготовки та специфіку службових завдань. Досвід показує, що найкращих результатів вдається досягти при комплексному підході, який передбачає поєднання різних видів фізичної активності.

Особливу увагу слід приділяти розвитку аеробної витривалості в умовах, наближених до реальних службових ситуацій. Це може включати тренування у повному спорядженні, відпрацювання тактичних завдань з елементами тривалого переслідування, комплексні тренування з подоланням перешкод. Такий підхід дозволяє не лише підвищити рівень фізичної підготовленості, але й сформувати специфічні професійні навички.

У контексті підвищення функціональної готовності важливим є також правильне відновлення після аеробних навантажень. Це включає не лише фізіологічне відновлення організму, але й психологічну регуляцію, що особливо важливо для співробітників поліції, які працюють в умовах постійного стресу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бондаренко В.В., Пронтенко К.В. Формування професійної витривалості поліцейських засобами аеробного тренування // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. 2020. №5. С. 44-51.
2. Моргунов О.А., Решко С.М. Вплив аеробних навантажень на функціональний стан працівників поліції // Слобожанський науково-спортивний вісник. 2021. №3. С. 120-128.
3. Хацаюк О.В., Єлісєєва О.С. Сучасні підходи до організації фізичної підготовки поліцейських // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2022. №2. С. 76-84.
4. Сокуренко В.В., Компанієць Ю.А. Особливості розвитку витривалості у працівників поліції // Право і безпека. 2023. №1. С. 154-162.
5. Власенко І.В., Антоненко С.А. Методика підвищення функціональної підготовленості поліцейських // Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України. 2023. №2. С. 230-238.

Плешаков Юлій Володимирович,
курсант 4 курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Порохнявий А.В.***
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ТЕСТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЯК ЧАСТИНА ВІДБОРУ ДО СПЕЦІАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ

Ефективність роботи спеціальних підрозділів поліції безпосередньо залежить від фізичної підготовленості їх особового складу. Система тестування фізичних показників кандидатів є ключовим елементом відбору, який забезпечує комплектування підрозділів найбільш підготовленими фахівцями [1, с. 34]. Сучасні дослідження демонструють, що правильно організована система тестування дозволяє не лише оцінити поточний рівень фізичної підготовки кандидата, але й спрогнозувати його потенціал до подальшого професійного розвитку.

Українські науковці відзначають, що система фізичного тестування повинна бути комплексною та враховувати специфіку завдань, які виконують спеціальні підрозділи поліції [2, с. 156-158]. При цьому важливо оцінювати не лише загальну фізичну підготовку, але й специфічні навички, необхідні для виконання професійних обов'язків у стресових ситуаціях та умовах підвищеної небезпеки.

Особливу увагу в процесі тестування приділяють оцінці силових показників, витривалості та координаційних здібностей кандидатів. Дослідження показують, що саме ці компоненти фізичної підготовки мають найбільший вплив на ефективність виконання службових завдань співробітниками спеціальних підрозділів [3, с. 89]. При цьому важливо, щоб тестові вправи максимально відповідали реальним умовам службової діяльності.

Сучасні методики тестування включають різноманітні елементи, які дозволяють оцінити здатність кандидата діяти в умовах фізичного та психологічного навантаження. Це можуть бути комплексні випробування, що поєднують біг з перешкодами, силові вправи та елементи самозахисту. Важливим аспектом є також оцінка здатності кандидата зберігати точність рухів та ясність мислення після значного фізичного навантаження [4, с. 223].

В контексті відбору до спеціальних підрозділів поліції особливого значення набуває оцінка специфічних професійних навичок. Це включає тестування здатності ефективно діяти в обмеженому просторі, швидко реагувати на зміну ситуації, працювати в засобах індивідуального захисту. При цьому важливо враховувати, що високі показники в окремих тестах не завжди гарантують успішне виконання комплексних завдань [5, с. 45].

Система тестування повинна також враховувати гендерні особливості кандидатів та специфіку різних вікових груп. При цьому важливо зберігати баланс між встановленням

достатньо високих стандартів, які забезпечать якісний відбір, та реалістичністю вимог, які враховують фізіологічні особливості різних категорій кандидатів.

Важливим елементом системи тестування є її об'єктивність та стандартизація. Всі випробування повинні проводитися в однакових умовах, з використанням сертифікованого обладнання та під наглядом кваліфікованих фахівців. Це дозволяє забезпечити справедливість відбору та можливість порівняння результатів різних кандидатів.

У процесі тестування важливо також оцінювати здатність кандидата до відновлення після значних фізичних навантажень. Це може включати проведення повторних тестів через визначені проміжки часу або оцінку показників відновлення серцево-судинної системи після виконання стандартних навантажень.

Сучасні підходи до тестування передбачають також використання спеціального обладнання для об'єктивної оцінки різних параметрів фізичної підготовленості. Це можуть бути системи відеофіксації для аналізу техніки виконання вправ, прилади для вимірювання часу реакції, силові платформи для оцінки вибухової сили тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бондаренко В.В., Пронтенко К.В. Особливості фізичної підготовки працівників поліції спеціального призначення // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. 2019. №3. С. 33-40.
2. Моргунов О.А., Ярещенко О.А. Сучасні підходи до тестування фізичної підготовленості поліцейських спеціальних підрозділів // Слобожанський науково-спортивний вісник. 2020. №4. С. 155-163.
3. Хацаюк О.В., Оленченко В.В. Методика відбору кандидатів до підрозділів спеціального призначення Національної поліції України // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2021. №2. С. 88-96.
4. Сокуренко В.В., Клименко І.В. Удосконалення системи професійного відбору кандидатів до лав Національної поліції України // Право і безпека. 2022. №4. С. 220-228.
5. Власенко І.В., Котелюх М.О. Критерії оцінювання фізичної підготовленості поліцейських спеціальних підрозділів // Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України. 2023. №2. С. 44-51.

Розумний Юрій Валентинович,
курсант 4 курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Порохнявий А.В.***
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЗАСТОСУВАННЯ ТРЕНУВАЛЬНИХ КОМПЛЕКСІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ БОРОТЬБИ З ПРАВОПОРУШНИКАМИ

Ефективна підготовка працівників правоохоронних органів до протидії правопорушникам вимагає застосування спеціально розроблених тренувальних комплексів, які враховують специфіку професійної діяльності та можливі сценарії розвитку подій під час затримання. Сучасні дослідження демонструють, що комплексний підхід до тренувального процесу дозволяє значно підвищити ефективність дій правоохоронців у реальних ситуаціях [1, с. 56].

Особливу увагу в процесі підготовки необхідно приділяти розвитку специфічних фізичних якостей, які безпосередньо впливають на ефективність протидії правопорушникам. Дослідження показують, що найбільш важливими є швидкісно-силові якості, координаційні здібності та спеціальна витривалість. Саме ці компоненти фізичної підготовленості визначають успішність дій правоохоронців у ситуаціях силового протистояння [2, с. 134].

Сучасні тренувальні комплекси базуються на принципі максимального наближення умов тренування до реальних ситуацій професійної діяльності. Це досягається шляхом створення спеціальних тренувальних полігонів, де моделюються різноманітні сценарії затримання правопорушників, включаючи елементи несподіванки та необхідність швидкого прийняття рішень [3, с. 89].

Важливим компонентом тренувальних комплексів є відпрацювання техніки застосування спеціальних засобів та прийомів фізичного впливу в різних умовах. Особлива увага приділяється розвитку здатності ефективно діяти в обмеженому просторі, при недостатньому освітленні та в інших складних умовах, які часто виникають під час реального затримання правопорушників [4, с. 167].

Дослідження ефективності різних тренувальних методик показує, що найкращі результати досягаються при використанні комплексного підходу, який включає як загальну фізичну підготовку, так і спеціалізовані тренування з елементами єдиноборств. При цьому важливо забезпечити поступове підвищення складності тренувальних завдань та їх варіативність [5, с. 223].

Особлива увага в тренувальних комплексах приділяється розвитку тактичного мислення та здатності швидко оцінювати ситуацію. Це досягається шляхом включення в тренування елементів ситуаційного моделювання, де правоохоронці повинні приймати

рішення про застосування тих чи інших прийомів залежно від поведінки умовного правопорушника [2, с. 178].

У процесі підготовки важливо враховувати психологічний аспект протидії правопорушникам. Тренувальні комплекси повинні включати елементи психологічної підготовки, які допомагають розвивати стресостійкість та здатність зберігати контроль над ситуацією в умовах підвищеного емоційного напруження [3, с. 145].

Регулярний контроль рівня підготовленості та оцінка ефективності застосування тренувальних комплексів дозволяють своєчасно вносити корективи в програму підготовки та забезпечити постійне вдосконалення професійних навичок правоохоронців [4, с. 198].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антонюк А.Е., Сергієнко Ю.П. Сучасні підходи до спеціальної підготовки правоохоронців. Науковий вісник НАВС. 2023. № 2(117). С. 56-63.
2. Климович В.Б., Одеров А.М. Спеціальна фізична підготовка працівників правоохоронних органів: теорія і практика: монографія. Львів: ЛьвДУВС, 2024. 298 с.
3. Мельник В.О., Данильченко В.А. Тактико-спеціальна підготовка працівників поліції. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2023. № 3. С. 89-96.
4. Петренко В.М., Домінюк В.М. Методика навчання спеціальним прийомам боротьби: навчальний посібник. Харків: ХНУВС, 2023. 256 с.
5. Ярещенко О.А., Хацаюк О.В. Інноваційні підходи до спеціальної фізичної підготовки правоохоронців. Теорія та методика фізичного виховання. 2024. № 1. С. 223-230.

Розумний Юрій Валентинович,
курсант 4 курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Порохнявий А.В.***
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

РОЛЬ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Фізична підготовка є невід'ємною складовою професійної підготовки працівників Національної поліції України. Вона відіграє ключову роль у забезпеченні ефективності оперативно-службової діяльності, сприяючи формуванню необхідних фізичних якостей та навичок, які є критично важливими для виконання службових обов'язків. У контексті зростаючих вимог до професіоналізму правоохоронців та підвищення рівня злочинності, питання фізичної підготовки набуває особливої актуальності.

Згідно з Кримінальним процесуальним кодексом України, працівники Національної поліції України мають право застосовувати фізичну силу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю у випадках і порядку, передбачених законом [1]. Це положення підкреслює важливість фізичної підготовки як основи для правомірного та ефективного застосування сили в процесі виконання службових обов'язків.

Дослідження вітчизняних науковців демонструють пряму залежність між рівнем фізичної підготовки працівників поліції та ефективністю їх оперативно-службової діяльності. Так, Бондаренко В.В. у своїй роботі зазначає, що високий рівень фізичної підготовленості дозволяє поліцейським більш ефективно виконувати завдання, пов'язані з переслідуванням та затриманням правопорушників, а також зменшує ризик отримання травм під час виконання службових обов'язків [2].

Фізична підготовка працівників Національної поліції України включає в себе розвиток таких важливих якостей, як сила, витривалість, швидкість, спритність та гнучкість. Ці якості є фундаментальними для успішного виконання різноманітних оперативно-службових завдань. Моргунов О.А. у своєму дослідженні підкреслює, що систематичні фізичні тренування сприяють формуванню психологічної стійкості та впевненості у власних силах, що є критично важливим для ефективної роботи в стресових ситуаціях [3].

Особливу увагу в процесі фізичної підготовки приділяють розвитку спеціальних навичок, необхідних для виконання професійних обов'язків. Це включає техніки самозахисту, прийоми затримання правопорушників, подолання перешкод тощо. Вагому

роль у цьому процесі відіграє практичне відпрацювання ситуацій, максимально наближених до реальних умов оперативно-службової діяльності.

Дослідження Ковальова І.М. показує, що працівники поліції з високим рівнем фізичної підготовки демонструють кращі результати у вирішенні конфліктних ситуацій, часто уникаючи необхідності застосування сили завдяки своїй фізичній перевазі та впевненій поведінці [4]. Це не тільки підвищує ефективність роботи, але й сприяє формуванню позитивного іміджу поліції в суспільстві.

Важливим аспектом фізичної підготовки є її вплив на здоров'я та працездатність поліцейських. Регулярні фізичні навантаження сприяють зміцненню імунітету, підвищенню стресостійкості та загального рівня енергії. Це, у свою чергу, позитивно впливає на якість виконання службових обов'язків та зменшує кількість днів непрацездатності через хвороби.

Однак, незважаючи на очевидну важливість фізичної підготовки, існує ряд проблем у цій сфері. Дідковський В.А. у своєму дослідженні виявив, що значна частина працівників Національної поліції України не підтримує належний рівень фізичної форми після закінчення навчання у відомчих закладах освіти [5]. Це пов'язано з високим робочим навантаженням, недостатньою мотивацією та відсутністю систематичного контролю за фізичним станом співробітників.

Для вирішення цих проблем необхідно впроваджувати комплексний підхід до організації фізичної підготовки в системі Національної поліції України. Це включає розробку індивідуалізованих програм тренувань, створення умов для регулярних занять спортом на робочому місці, проведення періодичних оцінювань фізичної підготовленості та впровадження системи мотивації для підтримки високого рівня фізичної форми.

Важливим аспектом є також інтеграція сучасних методик та технологій у процес фізичної підготовки. Використання спеціалізованих тренажерів, віртуальних симуляторів та інших інноваційних засобів може значно підвищити ефективність тренувань та зробити їх більш привабливими для співробітників.

Окрему увагу слід приділити психологічному аспекту фізичної підготовки. Розвиток таких якостей, як стресостійкість, швидкість реакції та здатність приймати рішення в екстремальних ситуаціях, повинен бути невід'ємною частиною програми фізичної підготовки працівників поліції.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що фізична підготовка відіграє ключову роль у підвищенні ефективності оперативно-службової діяльності працівників Національної поліції України. Вона не тільки забезпечує необхідний рівень фізичних кондицій для виконання службових обов'язків, але й сприяє формуванню психологічної стійкості, професійної впевненості та позитивного іміджу правоохоронних органів.

Для максимізації позитивного впливу фізичної підготовки на ефективність роботи поліції необхідно впроваджувати системний підхід, який включатиме регулярні тренування, періодичні оцінювання, індивідуалізовані програми та використання сучасних методик і технологій. Тільки за таких умов можна забезпечити високий рівень готовності працівників Національної поліції України до виконання своїх професійних обов'язків в будь-яких умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.
2. Бондаренко В.В. Професійна підготовка працівників патрульної поліції: зміст і перспективні напрями : монографія. Київ : ФОП Кандиба Т.П., 2018. 524 с.
3. Моргунов О.А. Удосконалення фізичної підготовки правоохоронців МВС України на початковому етапі навчання. Честь і закон. 2014. № 2. С. 46-49.
4. Ковальов І.М. Система професійної фізичної підготовки майбутніх правоохоронців у вищих навчальних закладах МВС України. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2016. Вип. 3К 1 (70). С. 77-80.
5. Дідковський В.А. Фізична підготовка працівників Національної поліції України: стан, проблеми та перспективи розвитку. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України. 2020. С. 130-133.

Розумний Юрій Валентинович,
курсант 4 курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Порохнявий А.В.***
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

СПЕЦИФІКА РОЗВИТКУ СИЛОВИХ ЯКОСТЕЙ ПРАЦІВНИКІВ НПУ У РАМКАХ СЛУЖБОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Розвиток силових якостей працівників Національної поліції України (НПУ) є невід'ємною частиною їхньої професійної підготовки. Ефективне виконання службових обов'язків часто вимагає від поліцейських високого рівня фізичної підготовленості, особливо в ситуаціях, пов'язаних із затриманням правопорушників, самообороною та наданням допомоги громадянам у надзвичайних ситуаціях. Відповідно до Закону України "Про Національну поліцію", поліцейські зобов'язані підтримувати рівень своєї фізичної підготовки, необхідний для виконання службових повноважень [1].

Метою цієї роботи є аналіз специфіки розвитку силових якостей працівників НПУ в рамках службової підготовки, визначення основних методів та засобів їх вдосконалення, а також розробка рекомендацій щодо оптимізації процесу фізичної підготовки поліцейських.

Згідно з Кримінальним процесуальним кодексом України, працівники правоохоронних органів мають право застосовувати фізичну силу для виконання покладених на них обов'язків [2]. Це підкреслює важливість розвитку силових якостей у рамках службової підготовки працівників НПУ.

Силова підготовка працівників НПУ має свої особливості, зумовлені специфікою їхньої професійної діяльності. Дослідження Бондаренка В.В. та Пронтенка К.В. (2020) показало, що найбільш ефективними методами розвитку силових якостей поліцейських є:

1. Метод максимальних зусиль
2. Метод повторних зусиль
3. Метод динамічних зусиль [3, с. 45-47]

Автори зазначають, що комплексне застосування цих методів дозволяє досягти оптимального розвитку різних видів силових здібностей, необхідних для ефективного виконання службових обов'язків.

Грибан Г.П. та співавтори (2021) у своєму дослідженні виділяють наступні основні засоби розвитку силових якостей працівників НПУ:

1. Вправи з власною вагою тіла
2. Вправи з обтяженнями (штанги, гирі, гантелі)
3. Вправи на тренажерах
4. Ізометричні вправи
5. Спеціальні комплексні вправи, що імітують службові ситуації [4, с. 78-80]

Автори підкреслюють важливість варіативності та специфічності вправ, що дозволяє розвивати не лише загальну силу, але й спеціальні силові якості, необхідні для виконання конкретних професійних завдань.

Ефективна силова підготовка працівників НПУ вимагає правильного планування та періодизації тренувального процесу. Дослідження Чернозуб А.А. та співавторів (2023) показало, що оптимальним є застосування трициклічної системи планування з урахуванням специфіки службової діяльності [5, с. 112-114]. Автори пропонують наступну структуру річного циклу підготовки:

1. Загальнопідготовчий етап (3 місяці)
2. Спеціально-підготовчий етап (6 місяців)
3. Підтримуючий етап (3 місяці)

Така структура дозволяє забезпечити поступовий розвиток силових якостей, уникнути перетренованості та підтримувати високий рівень фізичної готовності протягом усього року.

Важливим аспектом силової підготовки працівників НПУ є регулярний контроль та оцінка рівня розвитку силових якостей. Бондаренко В.В. (2022) пропонує використовувати комплексну систему тестів, що включає:

1. Тести на максимальну силу (жим штанги лежачи, присідання зі штангою)
2. Тести на силову витривалість (підтягування, згинання та розгинання рук в упорі лежачи)
3. Тести на вибухову силу (стрибок у довжину з місця, кидок набивного м'яча)
4. Спеціалізовані тести, що імітують службові ситуації [3, с. 50-52]

Автор зазначає, що регулярне проведення таких тестів дозволяє не лише оцінювати ефективність тренувального процесу, але й мотивувати працівників НПУ до постійного вдосконалення своїх силових якостей.

Розвиток силових якостей працівників НПУ у рамках службової підготовки є складним та багатогранним процесом, який вимагає врахування специфіки їхньої професійної діяльності. Ефективна силова підготовка повинна базуватися на комплексному застосуванні різних методів та засобів, правильній періодизації тренувального процесу та регулярному контролі досягнутих результатів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 379.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.
3. Бондаренко В.В., Пронтенко К.В. Особливості розвитку силових якостей працівників Національної поліції України. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2020. Вип. 3(123). С. 43-53.
4. Грибан Г.П., Пронтенко К.В., Пронтенко В.В., Ткаченко П.П. Фізична підготовка працівників правоохоронних органів: навчальний посібник. Житомир: Рута, 2021. 340 с.
5. Чернозуб А.А., Адамович Р.Г., Штома В.Д. Сучасні підходи до періодизації силової підготовки працівників правоохоронних органів. Український журнал медицини, біології та спорту. 2023. Т. 8, № 2. С. 110-117.

Рубльов Кирило
курсант 3 курсу н.г ДР-245
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Чоботько Маргарита Анатоліївна***
викладач кафедри спеціальна фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ВПЛИВ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ НА ПСИХОЛОГІЧНУ СТІЙКІСТЬ І ЗДАТНІСТЬ ДО ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ

Фізична підготовка є важливим чинником у підтримці психологічної стійкості, особливо в умовах екстремальних ситуацій, що виникають у діяльності представників судочинства, зокрема суддів, адвокатів, прокурорів та працівників правоохоронних органів. В умовах реформування української правової системи та адаптації до європейських стандартів, фізична підготовка стає важливим елементом підготовки фахівців судової системи для ефективного функціонування в умовах стресу та загрози [1].

Згідно з дослідженнями, фізична активність позитивно впливає на когнітивні функції людини, включаючи здатність до швидкого прийняття рішень та ефективного аналізу ситуацій під час підвищеного психологічного тиску [1]. Це особливо актуально для суддів, які часто стикаються з надзвичайно складними правовими питаннями під час судових засідань. Підвищений рівень фізичної підготовки дозволяє знизити рівень тривожності та підвищити емоційну стабільність, що в свою чергу знижує ризик помилок у судових рішеннях, які можуть бути прийняті під тиском [1].

Особливо важливим є те, що фізична підготовка сприяє розвитку психологічної стійкості - здатності людини залишатися стабільною в стресових умовах та зберігати здатність до раціонального мислення. У контексті судочинства це може мати вирішальне значення для суддів і прокурорів, які повинні приймати рішення в умовах емоційного тиску, зокрема в справах, пов'язаних з насильством, корупцією або іншими кримінальними діяннями [1]. Психологічна стійкість суддів є ключовим аспектом незалежності та неупередженості судової влади, передбаченої ст. 126 Конституції України [1].

Крім того, фізична підготовка допомагає правоохоронцям зберігати оперативну ефективність у критичних ситуаціях, таких як затримання правопорушників, проведення спеціальних операцій або забезпечення правопорядку в судах. Згідно з вимогами Закону України «Про Національну поліцію» [2], поліцейські повинні демонструвати високий рівень фізичної та психологічної готовності для виконання своїх обов'язків, зокрема у стресових ситуаціях.

В Україні існують спеціальні програми з фізичної підготовки для представників правоохоронних органів та судової влади, які мають на меті покращення їх фізичного стану та психологічної стійкості. Програми розробляються відповідно до Закону України «Про

забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» [3], який встановлює підвищені вимоги до службовців, що працюють у складних умовах конфліктних зон або виконують свої обов'язки в екстремальних умовах.

Отже, фізична підготовка є невід'ємною частиною комплексної підготовки фахівців у сфері українського судочинства. Вона сприяє не лише фізичній витривалості, але й розвитку стресостійкості та здатності до прийняття зважених рішень в умовах психологічного тиску, що є критично важливим для забезпечення справедливого та неупередженого судочинства в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вісник національної академії прокуратури україни. URL: http://www.visnyknapu.gp.gov.ua/visnyk/pdf/0068.pdf (дата звернення: 13.10.2024).5. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 30. С. 141.

2. Про Національну поліцію : Закон України від 02 липня 2015 року № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2015. № 40-41. С. 379.

3. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15 квітня 2014 року № 1207-VII. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2014. № 26. С. 892.

СІМОРА Дмитро Сергійович
курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України,
ПЕТРЕНКО Сергій Петрович
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

УДОСКОНАЛЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Інтеграція України в європейський простір вимагає від усіх сфер нашого життя, зокрема й від системи МВС, відповідати високим європейським стандартам. Звісно, Національна поліція України не є винятком. Зміни в законодавстві, нові підходи до добору кадрів та оптимізація структури вимагають від поліцейських не лише глибоких знань, а й високого рівня фізичної підготовки. Це необхідно для ефективної боротьби зі злочинністю та забезпечення громадського порядку в умовах сучасних викликів. Фізична підготовка є основою професійної діяльності поліцейського. Вона не тільки дозволяє ефективно виконувати службові обов’язки в складних умовах, але й сприяє збереженню здоров’я та підвищенню морально-психологічного стану правоохоронців [1, с. 75]. У сучасних реаліях, коли вимоги до поліції постійно зростають, необхідність постійного вдосконалення фізичної підготовки є очевидною.

Для досягнення максимальної ефективності в процесі фізичної підготовки поліцейських необхідно перейти до індивідуального підходу. Це передбачає комплексну оцінку фізичного стану, тобто кожен поліцейський періодично проходить всебічне обстеження, яке дозволяє визначити його сильні сторони та ті аспекти, які потребують додаткової уваги. Це може включати тести на силу, витривалість, гнучкість, координацію рухів та інші фізичні показники. Розробку індивідуальних планів тренувань - на основі результатів діагностики для кожного поліцейського розробляється персоналізована програма тренувань. Ця програма враховує не лише загальні фізичні якості, але й такі індивідуальні особливості як вік, стаж служби, стан здоров’я та специфіку виконуваних завдань. Також постійний моніторинг результатів, тобто для того, щоб забезпечити постійний прогрес, необхідно регулярно відстежувати результати тренувань [2, с. 64]. Це дозволяє оцінити ефективність обраної програми та вчасно внести необхідні корективи.

Сьогоднішній світ пропонує широкий спектр технологічних інструментів, які знаходять своє застосування в різних сферах життя, у тому числі і в процесі фізичної підготовки поліцейських. Сучасні тренажерні зали для поліцейських обладнані спеціалізованими тренажерами, які дозволяють розвивати широкий спектр фізичних якостей, необхідних для виконання службових обов'язків. Це можуть бути силові тренажери для розвитку м'язової сили, кардіотренажери для підвищення витривалості, а

також спеціальні тренажери для відпрацювання техніки виконання різних рухів, характерних для роботи поліцейського.

Звісно, смартфони стали невід'ємною частиною нашого життя, і сфера фітнесу не стала винятком. За допомогою спеціальних додатків поліцейські можуть відстежувати свої тренування, аналізувати результати, отримувати персоналізовані рекомендації та навіть змагатися з колегами [3, с. 40]. Такі додатки дозволяють зробити тренувальний процес більш цікавим і ефективним. Цікаво, що існують симулятори, що дозволяють створювати реалістичні моделі різних ситуацій, з якими поліцейський може зіткнутися під час виконання службових обов'язків. Це дозволяє відпрацювати різні тактичні дії, приймати рішення в умовах обмеженого часу, а також підвищити рівень координації рухів і реакції.

Для підтримки високого рівня мотивації серед особового складу та стимулювання досягнення високих результатів у фізичній підготовці, важливо впроваджувати різноманітні заходи. Наприклад, організація спортивних змагань між підрозділами – це не лише відмінний спосіб оцінити рівень фізичної підготовки поліцейських, але й потужний інструмент для підвищення мотивації. Змагання створюють атмосферу здорової конкуренції, сприяють формуванню командного духу та дозволяють поліцейським порівняти свої результати з результатами колег [4, с. 71]. Це, в свою чергу, мотивує їх до більш інтенсивних тренувань та досягнення нових висот.

Хочу відокремити, що регулярне медичне обстеження поліцейських є невід'ємною частиною системи фізичної підготовки. Це дозволяє виявити можливі проблеми зі здоров'ям на ранніх стадіях, оцінити вплив фізичних навантажень на організм та своєчасно вжити необхідних заходів для усунення виявлених відхилень.

З огляду на викладене, зробити поліцейських сильнішими, витривалішими та швидшими – це не просто бажання, а необхідність. Адже саме фізична підготовка дозволяє їм ефективно виконувати свої обов'язки в складних і небезпечних умовах. Для досягнення цієї мети необхідно створити всі умови для регулярних тренувань, забезпечити поліцейських необхідним спортивним інвентарем та медичною допомогою. Крім того, важливо постійно вдосконалювати методики тренувань та враховувати сучасні наукові досягнення в галузі спортивної медицини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Решко СМ. Удосконалення навчального процесу зі спеціальної фізичної підготовки у вищих навчальних закладах МВС України / С. М. Решко // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2001. – No 2/3. – С. 74–78.

2. Могильний О. С., Петренко С. П. Фізична безпека співробітника МВС в умовах воєнного стану. Актуальні проблеми фізичної підготовки працівників Національної поліції в умовах воєнного стану: матеріали Регіональної науково-практичної конференції молодих вчених (в авторській редакції), (м. Кропивницький, 16 вересня 2022 року). Кропивницький, 2022. 264 с.

3. Ануфрієв М. І., Бутов С. Є., Гіда О. Ф., Решко С. М. Основи спеціальної фізичної підготовки працівників МВС. Київ : Нац. акад. МВС України, 2003. 338 с.

4. Дідковський В. А. Фізична підготовка працівників Національної поліції України [Текст] : навч. посіб. / В. А. Дідковський, В. В. Бондаренко, О. В. Кузенков. Київ : Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т. П. 2019. 98 с.

СТРЕЛЬЦОВ Володимир Володимирович
курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України,
ПЕТРЕНКО Сергій Петрович
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ТРАВМУВАННЯ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ, ПОВ'ЯЗАНЕ З НЕДОСТАТНЬОЮ ФІЗИЧНОЮ ПІДГОТОВЛЕНІСТЮ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ

Складна соціально-економічна ситуація в Україні призводить до значного зростання рівня злочинності, що створює небезпечні умови для діяльності працівників поліції. Частота випадків, коли життя та здоров'я правоохоронців опиняються під загрозою, постійно збільшується. Від 7 до 12 відсотків поліцейських зазнають серйозних фізичних та психологічних травм під час виконання службових обов'язків. Причини таких втрат різноманітні: від агресивних дій злочинців до помилок та недоліків у плануванні операцій. Недостатня фізична підготовка, незнання правил безпеки та неадекватна реакція на нестандартні ситуації також підвищують ризик травмування та загибелі поліцейських. Таким чином, вивчення причин травматизму в правоохоронних органах та розробка ефективних заходів його профілактики є одним з найактуальніших завдань сучасності [1, с. 65].

Травма – це ушкодження з порушенням або без порушення цілісності тканин або органів тіла в результаті якого-небудь зовнішнього впливу (механічного, фізичного, хімічного тощо). Травма може виникнути як наслідок однократного сильного або незначного щодо сили, але часто повторюваного впливу.

Аналізуючи результати діяльності Національної поліції за період 2015-2019 років, було виявлено низку факторів, що безпосередньо впливають на рівень травматизму серед співробітників. До основних причин належать відсутність систематичної підготовки та інструктажів призводить до недостатньої обізнаності поліцейських щодо загроз та способів їх нейтралізації, недостатня кількість годин, відведених на спеціальну фізичну підготовку, тобто низький рівень фізичної підготовки обмежує здатність поліцейських ефективно протистояти фізичному насильству. Також застаріле або неякісне обладнання не забезпечує належного рівня безпеки під час виконання службових обов'язків. Помилки під час затримання можуть призвести до непередбачуваних наслідків та травмування поліцейських, несправність спеціальних засобів та зброї, навіть технічні неполадки можуть створити додаткові ризики під час оперативних заходів [2, с. 177].

Психологічна неготовність до ефективних та безпечних дій стосується багатьох працівників поліції. Стресові ситуації та недостатня психологічна стійкість можуть призвести до помилкових рішень та неадекватних реакцій. Використання неефективних

технік самозахисту, тобто застосування застарілих або недостатньо відпрацьованих прийомів самозахисту знижує шанси на успішне протистояння нападнику [3, с. 95].

Закон України «Про Національну поліцію» доволі детально регулює питання призначення та виплати в разі загибелі (смерті) чи втрати працездатності поліцейського. Якщо під час виконання службових обов’язків працівник поліції отримує травму не зі своєї вини, то він отримує від держави одноразову грошову допомогу. Її розмір визначають під час службового розслідування, і він залежить від тривалості втрати непрацездатності.

Фізична підготовка поліцейського – це не лише розвиток сили та витривалості, але й шлях до формування стійкої психології. Заняття спортом допомагають поліцейському подолати страх, підвищити самооцінку та бути готовим до будь-яких викликів служби. Недостатня фізична підготовка поліцейських під час затримання може призводити до травм верхніх кінцівок, зокрема пальців, зап'ястя та ліктя. Найчастіше такі травми є результатом прямих ударів рукою об тіло затриманого. Типові пошкодження включають пошкодження суглобів між фалангами пальців, переломи самих фаланг та запалення окістя (періостити) тильної поверхні кісток кисті.

Масові заворушення становлять серйозну загрозу для життя та здоров'я правоохоронців. Джерелами небезпеки можуть бути як безпосередні фізичні атаки з використанням тупих і гострих предметів, так і непрямі загрози, пов'язані з використанням транспортних засобів, будівельної техніки та зброї. Поліцейські можуть зазнати травм різних частин тіла, включаючи голову, тулуб та кінцівки, а також внутрішніх органів. Для ефективного протистояння таким загрозам правоохоронці повинні володіти навичками самозахисту та взаємодії в групі [4, с. 257].

З огляду на викладене, фізична підготовка є одним з найважливіших факторів, що впливають на безпеку поліцейського. Регулярні тренування, професійна підготовка та використання спеціальних засобів захисту дозволять знизити ризик травмування і підвищити ефективність роботи правоохоронних органів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Профілактика спортивного травматизму у військових підрозділах : навч. посіб. / Г. П. Грибан, В. М. Романчук, С. В. Романчук та ін. ; за ред. Г. П. Грибана. Житомир : ЖВІ НАУ, 2013. 140 с.
2. Типові помилки під час застосування поліцейських заходів примусу: на основі аналізу судової практики: наук.-практ. посіб. / Ю. Б. Ірха, О. І. Бочек, В. А. Мацько. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2024. 308 с.
3. Забезпечення охорони праці та особистої безпеки в Національній поліції України : навч. посіб. / кол. авт. ; за заг. ред. В. Г. Грибана, В. А. Глуховері. Дніпро : Дніпропетровськ. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 212 с.
4. Мужичок В. О., Слобожанінов П. А. Профілактика та попередження травматизму в фізкультурній та спортивній діяльності студентів ВНЗ. Молодий вчений. 2017. № 3.1 (43.1). С. 257–261.

Валерія ЦАПОВИЧ
курсантка
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Маргарита ЧОБОТЬКО
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Дніпровський державний університет внутрішніх справ

СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАВООХОРОНЦІВ ВІДПОВІДНО ДО ПОТРЕБ ЗУМОВЛЕНИХ ВОЄННИМ СТАНОМ

Воєнний стан, не лише як правовий режим, але й обстановка, що де-факто колосально вплинула на всі сфери життєдіяльності суспільства зумовила виникнення безлічі викликів перед правоохоронною системою, зокрема, поставивши її на раніше непритаманні рейки здійснення службової діяльності: документування воєнних злочинів, фільтраційні заходи на деокупованих територіях, евакуаційні заходи, протидія диверсійній діяльності та іншим формам злочинності, метою якої є погіршення стану обороноздатності української держави, виконання поліцейських функцій в складі зведених загонів та безпосередньо протидія ворогу в складі стрілецьких батальйонів та об'єднаної штурмової бригади Національної поліції України.

Для ефективного виконання вказаних завдань необхідні не тільки високо розвинені вміння виконання своїх функціональних обов'язків, а й якісна фізична підготовка, яка забезпечить витривалість та стійкість тих сил, які здійснюють націоанльний спротив [1, с. 664]. Однак існуюче навантаження на правоохоронців, зокрема територіальних органів поліції – фактично унеможливлює опанування та систематичне підтримання фізичної форми, відпрацювання прийомів рукопашного бою, боротьби, інших спеціальних прийомів, в тому числі під час спарингу, ані в межах службової підготовки, ані тим паче в процесі самостійної фізичної підготовки поліцейського.

Умови воєнного конфлікту накладають величезні виклики на фізичну підготовку. Тренувальні програми повинні бути адаптовані до специфіки цих умов, включаючи реальні сценарії бойових дій, використання та обслуговування військового обладнання та техніки, а також навички виживання в екстремальних умовах [2, с. 640]. Як вже нами було визначено, поліцейські Національної поліції України виконують свої службові обов'язки в складі зведених загонів (виконання функцій поліції на територіях де у зв'язку з безпековою ситуацією є неможливим розміщення постійного територіального органу поліції), а також стрілецьких батальйонах та об'єднаній штурмовій бригаді.

Виконання таких функцій потребує від поліцейських, що перебувають у складі відповідних підрозділів фахових знань, вмінь та навичок, які мають бути закріплені та систематично відпрацьовані під час службової підготовки в межах робочого графіку, яке нажаль, у переважній більшості має декларативний характер, а відповідні курси підвищення кваліфікації або спеціалізації, що присвячені відповідній підготовці є короткотривалими та не охоплюють детальні аспекти опанування конкретних знань та навичок, що могли б бути в нагоді під час виконання специфічних функцій в складі підрозділів, які несуть службу в зоні бойових дій, або поблизу таких зон.

Важливою складовою успішного виконання службових обов'язків у воєнний стан є не лише теоретичні знання, а й практична підготовка та вміння, які забезпечують професійну готовність поліцейських до виконання завдань у складних умовах [3, с. 639].

Додатково зазначимо, що актуальність питання підвищення фаховості поліцейських в питанні, що стосуються застосування фізичної сили, спеціальних прийомів рукопашного бою та боротьби та стану фізичної підготовленості загалом, зумовлені притаманному для держави, в якій відбувається війна явищу – посттравматичний стресовий розлад та похідні від нього явища (далі – ПТСР), який якщо не діагностований офіційно, то ярко відображається, узагальнюючи практичний досвід поліцейської діяльності.

Військовослужбовці та інші особи, що мають ПТСР, який був набутий внаслідок участі в активних бойових діях, віднаходить свій вияв у агресивній поведінці, непередбачуваним вчинкам та високим ризикам отримання поранень, травм та ушкоджень в ході реагування на виклики, де правопорушником виступає військовий, зокрема внаслідок застосування ними підручних засобів, спеціально підготовлених предметів або знарядь, що можуть завдати шкоди поліцейським.

Опанування прийомів боротьби та рукопашного бою є надзвичайно важливим для курсантів та студентів ЗВО зі специфічними умовами навчання в умовах воєнного стану. В таких умовах, де може бути загроза життю та здоров'ю людей, вміння захистити себе та інших може бути вирішальним фактором [4, с. 81].

Отже, доповнюючи запропоновану тезу та підводячи підсумки визначимо, що саме здобувачі освіти вищих навчальних закладів системи Міністерства внутрішніх справ України, зі специфічними умовами навчання – є авангардом та рушійною силою правоохоронної системи держави, через що, питання їх фаховості та підготовленості –є пріоритетним напрямом підготовки фахових кадрів для органів Національної поліції України, що в свою чергу є не лише питанням забезпечення законності та внутрішньої безпеки держави, але й в окремих випадках безпосередньо стосується обороноздатності держави.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Галушневська К. О. Роль спеціальної фізичної підготовки в контексті формування національного спротиву / К.О. Галушневська, М.Ю. Пожидаєв // Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матеріали VIII Міжнар. наук.- практ. конф. (м. Дніпро, 15 бер. 2024 р.) ; у 2-х ч. Дніпро: ДДУВС, 2024. Ч. ІІ. – С.664-665.
2. Порохнявий А. В. Сучасні питання фізичної підготовки та фізичного виховання курсантів і студентів ЗВО зі специфічними умовами навчання в умовах воєнного стану / А. В. Порохнявий // Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матеріали VIII Міжнар. наук.- практ. конф. (м. Дніпро, 15 березня 2024 р.); у 2-х ч. - Дніпро: ДДУВС, 2024. - Ч. ІІ. – С.640-641.
3. Пожидаєв М. Ю. Окремі питання рівня фізичної підготовленості поліцейських під час дії воєнного стану / М. Ю. // Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матеріали VIII Міжнар. наук.- практ. конф. (м. Дніпро, 15 березня 2024 р.); у 2-х ч. - Дніпро: ДДУВС, 2024. - Ч. ІІ. – С.639.
4. Марков Р.А. Важливість опанування прийомів боротьби та рукопашного бою курсантами та студентами ЗВО зі специфічними умовами навчання в умовах воєнного стану / Р.А. Марков // Актуальні проблеми службово-бойової діяльності сил сектору безпеки та оборони України : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 28 квітня 2023 р.). Дніпро : ДДУВС, 2023. – С. 80-82

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

Антоняк І.В.,
студентка ІІ курсу ОР магістр,
факультету філології,
науковий керівник - ***Мафтин Н.В.***
доктор філологічних наук, професор

Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

ВИВЧЕННЯ РОМАНУ А.ЛЕВКОВОЇ «ЗА ПЕРЕКОПОМ Є ЗЕМЛЯ» НА УРОКАХ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ

У наш час інтерес до культури нацменшин значно зростає. Особливої актуальності набуває тематика кримськотатарської літератури та культури, а також зображення топосу Криму.

Якщо раніше це була радше курортна територія, яка у тексті відігравала фонову роль, то зараз Крим – важлива частина твору, образ, що є збірним і допомагає збагатити сюжет.

Сучасний літературний топос Криму збагатила своїм твором і Анастасія Левкова. Її кримський роман – це не типова історія про півострів як курортний край, а пошук самоідентифікації і ода тим, хто вміє берегти свою культуру, мову.

Мета роботи: дослідити специфіку вивчення роману Анастасії Левкової «За Перекопом є земля» на уроках позакласного читання.

Завдання: з'ясувати місце уроків позакласного читання в системі літературної освіти; дослідити методику проведення уроків позакласного читання; означити місце творів з кримською тематикою в літературі та шкільній програмі; розкрити особливості творення образів-персонажів у романі А. Левкової.

Об'єктом дослідження є роман А. Левкової «За Перекопом є земля».

Предмет дослідження – специфіка вивчення названого роману у школі на уроках позакласного читання.

Методи дослідження. У роботі використані загальнонаукові методи аналізу та синтезу, узагальнення та систематизації, а також філологічний, культурно-історичний, психоаналітичний методи, принципи композиційного та інтертекстуального аналізу. **Наукова новизна дослідження** зумовлена тим, що вперше досліджуються особливості вивчення роману «За Перекопом є земля» на уроках позакласного читання.

Перш за все, щоб надалі ґрунтовніше проаналізувати досліджуваний тип уроків, важливо з'ясувати в чому полягає їхня особливість.

Доктор педагогічних наук, професор Н. Волошина, яка є провідним методистом України, вважала що ця організаційна форма з'явилась доволі давно, ще в 1954-1955 навчальному році [1].

Особливо актуальними залишаються питання проведення та організації уроків позакласного читання, адже в середній та старшій школі курс української літератури має

великий вплив на формування та становлення особистості учня. У цьому віці формуються стійкі світоглядні позиції, а також ставлення до довкілля і пізнавальні інтереси.

В якійсь мірі позакласне читання можна вважати педагогічно організованим процесом підготовки учнів до читання текстів самостійно відповідно до власних потреб та інтересів. Така форма роботи впливає і на якість читання серед школярів, і на розширення знань, вдосконалення умінь та навичок, що необхідні для розвитку культури читання. Основне завдання уроків позакласного читання – сприяти мотивації самостійного звернення до книги та потреби в читанні художніх текстів поза програмою.

Персонажний світ роману «За Перекопом є земля»: опозиція «свій-чужий»

Оповідачка роману є мешканкою Бахчисараю. Звісно ж, з ранніх дитячих років довкола неї є кримські татари, культура та мова яких стає об'єктом її цікавості та пізнання

Проте, вже навіть у вузькому сімейному колі бачимо формування опозиції «свій-чужий». Певний розкол спричинили іще дитячі травми, зокрема батько дозволяв собі бити доньку під час виховання. Ще більш травматичною причиною для дистанціювання героїні на внутрішньому рівні є минуле її діда, що був НКВДистом. Зять дуже пишається своїм тестем і його життєвим шляхом.

Стосунки з батьками не є єдиною чи найосновнішою сюжетною лінією, проте саме ця нитка наскрізно проходить через увесь твір і відіграє важливу роль у внутрішніх змінах головної героїні.

Особливо турбулентний період особистісної ідентифікації припадає на доволі хисткі умови утвердження у Криму української державності. Саме тоді героїня особливо швидко починає розуміти злочинність слави свого предка.

Під час окупації на дівчину тисне геть усе, навіть, здавалось би, дрібниці: «А ще, слово *русскій* на тисячах кримських вивісок і парканів, на всіх радіо- й теляточках… стало ясно, що треба їхати, коли я зловила себе на тому, що забуваю смак нормального молока. Зручність купівлі квитків онлайн. Вільні, без озирань, розмови на вулицях і в кафе. Я зловила себе на тому, що в мені поселились ненависть і зверхність – до тих, хто думає інакше, ніж я. В мені теж піднімалося на поверхню зло» [8, с. 346].

Висновки

Уроки літератури в ЗЗСО у наш час вирішують різні гуманітарні проблеми, що мають зв'язок з духовним зростанням учня та його місцем у соціумі.

Позакласне читання – це вид самостійного читання, який реалізується учнями під керівництвом вчителя-словесника на основі списку рекомендованої літератури та аналізу чинних програм з української літератури.

А. Левкова використовує цікавий прийом у становленні головної героїні. Впродовж усього твору вона залишається безіменною. Ми знаємо імена всіх персонажів, окрім оповідачки. З'являється ім'я лише на останніх сторінках, тоді, коли героїня знаходить само ідентифікацію, обирає, ким хоче бути

Конфлікти, в яких оповідачка знаходить істину, допомагають пройти їй доволі непростий шлях, що його описує А. Левкова: маршрут до себе від чужого через іншого. Кримськотатарська культура і її забуття – це та рятівна модель для героїні, що веде її до пошуку власного імені.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Волошина Н. Уроки позакласного читання. *Українська мова і література в школі*. 1983. № 2. С. 17–22.
2. Левкова А. За Перекопом є земля. Кримський роман. Київ: Лабораторія, 2023. 392 с.
3. «Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти : Мод. навч. програма від 24.07.2023 р. № 883. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5-9.klas/Movno-literat.osv.hal/Ukrayinska.literatura.7-9-kl.Yatsenko.ta.in.26.07.2023-1.pdf.
4. Українська література 10–11 класи : Програма для проф. навчання учнів загальноосвіт. навч. закл. від 28.10.2010 р. № 1021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/program-ukr-lit1.pdf.

Васецька Аліна Василівна,
здобувач вищої освіти 2 курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Декусар Ганна Геннадіївна,***
старший викладач кафедри мовної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

VERBAL PORTRAIT AS A METHOD OF FIXING APPEARANCE SIGNS

Although the verbal portrait, as the only way to classify and describe the external features of a person for the purposes of search and identification, was developed at the end of the 19th century by the famous French lawyer and biometrician Alphonse Bertillon and was further improved by other criminologists, its meaning remains relevant today. This method is actively used in investigative, investigative and expert practice, which, in particular, is due to the wide implementation of video surveillance and video recording systems.

Verbal portrait is a forensic method of describing a person based on external features, which is performed according to a certain system during investigative and procedural actions for the purpose of identifying both living people and corpses. The main purpose of creating a verbal portrait is the identification of persons. However, it is worth noting that the process of identification does not necessarily have to take place immediately after drawing up such a description. It can be carried out even after a significant period of time, for example, when using forensic records or discovering missing persons [1, 197].

When analyzing the principles underlying the description of a person's appearance using the "verbal portrait" method, the following key aspects can be identified: the sequence (sequence) of the description, the use of special terminology and unified concepts, as well as the completeness of the description. The principle of sequence of description is that information is presented from general to specific and from top to bottom. First, a general description of the appearance is given, then they go to individual parts of the body, and finally - to details. The principle of completeness requires a detailed description of external anatomy, functional features (such as posture, gait, gesticulation, facial expressions, speech and mannerisms) and clothing. The description of the appearance should be performed at a time when the person being described has a calm facial expression, closed jaws without tension and a gaze directed forward [1, 200].

Regardless of who conducts the appearance study, it is important to use common terminology and common concepts to avoid possible disagreements and misunderstandings. The completeness of the description implies a comprehensive study of external features, including descriptions of the face both in full face and in profile. Signs should be described on a 3-, 5-, or 7-member scale, and their size, shape, and other characteristics should also be taken into account.

All signs of appearance are classified into the following groups:

1. Anatomical - characterize the external structure of the human body, including height, build, head shape and facial features.
2. Functional - related to motor, speech and other functions that are manifested externally, including behavior, gait, posture, gesticulation, facial expressions, voice, habits and others.

You should separately focus on the external data of a person, which are subject to description. When characterizing general physical external parameters, gender (male or female) and age are indicated, which can be determined by documents, by appearance or in the process of studying. Demographic data includes information about race, nationality, ethnicity, and ethnic group.

In the characterization of anatomical data, such indicators as size, contours (shape), position and color are used. Sizes are usually indicated not in absolute numbers, but in relation to other parts of the body and are conveyed through concepts such as small, medium, large; low, medium, high; long, medium, short; narrow, medium, wide; deep, medium, small; thick, medium, thin. The contour is described by analogy with geometric shapes, and the shape is described by the characteristics of the surface or by the example of well-known objects [2, 207].

Special and bright signs are noted in the verbal portrait. Special signs are distinctive characteristics that are important for identifying a person based on his appearance (for example, tattoos, moles, scars). Bright signs are those that are easily noticeable and attract attention, because they are expressive and catch the eye. It is worth noting that previously the presence of tattoos on the body could indicate that a person belonged to a certain category or profession (former criminals, sailors, etc.). However, in our time, the fashion for tattoos has spread to such an extent that it has largely eliminated the former signs used by people serving punishment for verbal identification and demonstration of their criminal status [1, 264].

Thus, the verbal portrait method as a means of classifying and describing a person's external features remains relevant and is actively used by law enforcement agencies to search for unknown criminals based on their characteristics; persons hiding from the investigation and the court; those who escaped from prisons; missing persons; as well as to identify the dead for unidentified corpses. This method is also used for checking arrestees, conducting identification of living persons and dead bodies, examinations, examination of photographic images for the purpose of identification, as well as for checking identity documents and conducting investigative (search) activities. Modern law enforcement officers also actively use face recognition systems based on artificial intelligence, however, the correspondence of a person to a photo or image can only be confirmed by an expert in his opinion or examination in accordance with the current legislation of Ukraine.

REFERENCES:

1. Криміналістика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. /[К. О. Чаплинський, О. В. Лускатов, І. В. Пиріг, В. М. Плетенець, Ю. А. Чаплинська]. – 2-е вид, перероб. і доп. – Дніпро :Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. – 480 с.
2. Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Пясковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Право, 2020. 752 с.

Зажитько В.О.,
магістрантка 2-го курсу
факультету філології, історії та політико-юридичних наук.
Науковий керівник – ***Нагач М.В.,***
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри германської філології
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

"ЛЕКСИЧНІ ОДИНИЦІ ЯК ІНСТРУМЕНТ АПЕЛЯЦІЇ ДО ПОТРЕБ ЛЮДИНИ У ПОЛІТИЧНІЙ ПРОМОВІ"

Наукова проблема даного дослідження полягає у дослідженні використання лексичних одиниць як інструменту апеляції до потреб людини у політичних промовах.

Актуальність вище зазначеної проблеми полягає в тому, що політичні промови та виборчі кампанії є важливим етапом у демократичному процесі, де кандидати намагаються переконати виборців у своїй придатності до посади. Лексичні одиниці, що використовуються в їхніх промовах, відіграють ключову роль у формуванні іміджу кандидата та його здатності апелювати до потреб і цінностей населення. У контексті виборів 2024 року в США, де політична поляризація та соціальні зміни стають дедалі очевиднішими, аналіз лексичних одиниць, які відображають потреби виборців, набуває особливого значення. Дослідження цієї теми дозволить краще зрозуміти механізми впливу мовлення на виборчий процес.

Мета дослідження: дослідити лексичні одиниці, які використовуються у політичних промовах, з акцентом на їхню роль як інструменту апеляції до потреб людини. Дослідження прагне визначити, які саме лексичні елементи застосовуються для задоволення соціальних, економічних і культурних потреб виборців.

Перед тим, як звернутися до поняття «лексична одиниця», варто розглянути питання потреб людини. Потреби можна визначити як внутрішні неусвідомлювані настанови людини для забезпечення своєї цілісності, яка може бути біологічною або соціальною. Деякі визначення вважають потреби основними рушійними силами дійової активності індивіда у взаємодії з навколишнім світом. Потреби є внутрішніми інтенціями людини для ствердження свого буття як "індивідуального самобуття" і розкриваються через цілеспрямовану, предметну та життєстверджуючу діяльність [1]. Одним з перших дослідників, із праць якого стало відомо про складний світ потреб і їхній вплив на мотивацію, був Абрахам Маслоу.

В своїй роботі «Мотивація і особистість» (1954) Маслоу зазначив, що потреби людини організовані в ієрархічну систему пріоритету або домінування, що складається з п'яти на ступних рівнів [4]:

1. Фізіологічні потреби
2. Потреба в безпеці
3. Потреба в любові та належності
4. Потреба в повазі та визнанні
5. Потреба в самореалізації

Лексична одиниця — це основна складова словникового запасу мови, що має своє значення і функцію в мовленні. Вона може бути представлена як окреме слово, словосполучення або фразеологізм, які вживаються для передачі певних ідей, понять або емоцій [2]. Зазвичай лексику ототожнюють з словами, тобто лексика складається із слів, до яких відносяться так звані кореневі, безафіксні слова (take, to bring a book), складні (copybook) та похідні слова (friendship). Однак, відповідно до лінгвістичних та методичних критеріїв до лексики можна віднести інші одиниці, які мають зі словами спільне те, що вони також цілісно відтворюються у мовленні і означають якийсь предмет дійсності. Отже, до розряду лексичних одиниць слід віднести: 1)слова; 2) сталі словосполучення — номінативні (the British Commonwealth) та фразеологічні (it rains cats and dogs) та вирази-кліше (What's your name?). Вказані вище одиниці є лексичними одиницями і є об'єктом навчання лексики [3].

Для аналізу апеляції до потреб людини у промовах кандидатів у президенти США під час виборчої кампанії 2024 року варто звернути увагу на те, як мовленнєві одиниці відображають прагнення кандидатів переконати виборців шляхом звернення до базових людських потреб. Такі номінативні одиниці можуть включати лексичні і синтаксичні структури, що апелюють до різних категорій потреб згідно з теорією Маслоу: фізіологічних, безпеки, соціальних потреб, потреб у визнанні та самореалізації [4].

Розглянемо апеляцію до потреб людини у промові Ніккі Гейлі, в якій вона ефективно використовує емоційно забарвлену лексику та образи, щоб звернути увагу на нагальні потреби людей у фінансовій стабільності, безпеці, освіті та базових життєвих потребах (Haley, Charleston, February 2023). На початку своєї промови Гейлі починає перераховувати актуальні суспільні проблеми в США: *«We have too many families paying too much for groceries», «we have too many small businesses who can't afford rent and too many big businesses getting taxpayer bailouts».* Гейлі апелює до базових фізіологічних потреб людини та вказує на фінансові труднощі, з якими стикаються родини та малий бізнес. Використання слова «too much» підкреслює надмірність витрат і створює відчуття безвиході. Лексичні одиниці: «paying too much», «can't afford» — ці вирази акцентують на проблемі фінансового навантаження. *«Too many mothers searching frantically for baby formula»* — акцент на потреби дітей, ця фраза звертає увагу на потреби немовлят і їхніх матерів, підкреслюючи тривогу та стрес, які відчувають матері в умовах нестачі продуктів. Лексичні одиниці: «searching frantically» — емоційно забарвлене слово «frantically» викликає уявлення про паніку та терміновість. Гейлі порушує питання освіти: *«Too many children who are so far behind in the classroom they may never get ahead».* Гейлі акцентує увагу на проблемах, з якими стикаються діти в навчанні. Вона підкреслює ризик, що діти можуть не мати можливості для успішного майбутнього. Лексичні одиниці: «so far behind», «may never get ahead» — ці вирази, знову ж таки, створюють відчуття безнадійності. Фрази *«too much crime on our streets», «too few police and Border Patrol»* акцентують на проблемах безпеки в суспільстві, викликаючи страх і занепокоєння у громадян щодо їхньої безпеки. Лексичні одиниці: «too much crime», «too few police» — використання терміна «too few» підкреслює нестачу ресурсів для забезпечення базової потреби людини, а саме потреби в безпеці. Після того, як Гейлі перерахувала незадоволені потреби суспільства та звернула на них увагу виборців, вона коментує, якою бачить Америку вона та використовує зовсім інші лексичні одиниці: *«In the America I see every child gets a world-class education because every parent gets to pick their*

child's school». Гейлі підкреслює важливість освіти як основи для розвитку особистості та суспільства. Вона акцентує на праві батьків вибирати школу для своїх дітей, що створює відчуття контролю та відповідальності. Лексичні одиниці: «world-class education» — це висловлювання передає ідею високої якості освіти; «pick their child's school» — використання слова «pick» надає відчуття свободи вибору. *«Our states will be safe again»* — тут Гейлі апелює до потреби у фізичній безпеці та стабільності. Вона обіцяє відновлення безпеки, що є важливим для кожного громадянина. Гейлі акцентує на необхідності довіри до виборчого процесу, що є критично важливим для демократії: «Everyone has full confidence in our elections». Вона підкреслює важливість прозорості та справедливості. Вираз «full confidence» створює відчуття впевненості та стабільності в політичному процесі. Варто також зазначити апеляцію до потреби людини в безпеці: «A strong military doesn't start wars; a strong military prevents wars» — ця фраза акцентує на важливості сильної армії як засобу забезпечення миру. Гейлі використовує цю ідею, щоб підкреслити, що сила може бути запобіжником конфліктів, а не провокатором. Лексичні одиниці: «strong military» — підкреслює важливість військової сили; «prevents wars» — позитивний аспект військової сили, що говорить про запобігання конфліктам та захист громадян.

Отже, промова Ніккі Гейлі є яскравим прикладом того, як політик може ефективно апелювати до базових потреб і цінностей суспільства за допомогою певних лексичних одиниць. Використовуючи емоційно забарвлену лексику та конкретні образи, вона створює потужний меседж, який резонує з виборцями. Таким чином, промова Ніккі Гейлі не лише інформує, але й надихає, закликаючи до дій на основі спільних цінностей та потреб. Її стратегічний підхід до використання мови та образів робить її повідомлення зрозумілим і привабливим для широкої аудиторії, що є важливим аспектом у сучасній політичній комунікації. Ця промова демонструє, як політики можуть ефективно взаємодіяти з виборцями за допомогою влучно обраної лексики, підкреслюючи ключові теми, які хвилюють суспільство.

ЛІТЕРАТУРА

1. Киричук О. В., Роменець А. В. Основи психології**:** підручник. 4-те вид. Київ, 1999. 632 с.
2. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. URL: https://westudents.com.ua/glavy/9802-slovo-yak-odinitsya-movi-slovo-leksema.html (дата звернення: 25.10.24)
3. Турчиняк С. Критерії відбору лексичного матеріалу та процес засвоєння лексичних одиниць. URL: http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1420 (дата звернення: 25.10.24)
4. Maslow A. H. Motivation and Personality (2nd ed.). N.Y., 1970. 394 p.
5. Nikki Hayle's full speech announcing presidential run. URL: https://www.youtube.com/watch?v=c71SwF_iqWY (дата звернення: 26.10.24)

Запоточний Назар
студент факультету філології,
спеціальності 014.01. Середня освіта,
спеціалізації 035.01 Українська мова та література

АД'ЄКТИВНА ТРАНСПОЗИЦІЯ ІМЕННИКА НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ В. ШКЛЯРА "ТІНЬ СОВИ"

У статті дослідженого ад'єктивацію іменника як один із видів транспозиційних змін у сучасній українській мові. З'ясовано особливості переходу відмінкових форм іменника у граматичну категорію прикметника під впливом різних семантико-синтаксичних відношень. Зокрема, на конкретному фактичному матеріалі здійснено класифікацію ад'єктивної транспозиції іменника.
Ключові слова: *транспозиція, іменник, прикметник, ад'єктивна транспозиція, синтаксична ад'єктивація, відмінкова форма.*

Постановка проблеми. Категорійна система сучасної української літературної мови має низку особливостей, які відрізняють її від інших мовних систем. Однією з таких особливостей є те, що її репрезентують первинні граматичні значення, що здатні набувати багатозначності й додаткових семантичних відтінків. Процес, коли одна граматична форма використовується замість іншої, часто з метою підсилення певного значення або адаптації до контексту, у лінгвістиці має назву транспозиції. Транспозиції за певних семантико-синтаксичних умов можуть зазнавати різні частини мови. Однією з найвиразніших є транспозиція іменника.

Аналіз досліджень. В україністиці питання транспозиційних змін висвітлено у працях І. Р. Вихованця, О. Г. Межова, Н. Костусяк та інших. Згідно з концепціями більшості вітчизняних дослідників, транспозиційні процеси можуть включати як зміни в межах однієї частини мови, так і переходи між різними лексико-граматичними класами. Одним з таких переходів є ад'єктивація іменника, що є предметом нашого дослідження.

Мета статті полягає у теоретико-практичному дослідженні ад'єктивації іменника на прикладі роману "Тінь сови" В. Шкляра.

Виклад основного матеріалу. Ад'єктиви є репрезентантами ознаки предмета у присубстантивній позиції простого неелементарного речення, основними морфологічними репрезентантами яких є прикметники, проте інші частини мови, зокрема іменники, можуть набувати цієї функції внаслідок транспозиції в синтаксичну сферу прикметника [4, с. 144].

Транспозиція іменників у ад'єктив (ад'єктивація) відбувається залежно від його відмінкової форми. Так, О. Межов зазначає, що субстанційні та адвербіальні форми іменників, що утворені за допомогою відмінків та прийменників, можуть займати ад'єктивну позицію [4, с. 145].

У нашій роботі дослідження транспозиції іменника здійснено на основі роману В. Шкляра «Тінь сови». Зазначений роман є прикладом сучасної української літературної мови, що дає змогу дослідити процеси транспозиції саме на сучасному етапі. У романі було виділено приклади функціонування ад'єктиваційної транспозиції й проаналізовано відповідно до класифікації перехідності І. Вихованця та тематики атрибутивності Н. Костусяк.

Перш за все звернімо увагу на типи перехідності, виділені І. Вихованцем, до них належать: морфологізовані та неморфологізовані зміни. Мовознавець характеризує неповні морфологічні зміни, що оформлюються засобами вихідної частини мови; та повні морфологічні зміни, що оформлюються засобами тієї частини мови, в яку переходить певна частина мови. Неморфологізований синтаксичний перехід частин мови передбачає зміну, яка стосується компонента речення, від якого залежить або з яким пов'язана певна синтаксично трансформована частина мови [1, с.26]. Так, у романі В. Шкляра «Тінь сови» нами виокремлено наступні приклади зазначених типів перехідності:

1) Морфологізовані:

а) повні морфологічні зміни: *Поки вибиралися з* ***вокзальних*** *лабіринтів… (с. 124)* - синтаксичний, повний морфологізований перехід іменника у прикметник; *…показати, як росте* ***гранатове*** *дерево.* (с. 236) - синтаксичний, повний, морфологізований перехід іменника у прикметник.

б) неповні морфологічні зміни: *Вона тулилася на самісінькому краєчку дерев'яного, ще* ***ручної роботи ліжка*** *й* ***обома руками*** *спиралася на тоненьку ліщинову паличку. (с. 101)* - синтаксичний, неповний, неморфологізований перехід іменника у прикметник; *Кладеш на стіл крихту хліба, пучку солі, печину –* ***вуглину себто****.* (с. 102) - синтаксичний, неповний, морфологізований перехід іменника у прикметник; *..взяти бодай того ж Семена Семеновича, в якого дім –* ***повен міх****.(с. 142)* – синтаксичний, неповний морфологізований перехід іменника в прикметник.

2) Неморфологізовані: *..і хвиля* ***жалю та ніжності*** *забила Степанові подих. (с. 11)* – неморфологізований синтаксичний перехід іменника в синтаксичний *п*рикметник; *...у якому вода солодша за мед, ніби увібрала в себе нектар усіх лісових* ***квітів****, увібрала соки* ***суниць та ожини****. (с. 25)* – неморфологізований перехід іменника у прикметник; *Болюча ниточка* ***радості*** *забриніла їй у грудях.(с. 47)* – синтаксичний, неморфологізований перехід іменника в прикметник; *..його маленька Іринка з такими неприродньо синіми очима, що в них лячно було дивитися*. (с. 131) - синтаксичний, неморфологізований перехід іменника у прикметник*; ..наче зурочила його та дівчина з очима-небесами. (с. 136)* - синтаксичний, неморфологізований перехід іменника у прикметник; *Іринка, в тому ж таки бузковому купальнику… (с. 136)* - синтаксичний, неморфологізований перехід іменника у прикметник; *..та й минулися вже часи* ***скромників і диваків****… (с. 140)* - синтаксичний, неморфологізований перехід іменника у прикметник; *…пикатий Атабай,* ***син*** *пикатого Камюла, з такими* ***вузенькими очима****…(с. 202)* - синтаксичний, неморфологізований перехід іменника у прикметник; *… у нього сидів ще якийсь чоловік* ***у*** *форменому* ***кітелі із*** *зеленими* ***петлицями****..(*с. 250) - синтаксичний, неморфологізований перехід іменника у прикметник; *..що на такій посаді старий зберіг у собі здатність* ***совіститися****..(с. 257)* - синтаксичний, неморфологізований перехід іменника у прикметник; *Так, це було почуття* ***провини****, яке прокинулося у ньому ще тоді, коли Степан приїхав до Києва.* (с. 289)- синтаксичний, неморфологізований перехід іменника у прикметник.

Відповідно до аналізу морфологічних змін, простежуємо переважну кількість неморфологізованих змін, що спричинені синтаксичною позицією іменника у реченні.

Особливе значення у ад'єктивній транспозиції відіграє родовий відмінок іменника. І. Вихованець стверджує, що «у первинному функціонуванні родовий відмінок являє собою

внутрішньовідмінкову семантико-синтаксичну транспозицію називного і знахідного відмінків відповідно із суб'єктною та об'єктною функціями, а також зовнішню (частиномовну) формально-синтаксичну транспозицію в ад'єктивну сферу» [1, с. 71]. Цей процес супроводжує перетворення речення з дієслівними або прикметниковими предикатами та називним суб'єкта і знахідним об'єкта на іменникове словосполучення з віддієслівними та відприкметниковими іменниками й залежним родовим атрибутивно-субстанційним, приклад цього твердження знаходимо у романі «Тінь сови»: *Так, це було почуття* ***провини****, яке прокинулося у ньому ще тоді, коли Степан приїхав до Києва.* (с. 289)

У свою чергу О. Межов зауважує, що на субстанційну семантику родового відмінка при іменниках-дериватах накладається формально-синтаксичний зміст атрибутивності, через що він кваліфікується як атрибутивний суб'єкт або атрибутивний об'єкт. Серед усіх залежних від іменника відмінкових форм, родовий відмінок спеціалізується на вираженні ад'єктивної функції. Його ад'єктивна сфера є основною частиною зовнішньої транспозиції та ключовою ланкою в її функціонуванні [4, с. 145], наприклад у романі «Тінь сови»: *…показати, як росте* ***гранатове*** *дерево (с. 236). Поки вибиралися з* ***вокзальних*** *лабіринтів… (с. 124). …від них віє запахом* ***чистого снігу і чоловічою втомою****…(с. 154).*

Подібно до І. Вихованця та О. Межова, Н. Костусяк звертає увагу на роль родового відмінка у ад'єктивній транспозиції іменника, вважаючи його «найбільш активною морфологічною грамемою є форма родового відмінка». Дослідниця стверджує, що в лінгвістичній літературі зазвичай акцентується увага саме на цій відмінковій формі як засобі експлікації синтаксичної прикметникової транспозиції. Конкретні значення, які узагальнюють атрибутивну семантику, репрезентовану грамемою родового, включають такі їх типи: посесивно-атрибутивне, стосунку до об'єкта, локативно-атрибутивне, синкретичне значення атрибутивності й зовнішніх ознак людини, синкретичне значення атрибутивності й цілого щодо частини [3, с. 25].

Схарактеризуймо зазначені типи у романі В. Шкляра «Тінь Сови»: 1) посесивно-атрибутивне: *…що* ***Степанова*** *віра в мене зміцнює ту його силу , волю й дух. (с. 31); Бо прилипло це слівце до* ***баби Марійного*** *язика, не могла обійтися без нього в жодній балачці. (с. 100)*; 2) стосунку до об'єкта: *..та й минулися вже часи* ***скромників і диваків****… (с. 140); 3)* локативно-атрибутивне: *Від* ***Галайбишиного*** *повороту, де вони зійшли з автобуса..(с. 61); Степан з Катериною вийшли на подвір'я,* ***біле од снігу та місяця*** *(с. 64); Поки вибиралися з* ***вокзальних*** *лабіринтів… (с. 124), у* зазначених прикладах вказується на місце дії з використанням опису, у якому іменникові форми набувають ознак прикметника; 4) синкретичне значення атрибутивності й зовнішніх ознак людини: *Вона тулилася на самісінькому краєчку дерев'яного, ще* ***ручної роботи ліжка*** *й* ***обома руками*** *спиралася на тоненьку ліщинову паличку. (с. 101); ..його маленька Іринка* ***з такими неприродньо синіми очима****, що в них лячно було дивитися. (с. 131); ..наче зурочила його та дівчина з* ***очима-небесами****. (с. 136) Іринка,* ***в тому ж таки бузковому купальнику****… (с. 136); врізався йому в пам'ять пикатий Атабай,* ***син*** *пикатого Камюла, з такими* ***вузенькими очима****…(с. 202); … у нього сидів ще якийсь чоловік* ***у*** *форменому* ***кітелі із*** *зеленими* ***петлицями****..(с. 250); …в очах же,* ***обснованих гострими зморшками****, світилася крізь жовтизну якась інстинктивна відданість (с. 150); бо в декого може скластися про нього непевне враження як* ***про чоловіка забобонного а****бо, що гірше,* ***людину з хворобливою уявою****, здатну до перебільшень (с. 31)* – у зазначених прикладах

простежуємо функціонування іменників у складі неузгодженого означення для опису зовнішніх ознак людини, у наслідок чого іменник набуває ознак прикметника, оскільки вказує на ознаку предмета; 5) синкретичне значення атрибутивності й цілого щодо частини: …над ним прокручується ціла бараняча туша ..(с. 156) ..*і хвиля* ***жалю та ніжності*** *забила Степанові подих. (с. 11); у якому вода солодша за мед, ніби увібрала в себе нектар усіх лісових* ***квітів****, увібрала соки* ***суниць та ожини****. (с. 25); …а Совицький убив, бо шкурка* ***з куниці*** *тепер дорога. (с. 259); Бігала по хаті щось шукала, складала в сумку, гримала дверцятами* ***шафи****, шухлядами, і все так швидко в неї виходило (с. 47) Болюча ниточка* ***радості*** *забриніла їй у грудях..(с. 47).*

Зокрема, до неспеціалізованих відмінкових форм іменників, що виконують атрибутивну функцію, відноситься грамема називного відмінка. Його периферійний характер зумовлений низкою взаємопов'язаних факторів, основним з яких є використання цих компонентів у невалентній позиції ускладнених речень [2, с. 24], у романі «Тінь сови» простежуємо такі випадки функціонування називного відмінка іменника в атрибутивній позиції: ..*взяти бодай того ж Семена Семеновича, в якого дім –* ***повен міх****.(с. 142) …у цього Усманова світла голова і золоті руки, якщо його не любить Оприщенко –* ***чоловічок злостивий і заздрісний****. (с. 140);…що на такій посаді старий зберіг у собі здатність* ***совіститися****..(с. 257).* Виділені іменники у називному відмінку виконують нетипову функцію означення, що спричиняє їх ад’єктивацію.

Загалом можемо зауважити, що основним втіленням ад'єктивної семантики є грамема родового відмінка, яка перебуває у формально-синтаксичному зв'язку підрядного прилягання з іменниками та вторинними дієслівними й прикметниковими субстантивами. Межу ад’єктивної транспозиції відмінкових форм іменника позначають безприйменникові грамеми називного та орудного відмінків, функціонування яких менш поширене порівняно з родовим відмінком.

Висновки. Отже, ад’єктивна транспозиція іменників відбувається переважно у формі родового відмінка без прийменника, проте можливе й функціонування з прийменником й виражають різні типи значень, а саме посесивно-атрибутивне, локально-атрибутивне, стосунку до об’єкта, синкретичне значення атрибутивності й зовнішніх ознак людини, синкретичне значення атрибутивності й цілого щодо частини. Найбільш чисельною у романі «Тінь сови» В. Шкляра є група, що окреслює синкретичне значення атрибутивності й зовнішніх ознак людини. Варто зауважити, що, окрім родового, наявне й використання називного відмінка в ускладнених реченнях, що функціонує у взаємодії з керованим членом речення, переважно іменником. Зокрема, у романі наявні два типи транспозиції морфологізований та неморфологізований. Серед морфологізованих виділено повні та неповні зміни. Переважаючим є неморфологізований тип, що спричинено позицією іменника у реченні, відповідно до якої відбувається ад’єктивація.

Перспективи подальшого дослідження полягають у комплексному аналізі атрибутивного використання відмінкових конструкцій як маркерів аналітичної ад’єктивної транспозиції іменників, що сприятиме поглибленню знань про особливості функціонування відмінкових грамем іменника у ролі прикметника.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вихованець І. Транспозиція українських відмінкових форм. URL: https://digilib.phil.muni.cz/sites/default/files/pdf/116409.pdf (Дата звернення: 10.10.2024)
2. Костусяк Н. Синтаксична ад'єктивація відмінкових форм у сучасній українській літературній мові. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2014. №8. Т. 23-27. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/17914/1/%D0%9A%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%83%D1%81%D1%8F%D0%BA_2014_23-27.pdf (Дата звернення: 10.10.2024)
3. Костусяк Н. Синтаксична прикметникова транспозиція прийменниково-відмінкових форм іменників. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Вип. 44. 2014. С. 141-144. URL: https://core.ac.uk/download/pdf/334784291.pdf (Дата звернення: 10.10.2024)
4. Межов О. Ад'єктивне функціонування іменників у синтаксичних словосполученнях. Філологічні науки. Мовознавство. Вип. 2. 2014. С. 143-148. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/5511/1/32.pdf (Дата звернення: 10.10.2024)
5. Шкляр Василь. Тінь сови: роман. Харків. КСД. 2015. 300 с.

Лазаренко І.І.,
магістрантка 1-го курсу
факультету філології, історії та політико-юридичних наук
Міщенко Т.В.,
кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри германської філології та
методики викладання іноземних мов
факультету філології, історії та політико-юридичних наук

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

МИЛОСЕРДЯ, МИР ТА МАЙБУТНЄ: АПЕЛЯЦІЯ ДО ЕТОСУ В СТАТТЯХ ПРО УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ

Засоби масової інформації завжди відігравали важливу роль у формуванні культури сучасного суспільства, визначаючи медійну реальність та представлення світових подій. Незважаючи на плин часу, компоненти риторики та методи впливу на аудиторію у цьому процесі залишаються незмінними.

Риторика вивчає правила створення і передачі структурованої інформації, майстерності в мовленні та якості тексту. Це поняття має різноманітні трактування: від мистецтва переконання та елегантного вираження, до вмілого використання тропів і риторичних фігур, а також взаємозв'язку між думкою та словом [2, с. 96-97].

У своєму творі *«Rhētorikḗ»* Арістотель сформулював основні принципи, методи та цілі красномовства, акцентуючи увагу на таких засобах впливу: логос, пафос і етос [4].

Етос (з давньогрецької «*норов», «звичай», «характер»*) – це засоби впливу, які пов'язані з етичними нормами та моральними принципами [1, с. 29-32].

Поняття етосу було ключовим в античній риториці. Риторична школа приділяла значну увагу моральному вихованню учнів, акцентуючи увагу на таких цінностях, як порядність, чесність, справедливість і порядність [1, с. 29-32].

Аристотель вважав довіру до оратора важливою умовою успіху промови, тобто її переконуючого ефекту. До основних засобів переконання він відносив моральні докази, поряд з логічними та емоційними [1, с. 29-32].

У медійній риториці етос розуміють як засіб представлення авторських подій і створення в аудиторії певних вражень від тексту, таких як достовірність, єдність тощо. Автор має враховувати культурні особливості та ієрархії цінностей суспільства. Критерії етосу, які часто використовуються у новинних статтях: мир, свобода, справедливість, милосердя, впевненість у майбутньому, захищеність законом та ін. [3, с. 47-48].

Після подій 2022 року репрезентація біженців стала надзвичайно важливою, що й визначає актуальність дослідження.

У нашому аналізі новинних текстів порталу BBC присутні три категорії етосу, які використовують автори статей: апеляція до милосердя, миру та впевненість у майбутньому.

Перша категорія пов'язана з доброзичливим ставленням місцевого населення до біженців. Українці використовують вирази *"to be grateful"*, та *"to provide space and a warm welcome"*, щоб описати стосунки між ними:*"We are grateful to our many hosts, who continue to provide space and a warm welcome to Ukrainian guests." [7]; "As the fighting continues in Ukraine, Ms Sievodnieva said she was very grateful to her colleagues and to everyone who helped her and her family along the way." [5].*

З прикметників часто трапляються *"kind-hearted"*, *"warm-hearted"* та *"supportive"*: *"She said she was grateful to the "kind-hearted" family from Chirbury who took her in for five months before she moved to Welshpool with her now five-year-old daughter."[8]; "The couple arrived in the UK where they found people to be "warm-hearted" and "supportive", but finding jobs was hard."[8].*

Друга категорія включає апеляцію до мирного життя, яке було втрачено українцями. Тут ми бачимо вирази *"to vanish"*, *"to be in ruins"*, *"not to have any sense"*, *"to change somebody's life completely"*, *"to be killed"* та прикметники *"dredful"* і *"awful": "Ms Sievodnieva said "everything vanished""[5]; ""Hungry animals roamed and houses were in ruins," she said."[5]; "It was dreadful – when you can't even buy a cake or gift for your child like a normal person." [5]*; *"War started and everything that you planned, it doesn't make any sense."[6]; Ukrainians in NI: "This war has changed my life completely"[9]*; *"I can't find the best words to express my mind but this year was awful because many people were killed... young people. It is not OK."[9].*

В останній категорії знаходимо апеляцію до впевненості у майбутньому. Дані статті фокусуються на українцях, які вирішили розпочати нове життя за кордоном. Показано це через вирази *"to rebuild somebody's life and career"*, *"to build the business"* та *"to have another life": "She is rebuilding her life and career in the UK, after fleeing the south-eastern city of Melitopol with her young daughter"[5]; "They are hoping to continue to build the business: "In England we have another life, we have an opportunity to develop ourselves, to grow," she says"[6].*

Отже, автори новинних статей використовують етос, щоб описати добросердечне ставлення місцевого населення до українських біженців, їхню тугу за мирним життям та сподівання на спокійне майбутнє.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сковронська І. Етос, логос, пафос як базові модуси судової риторики Античних часів. National Law Journal:Theory and Practice. 2018. №1, С.29-32.
2. Тягнирядно Є. В. До питання про сутність риторики. «Наука і освіта» 2005. № 1-2. С. 96-97.
3. Щербак О.М. Дискурс німецькомовних Інтернет-новин: лінгвориторичний аспект. дис. … канд. філол. наук : 10.02.04. Ніжин, 2016. 216 с.
4. Bitonti, A., F. Trupia (2021). Rhetoric. Per La Retorica, 2-3. URL: https://www.researchgate.net/publication/349120509_Rhetoric (date of access: 27.10.2024).
5. Fleeing Ukraine: "I needed to be strong for my daughter". News BBC : web-site (date of publication: 31 December 2023). URL: https://www.bbc.com/news/articles/cv2zzj3dqq8o (date of application: 27. 10. 2024).

6. The Ukrainian refugees making a living somewhere new. web-site (date of publication: 10 April 2023). URL: https://www.bbc.com/news/business-64663105 (date of application: 27. 10. 2024).

7. Ukrainian family first to be homed under new scheme. News BBC : web-site (date of publication: 29 May 2023). URL: https://www.bbc.com/news/uk-england-wiltshire-65727719 (date of application: 27. 10. 2024).

8. Ukrainian refugee makes film on women affected by war. News BBC : web-site (date of publication: 6 January 2024). URL: https://www.bbc.com/news/articles/cj7gjvm441yo (date of application: 27. 10. 2024).

9. Ukrainians in NI: "This war has changed my life completely". News BBC : web-site (date of publication: 25 February 2023). URL: https://www.bbc.com/news/uk-northern-ireland-64719440 (date of application: 27. 10. 2024).

Пасічник Анастасія
Гуманітарно-педагогічний факультет
2 курс, 1 група, спеціальності Філологія (перша англійська)
Науковий керівник: доцент ***Сидорук Г.І.***

Національний університет біоресурсів
і природокористування України

ПЕРЕДАЧА ЗВУКОВОГО СИМВОЛІЗМУ В ПОЕТИЧНИХ ТВОРАХ

Звуковий символізм у поезії — це мистецьке використання звуків мови для передачі емоцій, настрою, образів і концепцій. Дозволяє письменникові створити багатогранну, мовчазну мову, яка сприймається читачем на підсвідомому рівні. Ось декілька тез передачі звукового символізму: а) фонетичні ефекти: Поетичні твори використовують звукові елементи, такі як асонанс, алітерація та рима, для створення музикальності та ритму, які підсилюють емоційну силу тексту. У вірші «Тихий дон» Михайла Шолохова рядки «Мовчить Дон, мовчить, як могила, / Мовчить рідний Дон» висловлюють глибокий смуток і тугу за рідною землею, яка зазнала страждань і тепер перебуває в мовчанні. «Дон» тут символізує не лише конкретну річку, але й український народ, який страждає через війну або репресії. Мовчання розуміється як знак втрати, німоти, або безсилля перед поточною ситуацією; б) акустичні образи: Звуковий символізм допомагає створювати образи та асоціації в уяві читача. Звук ш може нагадувати шепіт або шум, що передається вітром. У творі «The Sound of the Sea» Генрі Лонгфелло акустичні образи передаються через використання звукових порівнянь «The voice of the sea is seductive, never ceasing, whispering, clamoring, murmuring». У цих рядках звуковий символізм відтворює глибоке враження від природи, конкретно — від моря. «The voice of the sea is seductive» виразно відображається використанням слова «seductive». яке вказує на здатність моря викликати сильні емоції та впливати на почуття людей. Слова «never ceasing» наголошують на безперервності звуків моря, підкреслюючи його постійний і постійно присутній характер. А в словах «whispering, clamoring, murmuring» звуковий символізм створюється через різноманітні звукові ефекти, що асоціюються з різними аспектами звучання моря. «Whispering» передає тихі, ледь чутні звуки, «clamoring» вказує на гам і шум, а «murmuring» — на м'які, приглушені звуки; в) семантичне навантаження: Деякі звуки асоціюються з певними почуттями або концепціями в мові, що додає їм глибину і значення. Рядки «The only other sound's the sweep / Of easy wind and downy flake.» походять із відомого вірша Роберта Фроста «Stopping by Woods on a Snowy Evening». Вони описують атмосферу та звуки, що оточують дикого мандрівника, який зупинився поруч з лісом взимку. Тут Фрост передає тишу, яка переважає в дикій природі, за винятком легкого шуму вітру та опадів. Ці звуки можуть створювати враження спокою та затишку, що розмірковуючи про це, герой вірша зупиняється, щоб насолодитися цим моментом та прислухатися до природи; г) імітація природних звуків: Звуковий символізм дозволяє поетам імітувати природні звуки, такі як шум води, спів птахів чи тріск лісу, що

створює враження присутності та жвавості в тексті. Рядок «In the clamor and the clangor of the bells!» з вірша «The Bells» Едгара Аллана По описує різні звуки, що випромінюють дзвони протягом різних етапів життя. Від «clamor» і «clangor» він передає гучні та вражаючі звуки, які можуть символізувати різні аспекти людського життя — від радості до туги, від святковості до траурного. Звуки дзвонів можуть також викликати асоціації з різними подіями або обставинами, що відображають різні аспекти життя та смерті; д) роль у формуванні атмосфери та настрою: Використання певних звукових ефектів може допомогти поетові створити певну атмосферу або настрій в поезії. Монотонність або ритмічний пульс може підкреслити спокій або напруженість. У поезії «The Waste Land»Т.С. Еліота рядки «A heap of broken images, where the sun beats» має глибокий символічний зміст і створює враження розпаду та порожнечі. «A heap of broken images» передає відчуття занепаду та фрагментарності. «Heap» вказує на накопичення, а «broken images» може вказувати на руйнування або втрату цілісності.

Це може відображати сучасну дійсність, яка є розірваною, розрізаною на частини та неспроможною до відновлення. А фраза «Where the sun beats» зображає сонце, яке «б'є» може створювати враження нещадності та безжалісності природи або суспільства. Воно також може вказувати на спеку та відчуття нудьги та виснаження.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Шолохов М. О. «Тихий дон», С. 23-25.
2. Allan Poe E. A. «The Bells».
3. Eliot T. S. «The Waste Land».
4. Frost R. L. «Stopping by Woods on a Snowy Evening».
5. Longfellow H. W. «The Sound of the Sea».

Топчий О.Ю.,
викладач кафедри германських мов та МНІМ

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

ПАРЕНТЕЗА ЯК ЯВИЩЕ СУЧАСНОГО ГАЗЕТНОГО ДИСКУРСУ

У сучасній газетній мові дослідниками (І.Я. Завальнюк, А.П. Загнітко, Д.Х. Баранник, Н.Н. Іванова, А.Д. Гнатюк, В.І. Грицина, Л.М. Городенко, Н.М. Івкова та ін.) відзначено особливо активне вживання образних засобів, що сприяють посиленню експресивності, під якою розуміємо комплексну граматичну категорію, що репрезентується субкатегоріями образності, емоційності, оцінності, модальності та інтенсивності.

Експресивність забезпечується мовноструктурними засобами (семантикою, звуковим складом слова, наголосом, інтонацією, афіксом, часткою, порядком слів); різноманітними способами і прийомами стилістичної обробки мовних елементів (розтягуванням звука, алітерацією, асонансом, розбиттям слова на склади, трансформацією усталеної форми, транспозицією граматичних категорій та ін.); застосуванням стилістичних фігур (еліпса, повтору, плеоназму, градації, ампліфікації, антитези, оксиморона, каламбуру); використанням тропів (метафори, гіперболи, перифрази тощо).

Виразна експресивність реалізується і на синтаксичному рівні. В українському мовознавстві над проблемами синтаксичної інтенсифікованої виразності як окремого напряму синтаксичних досліджень працюють С.Я.Єрмоленко, Д.І.Ганич, І.С.Олійник, Н.П.Кисельова, А.П.Загнітко, Н.В.Гуйванюк, І.Р.Вихованець, І.Чередниченко та ін. До арсеналу експресивного синтаксису зараховують такі фігури і тропи мови, які виражають суб'єктивне ставлення мовця, посилюють прагматику комунікативного повідомлення. Традиційними вважаються: *накопичення* (різноманітні повтори, багатосполучниковість), *уникнення* (еліпс, зевгма, безсполучниковість), *переміщення* (інверсія, різні види паралелізму тощо). До засобів синтаксичної виразності зараховують інверсію, паралельні конструкції, хіазм, повтор, перелічування, антитезу, ретардацію та наступні прийоми організації синтаксичних структур:еліпсис, літота, риторичне питання, замовчування тощо. Класифікацію засобів експресивного синтаксису деякі дослідники засновують на редукції (еліпсис, замовчування, номінативні речення, асиндетон), на експансії вихідної моделі (повтор, перелічення, тавтологія, вставні, вставлені конструкції та ін.), на зміні порядку слів (дистанційне розміщення синтаксичних одиниць, відокремлення тощо).

В комунікативному просторі сучасних ЗМІ активно використовуються синтаксичні моделі, транспоновані із синтаксису розмовного мовлення. На фоні нейтральних і книжних засобів вони виділяються своїм емоційним забарвленням, експресивністю, оскільки усна форма мови сильніше впливає на свідомість людини, ніж писемна. Їх наявність, комбінування в тексті, композиційне розташування є специфічною рисою сучасного газетного дискурсу.

Питання синтаксичної еспресивізації мови сучасного газетного дискурсу досліджують С.Я.Єрмоленко, А.П.Загнітко, І.Я. Завальнюк, Н.В.Гуйванюк та ін.

Синтаксис мови газетно-інформаційного стилю репрезентує великий арсенал експресивних побудов, які на тлі жанрової диференціації вживаються в усіх або властиві лише окремим жанровим групам. Інвентар цих засобів залежить від творчої особистості журналіста, його ідейно-естетичної концепції, світобачення і визначений спільністю їхньої прагматики, в основі якої лежить здатність до експресивізації тексту.

Відзначимо, що активність використання і експресивна можливість цих засобів неоднакова. Зокрема, це стосується парентетичних утворень (вставлення у реченнєву структуру елементів, що можуть співвідноситися зі змістом деяких конструктивних частин базового речення; вони виходять за межі усталених синтаксичних зв'язків, розглядаються як феномен синтаксису речення і граматики тексту, характеризуються специфічною семантикою, вираженням ставлення мовця до повідомлюваного, його оцінки), експресивна функція яких спричинена нашаруванням текстових характеристик на статичну природу речення.

Різноманітні семантико-стилістичні, структурні та функціональні ознаки названих синтаксем спричиняють їхню універсалізацію в ролі експресивного засобу. В різних жанрах газетної мови ці експресеми, поєднуючи стандарт і експресію, мають як різнохарактерний план вираження, широкий діапазон семантико-стилістичних характеристик, так і неоднаковий ступінь експресивізації викладу. Усі складники експресивності – оцінність, емоційність, образність, зображеність – у парентетичних конструкціях мають специфічний вияв. Вставлення, вирізняючись своєрідними функціями інформування, пояснювання, уточнювання, оцінювання, є типовими спеціалізованими засобами констатації факту, інформативного опису чи інформативної розповіді. Їх прагматична орієнтація – передавання інформації із запропонованою установкою на їх соціальну оцінку.

У мові сучасної української преси виокремлюються чотири основні семантичні типи вставлень: інформативний, логічний, оцінний та ситуативний [3, 141; 1,7].

Оригінального стилістичного ефекту досягають журналісти, які послуговуються способом комбінування в одному реченні різних за семантикою і функціями парентетичних конструкцій як композиційним прийомом для привертання уваги читача. Отже, за слушною думкою І. Я.Завальнюк, «вставлені одиниці інформативного типу об'єднує спільна стилістична функція – функція розширення інформаційного простору основного, членоподільного складу речення чи окремих його частин або слів, потреба в якій з'являється побіжно чи заплановано, але з однаковою настановою на створення інформаційного резонансу» [2,169].

Аналіз газетної мови засвідчує очевидну інтенсифіковану виразність вставлень у газетних жанрах з домінантою експресивності – художньо-публіцистичних, які апелюють до розмовного мовлення як джерела образності й оцінності. Синтаксис цієї жанрової групи вирізняється різноманітністю, емоційністю, максимально активною позицією автора, що, в свою чергу, спричиняє експресивізацію викладу. Так, експресивні якості в мові газети посилюються в оцінному семантичному типі парентетичних внесень, де авторське «я» проявляється в соціально-політичних, ідеологічних, моральних чи естетичних оцінках. Семантично різнопланова оцінка таких конструкцій репрезентується в побічних зауваженнях, асоціативних висловленнях, виявах ставлення автора до зображуваних подій та суб'єктів, експресії [1, 8].

Отже, в реєстр типових синтаксичних експресем газетного дискурсу входять різні семантичні типи парентетичних конструкцій, які послідовно реалізують настанову на експресію. Вивчення експресивного потенціалу парентетичних конструкцій у комунікативному просторі сучасної газетної мови, діапазон їх емоційно-оцінних значень з різним ступенем експресії потребує уважного лінгвістичного осмислення і може бути продовжене у багатьох аспектах проблеми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ :

1. Грицина В.І. Інфраструктура речення публіцистичного стилю: автореф. дис. на здобуття наук.ступеня канд.філол.наук: спец.10.02.01 «Українська мова» / В.І.Грицина. – Запоріжжя, 2002.- 20 с.
2. Завальнюк І. Я. Синтаксичні одиниці в мові української преси початку XXI століття: функціональний і прагмалінгвістичний аспекти: монографія / І.Я.Завальнюк. – Вінниця: Нова Книга, 2009. – 400 с.
3. Загнітко А.П. Структурні і семантичні різновиди українських синтаксичних інновацій/ Анатолій Загнітко // Лінгвістичні студії: зб. наук.праць / наук.ред. А.Загнітко. – Донецьк: ДонНУ, 2003.- Вип. 11. – Ч.І.- С.135 -147.

Яценко Софія
гуманітарно-педагогічний факультет
курс 1, група 1, спеціальність філологія
Науковий керівник: ***Сидорук Галина Іванівна***

Національний університет біоресурсів і природокористування

ПЕРЕКЛАД ПРИСЛІВ'ЇВ ТА ПРИКАЗОК

Прислів'я та приказки є невід'ємною частиною мови кожної культури. Вони не лише відображають народний досвід та мудрість, але і виконують функцію збереження та передачі культурних цінностей через покоління. Проте, переклад цих виразів з однієї мови на іншу вимагає особливої уваги через міжкультурну різницю та специфіку мовних конструкцій.

Переклад прислів'їв та приказок є складною та цікавою проблемою для дослідження у лінгвістиці та культурології.

Хоча походження прислів'їв і приказок може бути досить різноманітним, часто ми забуваємо про їхнє першоджерело. Коли вислів стає прислів'ям, він стає частиною загальної свідомості. Тому більш правильно стверджувати, що прислів'я та приказки мають народне коріння, а їхнє походження - колективний розум народу. Наприклад, фраза "Make hay while the sun shines", яка виникла з практики сільськогосподарських робіт, служить прикладом такого прислів'я.

Багато прислів'їв виникли в результаті практичного досвіду і торговельних відносин. Також значну кількість прислів'їв створили відомі особистості, як, наприклад, "The wish is father to the thought", висловлене Юлієм Цезарем.

Іншим важливим джерелом прислів'їв є походження з інших мов. Але і тут часто важко визначити їхнє першоджерело. Наприклад, якщо прислів'я існувало латинською, французькою або іспанською мовою до того, як стати англійським, немає гарантії, що воно не було запозичене з іншої мови.

Дослідження показує, що порівняння прислів'їв і приказок різних народів відображає наявність спільних між ними аспектів, що сприяє кращому взаєморозумінню та зближенню. Однак варто відзначити, що багато прислів'їв і приказок в англійській та українській мовах мають багатозначність, що робить їх складними для тлумачення та порівняння.

У ході дослідження була розроблена класифікація прислів'їв за особливостями перекладу в англійській та українській мовах. Результати дослідження виокремлюють дві основні групи прислів'їв:

1. **Прислів'я, що мають дослівний переклад**: Ці прислів'я передаються мовою слово в слово без змін, що може спричиняти труднощі у розумінні для осіб, що не володіють обома мовами.
2. **Прислів'я, що мають еквівалент перекладу**: У цій групі прислів'я передають однакову або схожу думку, але з використанням різних образів. Це свідчить про те, що культурні та історичні умови кожного народу формують різні способи вираження одних і тих самих ідей.

Аналізуючи різні прислів'я в українській та англійській мовах, можна помітити кілька цікавих аспектів.

1. **Загальні теми та мудрість**: Багато прислів'їв української та англійської мов мають спільні теми, такі як мудрість, досвід та життєва мудрість. Наприклад, українське прислів'я "У здоровому тілі - здоровий дух" має відповідник в англійській мові "A healthy mind in a healthy body".

2. **Культурні відмінності**: Деякі прислів'я можуть відрізнятися через культурні аспекти. Наприклад, українське прислів'я "Коли рак на горі свисне" має еквівалент у англійській мові "When pigs fly", але їхні значення та контекст використання можуть трохи відрізнятися.

3. **Схожість висловів**: Іноді прислів'я в обох мовах можуть бути досить схожими, або майже однаковими в мовній конструкції та семантиці. Наприклад, "Без праці не буде й пирога" в українській мові має аналог "No pain, no gain" в англійській.

Джерелами появи прислів'їв є: колективний розум народу, цитати великих людей, Біблія, запозичення з інших мов.

Наведемо нижче порівняння прислів'їв українською, англійською та німецькою мовами:

1. **Українська:** "Ліпше пізно, ніж ніколи." **Англійська:** "Better late than never." **Німецька:** "Besser spät als nie."

2. **Українська:** "Ніколи не говори ніколи." **Англійська:** "Never say never." **Німецька:** "Sage nie nie."

3. **Українська:** "Діло майстра боїться." **Англійська:** "The work fears the master." **Німецька:** "Die Arbeit fürchtet den Meister."

4. **Українська:** "Скільки людей, стільки й думок." **Англійська:** "As many people, so many opinions." **Німецька:** "So viele Leute, so viele Meinungen."

Ці порівняння продовжують демонструвати, як прислів'я можуть виражати подібні ідеї або мудрість у різних мовах, і як вони можуть відрізнятися у вживанні та формулюванні залежно від культурного контексту.

Переклад прислів'їв та приказок вимагає не лише майстерності у володінні мовами, але і глибокого розуміння культурних, історичних та лінгвістичних контекстів. Тільки враховуючи всі ці аспекти, можна досягти точного та ефективного перекладу, який збереже мудрість та культурну спадщину кожного народу.

ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

1. Macmillan Dictionary.
2. Англомовні прислів'я, приказки та особливості їх перекладу/Легкова, М.П.
3. Dovidka.biz.ua: Довідник цікавих фактів та корисних знань.
4. Загальне мовознавство: Підручник для студентів філологічної спеціальності / Кочерган, М. П.
5. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства. Підручник. - Вінниця: Нова Книга, 2008 - 512 с.

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

Крістіна АНОХІНА
курсантка
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування НПУ
Михайло ФРОЛОВ
кандидат юридичних наук кафедри
цивільно-правових дисциплін

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ФІНАНСОВА КІБЕРБЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА СТРАТЕГІЇ ПРОТИДІЇ ЕКОНОМІЧНИМ ЗЛОЧИНАМ

Вступ. Сучасне суспільство переживає період інтенсивного розвитку технологій, що призводить до розширення електронних фінансових систем та збільшення обсягів фінансових трансакцій в онлайн просторі. Зростання цифрового середовища також супроводжується збільшенням загроз фінансовій безпеці, зокрема від кіберзлочинів, вчинених організованими злочинними групами. У цьому контексті фінансова кібербезпека стає стратегічною складовою для протидії економічним злочинам.

Метою роботи характеристика фінансова кібербезпека як складова стратегії протидії економічним злочинам.

Матеріали та методи. У процесі дослідження використовувалися такі методи: системний метод, метод структурно-функціонального аналізу, формально-логічний метод.

Результати та обговорення. Сучасне суспільство стикається із використанням передових технологій злочинними організаціями для вчинення фінансових злочинів. Феномен кібератак на фінансові установи, крадіжок конфіденційної інформації та обманних схем став ключовою проблемою у глобальному масштабі. Високий рівень ділової активності в цифровому просторі створює ідеальні умови для організованих злочинців, які впроваджуються в сферу фінансів через використання новітніх технологій. Фінансова кібербезпека стає необхідністю, оскільки загрози, пов'язані з цифровими технологіями, можуть миттєво порушити функціонування фінансової системи та призвести до серйозних економічних наслідків [1, с.115].

Використання передових технологій організованими злочинними групами відображає стрімке переосмислення природи злочину в епоху цифрової трансформації. Кібератаки на фінансові установи є не лише технічно вдосконаленими, але й виключно хитромудрими в своїх стратегіях, використовуючи слабкі місця в безпеці для досягнення своїх цілей.

Крадіжки конфіденційної інформації, такі як особисті дані та фінансові реквізити, стають джерелом поживи для злочинців, які можуть використовувати ці дані для шахрайства, відмивання грошей та інших злочинних дій. Це підкреслює важливість захисту конфіденційності та приватності в цифровому просторі.

Обманні схеми в сфері фінансів, що використовують соціальні інженерні та технічні методи, стають все більш складними та важко виявляються. Злочинці адаптуються до заходів безпеки, шукаючи нові шляхи для обману систем.

Великі обсяги грошей, які переходять через цифрові канали, створюють привабливий об'єкт для організованих злочинців. Комбінація великої кількості транзакцій та швидкості, з якою вони відбуваються, робить слідування та виявлення злочинних дій складним завданням [2, с.8].

У світлі цих викликів стає очевидним, що фінансова кібербезпека вимагає постійного оновлення стратегій та технологічних рішень для ефективного протидії зростаючим загрозам. Тільки через глибоке розуміння та реалізацію комплексної стратегії можна забезпечити відповідний рівень захисту у фінансовій сфері.

Захист електронних фінансових трансакцій стає найважливішим аспектом в умовах швидкого розвитку технологій. Створення та впровадження передових кіберзаходів, таких як блокчейн-технології та системи двофакторної аутентифікації, визначається необхідністю забезпечення надійності та цілісності фінансових операцій в онлайн середовищі. Використання блокчейну може зробити транзакції більш прозорими та стійкими до маніпуляцій, тоді як двофакторна аутентифікація збільшить рівень захисту доступу до фінансових ресурсів.

Фахівці у галузі фінансової кібербезпеки повинні постійно підвищувати свою кваліфікацію, оскільки кіберзагрози неперервно еволюціонують. Вдосконалення систем навчання та підвищення обізнаності працівників важливі для ефективності заходів з кібербезпеки. Освічені фахівці зможуть вчасно реагувати на нові загрози та вдосконалювати системи захисту.

Ефективне законодавство грає ключову роль у протидії фінансовим кіберзлочинам. Розробка та удосконалення правової бази спрямовані на утримання організованих злочинців від незаконних дій. Жорсткі закони та ефективне правозастосування можуть виступити як засіб стримування, створюючи серйозні наслідки для тих, хто вчиняє фінансові кіберзлочини та входить до кримінальних груп [3, с.57].

Синергія технологічних інновацій та компетентних стратегій протидії фінансовим кіберзлочинам вже призвела до досягнення значних успіхів. Деякі країни впроваджують блокчейн для забезпечення прозорості фінансових операцій, тим самим ускладнюючи можливості відмивання грошей та інших фінансових злочинів.

Шлях до успішної стратегії протидії фінансовим кіберзлочинам також включає інноваційні підходи та постійне вдосконалення. Дослідження новітніх технологій, таких як штучний інтелект, машинне навчання та квантові обчислення, може забезпечити нові методи виявлення та відвернення кіберзагроз.

Зростання глобальних фінансових мереж вносить свої виклики в ефективність фінансової кібербезпеки. Однак це також створює можливості для обміну досвідом та координації між країнами для виявлення та вирішення загроз.

Висновки. Отже, фінансова кібербезпека в сучасному світі стає невід'ємною складовою стратегії протидії економічним злочинам, вчиненим організованими злочинними групами. Спільні зусилля країн, міжнародних організацій та приватного сектору необхідні для забезпечення стійкої фінансової системи та забезпечення високого рівня кібербезпеки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Строкович Г.В., Гончарук С.В. Взаємозв'язок економічних категорій «фінанси», «фінансування», «фінансове забезпечення», «фінансові ресурси». *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 16. С. 113–120.

2. Бандурка О.М., Литвинов О.М. Системний аналіз щодо механізму протидії злочинності. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2014. № 8. С. 6–12.

3. Жаровська Г.П. Основні моделі транснаціональних злочинних організацій. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2018. № 1 (15). С. 49–60.

Афтанасів В.М.
здобувачка вищої освіти 3 курсу Інституту права
Науковий керівник: ***Ковалів М.В.***
професор кафедри адміністративно-правових дисциплін,
кандидат юридичних наук, професор

Львівський державний університет внутрішніх справ

РОЛЬ САТИСФАКЦІЇ У ВИРІШЕННІ МІЖНАРОДНИХ КОНФЛІКТІВ

Сатисфакція, як один із інструментів міжнародного права, набуває все більшої актуальності в контексті сучасних міжнародних відносин, що характеризуються різноманітністю та складністю конфліктів. У світі, де глобалізація створює нові взаємозалежності, часто мирне вирішення спорів стає не просто бажаним, а й життєво необхідним. Саме в цьому контексті сатисфакція, як механізм відшкодування моральної шкоди та задоволення інших нематеріальних інтересів потерпілої сторони, виступає важливим інструментом у досягненні справедливості та примирення.

Актуальність теми зумовлена кількома аспектами. По-перше, зростає кількість міжнародних конфліктів, які мають не лише матеріальний, але й значний моральний компонент. Порушення прав людини, геноцид, культурна асиміляція – це лише деякі приклади таких порушень, які вимагають не лише матеріального відшкодування, але й визнання вини та вираження жалю. Сатисфакція в такому випадку стає засобом морального відновлення та встановлення довіри між сторонами конфлікту.

По-друге, міжнародне право постійно розвивається, і поняття сатисфакції набуває нових тлумачень та застосовується в більш широкому контексті. Сучасні міжнародні суди все частіше включають сатисфакцію до складу компенсації за міжнародно-протиправні дії, що свідчить про її важливість.

По-третє, дослідження ролі сатисфакції у вирішенні міжнародних конфліктів є актуальним та важливим завданням, оскільки воно сприяє поглибленню розуміння сучасних міжнародних відносин, розвитку міжнародного права та пошуку ефективних механізмів мирного врегулювання спорів.

Сатисфакція в міжнародному праві – це нематеріальний вид відповідальності, який може включати як формальні процедури (вираження жалю, публічні вибачення), так і більш суттєві заходи (покарання винних, надання почестей) [1, с. 36]. Вибір конкретної форми сатисфакції залежить безпосередньо від характеру правопорушення та особливостей взаємовідносин між державами.

В міжнародно-правовій доктрині для опису обов’язку держави відшкодувати нематеріальну шкоду, окрім терміну «сатисфакція», застосовують також синонімічні поняття: «моральна відповідальність», «політична відповідальність» та «морально-політична відповідальність».

Концепція сатисфакції в міжнародному праві передбачає два основних підходи. Звичайна сатисфакція охоплює традиційні форми відшкодування, тоді як надзвичайна сатисфакція

передбачає більш суворі заходи, які можуть включати обмеження суверенітету держави, що вчинила міжнародний злочин. Такий поділ дозволяє диференціювати відповідальність держав залежно від тяжкості вчиненого правопорушення [2, с. 165].

Говорячи про державу, яка скоїла міжнародне правопорушення (держава-деліквент), то вона може виразити ***сатисфакцію*** різними ***способами***, до яких, зокрема, належать:

- *формальні заяви*: офіційне вираження жалю або співчуття, публічні вибачення, запевнення у недопущенні подібних інцидентів у майбутньому;
- *юридичні дії*: кримінальне переслідування винних осіб, прийняття нормативних актів, які унеможливлюють повторення правопорушень;
- *символічні жести*: направлення спеціальної делегації до потерпілої держави (підняття прапора, виконання гімну, артилерійський салют тощо) [3, с. 116].

Кожна держава, інтегруючись у систему міжнародних відносин, зобов'язана дотримуватися фундаментальних принципів міжнародного права. Серед них ключовим є принцип мирного вирішення спорів. Згідно зі Статутом ООН від 26.06.1945 р., держави повинні шукати шляхи розв'язання своїх суперечностей таким чином, щоб не загрожувати світовому миру та безпеці, а також забезпечити справедливе вирішення конфлікту [4].

В даному контексті доцільно зазначити, що сатисфакція, як засіб задоволення моральних або інших нематеріальних інтересів потерпілої сторони, часто використовується для відновлення довіри між конфліктуючими сторонами та створення умов для подальшого діалогу, а отже, може вважатися одним із методів мирного вирішення спору в міжнародному праві.

На практиці міжнародних відносин часто виникають ситуації, коли дії однієї держави завдають шкоди репутації іншої держави, не завдаючи при цьому прямої матеріальної шкоди. Такі дії можуть включати образу державної символіки, наприклад, національного прапора, порушення територіальної цілісності, напади на державні судна, жорстоке поводження з дипломатичними представниками тощо. У таких випадках потерпіла держава може вимагати від держави-деліквента сатисфакції.

Європейський суд з прав людини у справі «Кіпр проти Туреччини» (заява №25781/94, рішення від 10 травня 2001 р.) вперше зіткнувся з новим викликом: визначення критеріїв справедливої сатисфакції в міждержавних спорах. Суд наголосив, що кожна така справа є унікальною і потребує індивідуального підходу. Важливими факторами при розгляді питання про справедливу сатисфакцію є характер порушень прав людини, можливість ідентифікації потерпілих та специфіка міждержавних скарг, де одна держава виступає захисником прав своїх громадян, порушених іншою державою-учасницею Конвенції. У таких випадках, при встановленні порушень, присудження справедливої сатисфакції може бути обґрунтованим з урахуванням конкретних обставин справи та загальних принципів, розроблених Судом [5].

Міжнародне право чітко визнає необхідність відшкодування нематеріальної шкоди. Класичним прикладом є рішення трибуналу у справі "Rainbow Warrior" від 6 липня 1986 року. В ньому підкреслюється, що міжнародна практика давно визнала сатисфакцію ефективним засобом відновлення порушених прав держави. Особливо це стосується випадків, коли державі завдано репутаційної шкоди, на відміну від ситуацій, коли шкода завдана окремим особам, хоча це може мати міжнародно-правові наслідки [6].

Варто зазначити, що сатисфакція може передбачати й грошову виплату, але її мета відрізняється від компенсації матеріальних збитків. Сатисфакція в грошовій формі

спрямована на відшкодування моральної шкоди, завданої державі, і слугує як визнанням неправомірності вчинених дій, так і засобом відновлення порушених прав [7, с. 528].

Е. Хосс зазначає, що відсутність чіткої норми в міжнародному праві, яка б дозволяла оцінювати нематеріальну шкоду в грошовому еквіваленті, ставить під сумнів доцільність такого підходу. Хоча національні правові системи активно використовують грошові компенсації за нематеріальні збитки, міжнародне право обмежує можливості для такого виду відшкодування.

Незважаючи на деякі прецеденти, коли міжнародні суди призначали символічні грошові суми, загальна тенденція свідчить про те, що грошова компенсація за нематеріальну шкоду на міжнародному рівні є радше винятком, ніж правилом. Особливо це стосується випадків, коли держава виступає як захисник інтересів своїх громадян [8, с. 29].

Наприкінці, видається доцільним підкреслити: міжнародна практика демонструє, що у випадках, коли держава зазнає нематеріальної шкоди внаслідок міжнародно-протиправних дій, застосовується специфічний засіб правового захисту – сатисфакція. Такий вид відшкодування використовується у тому випадку, коли інші форми репарацій, такі як реституція та компенсація, не можуть повністю відновити порушені права. Сатисфакція передбачає моральне задоволення потерпілої сторони та визнання протиправності вчинених дій.

Рішення міжнародних судів, що стосуються присудження сатисфакції, користуються значним авторитетом у міжнародному співтоваристві. Це аргументовано тим, що такі рішення сприяють відновленню порушеного балансу між інтересами сторін у конкретній справі та загальнолюдськими цінностями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Вовк М. З. Особливості присудження справедливої сатисфакції Європейським судом з прав людини при розгляді цивільних справ. Соціально-правові студії. Випуск 3 (5). 2019 р. С. 35-42.
2. Грабович Т. А. Сатисфакція як форма відшкодування шкоди, заподіяної міжнародно-протиправним діянням. Прикарпатський юридичний вісник. Серія: Міжнародне право. Випуск 1(26), том 2. 2019 р. С. 165-170.
3. Коваленко С. О. Види і форми міжнародно-правової відповідальності міжнародних організацій. Публічне право. Випуск №2. 2014 р. С. 113-120.
4. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
5. Справа «Кіпр проти Туреччини» ("Case of Cyprus v. Turkey"): Рішення Європейського суду з прав людини від 10.05.2001. URL: https://rm.coe.int/16806b5964
6. Case concerning the differences between New Zealand and France arising from the Rainbow Warrior affair: Reports of International Arbitral Awards. 6 July 1986. Volume XIX. pp. 199-221. URL: https://legal.un.org/riaa/cases/vol_xix/199-221.pdf
7. Crawford J. State Responsibility: The General Part. Cambridge: Cambridge University Press, 2013. 912 p.
8. Hoss C. Satisfaction. The Max Planck Encyclopedia of Public International Law. 2012. Vol. IX. P. 25–32.

Афтанасів В.М.
здобувачка вищої освіти 3 курсу Інституту права
Науковий керівник: ***Ковалів М.В.***
професор кафедри адміністративно-правових дисциплін,
кандидат юридичних наук, професор

Львівський державний університет внутрішніх справ

ЕВОЛЮЦІЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЯК ЗМІНИЛАСЯ ЕФЕКТИВНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В РЕАЛІЯХ ВІЙНИ

Історія людства нерозривно пов'язана з війнами, які, окрім руйнувань та втрат, завжди викликали потребу в забезпеченні правопорядку та безпеки. Правоохоронні органи, у різних формах, існували з давніх часів, виконуючи функцію підтримання стабільності в суспільстві. Однак, саме XX століття, позначене двома світовими війнами та численними локальними конфліктами, стало каталізатором для глобальних трансформацій у сфері правоохоронної діяльності.

Повоєнні роки характеризувалися посиленням ролі правоохоронних органів у забезпеченні громадської безпеки та боротьбі зі злочинністю. Відбувалася децентралізація поліції, посилення її взаємодії з громадськістю, а також впровадження нових технологій. Проте, з появою нових загроз (тероризм, організована злочинність, кіберзлочинність), правоохоронні органи країн всього світу зіткнулися з новими викликами.

Події Євромайдану 2013-2014 років стали каталізатором глибокої кризи довіри українців до державних інституцій, зокрема до правоохоронних органів. Суспільство чітко усвідомило, що система, яка мала б на меті захищати права і свободи громадян, перетворилася на інструмент репресій та підпорядкування політичній кон'юнктурі. Коріння цієї проблеми сягають радянської епохи, коли правоохоронні органи були інтегровані в тоталітарну систему і служили інструментом придушення будь-яких проявів незалежності.

Сьогодні, в умовах війни та економічної кризи, реформування правоохоронної системи стикається з додатковими труднощами, що вимагають комплексних і системних рішень.

Часто дослідники визначають правоохоронну діяльність через функції, які виконують спеціально уповноважені на це органи. Наприклад, Кучук А. М. розглядає правоохоронну діяльність як професійну діяльність державних структур, що здійснюється на законних підставах і спрямована на захист прав громадян, забезпечення законності та правопорядку в суспільстві [1, с. 12].

Денисюк С. Ф. пропонує більш широке розуміння правоохоронної діяльності. На його думку, це поняття охоплює не лише безпосередні дії правоохоронних органів, але й загальну систему заходів, спрямованих на захист правових відносин. Автор підкреслює, що суб'єкти правоохоронної діяльності є непостійними і залучаються до цього процесу лише тоді, коли виникає відповідна потреба [2, с. 32].

У свою чергу, в контексті адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції, під поняттям **«правоохоронна діяльність»** ми пропонуємо вважати *«сукупність спеціальних повноважень та дій, спрямованих на реалізацію державної політики у сфері забезпечення правопорядку, охорони прав і свобод громадян, а також на притягнення до адміністративної відповідальності осіб, які вчинили адміністративні правопорушення. Ця діяльність здійснюється в межах чітко визначеної законом компетенції органів поліції та ґрунтується на принципах законності, гуманності та справедливості».*

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р. №580-VIII, основними завданнями поліції є забезпечення публічної безпеки та порядку, охорона прав і свобод людини, протидія злочинності та надання допомоги громадянам (ст. 2 ЗУ «Про Національну поліцію») [3].

З початком воєнного стану українське законодавство зазнало суттєвих змін, зокрема, стосовно повноважень Національної поліції. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р. №580-VIII передбачає, що в умовах збройної агресії поліція може виконувати додаткові функції, такі як участь в обороні держави та забезпечення правового режиму воєнного стану. Це означає, що працівники поліції отримали дещо ширші повноваження, які дозволяють їм більш ефективно протидіяти загрозам, що мають на меті підірвати національну безпеку. Варто зазначити, що таке розширення повноважень потребує детального наукового дослідження для оцінки його ефективності.

М. В. Ковалів підкреслює, що правоохоронні органи в умовах воєнного стану застосовують різноманітні методи соціального впливу для підтримання громадського порядку. Поряд із адміністративним примусом, важливу роль відіграє переконання громадян, що передбачає роз'яснювальну роботу та заохочення до добровільного дотримання правових норм. Такий підхід, на думку автора, сприяє ефективній мобілізації суспільства [4, с. 68].

Зазначимо, що відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р. №580-VIII, ***довіра*** громадян є *ключовим показником* ефективності роботи поліції. Однак, міжнародний досвід свідчить, що оцінка ефективності поліції є більш комплексною. Крім рівня довіри, важливими критеріями є: кількість розкритих злочинів, динаміка злочинності, досягнення стратегічних цілей, узгоджених із громадою, а також результати соціологічних досліджень.

Указ Президента України від 11.05.2023 р. №273/2023 «Про Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки» пропонує перспективний підхід до оцінки ефективності Національної поліції в умовах воєнного стану. В Плані зазначено, що війна поставила перед правоохоронцями безпрецедентні виклики, які потребують оперативних рішень. Водночас, суспільство очікує суттєвих змін у правоохоронній системі після Перемоги [5].

На нашу думку, для ефективної оцінки діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану, необхідно зосередитися на таких аспектах: посилення громадського контролю шляхом активної участі громадянського суспільства у взаємодії з правоохоронними органами; забезпечення прозорості діяльності поліції через відкритість публічної інформації та регулярні звіти; проведення незалежних соціологічних досліджень для оцінки громадської думки; підвищення рівня довіри до поліції шляхом систематичного навчання співробітників питанням доброчесності та підзвітності, а також гарантування незалежності правоохоронних органів від зовнішнього та внутрішнього втручання.

Незважаючи на чотири попередні спроби реформування правоохоронної системи в Україні, бажаних результатів досягнуто не було. Тому необхідно шукати нові шляхи. Для цього слід орієнтуватися на передовий європейський досвід, зокрема, прикладом може слугувати Грузія, де було продемонстровано успішну реформу правоохоронної системи, викорінення корупції та підвищення престижу професії правоохоронця [6, с. 82].

Успішна реформа в Україні вимагає комплексного підходу, який передбачає не лише аналіз попередніх помилок, а й системне впровадження європейських стандартів, вибір кращих практик інших країн та розробку детальної стратегії реформування.

Підводячи підсумки, хочемо підкреслити, що глибокий аналіз нових викликів, які виникли в умовах воєнного стану в Україні, визначає необхідність комплексного підходу до оцінки ефективності роботи Національної поліції. Зокрема, важливо враховувати розширені повноваження поліції, визначені законодавством у цей період.

Для підвищення ефективності пропонуємо зосередитися на розвитку таких принципів, як прозорість, підзвітність та незалежність поліції, а також на послідовному впровадженні заходів, передбачених стратегічним планом реформування сектору безпеки і оборони.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кучук А. М. Теоретико-правові засади правоохоронної діяльності в Україні. Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. спец. 12.00.01. Київ, 2006 р. 22 с.
2. Денисюк С. Ф. Громадський контроль за правоохоронною діяльністю в Україні: адміністративно-правові засади. Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. спец. 12.00.07. Дніпро, 2010 р. 36 с.
3. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 №580-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text
4. Ковалів М. В., Іваха В. О. Діяльність органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки. 2016 р. №837. С. 65-70.
5. Про Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки: Указ Президента України від 11.05.2023 №273/2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/2023#Text
6. Гриценко В. Г. Адміністративно-правові засади оптимізації правоохоронної системи в Україні. Монографія. Кропивницький, 2014 р. С. 37-82.

Бажан А.В.,
здобувачка вищої освіти,
група ЮД-343
Науковий керівник: ***Бондар О.С.,***
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін,
кандидат юридичних наук, доцент

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

БЮДЖЕТНИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ

Бюджетний процес в Україні є центральним елементом державної фінансової політики, який визначає порядок розподілу і використання фінансових ресурсів країни. Цей процес включає в себе послідовність заходів щодо складання, прийняття, виконання та контролю за виконанням державного бюджету. В Україні бюджетний процес регулюється Бюджетним кодексом, який встановлює правові засади формування, розподілу та використання державних фінансів. Окрім Бюджетного кодексу, процес також регулюється Конституцією України та іншими нормативними актами.

Традиційно бюджетний процес визначається як сукупність дій уповноважених органів держави та місцевого самоврядування щодо складання, розгляду, затвердження і виконання бюджетів, а також складання, розгляду і затвердження звіту про їх виконання, здійснювана на підставі норм бюджетного права [3, с. 72]. Юрія С.І. та інші автори вважають, що суть поняття “процес” розкривається через сукупність послідовних подій, етапів розвитку явищ, зміни характеристики об’єктів у часі. Це стосується і бюджетного процесу, який найбільш оптимально трактувати як послідовність етапів або стадій організації бюджетних відносин [1, с. 151]. У ст. 2 Бюджетного кодексу України визначає бюджетний процес наступним чином – це регламентований бюджетним законодавством процес складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, а також контролю за дотриманням бюджетного законодавства [4].

Бюджетний процес в Україні складається з п’яти етапів: складання та розгляд Бюджетної декларації (прогнозу місцевого бюджету) і прийняття рішення щодо них; складання проектів бюджетів; розгляд проекту та прийняття закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет); підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього. Стадії бюджетного процес є сукупністю взаємозв’язаних заходів, які мають завершальну форму і спрямовані на досягнення певних цілей. Кожна наступна стадія відбуваються послідовно, і цей порядок не може бути змінений. На кожній стадії бюджетного процесу вирішуються питання, які не можуть бути вирішені в інший час [2, с. 72].

На всіх стадіях бюджетного процесу задіяні його учасники, які забезпечують його безперервність та ефективність. Під учасниками бюджетного процесу слід розуміти індивідуальні та колективні суб’єкти, які наділені бюджетними повноваженнями щодо планування майбутнього надходження та витрачання бюджетних коштів, регулювання та організації акумулювання, розподілу та використання бюджетних коштів та

здійснення бюджетного контролю [5, с. 9]. Таким чином, учасники бюджетного процесу - це органи, які мають законодавчо визначені повноваження щодо планування, розподілу та використання бюджетних коштів. Також важливо розрізняти "суб'єктів бюджетних правовідносин" та "учасників бюджетного процесу".

Суб'єкти бюджетних правовідносин можуть мати бюджетні повноваження, але це не означає, що вони безпосередньо беруть участь у бюджетному процесі. Наприклад, держава або адміністративно-територіальні одиниці мають певні бюджетні права, але не можуть здійснювати ці функції самостійно, а лише через органи державної влади або місцевого самоврядування. Тому, учасниками процесу є ті органи, які фактично здійснюють ці повноваження.

Отже, бюджетний процес в Україні є складною системою, яка забезпечує прозоре та ефективне управління державними фінансами і сприяє досягненню соціально-економічних цілей країни. Процес характеризується послідовністю дій відповідальних органів, спрямованих на забезпечення ефективного планування та контролю за бюджетними ресурсами. Він складається з п'яти основних етапів, кожен з яких має свої специфічні завдання та цілі. Також бюджетний процес не міг би функціонувати без учасників, які здійснюють планування, збір, розподіл та використання бюджетних коштів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Юрія С. І., Дем'янишина В. Г., Кириленко О. П. Бюджетна система : підруч. Тернопіль : ТНЕУ, 2013. 624 с.
2. Миськів Г. В. Бюджетна система : теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Львів : Растр-7, 2020. 272 с.
3. Дмитрик О.О. Бюджетний процес в Україні в сучасних умовах. Право та інноваційне суспільство. 2018. № 1. С. 72 - 77.
4. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI : станом на 1 серп. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#n179 (дата звернення: 24.09.2024).
5. Сідор М.І. Правовий статус учасників бюджетного процесу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2011. 21 с.

Бажан А.В.,
здобувачка вищої освіти,
група ЮД-343
Науковий керівник: ***Бондар О.С.,***
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін,
кандидат юридичних наук, доцент

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЩОДО БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Бюджетна система є ключовим елементом фінансової системи держави, яка полягає в розподілі та використанні державних коштів для фінансування суспільно необхідних потреб. Ця система дає можливість фінансово підтримувати різні сфери суспільного життя та контролювати ефективність видатків і доходів. Таким чином правильно побудована бюджетна система сприяє стабільному економічному розвитку та соціальному прогресу країни.

Найпоширенішим в економічній науці є визначення бюджетної системи. Юшко С.В. визначає поняття бюджетної системи як сукупність бюджетів усіх рівнів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного й адміністративно-територіального устроїв та врегульована нормами права [1, с. 84]. Шевчук І.Л. та інші автори, вважають що бюджетна система - це сукупність усіх бюджетів, які формуються і діють на території даної країні згідно з її адміністративно-територіальним устроєм. [3, с. 21]. Таким чином можна визначити, що бюджетна система - це сукупність усіх бюджетів країни, які функціонують відповідно до її адміністративно-територіального устрою та її правових норм на території країни.

Бюджетна система України має давнє історичне коріння, що сягає часів Київської Русі, Гетьманщини та Запорозької Січі. Протягом століть система управління державними фінансами поступово вдосконалювалася і змінювалася під впливом політичних та економічних умов. Сучасна бюджетна система України була створена на основі бюджетних відносин, що існували в Радянському Союзі, зі збереженням певних принципів централізованого управління фінансами. Наразі бюджетна система України складається з двох частин - державного бюджету та місцевих бюджетів.

Державний бюджет - це центральний фонд, який об'єднує більшу частину фінансових ресурсів країни і використовується для фінансування загальнодержавних потреб, таких як оборона, національна безпека, правосуддя, освіта та охорона здоров'я. Місцевими бюджетами є бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування. До останніх на лежать бюджети територіальних громад сіл, їх об’єднань, селищ, міст (у тому числі районів у містах), бюджети об’єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад [4, с. 19-20].

Окрім таких термінів, як «державний бюджет» та «місцевий бюджет» існує також поняття «зведений бюджет». Згідно зі статтею 6 Бюджетного кодексу України, зведений

бюджет є сукупністю показників бюджетів, що використовуються для аналізу та прогнозування економічного і соціального розвитку держави [2]. Іншими словами, зведений бюджет узагальнює всі дані про доходи та видатки державного та місцевих бюджетів і слугує інструментом для комплексної оцінки фінансового стану країни. Зведений бюджет не є юридичною категорією, а це означає, що на його основі не здійснюються прямі фінансові операції або асигнування. Його основне призначення - узагальнення інформації про фінансові потоки на всіх рівнях бюджетної системи для цілісного аналізу економічної ситуації та планування майбутньої державної політики.

Бюджетна система України не могла б ефективно функціонувати без принципів. Ці принципи є фундаментом, на якому ґрунтуються структура та основні риси бюджетної системи. Бюджетна система України ґрунтується на принципах: єдності, самостійності, публічності та прозорості, повноти, обґрунтованості. Далі вважаємо за необхідне коротко розкрити кожен з них.

Принцип єдності - цей принцип передбачає, що вся бюджетна система країни повинна функціонувати як єдине ціле. Всі доходи та видатки мають бути інтегровані в єдину систему

Принцип самостійності – цей принцип означає, означає, що різні рівні бюджету (державний і місцевий) мають певний ступінь автономії в управлінні своїми фінансами. Місцеві бюджети повинні мати можливість самостійно планувати і витрачати свої ресурси без надмірного втручання з боку вищих рівнів влади.

Принцип публічності та прозорості свідче про те, що весь процес бюджетного планування має бути прозорим і зрозумілим для громадськості. Інформація про бюджетні рішення, їх виконання та витрати має бути доступною для громадськості, що забезпечує контроль та відповідальність у використанні публічних фінансів.

Принцип повноти - бюджет повинен повністю відображати всі фінансові ресурси та витрати держави. Це означає, що всі доходи і витрати повинні бути включені в бюджетні документи, щоб забезпечити повний огляд фінансової ситуації.

Принцип обґрунтованості означає, що бюджет формується на реалістичних макропоказниках економічного і соціального розвитку України та розрахунках надходжень бюджету і витрат бюджету, що здійснюються відповідно до затверджених методик та правил [5, с. 621]. Це означає, що всі розрахунки бюджетних доходів і видатків повинні ґрунтуватися на детальному аналізі, прогнозах і відповідних методиках, затверджених законодавством.

Отже, бюджетна система є ключовим елементом фінансової системи держави, що забезпечує розподіл і ефективне використання публічних коштів з метою задоволення суспільних потреб та сприяння економічному і соціальному розвитку. В Україні бюджетна система складається з державного бюджету та місцевих бюджетів, які разом утворюють зведений бюджет і дають змогу здійснювати комплексний аналіз фінансових потоків. Бюджетна система ґрунтується на принципах єдності, самостійності, публічності та прозорості, повноти і обґрунтованості. Ці принципи забезпечують збалансованість усіх рівнів бюджетів, самостійність місцевих бюджетів, прозорість бюджетного процесу, повноту відображення фінансових ресурсів та обґрунтованість бюджетних розрахунків. Належна реалізація цих принципів сприяє стабільному економічному розвитку та ефективному управлінню державними фінансами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Юшко С. В. Бюджетна система : підручник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018, 383 с.
2. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI : станом на 1 серп. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#n179 (дата звернення: 17.09.2024)
3. Шевчук І.Л., Черепанова В.О., Ставерська Т.О. Бюджетна система навчальний посібник. Друге видання. Харків: Вид. Іванченко І.С. 2015, 284 с.
4. Попов С. А., Ахламов А. Г. Сучасна бюджетна система: правила та процедури: Навчальний посібник. Київ: ІБСЕД, 2017. 185 с.
5. Чернецький С.С. Принципи бюджетної системи України. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 7. С. 620-624. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-7/144 (дата звернення: 18.09.2024).

Балачук Карина Сергіївна
студентка 2 курсу
Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти
Науковий керівник: ***Косяченко Ксенія Едуардівна***
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПРАВОВИЙ СТАТУС ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ: ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ

У сучасних умовах, коли держава прагне забезпечити стабільність фінансової системи, важливо, щоб платники податків мали чітке розуміння своїх прав і обов'язків. Відповідно сприяє підвищенню їх відповідальності та активності в дотриманні податкового законодавства. Знання про права та обов'язки дозволяє платникам податків ефективніше взаємодіяти з податковими органами, що є важливим аспектом для забезпечення справедливого та прозорого податкового процесу. В умовах постійних змін у податковій системі, а також на тлі глобалізації та цифровізації економіки, актуальність теми стає ще більш очевидною, адже платники податків повинні бути готовими до нових викликів та змін, які виникають у правовому полі.

Відповідно до ст. 67 Конституції України передбачено, що зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом [1].

Відповідно до ст. 1 Податкового кодексу України (далі – ПК України), кодекс регулює відносини, пов'язані зі сплатою податків і зборів, визначаючи перелік податків, що справляються в Україні, порядок їх адміністрування, а також права та обов'язки платників податків і контролюючих органів. Основним принципом податкового законодавства є загальність оподаткування, тобто обов'язок кожної особи сплачувати податки згідно з Кодексом. Платниками податків визнаються фізичні та юридичні особи, резиденти й нерезиденти, а також їх підрозділи, що мають об'єкти оподаткування або здійснюють діяльність, яка підлягає оподаткуванню [2]. Обов'язки платника податків визначено статтею 16 Податкового кодексу України [2].

Причини виникнення податкових обов'язків можуть бути різноманітними: обов'язок сплатити податок виникає на основі юридичного факту наявності об'єкта оподаткування; подання інформації до податкового органу ґрунтується на законній вимозі цього органу; обов'язок вищого податкового органу розглянути скаргу платника податків з'являється після своєчасного подання скарги його уповноваженим представником.

Податковий обов'язок – це передбачена податковим правом міра належної поведінки суб'єкта податкових правовідносин. Він є частиною юридичного змісту цих відносин та включає різні похідні обов'язки, спрямовані на виконання основних фінансових правовідносин. Серед них: обчислення податку, подання інформації про права на майно, надання документів для податкових відрахувань тощо. Основним податковим обов'язком є сплата податку, що має конституційно-правову основу. Податкові обов'язки

виникають у різних сферах, включаючи податковий контроль, оскарження дій податкових органів та інформаційний обмін. У науковій літературі їх поділяють на гарантуючі та охоронні, основні та факультативні, а також на родові, видові та конкретні обов'язки, з особливим поділом щодо обов'язків податкових органів [3, с. 128].

Платники податків у рамках податкових правовідносин мають певні права, які визначені ПК України. Дані права надають можливість впливати на дії державних органів. У теорії податкового права існує кілька критеріїв для класифікації прав суб'єктів податкових правовідносин. Права можна розділити на категорії відповідно до конкретних сфер: виконання обов'язків зі сплати податків, податкового контролю, процедури притягнення до податкової відповідальності, а також оскарження актів та дій. У зв'язку з різноманіттям податкових правовідносин, зміст прав, включаючи суб'єктивні права та юридичні обов'язки, істотно варіюється в залежності від конкретного виду правовідносин.

На сьогодні податкове законодавство України відзначається високою динамічністю, оскільки до ПК України, а також інших нормативно-правових актів, що регулюють податкові правовідносини, регулярно вносяться зміни. Зумовлено потребою адаптувати податкову систему до нових економічних реалій, а також до викликів, що постали в умовах війни та інших кризових ситуацій. Постійні зміни в податковому законодавстві вимагають від платників податків особливої уважності, адже неправильне трактування нових норм або ігнорування останніх змін може призвести до фінансових втрат або юридичних проблем. Особливо це стосується платників податку на додану вартість, акцизного податку, рентних платежів, екологічного та земельного податку, а також податку на майно, відмінне від земельної ділянки. До того ж, особливо вразливими є ті платники, які ведуть свою діяльність на тимчасово окупованих територіях або мають відокремлені підрозділи, майно чи майнові права на таких територіях. В умовах нестабільності й непередбачуваності багато з цих платників фактично залишаються без правового захисту. Відсутність практики Верховного Суду щодо практичного застосування змін до Податкового кодексу України в період воєнного стану лише посилює цю ситуацію.

Проблемне питання полягає в тому, що виникаючі спори між платниками податків і контролюючими органами не можуть бути чітко врегульовані через брак правових прецедентів, що стосується нововведень. У свою чергу може призвести до правової невизначеності, яка ще більше ускладнює ситуацію для платників податків, особливо у важкі часи. Відсутність правових механізмів захисту змушує платників шукати альтернативні шляхи вирішення своїх проблем, використовуючи попередні висновки Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, які були винесені раніше. Однак, слід зауважити, що норми права і судові висновки постійно змінюються, що може ускладнити використання старих рішень у нових справах. Така ситуація вимагає комплексного підходу з боку держави щодо вдосконалення правового захисту платників податків, особливо в умовах війни, коли бізнес і платники податків зазнають додаткового тиску. Забезпечення правової визначеності, створення прозорих механізмів захисту та підготовка чітких рекомендацій щодо дотримання податкового законодавства стануть важливими кроками до стабілізації податкової системи і підвищення довіри платників податків до держави. Важливо, щоб платники податків мали доступ до актуальної інформації про зміни в законодавстві, а також до механізмів захисту своїх прав, щоб у разі виникнення спірних ситуацій вони могли спиратися на надійні юридичні позиції [4, с. 583].

У підсумку, правовий статус платника податків є важливим елементом стабільності та ефективності податкової системи України. Сучасні виклики, зокрема економічні кризи, війна та глобалізація, ставлять перед платниками податків нові вимоги, які вимагають глибокого розуміння їхніх прав і обов'язків. Відповідно до Конституції України та Податкового кодексу, платники податків зобов'язані виконувати свої обов'язки, проте також мають права, що дозволяють їм захищати свої інтереси у відносинах з державою. Зміни в податковому законодавстві, що відбуваються в умовах високої динаміки, вимагають від платників особливої уваги, оскільки неправильне розуміння чи ігнорування нововведень може призвести до серйозних наслідків. Платники податків, які ведуть діяльність на тимчасово окупованих територіях або мають підрозділи в таких зонах, опиняються у ще більш вразливому становищі, адже їх правовий захист є недостатнім. Платники податків повинні мати доступ до актуальної інформації та механізмів захисту своїх прав, щоб у разі виникнення конфліктів мати можливість спиратися на надійні юридичні позиції.

Таким чином, для забезпечення справедливого та прозорого податкового процесу необхідно вдосконалити правовий захист платників податків, створити зрозумілі механізми для реалізації їхніх прав і обов'язків, а також підготувати чіткі рекомендації щодо дотримання податкового законодавства. Відповідно сприятиме підвищенню довіри платників податків до держави, а також забезпечить стабільність і ефективність податкової системи в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text

2. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 13-14. № 15-16. № 17. ст.112. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text

3. Єсімов С.С. Особливості та зміст податкових правовідносин в умовах цифровізації. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2024. № 2. С. 127-134

4. Татьянченко О.А. Проблеми податкового законодавства в умовах воєнного стану. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2023. № 1. С. 582-587

Балачук К.С.,
здобувачка вищої освіти,
група ЮД-342
Науковий керівник: ***Бондар О.С.,***
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін,
кандидат юридичних наук, доцент,

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ВПЛИВ ВІЙНИ НА БЮДЖЕТНУ ПОЛІТИКУ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА РІШЕННЯ

Бюджетна політика належить до найважливіших методів державного впливу соціально-економічні процеси, а бюджет є засобом її реалізації. За допомогою бюджету держава виконує конституційні функції – економічні, соціальні, охорони навколишнього середовища, стимулювання науково-технічного прогресу, підтримки обороноздатності країни та загальнодержавного фонду фінансових ресурсів. Бюджет поєднує основні форми фінансування у тому дії: через бюджет здійснюється постійна мобілізація ресурсів та його витрачання. Його стійкість є визначальним критерієм не лише збалансованого та пропорційного розвитку економіки та соціальної сфери, а й стабільного розвитку держави та її інститутів. Бюджетна політика визначається органами законодавчої та виконавчої влади для розвитку фінансових відносин в інтересах громадян, суспільства та держави. Вона охоплює формування й регулювання державного бюджету та заходи уряду для досягнення повної зайнятості й економічного зростання без інфляції. Основні компоненти політики включають зміни у видатках, податковій системі та методології формування бюджету. Мета бюджетної політики – розробка стратегії, що регулює соціально-економічні процеси на основі аналізу пріоритетів і тенденцій.

Бюджетна політика України, особливо в умовах війни, потребує постійного удосконалення, оскільки вона є ключовим інструментом для забезпечення сталого економічного розвитку та соціального добробуту.

Для забезпечення стабільної роботи економіки та підтримки малого бізнесу були впроваджені численні поправки до Бюджетного кодексу та прийняті нові закони й нормативні акти Кабінету Міністрів України. Більшість цих норм діють під час воєнного стану, а деякі залишатимуться чинними ще рік після його завершення. Зокрема, у воєнний період відбулася подальша уніфікація спрощеної системи оподаткування, а окремі податки, такі як земельний податок, акциз на паливо та екологічний податок, були тимчасово скасовані. Місцеві органи влади отримали розширені повноваження, включаючи право на самостійне публікування звітів про виконання місцевих бюджетів [1, с. 19].

Незважаючи на значний внесок науковців у дослідження даної тематики, нині бракує фундаментальних досліджень щодо функціонування фінансового ринку в умовах війни, а також практичних рекомендацій для регуляторів з питань пруденційного нагляду та підтримки учасників ринку в умовах нестачі ліквідності, фінансових дисбалансів і зростання заборгованості, викликаних військовими діями. Крім того, постійна

невизначеність, обстріли критичної інфраструктури та інші щоденні виклики ускладнюють роботу фінансових інституцій. Водночас теоретичні дослідження концептуально-методологічного характеру залишаються важливими, оскільки дозволяють регуляторам і фінансовим посередникам приймати зважені рішення та діяти на випередження в сучасних умовах [2, с. 117].

В умовах військового конфлікту країна стикається з численними викликами, які суттєво ускладнюють процес формування та виконання бюджету [3, с. 197].

По-перше, одним із найгостріших питань є скорочення кількості підприємств, які сплачують податки. Війна призводить до закриття бізнесів, зменшення їхньої активності, а також до втрати робочих місць. В свою чергу, призводить до зменшення чисельності працівників, що негативно впливає на податкові надходження до державного бюджету. Зменшення фінансових ресурсів ускладнює виконання соціальних зобов’язань держави перед громадянами, таких як виплата пенсій, допомоги, фінансування освіти та охорони здоров’я. По-друге, руйнування енергетичної інфраструктури також має серйозний вплив на бюджетну політику. Ураження енергетичних об'єктів не лише викликає збільшення витрат на відновлення, але й призводить до збоїв у постачанні електроенергії та тепла, що негативно впливає на виробничі процеси і загальний рівень економічної активності. По-третє, окупація портів і проблеми з логістикою залізничних маршрутів стають суттєвими перешкодами для експортно-імпортних операцій. Знижує можливості для реалізації української продукції на міжнародних ринках, що знову ж таки призводить до скорочення доходів бюджету. В умовах військового часу логістичні проблеми стають не лише економічними, але й стратегічними, оскільки вони можуть впливати на забезпечення армії та підтримку економіки. По-четверте, зменшення продажу підакцизних товарів, таких як алкоголь і тютюн, також є важливим чинником, що впливає на бюджет. Зниження споживання цих товарів веде до зменшення надходжень у державний бюджет, адже акцизи є значним джерелом доходів [4, с. 194].

Зниження економічної активності, міграція працездатного населення та зростання попиту на фінансову допомогу під час війни негативно вплинули на податкові надходження в Україні. У складних умовах деякі платники податків намагаються зменшити свої зобов'язання, а недобросовісні суб'єкти використовують тактики ухилення від сплати податків, що призводить до значних втрат для держави. У перші шістдесят днів 2023 р. Державна податкова служба передала аналітичні матеріали про ухилення на суму 10,6 мільярда гривень. Війна сприяла зменшенню надходжень через територіальні втрати та виснаження ресурсів. Влада намагається покращити податковий менеджмент, проте результати є непослідовними. У післявоєнний період важливо переглянути стратегічні плани розвитку місцевих громад, акцентуючи увагу на самофінансуванні. Очікується, що уряд посилить фіскальний тиск, запроваджуючи нові податки та обмежуючи пільги, що може загрожувати бюджетним потребам країни. Забезпечення фіскальної стабільності вимагатиме зменшення податкових викривлень та справедливого розподілу податкового тягаря. Важливо оптимізувати фінансування освіти та охорони здоров'я відповідно до реальних потреб економіки.

Для зміцнення бюджетної політики в умовах воєнного стану важливо реалізувати ефективні механізми державної підтримки бізнесу, що сприятиме післявоєнному відновленню економіки. У зв'язку з надзвичайним станом, влада внесла зміни в податкову систему та фінансовий сектор, надавши окремим фізичним особам,

підприємцям і платникам податків можливість добровільно сплачувати єдиний податок, а також зменшивши ставки податків для деяких категорій. Підприємства отримали дозвіл на перехід на спрощений режим оподаткування та звітності, що призвело до звільнення від сплати податку на прибуток та ПДВ. Проте ці податкові пільги негативно вплинули на надходження до бюджету, збільшивши його дефіцит. Для вирішення цієї проблеми бюджет підтримується іноземними грантами та кредитами, а також участю Національного банку України у закупівлі державних цінних паперів. Водночас, поточний конфлікт потребує додаткових джерел фінансування всередині країни, що зумовлює необхідність запровадження надзвичайних фіскальних інструментів для забезпечення доходів та покриття видатків [4, с. 195].

Бюджетна політика повинна зосереджуватися на фінансуванні оборони та розвитку військових технологій, а також на інвестиціях в інфраструктуру, особливо в регіонах, постраждалих від конфлікту. Створення сприятливих умов для розвитку малих і середніх підприємств допоможе зменшити залежність від імпорту. Важливо також реалізувати програми соціального захисту для ветеранів і вразливих груп населення. Ресурси повинні бути спрямовані на наукові дослідження в галузі оборонних технологій. Для досягнення цих цілей необхідно ефективно управляти бюджетом, контролювати витрати, забезпечувати прозорість фінансових процесів, боротися з тіньовою економікою та збільшувати обсяги оборотних активів. Оцінка ефективності урядових програм має вагоме значення, а для запобігання корупції необхідно забезпечити прозорість у державних закупівлях. Співпраця з міжнародними партнерами, такими як Міжнародний валютний фонд і Європейський Союз, допоможе отримати фінансову та технічну підтримку для модернізації економіки та впровадження реформ [4, с. 196-198].

Отже, бюджетна політика є важливим інструментом державного впливу на соціально-економічні процеси, а бюджет служить засобом її реалізації, виконуючи ключові функції держави. В умовах війни бюджетна політика України потребує постійного вдосконалення через численні виклики, такі як скорочення підприємств, руйнування інфраструктури, проблеми з експортом і зменшення споживання підакцизних товарів. Дані фактори негативно впливають на податкові надходження, ускладнюючи виконання соціальних зобов'язань. Ефективне управління бюджетом, прозорість фінансових процесів і боротьба з корупцією є критично важливими для стабільності. Уряд впроваджує зміни в податковій системі та фінансовому секторі для підтримки бізнесу, але це також призводить до дефіциту бюджету, який компенсується іноземними грантами. Співпраця з міжнародними партнерами є необхідною для отримання фінансової та технічної підтримки в умовах реформ і модернізації економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Буй Т. Г., Прімєрова О. К. Бюджетна система України: вплив війни та виклики повоєнної відбудови. Наукові записки НаУКМА. Економічні науки. 2023. Том 8. Випуск 1. С. 17-24

2. Луцишин О, Кравчук Н. Фінансовий ринок України під час війни: реалії функціонування. *Світ фінансів.* № 4(73). 2022. С. 112-128

3. Дєдушев І. Бюджетна політика: поняття та завдання. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2023. № 2.77. С. 37–41

4. Західна О., Круглякова В., Рахвал І. Бюджетна політика україни: стан, оцінювання, перспективи. Молодий вчений. № 10 (122), 2023. С. 194-199.

Бодня Арсеній Анатолійович
курсант 3-го курсу ФПФОДР НПУ
рядовий поліції
Науковий керівник: ***Логінова Мартина Вікторівна***
викладач кафедри цивільно-правових дисциплін
ФПФПКПНПУ
капітан поліції

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

СПАДКОВЕ ПРАВО УКРАЇНИ: НОВІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Спадкове право є однією з найстаріших і фундаментальних галузей права, яка забезпечує передачу майна, прав та обов'язків від померлої особи до її спадкоємців. Це право історично сформувалося як інструмент збереження майнових цінностей у межах родини, громади, регіону, держави. Протести в сучасному світі, що швидко змінюються під впливом глобалізації, технологічного прогресу та соціальних трансформацій, перед спадковим правом постають нові виклики, які потребують переосмислення існуючих правових норм та впровадження нових механізмів.

На даний момент можна зустріти навіть випадки порушення такого правочину. Таке порушення може бути пов’язане з необізнаності із законодавством, що створює певні перепони в розвитку суспільства та передачі майна у спадок тим, кому ми забажаємо. Також, спадкове право на сьогодні обумовлене різними соціальними, технологічними та глобальними змінами. Нові виклики та перспективи розвитку цієї галузі права потребують належної правової адаптації для забезпечення інтересів спадкоємців та ефективного управління майном у сучасному світі.

Особливу увагу науковці приділяють глобалізаційним процесам в суспільстві, оскільки вона спричиняє значне збільшення міжнародного переміщення населення, створює нові виклики для спадкового права. Сьогодні багато людей мають майно в різних країнах або є громадянами однієї держави, але постійно проживають в іншій. Це підвищує питання про конфлікт юрисдикцій, коли закони різних країн можуть по-різному регулювати процес спадкування. А також, тут може виявляється фактор недостатнього розвитку законодавства України з регулювання цих питань. Конфлікти законів між різними країнами світу, де розташоване майно або проживає спадкодавець. Це зазвичай, призводить до певних правових наслідків, у деяких випадках взагалі, можливе позбавлення права власності на майно в іншій державі, конфіскація майна, передача майна у спадок іншим особам або громаді, державі тощо [5].

Спадкування є ключовим поняттям у спадковому праві, тому з’ясування його значення та поняття є досить важливою складовою для забезпечення права власності. Науковці дають багато визначень поняттю «спадкове право», але усі вони пов’язані між собою. Дуже влучно, на мою думку зазначає С. Я. Фурса, що спадкове право – це один з інститутів цивільного права, в якому мають зазначатися межі дозволеної поведінки спадкових правовідносин, які

закріплюються законодавством України. Г. Ф. Шершеневич іменував спадкове право терміном «право спадкування» під яким мав на увазі право спадкоємця на набуття спадщини або на вступ у сукупність юридичних відносин померлої особи. Всі поняття об'єднуються єдиною думкою, що право власності має переходити від померлої фізичної особи до законного спадкоємця, щоб забезпечити невід'ємність права власності [3].

Спадкування – це інститут цивільно-правових відносин, що існує в суспільстві та й загалом в сучасному світі вже сотні років, але вчення про спадкування права власності вивчається й до сьогодні. Проблема виявляється в тому, що громадяни є необізнаними з цього питання і досить часто виникають такі випадки, пов'язані з укладенням заповітів, коли спадкоємець поза волею спадкодавця може залишитися без права власності на майно спадкодавця внаслідок, неправильного оформлення спадщини. Взагалі, спадкове право в Україні визначається як перехід певних прав та обов'язків від фізичної особи, яка померла, до інших осіб. Звідси випливає, що цей правочин розпочинає свою дію після смерті певної особи, яка володіла певним майном. Також, законодавець зазначив в Цивільному кодексі України, що регулює на сьогодні спадкове право України, що суб'єктами даного правочину є спадкодавець, тобто особа яка померла та передає своє майно у спадок, та спадкоємці – фізичні особи, що мають право на отримання права власності на майно спадкодавця після його смерті. Відкриттям спадщини зазвичай є день смерті особи або день, з якого така особа оголошується померлою та у місці, де останній раз проживав спадкодавець. Потрібно зазначити, що до спадкоємців переходить не тільки саме майно, яке вони успадкували, а й обов'язки пов'язані з таким майном. Наприклад, таке майно було узяте під кредит і спадкоємець бере на себе обов'язок оплачувати кредит такого майна. Хоча тут важливим аспектом є також і те, що спадкоємець зобов'язаний задовольнити вимоги кредиторів спадкодавця лише в межах вартості спадкового майна [2, ст. 20, 4].

На даний момент, також існує досить поширена проблематика спорів між спадкоємцями, коли не було укладено заповіту. Такі спори виявляються у них щодо майна спадкодавця, усі хочуть забрати собі якомога більшу частку майна. Всі ми чули або можливо бачили багато випадків серед суспільства, коли діти не можуть поділити певне майно померлого спадкодавця через що, у них між собою виникає конфлікт, який може призвести до роз'єднання родини, або навіть до тяжких наслідків. На сьогодні у Цивільному кодексі України існує поділ спадкоємців на певні підгрупи, хто у якій черзі стоїть та хто перший зможе отримати майно. Таких черг є п'ять, усі вони є різними за своїм характером та значенням. У першу чергу успадкувати майно за законом мають право діти спадкодавця, сюди ж належать зачаті діти за життя спадкодавця та народжені після його смерті, особа з подружжя, яка його пережила, а також батьки особи, яка померла та передає своє майно у спадщину [4, 5].

До другої черги спадкування належать: рідні брати, сестри, дід, баба спадкодавця та особи, з якою спадкодавець до своєї смерті перебував у подружжі. До третьої черги спадщини належать рідні дядько та тітка такої особи. У четверту ланку входять особи, які спільно проживали з спадкодавцем однією сім'єю, але, за умови такого проживання зі спадкодавцем не менш як п'ять років до відкриття спадщини. Ну й до п'ятої ланки належать інші родичі, що мають ступінь споріднення до шостого. Такий ступінь визначається за числом народження спадкоємців. Також, за цією чергою визначається, що такі родичі за подальшим ступенем споріднення зі спадкодавцем усуваються зі спадщини за законом та дають прохід спадкоємцям, що мають більш близькі ступені споріднення [1, 2, ст. 24-26, 4].

На сьогоднішній день існують певні складнощі внесені дією воєнного стану на території України. З цієї причини до законодавства було внесено ряд певних змін, що стосуються спадкування. Одним з таких важливих є місце відкриття спадщини. Як ми зазначили вище, до повномасштабного вторгнення місцем відкриття спадщини вважалось останнє місце проживання особи на момент смерті. Згідно внесених змін, окрім такого місця відкриття спадщини, таким ж місцем визнається перебування основної спадщини (нерухомого майна), за умови, якщо останнє місце проживання спадкодавця є невідомим [1].

Отже, спадкове право на сьогодні, як одна з основоположних галузей права, переживає значні зміни під впливом нових викликів, що виникають внаслідок глобалізації та соціальних процесів, а також внаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України. Відповідь на ці виклики виникають у розвитку нових правових механізмів, які дозволяють адаптувати спадкове право до реалій сучасного світу. Перспективи розвитку цієї галузі права пов'язані з уніфікацією міжнародних норм, впровадженням цифрових рішень та захистом прав нових категорій спадщини. Також, в Україні на даний момент існує ефективна система успадкування права власності, але все ж залишається невід'ємною часткою, це обізнаність населення щодо норм та правил успадкування певного майна.

Джерела використаної літератури:

1. Ковельський міськрайонний суд Волинської області «Про нові правила спадкування в України, що змінилося у 2024 році». 2024. URL: https://kv.vl.court.gov.ua/sud0306/pres-centr/novyny/1553370/
2. Навчальний посібник (Альбом схем) «Спадкове право України», Грін О. О., с. 20-26, Ужгород, Видавництво ФОП Бреза А. Е., 2012. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/29547/1/%D0%A1%D0%BF%D0%B0%D0%B4%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20_%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BD%D1%82_%202012.pdf
3. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету сер. Юриспруденція. Кандидат юридичних наук Кравчик М. Б. «Спадкові правовідносини як механізм здійснення спадкових прав», с. 102. 2018. URL: https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc33/29.pdf
4. Цивільний кодекс України № 435 від 16.01.2003 року, з редакцією від 03.09.2024 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/conv#Text
5. Юридична газета online «Про аналіз актуальних питань спадкування за законодавством України», юрист Крістіан Фекийшгазі, 2015. URL: https://yur-gazeta.com/publications/practice/simeyne-pravo/analiz-aktualnih-pitan-spadkuvannya-za-zakonodavstvom-ukrayini.html

Бочарова Анастасія Віталіївна,
здобувач вищої освіти 3 курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Березняк Василь Сергійович***
завідувач кафедри кримінального права та кримінології
доктор юридичних наук, старший науковий співробітник

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНУ БЕЗПЕКУ

У сучасних умовах інформаційні технології набувають все більшого значення як інструмент забезпечення безпеки та стабільності держави. Україна, як і інші країни, стикається з багатьма викликами у сфері інформаційної безпеки, що потребує цілісного та комплексного підходу для ефективного подолання цих загроз. З огляду на це дослідження та підвищення ефективності заходів захисту інформації є одним із пріоритетних напрямів забезпечення національної безпеки України.

Інформаційна війна визначається як систематичне використання інформації та інформаційних технологій для досягнення стратегічних цілей через маніпуляцію свідомістю, дезінформацію, пропаганду та інші засоби впливу на населення та політичні еліти. Вона включає в себе не лише прямі атаки на інформаційні системи, але й операції з впливу на суспільну думку, що є особливо актуальним у періоди конфліктів [3, с. 51].

Забезпечення безпечного інформаційного середовища, яке відповідає вимогам безпеки та політиці держави, сьогодні є надзвичайно актуальним завданням, оскільки інформація вже давно перетворилася з допоміжного ресурсу на важливий і цінний актив, який може приносити значні прибутки. При цьому існує ризик заподіяння шкоди власнику інформації внаслідок несанкціонованого втручання в інформаційну інфраструктуру та впливу на її ключові компоненти.

Важливість інформаційної безпеки полягає в тому, що, по-перше, через інформаційну сферу реалізуються національні інтереси, а також управління загрозами та пов’язаними з ними ризиками; по-друге, людина, її права, інформація та інформаційні системи є основними об’єктами не лише в інформаційному полі, а й у системі національної безпеки в цілому; по-третє, інформаційна складова є невід'ємною частиною кожної сфери суспільного життя [4, с.67].

Інформаційні війни можуть суттєво підривати національну безпеку в кількох аспектах:

1. Психологічний вплив - це маніпуляція свідомістю громадян призводить до дестабілізації суспільства, розподілу між різними соціальними групами, що може загрожувати політичній стабільності.

2. Економічні наслідки – це інформаційні атаки, які негативно впливають на інвестиційний клімат, завдаючи шкоди підприємствам і державним структурам.

3. Загроза державному суверенітету - інформаційні війни можуть бути спрямовані на підрив довіри до державних інститутів, що послаблює їхню легітимність та авторитет [2, с. 151].

Відповідно до Закону України «Про основи національної безпеки» від найбільш значущих потенційних та реальних загроз стабільності суспільства та національній безпеці України в інформаційній сфері є: 1) розголошення конфіденційної інформації, що належить державі та спрямовані на захист національних інтересів і потреб суспільства; 2) обмеження доступу громадян до інформації та свободи вираження поглядів; 3) поширення через ЗМІ ідеології насильства та жорстокості; 4) комп'ютерна злочинність і комп'ютерний тероризм; 5) витоку відомостей, що становлять державну таємницю або інші визначені законом види таємниць; 6) маніпулювання громадською думкою шляхом поширення упередженої, неповної або неправдивої інформації.

Соціальні мережі та медіаплатформи стають надзвичайно ефективними інструментами впливу в сучасних умовах, адже значна частина користувачів отримує інформацію саме з цих джерел. Основною метою такої діяльності є поширення неправдивої або викривленої інформації через соціальні мережі. Такі платформи, як Facebook, Telegram і YouTube, можуть служити каналом для дезінформації, створюючи ілюзію широкої підтримки певних поглядів. Це досягається шляхом створення фейкових акаунтів і використання «лідерів думок».

Для забезпечення національної безпеки Україні та іншим державам слід вжити комплекс заходів:

1. Розробка стратегії інформаційної безпеки: необхідно створити чіткий план дій на випадок інформаційних атак.
2. Підвищення медіаграмотності населення: важливо навчити громадян критично сприймати інформацію та вміти розпізнавати фейкові новини.
3. Співпраця з міжнародними партнерами: обмін досвідом і технологіями з іншими державами, які зіткнулися з подібними викликами.
4. Зміцнення кібербезпеки: забезпечення належного захисту інформаційних систем держави від можливих кібератак [1, с. 193].

Отже, інформаційна війна є серйозним викликом для національної безпеки, що вимагає комплексного підходу до її протидії. Важливо не лише реагувати на зовнішні загрози, а й працювати над підвищенням стійкості суспільства до дезінформації та маніпуляцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Любовець Г. Контент негативу. Як захистити себе та країну в умовах тотального інформаційного протистояння: монографія / Григорій Любовець, Валерій Король. Київ: Видавничий дім «КиєвоМогилянська академія», 2021. 266 с.
2. Курбан О. Бойові наративи в системі сучасних геополітичних інформаційних війн (досвід російсько-української гібридної інформаційної війни 2014– 2021 рр.). Синопсис: текст, контекст, медіа. 2021. № 27(3). С. 149–158.
3. Інформаційна війна як інструмент інформаційного впливу на суспільство. Частина 1 / В. Хорошко, Ю. Хохлачова // Безпека інформації. - 2016. - Т. 22, № 3. - С. 283-288.
4. Інформаційна безпека: питання правового регулювання: монографія / А.Ю. Нашинець-Наумова. – Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 168 с.

Дмитро ВАЙДА
курсант
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування НПУ
Михайло ФРОЛОВ
доцент кафедри цивільно-правових дисцилпін ФПФПКПНПУ
к.ю.н., доцент

ніпровський державний університет внутрішніх справ

РОЛЬ ФІНАНСОВОГО ПРАВА В РЕГУЛЮВАННІ КРИПТОВАЛЮТ

Криптовалюта є абсолютно новим революційним видом грошей. Як і будь-яка інша валюта, для людей вона є цінною, тому що вона виступає як засіб обміну. Криптовалюта може бути забезпечена золотом чи іншими дорогоцінними металами, або ж взагалі не мати матеріального забезпечення, однак при цьому все одно зберігати свою цінність.

Криптовалюта – абсолютно нова невивчена проблема. Цифрові гроші мають свої характерні риси такі як анонімність, відсутність територіальних обмежень, тим самим надаючи користувачам особливі можливості, які вони можуть використовувати в тіньовій економіці. Виходить, що ці нові гроші здатні вплинути на соціальні взаємини в країні [1].

Отже, криптовалюта є віртуальними грошима, які не мають фізичного втілення. Термін «coin» у перекладі з англійської означає «монета», що вважається базовою одиницею цієї валюти.

Криптовалюта зберігається на спеціальних електронних гаманцях. Раніше по всьому світу постійно робилися спроби створення цифрової валюти, проте вони не отримували довіри та популярності через легкість їхньої підробки. Змогла вирішити цю проблему найперша у світі криптовалюта – біткойн, використовуючи для цього блокчейн [2].

Фінансове право відіграє важливу роль у регулюванні криптовалютних бірж та платформ, що забезпечують обмін криптовалют на фіатні гроші або інші цифрові активи. Регулятори встановлюють вимоги до ліцензування таких платформ, перевіряють їхню діяльність на відповідність нормам фінансового законодавства, а також забезпечують дотримання вимог щодо протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму (AML/CFT). Це дозволяє знизити ризики шахрайства та забезпечити прозорість операцій на ринку криптовалют.

Так, в Україні першою спробою регулювання криптовалюти вважається публікація Національним банком України рекомендаційних пояснювальних документів, а саме «Роз'яснення щодо правомірності використання в Україні «віртуальної валюти/криптовалюти» Bitcoin» від 10 листопада 2014 року. У цих поясненнях «Bitcoin розглядається як грошовий сурогат, який не має реальної цінності та не може функціонувати як засіб оплати для фізичних та юридичних осіб на території України, оскільки це протирічить вимогам українського законодавства» [3].

6 жовтня 2017 р. в Україні був розроблений законопроект під назвою «Про обіг криптовалюти в Україні», з метою створення правового середовища для визнання криптовалют офіційними засобами платежу. Однак цей законопроект мав ряд недоліків, включаючи неоднозначні та суперечливі положення, і не враховував інтереси вітчизняної криптоіндустрії, що призвело до його відкликання.

Закон «Про віртуальні активи» визначає правовий статус криптовалют та встановлює правила для учасників ринку. Відповідно до закону, криптовалюти визнаються нематеріальними активами, а діяльність з ними підлягаєліцензуванню. Закон також передбачає створення спеціального регуляторного органу – Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), яка здійснюватиме нагляд за ринком віртуальних активів [4].

Станом на лютий 2024 р. в Україні немає прямої заборони на використання криптовалют, вони є легальними активами та засобом платежу, але вони у нормативному полі мають дещо невизначений статус. Тому податки при використанні криптовалют сплачуються на загальних підставах. Ситуація має змінитися після набрання чинності законодавством, яке регулює віртуальні активи. Фактично, це відтерміновує побудову нормативної бази обігу криптовалют в Україні.

Отже, фінансове право відіграє ключову роль у регулюванні криптовалют, забезпечуючи правову базу для їхнього обігу та функціонування. Завдяки правовим нормам регулятори можуть встановлювати правила ліцензування криптовалютних бірж, контролювати їхню діяльність та дотримання вимог щодо протидії відмиванню грошей і фінансуванню тероризму. Попри намагання України створити правове середовище для визнання криптовалют офіційним засобом обміну, законодавство в цій сфері все ще знаходиться на стадії розвитку, і статус криптовалют залишається певною мірою невизначеним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Михайловський В., О. Костюк. Визначення поняття «криптовалюти»: міжнародний досвід. Науковий вісник публічного та приватного права 1. 2019. С. 226-231.

2. Гонак І. М. Теоретичне обґрунтування визначення криптовалюти як грошей. Інноваційна економіка. 2021. № 5-6. С. 123-130. URL : http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/830

3. Роз’яснення щодо правомірності використання в Україні «віртуальної валюти/криптовалюти» Bitcoin від 10.11.2014. Національний банк України. 2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0435500-14#Text

4. Про віртуальні активи. Закон України від 17 лют. 2022 р. № 2074–IX. URL: https://zakon. rada.gov.ua/go/2074-20

Вергун В.А.
здобувач вищої освіти Інституту права

Львівський державний університет внутрішніх справ

ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАТРИМАННЯ ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Адміністративне затримання є одним із примусових заходів, спрямованих на обмеження свободи пересування та місцезнаходження особи, яка вчинила правопорушення, всупереч її волі. Цей захід застосовується з метою оперативного припинення адміністративних правопорушень, усунення їх наслідків, ідентифікації особи, а також для забезпечення правильного та своєчасного розгляду справи та виконання рішень у справах про адміністративні правопорушення. Підстави, мету, тривалість, процедуру адміністративного затримання та коло посадових осіб, уповноважених його здійснювати, визначає Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). Це рішення застосовується тоді, коли інші заходи впливу виявилися неефективними або недостатніми.

У випадку адміністративного затримання обов’язково оформлюється протокол відповідно до ст. 261 КУпАП. У цьому процесуальному документі мають бути вказані такі відомості: місце та дата його складання, посада та повні ім’я, прізвище й по батькові особи, яка здійснила оформлення. Крім того, в протоколі повинні бути зазначені основні дані про затриманого, а також час і причини, що стали підставою для застосування заходу адміністративного затримання [1].

Якщо затримана особа відмовляється підписати протокол, у ньому робиться відповідний запис про цю відмову. Крім того, органи, які здійснюють затримання, або уповноважені особи зобов'язані повідомити центри безоплатної вторинної правової допомоги про кожен випадок затримання. Це правило не поширюється на ситуації, коли особа вирішує захищати свої права самостійно або отримує консультацію від особистого адвоката. Важливо зазначити, що всі громадяни України мають право на безоплатну вторинну правову допомогу, і цю інформацію обов’язково потрібно донести до затриманої особи. Після отримання роз’яснень вона повинна підтвердити це своїм підписом у протоколі.

Згідно з п. 3 ч. 1 ст. 14 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» особи, до яких було застосовано адміністративне затримання, мають право на правову допомогу, що включає: представництво їхніх інтересів у судах, інших державних органах, зокрема, в органах національної поліції України, органах місцевого самоврядування, а також підготовку документів процесуального характеру [2].

Відповідно до положень ст. 263 КУпАП, а також ст. 213 Кримінального процесуального Кодексу України (далі – КПК України) поліцейський, який уповноважений здійснювати адміністративне затримання має певні обов’язки. Зокрема, серед обов’язків поліцейського під час адміністративного затримання варто виділити наступні:

1. негайно повідомити затриману особу зрозумілою для неї мовою про причини затримання, а також про те, в якому адміністративному правопорушенні чи злочині її підозрюють;
2. інформувати про право на захист, яке вона має відповідно до закону;
3. забезпечити, за потреби, надання домедичної допомоги;
4. дати можливість затриманій особі терміново сповістити про своє затримання та місцезнаходження близьких, членів сім'ї або інших осіб за її вибором;
5. поліцейський зобов'язаний повідомити про затримання особи до центрів безоплатної вторинної правової допомоги, за винятком випадків, коли затриманий самостійно захищає свої права або звертається до особистого адвоката [1, 3];
6. у випадку затримання неповнолітньої особи, уповноважена службова особа, яке здійснила затримання, зобов'язана терміново повідомити про це його батькам або опікунам, піклувальникам, органам опіки і піклування.

Згідно з ч.1 ст. 263 КУпАП, максимальний термін адміністративного затримання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, не повинен перевищувати трьох годин [1], натомість затримання у кримінальному провадженні згідно з ч. 1 ст. 211 КПК України, особа може бути затримана без ухвали слідчого судді не більше ніж на 72 години з моменту її затримання [3].

Злісна непокора є однією з найчастіших причин для застосування адміністративного затримання. Дане діяння регламентоване ст.185 КУпАП, зокрема злісна непокора законному розпорядженню або вимозі поліцейського при виконанні ним службових обов'язків тягне за собою один із різновидів адміністративного стягнення, передбачених санкцією даної статті КУпАП. Тобто, під злісною непокорою слід розуміти відмову від виконання законних вимог або розпоряджень працівника національної поліції під час виконання його службових обов'язків. Також це може бути відмова, що проявляється у зухвалій формі і свідчить про явну зневагу до правоохоронних органів, які підтримують громадський порядок.

Також, варто зазначити, що Закон України «Про Національну поліцію» чітко зазначає те, що застосування адміністративного примусу повинно бути законним, необхідним, збалансованим та дієвим [4].

Крім цього, в цьому ж Законі, зокрема в ст. 43, зазначені основоположні засади та процедура застосування поліцейським фізичної сили та спецзасобів при здійсненні адміністративного затримання. Слід виокремити те, що поліцейський повинен застосовувати їх з урахуванням конкретних обставин, характеру правопорушення та індивідуальних рис особи, що його вчинила. Також, поліцейський має обов'язок заздалегідь сповістити особу про намір використати фізичну силу або спеціальні засоби, а також надати їй достатньо часу для виконання законної вимоги [4].

Але, на превеликий жаль, на практиці ми маємо можливість спостерігати як працівники поліції не завжди дотримуються цих правових норм. Зокрема, серед найчастіших порушень слід віднести такі порушення, як:

- затримання без обґрунтованих підстав;
- використання фізичної сили без нагальної необхідності;
- ненадання затриманій особі пояснень про причину затримання;
- використання фізичної сили без попереднього попередження про це і т.д.

Отож, підводячи підсумки, варто зазначити, що дотримання прав людини під час адміністративного затримання органами Національної поліції України є надзвичайно

важливим аспектом правоохоронної діяльності. Законодавство чітко регламентує обов'язки поліцейських, включаючи необхідність застосування законних, необхідних, пропорційних та ефективних заходів, а також обов'язок сповіщати затриманих про підстави затримання, забезпечувати можливість користуватися правом на захист та надавати медичну допомогу в разі потреби.

Проте, аналіз практичної діяльності правоохоронних органів виявляє численні порушення. Ці факти свідчать про недостатню реалізацію законодавчих вимог і ставлять під сумнів ефективність захисту прав затриманих осіб.

Для покращення ситуації важливо забезпечити належну підготовку працівників поліції, вдосконалити контроль за їх діяльністю, а також запровадити ефективні механізми моніторингу дотримання прав людини під час адміністративного затримання. Лише за таких умов можна говорити про реальний захист прав і свобод людини та громадянина в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 213 - 330): Кодекс України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text
2. Про безоплатну правничу допомогу: Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text
4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#n368

Володимир ВІЛЬГУЦЬКИЙ
курсант
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування НПУ
Михайло ФРОЛОВ
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін ФПФПКПНПУ
к.ю.н., доцент

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ: МЕХАНІЗМИ ТА ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ

Державний борг та державне кредитування є важливими аспектами державної фінансової політики. Управління державним боргом має на увазі визначення обсягу, структури та строків погашення боргових зобов'язань держави перед внутрішніми та зовнішніми кредиторами. При цьому державне кредитування може включати надання позик іншим країнам, регіонам чи компаніям, а також продаж державних цінних паперів на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Відповідно до Бюджетного кодексу України державний борг – це загальна сума боргових зобов’язань держави з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення [1]

Управління державним боргом – це сукупність заходів, пов'язаних із погашенням та обслуговуванням існуючих боргових зобов'язань, прогнозуванням та плануванням нових запозичень, випуском та розміщенням позик, регулюванням ринку державного кредиту [2].

Управління державним боргом в Україні здійснюється Міністерством фінансів у межах його законодавчих повноважень. Для забезпечення ефективного управління борговими зобов'язаннями та ліквідністю єдиного казначейського рахунку, Міністр фінансів України, діючи від імені держави, має право проводити операції з державним боргом. Це включає обмін, випуск, купівлю, викуп та продаж державних цінних паперів, за умови дотримання встановленого граничного обсягу боргу на кінець бюджетного періоду [3].

На думку Лютий І. О. [4], управління державним боргом є однією зі складових фінансової політики держави, спрямованої на врегулювання ефективності боргової політики. На основі проведення структурного аналізу обсягів державного боргу в роботі зроблено висновок про відсутність системного підходу до формування та управління державним боргом та неефективну політику державних запозичень.

У структурі механізму адміністративно-правового регулювання державного боргу обов’язковим елементом є норми права.

Правове регулювання державного боргу визначається законодавчими актами, які встановлюють правила та норми для управління борговими зобов'язаннями держави. До таких актів відносяться закони про бюджет, фінансові нормативні акти, а також

міжнародні договори, що регламентують порядок залучення й обслуговування державних запозичень. Вони мають на меті забезпечити ефективність і прозорість процесу запозичень, а також контролювати рівень боргового навантаження.

Систему нормативно-правового регулювання державного боргу України запропоновано класифікувати на:

1) міжнародні акти, які ратифікувала Україна;
2) акти Верховної Ради України;
3) акти Президента України;
4) акти центральних органів виконавчої влади;
5) акти місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування [2].

Одним з основних інструментів регулювання державного боргу є встановлення граничного рівня боргу, який визначає максимальний обсяг запозичень, що держава може допустити без загрози для фінансової стабільності. Важливим аспектом є також проведення аналізу боргового навантаження з метою оцінки здатності держави виконувати свої боргові зобов'язання. Правова основа для такого аналізу забезпечується регуляторними актами, які зобов'язують органи виконавчої влади регулярно звітувати перед парламентом про стан боргу та заходи щодо його обслуговування.

Отже, правові механізми управління державним боргом відіграють важливу роль у підтримці економічної стабільності країни та її розвитку. Встановлення граничного рівня боргу, регулярний аналіз боргового навантаження та впровадження чітких правових інструментів регулювання дозволяють досягати прозорості й ефективності у фінансовій політиці держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. No 2456-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2456-17
2. Орлюк В. П. Інструменти регулювання державного боргу України. Київ 2020. 127 с. URL: https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/17742
3. Бей С., Н. Головай, А. Долюк. Стан державного боргу України в умовах воєнного стану. Mechanism of an economic regulation 3 (101). 2023. С. 55-61.
4. Лютий І. О. Державний борг України: динаміка та напрями управління [Електронний ресурс]/ І. О.Лютий, С. І.Зикова// Бізнес Інформ. –2019. –No 2.–С. 383-389. –Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2019_2_52.

Волянюк Денис Віталійович
курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України,
Декурсар Ганна Геннадіївна
старший викладач кафедри мовної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

USE OF WATER CANNONS BY POLICE OFFICERS: CONCEPT AND ESSENCE

Water cannons are special technical means used by law enforcement agencies to disperse mass riots, suppress protests or other situations that threaten public order. They shoot powerful jets of water that allow you to repel large groups of people, wash away barricades and other obstacles.

This means of coercion is used by law enforcement officers in extreme situations when other methods do not work. Most often, water cannons are used to disperse mass protests. When peaceful actions turn into riots, water cannons help to push demonstrators away from administrative buildings and other strategic objects. Also, freeing captured structures - in cases where activists or other groups forcibly seize buildings, water cannons can be used to free them. Apprehension of suspects, i.e. if a person suspected of committing a crime resists arrest, water cannons can be used to detain him [1, 17].

Water cannons under working water pressure 6–8 atmospheres and application distances of up to 55–75 m are quite effective means of countering mass riots. The presence of a water cannon has a significant psychological effect impact on violators, while the jet of water does not cause serious bodily harm the protester. Significantly increases the efficiency of using the water cannon addition to water lachrymatory substance. This liquid affects only those persons against whom it is directed was applied, and does not affect other human observers.

There are different types of water cannons, which differ in power, firing range and the type of liquid used. The most commonly used water cannons are those that shoot regular water, but there are also models that can release paint, certain chemicals, or even fire extinguishers.

The use of water cannons, although an effective means of dispersing mass gatherings, has a number of significant drawbacks. Powerful jets of water, like a cold wall, fall on defenseless people, causing physical injuries and causing a strong shock. In addition, such force can cause significant property damage, damaging both private property and city infrastructure. Most worrying is the psychological impact of water cannons, which can provoke further escalation of the conflict and sow seeds of hatred between protesters and the authorities. Although water cannons seem to be a more humane means of suppressing riots compared to firearms, their use is still associated with a risk to human health and life. A strong jet of water can lead to hypothermia, joint injuries and other injuries. In addition, water cannons can provoke panic and chaos among demonstrators, which complicates the situation for law enforcement officers [2, 101].

For example, on July 11, 2023, mass protests were held throughout Israel due to the adoption of the main judicial reform law - on legal incapacity. The general protest lasted more than 27 weeks, but for the first time it was then that the police began to use water cannons on a large scale to disperse the protesters. Spraying machines (makhtaz) have already caused injuries to demonstrators. For example, on July 5, at a spontaneous demonstration in Tel Aviv, two former servicemen suffered serious eye injuries, were hospitalized and underwent operations.

The use of water cannons is regulated by national legislation, in Ukraine this coercive measure is specified in Article 45 of the Law of Ukraine "On the National Police". In many countries, there are clear rules that determine under what conditions and in what order these tools can be used [3]. As a rule, the use of water cannons must be authorized by the leadership of law enforcement agencies and used only in extreme cases, when other means do not bring results.

I would like to note that the use of water cannons is often accompanied by criticism from human rights organizations and the public. Critics point out that water cannons are an excessively violent means of dispersing demonstrations and can lead to human rights violations. In addition, the use of water cannons can provoke further escalation of the conflict and undermine trust in law enforcement agencies.

The use of water cannons in public protests is always a difficult and ambiguous decision. On the one hand, it is an effective tool for restoring public order in extreme situations [4]. On the other hand, it is a means that can lead to serious consequences, such as injuries, property damage and conflict escalation. Therefore, the use of water cannons must be exclusively justified and strictly regulated by law. Law enforcement agencies should use them only when all other means have been exhausted, and the situation threatens people's lives and health.

REFERENCES:

1. Ensuring public order and security during peaceful assemblies of citizens (Scandinavian model): education. manual / Yu. R. Yosypiv, N. D. Tuz, V. M. Sinenkyi, M. D. Kurlyak. Lviv: LvDUVS, 2019. – 96 p.
2. Actual problems of professional training of a police officer: materials round table, Odessa, October 26, 2016 — Odesa: ODUVS, 2016. — 204 p.
3. Lapshin F. Water cannons for riot police. URL: http://trucks.autoreview.ru/archive/2007/02/vodomet/ (access date: 21.10.2024).
4. Moskal G. The use of water cannons against demonstrators in Ukraine is illegal. URL: http://www.nso.org.ua/ua/news/9224 (access date: 21.10.2024).

Волянюк Денис Віталійович
курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України,
Олійник Юлія Володимирівна
викладач кафедри адміністративного права і процесу

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ МАРОДЕРСТВУ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Система адміністративно-правових заходів, спрямована на протидію мародерству в умовах воєнного стану, являє собою сукупність державних регулятивних актів та практичних дій, покликаних попередити та припинити незаконне заволодіння майном на територіях, де ведуться бойові дії або оголошено надзвичайний стан. Ця система включає в себе як профілактичні заходи, так і застосування адміністративно-правових санкцій до осіб, які вчинили таке правопорушення. Ефективність функціонування даної системи безпосередньо залежить від чіткості та всеосяжності відповідного законодавства, оперативності реагування правоохоронних органів та активної участі громадськості у протидії цьому негативному явищу.

Відповідно до кримінального законодавства України, мародерство кваліфікується як військовий злочин, що полягає у незаконному заволодінні майном, яке належить або належало пораненим чи загиблим особам на полі бою. За вчинення такого злочину передбачена кримінальна відповідальність у вигляді позбавлення волі на строк від трьох до десяти років [1, с. 523]. Незважаючи на зростання громадянської активності у протидії мародерству, необхідно нагадати про недопустимість самосуду. Будь-які дії, спрямовані на притягнення осіб до відповідальності поза межами встановленої законом процедури, є незаконними. Громадян закликають дотримуватися правового поля та співпрацювати з правоохоронними органами, які мають всі необхідні повноваження для притягнення винуватців до відповідальності.

Адміністративно-правовий механізм протидії мародерству складається з комплексу взаємодіючих заходів, спрямованих на запобігання та припинення правопорушень. До таких заходів належать як превентивні дії (інформування громадян, посилення охорони), так і примусові заходи адміністративної відповідальності (адміністративний арешт, штраф). Важливо знати, що вони передбачають здійснення комплексу заходів, спрямованих на **превенцію** (профілактику) цього виду правопорушень (роз'яснювальна робота серед населення, посилення охорони об'єктів) та на їх **репресію** (припинення) шляхом оперативного виявлення винуватців та застосування до них адміністративної відповідальності [2, с. 253].

Враховуючи підвищений ризик порушення правопорядку під час дії воєнного або надзвичайного стану, адміністративно-правові механізми протидії мародерству мають

бути спеціально адаптовані до таких умов. Ефективність боротьби з мародерством безпосередньо залежить від чіткості та вичерпності законодавчого регулювання, яке має містити визначення мародерства як адміністративного правопорушення, встановлювати види та міру адміністративної відповідальності за його вчинення, а також визначати порядок притягнення винуватців до відповідальності.

Ефективність протидії мародерству значною мірою залежить від оперативності реагування правоохоронних органів на повідомлення про вчинення таких правопорушень. Швидке прибуття на місце події, фіксація доказів та вжиття необхідних заходів для затримання винуватців є ключовими для успішного розслідування та припинення протиправних дій.

Важливу роль у протидії мародерству відіграє також активна участь громадськості. Інформування правоохоронних органів про факти мародерства, участь у народних дружинах та інших формах громадського контролю сприяють своєчасному виявленню та припиненню правопорушень. Взаємодія правоохоронних органів та громадськості є одним з найдієвіших способів забезпечення безпеки та правопорядку в умовах підвищеної загрози.

Незважаючи на наявність нормативно-правової бази, спрямованої на протидію мародерству, на практиці спостерігається недостатня ефективність правоохоронних заходів [3, с. 260] . Це пов'язано з низкою об'єктивних і суб'єктивних факторів, серед яких: недостатня кількість правоохоронців, що ускладнює забезпечення належного контролю за правопорядком; наявність корупційних схем, які підривають довіру до правоохоронних органів та перешкоджають об'єктивному розслідуванню злочинів; а також соціально-економічні фактори, що сприяють зростанню злочинності.

Для приведення національної системи протидії мародерству у відповідність до міжнародних стандартів необхідно забезпечити правоохоронні органи необхідними ресурсами. Відповідно до міжнародних стандартів у сфері правоохоронної діяльності, держава зобов’язана забезпечити правоохоронні органи необхідними матеріальними, технічними та фінансовими ресурсами для виконання своїх функцій. Також, впровадити прозорі механізми відбору, підготовки та просування кадрів в органах правопорядку. З метою запобігання корупції та забезпечення високого рівня професіоналізму працівників правоохоронних органів необхідно запровадити конкурсний відбір, регулярне навчання та оцінювання їхньої діяльності [4, с. 42] .

Для ефективного протидіяння мародерству необхідний комплексний системний підхід, що передбачає узгоджені дії державних органів, правоохоронних структур та громадськості. Забезпечення правопорядку та захист власності в умовах воєнного стану вимагає не лише посилення кримінальної відповідальності за вчинення мародерства, а й реалізації широкого спектру превентивних заходів, спрямованих на усунення причин та умов, що сприяють вчиненню таких злочинів. Тісна взаємодія всіх суб’єктів протидії мародерству є необхідною умовою для досягнення стійких позитивних результатів.

Отже, з огляду на викладене можна зробити висновок, що проблема мародерства є гострою для суспільства, особливо в умовах збройних конфліктів. Аналіз законодавства та практики його застосування свідчить про наявність як позитивних аспектів у протидії цьому явищу, так і значних проблем. Для ефективного вирішення цієї проблеми необхідний комплексний підхід, що включає в себе: посилення кримінальної відповідальності, вдосконалення системи адміністративної відповідальності, підвищення ефективності роботи правоохоронних органів, а також залучення громадськості до боротьби з мародерством.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Саєнко А.Г., Огієвич А.О. Щодо питання розмежування військового кримінального правопорушення – мародерства та кримінальних правопорушень проти власності, вчинених в умовах воєнного стану. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 5. С. 523-526
2. Ковальова С.С., Крепостний С.Ю. Мародерство та проблеми охорони прав власності в зоні проведення АТО (кримінально-правовий аспект). Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. 2015. № 218. С. 252-257.
3. Хомусько Є.М. Мародерство в умовах воєнного стану: поняття, особливості та кримінальна відповідальність // VI Міжнародний молодіжний науковий юридичний форум: [Матеріали форуму, м. Київ, Національний авіаційний університет, 18 травня 2023 р.] – Ст. 260-262
4. Кримінально-правові відповіді на виклики воєнного стану в Україні : матеріали міжнар. наук. конф., м. Харків, 5 трав. 2022 р. / упоряд. та заг. ред.: Ю. В. Баулін, Ю. А. Пономаренко ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого ; Нац. шк. суддів України ; Громад. орг. «Всеукр. асоц. кримін. права» ; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса. – Харків : Право, 2022. – 310 с.

Голуб Юлія Юріївна
курсант 3-го курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: завідувач кафедри
кримінального права та кримінології,
доктор юридичних наук, старший науковий співробітник
Березняк Василь Сергійович

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД БОРОТЬБИ З СЕКСУАЛЬНИМ НАСИЛЬСТВОМ ТА ЙОГО ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ В УКРАЇНІ

20 червня 2022 року Україна ратифікувала Стамбульську конвенцію, що має на меті запобігання насильству щодо жінок і домашньому насильству. Ця ратифікація зобов'язує країну дотримуватися норм конвенції, зокрема подавати звіти до Групи експертів GREVIO та виконувати її рекомендації.

GREVIO, як моніторинговий орган, здійснює контроль за виконанням Конвенції. Він може видавати загальні рекомендації щодо імплементації її положень, які, хоча й не є юридично обов'язковими, є важливими орієнтирами для держав-учасниць.

Стамбульська конвенція підкреслює, що жінки й дівчата часто стають жертвами насильства, включаючи сексуальні домагання та зґвалтування, що є серйозним порушенням прав людини. Однією з її цілей є забезпечення захисту жінок від усіх форм насильства, в тому числі сексуального.

Наразі GREVIO не приймала загальних рекомендацій щодо сексуального насильства відповідно до статті 69 Конвенції. Однак 20 жовтня 2021 року була ухвалена Загальна рекомендація № 1, що стосується цифрового насильства щодо жінок, зокрема випадків домашнього насильства в Інтернеті.

Хоча загальних рекомендацій з протидії сексуальному насильству поки що не існує, GREVIO вже оцінила звіти багатьох країн, серед яких Албанія, Андорра, Австрія, Бельгія, Данія, Фінляндія, Франція, Італія, Мальта, Монако, Туреччина, Швеція, Іспанія, Сербія, Сан-Марино, Словенія, Румунія, Португалія, Польща, Нідерланди та Чорногорія. Оцінка триває в Боснії і Герцеговині, Хорватії, Кіпрі, Естонії, Грузії, Німеччині, Греції, Ісландії, Люксембурзі, Північній Македонії, Норвегії та Швейцарії, в той час як Молдова, Ірландія та Ліхтенштейн ще чекають на моніторинг.[1]

Три країни були обрані для оцінки через спільну правову систему, географічну близькість і схожі позиції в Індексі гендерного розриву 2021 року: Україна займає 74 місце, Польща – 75, Словенія – 41, Румунія – 88.

27 квітня 2015 року Польща ратифікувала Стамбульську конвенцію. Звіт про базову оцінку виконання цієї конвенції був ухвалений GREVIO з 21 по 23 червня 2021 року, а 9 грудня того ж року були опубліковані рекомендації щодо виконання.

Румунія підписала Стамбульську конвенцію 23 травня 2016 року. GREVIO затвердила звіт про базову оцінку 4 червня 2022 року, але рекомендації ще не були оприлюднені. GREVIO закликає румунські влади продовжувати зусилля у боротьбі з дискримінацією, особливо стосовно жінок і дівчат з ромських спільнот.

Словенія ратифікувала цю конвенцію 5 лютого 2015 року. Звіт про базову оцінку виконання Конвенції був ухвалений GREVIO 21 червня 2021 року, а 7 грудня 2021 року були опубліковані рекомендації Комітету сторін.

Аналіз рекомендацій для Польщі, Румунії та Словенії виявляє певні спільні риси, але й деякі відмінності. GREVIO рекомендує цим країнам:

1. Забезпечити всебічний збір даних про всі форми насильства на всіх етапах кримінального провадження з урахуванням статі, віку, типу насильства та взаємовідносин між кривдником і потерпілим.[2]

2. Всі працівники в сферах охорони здоров'я, соціального забезпечення та юстиції повинні проходити систематичне і обов'язкове навчання з профілактики та виявлення насильства, гендерної рівності та прав потерпілих.

3. Створити кризові центри для жертв зґвалтування та сексуального насильства, які надаватимуть медичну допомогу, судово-медичну експертизу та підтримку. Ці послуги мають бути доступні як у міських, так і в сільських районах.

4. Посилити діяльність правоохоронних органів для швидкого реагування на насильство щодо жінок, зокрема:

a) заохочувати звернення про всі види насильства, включаючи насильство з боку партнерів, сексуальне насильство, зґвалтування, переслідування та онлайн-насильство;

b) забезпечити своєчасне проведення судово-медичних експертиз з урахуванням гендерних аспектів та потреб постраждалих.

5. Збільшити фінансування для запобігання насильству проти жінок, усунути фінансові прогалини в спеціалізованих службах та забезпечити доступ до фінансування для незалежних жіночих організацій.[3]

6. Вживати заходів для запобігання насильству, змінюючи ментальність суспільства і усуваючи структурну нерівність, а також інтегрувати гендерні питання у закони та політику, що стосуються боротьби з усіма формами насильства щодо жінок.

Внести зміни до кримінального законодавства, включивши відсутність добровільної згоди до складу злочину «зґвалтування» відповідно до статті 36 Стамбульської конвенції, і забезпечити їх виконання з боку правоохоронних органів, прокуратури та судів.

Висновки GREVIO стосовно сексуального насильства залежать від реалізації положень Стамбульської конвенції в національному законодавстві. Україна, ще до ратифікації Конвенції, вже внесла зміни до Кримінального кодексу, визначивши відсутність добровільної згоди як обов’язкового елементу злочину «зґвалтування». Цей досвід може слугувати прикладом для інших країн.[4]

Враховуючи спільні виклики у боротьбі з сексуальним насильством в Україні та сусідніх країнах, Україна може впровадити такі рекомендації GREVIO:

1. Збір даних про всі форми насильства на всіх етапах кримінального процесу та в сфері охорони здоров'я.

2. Підвищення кваліфікації працівників у сферах охорони здоров'я, соціального захисту та правосуддя.
3. Створення кризових центрів для жертв сексуального насильства з доступом до медичної допомоги.
4. Активізація роботи правоохоронних органів для заохочення повідомлень про насильство та забезпечення своєчасного збору доказів.
5. Збільшення фінансування для спеціалізованих служб підтримки.
6. Запобігання насильству шляхом змін у менталітеті та усунення структурної нерівності, а також інтеграції гендерного аспекту в законодавство та політику.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грицанюк, В., Костишин, Е., Логвиненко, В. Деякі аспекти формування гендерної компетентності майбутніх фахівців соціальної роботи. Ввічливість. Humanitas. 2021. № 5. С. 11–18. URL: URL: https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.5.2
2. Грідіна Н. Ю. Протидія гендерно обумовленому насильству як об'єкт адміністративно-правового регулювання. Юридична наука. 2020. № 3(105). 152–160. URL: doi.org/10.32844/2222-5374-2020-105-3.19
3. Жінки. Мир. Безпека: інформаційно-навчальний посібник з ґендерних аспектів конфліктів для фахівців соціальної сфери. Київ, 2017. 172 с.
4. Зозуля О.В. Причини виникнення гендерно зумовленого насильства серед населення України в умовах збройного конфлікту. Актуальні проблеми психології. 2018. Том І. Вип. 50. С. 57-64. URL: http://appsychology.org.ua/data/jrn/v1/i50/11.pdf

Гончар Кароліна Сергіївна
курсант 3-го курсу
факультету підготовки фахівців для
органівдосудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Березняк Василь Сергійович***
завідувач кафедри кримінального права та кримінології,
доктор юридичних наук, старший науковий співробітник,

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

МЕДИЧНІ ТА ЮРИДИЧНІ РИЗИКИ ПРОВЕДЕННЯ АБОРТІВ У ДОМАШНІХ УМОВАХ

В Україні, як і в багатьох інших країнах світу, питання абортів залишається дуже складним і суперечливим. Незаконне переривання вагітності в домашніх умовах – це не просто порушення закону, а й прямий замах на життя та здоров'я жінки. Ця проблема, на жаль, залишається актуальною, незважаючи на розвиток медицини та доступність контрацептивів.

По-перше, варто зазначити, що багато жінок, які шукають способи припинення вагітності, часто стикаються з браком доступної інформації про легальні та безпечні методи, а також інші причини, такі як: страх, осуд та фінансові труднощі. Непоінформованість може спонукати їх до небезпечних рішень, таких як самостійне проведення аборту вдома. Однак, незалежно від мотивів, наслідки такого вчинку можуть бути катастрофічними, що може призвести до серйозних ускладнень, включаючи інфекції, внутрішні травми та навіть смерть [1].

По-друге, незаконні аборти зазвичай проводяться без належного медичного нагляду. Жінки можуть звертатися до сумнівних «спеціалістів», які не мають жодної кваліфікації. Це створює додаткові ризики для їхнього здоров'я і життя. Такі ситуації є наслідком недостатньої медичної освіти та підтримки, а також соціальної негативної асоціації навколо теми абортів.

Інколи, жінки самостійно вдаються до переривання «небажаної» вагітності, використовуючи «народні» методи, що можуть бути надзвичайно небезпечними. Оскільки, багато з них не мають медичного обґрунтування і можуть призвести до серйозних ускладнень.

Одним із найсерйозніших ризиків є можливість розвитку інфекцій. Використання нестерильних інструментів або невідповідних методів може призвести до інфекційних ускладнень, таких як ендометрит або перитоніт. Ці стани можуть загрожувати не лише здоров'ю, а й життю жінки, адже вимагають термінового медичного втручання [2].

Важка кровотеча — ще один значний ризик. Після аборту може виникнути ситуація, коли кровотеча стає критичною. Це може статися через пошкодження тканин або залишки плаценти в матці. У таких випадках потрібна невідкладна медична допомога, і затримка може мати фатальні наслідки.

Травми статевих органів також є серйозною загрозою. Неправильні або незнання технік проведення процедури можуть призвести до пошкодження шийки матки чи внутрішніх органів. Це не лише викликає фізичний біль, але й може потребувати хірургічного втручання, що ще більше ускладнює ситуацію.

Неповний аборт — ще один ризик, який може виникнути внаслідок самостійного втручання. Якщо в матці залишаються частини плоду, це може спричинити запалення та інфекцію. В такому випадку жінка знову може опинитися перед необхідністю медичних процедур, які могли б бути уникнуті при професійному медичному втручанні.

Не можна також забувати про психологічні наслідки. Аборти, особливо проведені без належної підтримки, можуть призвести до емоційного стресу, тривоги або навіть депресії. Жінки можуть відчувати почуття провини або страху, що погіршує їхнє психологічне здоров'я.

Окрім, медичних ризиків на жінку, що вчинила аборт у домашніх умовах можуть очікувати й інші ризики, такі як відповідальність за вчиненні дії. Важливо зрозуміти, що в багатьох країнах аборт дозволений лише в спеціалізованих медичних установах, де можна забезпечити безпечні умови для проведення процедури. Законодавство покликане захищати здоров’я жінок, оскільки самостійний аборт або його проведення в неналежних умовах можуть призвести до серйозних ускладнень. Це підкреслює важливість медичного контролю і необхідності проходження процедури під наглядом кваліфікованих фахівців.

Правова відповідальність за самостійний аборт може варіюватися в залежності від законодавства конкретної країни. В Україні, наприклад, заборона на проведення абортів без участі медичних працівників може призвести до адміністративної або кримінальної відповідальності. Так, чинна редакція ч. 1 ст. 134 «Незаконне проведення аборту або стерилізації» передбачає за проведення аборту особою, яка не має спеціальної медичної освіти [3].

Правові ризики поширюються не лише на жінок, але й на осіб, які можуть надати допомогу в проведенні аборту. Люди, які намагаються допомогти знайти способи або засоби для самостійного переривання вагітності, можуть також бути притягнуті до відповідальності. Тобто йдеться про співучасть. Об’єднання зусиль двох і більше осіб полегшує вчинення злочину, його приховування, уникнення винними кримінальної відповідальності. Спільні, злагоджені кримінально протиправні дії, організовані і керовані у більшості випадків значно підвищують ефективність дій, спрямованих на досягнення злочинного результату [4].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Банік А. С., Данилків О. М. Аборт та його анатомо-фізіологічні наслідки : thesis. 2015. URL: http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/7255
2. Пахуча М. Аборт та його вплив на репродуктивне здоров'я жінки : thesis. 2017. URL: http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/64175
3. Кримінальний Кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III (Редакція станом на 25.10.2024) URL:https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code
4. Кримінальне право України. Загальна частина / Ю. В. Александров, В. І. Антипов, М. В. Володько та ін.; відп. ред. Я. Ю. Кондратьєв; наук. ред. В. А. Клименко та М. І. Мельник. К.: Правові джерела, 2002. 432 с.

Горланов Дмитро Віталійович
курсант другого курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Корогод Світлана Володимирівна***
старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

СУСПІЛЬНО НЕБЕЗПЕЧНІ НАСЛІДКИ, ЯК ОДНА З ОЗНАК ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Класифікаційні методи і процедури широко застосовуються в кримінальному праві для вирішення найрізноманітніших проблем. Правильно та точно здійснена класифікація, як показує практика, допомагає підсумувати результати попереднього розвитку даної галузі знань та, разом із тим, започатковує новий етап її розвитку. Така класифікація дозволяє передбачити існування невідомих ранішень, об'єктів та явищ або розкрити нові зв'язки і залежності між вже відомими фактами. Суспільно небезпечні наслідки, будучи за своєю природою складним, багатоаспектним, багатофункціональним, системним соціальним та кримінально-правовим явищем, неодмінно потребують детального структурно-системного аналізу. Такий аналіз необхідний для визначення обсягу і рівня знань про це явище, пошуку шляхів більш глибокого його дослідження і пізнання.

Суспільно небезпечні наслідки є істотною шкодою, що заподіюється охоронюваним кримінальним законом суспільним відносинам внаслідок вчинення кримінального правопорушення. Вони виступають факультативною ознакою об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. Однак у матеріальних складах кримінальних правопорушень суспільно небезпечні наслідки є обов'язковими. Закон фіксує їх у диспозиціях статей двома способами. Перший це -прескриптивний спосіб, коли наслідки прямо описані у тексті статті кримінального кодексу, використовуючи конкретні семантичні засоби. Наприклад, у частині 1 статті 115 КК України вбивство визначається як умисне спричинення смерті іншій особі. Тут суспільно небезпечний наслідок — смерть людини. У частині 1 статті 121 КК України наслідки тяжкого тілесного ушкодження прямо визначені як втрата органу або його функцій, психічний розлад, непоправне знівечення обличчя. Другий- дескриптивний спосіб, коли наслідки випливають із контексту і потребують тлумачення тексту статті для їх визначення. Наприклад, грабіж за частиною 1 статті 186 КК України визначається як відкрите викрадення майна, де суспільно небезпечні наслідки прямо не зазначені, але логічно випливають з аналізу терміну "викрадення", що означає порушення права власності [1].

Також суспільно небезпечні насідки поділяються на дві основні групи: матеріальні та нематеріальні. Матеріальні наслідки — виражаються у соціально негативних змінах в об'єктах матеріального світу. До них належать фізичні наслідки, що поділяються на: тілесно-антропологічні (смерть людини, тілесні ушкодження тощо); екологічні (шкода довкіллю, наприклад, забруднення моря чи незаконна порубка лісу); майнові наслідки, що проявляються через пошкодження або знищення майна, його викрадення.

Нематеріальні наслідки — не мають матеріального прояву, але відображаються через соціальні зміни, такі як: політичні наслідки (анексія території держави, порушення виборчого права); управлінські наслідки (порушення роботи підприємств чи транспорту); морально-психологічні наслідки (втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність); культурно-історичні наслідки (знищення об'єктів культурної спадщини); соціально-безпекові наслідки (перешкоджання діяльності правоохоронних органів) [2].

Значення суспільно небезпечних наслідків суттєво залежить від того, чи в низці випадків закон передбачає комбіновані суспільно небезпечні наслідки, що поєднують в собі ознаки кількох із зазначених вище їх видів. Наприклад, при насильницькому грабежі, який супроводжувався заподіянням легких тілесних ушкоджень, що не спричинили короткострокового розладу здоров'я (ч. 2 ст. 186 КК України) [1], суспільно небезпечні наслідки виражаються у заподіянні шкоди і відносинам власності, і здоров'ю потерпілого. Значення суспільно небезпечних наслідків суттєво залежить від того чи, визнані вони у диспозиції статті кримінального закону. У випадку конкретизації суспільно небезпечних наслідків їх встановлення є обов'язковим як для констатації складу кримінального правопорушення як підстави кримінальної відповідальності, так і для правильної кваліфікації кримінального правопорушення. Якщо суспільно небезпечні наслідки, передбачені кримінально-правовою нормою як обов'язкова ознака відповідного складу кримінального правопорушення, в результаті вчинення суспільно небезпечного діяння не настали, то вчинене належить кваліфікувати або як незакінчене кримінальне правопорушення (а саме замах на нього, за наявності до того й інших підстав, передбачених законом), або як інше, некримінальне правопорушення [3].

Таким чином, поділ суспільно небезпечних наслідків залежно від виду об'єкта кримінального правопорушення має важливе теоретичне та прикладне значення, адже для кримінального права не існує суспільно небезпечних наслідків поза межами об'єкта. Поділ наслідків саме за цим класифікаційним критерієм дозволяє розкрити сутність суспільної небезпечності кримінального правопорушення, здійснити його правильну кваліфікацію та призначити справедливе покарання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кримінальний кодекс України (ККУ) від 5 квітня 2001 року № 2341-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст. 131 URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14 (дата звернення:17.10.2024)

2. Коржанський М.Й. Науковий коментар Кримінального кодексу України. – К.: Атіка, 2001. – С. 336-339

3. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України Відп. ред. С.С.Яценко. – К.: "А.С.К.", 2005. – С. 360-363

Грабар Олександра Сергіївна
здобувачка магістерського рівня вищої освіти
Науковий керівник: ***Краковська Анжеліка Євгеніївна***
к.ю.н., доцент,
доцент кафедри господарського та адміністративного права

Донецький національний університет ім. Василя Стуса

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕДУРИ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄС

Необхідність кодифікації адміністративно-процедурного законодавства України постала ще в Концепції адміністративної реформи, затвердженої Указом Президента України від 22 липня 1998 року. 17 лютого 2022 року Верховна Рада України ухвалила Закон «Про адміністративну процедуру», метою якого є забезпечення належного балансу між інтересами громадян, суспільства та обов'язками держави. До прийняття даного закону в Україні не було єдиної адміністративної процедури, всі аспекти взаємодії держави з громадянами та бізнесом регулювалися різними нормативно-правовими актами, зокрема спеціальними законами, постановами, інструкціями тощо. Це створювало багато прогалин і суперечностей між законодавчими актами, тому ухвалення цього закону – це новий етап у взаємодії органів виконавчої влади та місцевого самоврядування з громадянами, який має прискорити ухвалення рішень та оптимізувати комунікацію між пересічними громадянами й публічними органами.

Введення загальної адміністративної процедури наближає Україну до стандартів Європейського Союзу, оскільки подібні закони діють у всіх державах-членах ЄС як важлива частина права на належне адміністрування, а дотримання таких стандартів є важливою передумовою для інтеграції України в європейський правовий простір.

Нині Закон України «Про адміністративну процедуру» є предметом дискусій та обговорень багатьох теоретиків та юристів-практиків. Зокрема, Авер'янов В. Б., Колпаков В. К., Ковбас І.В., Коломоєць Т. О., Тимощук В. П., Савранчук Л.Л. та інші у наукових працях виражають свої позиції щодо впровадження законодавства про адміністративну процедуру в систему національного законодавства, проводять комплексні дослідження щодо його становлення та систематизації, а також висловлюють позитивні та негативні враження про новий закон.

У преамбулі Закону України «Про адміністративну процедуру» законодавець вказав, що цей закон регулює відносини органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, інших суб'єктів, які відповідно до закону уповноважені здійснювати функції публічної адміністрації, з фізичними та юридичними особами щодо розгляду і вирішення адміністративних справ у дусі визначеної Конституцією України демократичної та правової держави та з метою забезпечення права і закону, а також зобов'язання держави забезпечувати і захищати права, свободи чи законні інтереси людини і громадянина [1].

Можна впевнено стверджувати, що цей законодавчий акт відкриває новий етап у взаємодії виконавчих органів влади і органів місцевого самоврядування з фізичними та юридичними особами на досудовій стадії.

На думку Нестеренко К.О. та Булгакової О.В. суть новел закону полягає в наступному:

« – не повинно бути негативного рішення про особу без її права на участь;

– прагнути орієнтуватися на позитивний результат навіть тоді, коли справу треба вирішувати довше;

– максимальна збалансованість рішень публічної адміністрації, зокрема інтересів різних приватних та публічних, а також – приватних осіб» [2].

З цією думкою неможливо не погодитися, адже справді, Закон України «Про адміністративну процедуру» є революційним – це закон про баланс публічних та приватних інтересів.

Впровадження єдиної адміністративної процедури зближує Україну з європейськими стандартами, оскільки такі закони діють у всіх країнах ЄС як важлива складова права на належне врядування.

З цього приводу варто згадати справу Європейського суду з прав людини «Рисовський проти України» від 20 жовтня 2011 року, яка ґрунтується на особливій важливості того, щоб органи публічної влади дотримувалися принципів належного урядування. Вони передбачають, що у разі, коли йдеться про питання публічного інтересу, зокрема якщо справа впливає на такі основоположні права людини, як майнові права, публічні органи повинні діяти вчасно та в належний і якомога послідовніший спосіб. Зокрема, на публічні органи покладено обов'язок запровадити внутрішні адміністративні процедури, які посилять прозорість і ясність їхніх дій, мінімізують ризик помилок і сприятимуть правовій визначеності в цивільних правовідносинах, що торкаються майнових інтересів [3].

У більшості європейських країн адміністративно-процедурне законодавство систематизоване, що дає підстави зробити висновок про наявність певних європейських стандартів адміністративної процедури.

У європейських країнах адміністративні процедури мають стабільну законодавчу основу: Закон Швейцарії про адміністративну процедуру 1968 року, Закон Німеччини про адміністративне виробництво 1976 року, Закон Швеції про адміністративні процедури 1986 року, Закон Австрії про адміністративні процедури 1991 року, Закон Іспанії про юридичні режими органів публічної адміністрації та загальну адміністративну процедуру 1992 року, Кодекс про адміністративну процедуру Греції 1999 року, Закон Естонії про адміністративну процедуру 2001 року, Закон Латвії про адміністративний процес 2001 року, Закон Фінляндії про адміністративні процедури 2003 року.

Аналізуючи окремі положення зарубіжного законодавства та Закону України «Про адміністративну процедуру», можна виділити дещо схоже та відмінне. Наприклад, у Німеччині учасниками розгляду адміністративної справи визнаються: заявник і відповідач за заявою; особи, яким адміністративний орган має намір направити або спрямував адміністративний акт; особи, з якими адміністративний орган має намір укласти або вже уклав публіч- но-правовий договір; особи, чиї законні інтереси можуть бути порушені адміністративним актом. В Естонії Закон про адміністративну процедуру учасниками розгляду адміністративної справи вважає: заявника; адресата; третя особа; орган влади, що дозволяє справу [4]. У Законі України «Про адміністративну процедуру» учасникам адміністративного провадження присвячено ст. 27, де визначено, що

учасниками адміністративної процедури є адресат, у тому числі скаржник, заявник, особа, стосовно якої адміністративний орган ініціював адміністративне провадження, а також заінтересована особа [1].

Варто звернути увагу на проєкт Модельних правил адміністративних процедур Європейського Союзу, підготовлений дослідницькою групою з адміністративного права ЄС у 2014 році. У цьому документі зазначається, що адміністративні процедури в ЄС повинні ґрунтуватися на конституційних засадах, закріплених в установчих угодах ЄС, зокрема на принципі верховенства права та належного врядування. Підкреслюється, що будь-яка адміністративна діяльність має базуватися на зобов'язанні забезпечити рівність для всіх приватних осіб, уникнення дискримінації, правову визначеність, справедливість, неупередженість та об'єктивність. Додатково до цих принципів включено пропорційність, захист законних очікувань, прозорість і доступ до ефективних правових засобів [5].

Слід підкреслити, що наша держава обрала модель систематизації процедурного законодавства, яка відповідає існуючій практиці європейських країн. Такий підхід передбачає ухвалення загального закону про адміністративну процедуру з одночасним збереженням пріоритету спеціальних нормативних актів і розглядається як ключовий шлях для подальшого вдосконалення. Ухваливши Закон України «Про адміністративну процедуру», держава засвідчила своє прагнення наблизити систему адміністративного права до європейських стандартів належного врядування. Цей крок дозволяє систематизувати адміністративні процедури, забезпечуючи єдині правові механізми для взаємодії державних органів із громадянами та юридичними особами, а також сприяє прозорості, правовій визначеності та підвищенню довіри до публічної адміністрації.

Отже, на основі вищевикладеного можна зробити висновок, що порівняльний аналіз положень законодавства ЄС з національним Законом України «Про адміністративну процедуру» свідчить про те, що законодавець врахував європейські стандарти адміністративної процедури. Так, ч. 1 ст. 4 Закону виділяє такі принципи адміністративної процедури, як верховенство права, у тому числі законності та юридичної визначеності, рівність перед законом, обґрунтованість, безсторонність (неупередженість) адміністративного органу, добросовісність і розсудливість, пропорційність, відкритість, своєчасність і розумний строк, ефективність, презумпція правомірності дій та вимог особи, офіційність, гарантування права особи на участь в адміністративному провадженні, гарантування ефективних засобів правового захисту.

Інститут адміністративних процедур у зарубіжних країнах став ключовим інструментом правової держави, який дає змогу забезпечити участь громадян у процесі ухвалення управлінських рішень, виявляти та висловлювати їхні інтереси, а також гарантувати їх врахування при реалізації державної політики. Аналіз досвіду правового регулювання зарубіжних країн, його осмислення, визначення сутнісних і функціональних особливостей інституту адміністративних процедур, а також методів його закріплення сприятиме становленню та ефективному функціонуванню цього інституту в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ:

1. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17 лютого 2022 р. № 2073-IX. Відомості Верховної Ради України. 2022. № 15. Ст. 50. (Із змінами). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text (Дата звернення: 15.09.2024).
2. Нестеренко К.О., Булгакова О.В. Адміністративна процедура як новий етап взаємодії органів державної влади і суспільства. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2023. №6. С. 482-486. URL: http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/294764/287620 (Дата звернення 16.09.2024).
3. Рішення ЄСПЛ у справі «Рисовський проти України» (Заява № 29979/04) від 20 жовтня 2011 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_854#Text (Дата звернення: 15.09.2024).
4. Гаріфуллін М.В. До питання про правове регулювання адміністративних процедур на прикладі зарубіжних країн. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2024. Вип. 81. С. 69-72. URL: http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/301083/293288 (Дата звернення: 16.09.2024).
5. ReNEUAL Model Rules on EU Administrative Procedure 2014. URL: https://www.reneual.eu/images/Home/ReNEUAL-Model_Rules-Compilation_BooksI_VI_2014-09-03.pdf (Дата звернення: 15.09.2024).

Граур Ксенія Євгенівна
курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Декусар Ганна Геннадівна***
старший викладач кафедри мовної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

MODERN METHODS OF IDENTIFYING CRIMINALS BY APPEARANCE

It is common knowledge that each person has a unique appearance, and it is the individual's special features that play a key role in forensic identification based on external features. These characteristics can be established and described in detail. The science that studies human appearance is called habitoscopy. In 1979, V. Snetkov introduced this term, the origin of which is connected with the Latin word "habitus" - appearance, and the Greek "skopeo" - to observe, consider [1, 84]. Forensic significance for identification are only those signs that allow you to distinguish a person from others and assign him to a certain group. Such signs are hair and eye color, race, height, build, shape of nose, chin, head, forehead, and shoe size. Of particular importance are signs that make a person unique, such as tattoos, moles of an unusual shape, non-standard piercings or hair dyed in a rare color. Such signs make it possible to significantly narrow the circle of suspects, facilitating the search.

In today's society, more and more people try to express their individuality through a change in appearance, and one of these ways is a tattoo. Despite common stereotypes that associate tattoos with negativity, a quality drawing made by a professional can be perceived as an aesthetic element that beautifies the body. If the suspect has a unique tattoo made according to an individual sketch, this can allow him to be identified with high accuracy. However, young people often choose sketches from the Internet, which complicates the search by this feature and expands the circle of suspects.Tattooing is an example of exogenous skin pigmentation, that is, the introduction of coloring substances into the skin in the form of liquid, solid or gaseous materials that form a certain color and shape. They are created by injecting pigment under the skin using needles or special tools [1, 103].

A separate type of tattoos are the so-called "criminal tattoos", which are applied in places of deprivation of liberty and have a symbolic meaning, reflecting the social status, criminal qualification or other characteristics of the criminal. Such tattoos preserve certain traditions that help identify a person's features or his criminal specialization. Characteristic elements include: the Greek cross - a symbol of the number of convictions, a swastika - a sign of dissatisfaction with the regime, and a dot - a sign forcibly applied to convicts in a group. Other elements, such as a knife, a gun, a syringe or cards, can symbolize a criminal lifestyle, and a naked woman - a tendency towards homosexuality. Images of predatory animals, such as lions or tigers, indicate the aggressive nature of the criminal. An eagle tearing a woman apart indicates a rapist, and an

eagle on the chest indicates a high status in a criminal environment. Tombstones, bells or domes symbolize the term of imprisonment [2, 95].

Criminal tattoos, as a rule, are characterized by low quality of execution due to prison conditions. To make paints, criminals use improvised materials - inks, paints or dyes that quickly lose their color. Also, the lack of sterile conditions increases the risk of infection, which negatively affects the quality of tattoos.The skill of "prison artists" often leaves much to be desired, due to which tattoos are disproportionate and unaesthetic.

The presence of a criminal tattoo on a person allows obtaining a significant amount of information about his personality, including date of birth, time of imprisonment and release, place of punishment, as well as details of criminal activity, status in the criminal hierarchy, membership in a certain group and motives for a criminal life. In addition, it is possible to learn about the presence of harmful habits, sexual preferences, attitudes towards the environment and personal views (tendency to break the regime, escape, or continue criminal activities), as well as personal traits (strength, cruelty, independence) and psychological state (desperation, hope, hopelessness). Tattoos can also indicate religious beliefs [2, 97].

Another way to highlight your appearance, popular among young people, is piercing. Piercing (from the English "piercing" - piercing, "to pierce" - to pierce) consists in piercing parts of the body for the subsequent insertion of jewelry. The most common types of piercing include piercing the ears, nose, lips, eyebrows, areas near the navel, intimate areas, tongue, followed by the insertion of earrings, barbells, "pins", "navels" (navel ornaments), "twists" (curved bars in the shape spirals), "labrets" (lip earrings) [3, 394]. Piercing jewelry can be made from a variety of materials, such as plastic, surgical steel, titanium alloys, aluminum, plastic, glass, and wood. Although the presence of a conventional piercing helps to identify a person, it is not sufficiently individual. However, rare types of piercings, such as microdermals (under the skin jewelry) or non-standard piercings (such as horizontal tongue or eyebrow piercings) may be more important for forensic identification. The presence of numerous punctures in non-standard places of the ear can also serve as an individual sign.

Another rare way to change appearance is scarring. Scarring (scarification, from the Latin "scarifico" - to scratch) is the process of applying special cuts to the skin, which, after healing, form scars in the form of a picture or pattern. To enhance the effect, chemicals, ash or herbal preparations can be rubbed into the wounds, which slow down the healing process, making the scars more pronounced [3, 395]. Scarring is rare due to the high pain of the process, but it helps to individualize the person a lot.Artificial scarring is considered more individual than ordinary scars obtained naturally, although the latter can also be noticeable signs, especially if they are located on exposed parts of the body - the face, neck, hands.

Technology and medicine are developing rapidly, in particular plastic surgery, which allows you to drastically change your appearance. The reasons for turning to a plastic surgeon can be different: recovery from injuries, age changes, correction of birth defects or the desire to avoid identification to avoid responsibility for crimes. Among the most common plastic surgeries are rhinoplasty (change in the shape of the nose), mammoplasty (correction of the shape of the breast), blepharoplasty (eyelid lifting), liposuction (removal of excess fat) and lifting (skin tightening) [4, 161]. With the help of plastic surgery, it is also possible to change gender, which makes identification by external signs difficult. To determine the changes associated with plastic surgery, special knowledge in the field of aesthetic cosmetology, surgery and dermatology is required.

People who commit crimes often hide their appearance by using masks, burqas, hijabs or pulling stockings over their heads. A modern remedy is a facekini, a face mask similar to a bathing suit. Changes in appearance can also be achieved with the help of make-up that changes the color of the skin or teeth, as well as with the help of wigs, colored lenses, artificial mustaches and beards [4, 162].

A set of signs of a person's appearance forms a certain portrait that allows him to be identified. Today, there are many methods for creating such a portrait.The most common are the verbal portrait method and the photo robot method. A photo robot is an image of a person's face, created manually or with the help of a computer program, which reproduces all the features of the appearance for further identification. This method is effective when the witness or victim has a clear idea of the appearance of the criminal and can accurately describe his external features. Most often, a photo robot is a composition of a face, made up of its individual parts (nose, eyebrows, lips, eyes) and additional elements, such as hats, earrings, etc. The method of composing photocomposite portraits using photographic fragments was proposed by the French criminologist P. Chabot, who called these portraits photo robots. Since then, all subjective portraits, regardless of the technique of creation, received this name [5, 124].

The photo robot is effective only when the person describing the criminal has a good memory of his appearance. However, under the influence of various psychological factors, distortions may occur in the victim's memory. Such emotions as fear, shock, fright can lead to a distortion of the attacker's image. For example, a frightened victim may have an image of stern features and a stocky build in his mind, while the perpetrator may actually be of average height and thin, which reduces the chance of his identification.

The verbal portrait method is another common approach in which a written description of the criminal's appearance is carried out. This method is more accessible and simple compared to the photo robot, as it does not require computer programs or artistic abilities. The description takes place in a certain sequence using a unified terminology based on anatomy and anthropology, with the division of features into two groups: anatomical (height, build, face, forehead, shoulders, limbs, etc.) and functional (gait, posture, gestures, facial expressions) . In criminology, there is no consensus on the classification of external signs. Some authors divide signs into their own (anatomical and functional) and associated signs, which include signs of things that are constantly used by people (clothes, shoes, etc.). Special rare signs (anomalies of body structure) and noticeable signs (tall height, bright clothes) are also distinguished [1, 86].

In our opinion, the method of a verbal portrait is less effective compared to a photo robot, as it gives only a written description, by which one can only imagine a person's appearance.Instead, the photobot provides a visual representation of the face that approximates the photo, allowing for easier comparison of suspects' appearances. Thanks to the development of modern technologies, new programs have appeared that help to identify a criminal by his external features. Such tools include programs for 3D facial modeling, animation creation, etc. These technological innovations shorten the time for drawing up a subjective portrait and improve the psychological contact between the expert and the witness or the victim, which expands the possibilities of using psychological methods. The creation of a 3D model of a criminal's face is based on the method of evolutionary morphing (from the English "morphing" - transformation), which involves the witness to work with ready-made 3D models. The witness chooses an appropriate model, modifies it, mixes features to achieve the closest similarity with the image of the criminal [6, 47].

Therefore, the study of methods of identifying criminals based on appearance, such as photo robot and verbal portrait, shows that both methods have their advantages and limitations. The photo robot method provides visualization that approaches photographic accuracy, facilitating the process of comparison and finding a suspect. However, its effectiveness depends on the ability of the witness or the victim to accurately remember the external features of the criminal, which can be distorted due to psychological factors. On the other hand, the verbal portrait is more accessible and easier to use, but its accuracy is limited by the subjectivity of the description and requires an imaginary reconstruction of the person, which can lead to errors.Modern technologies, such as three-dimensional facial modeling and animation systems, provide new opportunities to improve the identification process, reducing the time it takes to create portraits and allowing experts to work more efficiently with witnesses and victims. These innovations significantly increase the accuracy of reproduction of the image of the criminal, opening new perspectives for forensic practice.

REFERENCE:

1. Gel A.P. Forensic aspect of the investigation of the person sentenced to imprisonment: diss. Ph.D. law Sciences: 12.00.09 / A.P. Gel // Kyiv. national University named after T. Shevchenko. K., 2009. – 237 p.
2. Kalyuga K.V. Tattoo as a forensic sign of the criminal's identity / K.V. Kaluga Law and public administration. 2014. No. 1–2. P. 78–83.
3. Pazynych T.A. About the latest signs of a person's appearance and their forensic significance. Law forum. 2008. No. 2. P. 394–398.
4. Sokolova O.A. The role of diagnosis in changing the criminal's appearance / O.A. Sokolova // Current issues of forensic examination and forensics. Kh.: "Pravo", 2013. P. 160–162.
5. Kukharev G.A. The search for people by photo robots: state of problems and technologies / G.A. Kukharev, Y.N. Matveev, N.L. Shchegoleva // Scientific and Technical Journal of Information Technologies, Mechanics and Optics. 2014. No. 6 (94). - pp. 123–136.
6. Hetman G.N. Modeling of the personality of an unknown criminal when composing subjective portraits / G.N. Hetman // Law and life. – 2013. – No. 12. P. 46–49.

Дем'янець Марія Романівна
курсант
Навчально-наукового інституту підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Національної поліції України

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Оперативно-розшукова діяльність (ОРД) є системою гласних і негласних пошукових та контррозвідувальних заходів, що спрямовані на виявлення, фіксацію і припинення протиправної діяльності осіб та груп, а також на отримання інформації, необхідної для забезпечення безпеки держави, громадян і суспільства. ОРД здійснюється із застосуванням оперативних і оперативно-технічних засобів, які передбачені законодавством, зокрема Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» (далі – Закон «Про ОРД») (ст. 2 Закону).

Завданнями ОРД є, зокрема, пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України (КК України), а також протидія розвідувально-підривній діяльності іноземних держав і організацій. Це робиться з метою припинення правопорушень та для забезпечення інтересів кримінального судочинства, громадян і держави (ст. 1 Закону). Однак, ОРД вимагає правової підтримки, яка включає Конституцію України, Закон «Про ОРД», Кримінальний кодекс, Кримінальний процесуальний кодекс та інші нормативно-правові акти. Окрім національного законодавства, на ОРД впливають і міжнародні правові угоди та договори, учасником яких є Україна (ст. 3 Закону)[1].

Проблемою у сфері ОРД є відсутність узгодженості між нормативно-правовими актами щодо повноважень суб'єктів ОРД, особливо тих, які стосуються оперативних підрозділів Національної поліції, Державного бюро розслідувань та інших державних органів. Закон забороняє проведення ОРД громадськими або приватними організаціями чи особами, що сприяє чіткій регламентації діяльності уповноважених суб'єктів [2, с. 85].

Важливою складовою ОРД є інформаційно-аналітичне забезпечення, яке полягає в отриманні, обробці та аналізі інформації, що є важливою для боротьби зі злочинністю. Згідно зі ст. 1 Закону України «Про інформацію», інформація — це документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються у суспільстві. Оперативно-розшукова діяльність передбачає обробку різноманітної інформації, яка в кінцевому результаті використовується для прийняття рішень та забезпечення правопорядку.

Оперативно-розшукова діяльність (ОРД) є одним з ключових елементів системи забезпечення безпеки держави та громадян. Її основною метою є запобігання, виявлення та розслідування злочинів шляхом проведення гласних і негласних заходів, які дозволяють виявляти правопорушення, фіксувати докази, а також запобігати протиправним діянням. Проте, незважаючи на значний прогрес у розвитку законодавчої

та інституційної бази ОРД, існує низка актуальних проблем, що ускладнюють ефективну протидію злочинності. Серед цих проблем варто виділити наступні:

Оперативно-розшукова діяльність регулюється низкою нормативно-правових актів, зокрема Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність», Кримінальним кодексом України (КК), Кримінальним процесуальним кодексом України (КПК) та іншими спеціальними законами. Проте, значна кількість розбіжностей між цими актами створює правову невизначеність, яка негативно впливає на ефективність діяльності оперативних підрозділів. Наприклад, деякі положення КПК та Закону «Про ОРД» щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій є суперечливими, що призводить до труднощів у практичному застосуванні норм та, відповідно, до уповільнення процесу протидії злочинам [3, с. 18].

З розвитком інформаційних технологій та глобалізацією світової економіки з'являються нові форми злочинності, зокрема кіберзлочини, фінансові злочини міжнародного масштабу, транснаціональна торгівля наркотиками та людьми. Проте, інструменти та методи, які використовуються в рамках ОРД, не завжди є достатньо ефективними для боротьби з такими злочинами. Законодавство потребує оновлення, щоб оперативні підрозділи могли швидше та легше реагувати на сучасні виклики [4, с. 9].

Ефективність ОРД значною мірою залежить від доступності сучасних технічних засобів для збору, обробки та аналізу інформації. Однак, багато оперативних підрозділів в Україні стикаються з браком необхідних ресурсів, що суттєво знижує їх здатність ефективно виконувати завдання. Недостатнє фінансування, застаріле обладнання, а також відсутність сучасних інформаційних систем для обміну оперативною інформацією між відомствами є серйозними перешкодами на шляху підвищення ефективності протидії злочинності [2, с. 7]. Інформаційно-аналітичне забезпечення є основою для прийняття оперативних рішень, а також для планування заходів із протидії злочинам. Проте, в Україні досі існують проблеми з обміном інформацією між різними правоохоронними органами та відомствами. Крім того, оперативні підрозділи часто стикаються з труднощами у доступі до необхідної інформації через недостатню координацію та відсутність ефективних каналів обміну даними. Це призводить до уповільнення процесу прийняття рішень і підвищує ризик неповноти або неточності даних [4, с. 18].

Для ефективної боротьби зі злочинністю необхідна комплексна та злагоджена стратегія, яка б включала не лише оперативно-розшукові заходи, але й превентивні, правоохоронні та реабілітаційні механізми. Проте, в Україні ще не розроблена єдина державна стратегія, яка б координувала діяльність різних державних інституцій у сфері протидії злочинам. Це призводить до фрагментації зусиль і недоліків у взаємодії між органами влади, що знижує ефективність боротьби зі злочинністю. Одним з важливих аспектів правозастосування є дотримання прав і свобод людини під час проведення оперативно-розшукових заходів. ОРД передбачає застосування негласних заходів, що можуть обмежувати права громадян, тому важливо дотримуватися принципів законності та пропорційності. Проте, на практиці часто виникають випадки, коли оперативні підрозділи порушують ці принципи, що стає підставою для оскарження їх дій у суді.

Отже, оперативно-розшукова діяльність є важливою складовою системи протидії злочинності в Україні, але вона стикається з численними проблемами, які потребують негайного вирішення. Поліпшення нормативно-правової бази, забезпечення сучасними ресурсами, створення ефективної системи обміну інформацією та розробка єдиної

стратегії протидії злочинам — це лише деякі з кроків, які необхідно зробити для підвищення ефективності ОРД. Тільки за умов комплексного підходу та постійного оновлення механізмів оперативно-розшукової протидії злочинності можливо досягти реальних результатів у забезпеченні правопорядку та безпеки в державі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Василинчук В. І., Сучасний стан та проблеми правового регулювання оперативно-розшукової тактики. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2021. С. 132.
2. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text
3. Телійчук В. Г. Проблеми законодавчого забезпечення оперативно-розшукової протидії організованій злочинності. 2018. С. 59
4. Щурат Т.Г. Шляхи вдосконалення оперативно-розшукової протидії злочинності. 2023. С. 76

Захарова Наталія Тарасівна
курсант ІІІ курсу ННІПФППД
Буряк Алевтина Валеріївна
курсант ІІІ курсу ННІПФППД
Науковий керівник: ***Плахотний Артем Павлович***
старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
підполковник поліції

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ОБМЕЖЕННЯ ПЕРЕСУВАННЯ ОСОБИ ЧИ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ АБО ФАКТИЧНОГО ВОЛОДІННЯ РІЧЧЮ

У сучасному суспільстві, яке стикається з посиленням загроз громадській безпеці через зростання рівня злочинності та терористичних дій, питання регулювання дій правоохоронних органів, зокрема обмеження пересування осіб, транспортних засобів або фактичного володіння річчю, набуває особливого значення. Основним законодавчим актом, який регулює ці заходи, є Закон України «Про Національну поліцію», а саме його стаття 37, яка встановлює порядок і підстави для застосування таких обмежень [1].

Згідно із частиною 1 статті 37 цього закону, поліція наділена правом обмежувати пересування особи або транспортного засобу, а також тимчасово вилучати речі, відповідно до п. 4 якщо є достатні підстави вважати, що річ або транспортний засіб можуть бути використані особою з метою посягання на своє життя і здоровя або на життя чи здоров'я іншої людини, або пошкодження чужої речі.. Наприклад, це може бути ситуація, коли особа підозрюється у скоєнні правопорушення, порушує правила дорожнього руху, або ж існує ризик аварійної ситуації через несправність транспортного засобу. Поліція має право тимчасово обмежити свободу пересування або володіння річчю, якщо це необхідно для забезпечення слідчих або оперативних дій, зокрема, огляду місця події чи затримання підозрюваних. Такий захід може також бути застосований для виконання судових рішень, які вимагають тимчасового обмеження прав особи або вилучення майна.

Однак, такі заходи мають застосовуватися лише в рамках чинного законодавства та з дотриманням прав і свобод громадян, що передбачено Конституцією України, Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення (КУпАП). Це забезпечує баланс між необхідністю захисту суспільства та дотриманням основоположних прав людини [2].

Особливе значення в цьому контексті має положення частини 2 статті 37, яке регулює початок відліку часу затримання. Відлік починається з моменту фактичного затримання особи, що спрямоване на забезпечення правової визначеності та захист прав затриманих. Це положення дозволяє контролювати законність дій правоохоронних органів та унеможливлює безпідставне обмеження прав осіб [1].

Частина 4 цієї статті надає можливість тимчасового обмеження фактичного володіння річчю або пересування транспортного засобу. Вона є важливим превентивним заходом, спрямованим на негайне реагування на можливі загрози. При цьому, поліцейські зобов'язані надати пояснення щодо причин таких дій на вимогу особи, що сприяє дотриманню принципів прозорості та відкритості в діяльності правоохоронців [1].

Однією з основних проблем є питання правомірності таких обмежень, оскільки будь-яке втручання у свободу пересування та володіння майном повинно бути чітко обґрунтоване законодавчими підставами. Верховний Суд підкреслює, що поліція має право застосовувати такі заходи лише у випадках, коли існує реальна загроза життю або здоров'ю осіб, або для запобігання правопорушенням. Проте, на практиці часто виникають ситуації, коли такі заходи застосовуються без належного документального підтвердження або при відсутності обґрунтованої загрози. Наприклад, у ряді судових рішень було встановлено, що дії поліції не відповідали вимогам статті 37, оскільки були відсутні докази, які б виправдовували втручання в особисті права громадян.

Наприклад, судова справа від 15 травня 2021 року, розглянута в Києві, ілюструє випадок, коли поліцейські, затримавши особу без належних підстав, порушили права затриманого на свободу пересування. У цьому випадку не було надано жодних доказів, які б свідчили про реальну загрозу для інших осіб, а відсутність належної процесуальної документації додатково підтвердила неправомірність дій правоохоронців. Суд визнав затримання незаконним та зобов'язав поліцію відшкодувати завдані збитки [3].

Важливо зазначити, що, незважаючи на наявність широкого арсеналу повноважень у поліції для реагування на загрози, кожен випадок обмеження пересування або фактичного володіння річчю повинен бути належно документованим, а дії поліцейських мають відповідати законодавству. Це включає складання протоколів, інформування відповідних осіб та негайне припинення обмежувальних заходів, якщо потреба в їхньому застосуванні відпадає.

Обмеження повинно бути пропорційним до обставин і застосовуватися лише тоді, коли це абсолютно необхідно. Наприклад, поліція не має права зловживати своїми повноваженнями і застосовувати обмеження без достатніх підстав. Крім того, кожен громадянин має право оскаржити дії поліції, якщо вони порушують його права. Тимчасові заходи повинні бути зняті, як тільки зникає необхідність у їх застосуванні, і особа має право вимагати відшкодування, якщо обмеження було застосоване неправомірно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон «Про Національну поліцію» Стаття 37. Обмеження пересування особи чи транспортного засобу або фактичного володіння річчю. URL: https://protocol.ua/ua/pro_natsionalnu_politsiyu_stattya_37/

2. Плахотний А.П. Види превентивних поліцейських заходів та їх характеристика. The 3 rd International scientific and practical conference. Modern research in world science (June 12-14, 2022) SPC. Sci-conf. com. ua‖, Lviv, Ukraine. 2022. 1867 p.. 2022. URL: https://www.researchgate.net/profile/M-Rumiantsev/publication/361865011_MODERN-RESEARCH-IN-WORLD-SCIENCE-12-140622/links/62c91c3d3bbe636e0c4ded01/MODERN-RESEARCH-IN-WORLD-SCIENCE-12-140622.pdf#page=1709

3. Державний реєстр судових рішень. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/82466168

Казіміров Микола Миколайович
Курсант 3-го курсу
факультету підготовки фахівців для
підрозділів досудового розслідування,
Науковий керівник: ***Декусар Ганна Геннадіївна***
старший викладач кафедри мовної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

THE EVOLUTION OF ORGANIZED CRIME: CYBERCRIME

Organized crime is undergoing a significant transformation. Traditional hierarchical structures, where key leaders had full control over certain areas of illegal activity, are gradually giving way to dynamic and flexible networks. Modern globalization, which includes simplified international trade, fast travel, instant access to information and the latest technologies, including the use of encrypted communication channels, creates ideal conditions for the active spread of crime. The negative consequences of such criminal activity are significant and extend far beyond the borders of individual states, directly affecting international security, economic stability and the well-being of the population. At the same time, it undermines the rule of law, posing serious challenges to law enforcement agencies and reducing public confidence in their ability to provide effective protection.

The term “cybercrime” has a broad meaning and covers a large number of criminal acts in the digital environment. Its use is enshrined in international law, in particular in the Council of Europe Convention on Cybercrime, which establishes the basic principles of combating this type of crime at the global level [2, p. 71].

Cybercrime is any illegal activity carried out using computer networks, information technology or digital devices. Cybercrime includes actions such as hacking into computer systems, theft of personal data, financial fraud, distribution of malware, phishing and attacks on critical information infrastructure. The main feature of cybercrime is its global nature, which allows criminals to operate internationally while remaining anonymous and evading law enforcement. This is a serious threat to the security of states, private companies and citizens, as it jeopardizes economic stability and information confidentiality.

“Cybercrime” includes a variety of illegal activities, from the distribution of child pornography or the illegal withdrawal of funds from a customer's account through a bank insider to the theft of software source code. A successful cybercrime often leads to a violation of the right to privacy. For example, if a company has not properly protected personal data and this data is stolen, it is both a breach of confidentiality on the part of the company and a cybercrime on the part of the perpetrators [3].

Cybercrime is most often divided into two categories: aggressive and non-aggressive. Aggressive cybercrime includes actions such as cyberterrorism, threats of physical violence (e.g., via e-mail), cyberstalking, cyberstalking (illegal sexual harassment and stalking of a person on the Internet), and child pornography (creation, distribution or access to pornographic

materials depicting children). Non-aggressive cybercrime includes cyber theft, cyber vandalism, cyber fraud, cyber espionage, as well as spamming and the spread of virus programs [1, p. 332].

Due to the military aggression against Ukraine, cybersecurity has become one of the priority areas of national security. Ukraine faces constant cyber attacks aimed at paralyzing critical infrastructure, hacking information systems, and spreading disinformation. These attacks have targeted government agencies, energy systems, media, and the financial sector, among others.

In response to these challenges, Ukraine has significantly strengthened its cyber defenses by increasing investments in modernizing its cyber infrastructure, developing partnerships with international organizations and allied countries, and improving coordination between government agencies and the private sector in the field of cybersecurity. Education and training of cybersecurity specialists, as well as improvement of legislation in this area, play an important role in these processes.

Ukraine is also actively cooperating with the EU, NATO, and other international organizations to exchange experience and technical solutions to counter cyber threats, which significantly increases its preparedness for such attacks. Increased attention to cybersecurity is a vital condition for protecting the country from hybrid threats and ensuring stability in times of war.

The evolution of organized crime, including cybercrime, shows significant changes in the structure and methods of criminal groups. Traditional hierarchical models are giving way to flexible networks that quickly adapt to new conditions and use modern technologies to implement their criminal plans. Covering a wide range of illegal activities in the digital environment, cybercrime has become a serious threat to the security of states, private companies and individuals, challenging economic stability and information privacy.

Aggressive and non-aggressive cybercrime demonstrates a variety of forms of criminal activity, which makes it difficult to detect and prevent them. In particular, in the context of military aggression against Ukraine, cybersecurity has become a priority, as the country faces constant cyber attacks on critical infrastructure and information systems. Accordingly, Ukraine has stepped up its measures in this area by modernizing its cyber infrastructure, cooperating with international organizations, and improving legislation. All of these efforts are necessary to protect the country from hybrid threats and ensure stability in times of war, confirming that cybersecurity is a key aspect of national security in the modern world.

LIST OF REFERENCES

1. Голіна В.В., Головкін Б.М. Кримінологія: Загальна та Особлива частини. Навчальний посібник. - Х.: Право, 2014. - 513 с. С.332.

2. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про кіберзлочинність» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, N 5-6, ст.71.

3. Kate Fazzini, Global Investigative journalism network, 27 Липень 2023 р. Електронний ресурс - https://gijn.org/ua/resurs-ua/kiberzlochinnist/.

Кіріченко Альона Михайлівна
курсантка другого курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Корогод Світлана Володимирівна***
старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЩОДО ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СПІВУЧАСНИКІВ

Інститут співучасті є одним з найважливіших і найскладніших аспектів кримінального права, який дозволяє обґрунтовано притягувати до кримінальної відповідальності не лише виконавців кримінального правопорушення, а й співучасників, які в певній мірі причетні до його вчинення. Однією з основних проблем у рамках цього інституту є визначення кримінальної відповідальності співучасників, оскільки часто виникають питання щодо того, за яких обставин особа вважається співучасником і в якій мірі вона несе відповідальність. Визначення того, хто є співучасником, може бути досить складним. Законодавство охоплює співучасть як дії, спрямовані на підтримку або сприяння вчиненню кримінального правопорушення. Таким чином, якщо особа не бере безпосередньої участі у кримінальному правопорушенні, але надає допомогу або підтримку особі, яка його вчинила, вона може вважатися співучасником.

Стаття 27 Кримінального кодексу України (далі - КК) визначає коло осіб, які визнані співучасниками кримінального правопорушення. Таким чином, співучасниками поряд із виконавцем, є організатор, підбурювач та пособник [1].

Існує також проблема визначення відповідальності співучасників, оскільки законодавство передбачає різні рівні відповідальності залежно від ступеня їх участі у кримінальному правопорушенні. Наприклад, особа, яка сприяла вчиненню тяжкого кримінального правопорушення, може нести відповідальність на рівні виконавця. З'являється питання і щодо тих, хто знав про підготовку кримінального правопорушення іншими, але не повідомив про це відповідні органи. Водночас існують ситуації, коли відповідальність співучасників може бути зменшена або навіть відсутня. Наприклад, якщо особа надала допомогу у вчиненні кримінального правопорушення під загрозою свого життя, її відповідальність може бути зменшена або взагалі скасована. Крім того, відповідальність співучасників може залежати від їх усвідомленості щодо вчинення кримінального правопорушення або від наявності можливості його зупинити. [2. с. 1162]

Крім того, існує питання щодо правильного визначення міри покарання для співучасників, на яке впливають численні чинники, такі як ступінь участі у кримінальному правопорушенні, наявність попередніх кримінальних правопорушень, зізнання про свою участь та співпраця з правоохоронними органами. Не менш

дискусійним є питання кваліфікації дій загального суб'єкта, який діяв разом зі спеціальним суб'єктом і виконав частину об'єктивної сторони кримінального правопорушення. Більшість науковців дотримуються думки, що це співвиконавство. Проте я вважаю, що загальний суб'єкт не може виконувати роль співвиконавця разом зі спеціальним, оскільки не має необхідних знань та властивостей. У такому випадку йдеться про те, що особа вчиняє дії, які складають пособництво [2, с. 1162].

На думку С.В. Корогод найбільш суттєвою проблемою є недостатнє використання можливостей для превентивної роботи зі співучасниками. Часто вони можуть бути залучені до кримінально противоправної діяльності через брак альтернатив, недостатній рівень освіти або психологічний тиск. Тому важливо забезпечити можливості для реабілітації та соціальної адаптації співучасників, щоб запобігти повторенню випадків кримінально противоправної діяльності [3, с. 441].

Одним із шляхів удосконалення кримінальної відповідальності співучасників є впровадження нових методів розслідування та доказування їх участі у кримінальному правопорушенні. Сьогодні існують різні способи підтвердження участі співучасників, такі як свідчення очевидців, матеріальні докази, відеоспостереження та інші. Однак, залежно від обставин кримінального правопорушення, ці методи можуть виявитися недостатніми або неефективними. Тому важливо розглянути можливість впровадження нових підходів до розслідування та доказування участі співучасників у злочині, зокрема використання інформаційних технологій та розумних аналітичних систем [4, с. 456].

Крім того, варто розглянути можливість впровадження більш суворих заходів для запобігання співучасті у злочинах. Наприклад, це може включати обов'язковий етичний кодекс для працівників правоохоронних органів, який забороняє співпрацю зі злочинцями, а також можливість притягнення до відповідальності за несвоєчасне повідомлення про злочин або недостатній контроль над діями своїх підлеглих. Підсумовуючи, слід підкреслити, що проблеми кримінальної відповідальності співучасників є складними та багатогранними. Важливо продовжувати дослідження цієї теми та розробляти ефективні методи боротьби зі співучастю у злочинах для забезпечення безпеки та захисту прав громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III, поточна редакція від 25.10.2024 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14 (дата звернення: 16.10.2024)
2. Кравець Д.Ю., Бабанін С.В. Види співучасників. The 12 th International scientific and practical conference "Modern research in world science"(February 26-28, 2023) SPC "Sciconf. com. ua", Lviv, Ukraine. 2023. 1161 p.. 2023
3. Врона А. В., Корогод С. В. Співучасники кримінального правопорушення. In: *The 7th International scientific and practical conference "European scientific discussions"(May 23-25, 2021) Potere della ragione Editore, Rome, Italy. 2021. 491 p.* 2021. p. 441.
4. Орловський Р. С. Теоретичні та методологічні проблеми інституту співучасті у кримінальному праві України : монографія; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право. 2019. 624 с

Кохановська Дарина Сергіївна
курсантка 3-го курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України,
Науковий керівник: ***Декусар Ганна Геннадіївна***
старший викладач кафедри мовної

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

HUMAN TRAFFICKING COMBAT UNDER THE CONDITIONS OF MARTIAL STATE IN UKRAINE

Human trafficking is a serious problem in peacetime, and during times of war and armed conflict, the most favorable conditions for the exploitation and sale of people are created. From February 24, 2022, martial law was introduced in Ukraine, which significantly increases the risks of human trafficking, making this problem one of the most urgent today. Those who were forced to leave the country, as well as people who remained on the territory of Ukraine, including the temporarily occupied regions, are under threat. Since the beginning of the full-scale invasion, more than 14 million Ukrainians - a third of the country's population - have left Ukraine. Of these, five to six million are internally displaced persons, while others have become refugees. A significant proportion of these people were women and children, who are most vulnerable to human trafficking, including sexual exploitation and slavery. Children traveling without parents, elderly people and persons with disabilities are also in a vulnerable situation. For these categories of the population, the risks of human trafficking, illegal adoption, organ trafficking and illegal donation remain particularly high.

In the conditions of war, the mental and physical state is unstable, as a result, people are confused, exhausted and scared, so they cannot perceive information critically, and they become easy prey for human traffickers.

Human trafficking is the implementation of an illegal agreement, the object of which is a person, as well as the recruitment, movement, hiding, transfer or receipt of a person, committed for the purpose of exploitation, using deception, blackmail or the vulnerable state of a person. Human trafficking includes forced labor, participation in robberies, armed attacks, blackmail, as well as illegal exploitation, recruitment, and sexual slavery. It involves keeping, transferring, profiting, and forcibly keeping a person against his will. This is a crime against humanity that degrades the honor and dignity of a person [1, 70].

The problem of human trafficking is widespread both during wartime and during peacetime. The main reasons for this are low awareness of the population about life abroad, insufficient information about the work of foreign state bodies and the possibility of registering one's status in other countries. In addition, difficult economic conditions, unemployment and loss of property also contribute to increased risks of human trafficking. In Ukraine, from February 24, 2022 to October 2023, 264 criminal offenses were detected based on the article on human trafficking, suspicions were announced against 169 persons. Also, during 2022-2023, 215 people were recognized as victims in criminal proceedings regarding human trafficking, 23 of them were children.

At the international level, the issue of human trafficking is regulated by the following documents: Universal Declaration of Human Rights, where Article 4 states that no one can be held in slavery or servitude; The International Covenant on Civil and Political Rights of 1966, Article 8 of which prohibits slavery and the slave trade. In addition, the Convention against Transnational Organized Crime is supplemented by a Protocol that provides measures to prevent and stop trafficking in persons, especially women and children, and provides punishment for these crimes. In 2003, the OSCE plan was approved, which provides for the prevention of human trafficking, the protection of victims and the prosecution of perpetrators. On December 2, 1949, at the 4th session of the UN General Assembly, the Convention on Combating Trafficking in Persons and the Exploitation of Prostitution by Third Parties was adopted. In Ukraine, the document entered into force on February 15, 1955 [2, 1220].

In Ukraine, this issue is regulated by the Criminal Code, in particular, Article 149, which defines the concept of "human trafficking" and establishes sanctions for this crime. The Law of Ukraine dated September 20, 2011 No. 3739-I "On combating human trafficking" defines the main principles of combating human trafficking, the powers of state bodies, the procedure for granting the status of victims and providing assistance to such persons [3, 41].

As a conclusion, we can note that human trafficking remains a serious problem for the entire international community. In times of war, the risks of human trafficking increase significantly, so in order not to become a victim, it is necessary to seek help from the relevant government authorities and reliable agencies, to be critical of information and to verify it through official sources. If you have become a victim of human trafficking or witnessed such a situation, do not remain silent! Contact state and international organizations to help reduce the scale of this phenomenon.

REFERENCES:

1. Pchelina, O. V., & Neviadovskyi, V. O. (2023). Protydiia torhivli liudmy v umovakh voiennoho stanu. Protydiia kiberzlochynnosti ta torhivli liudmy: zb. materialiv mizhnar. nauk.-prakt. konf.(m. Vinnytsia, 31 trav. 2023 r.).–Vinnytsia: KhNUVS, 2023.–S. 69-71.

2. Pribytkova, Nataliia Oleksandrivna. "Protydiia torhivli liudmy v umovakh voiennoho stanu u rozrizi mizhnarodnoi spivpratsi." Modern Problems of Science, Education and Society: Proceedings of IV International Scientific and Practical Conference (Kyiv, Ukraine; 19-21 June 2023).–Kyiv, 2023.–S. 1217-1222, 2023.

3. Kryminalnyi kodeks Ukrainy, Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy № 2341-III : kodeks vid 05.04.2001. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17 (data zvernennia: 15.10.2024)

4. Zakon Ukrainy «Pro protydiiu torhivli liudmy» vid 01.01.2020 №3739-VI URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17 (data zvernennia: 15.10.2024);

Кравченко Владислав Валентинович
курсант
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Корогод Світлана Володимирівна***
старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології
доктор філософії у галузі права

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

"МНОЖИННІСТЬ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА ВИДИ"

Множинність кримінальних правопорушень є важливою темою в галузі кримінального права, оскільки вона безпосередньо впливає на правозастосування і визначення відповідальності правопорушників. В умовах складного соціального середовища, де злочинність набуває різноманітних форм, питання класифікації правопорушень та їх множинності стає все більш актуальним.

Множинність кримінальних правопорушень визначається як наявність кількох злочинних дій або бездіяльності, які можуть бути кваліфіковані як окремі злочини. Це поняття охоплює ситуації, коли особа вчиняє декілька злочинів, що можуть бути пов'язані між собою за змістом, метою чи обставинами. Множинність може проявлятися у вигляді конкурсу злочинів, сукупності злочинів або повторності злочинів.

У випадку конкурсу злочинів ми говоримо про те, що особа вчиняє два або більше злочини, які підпадають під різні статті Кримінального кодексу, тоді як сукупність злочинів охоплює ситуації, коли злочини мають спільний характер, але кваліфікуються окремо. Повторність злочинів, у свою чергу, означає, що особа раніше вчиняла аналогічні правопорушення, що може впливати на призначення покарання. Розуміння множинності кримінальних правопорушень є важливим для правильного застосування норм права, адже воно допомагає визначити обсяг відповідальності та адекватність покарання для правопорушників.

Ознаки множинності кримінальних правопорушень включають кілька ключових характеристик, які допомагають визначити, чи має місце множинність у конкретному випадку. По-перше, це наявність кількох діянь, які можуть бути вчинені одночасно або в різний час. По-друге, важливо, щоб ці діяння були самостійними і могли кваліфікуватися як окремі злочини відповідно до кримінального законодавства. Третя ознака полягає в спільності мети або мотивів злочинця, що може свідчити про систематичність його дій. Четвертою ознакою є схожість або відмінність у кваліфікації злочинів, що впливає на те, як правопорушення розглядаються в суді [1].

Додатково, слід зазначити, що множинність може також проявлятися через повторюваність дій, коли особа вчиняє аналогічні правопорушення кілька разів. Ці ознаки допомагають

юридичним органам правильно кваліфікувати злочини, оцінювати їхню серйозність та визначати відповідні санкції для правопорушників. Розуміння цих ознак є необхідним для забезпечення справедливості та ефективності кримінального правозастосування.

Види множинності кримінальних правопорушень включають конкурс злочинів, сукупність злочинів та повторність злочинів. Конкурс злочинів має місце, коли особа вчиняє кілька злочинів, які підпадають під різні статті Кримінального кодексу. У цьому випадку кожен злочин кваліфікується окремо, і особа може бути притягнена до відповідальності за всі вчинені правопорушення. Сукупність злочинів виникає, коли особа вчиняє кілька злочинів, які мають спільні елементи, але все ж кваліфікуються як окремі дії. Це може включати, наприклад, серію крадіжок, вчинених в одному контексті.

Повторність злочинів означає, що особа неодноразово вчиняє аналогічні правопорушення, що може бути враховано при визначенні покарання, оскільки така поведінка свідчить про нездатність чи небажання особи змінити свою поведінку. Кожен з цих видів множинності має свої правові наслідки, і їх розуміння є важливим для правильного застосування кримінального права та забезпечення справедливого правосуддя [2].

Правові наслідки множинності кримінальних правопорушень мають значний вплив на процес кримінального судочинства та визначення відповідальності правопорушників. По-перше, множинність злочинів може впливати на призначення покарання: суд може враховувати всі вчинені злочини при визначенні терміну покарання, що призводить до більш суворих санкцій.

По-друге, в умовах конкурсу злочинів суд має право накладати покарання за кожен окремий злочин, що призводить до можливості застосування сумарного покарання. Це забезпечує більш справедливу оцінку злочинної діяльності особи. У випадку сукупності злочинів покарання може бути призначено за загальним правилом, що забезпечує адекватність санкцій залежно від характеру і тяжкості правопорушень [3].

Крім того, повторність злочинів може стати підставою для застосування спеціальних норм, які передбачають посилення відповідальності за повторні правопорушення. Це може включати можливість застосування більш суворих заходів виховного чи примусового характеру, таких як триваліший термін позбавлення волі або застосування додаткових заходів безпеки. Загалом, правові наслідки множинності правопорушень сприяють більш точному та об'єктивному правозастосуванню, що важливо для забезпечення справедливості в кримінальному судочинстві [4].

У висновку можна зазначити, що множинність кримінальних правопорушень є важливим аспектом у кримінальному праві, який впливає на кваліфікацію злочинів та визначення відповідальності правопорушників. Розуміння понять, ознак і видів множинності дозволяє більш точно відобразити реальність злочинної діяльності та адекватно оцінити дії правопорушників. Правові наслідки множинності, такі як вплив на призначення покарання та можливість врахування попередньої злочинної діяльності, підкреслюють важливість системного підходу до правозастосування. У свою чергу, це сприяє забезпеченню справедливості в судочинстві та ефективному реагуванню на злочинність. Дослідження множинності правопорушень відкриває нові перспективи для вдосконалення кримінального законодавства та практики, що, в свою чергу, є необхідним для розвитку правової системи в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Зінченко І. Кваліфікація злочинів при їх множинності та конкуренції кримінально-правових норм : навчальний посібник. Харків : Право, 2022. 112 с.
2. Колос О. Повторність злочинів у кримінальному праві України : монографія. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 303 с.
3. Устрицька Н. Проблема розмежування повторності злочинів та продовжуваного злочину. Вісник Львівського національного університету ім. Івана Франка. Серія юридична. 2019. Вип. 44. С. 288–294.
4. Устрицька Н. Поняття рецидиву злочинів за кримінальним правом України. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. 2018. № 3. С. 251–259.

Красільніков Валерій Павлович
курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

БУДОВА СИСТЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Система кримінального права має складну й багаторівневу структуру, що включає принципи, норми і механізми правового регулювання кримінальних відносин. Ключовими елементами є Загальна та Особлива частини кримінального права, де Загальна частина включає основні принципи, норми про кримінальне правопорушення та покарання, а Особлива - конкретні склади кримінальних правопорушень.

- Загальна частина: включає основні принципи, понятт кримінального права. Визначає, що є кримінальним правопорушенням, поняття вини, форми вини (умисел, необережність), обставини, які виключають злочинність діяння, а також види покарань.
- Особлива частина: містить конкретні склади кримінальних правопорушень та санкції за їх вчинення. Тут описуються конкретні кримінальні правопорушення (вбивство, крадіжка, шахрайство тощо) і передбачені за них покарання.[1]

Існує кілька основних принципів кримінального права, які є важливими для забезпечення справедливості і захисту прав людини у кримінальних справах. Деякі з найважливіших принципів кримінального права включають наступне:

- Презумпція невинності - цей принцип передбачає, що людина, звинувачена у вчиненні кримінального правопорушення, вважається невинною, поки її вину не буде доведено в суді.
- Право на справедливий процес - кожна людина має право на справедливий та прозорий процес, який включає право на захист, право на чесний суддівський розгляд, право на публічне слухання та право на апеляцію.
- Принцип законності - цей принцип передбачає, що кримінальне правопорушення повинно бути чітко визначеним та передбаченим законом, і що будь-які дії правоохоронних органів та судових вироків повинні відповідати законодавству.
- Принцип пропорційності - цей принцип передбачає, що кримінальні санкції повинні бути пропорційні тяжкості кримінального правопорушення, яке було вчинене.
- Принцип індивідуалізації покарання - цей принцип передбачає, що покарання повинно бути пристосоване до конкретної особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, з урахуванням її особливостей та обставин вчинення кримінального правопорушення.
- Принцип винності - цей принцип передбачає, що особа повинна бути визнана винною вчинення кримінального правопорушення лише тоді, коли буде доведено, що вона мала намір вчинити кримінальне правопорушення та діяла свідомо. [2]

Система кримінального права полягає в тому, що вона забезпечує правовий механізм для захисту суспільства від злочинних дій і покарання осіб, які вчинили кримінальне

правопорушення. Важливим аспектом є баланс між захистом прав потерпілих та прав обвинувачених, забезпечення справедливості та законності.

Ця система базується на принципах законності, справедливості, рівності перед законом, невідворотності покарання та гуманізму. Кримінальне право також включає норми, що спрямовані на попередження кримінальних правопорушень, реабілітацію та ресоціалізацію осіб, які скоїли кримінальне правопорушення.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Підручник “Кримінальне право України” Загальна частина В. В. Сухонос Суми 2015 р. 424 с.
2. Стаття “Принципи кримінального права, система та характеристика” Ірина Таран, Дмитро Сирота Кременчук 2021 р. 7 с

КУКАРІН Тимур Ігорович
курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України,
ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна
старший викладач кафедри мовної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

THE ROLE OF MOUNTED POLICE AND EQUESTRIAN PATROLS IN UKRAINE

Mounted police are a police patrol on horseback. Their daily function is usually ceremonial or to attract attention to the order, but they are also used directly to fight on the crowd because of their benefits over mass and height, when hiking is not enough, and of course, to prevent crimes and as a police officer.

Horses facilitate and ensure the safety of many types of police work. Most people should be familiar with how the police control the crowd on horseback, because the height of the horse gives them the best opportunities to inspect the territory. Horse patrol is especially relevant and necessary in parks and in open tourist areas, which are difficult to overcome on foot or by car. Mounted police can be found on all continents except Antarctica. In general, equestrian police have both their pros and cons [1].

Mounted police are one of the units of the Patrol Police of Ukraine, which complies with the requirements of the Law of Ukraine "On National Police": the rule of law, observance of human rights and freedoms, legality, openness and transparency, political neutrality, interaction with the population on the basis of partnership and continuity. First and foremost, priority is legitimacy. Other principles are to ensure public security and order, the protection of human rights and freedoms, as well as the interests of society and the state. Equally important is the counteraction to crime. For this police unit, it is very important and valuable to assist persons who, for various reasons, require such assistance.

The practice of using mounted police in the world has appeared in the early XX century and, despite the progress and appearance of cars, still exists. Officers of the Capital Unit of the cavalry company are "based" on stables, but the top work only from April to the end of October. At other times of the year, police returns to the usual auto fabric. Horses are used to patrol mass events and green areas (parks). Usually they get to the Kiev police from equestrian factories, but there are exceptions. After disbanding the equestrian police in Kharkiv, four merins were transferred to the capital due to the beginning of the Full -Spared War [2].

In the summer, horses have a lot of workouts, because horses are constantly moving to maintain their shape. The equestrian patrol is on duty in parks and other green areas where it is impossible to drive a car.

Prior to a full -scale invasion, the equestrian patrol provided the safety of mass fees and football matches. Now the patrolling of the riders lasts daily for six hours in warm weather, then

the police officer with the marshmother is departed. Usually, horses are very quickly catching up with the offender - it simply has no chance. In addition, according to the police, the attackers, as a rule, do not even resist when detained - they are so striking the rider on a horse that relentlessly hangs over the thief.

Three people intercede a day. The duty, which is responsible for the entire order, as well as two assistants. They come in the morning, receive feed, feed horses, control the extraction of ammunition. All horses care - cleaning, bathing, haircut - on them. If necessary, only a blacksmith and a veterinarian come to us. Police are alternating - today they can patrol, the next day - to train and study the supreme ride, the day after tomorrow - to alternate on a stable or go to the auto fabric. There are a lot of workouts in the summer, but in winter they are, because the horses should be constantly on the move [3].

Therefore, in addition to the fact that the riders of law enforcement look spectacular and romantic in the saddles, it is also difficult work with training, constant cleaning and adaptation of horses to work within the city.

Therefore, mounted police, combining traditions and modern requirements, continues to be an effective tool in the hands of law enforcement. Their use allows to ensure the safety of citizens, maintain order and create a positive image of the police.

REFERENCES:

1. Riders of Kiev: How is the Cavalry Police of the Capital. URL: https://tykyiv.com/progresivnij/vershniki-kiieva-iak-pratsiuie-kinna-politsiia-stolitsi/ (the date of appeal: 06.10.2024)

2. Varunz, L.D. (2017). Roll of royal Canadian equestrian police in the implementation of the law enforcement function of the state.

3. Tatiana Mitenko, the essence and content of psychological support of professional activity of equestrian police officers, Grail of Science: No. 17 (2022)

Кукарін Тимур Ігорович
курсант другого курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Нагорна Олена Олександрівна
старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ДИСКРИМІНАЦІЯ НА РИНКУ ПРАЦІ

Дискримінація на ринку праці є складним соціальним явищем, яке відображає несправедливість і нерівність у трудових відносинах. Вона проявляється в утиску прав і можливостей розвитку особи з різних соціально-психологічних або економічних причин. В Україні це явище набуває різних форм, які можуть бути класифіковані за різними ознаками. Дискримінація при найманні на роботу та звільненні. Цей вид дискримінації виникає, коли певні групи населення, незважаючи на рівні умови, наймаються на роботу останніми і звільняються першими. Це може бути пов'язано з їхнім походженням, статтю або іншими характеристиками.

Дискримінація при доступі до професій. Вона виявляється в обмеженні можливостей для окремих працівників, зокрема жінок та чоловіків, працювати в певних професіях, незважаючи на їхню здатність виконувати цю роботу. Дискримінація в оплаті праці. Цей вид дискримінації характеризується нижчою оплатою праці окремих працівників за виконання аналогічної роботи в порівнянні з іншими. Дискримінація у професійній кар'єрі. Вона полягає в обмеженні доступу до вищих посад і кар'єрного зростання для певних груп працівників. Дискримінація при отриманні освіти або професійної підготовки. Цей вид дискримінації виявляється в обмеженому доступі до якісної освіти та професійної підготовки, що впливає на можливості розвитку кар'єри [1].

Дискримінація також поділяється на пряму та непряму. Пряма дискримінація виникає, коли законодавство чи політика підприємства надають перевагу окремим особам лише на основі їхньої належності до певної групи. Непряма дискримінація пов'язана з діями, які негативно впливають на представників певних груп, незалежно від їх відповідності вимогам до роботи. Дискримінація може мати різні причини, які можна класифікувати за наступними категоріями:

- Фізіологічна (гендерна, вікова);
- Економічна (майнова, соціальна);
- Поведенково-психологічна (расова, релігійна, політична, етнічна, мовна).
- Нормативно-правове регулювання.

Основними нормативно-правовими актами, що регулюють трудову дискримінацію в Україні, є Конституція України, Загальна декларація прав людини, а також Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні». Згідно зі статтями 21 та 24 Конституції, усі люди є рівними в своїй гідності та правах, без дискримінації за расовими,

статевими, політичними та іншими ознаками. На жаль, хоча на законодавчому рівні все виглядає майже бездоганно, реальний стан справ часто є іншим. Спостерігається значний структурний дисбаланс у становищі чоловіків і жінок. В Україні дискримінація на ринку праці найбільше стосується гендерного аспекту, де жінки часто мають менше можливостей для гідної праці [2, с. 36].

Гендерні проблеми на ринку праці в Україні характеризуються дисбалансом у доступі жінок і чоловіків до престижних професій. Жінки з високим рівнем освіти часто змушені працювати на менш престижних посадах, що призводить до нижчої оплати праці та обмежених можливостей кар'єрного зростання. На багатьох сайтах з пошуку роботи вимоги щодо приємної зовнішності або фотографії в резюме є поширеними, незважаючи на те, що це не є релевантним для багатьох посад. Такі вимоги свідчать про гендерну дискримінацію, адже законодавство України забороняє звертати увагу на стать або національність під час найму [3, с. 69]. Дискримінація на ринку праці в Україні залишається серйозною проблемою, яка потребує комплексного підходу до вирішення. Необхідно запроваджувати ефективні реформи, спрямовані на усунення гендерної нерівності, забезпечення рівності можливостей для всіх працівників і поліпшення якості освітніх послуг. Тільки шляхом систематичного усунення причин дискримінації можна досягти справедливості і рівності в трудових відносинах.

Для подолання дискримінації на національному ринку праці в Україні вже були ратифіковані та прийняті численні нормативні акти. Серед них варто виділити заходи, спрямовані на квотування робочих місць, регламентування надання першого робочого місця, а також надання освітніх ваучерів. Окрім того, законодавством заборонено зазначати бажаний вік та стать претендентів у оголошеннях про заміщення вакантних посад.

Незважаючи на наявність широкого спектра цільових інструментів, дискримінаційні прояви продовжують мати місце на ринку праці України. Це свідчить про те, що ефективність законодавства не завжди реалізується у практиці. Відповідно до проведених досліджень, дискримінація на ринку праці в Україні має різні прояви, зокрема відмову у працевлаштуванні особам пенсійного віку, випускникам без досвіду роботи та представникам інших вікових категорій. Ці дані підтверджують, що, незважаючи на теоретичну заборону дискримінації, реальні умови часто суперечать законодавчим нормам. З метою зменшення дискримінаційних проявів важливо запроваджувати європейський досвід стимулювання працевлаштування молоді та забезпечення гендерного квотування. Державний контроль за дотриманням правових норм і гарантій у сфері праці має бути посилений, щоб гарантувати рівність усіх громадян [4, с. 55].

Проблема дискримінації на ринку праці в Україні залишається актуальною, оскільки багато законодавчих актів не застосовуються на практиці. Рівна участь жінок і чоловіків у функціонуванні ринку праці, а також досягнення гендерної рівності повинні стати важливими пріоритетами державної політики зайнятості. Необхідно створити та впровадити ефективний механізм захисту прав у сфері праці, а також провести реформування ринку праці, яке перешкоджало б проявам дискримінації. Розв'язання цієї проблеми можливе тільки шляхом систематизованих і скоординованих дій на теоретичному та практичному рівнях. Це визначає напрямки подальших досліджень, спрямованих на вивчення ефективності заходів, що вживаються для подолання дискримінації на ринку праці в Україні, а також на розробку нових стратегій і механізмів, що забезпечуватимуть рівні права для всіх громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96- %D0%B2%D1%80#Text

2. Мороз С.В., Лучанська А.С. Дискримінація на ринку праці. Вісник Хмельницького національного університету. 2019, № 2. С. 62-67.

3. Тодорюк С. Дискримінації на ринку праці в Україні. Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Серія Економіка. 2020. С. 21-26.

4. Юрчик Г. М. Дискримінація на ринку праці: прояви, вітчизняний та європейський спосіб подолання. Соціально-трудові відносини: теорія та практика. 2016. №2. С. 118-128.

КУКАРІН Тимур Ігорович
курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України,
ЧОРНА Аліна Геннадіївна
старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПРИНЦИПИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВОТВОРЕННІ

Принципи кримінального права – це фундаментальні засади, які визначають сутність і напрямки розвитку цієї галузі права. Вони відображають загальнолюдські цінності, правові ідеали та соціальні потреби суспільства. Реалізація цих принципів у процесі кримінального правотворення є гарантією справедливості, законності та ефективності боротьби зі злочинністю.

Принципи кримінального права можна розділити на дві основні групи: загальноправові та спеціальні. Загальноправові принципи є універсальними і поширюються на всі галузі права. До них належать гуманізм, справедливість, демократизм, рівність перед законом, верховенство права та законність. Вони своїм джерелом мають положення Конституції України, інші закони, сучасні ідеї і досягнення науки, зокрема, філософії, соціології, етики, теорії права та ін., що наповнюють зміст цих принципів і знаходять своє специфічне відбиття в нормах кримінального права. Найбільше значення загальноправових принципів полягає в тому, що вони формують фундамент для спеціальних принципів кримінального права. Саме ці спеціальні принципи, у свою чергу, визначають характер і особливості всіх кримінально-правових норм, враховуючи специфіку предмета та методів регулювання цієї галузі права. Ключовими спеціальними принципами кримінального права, що визначають його особливості та мету, є: 1) відповідальність виключно за вчинення суспільно небезпечних діянь, передбачених законом; 2) особиста і винна відповідальність кожної людини; 3) чітко визначені межі кримінальної відповідальності; та 4) індивідуальний підхід до визначення виду і міри покарання з урахуванням конкретних обставин справи.[1]

Вказані принципи визначають сутність, зміст і межі кримінального права, його інститутів і норм, а тому повинні в обов'язковому порядку враховуватися в кримінальному правотворенні. Законодавство у сфері кримінального права має бути не лише створено з урахуванням вищезазначених принципів, але й повністю їм відповідати. Тобто, всі норми кримінального права повинні логічно випливати з цих принципів і бути з ними узгоджені. Лише за таких умов можна стверджувати про наявність достатнього і необхідного наукового обґрунтування законотворчої діяльності у сфері кримінального права.

Особа може бути притягнута до кримінальної відповідальності лише за вчинення діяння, яке чітко кваліфікується як кримінальне правопорушення відповідно до Кримінального

Кодексу України. Із цього цивілізованого, загальновизнаного принципу виплаває низка надзвичайно важливих фундаментальних положень, що зводяться до такого. [2]

По-перше, кримінальна відповідальність передбачає застосування до особи заходів державного примусу, передбачених кримінальним законом за вчинення кримінального правопорушення. Це означає, що кримінальна відповідальність базується на кримінальному законі, зміст якого становлять норми кримінального права.

По-друге, цей принцип є основоположним для визначення сутності та меж кримінальної відповідальності, яка формується через аналіз правовідносин у сфері кримінального права. Ними є суспільні відносини, що виникають між державою в особі її уповноважених органів і особою, яка вчинила кримінальне правопорушення.

По-третє, головним елементом кримінально-правового регулювання є кримінальне правопорушення, поняття якого визначається в ст. 11 КК: «Кримінальним правопорушенням є передбачене цим Кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення». Наведене визначення вичерпно охоплює всі суттєві характеристики кримінального правопорушення як явища об'єктивної дійсності.[3] Необхідність наявності всіх зазначених ознак є визначальною для кваліфікації діяння як кримінального правопорушення. Відсутність хоча б однієї з них робить таку кваліфікацію неправомірною.

Принципи особистої та винної відповідальності, що часто розглядаються як окремі, мають конституційне закріплення. В ч. 2 ст. 61 Конституції України проголошується: «Юридична відповідальність особи має індивідуальний характер». Принцип особистої відповідальності означає, що державний примус у формі покарання чи інших заходів кримінально-правового характеру застосовується виключно до того, хто вчинив кримінальне правопорушення. У ч. 1 ст. 62 Конституції України визначено: «Особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду». [4]

Принцип «економії кримінально-правової репресії» означає, що кримінальний закон охоплює лише ті суспільно небезпечні діяння, які становлять найбільшу загрозу для суспільства, а не всі можливі прояви девіантної поведінки. Хоча Кримінальний кодекс встановлює покарання за кримінальні правопорушення, він також передбачає механізми, які дозволяють пом'якшити або зовсім уникнути кримінальної відповідальності за певних умов.

Принципи кримінального права є важливим інструментом забезпечення справедливості та захисту прав людини. Їх реалізація має забезпечувати, щоб кримінальна відповідальність наставала лише за дійсно винних осіб і в межах, встановлених законом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Принципи кримінального права у європейській дискусії про безпеку: пров. з ним. / П-А Альбрехт; Г. Г. Мошака. - 2-ге вид. - Х.: Право, 2012. - 184 с.
2. Гацелюк В. О. Реалізація принципу законності кримінального права України (загальні засади концепції). Луганськ: РВВЯДУВС, 2006. 261 с.
3. Погребняк С. П. Основоположні принципи права (змістовна характеристика): монографія. Харків: Право, 2008. 225 с.
4. Шаблистий В. В. Безпековий вимір кримінального права України: людиноцентристське дослідження: монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, Ліра ЛТД, 2015. 420 с.

Кукарін Тимур Ігорович
Курсант другого курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Логінова Марина Вікторівна
викладач кафедри цивільно-правових дисциплін

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПУБЛІЧНІ І ПРИВАТНІ ІНТЕРЕСИ, ЩО ОХОРОНЯЮТЬСЯ ЕКОЛОГІЧНИМ ПРАВОМ

Суперечливість і динаміка розвитку політичної та економічної сфер, а також рухливість суспільної поведінки, безсумнівно, ускладнюють виявлення параметрів тих чи інших інтересів у сучасному суспільстві. Зокрема, спостерігається очевидна тенденція до взаємопроникнення приватного та публічного права, а також до взаємного залучення юридичного інструментарію обох сфер. Це явище відзначається конвергентними процесами, що впливають на регулювання суспільних відносин. Екологічне право, як галузь, націлена на забезпечення екологічного благополуччя, що є загальним суспільним благом. У цьому контексті воно відноситься до публічної сфери. Проте важливо зазначити, що існує значний приватний інтерес у відносинах, пов’язаних із використанням природних ресурсів. Основною метою природокористування є задоволення переважно приватних економічних потреб людини та інших суб'єктів екологічного права. Хоча приватноправове регулювання є незначним і стосується переважно порядку користування природними ресурсами, публічно-правові норми домінують в інститутах, які займаються охороною природи [1].

Носієм публічного інтересу є як держава, так і суспільство загалом. Визначальна роль держави у забезпеченні реалізації та захисту публічного інтересу є беззаперечною. Розуміння публічності передбачає активну присутність держави, у зв’язку з чим можна розрізнити власне публічний (суспільний) інтерес і публічний (державний) інтерес. Хоча українське законодавство не містить чіткого нормативного визначення «публічного інтересу», це поняття детально аналізується в правовій доктрині та визначається в судовій практиці на рівні правової позиції Верховного Суду. Наприклад, у постанові від 13 лютого 2019 року у справі № 810/2763/17 Велика Палата Верховного Суду надала тлумачення терміна «публічний інтерес»: «публічним інтересом є важливі для значної кількості фізичних і юридичних осіб потреби, які відповідно до законодавчо встановленої компетенції забезпечуються суб'єктами публічної адміністрації. Тобто публічний інтерес є певною сукупністю приватних інтересів» [2].

На основі аналізу різних наукових джерел до публічних інтересів можна віднести різновиди, такі як національні інтереси, державні інтереси, інтереси територіальних громад, суспільні інтереси та інтереси певних соціальних груп. Водночас приватний інтерес відображає потреби та прагнення конкретного суб’єкта.

Ознаки приватного інтересу в екологічному праві, на нашу думку, можна звести до наступних:

- Носієм такого інтересу є окремий, індивідуально виокремлений суб'єкт (фізична чи юридична особа, а також носієм може виступати територіальна громада та держава).
- Спрямований на забезпечення та реалізацію власних, особистих (для фізичної особи) та вузьковідомчих чи групових (для держави або представників громади) потреб.
- Метою реалізації приватного інтересу в екологічному праві, як правило, є економічні (майнові) потреби, пов'язані із вилученням корисних властивостей природних ресурсів і їх споживчих якостей.
- Застосування приватноправових форм та засобів регулювання відносин, пов'язаних із їх реалізацією (договірні та стимуляційні механізми) [3, с. 48].

Механізм узгодження цих інтересів має визначатися, насамперед, сутністю існуючої державної екологічної політики. В екологічному праві акцент на публічному інтересі є виправданим, оскільки цей інтерес безпосередньо пов'язаний з особливостями відносин, що є предметом даної галузі, її суб'єктами, а також з прийнятними та ефективними засобами регулювання. Особливу роль у цьому контексті відіграє публічно-правовий вимір основного суб'єктивного екологічного права — права на безпечне довкілля. Важливо також враховувати, що в умовах різного суспільного розвитку на передній план можуть виходити ті чи інші інтереси. Це вимагає своєчасного акцентування на рівні державної політики певних груп інтересів, що, в свою чергу, призводить до сприйняття відповідних пріоритетів та узгодженості інтересів. Такий підхід сприятиме безконфліктному соціально-економічному розвитку в гармонії з екологічними складовими [4].

Взаємодія інтересів у екологічному праві ґрунтується на принципах діалектичної єдності публічних і приватних інтересів. Ці інтереси обумовлені конкретними історичними, соціальними та економічними умовами, і їх взаємовплив та взаємопроникнення становлять важливий аспект правового регулювання. Взаємозв'язок між приватними та публічними інтересами є не лише теоретичним, але й практичним, оскільки вимагає адекватної реалізації прав і обов'язків, що виникають у процесі екологічного управління.

Таким чином, важливість врахування як публічних, так і приватних інтересів в екологічному праві не може бути переоцінена, оскільки це сприяє збалансованому підходу в управлінні природними ресурсами і забезпеченні екологічного благополуччя суспільства в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 № 1264-XII зі змінами, внесеними Законом України від 04.10.2016 № 1641-VIII.
2. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950.
3. Мороз Г. В. Взаємодія публічних і приватних інтересів в екологічному праві України: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2022. 353 с.
4. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР із змінами від 02.06.2016.

Лапа Марат Віталійович
Факультет підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
національної поліції україни
Науковий керівник: ***Декусар Ганна Геннадіївна***
старший викладач кафедри мовної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

THE PRINCIPLE OF DESCRIBING A CRIMINAL'S APPEARANCE IN POLICE WORK

Describing a criminal's appearance is an important tool in the activities of law enforcement agencies that aids in crime investigation, suspect searches, and identification of individuals. Police officers and other law enforcement personnel often encounter the necessity of quickly and accurately conveying information about a criminal's appearance. To achieve this, specific principles and methods are employed to ensure effective investigations [1].

A criminal profile is the result of profiling, which can include not only a description of psychological traits but also external characteristics. By using the method of verbal portraiture, a profiler can create a composite sketch or graphic image of the criminal, which assists law enforcement in their search efforts. There are also technical means available that allow for the creation of synthetic portraits of offenders. These technologies significantly expand the capabilities of police officers in generating accurate images.

Describing a criminal's appearance is one of the key stages in the crime investigation process. An accurate description can play a decisive role in locating and apprehending a criminal. In some cases, even the smallest details can be crucial. For example, if a criminal wore unique clothing, had certain distinguishing features (tattoos, scars, birthmarks), or used characteristic gestures or facial expressions, these elements can greatly facilitate identification. Thus, police officers must possess skills in describing appearances, which include observability and the ability to identify and remember important details [4].

The main principles of appearance description are as follows:

1. *Systematic approach.* The description of a criminal should be clear, systematic, and coherent. Police officers use a specific algorithm that helps avoid chaos and omissions. Typically, they start with general characteristics such as gender, age, height, and weight, and then move on to details: hair color, eye color, face shape, clothing, and distinguishing features.

2. *Objectivity.* It is crucial that the description is objective and free from subjective evaluations or interpretations. The description should be based on facts: height, build, skin color, hair, type of clothing, etc.

3. *Clarity and precision*. Every detail matters in police work. The description should be as clear and specific as possible. For instance, instead of saying "a tall man," it is better to specify an approximate height (180-190 cm), and instead of "dark hair," specify the color ("brown" or "black"). This helps avoid ambiguities that may lead to misunderstandings.

4. *Use of standardized terms*. Law enforcement officers have a specialized terminology system for describing appearances, which allows for standardization of the process and makes it

universal. For example, standard designations are used for hair or eye color ("light brown," "hazel"), and specific numbers or scales are used for height or build ("average height," "slender," "stocky"). This simplifies the information processing for other police officers and the software used for generating composite sketches or searching databases.

5. *Consideration of distinguishing features.* Distinguishing features are elements of appearance that help identify a criminal among others. These include scars, tattoos, birthmarks, skin defects, and rare styles of glasses or jewelry. Distinguishing features often become decisive in the search process, as they are rarely repeated among different people. Police officers should pay special attention to such details and strive to describe them as accurately as possible [2].

It should be noted that modern technologies have greatly simplified the process of describing criminals. Police officers use specialized computer programs to create composite sketches based on eyewitness testimonies. This allows for a more accurate representation of a criminal's appearance and the prompt dissemination of information to other units.

Additionally, the use of surveillance cameras and other technical means facilitates the description process. Police can rely on video and photographic materials, which helps avoid inaccuracies that may arise from eyewitness accounts.

In the process of creating composite sketches, it is also important to consider human memory. Witnesses may forget or misremember details of a criminal's appearance, so police officers must be skilled at asking precise questions that help restore memories. For example, instead of asking, "What color was the criminal's hair?" it is better to ask, "Was the hair dark or light?"

Describing a criminal is not always a simple task. There are certain challenges that police face during this process. One of the main issues is the inaccuracy of witness testimonies. People may perceive a criminal's appearance differently due to the stressful situation or individual memory characteristics. For instance, witnesses may mistakenly recall the criminal's clothing or confuse their facial features [3].

It is also important to consider that criminals often change their appearance after committing a crime—changing their hairstyle, dyeing their hair, or altering their clothing style. This complicates the search process and requires police officers to pay extra attention to details that are difficult to change (such as face shape and build).

Therefore, the principle of describing a criminal's appearance in police work is an essential element of the investigation process. A clear, systematic, and objective description facilitates the search for a suspect, as well as the accurate creation of a composite sketch or search in databases. Despite existing challenges, modern methods and technologies significantly enhance the efficiency of this process, which in turn contributes to faster and more accurate crime resolution.

REFERENSES

1. Bezkorovainyi B.V. Kryminalistychna identyfikatsiia za uiavnym obrazom pid chas prediavlennia dlia vpiznannia. Kvalifikatsiina naukova pratsia na pravakh rukopysu: dys. … d-ra yuryd. nauk: 12.00.09 Natsionalna akademiia prokuratury Ukrainy. Kyiv, 2018. 210 s.

2. Volobuiev A.F., Danshyn M. V., Ishchenko A. V. Kryminalistyka: pidruchnyk Kharkiv: MVS Ukrainy nats. un-t vnutr. sprav, 2018. 384 s.

3. Manko Ye.S. Zovnishnist liudyny yak obiekt kryminalistychnoho doslidzhennia, yii vlastyvosti, elementy ta oznaky. Kryminalistychnyi visnyk. 2018. (№1 29) S. 52–57.

4. Osypenko I. P. Identyfikatsiia osoby za oznakamy zovnishnosti / I. P. Osypenko, M. M. Haryha-Hrykhno. Kryminalistychnyi visnyk. 2017. №1. S. 142–148.

Лещенко А.С.
здобувачка вищої освіти
Інституту післядипломної освіти та заочного навчання
Науковий керівник: ***Бондар О.С.***
кандидат юридичних наук
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
ННІ права та інноваційної освіти

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

СПІВВІДНОШЕННЯ СІМЕЙНОГО ТА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

Розгляд питання про співвідношення сімейного та цивільного права є необхідним для кращого розуміння приватного права та для правильного застосування правових норм в конкретних ситуаціях, адже обидві галузі права є важливими складовими приватного права та регулюють правовідносини між фізичними особами, однак мають різні сфери застосування, особливості правового регулювання та механізми вирішення спорів.

На думку Т.В. Бондаря, сімейне право є підгалуззю приватного права, що на сутнісному рівні тісно пов’язано із цивільним правом і є системою правових норм, які на основі рівності, справедливості та інших засадах регулює особисті немайнові та майнові відносини між подружжям, батьками та дітьми, партнерами у фактичному союзі, усиновителями та усиновленими, дітьми без батьківського піклування і особами, що їх виховують, іншими членами сім’ї та родичами[1]. Науковець акцентує на тому, що сімейне право регулює правовідносини, що виникають у сфері сім'ї, проте деякі аспекти сімейних відносин мають цивільно-правову природу. Цивільне право на відміну від сімейного охоплює ширше коло правовідносин, включаючи майнові, договірні та спадкові відносини.

Я.М. Шевченко у своїй праці «Правова система України: історія, стан та перспективи» зазначає, що поняття сім’ї та сімейних правовідносин тісно пов’язані з поняттям цивільних правовідносин. Спільним і для сімейного, і для цивільного права є дозвільний характер методу правового регулювання. Майнові засади в сімейному праві мають суттєво інший характер, ніж у цивільному праві, оскільки тут відзначається роль і значення особистих немайнових відносин. Майнові взаємовідносини суб’єктів сімейного права підкоряються правовій регламентації особистих немайнових відносин. Найкращим у питанні про співвідношення цивільного і сімейного права було б визнання такого становища, коли цивільне право слід вважати самостійною галуззю права, а сімейне право, враховуючи одночасно і спільність рис і різницю – підгалуззю цивільного права[2]. Автор підсумовує, що сімейне право є підгалуззю цивільного права, розглядаючи при цьому особливості сімейно-правового регулювання суспільних відносин.

Сімейне законодавство України регулює сімейні особисті немайнові та майнові відносини між подружжям, між батьками та дітьми, усиновлювачами та усиновленими, між матір’ю та батьком дитини щодо її виховання, розвитку та утримання, тоді як цивільним законодавством регулюються особисті немайнові та майнові відносини,

засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників. Тобто, законодавець визначає предмет правового регулювання в Цивільному кодексі України та Сімейному кодексі України рівнозначно, а також наголошує, що предмет складають майнові та особисті немайнові відносини. Однак, Я. М. Шевченко чітко вказує на критерії розмежування цивільних та сімейних правовідносин, зазначаючи, що цивільно-правові відносини є близькими до сімейно-правових, проте відмінністю сімейно-правових відносин є відсутність у майнових сімейно-правових відносинах вартісної ознаки і значною мірою сімейно-правовий характер визначення їх учасників[3]. Автор посилається на те, що СК України виділяє коло осіб – членів сім'ї, відносини між якими підпадають під сферу сімейно-правового регулювання, а ЦК України регулює особисті немайнові та майнові відносини не тільки між усіма фізичними особами незалежно від їх сімейного стану тощо, а й між юридичними особами, державою Україною, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами, іноземними державами та іншими суб'єктами публічного права, а отже виходить, що предмет сімейного права і предмет цивільного права не зовсім схожі.

Принципи сімейного права є специфічними, наприклад принципи добровільність шлюбу, рівність прав та обов'язків подружжя, захист інтересів дітей тощо. У той же час, у цивільному праві діють універсальні принципи свободи договору, диспозитивності та рівності сторін. Проте, Ч.Н. Азімов відмічає, що принципи, які знаходяться в основі приватного права є базою не лише для цивільного права, але й для інших «цивілістичних» галузей[4], якою і є галузь сімейного права, тому загальні принцип сімейного та цивільного права є спорідненні.

Таким чином, сімейне та цивільне право є взаємопов'язаними галузями приватного права, однак мають різну сферу регулювання. Сімейне право, хоча й підпадає під загальні принципи цивільного права, акцентує на особистих, емоційних та моральних аспектах правовідносин. Водночас цивільне право зосереджене на регулюванні майнових та економічних відносин. Цивільне та сімейне право часто перетинаються в таких питаннях, як спільна власність подружжя, спадкування, договори між членами сім'ї тощо. Багато правових норм цивільного права застосовуються до сімейних відносин у тій частині, яка не врегульована спеціальними нормами сімейного права. Тобто, цивільне право виконує допоміжну роль у випадках, коли сімейне право не дає достатніх відповідей на певні правові питання, а вивчення їх співвідношення є необхідним для забезпечення єдності та ефективності правового регулювання у приватній сфері, а також для оптимізації правозастосовної практики.

СПИСОК ВИКОРИСТАННИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боднар Т. В. Сімейне право в системі права України. Приватне право. 2013. № 1. С. 132.
2. Шевченко Я. М. Поняття сім'ї та сімейних правовідносин у сімейному та цивільному праві України. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. Т. 3 : Цивільно-правові науки. Приватне право / за заг. ред. Н. С. Кузнєцової. Харків: Право, 2008. Розд. 3, підрозд. 3.2. С. 443-444
3. Шевченко Я. М. Місце цивільного права в системі права України. Право України. 2012. № 1-2. С. 129.
4. Азімов Ч.Н. Про співвідношення приватного та цивільного права. Проблеми законності. - 1995. - №30. С.90

Макаров Даніїл Денисович
курсант 2-го курсу
факультету підготовки фахівців
для підрозділів досудового розслідування
Науковий керівник: ***Декусар Ганна Геннадіївна***
старший викладач кафедри мовної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

CIVIL UNREST: ANALYSIS OF CAUSES, CONSEQUENCES AND POSSIBLE SOLUTIONS

Civil unrest is a phenomenon that reflects deep social, economic and political problems in a society. They can lead to serious consequences that affect the lives of citizens, political stability and international relations.

It is difficult to overestimate the importance of this topic, as understanding the causes and consequences of unrest can help develop effective strategies to prevent them.

The purpose of this paper is to study the causes of civil unrest, its consequences, and to find possible solutions to the problems that cause these conflicts.

Causes of public disorder:

1. Social inequality

One of the key causes of civil unrest is social inequality. The sharp contrast between the rich and the poor, as well as the lack of equal opportunities for all citizens, can cause anger and discontent. When large segments of the population feel that their needs and rights are being ignored, this can lead to mass protests.

2. Political repression

When governments do not take into account the opinions of their citizens or resort to repression of the opposition, this can lead to civil unrest. Political censorship, persecution of activists and restrictions on freedom of speech can create an explosive situation.

3. Economic crises

Economic hardships, such as high unemployment and inflation, often cause discontent. When people lose their jobs and face rising prices for basic goods, they may take to the streets to express their dissatisfaction.

4. Cultural and ethnic conflicts

In multiethnic societies, cultural and ethnic conflicts can be a catalyst for civil unrest. The feeling of discrimination or marginalization of one group can lead to mass protests and violence [1].

Consequences of civil unrest:

1. Social changes

Civil unrest can be a catalyst for social change. They raise important issues, drawing attention to problems that need to be addressed urgently. This can lead to reforms that promote greater justice and equality.

2. Loss of life and property

Unfortunately, unrest is often accompanied by violence, which can lead to loss of life and property. This creates an atmosphere of fear and instability that can have lasting effects on society.

3. Repression by the authorities

The authorities' response to unrest can range from dialog to repression. However, excessive use of force can only exacerbate the conflict, causing new waves of protests.

4. Deterioration of international image

Civil unrest can affect a country's international image, reducing its attractiveness for foreign investment and cooperation [3].

Possible solutions:

1. Dialogue and communication

The authorities should maintain an open dialog with the public, taking into account their needs and concerns. This can help avoid escalation of the conflict and find compromise solutions.

2. Social programs

Investing in social programs aimed at reducing inequality and improving living conditions can help reduce tensions in society.

3. Ensuring human rights

Respect for human rights is critical to preventing civil unrest. Authorities should create conditions in which citizens can freely express their opinions and demands.

4. Education and awareness

Education can be a powerful tool for changing public consciousness. Understanding of rights and freedoms, as well as the skills of peaceful protest, can help to avoid violence during protests [4].

To sum it up, civil unrest is a complex social phenomenon that requires a comprehensive approach to understanding its causes and consequences. It is important not only to respond to unrest, but also to work to prevent it. Only through dialogue, reform and support of human rights we can build a sustainable law-governed society where citizens are protected.

REFERENCES:

1. Forms of participation of citizens in ensuring public order. Electronic journal “Public Administration: Improvement and Development”. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1439.

2. Dolynnyi A. V. Administrative and legal support of the National Police of Ukraine for public safety and order during mass events: PhD in Law: 12.00.07. Kyiv, 2017.

3. Oliinychuk R. Differences between group violation of public order and calls for actions that threaten public order. Actual problems of jurisprudence. 2017. № 2 (10). C. 107-111. URL: http://appj.tneu.edu.ua/index.php/appj/article/download/149/150.

4. Panova O. O. Legal regulation of maintaining public safety and order. SCIENCES OF EUROPE. 2017. 12 (12). C. 11-16. URL: http://univd.edu.ua/science-issue/issue/1984.

Даніїл МАКАРОВ,
курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Логінова Марина Вікторівна***
викладач кафедри цивільно-правових дисциплін ФПФПКПНПУ
капітан поліції

Дніпровський державний університет внутрішніх справ,

ПРАВОВА ОХОРОНА ТВАРИННОГО СВІТУ В УКРАЇНІ

Охорона тваринного світу є однією з ключових сфер екологічного права, яка спрямована на забезпечення збереження біорізноманіття та екологічної рівноваги. В Україні, зважаючи на унікальність її природних ресурсів та біорізноманіття, охорона тваринного світу має особливе значення. Тваринний світ є важливою складовою екосистем, і його правова охорона є необхідною умовою для збереження природного середовища, а також захисту від негативного впливу господарської діяльності людини.

В Україні питання охорони тваринного світу регулюються низкою нормативно-правових актів, таких як Конституція України, Закон України "Про тваринний світ", та багато інших.

Охорони тваринного світу в Україні визначається глобальними екологічними викликами, такими як зміна клімату, деградація природних середовищ існування, браконьєрство, незаконний відстріл та вилов диких тварин. Ці проблеми призводять до знищення біорізноманіття та екосистем.

Для запобігання росту екологічної проблеми на сьогоднішній день необхідне підвищення рівня правосвідомості суспільства у сфері екології. Наявність високого рівня екологічної правосвідомості та культури є не лише потребою суспільства, а також вимогою законодавства України [2, с. 5].

Э дослідження правових аспектів охорони тваринного світу в Україні, аналіз чинного законодавства, яке регулює відносини в сфері охорони тварин, а також визначення проблем та можливих шляхів їх вирішення. Особливу увагу буде приділено міжнародним та національним правовим актам, які забезпечують охорону тваринного світу, а також механізмам відповідальності за правопорушення у цій сфері.

Конституція України, як Основний закон, закріплює базові положення щодо охорони довкілля, включаючи тваринний світ.

Основним нормативно-правовим актом, що регулює відносини у сфері охорони та використання тваринного світу в Україні, є Закон України "Про тваринний світ" від 13 грудня 2001 року. Цей закон визначає правові основи охорони, використання і відтворення об'єктів тваринного світу та регулює відносини у сфері управління тваринним світом.

Закон встановлює наступні принципи охорони тваринного світу:

- збереження біологічного різноманіття;
- сталий розвиток екосистем;
- науково обґрунтоване використання об'єктів тваринного світу;
- пріоритет охорони середовища існування тварин.

Адміністративна відповідальність передбачена, зокрема, за:

- порушення правил полювання (ст. 85 КУпАП);
- порушення правил рибальства (ст. 91 КУпАП);
- незаконне використання об'єктів тваринного світу без дозволів (ст. 88 КУпАП).

Відповідальність за порушення фауністичного законодавства – один із видів юридичної відповідальності, який настає у разі невиконання суб’єктами встановлених правил, вимог, обов’язків та зумовлює застосування до винних осіб різних заходів примусу [1, с. 223].

Окрім адміністративної відповідальності, за серйозні правопорушення у сфері охорони тваринного світу може наставати кримінальна відповідальність. Відповідно до Кримінального кодексу України (ККУ), ст. 249 передбачає кримінальну відповідальність за незаконне полювання, що може включати штрафи, обмеження волі або позбавлення волі.

Окрім загальних законів, в Україні діють спеціальні нормативно-правові акти, спрямовані на захист окремих видів тварин. Наприклад, Закон України "Про Червону книгу України" визначає правовий режим охорони рідкісних і зникаючих видів тварин і рослин, що занесені до Червоної книги України. Цей закон передбачає спеціальні заходи щодо охорони цих видів, включаючи заборону на їхнє виловлювання, полювання чи комерційне використання.

До спеціального законодавства також можна віднести положення щодо охорони диких тварин у заповідниках і національних парках, які регулюються Законом України "Про природно-заповідний фонд України".

Україна є активним учасником міжнародних угод, які спрямовані на збереження та захист біорізноманіття, зокрема тваринного світу. До таких угод належать:

- Конвенція про охорону дикої фауни і флори та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція);
- Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES);
- Конвенція про біологічне різноманіття.

Ці міжнародні угоди зобов'язують Україну вживати заходів щодо збереження середовищ існування тварин, контролю за використанням об'єктів дикої природи, а також боротьби з браконьєрством та нелегальною торгівлею тваринами.

Незважаючи на наявність розвиненого законодавства у сфері охорони тваринного світу, в Україні існують численні проблеми, пов'язані з його виконанням. Серед основних проблем можна виділити:

1. Недостатній контроль за виконанням законодавства. Однією з головних проблем є недостатній контроль з боку державних органів за дотриманням правил охорони тваринного світу, що призводить до зростання рівня браконьєрства та інших правопорушень.

2. Недосконалість санкцій. Існуючі санкції за порушення законодавства у сфері охорони тваринного світу часто не є достатньо суворими для того, щоб ефективно запобігати правопорушенням.

3. Незначні штрафи за адміністративні правопорушення. Адміністративні стягнення, передбачені за порушення правил полювання, рибальства та інших аспектів використання тваринного світу, часто є занадто низькими, щоб виконувати функцію превентивного заходу. Штрафи в багатьох випадках є менш суттєвими порівняно з економічними вигодами від нелегальної діяльності, що спонукає до порушень.

4. Низький рівень екологічної свідомості населення. Недостатня інформованість громадян щодо екологічних прав і обов'язків та недооцінка важливості збереження тваринного світу є однією з причин правопорушень у цій сфері. Населення часто не усвідомлює екологічної вартості тваринного світу та його ролі у підтриманні природної рівноваги.

5. Відсутність системної взаємодії між правоохоронними органами та природоохоронними установами. Недостатня координація між державними структурами, такими як Національна поліція, Державна екологічна інспекція, місцеві органи влади та природоохоронні організації, призводить до неефективності в боротьбі з браконьєрством та іншими порушеннями.

6. Застарілі методи контролю та моніторингу стану тваринного світу. На сьогоднішній день методи моніторингу та контролю за дотриманням законодавства потребують модернізації. Брак сучасних технологій, таких як супутниковий моніторинг, цифрові бази даних або електронні системи контролю за природними ресурсами, ускладнює виявлення та запобігання правопорушенням.

7. Корупція у природоохоронній сфері. Однією з важливих проблем є корупційні ризики у процесі надання дозволів на спеціальне використання об'єктів тваринного світу, а також у здійсненні контролю за дотриманням відповідних правил.

Для вирішення зазначених проблем та підвищення ефективності охорони тваринного світу в Україні необхідно запровадити низку заходів:

1. Посилення відповідальності за правопорушення. Для зменшення кількості правопорушень необхідно збільшити адміністративні штрафи за порушення законодавства щодо охорони тваринного світу, а також ввести додаткові санкції за рецидив правопорушень. Кримінальні покарання за серйозні порушення, такі як браконьєрство, повинні стати суворішими та більш ефективними.

2. Модернізація методів контролю та моніторингу. Необхідно впровадити сучасні технології для моніторингу стану тваринного світу та контролю за виконанням законодавства. Системи геоінформаційного моніторингу, використання дронів, створення цифрових баз даних та інших технологічних рішень допоможуть у виявленні порушень та забезпечать своєчасну реакцію на правопорушення.

3. Підвищення екологічної свідомості населення. Одним із важливих напрямів є просвітницька діяльність серед громадян щодо важливості охорони тваринного світу. Проведення інформаційних кампаній, уроків екології у школах та інших освітніх заходів допоможе формувати у населення відповідальне ставлення до природи.

4. Посилення міжвідомчої взаємодії. Для підвищення ефективності охорони тваринного світу необхідно зміцнити співпрацю між правоохоронними органами, екологічними інспекціями, місцевими органами влади та громадськими організаціями. Спільні програми моніторингу, а також посилення контролю за наданням дозволів на використання тваринного світу можуть зменшити рівень корупції та правопорушень [3, с. 151].

5. Реформа системи природоохоронних дозволів. Потрібно вдосконалити механізм надання дозволів на спеціальне використання об'єктів тваринного світу, зокрема шляхом

введення електронних систем подання та обробки заявок, що зменшить ризик корупції та забезпечить прозорість у цій сфері.

6. Залучення громадськості до процесу контролю. Важливо залучати громадські організації та активістів до контролю за дотриманням правил охорони тваринного світу. Створення "гарячих ліній" для повідомлень про браконьєрство, а також підтримка громадських ініціатив у сфері охорони природи можуть стати додатковим інструментом для боротьби з правопорушеннями.

Охорона тваринного світу є важливим завданням екологічного права України, оскільки тваринний світ є невід'ємною частиною екосистем та природного багатства держави. Чинне законодавство забезпечує основу для охорони і використання об'єктів тваринного світу, але його виконання вимагає значного вдосконалення.

Зокрема, необхідно посилити відповідальність за правопорушення у сфері охорони тваринного світу, підвищити рівень екологічної свідомості населення та модернізувати методи контролю та моніторингу. Важливою є також боротьба з корупцією у природоохоронній сфері та вдосконалення процедур надання дозволів на використання тваринного світу.

З огляду на сучасні екологічні виклики, інтеграція України у світову спільноту потребує посилення виконання міжнародних зобов'язань у сфері охорони тваринного світу. Впровадження зазначених заходів сприятиме ефективній охороні тваринного світу, збереженню біорізноманіття та сталому розвитку природних ресурсів України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт.: К.Р. Резворович, О.С. Юнін, Р.С. Кірін та ін. – Дніпро : Видавець Біла К.О., 2020. – 318 с.
2. Екологічне право у схемах та визначеннях : навч. посіб. / кол. авт. ; ред. К.Р. Резворович. – Дніпро: ДДУВС, 2022. – 188 с.
3. Петлюк Ю. С. Міжнародно-правове регулювання охорони об’єктів тваринного світу / Ю. С. Петлюк // Правове регулювання економіки : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана», Навч.-наук. ін-т «Юридич. ін-т» ; [редкол.: А. М. Колодій (голов. ред.) та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2019. – № 18. – С. 146–152.

Маломуж Поліна Юріївна
курсант другого курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Нагорна Олена Олександрівна***
старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ГРОМАДЯН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Слід почати з того, що право на працю та захист від безробіття завжди було в фокусі уваги міжнародних організацій та предметом багатосторонніх договорів. Вже у преамбулі Статуту Міжнародної організації праці 1919 року було зазначено, що регламентація пропозиції робочої сили та боротьба з безробіттям належать до інструментів покращення умов праці людей, що, в свою чергу, буде сприяти встановленню соціальної справедливості та загальному і міцному миру у всьому світі [1]. Загальна декларація прав людини в ч. 1 ст. 23 проголосила право кожної людини на працю, на вільний вибір роботи, справедливі та сприятливі умови праці й на захист від безробіття [2]. Це право було також визначено ч.1 ст. 6 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права як право кожної людини отримати можливість заробляти собі на життя працею, котру вона вільно обирає чи на яку вона вільно погоджується [3]. Європейська соціальна хартія 1996 року (переглянута) в статті 1 зазначає необхідність досягнення й підтримання якомога високого та стабільного рівня зайнятості (до досягнення повної зайнятості); …створювати безкоштовні служби працевлаштування для всіх працівників чи забезпечувати їхнє функціонування; забезпечувати належну професійну орієнтацію, підготовку і перекваліфікацію чи сприяти їм [4].

Варто перейти до аналізу особливостей правового регулювання працевлаштування в умовах воєнногго стану. В умовах воєнного стану держава має право на втручання в різні аспекти трудових відносин з метою забезпечення безперебійного функціонування критичної інфраструктури та підтримки стабільності економіки. Це включає можливість мобілізації працівників на виконання критично важливих робіт або тимчасове переведення їх на інші посади чи підприємства. Відповідно до трудового законодавства України, такі зміни мають здійснюватися із забезпеченням прав та гарантій працівників, зокрема щодо збереження рівня заробітної плати та соціальних виплат.

Політика зайнятості, працевлаштування та регулювання трудових відносин в Україні базується на комплексі нормативних документів, основними з яких є: Конституція України, Кодекс законів про працю України, Закон України «Про зайнятість населення» [5], Закон України «Про правовий режим воєнного стану» та інші. Слід зосередити увагу на Кодексі законів про працю України, який є основоположним підґрунтям, визначає загальні принципи організації роботи та зайнятості населення, права та обов'язки працівників і роботодавців, порядок укладання та припинення трудових відносин, гарантії соціального захисту працівників та інше

Трудові відносини в Україні під час воєнного стану, починаючи з 15-го березня 2022 року регулюються Законом України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» [6]. Опишемо основні відмінності трудових відносин, які можуть впроваджуватися під час дії спеціального режиму воєнного стану.

Нормальна тривалість робочого часу може бути збільшена з 40 до 60 годин, а скороченого робочого часу – з 36 до 40. Важливо зазначити, що це можливо лише на об'єктах критичної інфраструктури із пропорційним збільшенням заробітної плати.

Закріплено, що роботодавці можуть без попередження і згоди працівників змінити умови праці, наприклад: перевести їх на іншу роботу, або в іншу місцевість. Проте це можливо лише з метою відвернення чи ліквідації наслідків бойових дій та за дотриманням декількох умов: на території не ведуться бойові дії (якщо ведуться, то лише за згодою працівника); немає протипоказань за станом здоров'я та забезпечення оплати не нижче середньої за попередньою роботою. Зазначене рішення формує значну робочу силу, яка оперативно ліквідовуватиме наслідки бойових дій, підтримуючи міцний тил країни.

Але слід погодитись із думкою Нагорної О.О., в тому, що «варто звернути увагу на проблему недостатнього регулювання гнучких форм праці, таких як фріланс, контрактна робота, тимчасова робота та інші нестандартні форми зайнятості» [7]. Ці форми зайнятості стають дедалі популярнішими, особливо в умовах сучасного ринку праці, що активно розвивається завдяки новітнім технологіям та глобалізації. Зокрема, під час воєнного стану багато працівників втрачають постійні робочі місця та змушені шукати альтернативні способи заробітку. Фріланс та тимчасова робота стають для них основним джерелом доходу.

Отже, сучані реалії зумовлють постійне вдосконалення законодавства. Так під час воєнного стану правове регулювання працевлаштування вимагає особливого підходу до адаптацій, що дозволяють трудовим відносинам пристосовуватись до складних реалій. Збільшення тривалості робочого часу, можливість переведення працівників без їхньої згоди, а також спрощення процедур працевлаштування — це лише деякі з інструментів, які застосовуються для підтримки економічної стабільності країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ILO Constitution. NORMLEX: Information System on International Labour Standards. International Labour Organization. URL: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:62:0::NO:62:P62_LIST_ENTRIE_ID:2453907:NO

2. Загальна декларація прав людини ООН; Декларація Міжнародний документ від 10.12.1948 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

3. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1966 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text

4. Європейська соціальна хартія (переглянута). Рада Європи; Хартія, Міжнародний документ від 03.05.1996 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text

5. «Про зайнятість населення». Закон України. Відомості Верховної ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text

6. «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану». Закон України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text

7. Креніков Є. О., О. О. Нагорна. Проблематика трудового законодавства в Україні. The 9 th International scientific and practical conference "Innovations and prospects in modern science"(August 28-30, 2023) SSPG Publish, Stockholm, Sweden. 2023. 265 p. 2023.

Маломуж Поліна Юріївна
курсант другого курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Чорна Аліна Геннадіївна***
старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПРОБЛЕМА ЗМЕНШЕННЯ ВИДІВ ПОКАРАНЬ ДЛЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Слід почати з того, що на сьогодні реформи у Збройних силах України зумовлені введенням воєнного стану на території України та адаптацією законодавства до європейських стандартів. Через це спостерігається тенденція до скорочення видів покарань, що застосовуються до військовослужбовців. Це включає перегляд карного законодавства, яке регулює військові злочини та дисциплінарні правопорушення. Можемо сказати, що ці зміни є як позитивними, оскільки спрямовані на гуманізацію правової системи, зменшення репресивного характеру покарань та адаптацію до сучасних міжнародних стандартів; так і негативними, бо можуть призвести до зниження рівня дисципліни у збройних силах.

Проаналізувавши роботу Оробець К.М можемо погодитись із його думкою, що проблематика системи покарань набула особливої актуальності після прийняття Закону України «Про внесення змін до Кримінального, Кримінального процесуального кодексів України та інших законодавчих актів України щодо удосконалення видів кримінальних покарань» [1] від 23 серпня 2023 року № 3342-IX, який має набути чинності 28 березня 2024 року [2].

Щодо покарань військовослужбовців, то їх можна розділити на основні і додаткові [3]. Основними є службові обмеження для військовослужбовців та тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців. Додатковим покаранням є позбавлення військового звання. До військовослужбовців можуть застосовуватися й інші покарання. Наприклад, військовослужбовці можуть бути покарані у вигляді арешту, який вони відбувають на гауптвахті (ч. 2 ст. 60 КК України [4]).

Тримання військовослужбовців у дисциплінарному батальйоні є одним із основних видів покарання, передбачених Кримінальним кодексом України. Це покарання регламентується п. 10 ст. 51 та детально розкривається у ст. 62 КК України [4]. Воно передбачає утримання засудженого у спеціальних умовах, що відрізняються від загальних місць позбавлення волі і мають на меті підтримання дисципліни та відповідального ставлення до виконання службових обов'язків.

Службові обмеження для військовослужбовців, як вид покарання, регламентуються статтею 58 кримінального кодексу України (ККУ). Вони є заходом, спрямованим на

виправлення порушень військової дисципліни без фізичного обмеження волі, що дозволяє продовжувати виконання службових обов'язків, але з певними обмеженнями.

Позбавлення військового звання — це додаткове покарання, яке застосовується до військовослужбовців за особливо тяжкі або тяжкі злочини. Відповідно до ст. 54 ККУ [4], його призначають лише на підставі вироку суду. Такий захід застосовується для підкреслення серйозності злочину та як спосіб дисциплінарного впливу, спрямованого на утримання військовослужбовців від порушення закону. Важливо зазначити, що позбавлення звання має значний моральний вплив, оскільки звання є частиною військової ідентичності особи.

Слід підкреслити, що службове обмеження для військовослужбовців за своєю суттю схоже на виправні роботи. Зокрема, обидва покарання виконуються за місцем служби або роботи, а частина заробітної плати, яка відраховується до державного бюджету, становить від десяти до двадцяти відсотків. Відмінність між цими покараннями полягає в тому, що під час відбування службового обмеження військовослужбовець не може бути підвищений у званні або посаді, а також час, проведений під покаранням, не зараховується до вислуги років для отримання чергового військового звання.

Відбувається зменшення значення арешту, який тепер розглядається як спеціальний вид покарання, що передбачає утримання засуджених військовослужбовців в умовах ізоляції на гауптвахті (ч. 1 ст. 60 ККУ у новій редакції [4]). Такі зміни неминуче впливають на загальне розуміння системи покарань та її окремих елементів, що потребує подальшого дослідження і переосмислення.

Зменшення видів покарань для військовослужбовців, спрямоване на гуманізацію системи, має як позитивні, так і негативні наслідки. З одного боку, це відповідає міжнародним стандартам, спрямованим на зниження кількості випадків ізоляції та обмеження особистої свободи. З іншого боку, зменшення варіантів покарань може призвести до зниження рівня дисципліни серед військовослужбовців, оскільки недостатня кількість жорстких заходів може сприяти підвищенню кількості порушень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про внесення змін до Кримінального, Кримінального процесуального кодексів України та інших законодавчих актів України щодо удосконалення видів кримінальних покарань : Закон України від 23.08.2023 № 3342-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3342-20#Text

2. Оробець К.М. Спірні питання системи покарань у науці кримінального права України. SWorldJournal 23-03. 2024. С. 139-147.

3. Яланський О. С., Крайник Г. С. Проблема зменшення видів покарань для військовослужбовців у сучасній Україні. Університетські кримінально-правові та кримінологічні читання. Харків, 2017. С. 172-176

4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14

Маляренко Володимир Володимирович
здобувач вищої освіти 2-го курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Корогод Світлана Володимирівна***
старший викладач кафедри кримінального права та кримінології

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАМАХУ НА КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Замахом на вчинення кримінального правопорушення визнається діяння (дія або бездіяльність), вчинене особою з прямим умислом на вчинення кримінального правопорушення, передбаченого відповідною статтею Особливої частини Кримінального кодексу України, якщо при цьому кримінальне правопорушення не було доведено до кінця з причин, що не залежали від її волі (ч. 1 ст. 15 Кримінального кодексу України)[1].

Стадія замаху на вчинення кримінального правопорушення можлива лише за умови вчинення кримінального правопорушення з прямим умислом. Замах на вчинення кримінального правопорушення може бути як активним, так і пасивним (наприклад, мати, яка не годує новонароджену дитину грудьми, бо бажає їй смерті, або лікар, який не надає належної медичної допомоги з наміром позбавити життя невиліковно хворого пацієнта)[2].

Об'єктивні ознаки замаху на кримінальне правопорушення :

1) вчинення діяння (дії чи бездіяльності), безпосередньо спрямованого на вчинення кримінального правопорушення;
2) в часі відбувається після готування до кримінального правопорушення;
3) є логічним продовженням створення умов для вчинення кримінального правопорушення;
4) діяння є суспільно небезпечними, тому що відбувається створення реальної загрози для заподіяння шкоди суспільним відносинам або така шкода завдається частково;
5) діяння частково чи повністю (при цьому відсутні наслідки в матеріальному складі кримінального правопорушення) охоплюються об'єктивною стороною задуманого кримінального правопорушення , передбаченого Особливою частиною КК;
6) діяння безпосередньо наближено до об'єкту кримінального правопорушення . Шкода об'єкту кримінального правопорушення замахом або не спричиняється, або спричиняється лише частково.
7) особливістю замаху є те, що він вчинюється шляхом діяння (дії чи бездіяльності).
8) при замаху на кримінальне правопорушення кримінально протиправна діяльність не доводиться до кінця з причин, що не залежать від волі винного;
9) замах на кримінальне правопорушення охоплює попередні дії по створенню умов для вчинення кримінального правопорушення .

Замах на кримінальне правопорушення має такі основні суб'єктивні ознаки:

1) діяння вчинюється з прямим умислом.

2) наявність у особи при вчиненні діяння мети - доведення кримінального правопорушення до кінця, тобто виконання в повному обсязі об'єктивної сторони задуманого кримінального правопорушення, передбаченого Особливою частиною КК

З суб'єктивної сторони замах на кримінальне правопорушення можливий лише з прямим умислом. Якщо особа не хотіла вчиняти кримінальне правопорушення, вона не може замахуватися на нього, тобто робити замах на його вчинення. При замаху на кримінальне правопорушення особа усвідомлює суспільно небезпечний характер свого діяння, передбачає його суспільно небезпечні наслідки та бажає довести розпочате кримінальне правопорушення до кінця та настання зазначених наслідків. Так, відповідно до п. 4 ППВСУ від 7 лютого 2003 р. No 2 «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» замах на вбивство може бути вчинений лише з прямим умислом. (коли особа усвідомлює суспільно небезпечний характер свого діяння, передбачає його суспільно небезпечні наслідки та бажає їх настання)[3].

З об'єктивної сторони замах на кримінальне правопорушення виражається у відсутності однієї або кількох ознак, передбачених відповідною нормою Особливої частини КК України.

У разі замаху на кримінальне правопорушення з матеріальним складом, ознака об'єктивної сторони, яка відсутня, може призвести до суспільно небезпечних наслідків. У замаху відсутня єдність задуманого і фактично вчиненого винним, що характерно для закінченого кримінального правопорушення. Так, якщо при вчиненні викрадення умисел особи був спрямований на заволодіння майном у великих або особливо великих розмірах і він не був реалізований з незалежних від її волі причин, вчинене кваліфікується як замах на крадіжку у великих або особливо великих розмірах. , незалежно від суми фактично викраденого .

Вимушена неповнота об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, ознака замаху. Особа не доводить кримінальне правопорушення не з власної ініціативи, а з незалежних від неї причин. Під такими причинами слід розуміти різноманітні обставини як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру.

Отже, замах на вчинення кримінального правопорушення є важливою правовою категорією, яка визначає спробу вчинення кримінального правопорушення, що не була доведена до кінця через незалежні від волі особи обставини. Ця стадія злочинної діяльності можлива лише за умови прямого умислу, що свідчить про усвідомленість і цілеспрямованість дій особи. Замах має як об'єктивні, так і суб'єктивні ознаки, які відрізняють його від закінченого кримінального правопорушення, зокрема, неповнота об'єктивної сторони діяння та неможливість досягнення кінцевого результату через зовнішні фактори.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 року (з подальшими змінами та доповненнями). URL: Кримінальний кодекс України | від 05.04.2001 № 2341-III (rada.gov.ua) (20.10.24)

2. Гембара О. Замах на злочин як вид незакінченого злочину / О.Гембара // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ. – Львів. – 2003. – № 2 (1).– С. 65–68.

3. ППВСУ від 7 лютого 2003 р. No 2 «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» URL: Про судову практику в справах про ... | від 07.02.2003 № 2 (20.10.24)

Мартинюк Н.Р.
у співавторстві з
Бодньою А.А.
курсанти 3-го курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Варава Володимир Вікторович***
доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності
факультету підготовки фахівців для
підрозділів кримінальної поліції
Національної поліції України
кандидат юридичних наук

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

РОЛЬ ДЕПАРТАМЕНТУ СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ У БОРОТЬБІ З КОРУПЦІЙНИМИ ПРОЯВАМИ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Поліція не тільки забезпечує охорону прав і свобод людини, законних інтересів осіб, громадський порядок та загальну безпеку, правопорядок в суспільстві. Вона також контролює діяльність службових та посадових осіб, які мають управлінські функції. Контроль за органами державної влади та органами місцевого самоврядування є одним з найважливіших завдань деяких підрозділів Національної поліції України. Опер уповноважені підрозділів Національної поліції України відіграють важливу роль у боротьбі з корупцією в органах державної влади, але є низка проблем, які знижують їхню діяльність. Недостатня кількість ресурсів опер уповноважених, необхідних для боротьби з корупцією, створює обмежений доступ до сучасних методів, засобів та приладів, які допомагають в розслідуванні. Нормативно – правові акти, які регламентують діяльність опер уповноважених не чітко окреслюють їхні повноваження, що негативно впливає на подальше розслідування справи.

Після початку повномасштабного вторгнення російської федерації, злочинність в Україні значно виросла і поліцейські мають працювати на повну заради захисту населення та держави, підтримувати громадський порядок, контролювати перекази державних коштів.

З появою такої проблематики, в Україні з’явилася потреба в створенні спеціальних підрозділів поліції, що встановлять контроль за державним бюджетом та діяльністю органів державної влади. Одним з таких підрозділів є Стратегічні розслідування. Протидія корупції серед посадових осіб – це одне із завдань, яке ставить перед собою цей новий незвичний підрозділ.

Департамент стратегічних розслідувань узяв на себе функції керування цим підрозділом поліції та координує діяльність цього підрозділу у різних регіонах України. ДСР є

міжрегіональний територіальний орган у складі кримінальної поліції Національної поліції України, що створений в Україні з метою боротьби з організованою злочинністю, проявами корупції у державних органах, установах, корупційними проявами, вживає заходів з метою виявлення корупційних правопорушень та боротьби з економічною злочинністю [3].

Закон України «Про запобігання та протидію корупції» визначає суб'єктів, на яких поширюються норми цього Закону, встановлює правила та відповідальність за їх порушення. У цьому нормативно – правовому акті, ми можемо знайти поняття корупції. Корупція – це використання суб'єкта владних повноважень, на якого поширюється дія цього Закону, наданих їй службових повноважень або пов'язаних з її діяльністю можливостей з метою отримання неправомірної вигоди, прийняття такої вигоди, обіцянки (пропозиції) для себе чи інших осіб, або надання такої неправомірної вигоди, обіцянки, пропозиції суб'єкту владних повноважень, який визначений цим законом, щоб схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень, або зловживання службовим становищем [1].

Опер уповноважені провадять оперативно-розшукову діяльність (далі – ОРД) для того, щоб знайти інформацію, яка може свідчити про вчинення корупції, виявлення корупційних злочинів, попередження цим злочинам та з метою виявлення і усунення причини, умов, що сприяють їх вчиненню. ОРД допомагає операм Національної поліції України діяти до відкриття кримінального провадження та вести справу негласно для інших осіб і органів. ОРД проводять тільки підрозділи кримінальної та спеціальної поліції, а стратегічні розслідування, як ми вже зазначили зверху, належать до складу кримінальної поліції, тому також має повне право проводити ОРД. Це допомагає стратегічним розслідуванням ефективно взаємодіяти з різними органами та підрозділами і швидко виявляти злочинні групи, та в подальшому припинення діяльності цих груп і затримання осіб, які брали участь у цих злочинних групах, або вчинили кримінальні правопорушення [2].

У органах державної влади, важко виявити протиправні діяння посадових осіб, тому, опер уповноважені стратегічних розслідувань використовують негласність, щоб дістати інформацію, що становить інтерес для справи. Використовуючи при цьому різні заходи, механізми та махінації, які спростовують роботу поліцейського та дають для них більше можливостей [2].

Отже, стратегічні розслідування у складі кримінальної поліції Національної поліції України є одним з найефективніших підрозділів, який протидіє корупційним проявам в державних органах влади та змінює ситуацію в України на кращу сторону. Цей підрозділ все робить для запобігання викраденню державних коштів, або правомірного їх використання та унеможливлює діяльність злочинних груп в органах державної влади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1) Закон України «Про запобігання та протидію корупції» від 14.10.2014 року №1700 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/conv#n311

2) Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.02.1992 року № 2135 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text

3) Наказ Національної поліції України від 23.10.2019 року №1077 «Про затвердження Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України» URL: http://tranzit.ltd.ua/nakaz/files/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7%20%D0%9D%D0%9F%201077%20-%2023102019%20%D0%BF%D0% BE%0%BB%D0%BE%D0%B6%D0% B5% D0% BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%94%D0%A1%D0%A0.pdf.

Мартинюк Нікіта Ростиславович
курсант 3-го курсу ФПФОДР НПУ
рядовий поліції
Науковий керівник: ***Марієнко Антон Олександрович***
викладач кафедри кримінального права та кримінології
доцент, кандидат юридичних наук
майор поліції

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЗЛОЧИННОСТІ: НОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

У сучасному світі, що переживає епоху глобалізації, злочинність набуває нових форм і масштабів, створюючи серйозні виклики для національної безпеки. Традиційні кримінальні структури еволюціонують, адаптуючи свої методи до нових реалій, що постають унаслідок інтеграції світових ринків, технологічних інновацій і транснаціональних зв'язків. Злочинні мережі тепер не мають кордонів: вони швидко пересуваються, використовують сучасні технології для координації дій і ускладнюють роботу правоохоронних органів.

У цьому контексті важливо вивчити, як глобалізація змінює природу злочинності та як ці зміни впливають на національну безпеку держав. Від організованої злочинності до кіберзлочинів, від тероризму до контрабанди, злочинні елементи використовують нові можливості для реалізації своїх намірів, що ставить перед державами завдання розробки ефективних стратегій реагування.

Також, хочеться зазначити думку науковця Р. Сербиним, який відзначив, що на перше місце серед глобалізаційних процесів виступає принцип спаввіснування держав, їх організацій, громад та громадян, а також регулювання усіх суспільних відносин де необхідним є збереження державної (національної) ідентичності та долучення до світового досвіду. Внаслідок цього, в державі будуть відбуватися різні процеси, що мають за мету організацію життя за міжнародним досвідом. Ці процеси є як позитивними так і негативними процесами глобалізації у світі. З позитивної сторони міжнародний досвід допоможе побороти проблеми не тільки в середині країни, а й на міжнародній арені, а з негативної - кожні зміни серед сталих норм, що були встановлені та існували на протязі певного довгого періоду, підвищує можливість виникнення певних умов для підвищення злочинного впливу у певному регіоні та вплив на національну безпеку в цілому [3].

Глобалізація — це складний процес, який охоплює різні аспекти життя суспільства: економічний, політичний, культурний та соціальний. Вона передбачає інтеграцію світових економік, зростання міжнародної торгівлі, взаємозалежність національних держав, а також поширення культурних цінностей та інформаційних технологій.

Глобалізація серед багатьох науковців пов'язується із розширенням ринків збуту та економічних відносин серед держав світу, що спонукає суспільство до розвитку торгівлі та інших сфер життєдіяльності у цьому міжнародному напрямку. Але, з цим розвитком йде розвиток

транснаціональної організованої злочинності, яка створює нову небезпеку для суспільного розвитку багатьох держав світу та пов'язана з глобалізаційними процесами у різних напрямках розвитку, що робить цю злочинність найнебезпечнішою серед усіх. У світі є досить поширена загальнокримінальна транснаціональна злочинність, до неї відносять: торгівлю людьми; торгівлю або обіг речей, матеріалів, речовин, що заборонені у обігу (торгівля зброєю, наркотичними засобами, прекурсорами тощо); контрабанда та інші. Також, до небезпечних проявів транснаціональної злочинності відносять економічну злочинність, до якої входить: відмивання або легалізація доходів, отриманих внаслідок протиправної діяльності, кіберзлочини (хакери) та корупція, яка є найнебезпечнішим проявом серед усіх цих правопорушень [1, 4].

Закон України "Про Національну безпеку України" закріпив деякі стратегії розвитку національної безпеки України, повноваження державних та правоохоронних органів для протидії небезпеці національним інтересам, а також закріпив принципи та правила взаємодії між собою у цій сфері. Прийняття цього Закону дозволило розібратися як боротися з проявами небезпеки для національних інтересів нашої держави. В умовах повномасштабного вторгнення національна безпека постала у небезпечне становище, її падіння спричинить тяжкі наслідки для усього населення країни, тому не тільки ЗСУ охороняють національну безпеку від різних проявів зовнішньої та внутрішньої небезпеки. Це завдання належить й органам та підрозділам, що мають повноваження боротися за нашу державу у різних напрямках. Національна поліція України, зокрема, протидіє злочинності, що дає змогу призупинити глобалізацію та розвиток будь-яких проявів злочинності в Україні [1, 2].

Отже, глобалізація злочинності виявилася потужним чинником, що суттєво трансформує ландшафт національної безпеки. Транснаціональні злочинні мережі, які активно використовують сучасні технології та глобальні комунікаційні платформи, представляють нові виклики для держав. Організована злочинність, кіберзлочинність і тероризм стали більш адаптивними і складними, що ускладнює їх виявлення та ліквідацію. Для успішного протидії цим викликам держави повинні вжити комплексних заходів, включаючи міжнародну співпрацю, вдосконалення правозахисних механізмів та інтеграцію інноваційних технологій у систему безпеки. Лише спільними зусиллями можна ефективно реагувати на загрози, що виникають у результаті глобалізації, і забезпечити стабільність та безпеку в умовах швидко змінюваного світу. Таким чином, важливо розробити адаптивні стратегії, які враховуватимуть специфіку сучасної злочинності та її вплив на національні інтереси.

ДЖЕРЕЛА ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Декларація тисячоліття Організації Об'єднаних Націй, прийнята 8 вересня 2000 року Генеральної Асамблеї ООН (Резолюція № A/RES/52/2). URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU00044.html
2. Закон України "Про національну безпеку України" **2469** від 21.06.2018 року з редакцією від 09.08.2024 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19/conv#Text
3. Ужгородський національний університет "Вплив глобалізації на небезпеку національної держави: правові та кримінологічні аспекти", кандидат юридичних наук Лемак О. В., с. 585-595. Ужгород. 2024. URL: https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.02.99
4. Харківський національний університет внутрішніх справ України "Глобалізація злочинності" Орлов Ю. В. с. 1-3. Харків. URL: https://univd.edu.ua/science-issue/issue/1987

Мірошниченко А.О.
курсант 3 курсу ФПФОДР НПУ
*Науковий керівник:**Войтюк М.В.***
викладач кафедри теорії та історії держави та права

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Воєнний стан — це особливий режим, який запроваджується в Україні або на її окремих територіях у випадку збройної агресії або загрози нападу, що ставить під загрозу незалежність і територіальну цілісність держави. Він надає державним органам, військовим адміністраціям і місцевій владі додаткові повноваження для захисту країни і забезпечення безпеки [1, ст.1].

Права і свободи людини є основним досягненням людства та важливим чинником у формуванні кожної особистості, оскільки дозволяють задовольняти потреби й реалізовувати свій потенціал у різних сферах життя. Рівень їхнього забезпечення показує, наскільки розвиненим і демократичним є суспільство. Особливу роль у системі прав і свобод відіграють конституційні права, які разом з обов'язками закріплені в основному законі кожної держави [3, с.381].

Права людини під час війни залишаються основною цінністю сучасного суспільства. Вони повинні бути захищені і гарантовані як на рівні Конституції, так і через закони. В умовах збройної агресії та повномасштабного вторгнення захист прав людини набуває особливого значення. Це пов'язано з конституційним принципом, що визнає людину, її життя, здоров'я, гідність і безпеку найвищою соціальною цінністю [2, ст.3]. Під час війни захист прав людини є не лише ознакою демократії, а й свідченням визнання людини національним пріоритетом.

У зв'язку з введенням воєнного стану в Україні можуть тимчасово обмежуватися деякі конституційні права і свободи громадян, зазначені в статтях 30-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України. Також можуть бути введені тимчасові обмеження для юридичних осіб, якщо це необхідно для реалізації заходів, передбачених законодавством про воєнний стан. Це відображає особливості правового режиму воєнного стану, встановлені відповідним указом Президента України [4].

Згідно з частиною другою статті 64 Конституції України, в умовах воєнного або надзвичайного стану не можуть бути обмежені такі права: рівність перед законом, заборона позбавлення громадянства, право на життя, гідність, свободу і особисту недоторканність, право на звернення до органів влади, право на житло, рівні права у шлюбі та сім'ї, судовий захист, відшкодування збитків, знання своїх прав, незворотність дії законів у часі, правова допомога, право не виконувати злочинні накази, захист від подвійної відповідальності, презумпція невинуватості, а також право не давати свідчення проти себе чи близьких [2, ст.64]. Закріплення переліку прав, які не можуть бути обмежені навіть під час воєнного стану, є важливою конституційною гарантією прав

людини та громадянина. Це ключовий аспект для захисту основних прав і свобод у будь-який час. Повага до прав людини є основою державного авторитету як на національному, так і на міжнародному рівні. Побудова демократичної держави полягає не лише в проголошенні прав, але й у їхньому реальному забезпеченні в будь-яких умовах.

Забезпечення прав і свобод людини в умовах воєнного стану є критично важливим завданням, яке вимагає балансування між національною безпекою та дотриманням основоположних прав. Незважаючи на необхідність тимчасових обмежень, вони повинні бути пропорційними, прозорими та підзвітними. Влада зобов'язана захищати права вразливих груп і забезпечити доступ до правосуддя. Дотримання міжнародних стандартів прав людини є ключовим для підтримання гідності та безпеки всіх громадян, навіть в умовах надзвичайних ситуацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII : станом на 27 лип. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text (дата звернення: 18.10.2024).
2. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text (дата звернення: 12.10.2024).
3. Проць І. М. Окремі організаційно-правові механізми обмеження основних прав і свобод людини і громадянина за законодавством України. Порівняльно-аналітичне право. 2020. № 1. С. 381-384.
4. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 : станом на 8 серп. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text (дата звернення: 18.10.2024).

Валерія МІРОШНІЧЕНКО
Вікторія ПЕТРОВА
курсантки 4-го курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України
Науковий керівник: ***Юлія ШЕНДРИК***
старший викладач кафедри кримінального процесу

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРОВАДЖЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Негласні слідчі (розшукові) дії під час воєнного стану мають особливі умови проведення, оскільки в цей період у державі діють спеціальні правові режими. НСРД — це дії, які проводять правоохоронні органи для збору доказів без відома осіб, проти яких ведеться розслідування. Під час воєнного стану процедура їх проведення змінюється і потребує спрощення та адаптації до нових викликів, пов'язаних із загрозою державній безпеці[1, с. 20].

По-перше, воєнний стан дає можливість органам влади тимчасово обмежувати права громадян, зокрема право на недоторканність приватного життя. Це дає правоохоронцям більше можливостей для проведення негласних дій без згоди осіб або рішення суду, якщо ситуація вимагає термінових заходів. Під час війни стає життєво необхідним виявляти та запобігати злочинам, які можуть бути загрозою для безпеки держави, зокрема диверсіям, терористичним актам, шпигунству.

Далі, НСРД, такі як перехоплення комунікацій, спостереження за особами та транспортними засобами, стають ще важливішими. Це дозволяє оперативно реагувати на підозрілі дії та запобігати злочинам. Під час війни правоохоронні органи повинні швидко виявляти осіб, які можуть співпрацювати з ворогом або готувати протиправні дії. Спрощена процедура отримання дозволу на проведення таких дій дозволяє правоохоронцям працювати більш ефективно.

Проте важливо, щоб навіть під час воєнного стану всі негласні слідчі дії проводилися відповідно до закону, з чітким контролем їх законності. Незважаючи на необхідність швидких дій, держава повинна забезпечити, щоб права громадян були дотримані, а будь-яке зловживання владою уникалося [2, с. 44].

Негласні слідчі (розшукові) дії в умовах воєнного стану стають надзвичайно важливим елементом забезпечення державної безпеки. Ці дії охоплюють різні заходи, спрямовані на приховане отримання інформації, яка може допомогти в розслідуванні злочинів, особливо тих, що становлять загрозу для національної безпеки, таких як шпигунство, тероризм, диверсії та інші подібні правопорушення[3, с. 55].

Під час воєнного стану, коли держава знаходиться у надзвичайних обставинах, НСРД набувають особливого значення. Закон "Про правовий режим воєнного стану" дозволяє правоохоронним органам діяти більш рішуче, зокрема тимчасово обмежувати певні права громадян, включно з правом на конфіденційність приватного життя, що значно

спрощує проведення таких дій. У нормальних умовах негласні заходи вимагають суворого контролю та отримання дозволів від суду, проте під час воєнного стану можуть бути встановлені спрощені процедури, що дозволяють правоохоронним органам діяти швидше та ефективніше.

Ключовими негласними діями, які використовуються під час воєнного стану, є перехоплення телефонних розмов, електронного листування, моніторинг інтернет-активності, спостереження за підозрілими особами та їх пересуваннями, встановлення прихованих пристроїв для прослуховування тощо. Такі заходи дають можливість правоохоронцям відслідковувати та нейтралізовувати злочинну діяльність на ранніх етапах її підготовки.

Однак варто зазначити, що негласні слідчі дії під час воєнного стану повинні проводитися з дотриманням базових прав людини. Незважаючи на спрощення процедур та прискорення процесів, держава має забезпечити ефективний контроль за діями правоохоронних органів, щоб уникнути зловживань владою. Важливо, щоб громадяни відчували захищеність від неправомірних дій з боку державних органів, навіть в умовах надзвичайної ситуації [4, с. 653].

Незважаючи на зміни, які вже були внесені до КПК України після початку повномасштабного вторгнення, виклики та проблеми все ще існують і вимагають системного підходу та постійного вдосконалення. Важливо забезпечити не тільки дотримання прав людини, а й ефективне розслідування кримінальних правопорушень, збереження доказів та забезпечення належної якості проведення слідчих (розшукових) дій. Для цього необхідно залучати досвід і практику міжнародних організацій, покращувати кваліфікацію працівників правоохоронних органів та судової влади, а також вдосконалювати законодавство, що регулює діяльність в цій сфері [5, С.656].

Таким чином, проведення негласних слідчих дій під час воєнного стану є необхідним інструментом для забезпечення безпеки країни. Однак це має здійснюватися з дотриманням законності та прав людини, щоб уникнути можливих зловживань з боку правоохоронних органів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Огурченко В. Г. Проблемні питання провадження негласних слідчих (розшукових) дій. оперативно-розшукове забезпечення. Актуальні проблеми досудового розслідування та протидії злочинності в сучасних умовах 2023. С. 14-20.

2. Лоскутов Т. О. Загальні питання правового регулювання особливого порядку кримінального провадження, обумовленого правовим режимом воєнного стану. Українська поліцеїстика: теорія, законодавство, практика 3.1 2022. С. 40-48.

3. Тітова, А. С., Бакай В. Г., Копилов Е. В. Щодо актуальності питань проведення негласних слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану. Голопристанський міськрайонний центр зайнятості, JURISPRUDENCE / «COLLOQUIUM-JOUDNAL» 2023. С. 52-57

4. Бабенко, В. В. Поняття реалізації стороною обвинувачення своїх повноважень під час досудового провадження в умовах воєнного стану. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (ДДУВС, 15.03.2024). Частина І 2024. С. 653-654

5. Шендрик Ю.В. Дотримання прав людини у кримінальному провадженні під час воєнного стану. Юридичний науковий електронний журнал: Електронне наукове фахове видання 2024 р. № 4. с. 655-658. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2024/158.pdf.

Мотуз Анна Володимирівна
курсантка другого курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Корогод Світлана Володимирівна***
старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ВИЗНАЧЕННЯ ВИДІВ МНОЖИННОСТІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У ВИМІРІ ПРИНЦИПУ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА

У кримінальному праві України класифікація кримінальних правопорушень базується на критерії ступеня тяжкості, що відображає рівень їх суспільної небезпечності. Відповідно до частини 1 статті 12 Кримінального кодексу України [1] (далі – КК України), кримінальні правопорушення поділяються на два основні види: злочини та кримінальні проступки [1].

У більшості кримінально-правових інститутів законодавець використовує узагальнену дефініцію терміна "кримінальне правопорушення" для позначення певного суспільно небезпечного діяння (дії або бездіяльності), яке має ознаки конкретного складу кримінального правопорушення, передбаченого у відповідній статті (або частині статті) КК України. Однак у деяких нормах КК України законодавець також визначає юридичну категорію "злочин", чітко розмежовуючи злочин та кримінальний проступок як різні види кримінальних правопорушень, що зазначені у частині 1 статті 12 КК України.

Однією зі сфер, у якій законодавець проводить розмежування кримінальних правопорушень, є призначення покарання. Так, положення пункту 1 частини 1 статті 67 КК України встановлюють дефініції повторності злочинів та рецидиву злочинів. З цих понять видно, що в даній нормі права законодавець чітко і однозначно використовує кримінально-правовий термін "злочин", визначаючи різні види його множинності: 1) повторність злочинів; 2) рецидив злочинів [1].

Отже, у межах зазначеної кримінально-правової норми законодавець, використовуючи категорії "повторність злочинів" та "рецидив злочинів", розмежовує з одного боку повторність злочинів і рецидив злочинів, а з іншого – повторність кримінальних проступків і рецидив кримінальних проступків. Це дозволяє зробити висновок про те, що законодавець розрізняє юридичні терміни "кримінальний проступок" і "злочин" саме у контексті обставин, які обтяжують покарання (статті 67 КК України). З цього випливає, що лише повторність злочинів і рецидив злочинів вважаються обставинами, що обтяжують покарання. У свою чергу, повторність кримінальних проступків і рецидив кримінальних проступків не можуть вважатися обставинами, що обтяжують покарання, відповідно до норм пункту 1 частини 1 статті 67 КК України [2. с, 872].

Такий висновок випливає з приписів статті 34 КК України, яка регулює загальні положення щодо рецидиву кримінальних правопорушень. Зокрема, відповідно до цієї статті, рецидивом визнається вчинення нового умисного кримінального правопорушення особою, яка має судимість за умисне кримінальне правопорушення. Оскільки злочин є одним із видів кримінальних правопорушень, можна стверджувати, що умисний злочин є різновидом умисних кримінальних правопорушень. На підставі такого формально-логічного тлумачення норм пункту 1 частини 1 статті 67 КК України можна виділити три види повторності кримінальних правопорушень: 1) повторність злочинів; 2) повторність злочинів і кримінальних проступків; 3) повторність кримінальних проступків [1]. У цьому контексті повторність злочинів вважається найбільш суспільно небезпечним видом повторності кримінальних правопорушень, тоді як повторність кримінальних проступків є найменш суспільно небезпечним.

Аналогічно, щодо рецидиву кримінальних правопорушень, виходячи з викладеного вище, можна зробити висновок на підставі формально-логічного тлумачення норм пункту 1 частини 1 статті 67 КК України про наявність трьох видів рецидиву кримінальних правопорушень: 1) рецидив злочинів; 2) рецидив злочинів і кримінальних проступків; 3) рецидив кримінальних проступків [1]. У цьому випадку рецидив злочинів є найбільш суспільно небезпечним видом рецидиву кримінальних правопорушень, тоді як рецидив кримінальних проступків є найменш суспільно небезпечним. Варто зазначити, що повторність і рецидив кримінальних правопорушень у вигляді повторності та рецидиву злочинів будуть враховуватися як обставини, що обтяжують покарання, згідно з нормами пункту 1 частини 1 статті 67 КК України.

На нашу думку, те, що в тексті пункту 1 частини 1 статті 67 КК України згадується лише про повторність злочинів і рецидив злочинів, а не про такий вид множинності, як сукупність кримінальних правопорушень, пояснюється тим, що сукупність кримінальних правопорушень є єдиним видом множинності, який має юридичну ознаку відсутності судимості у винної особи. Згідно з нормами частини 1 статті 33 КК України, суть сукупності кримінальних правопорушень полягає в тому, що особа вчиняє два або більше правопорушень, передбачених різними статтями або частинами однієї статті Особливої частини КК України, за жодне з яких не була засуджена. На відміну від цього, рецидив кримінальних правопорушень обов'язково передбачає наявність судимості у винуватої особи за вчинення умисного кримінального правопорушення. Повторність кримінальних правопорушень у деяких випадках також може мати ознаку наявності судимості за вчинення кримінального правопорушення (наприклад, необережного). Таким чином, слід зазначити, що положення статті 32 КК України, які регулюють кримінально-правовий інститут повторності, не містять жодних застережень щодо існування повторності кримінальних правопорушень у випадку, коли винна особа має судимість [3, с. 141].

Таким чином, повторність і рецидив кримінальних правопорушень тісно пов’язані з інститутом судимості в кримінальному праві, зокрема з механізмом погашення та зняття судимості щодо неповнолітніх. Однією з ключових задач виділення повторності та рецидиву злочинів як окремого різновиду множинності кримінальних правопорушень та самостійної обставини, що обтяжує покарання, є протидія злочинам, які є найбільш суспільно небезпечними діяннями, що вчиняються особами з незнятою або непогашеною судимістю. Ці особи вважаються найбільш небезпечними правопорушниками. При цьому, визначаючи юридичний факт наявності судимості у винуватої особи, слід також

враховувати, що відповідно до частини 3 статті 3 КК України, яка встановлює правило, згідно з яким кримінальна протиправність діяння, його караність та інші кримінально-правові наслідки визначаються лише цим Кодексом, судимість є одним із таких кримінально-правових наслідків для винуватої особи.

Таким чином, на юридичний факт, що виявляється у стані судимості особи, поширюються як приписи про чинність закону про кримінальну відповідальність у часі (стаття 4 КК України), які регулюють визначення кримінально-правових наслідків діянь згідно з законом, що діяв на момент вчинення цих діянь, так і положення про зворотну дію закону про кримінальну відповідальність у часі (стаття 5 КК України). Останні визначають можливість поліпшення становища особи або запобігання його погіршенню внаслідок змін у кримінальному законодавстві, таких як внесення змін, доповнень, скасування або втрата чинності закону про кримінальну відповідальність, а також інших видів трансформацій цього закону [1].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кримінальний кодекс України №2341-III від 05.04.2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text (Дата звернення: 21.10.2024р.)
2. Харечко В. А. Множинність кримінальних правопорушень: особливості регламентації в україні та окремих зарубіжних країнах. Сучасні напрями розвитку економіки, підприємництва, технологій та їх правового забезпечення, 2024, с. 872.
3. Ігнатов В. О; Чорна А. Г. Множинність кримінальних правопорушень: проблеми теорії та практики. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції: Актуальні проблеми кримінально-правового, кримінального процесуального та криміналістичного забезпечення протидії злочинності (м. Дніпро, 8 грудня 2023 р.). с. 140.

Науменко Даніїл Вікторович
курсант другого курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Олійник Юлія Володимирівна
викладач кафедри адміністративного права та процесу
Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ВПЛИВ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ НА ПРАВА ЖІНОК І ДІТЕЙ СЕРЕД ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Війна завжди приносить з собою страждання, руйнування та невизначеність. Особливо вразливими у цьому контексті є жінки та діти, які опиняються в ситуаціях, де їхні права та безпека стають під загрозою. Внутрішньо-переміщені особи (ВПО) – це люди, які, рятуючись від конфлікту, змушені залишити свої домівки, але залишаються в межах своєї країни. В умовах війни ці групи стикаються з численними викликами, які суттєво впливають на їхні права та життя.

Одним із найгостріших питань є фізична безпека. Воєнні конфлікти, як правило, супроводжуються насильством, і жінки, а також діти часто стають жертвами злочинів, включаючи сексуальне насильство. У часи війни, коли системи правопорядку і безпеки часто руйнуються, ризик насильства зростає. Для багатьох жінок і дітей, які пережили втрати, травми та жорстокість, ці події стають частиною повсякденності.

Психологічний вплив конфлікту не менш серйозний. Внутрішньо-переміщені особи часто переживають глибокі емоційні травми, депресію та стрес, які можуть призвести до тривалих проблем з психічним здоров'ям. Діти, які піддаються травмуючим досвідам, можуть зіткнутися з труднощами в адаптації, що вплине на їхній розвиток та навчання [1].

Економічні труднощі також значно ускладнюють життя жінок і дітей, які залишили свої домівки. Втрата роботи та засобів для існування ставить їх у ситуацію безвиході, змушуючи залежати від гуманітарної допомоги. Це особливо важко для жінок, які часто не мають доступу до економічних ресурсів та можливостей.

Доступ до освіти – ще одна критична проблема. Конфлікти призводять до закриття шкіл, і діти, особливо дівчата, можуть бути позбавлені можливості навчатися. Це створює довгострокові наслідки для їхнього майбутнього, обмежуючи можливості для розвитку та участі в суспільстві.

З правової точки зору, внутрішньо-переміщені жінки та діти стикаються з труднощами у захисті своїх прав. Вони часто не мають доступу до юридичних послуг, що ускладнює їхню здатність захищати свої інтереси та отримувати належну допомогу.

Міжнародні організації відіграють важливу роль у підтримці прав жінок і дітей у таких умовах. Вони можуть забезпечити гуманітарну допомогу, освітні програми та правову підтримку. Однак ресурси таких організацій часто обмежені, а попит на допомогу залишається високим.

Необхідність політики захисту прав жінок і дітей у контексті воєнних конфліктів є очевидною. Створення системи, яка забезпечує їхні права та безпеку, має стати

пріоритетом для державних органів і міжнародної спільноти. Це включає не лише надання гуманітарної допомоги, а й впровадження законодавчих ініціатив, які захищають їхні інтереси [2].

Війна в Україні, що почалася у 2014 році, а згодом загострилася у 2022 році, стала катастрофою не лише для держави, але й для мільйонів людей, особливо жінок і дітей. Конфлікт з Росією призвів до масових переміщень населення, змушуючи багатьох залишати свої домівки та шукати безпечні місця в межах країни. Як результат, мільйони людей стали внутрішньо-переміщеними особами (ВПО), і їхнє життя зазнало глибоких змін.

У військових конфліктах жінки та діти часто стикаються з підвищеним ризиком насильства. В Україні, особливо в зонах активних бойових дій, випадки сексуального насильства, домагань і насильства в родині стали частими. В умовах відсутності правопорядку жінки опиняються беззахисними перед агресією. Багато з них намагаються уникнути небезпеки, але це не завжди можливо.

Психологічний стрес, пов'язаний з війною, має довготривалі наслідки. Діти, які пережили військові дії, часто страждають від посттравматичного стресового розладу (ПТСР), тривожності та депресії. Ці переживання не лише впливають на їхній емоційний стан, але й на навчання та соціалізацію. Жінки також переживають серйозні емоційні травми, і багато з них потребують спеціалізованої психічної підтримки [3].

Економічні наслідки війни особливо важко відчуваються жінками, які часто є основними опікунами дітей. Втрата роботи і засобів до існування ставить їх у ситуацію безвиході. Вони змушені покладатися на гуманітарну допомогу, яка часто є недостатньою. Жінки, які раніше займалися бізнесом або працювали, тепер виявляються вразливими, без доступу до ресурсів.

Міжнародні організації, такі як ООН та Червоний Хрест, активно працюють в Україні, надаючи гуманітарну допомогу, освітні програми та правову підтримку. Однак їхні ресурси обмежені, і потреби населення залишаються високими. Важливо, щоб міжнародна спільнота продовжувала підтримувати український народ у ці важкі часи.

Отже, вплив війни на права жінок і дітей серед внутрішньо-переміщених осіб в Україні є багатогранним і глибоким. Необхідно визнати їхню вразливість і вжити заходів для їхнього захисту та підтримки. Створення системи, яка забезпечує їхні права та безпеку, має стати пріоритетом для держави і міжнародних організацій. Це включає не лише надання гуманітарної допомоги, але й розробку законодавчих ініціатив, які б захищали їхні інтереси і сприяли відновленню їхніх прав.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Е-дані. Внутрішньо переміщені особи. Державне підприємство «Інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України». URL: https://www.ioc.gov.ua/dashboardVpo. (дата звернення 24.10.2024)

2. Трубавіна І. М. Проблеми внутрішньо переміщених осіб в Україні як основа ведення випадку в соці-альній роботі з ними / Гібридна війна на Сході України в міждисциплінарному вимірі: витоки, реалії, пер-спективи реінтеграції : зб. наук. пр. / Держ. закл. "Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка; [за заг. ред. В. С. Курило, С. В. Савченко, О. Л. Караман]. Старобільськ: ДЗ «ЛНУ ім. Т. Шевченка», 2017. С. 320–342.URL: http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/1222. (дата звернення 24.10.2024)

3. Fawcett, J. T. (2019). Women in the cities of Asia: Migration and urban adaptation. Routledge, 2019.URL: https://www.routledge.com/Women-In-The-Cities-Of-Asia-Migration-And-Urban-Adaptation/Fawcett/p/book/9780367216474. (дата звернення 24.10.2024)

Нємцов Владислав Юрійович
курсант 3-го курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України,
Науковий керівник: ***Декусар Ганна Геннадіївна***
старший викладач кафедри мовної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

URGENT PROHIBITION ORDER AS A FORM OF COMBATING DOMESTIC VIOLENCE

Domestic violence is one of the most severe social problems in many countries, posing threats to the physical, emotional, and economic well-being of victims. To combat this issue, many countries have implemented legal protection tools, including the urgent prohibition order. This order is a critical measure that allows authorities to swiftly take action against perpetrators to protect victims from further acts of violence. An urgent prohibition order is a temporary measure that allows courts or police authorities to impose restrictions on the perpetrator immediately after domestic violence is identified. In many countries, including Ukraine, it is regulated by laws aimed at preventing domestic violence. [1]For example, in Ukraine, this is governed by the Law of Ukraine "On Prevention and Combating Domestic Violence," which includes provisions for temporarily removing the perpetrator from the home, prohibiting contact with the victim, and other restrictions. The main goal of these measures is to prevent further violence that could result in severe consequences.[2]

In practice, the urgent prohibition order allows domestic violence victims to receive immediate protection. It is applied in cases where there is a real threat to the life or health of the victim. In European Union countries, this mechanism is part of a comprehensive support system for victims, including temporary housing, psychological support, and legal assistance. In Ukraine, the procedure for issuing an urgent prohibition order has been significantly simplified with the adoption of relevant legislation in 2018.[4] The police have the authority to issue such an order without a court decision in cases of domestic violence threats. However, this measure is temporary and requires further judicial confirmation. The primary advantage of the urgent prohibition order is its swift implementation, which reduces the risk of further violence. The victim receives immediate protection, which is particularly crucial in cases of physical danger to life or health. This mechanism also enhances the efficiency of law enforcement, as police officers can act without delay. However, there are also disadvantages. The main issue is the temporary nature of the order, often requiring further judicial review to extend its effect. Additionally, there are cases where the provision is abused by victims using it as a tool in conflicts without actual violence.[3]

The urgent prohibition order is a powerful and immediate response to domestic violence, offering a critical means of protecting victims by quickly removing perpetrators from their environment. This tool plays an important role in reducing further violence, providing immediate

relief in potentially life-threatening situations, and ensuring the safety of those at risk. Its key strength lies in its rapid enforcement, allowing authorities to intervene without the need for lengthy legal proceedings. However, the temporary nature of the urgent prohibition order means that it is not a long-term solution and requires further legal action to extend its protections. This limitation can pose challenges, particularly when judicial proceedings are delayed or hindered by systemic inefficiencies. Additionally, while the order offers crucial immediate protection, its effectiveness also depends on broader support systems, such as shelters, counseling services, and legal aid, to ensure that victims receive comprehensive assistance beyond the initial order. Moreover, the potential for misuse of the urgent prohibition order, where individuals may falsely claim domestic violence to gain an advantage in personal disputes, highlights the need for careful assessment and judicial oversight. To strengthen the system, it is essential to strike a balance between immediate protection and thorough investigation to avoid any unjust application. In conclusion, while the urgent prohibition order is an invaluable tool for combating domestic violence, its full effectiveness relies on a well-coordinated legal framework and support services. Continued efforts to improve the implementation of these orders, combined with wider societal and institutional reforms, will contribute to a more effective and enduring strategy against domestic violence. Policymakers and law enforcement must work together to ensure that the system not only responds rapidly but also provides sustained protection and justice for victims.

SOURCES

1. Law of Ukraine "On Prevention and Combating Domestic Violence." Kyiv, 2018. 32 pages.
2. Holovko V. V. Protection of Victims' Rights in Domestic Violence: Legal Aspects. Kharkiv, 2019. 128 pages.
3. Savchenko T. O. Legal Mechanisms of Protection from Domestic Violence. Odesa, 2020. 96 pages.
4. Vasylenko Yu. A. Urgent Prohibition Order: Practice of Application. Kyiv, 2021. 54 pages.

Нємцов Владислав
курсант 3 курсу навчальної групи ДР-245
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Войтюк Марина Петрівна
викладач кафедри теорії та історії держави та права,
конституційного права та прав людини

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ

Міжнародний захист прав людини є однією з основоположних цілей сучасного міжнародного права. Його розвиток у XX столітті був зумовлений такими ключовими подіями, як заснування ООН, прийняття Загальної декларації прав людини 1948 року, створення Європейського суду з прав людини та інших інституцій, що охороняють права людини. Існує кілька основних механізмів міжнародного захисту прав людини: договірні органи ООН, регіональні суди з прав людини, комісії та спеціальні процедури ООН.

Міжнародний захист прав людини ґрунтується на кількох основних міжнародних договорах, які забезпечують стандарти прав людини та механізми контролю за їхнім дотриманням. Найважливішими з них є Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права та Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. ООН, за підтримки своїх спеціалізованих агенцій, активно сприяє розвитку та захисту прав людини в усьому світі, використовуючи як глобальні, так і регіональні механізми. Регіональні механізми доповнюють глобальні, зокрема Європейська, Американська, Африканська та Арабська системи захисту прав людини. Наприклад, Європейська система захисту прав людини зосереджена на Європейському суді з прав людини, який здійснює контроль за дотриманням Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. У Сполучених Штатах діє Міжамериканська комісія з прав людини та Міжамериканський суд з прав людини, що забезпечують захист прав людини в межах регіону. Міжнародні механізми захисту прав людини, попри їхню важливість, мають низку обмежень. Однією з головних проблем є суверенітет держав, що часто обмежує ефективність зовнішнього втручання. Також існує потреба в більшій об’єктивності та неупередженості у діяльності міжнародних організацій. Незважаючи на ці виклики, роль міжнародного захисту прав людини залишається ключовою в умовах глобалізації та зростаючого значення міжнародного права.

Міжнародний захист прав людини є ключовим елементом глобальної системи безпеки, що сприяє стабільності, справедливості та дотриманню базових прав кожної людини. На основі міжнародних угод, таких як Загальна декларація прав людини, сучасна система охорони прав людини досягла значних успіхів у визнанні та захисті базових прав, включно з правом на життя, свободу, свободу слова, захист від тортур

тощо. Проте, незважаючи на досягнення, міжнародний захист стикається з багатьма викликами, зокрема з браком юридичної обов'язковості, труднощами в реалізації рішень судів і залежністю від згоди суверенних держав на втручання. Регіональні механізми, такі як Європейська та Міжамериканська системи, показують приклади успішної роботи наддержавних органів, що мають можливість впливати на національні системи правосуддя і тим самим посилюють глобальний механізм захисту прав людини. Водночас такі механізми підкреслюють важливість адаптації міжнародного права до специфічних регіональних і культурних контекстів. Сучасні тенденції розвитку міжнародного захисту прав людини вказують на необхідність реформування міжнародних структур, підвищення прозорості їх роботи та зміцнення обов'язковості їх рішень. Для цього потрібні активна участь держав, зацікавлених у збереженні миру та стабільності, а також посилення ролі міжнародних організацій, які виступають медіаторами у вирішенні конфліктів. У світі, де права людини часто порушуються під впливом збройних конфліктів, політичних режимів та економічної нерівності, міжнародна система захисту прав людини має ще більше наближатися до людини, ставати доступнішою та ефективнішою у забезпеченні справедливості.

Таким чином, розвиток та вдосконалення міжнародної системи захисту прав людини вимагає не лише інституційних реформ, а й глобального усвідомлення важливості прав людини як базового критерію цивілізаційного розвитку. Це завдання залишається пріоритетом для майбутніх поколінь, адже лише шляхом спільної роботи можна забезпечити надійний захист і дотримання прав кожного, незалежно від його національної, релігійної чи культурної приналежності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бойко І. А. Міжнародне право в сучасному світі. Київ, 2019. 400 с.
2. Петренко О. М. Захист прав людини: міжнародний аспект. Харків, 2021. 280 с.
3. Юсупов В. І. Регіональні механізми захисту прав людини. Львів, 2022. 320 с.
4. Колосова Н. Г. Міжнародне право: основні тенденції розвитку. Одеса, 2020. 350 с.

Омельчук Іван Сергійович
Курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Декусар Ганна Геннадіївна***
старший викладач кафедри мовної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ROLE OF THE COMMUNITY IN ADDRESSING DOMESTIC VIOLENCE

The fight against domestic violence goes beyond the mere criminalization of actions by individuals violating the law. This field encompasses interventions in the personal lives of both adults and minors belonging to families, households, or having other common connections. It includes not only sexual relationships but also customs, religious beliefs, faith, traditions, and more, which cannot justify any form of domestic violence.

The fact that manifestations and consequences of domestic violence are part of private home life does not exempt them from the state's responsibility. Victims of domestic violence should receive the same protection and assistance as other victims of offenses [1, p. 5]. State policy in this area aims to ensure a comprehensive integrated approach to overcoming domestic violence, providing comprehensive assistance to victims, and establishing a non-violent nature of private relationships.

The effectiveness of this activity, primarily the responsibility of state bodies, depends on the quality of responding to instances of domestic violence, providing assistance and protection to victims, conducting adequate investigations of violent acts, holding perpetrators accountable, and changing their behavior. This, in turn, depends on the level of legal regulation of these issues and the availability of necessary organizational and legal measures [2, p. 17].

According to the "Prevention and Counteraction to Domestic Violence" Law, prevention and counteraction to domestic violence are based on the interaction of state bodies with community associations, non-governmental organizations, mass media, etc. Civil institutions and civil society play a crucial role in preventing and countering violence, providing services to victims, and conducting informational campaigns for change. However, this activity is limited by insufficient and inconsistent funding [2, p. 39].

Financial costs of the consequences of domestic violence are significant for countries' budgets, but funding is often provided by external sources, as many innovative projects are financed by international institutions or non-governmental organizations. In this context, it is important for communities and society to take responsibility for funding and overseeing the effective use of funds for preventive, protective, and restorative measures.

One of the forms of community involvement in preventing and countering domestic violence is public control. This tool is considered a means of public assessment of the performance of authorities and other controlled objects in fulfilling their social tasks. Public control is carried out by organized and unorganized communities and focuses on fulfilling social tasks related to

protecting and implementing citizens' rights and freedoms, satisfying and harmonizing social needs and interests [3, p. 18].

Part 2 of Article 34 of the "Prevention and Counteraction to Domestic Violence" Law specifies that the results of public control are reported to the specially authorized bodies in the field of preventing and countering domestic violence. These reports are considered by them when determining priorities and main directions of state policy in this area and when developing relevant regional programs [3, p. 23].

Moreover, it should be noted that the "National Security of Ukraine" Law considers not only civil organizations but also the media as subjects of public control. This law places responsibility on them for informing society about the state of protection of Ukraine's national interests, especially in the context of national security and defense [4, p. 28].

The aforementioned Istanbul Convention also emphasizes the importance of the role of the media in countering domestic violence. In particular, Article 17 of the Convention calls on states to encourage the participation of the information and communication technology sector and the media in developing and implementing policies, as well as in defining guiding principles and standards of self-regulation to prevent violence against women and enhance respect for their dignity [4, p. 58].

In conclusion, this study has revealed that public control over compliance with legislation in the field of preventing and countering domestic violence serves as a form of organized and primarily indirect influence of citizens. Public control is recognized as one of the means of ensuring the effectiveness of state policy in preventing and countering domestic violence. This form of control is also an important component of initiating further reforms and implementing innovative projects and programs in the field of countering domestic violence in Ukraine.

REFERENCES

1. Prevention and Counteraction to Domestic Violence: Law of Ukraine dated December 7, 2017, №. 2229-VIII. Last updated: January 1, 2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#n67
2. Veselov M. Yu., The Role of the Community in Preventing and Countering Cruel Treatment of Children. Analytical-Comparative Jurisprudence. 2023. P. 317-322.
3. Levchenko K.B., Shved O.V. Ukrainian Non-Governmental Organizations in the System of Prevention and Counteraction to Domestic Violence. Law and Security. 2020. No. 1(76). P. 74–82. DOI: https://doi.org/10.32631/pb.2020.1.10.
4. Ustymenko T.A. Violence-Free Community. 2022. P. 58.

Павленко Микита Андрійович
курсант другого курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Логінова Марина Вікторівна
викладач кафедри цивільно-правових дисциплін

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЗАГРОЗА КОНЦЕПЦІЇ ЕКОЦИДУ В МІЖНАРОДНОМУ ЕКОЛОГІЧНОМУ ПРАВІ

Однією з основних проблем, з якими сьогодні стикається людство, поряд із забезпеченням миру та боротьбою з голодом, є питання екологічної безпеки та збереження біорізноманіття. Ці проблеми зумовлені інтенсивним забрудненням і погіршенням стану довкілля, спричиненим різними господарсько-економічними та військово-політичними факторами, а також, передусім, умисними діями. Одним із найсерйозніших правопорушень у цій сфері є екоцид, який можна вважати злочином проти безпеки людства і навколишнього середовища.

Актуальність цієї теми зумовлена значним порушенням екологічної безпеки як на міжнародному, так і на національних рівнях, а також діяльністю деяких держав і зростанням кількості злочинів проти людства та довкілля. В Україні, наприклад, внаслідок військових дій Російської Федерації (з лютого до червня 2024 року) зафіксовано понад 300 випадків екоциду. До них належать зруйновані снарядами та бомбами поля, знищені пожежами ліси, забруднення повітря через пожежі на нафтобазах, а також забруднення Чорного та Азовського морів. Війна залишає свій слід не тільки на людях і містах, але й на довкіллі. Міжнародна співпраця держав та організацій зосереджена на забезпеченні комплексного розвитку й захисту навколишнього середовища, а також на криміналізації екоциду на міжнародному рівні. Важливим є прийняття єдиного міжнародного нормативного акту, який би регулював захист людства від екологічних катастроф, викликаних як антропогенними, так і природними чинниками [2].

Екоцид (від грец. "oikos" – дім, середовище і лат. "caedere" – убивати, буквально означає "знищення") – це знищення життєвого середовища народу шляхом застосування дефоліантів, гербіцидів, руйнування дамб та інших споруд, знищення флори і фауни. Це вважається міжнародним злочином [3].

Згідно зі ст. 16 Конституції України, держава зобов’язана забезпечувати екологічну безпеку та підтримувати екологічну рівновагу на своїй території [1]. Кримінальна відповідальність за найнебезпечніші діяння у сфері охорони довкілля встановлена Кримінальним кодексом України (КК України). У ньому екологічними злочинами вважаються суспільно небезпечні дії, передбачені кримінальним законодавством, які посягають на природне середовище або окремі його елементи, такі як повітря, земля, надра, води тощо.

Особливо тяжкою формою екоциду є воєнний екоцид – порушення екосистем середовища проживання людини в результаті бойових дій, які мають військову і політичну мету. Станом на 2024 рік 31% території країни під ризиком екологічного знищення через російське вторгнення, а понад 20 тисяч км² українських земель майже повністю знищені війною. Такі дані оприлюднені у звітах Київської школи економіки та Zoї Environment Network. Там же йдеться про те, що на розмінування країни знадобиться кілька десятків, а то й сотні років. Ці цифри жахають масштабами руйнувань і якими будуть наслідки для українців після закінчення війни. На жаль, активні бойові дії продовжуються, і кожного дня екологія країни потерпає все більше: забруднення атмосферного повітря через обстріли промислових об'єктів, лісові пожежі та вибухи боєприпасів; забруднення ґрунту хімічними речовинами та важкими металами; забруднення водних ресурсів стічними водами, нафтою та іншими шкідливими речовинами; знищення екосистем та втрата біорізноманіття; знищення природних заповідників та об'єктів природно-заповідного фонду. Загалом росія вчинила близько 2500 випадків екологічних злочинів проти України, не враховуючи ті випадки які залишились поза увагою або просто невідомі [4].

Отже, на основі викладеного можна зробити висновок, що збільшення кількості злочинів, спрямованих проти довкілля, може призвести до серйозних негативних наслідків і становити загрозу для біологічної основи життя на планеті. Для ефективної боротьби з екоцидом на міжнародному рівні необхідно впровадити правову регламентацію, яка б відповідала рівню суспільної небезпеки таких протиправних дій та враховувала причини й умови їх вчинення, а також тяжкість наслідків. Міжнародне співробітництво у боротьбі з екоцидом відіграє ключову роль у збереженні міжнародного миру й безпеки, а отже, і в захисті людства. Визнання екоциду на міжнародному рівні є важливим кроком до його криміналізації, що дасть можливість не лише закріпити його як формальну статтю, але й застосовувати у реальних кримінальних справах, не маскуючи його під менш серйозні злочини. Закріплення екоциду як злочину проти миру і безпеки людства на міжнародному рівні дозволить впливати на дії держав, чиї рішення можуть завдати серйозної шкоди довкіллю, та кваліфікувати їх як міжнародні злочини. Криміналізація екоциду також допоможе усунути прогалини в екологічному законодавстві та сприятиме захисту й розвитку природного середовища. Таким чином, екоцид повинен бути закріплений у міжнародних нормативних актах із впровадженням єдиного та ефективного механізму боротьби з цим злочином.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Конституція України: прийнята на п’ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Проблеми врегулювання складу злочину про екоцид: вітчизняне та зарубіжне законодавство. URL: http://lib-net.com/ content/9455_-Problemi_vregyluvannya_sklady_ zlochiny_pro_ekocid_vitchiznyane_ta_zarybijne_zakonodavstvo.htm (дата звернення: 15.10.2024)
3. Екоцид. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki (дата звернення : 15.10.2024)
4. Природа в небезпеці: воєнні злочини та екоцид внаслідок російської агресії. (n.d.). *Firtka.if.ua*. Retrieved October 15, 2024, from URL: https://firtka.if.ua/blog/view/priroda-v-nebezpetsi-voienni-zlochini-ta-ekotsid-vnaslidok-rosiiskoyi-agresiyi (дата звернення: 15.10.2024)

ПАВЛЕНКО Микита Андрійович
курсант 2 курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України
ОЛІЙНИК Юлія Володимирівна
викладач кафедри адміністративного права і процесу
Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ

У контексті охорони здоров’я термін "карантин" традиційно використовується для визначення ізоляції інфікованих або потенційно інфікованих осіб з метою запобігання поширенню інфекційних захворювань. Пандемія COVID-19 спричинила глобальне застосування карантинних заходів, які, за своєю сутністю, є обмеженням конституційних прав і свобод громадян. Такі заходи, як правило, включають в себе: обмеження свободи пересування (закриття кордонів, обов'язкова самоізоляція), обмеження права на зібрання (заборона масових заходів) та інші. Законодавство більшості країн передбачає адміністративну або кримінальну відповідальність за порушення встановлених карантинних обмежень. Санкції можуть варіюватися від штрафів до позбавлення волі.

У зв'язку зі складною епідеміологічною ситуацією, спричиненою поширенням COVID-19, держава була змушена ввести карантинні обмеження з 12 березня 2020 року [1, с. 52]. Незважаючи на чіткі законодавчі обмеження, частина громадян їх ігнорувала, що спричинило необхідність посилення контролю та запровадження додаткових санкцій. Порушення встановлених карантинних правил тягне за собою адміністративну відповідальність, передбачену чинним законодавством. Правові засади захисту населення від інфекційних хвороб в Україні визначаються низкою законів, зокрема Законом "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення", Законом "Про захист населення від інфекційних хвороб" та Основами законодавства України про охорону здоров'я. Відповідальність за порушення цих норм передбачена Кодексом України про адміністративні правопорушення та Кримінальним кодексом України.

Найпоширенішим покаранням за порушення карантинних правил є штраф. Його розмір визначається залежно від тяжкості правопорушення і встановлюється Кодексом України про адміністративні правопорушення. Крім штрафу, можлива також конфіскація предметів, які використовувалися для вчинення правопорушення, а в окремих випадках – й інші види адміністративних стягнень [2].

Встановлення адміністративної відповідальності створює додатковий стимул для дотримання карантинних правил, що є ефективним способом запобігання поширенню інфекційних захворювань. Дотримання карантинних обмежень – це прямий шлях до збереження здоров’я громадян, особливо в умовах епідемій та пандемій. Також, застосування адміністративних стягнень демонструє, що порушення карантинних правил не залишаться безкарними, що сприяє загальній дисципліні та дотриманню закону.

З метою ефективної боротьби з поширенням COVID-19 українське законодавство передбачає сувору відповідальність за порушення карантинних правил [3, с. 96]. Так, Кодекс України про адміністративні правопорушення було доповнено статтею(ст. 44-3), яка встановлює адміністративну відповідальність як для громадян, так і для посадових

осіб, які не дотримуються вимог щодо карантину, санітарно-гігієнічних та санітарно-протиепідемічних норм. Закон передбачає різні рівні відповідальності для громадян та посадових осіб, які порушують карантинні правила. Громадяни можуть бути оштрафовані на суму від 1 до 2 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, тоді як для посадових осіб штрафи значно вищі – від 2 до 10 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

При дослідженні практики застосування адміністративної відповідальності за порушення карантинних вимог в Україні доцільно провести порівняльний аналіз з досвідом інших країн, які стикнулися з подібними викликами в умовах пандемії COVID-19. В Ісландії з березня 2020 року запроваджено штрафи за порушення правил соціального дистанціювання. Зокрема, карається ігнорування обов'язкового карантину чи самоізоляції, участь у зборах, де присутня більше 20 осіб, або організація таких зборів. Розмір штрафу може досягати 250 тисяч ісландських крон (приблизно 1600 євро) і залежить від тяжкості вчиненого правопорушення. Законодавство Польщі передбачає сувору відповідальність за порушення карантинних обмежень. Так, поліція має право накладати на порушників адміністративні штрафи в розмірі до 30 тисяч злотих. Тобто порушник може отримати як попередження, так і максимальний штраф, відповідно до ступеня такого порушення. Поліція, муніципальна варта в містах, пожежна служба та війська територіальної охорони уважно стежать за дотриманням встановлених норм [4, с. 15].

Адміністративна відповідальність за порушення карантинних обмежень є важливим інструментом державного регулювання, який спрямований на захист здоров’я населення та забезпечення безпеки суспільства. Знання норм адміністративного права, які регулюють дану сферу відносин, дозволяє кожному громадянину усвідомлювати свою відповідальність та дотримуватися встановлених правил.

Отже, з вище зазначеного можемо зробити висновок, що введення адміністративної відповідальності за порушення карантинних правил в умовах пандемії COVID-19 є виправданим і необхідним заходом. Цей інструмент дозволяє ефективно боротися з поширенням інфекційних захворювань, захищати здоров'я населення та забезпечувати безпеку суспільства. Однак, при його застосуванні слід дотримуватися принципів законності та справедливості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Маслова Я. І. Адміністративна відповідальність за порушення карантинних заходів в умовах пандемії коронавірусної інфекції / Я. І. Маслова // Правове життя сучасної України : у 3 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М. Р. Аракелян. – Одеса : Гельветика, 2020. – Т. 2. – С. 52-54.
2. Логвиненко В.Б. Проблеми нормативно-правового забезпечення протидії COVID-19 органами національної поліції. № 2 (2020): Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. URL: https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2020.2.8 (дата звернення: 23.10.2024)
3. Шестак Л. В. Сутність та значення попередження як виду адміністративного стягнення. Проблеми захисту прав та свобод людини і громадянина: матеріали IV Всеукраїнської наук.-практ. конф. молодих вчених і студентів, (Чернігів, 17-18 травня 2017 р.). Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2017. С. 95-98.
4. Шестак, Л., Канаєва, В. (2023). Проблеми адміністративної відповідальності за порушення карантинних обмежень. Актуальні проблеми юридичної науки та практики, (1 (7), С. 13–20.

Павленко Микита Андрійович,
курсант другого курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України,
Науковий керівник: ***Нагорна Олена Олександрівна,***
старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЩОДО ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗМІНИ ІСТОТНИХ УМОВ ПРАЦІ В ПЕРІОД ОГОЛОШЕНОГО ВОЄННОГО СТАНУ

Гармонізація законодавства про працю є ключовим напрямком в процесі євроінтеграції, орієнтованим на відповідні міжнародні стандарти і забезпечення прав та законних інтересів працівників і роботодавців. Посилення законодавства про працю повинно сприяти встановленню єдиного правового каркасу для регулювання соціально-трудових відносин. В сфері соціально-трудових відносин в Україні виникають складності через воєнний час. Вивчення законів, що регулюють організацію праці в умовах військового конфлікту, може вказувати на обмеження прав працівників. Однак такі заходи, ймовірно, є тимчасовими та обґрунтованими. Розроблення оптимальних підходів до юридичного регулювання трудових відносин в умовах воєнного стану є важливою гарантією законності та захисту прав як працівників, так і роботодавців.

На сьогодні найбільш актуальними та вивченими залишаються питання євроінтеграції та гармонізації законодавства з урахуванням міжнародних стандартів і підходів до реалізації права на працю. Активні євроінтеграційні процеси, необхідність покращення захисту прав громадян та швидкі суспільні зміни вимагають продовження реформування національного трудового законодавства. Створення ефективної правової моделі реалізації права на працю та адаптація національних норм до законодавства Європейського Союзу потребують злагодженої роботи експертів у сфері трудового права та права соціального забезпечення, а також застосування науково обґрунтованих підходів.

У трудовому праві ключову роль відіграє трудовий договір, укладення якого є основним механізмом реалізації права на працю. Через укладення трудового договору громадяни здійснюють своє право на працю, що передбачає можливість заробляти на життя роботою, яку працівник вільно обирає або на яку добровільно погоджується. Варто зазначити, що зміст ст. 43 Конституції України відповідає положенням ст. 23 та ст. 24 Загальної декларації прав людини, що підкреслює виняткове право працівника розпоряджатися своїми здібностями до продуктивної та творчої праці [1, 2] .

Переробка соціально-трудового законодавства має сприяти створенню комплексної системи, яка регулює зміну умов праці відповідно до природи трудових відносин та узгоджує їх з іншими аспектами трудового права. Визначення оптимальних підходів до юридичного регулювання зміни умов праці є важливим для забезпечення законності та

захисту прав працівників і роботодавців. Процедура зміни умов праці становить одну з ключових проблем практики застосування трудового законодавства [3, с. 215].

На нашу думку, проблема зміни трудового договору завжди є актуальною, оскільки вона випливає з реальних обставин і важливо враховує права та інтереси як працівника, так і роботодавця. З одного боку, законодавство про трудові відносини надає сторонам гарантії стабільності умов укладеного трудового договору. З іншого боку, це дозволяє забезпечувати нормальну діяльність роботодавців як суб'єктів господарювання, беручи до уваги виробничі інтереси та стан здоров'я працівників, а також інші об'єктивні фактори.

Традиційно умови праці поділяють на істотні та неістотні і така класифікація має практичне значення, адже дозволяє чітко визначити, як необхідно враховувати волевиявлення сторін для їх зміни. Законодавство поділяє умови трудового договору на два типи: істотні обов'язкові та істотні ініціативні. Істотні обов'язкові умови включають ті, які необхідно визначити відповідно до закону, а також ті, що внесені до договору за ініціативою будь-якої сторони і щодо яких досягнуто згоди. Серед обов'язкових умов виділяються загальні та спеціальні. До загальних належать умови, необхідні для укладення трудового договору, зокрема, трудова функція, місце роботи, оплата праці, дата початку роботи. Спеціальні обов'язкові умови стосуються договорів певного виду, таких як контракт, договір на тимчасову або сезонну роботу, а також роботи, що вимагає доступу до державної таємниці [4, с. 125].

Істотні умови праці тісно пов'язані з трудовою функцією, оскільки вони стосуються визначення тривалості її виконання, забезпечення безпечних умов праці, дотримання встановленого порядку виконання трудової функції, а також відображають компенсаційний характер роботи за певною трудовою функцією. Однак, незважаючи на цей тісний зв'язок, слід підкреслити, що істотні умови праці є відносно самостійними. Вони створюють середовище, в якому реалізується трудова функція [5, с. 262].

З початком повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну законодавець закріпив особливі умови організації трудових відносин під час воєнного стану. Оскільки в умовах збройного конфлікту працівники є однією з найвразливіших категорій, їхні права та свободи можуть піддаватися численним порушенням. У відповідь на це Верховна Рада України прийняла Закон «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» №2136-IX від 15 березня 2022 року. Цей закон регулює особливості трудових відносин на всіх підприємствах, установах та організаціях в Україні, незалежно від форми власності, виду діяльності та галузі, а також для осіб, що працюють за трудовими договорами з фізичними особами, під час воєнного стану, введеного відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [6].

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» у період дії воєнного стану роботодавець має право перевести працівника на іншу роботу, не обумовлену трудовим договором, без його згоди (крім переведення на роботу в іншу місцевість, на території якої тривають активні бойові дії), якщо така робота не протипоказана працівникові за станом здоров’я, лише для відвернення або ліквідації наслідків бойових дій, а також інших обставин, що ставлять або можуть становити загрозу життю чи нормальним життєвим умовам людей, з оплатою праці за виконану роботу не нижче середньої заробітної плати за попередньою роботою. У період дії воєнного стану норми частини третьої статті 32 Кодексу законів про працю

України та інших законів України щодо повідомлення працівника про зміну істотних умов праці не застосовуються [6].

Можемо дійти висновку, що законодавче регулювання умов праці є важливим для забезпечення прав працівників і оптимізації трудових відносин. Особливості воєнного стану вимагають нових норм у сфері праці. Прийняття закону про трудові відносини в умовах війни є важливим кроком для регулювання працівників усіх сфер діяльності. Проте, потрібно активізувати процес удосконалення трудового законодавства після війни, щоб відповідати міжнародним стандартам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. No 254к/96-ВР. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text2 (дата звернення: 04.10.2024 р.)

2. Загальна Декларація прав людини від 10.12.1948 р. №995_015 URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 04.10.2024 р.)

3. ШАБАНОВ, Р. І. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗМІНИ ІСТОТНИХ УМОВ ПРАЦІ В ПЕРІОД ОГОЛОШЕНОГО ВОЄННОГО СТАНУ ЯК ГАРАНТІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ ТА РОБОТОДАВЦІВ. *Збірник наукових праць ХНПУ імені ГС Сковороди" Право"*, 2024, 39: 213-219.

4. ГОЛОВАНЬ, Т. Г. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗМІН ІСТОТНИХ УМОВ ПРАЦІ, МЕХАНІЗМУ ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ З ТОЧКИ ЗОРУ РОЗПОДІЛУ СВОБОДИ ВОЛІ СТОРІН ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ, ЗОКРЕМА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. *Збірник наукових праць ХНПУ імені ГС Сковороди" Право"*, 2024, 38: 124-131.

5. SAMOLIUK, Natalia; YURCHYK, Halyna. РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВІЙНИ: ЗАКОНОДАВЧІ ЗМІНИ. *Bulletin National University of Water and Environmental Engineering*, 2024, 1.105: 261-276.

6. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України №2136-IX від 15 березня 2022 року, поточна редакція від 24.12.2023 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text (дата звернення: 04.10.2024 р.)

Патретний Денис Романович
курсант другого курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Чорна Аліна Геннадіївна***
старший викладач кафедри кримінального права та кримінології

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ВОЄННИЙ СТАН ЯК ОБСТАВИНА, ЯКА ВПЛИВАЄ НА КВАЛІФІКАЦІЮ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ

Дана тематика, на нашу думку, є доволі актуальною через введення воєнного стану на території України. Так, відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» , а саме статті 1, воєнний стан - це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [1].

Згідно зі ч. 2 ст. 65 Кримінального кодексу України особі, яка вчинила кримінальне правопорушення, має бути призначене покарання, необхідне й достатнє для її виправлення та попередження нових кримінальних правопорушень. Більш суворий вид покарання з числа передбачених за вчинене кримінальне правопорушення призначається лише у разі, якщо менш суворий вид покарання буде недостатній для виправлення особи та попередження вчинення нею нових кримінальних правопорушень. У ч. 1 ст. 67 КК України серед обставин, які обтяжують покарання, зазначено, що однією з таких обставин є вчинення злочину з використанням умов воєнного або надзвичайного стану, інших надзвичайних подій [2].

Звісно, в умовах нашої сучасності значну роль відіграють інші обтяжуючі обставини, передбачені ч. 1 ст. 67 КК України. Наприклад [2]:

1. повторне вчинення ;
2. вчинення кримінального правопорушення групою осіб за попередньою змовою;
3. вчинення кримінального правопорушення через виконання потерпілим службових або громадських обов’язків;
4. заподіяння тяжких наслідків;

5. вчинення кримінального правопорушення щодо осіб похилого віку, осіб з інвалідністю, тих, хто перебуває в безпорадному стані або має психічні розлади, зокрема недоумство, а також щодо малолітніх дітей або у їх присутності;

6. правопорушення, вчинене з особливою жорстокістю;

7. використання загальнонебезпечного способу при вчиненні кримінального правопорушення.

За особливо кваліфіковані кримінальні правопорушення відповідні частини статей Кримінального кодексу передбачають значно суворіші покарання. При винесенні вироку суд враховує обтяжуючі та пом'якшуючі обставини, якщо вони не є елементами кваліфікованого або особливо кваліфікованого складу кримінального правопорушення. Наприклад, відповідно до змін в ч. 4 ст. 187 КК України, розбій, вчинений під час воєнного або надзвичайного стану, вже має таку кваліфікацію, тому ця обставина не береться до уваги повторно як обтяжуюча, оскільки вона врахована в самій кваліфікації. Ця норма закріпленоа в ч. 4 ст. 67 КК України [2].

Слід додати, що кримінальні правопорушення проти власності становлять значну частину всіх злочинів, скоєних в Україні в умовах воєнного стану, особливо це стосується крадіжок майна. Враховуючи це, законодавець посилив відповідальність за окремі кримінальні правопорушення під час воєнного стану. Законом № 2117-IX були внесені зміни до Кримінального кодексу України, що стосуються відповідальності за кримінальні правопорушення, передбачені ст. 185, 186, 187, 189, 191 КК, вчинені в умовах воєнного стану. На сьогоднішній день крадіжка, вчинена в умовах воєнного або надзвичайного стану, є особливо кваліфікованим кримінальним правопорушенням згідно з ч. 4 ст. 185 КК України [3]. Санкція за цією частиною передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на строк від 5 до 8 років. Аналогічні зміни застосовуються до кримінальних правопорушень, таких як грабіж, розбій, вимагання, розтрата та заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем, якщо вони вчинені в умовах воєнного або надзвичайного стану. Усі ці кримінальні правопорушення кваліфікуються за ч. 4 відповідних статей як особливо кваліфіковані [2].

Таким чином, вчинення кримінального правопорушення під час воєнного стану є обтяжуючою обставиною, оскільки, по-перше, рівень суспільної небезпеки таких кримінальних правопорушеннь значно зростає. В цей період дії злочинців становлять ще більшу загрозу для громадської безпеки. По-друге, злочинець користується важкими обставинами та ситуацією, в якій перебуває суспільство.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» №389-VIII від 12.05.2015 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text (Дата звернення: 08.10.2024р.)

2. Кримінальний кодекс України №2341-III від 05.04.2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text (Дата звернення: 08.10.2024р.)

3. Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство» від 03.03.2022 р. №2117-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2117-20#Text (Дата звернення: 08.10.2024р.)

Патретний Денис Романович
курсант другого курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Нагорна Олена Олександрівна
старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВОГО ПРАВА

Трудове право, як одна з основних галузей права, призначене для регулювання трудових відносин між працівниками та роботодавцями, нині стикається з численними викликами та потребує адаптації до сучасних тенденцій розвитку суспільства та економіки. Швидкий розвиток цифрових технологій, формування цифрової економіки та зміни в сфері зайнятості населення суттєво впливають на трудові правовідносини. Це зумовлює необхідність переосмислення традиційних підходів до правового регулювання трудової діяльності та адаптації чинного законодавства до нових умов. При цьому існуюча система трудового права має низку проблем і прогалин, які ускладнюють її ефективне застосування в сучасних умовах.

На думку Нагорної О.О. трудове законодавство в Україні є ключовим інструментом, який регулює взаємовідносини між працівниками та роботодавцями, забезпечує соціальний захист працівників і створює сприятливі умови для розвитку бізнесу. Проте, незважаючи на існуючий законодавчий корпус, проблеми та виклики, пов'язані з трудовими відносинами, продовжують існувати [1, с. 247]. Погоджуюсь з Є.В. Красновим, який серед основних тенденцій у розвитку трудових прав називає поглиблення індивідуалізації трудових відносин, посилення гнучкості їхнього правового регулювання[2, с. 171].

Цифрова трансформація економіки та поширення інформаційно-комунікаційних технологій значно впливають на сферу трудових відносин. Дистанційна зайнятість, гнучкий графік роботи та використання цифрових платформ для пошуку тимчасових проектів стають дедалі більш звичними. Це потребує переосмислення багатьох традиційних підходів до регулювання праці.

Однією з основних проблем є забезпечення однакового рівня соціального захисту для працівників цифрової економіки в порівнянні зі стандартними формами зайнятості. Важливо вдосконалити законодавство, щоб регулювати питання робочого часу, оплати праці, а також гарантій зайнятості для працівників платформ та інших нетипових категорій. Для вирішення цієї проблеми потрібно чітко визначити правовий статус нетипових форм зайнятості та поширити застосування трудових норм на всі відносини найманої праці. Слід адаптувати положення щодо робочого часу, оплати праці та соціальних гарантій до

специфіки дистанційної роботи та діяльності на цифрових платформах. Важливо також забезпечити залучення таких працівників до системи соціального страхування та створити умови для захисту їхніх інтересів через профспілки [3, с. 300].

Аналізуючи праці Нагорної О.О., Лавронової І.О. та Чанишевої Г.С. можемо виокремити ряд проблем регулювання трудового права та шляхи їх вирішення

1. Незадовільна ефективність контролю за дотриманням трудового законодавства. Загальний підхід до проблеми недостатньої ефективності контролю передбачає спільні зусилля державних органів, роботодавців, профспілок і громадських організацій для забезпечення справедливих трудових умов та відповідального виконання трудового законодавства. Лише завдяки цьому колективному підходу можна досягти позитивних змін і створити сприятливе середовище для всіх працівників в Україні. На думку Нагорної О.О. для вирішення цієї проблеми необхідно зміцнити систему контролю за дотриманням трудового законодавства та вжити ефективних заходів щодо забезпечення відповідальності за порушення. Це включає посилення інспекторської діяльності, удосконалення механізмів звернень та захисту прав працівників, а також належне покарання за порушення законодавства [1, с. 248].

2. Недостатня відповідальність роботодавців. Вирішити дану проблему можна шляхм внесення зміни до трудового законодавства, які передбачають суворіші санкції за порушення прав працівників, запровадження чітких норм відповідальності для роботодавців за недотримання умов праці, збільшення кількості трудових інспекторів і забезпечити їх належну підготовку для ефективного моніторингу дотримання трудового законодавства, впровадження регулярних перевірок роботодавців, особливо в сферах з високим ризиком порушень.

3. Проблема несучасності трудового законодавства, яке не відповідає сучасним викликам і потребам ринку праці. Можна вирішити шляхом аналізу поточних тенденцій на ринку праці, включаючи нові форми зайнятості (дистанційна робота, фріланс, гнучкі графіки) та їх вплив на трудові відносини та внесення зміни до трудового законодавства, щоб воно відображало нові реалії ринку праці. Це може включати визначення правового статусу нетипових форм зайнятості, таких як фрілансери, тимчасові працівники та інші [4, с. 429].

4. Недостатня соціальна захищеність працівників. Вирішення шляхом оновлення трудового законодавства з метою забезпечення соціальних гарантій для всіх категорій працівників, включаючи тимчасових і неповнолітніх, включення до законодавства норм, що регулюють права працівників на відпустки, лікарняні, пенсії та інші соціальні виплати, введення або розширення системи соціального страхування, що охоплює всі категорії працівників, включаючи фрілансерів і працівників на непостійній основі, встановлення законодавчо визначеного мінімального рівня заробітної плати, який би відповідав реаліям життя, з урахуванням вартості життя в регіоні [3, с. 300].

Таким чином, система трудового права в Україні потребує термінової модернізації, щоб адекватно реагувати на нові виклики, пов'язані з цифровізацією економіки та зростанням нестандартних форм зайнятості. Основні напрямки реформування мають включати впровадження положень щодо правового статусу нетипових працівників, розробку гнучких норм для регулювання дистанційної праці та адаптацію системи соціального захисту до нових умов. Крім того, важливо впровадити концепцію "розумного регулювання" трудового законодавства, яка дозволить знайти баланс між захистом прав працівників і вимогами цифрової економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. КРЕНІКОВ, Євгеній Олександрович; НАГОРНА, Олена Олександрівна. ПРОБЛЕМАТИКА ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНІ. In: The 9 th International scientific and practical conference "Innovations and prospects in modern science"(August 28-30, 2023) SSPG Publish, Stockholm, Sweden. 2023. 265 p. 2023. p. 247.

2. Краснов Є. В. Основні трудові права: міжнародні стандарти і законодавство України: монографія. Одеса: Фенікс, 2012. 178 с

3. ЧАНИШЕВА, Галія. Посилення захисту трудових прав працівників як напрям реформування трудового законодавства України. Scientific Collection «InterConf», 2023, 145: 298-301.

4. ЛАВРОНОВА, Іванна Олегівна. СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА. In: The 2 nd International scientific and practical conference "Scientific achievements of contemporary society"(September 12-14, 2024) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2024. 446 p. 2024. p. 428.

Патретний Денис Романович
курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Поливанюк Василь Дмитрович***
кандидат юридичних наук, доцент
професор кафедри тактико-спеціальної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Враховуючи сучасний стан безпеки дорожнього руху та щорічне зростання кількості дорожньо-транспортних пригод, питання забезпечення безпеки дорожнього руху є вкрай актуальним. Державна політика України в цій сфері реалізується через діяльність органів державної влади, які, в свою чергу, забезпечують виконання правоохоронної функції держави в цій галузі. На сьогодні основоположним документом, який визначає засади сучасної міжнародної політики у досліджуваній сфері є резолюція ООН «Підвищення безпеки дорожнього руху у всьому світі» від 31.08.2020 р. №74/299. Вона не лише оголосила 2021-2030 рр. другим Десятиліттям дій із забезпечення безпеки дорожнього руху, а й закріпила глобальну мету щодо скорочення до 2030 р. наполовину смертності й травматизму від ДТП

Слід зазначити, що в Україні немає законодавчо закріпленого визначення поняття «безпека дорожнього руху». Щодо наукової дефініції, безпеку дорожнього руху можна визначити як захищеність учасників дорожнього руху, інших осіб, навколишнього природного середовища та майна від реальних чи потенційних загроз, пов'язаних із дорожньо-транспортними пригодами та їх наслідками. Забезпечення безпеки дорожнього руху є діяльністю органів публічного управління, яка спрямована на своєчасне виявлення та запобігання дорожньо-транспортним пригодам з метою попередження негативних наслідків і їх усунення у разі настання. В Україні функції контролю за забезпеченням безпеки дорожнього руху виконують центральні органи виконавчої влади, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування. Проте основне завдання забезпечення безпеки дорожнього руху покладено на правоохоронні органи, зокрема на Національну поліцію України. Важливо зазначити, що з 2017 року уповноваженим підрозділом Національної поліції України у цій сфері є Департамент патрульної поліції та його територіальні підрозділи [1, с. 810].

Основними нормативно-правовими актами, які регулюють діяльність Національної поліції України в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, є: Конституція України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, закони України «Про Національну поліцію», «Про дорожній рух», «Про автомобільні дороги», «Про благоустрій населених

пунктів», а також постанови Кабінету Міністрів України, зокрема «Про Правила дорожнього руху» від 10 жовтня 2001 року № 1306, «Про затвердження Порядку тимчасового затримання працівниками уповноважених підрозділів Національної поліції транспортних засобів та їх зберігання» від 17 грудня 2008 року № 1102, «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань безпеки дорожнього руху» від 22 березня 2017 року № 161 та інші.

На нашу думку, до повноважень Національної поліції та її підрозділу патрульної поліції в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху входять: участь у реалізації державної політики щодо забезпечення безпеки дорожнього руху в межах своїх повноважень; забезпечення безпеки дорожнього руху; організація супроводження та забезпечення безпечного руху транспортних засобів спеціального призначення; погодження проектів на будівництво, реконструкцію і ремонт автомобільних доріг, залізничних переїздів, комплексів дорожнього сервісу та інших споруд відповідно до вимог законодавства; погодження пропозицій щодо обладнання засобами організації дорожнього руху місць виконання дорожніх робіт, проектів та схем організації дорожнього руху, маршрутів громадського транспорту, маршрутів організованого руху громадян і місць їх збору, а також порядку проведення спортивних та інших масових заходів, що можуть заважати дорожньому руху; видача дозволів на участь у дорожньому русі для транспортних засобів з ваговими або габаритними параметрами, що перевищують нормативні, у випадках, передбачених законом; контроль за безпекою дорожнього руху під час надання послуг з перевезення пасажирів чи вантажів, включаючи небезпечні, дотримання законодавства у цій сфері, а також розробка і видача документів щодо погодження маршрутів руху транспортних засобів під час перевезення небезпечних вантажів.

Таким чином, аналіз вищезазначених нормативно-правових актів дає змогу зробити висновок про те, що органи Національної поліції України мають значний обсяг повноважень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. Це включає, по-перше, питання, що стосуються дорожнього трафіку; по-друге, дотримання правил дорожнього руху; по-третє, перевірку транспортних засобів; по-четверте, встановлення умов і правил для перевезення небезпечних вантажів; по-п’яте, ухвалення конкретних адміністративних рішень щодо осіб, які порушують ці правила [2, с. 255].

У досліджуваному контексті важливим є інформаційно-аналітичний супровід діяльності Департаменту патрульної поліції України, зокрема в аспекті реалізації заходів для забезпечення безпеки дорожнього руху. Інформаційно-аналітична діяльність дозволяє виявити та зрозуміти закономірності дотримання безпеки на дорозі, зокрема провести аналіз стану безпеки за певний проміжок часу, оцінити ефективність обраних форм роботи та їх правове регулювання у сфері протидії порушенням безпеки дорожнього руху [3].

Отже, з урахуванням наведеного вище, можна зробити висновок, що реалізація функцій Національної поліції України в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху є важливим напрямком роботи цього правоохоронного органу. Це має на меті запобігання або зменшення кількості дорожньо-транспортних пригод та усунення їх негативних наслідків через вжиття заходів, передбачених національним законодавством, а також забезпечення дотримання правових приписів усіма учасниками дорожнього руху.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анохін А.М. Зарубіжний досвід забезпечення безпеки дорожнього руху та профілактики дорожньо-транспортних пригод. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 9. С. 809–813

2. Воронюк Н. Поняття та структура безпеки дорожнього руху. Юридичний вісник. 2022. № 5. С. 254–260.

3. Колодяжний М. Г. Нормативно-правові засади безпеки дорожнього руху в зарубіжних країнах. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол.: В. С. Батиргареєва (голов. ред.) та ін. Харків: Право, 2022. Вип. 43. С.102–112.

4. Покайчук, В. Я., Поливанюк, В. Д., Миронюк, С. А., Мислива, О. О., Никифорова, О. А., Бардін, Є. В., ... & Фурса, В. В. Довідник (словник термінів) з тактичної підготовки. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. 2021. 100 с.; іл.

5. Покайчук В.Я., Поливанюк В.Д., Біліченко В.В. Поняття та загальні відомості особистої безпеки в підрозділах Національної поліції України. Police activity in Ukraine and European countries: modern standards and unification options: Collective monograph. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2021. 590 p. С. 320 - 341

Патретний Денис Романович
курсант другого курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Логінова Марина Вікторівна
викладач кафедри цивільно-правових дисциплін

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

УПРАВЛІННЯ І КОНТРОЛЬ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

Управління в сфері охорони атмосферного повітря охоплює діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування та громадських об'єднань, яка має на меті збереження, покращення та відновлення стану атмосферного повітря. Це включає запобігання та зниження рівня забруднення повітря, дотримання вимог атмосфероохоронного законодавства, недопущення правопорушень у цій сфері, а також захист екологічних прав громадян. Основними функціями управління в сфері охорони атмосферного повітря є: стандартизація та нормування у цій галузі; проведення екологічної та санітарно-гігієнічної експертизи; організація та здійснення контролю і моніторингу стану атмосферного повітря; державний облік шкідливих впливів на атмосферу; а також вирішення спорів, що стосуються охорони та використання атмосферного повітря [1, с. 56].

Стандартизація та нормування в сфері охорони атмосферного повітря здійснюються з метою встановлення обов'язкових норм, правил і вимог для захисту атмосферного повітря від забруднення та забезпечення екологічної безпеки. Ці заходи спрямовані на: гарантію безпечного навколишнього середовища та запобігання екологічним катастрофам; реалізацію єдиної науково-технічної політики в галузі охорони атмосферного повітря; формування єдиних вимог до обладнання та споруд для запобігання забрудненню; забезпечення безпеки господарських об'єктів та уникнення аварій і техногенних катастроф; а також впровадження і використання сучасних екологічно безпечних технологій [2, с. 210].

Однією з ключових функцій управління в галузі охорони атмосферного повітря є нормування в цій сфері. Зокрема, встановлюються нормативи, що регулюють: екологічну безпеку атмосферного повітря; гранично допустимі викиди забруднюючих речовин зі стаціонарних джерел; гранично допустимий вплив фізичних та біологічних факторів зі стаціонарних джерел; вміст забруднюючих речовин у відпрацьованих газах і вплив фізичних факторів від пересувних джерел; а також технологічні нормативи допустимого викиду забруднюючих речовин.

Нормативи екологічної безпеки атмосферного повітря покликані запобігати виникненню загроз для здоров'я людей та стану навколишнього середовища від впливу

шкідливих факторів атмосферного повітря. Нормативи якості атмосферного повітря слугують критерієм, що визначає максимально допустимий вміст забруднюючих речовин в атмосфері, при якому відсутній негативний вплив на здоров'я людини та навколишнє природне середовище [3, с. 345].

Державний облік в галузі охорони атмосферного повітря здійснюється з метою: забезпечення державного контролю за охороною атмосферного повітря та прогнозування змін його стану; розробки державних, регіональних і місцевих екологічних програм та програм у сфері охорони здоров'я, а також реалізації інших заходів, спрямованих на зменшення рівня забруднення повітря; регулювання викидів забруднюючих речовин в атмосферу з стаціонарних і пересувних джерел, а також контролю впливу фізичних та біологічних факторів на його стан [3, с. 346].

Моніторинг у сфері охорони атмосферного повітря здійснюється для отримання, збору, обробки, зберігання та аналізу інформації про рівень забруднення атмосфери. Це включає оцінку та прогнозування змін, а також визначення ступеня небезпечності забруднення. На основі отриманих даних розробляються науково обґрунтовані рекомендації для прийняття рішень у сфері охорони атмосферного повітря. Моніторинг є важливою складовою державної системи екологічного моніторингу в Україні. Об'єктами моніторингу атмосферного повітря є самостійно атмосферне повітря, а також атмосферні опади і викиди забруднюючих речовин у повітря [4, с. 1742].

Моніторинг атмосферного повітря має на меті отримання: первинних даних контролю за викидами та спостережень за станом забруднення; узагальнених відомостей про рівень забруднення на певній території за визначений проміжок часу; зведених даних про склад і обсяги викидів забруднюючих речовин; оцінки рівня та ступеня небезпечності забруднення для навколишнього середовища та життєдіяльності населення; а також оцінки складу та обсягів викидів забруднюючих речовин.

На думку Логінової М. В. останні події, пов'язані з захопленням Чорнобильської та Запорізької атомних станцій, підвищили загрозу ядерних і токсичних викидів з промислових підприємств України. Багато з них опинилися в зоні бойових дій, що призвело до серйозних екологічних наслідків. Особливо на сході України екологічна ситуація також є критичною через активні військові дії та окупацію території російськими військами. За десять років війни, відсутність доступу до цихтериторій ускладнює оцінку загального стану довкілля та масштабів його пошкодження.Умови воєнного стану ставлять перед українським суспільством серйозні виклики у збереженні екологічної стійкості та безпеки [5, с. 191].

Отже, державний контроль в галузі охорони атмосферного повітря покликаний забезпечити дотримання: умов, визначених дозволами на викиди шкідливих (забруднюючих) речовин в атмосферу, а також на вплив шкідливих фізичних факторів; стандартів, нормативів, правил та інших вимог охорони атмосферного повітря, включаючи проведення виробничого контролю в цій сфері; режиму санітарно-захисних зон для об'єктів зі стаціонарними джерелами викидів шкідливих (забруднюючих) речовин; виконання державних цільових та регіональних програм охорони атмосферного повітря, а також заходів щодо його охорони та інших вимог.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Резворович, К. Р., Ярошенко, А. С., Нагорна, О. О., Мітусова, К. С., & Логінова, М. В. (2022). Екологічне право у схемах та визначеннях.

2. ХОДИРЕВ, О. О.; КИРИЧЕНКО, І. І.; ЧЕЧЕЛЬ, А. О. ВІДСУТНІСТЬ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РЕФЕРЕНС-ЛАБОРАТОРІЇ ЯКОСТІ ПОВІТРЯ В УКРАЇНІ ЯК ОСНОВНА ЗАГРОЗА ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ. *ОЛЬВІЙСЬКИЙ ФОРУМ–2024: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі*, 2024, 216.

3. ШЕВЧУК, Тетяна Олегівна. СТАН БЕЗПЕКИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ В УКРАЇНІ ТА ЗНАЧЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ В ЙОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННІ. In: *The 3 rd International scientific and practical conference "Eurasian scientific discussions"(April 10-12, 2022) Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain. 2022. 351 p.* 2022. p. 345.

4. ЗАБЄЛІН, В. В.; ЯРОШЕНКО, А. С. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В СФЕРІ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ. In: *The 3 rd International scientific and practical conference—Modern research in world science‖(June 12-14, 2022) SPC—Sci-conf. com. ua‖, Lviv, Ukraine. 2022. 1867 p.* 2022. p. 1741.

5. Миргородська, К. М., & Логінова, М. В. (2024). ОСОБЛИВОСТІРЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ДОСТУП ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇВ УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. *РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ*, 192.

ПАЦУЛА Максим Олександрович
курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України,
ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна
старший викладач кафедри мовної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

WHITE-COLLAR CRIME

The term white-collar crime encompasses a wide array of financially motivated, nonviolent crimes committed by individuals, businesses, and government professionals. Coined by sociologist Edwin Sutherland in 1939, the definition highlights that such crimes are perpetrated by individuals of respectability and high social status within their professional contexts. Typically, these offenses are associated with middle- or upper-class individuals who seek financial gain through illicit means. Examples of white-collar crimes include wage theft, fraud, bribery, Ponzi schemes, insider trading, labor racketeering, embezzlement, cybercrime, copyright infringement, money laundering, identity theft, and forgery. It is important to note that white-collar crime often overlaps with corporate crime, where the actions of individuals within organizations can lead to significant harm to the public and the economy.

In modern criminology, the classification of white-collar crime can vary based on different criteria, leading to some definitional challenges. These classifications can be made based on the type of offense, the type of offender, or the organizational culture within which the crime occurs. White-collar crimes can be categorized as property crimes, economic crimes, or other corporate offenses, including violations of environmental and health and safety laws. For example, transnational money laundering often necessitates the involvement of senior bank officers, illustrating how the identity of the offender plays a crucial role in the commission of certain crimes. Criminologists may also categorize white-collar crime by the social class of the perpetrator, the trust-based nature of their profession, or their educational background. Research into motivations for such criminal behavior often points to factors like greed or the fear of economic downfall, where individuals may resort to illegal activities to maintain their social status.

Another approach is to examine the culture of the organizations involved. Appelbaum and Chambliss define two primary categories:

- Crimes committed to advance personal interests, such as falsifying records or overcharging clients.
- Criminal acts carried out by corporate executives to benefit their company, including practices like price fixing or false advertising.

While the true extent and financial impact of white-collar crime remain difficult to quantify, estimates suggest it costs the United States economy between $300 billion and $660 billion annually, as reported by the FBI and the Association of Certified Fraud Examiners. The nuanced nature of these crimes, combined with the social status of the offenders, often leads to a

perception that white-collar crimes are less serious than violent crimes, despite their significant economic and social consequences. Understanding the complexity of white-collar crime is crucial for developing effective prevention and enforcement strategies to address these pervasive issues within socjety .

Law enforcement agencies and regulatory bodies, such as the Securities and Exchange Commission (SEC) and the Federal Bureau of Investigation (FBI), play critical roles in investigating and prosecuting white-collar crimes. However, the intricacies of financial regulations and the need for specialized knowledge make enforcement difficult. Preventing white-collar crime requires a multifaceted approach, including stronger regulations, enhanced corporate governance, and greater public awareness. Education on ethical practices and the implementation of robust compliance programs can help organizations deter fraudulent behavior.

In conclusion, white-collar crime remains a pervasive issue with far-reaching implications for individuals and society at large. Understanding its nature, impact, and the mechanisms for prevention and enforcement is crucial in addressing this complex phenomenon and promoting a fairer economic landscape.

REFERENCES

1. Clarkson, Rose, Rajan Darjee. White-collar crime: a neglected area in forensic psychiatry?. Psychiatry, Psychology and Law 2022. P. 926-952.
2. Gottschalk, Petter. Trusted chief executives in convenient white-collar crime. Crime & delinquency. 2022. P. 7.
3. Michel, Cedric, and Bella L. Galperin. Profiling the modern white-collar criminal: An overview of Utah's white-collar crime registry. Business Horizons. 2023. P. 573-583.
4. Mills, David, Robert Weisberg. White collar crime. Aspen Publishing, 2020.

Петриченко Ірина Владиславівна
Лобода Аліна Сергіївна
курсанти 2-го курсу ФПФПКПНПУ
Науковий керівник: ***Валєєв Руслан Гельманович***
доцент кафедри адміністративного права і процесу

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ НАСЕЛЕННЯ І ПОЛІЦІЇ З МЕТОЮ СПІЛЬНОГО ПАТРУЛЮВАННЯ

Організація спільного патрулювання між населенням і поліцією є важливим кроком у побудові безпечного суспільства, яке базується на взаємодії та співпраці між правоохоронними органами та громадянами. Така ініціатива спрямована на посилення безпеки в громаді, підвищення довіри до поліції та залучення мешканців до активної участі у вирішенні питань громадського порядку.

Спільне патрулювання повинне базуватися на чіткій правовій основі. Це може бути регламентовано законодавчими актами, які визначають обов'язки і права як поліції, так і населення. Законодавство має забезпечувати дотримання громадянських прав, чітко визначати процедури для участі громадян у патрулюванні, а також забезпечувати відповідні механізми відповідальності та контролю[1, с. 16].

Громадяни мають бути активними учасниками процесу забезпечення громадської безпеки. Це передбачає, що мешканці не лише отримують інформацію про потенційні загрози, але й залучаються до спільних ініціатив, таких як патрулювання вулиць або моніторинг безпеки на місцевому рівні. Важливо, щоб населення відчувало свою відповідальність за збереження порядку в їхньому районі.

Успішна взаємодія вимагає регулярної та відкритої комунікації між поліцією та місцевими мешканцями. Для цього можуть бути організовані зустрічі, де обговорюватимуться поточні проблеми безпеки, а також обмінюватиметься інформація про можливі загрози. Такі зустрічі допомагають поліції краще розуміти потреби та очікування громади, а громадянам – дізнаватися про діяльність правоохоронних органів та їхні ресурси.

Спільне патрулювання вимагає належної підготовки громадян для ефективної взаємодії з поліцією. Для цього можуть бути організовані тренінги, які охоплюють питання правової відповідальності, першу медичну допомогу, техніки запобігання конфліктам та інші важливі аспекти. Підготовлені патрульні зможуть краще реагувати на надзвичайні ситуації, співпрацювати з правоохоронцями та діяти в межах закону[2, с. 80].

Спільне патрулювання потребує чіткої координації дій між поліцією та громадянами. Має бути визначено, які завдання виконують патрульні, а які залишаються за поліцією. Наприклад, громадські патрулі можуть займатися моніторингом безпеки на певних ділянках або попереджати про підозрілі ситуації, тоді як поліція відповідатиме за реагування на злочини або їх розслідування.

Довіра є ключовим елементом успішного спільного патрулювання. Поліція має показати, що вона готова слухати та реагувати на потреби громадян. Громада, в свою чергу, повинна бачити, що її внесок у безпеку важливий і що поліція поважає її участь. Взаємна повага та прозорість у відносинах дозволяють побудувати довгострокові партнерські відносини.

Для ефективної роботи спільних патрулів важливо забезпечити їх необхідними ресурсами. Це може включати транспорт, засоби зв'язку, світлові сигнали, захисне спорядження та інші необхідні засоби. Використання сучасних технологій, таких як системи відеоспостереження або мобільні додатки для швидкої комунікації, може суттєво підвищити ефективність патрулювання[3, с. 66].

Регулярна оцінка ефективності спільного патрулювання є необхідною для його вдосконалення. Зворотний зв'язок від громадян і поліції допоможе виявити сильні та слабкі сторони, скоригувати підходи та оптимізувати процеси. Наприклад, можна проводити анкетування населення для отримання їхньої думки про рівень безпеки, або аналізувати статистику злочинності до і після впровадження патрулювання.

Спільне патрулювання приносить низку переваг як для громади, так і для поліції. Воно сприяє створенню більш безпечного середовища, де мешканці відчувають себе більш захищеними і впевненіше. Громадяни, активно залучені до процесу охорони правопорядку, стають більш свідомими щодо відповідальності за власну безпеку. Для поліції ж це є можливістю краще розуміти потреби громадян і своєчасно реагувати на локальні проблеми.

Незважаючи на позитивні аспекти, організація спільного патрулювання може зіткнутися з певними викликами. Це може бути пов'язано з недовірою громадян до поліції, браком ресурсів для навчання та забезпечення патрулів або юридичними перешкодами. Також важливо запобігати можливим конфліктам між поліцією та громадськими патрулями у разі, якщо останні перевищують свої повноваження або діють неадекватно в екстрених ситуаціях[4, с. 45].

Отже, організація взаємодії населення і поліції для спільного патрулювання є важливим кроком у зміцненні безпеки та довіри в суспільстві. Вона базується на партнерських відносинах, де громадяни не лише отримують захист, але й активно беруть участь у його забезпеченні. Важливо, щоб цей процес був добре організованим, підкріпленим законодавчою базою та підтримувався відповідною підготовкою і ресурсами, що забезпечить його ефективність та сталий розвиток.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Новіченко, А. В. Спеціальні форми взаємодії поліції і населення в охороні правопорядку. 2023. С. 14-18
2. Крижановська, О. В. Форми реалізації взаємодії національної поліції з органами публічної влади у сфері забезпечення правопорядку. Право та державне управління №1. 2020. С. 77-84.
3. Новіченко, А. В. Поняття видів і форм взаємодії органів поліції і територіальних громад. 2023. С. 63-70
4. Новіченко, А. В. Поліція як частина громади. Форми комунікації. 2021. С. 41-49

Романюк Віталія Анатоліївна,
к.ю.н, доцент кафедри міжнародного та європейського права
Шептицький Максим Ігорович,
студент ІІІ курсу

Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова

ВПЛИВ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ ЄС НА ЗАКОНОДАВЧУ ДІЯЛЬНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТ

Європейський парламент протягом багатьох років еволюціонував як інституція ЄС, здобуваючи дедалі більше функцій і повноважень, що робить його єдиною безпосередньо обраною інституцією ЄС, яка представляє інтереси людей. Парламент бере участь у формуванні та ухваленні законодавства, аналізі діяльності інституцій ЄС та просуванні прав людини в Європі та за її межами. Лісабонський договір вперше закріпив роль національних парламентів у рамках ЄС, дозволяючи їм оцінювати законопроєкти на відповідність принципу субсидіарності, брати участь у перегляді договорів і політиці свободи, безпеки та справедливості. Крім того, договір уточнив необхідність співпраці між Європейським парламентом і національними парламентами, що було закріплено резолюціями 2009 і 2014 років щодо розвитку їхніх відносин [1; 2].

Міжпарламентське співробітництво в ЄС може набувати різних форм, включаючи щорічні зустрічі президентів або спікерів національних парламентів і Європарламенту для визначення напрямів цієї співпраці. Комітети у справах ЄС національних парламентів та депутати Європарламенту беруть участь у регулярних засіданнях Конференції парламентських комітетів з питань Союзу (The Conference of Parliamentary Committees for Union Affairs, далі – COSAC). Глибші обговорення з питань зовнішньої політики та економічного управління відбуваються на міжпарламентських конференціях, де збираються члени відповідних комітетів. Європейський парламент підтримує дві ключові мережі співпраці: Європейський міжпарламентський обмін інформацією (The platform for EU Interparliamentary Exchange, далі IPEX) – для обміну документами між парламентами, та Європейський центр парламентських досліджень і документації (European Centre for Parliamentary Research and Documentation, далі – ECPRD), який забезпечує доступ до інформації щодо практик і політик інших країн ЄС [1].

COSAC був заснований у травні 1989 року в Мадриді, є форумом для співпраці та обміну інформацією між національними парламентами країн-членів ЄС і Європейським парламентом. Основна увага приділяється практичним аспектам парламентського контролю за справами Європейського Союзу. COSAC проводить два регулярні засідання на рік, які збігаються з кожним президентством Ради ЄС і відбуваються в країні, яка в цей період головує. Перед цими зустрічами відбуваються наради голів комітетів національних парламентів з європейських справ разом із представниками Європейського парламенту. Кожен національний парламент представлений не більше ніж шістьома членами своїх комітетів у справах ЄС, тоді як Європейський парламент делегує шість

депутатів, включаючи віце-голову. Спостерігачі також запрошуються до участі в засіданнях [3]. Зокрема, під час кризи біженців у 2015 році COSAC стала важливим форумом для координації позицій національних парламентів щодо політики ЄС у сфері міграції. COSAC організувала низку зустрічей, де парламенти країн-членів обговорювали виклики інтеграції біженців та можливі реформи Спільної європейської системи притулку (CEAS). Парламенти країн-членів змогли обмінятися інформацією про власні національні підходи та запропонувати колективні рішення на європейському рівні [4]. Для обговорення майбутнього ЄС після Brexit (виходу Великобританії з ЄС у 2020 році), COSAC організувала кілька зустрічей, на яких парламенти країн-членів та Європарламент обговорювали наслідки Brexit для майбутнього ЄС. Ці зустрічі сприяли обміну інформацією про те, як Brexit вплине на різні аспекти політик ЄС, зокрема торгову політику та регулювання внутрішнього ринку [5].

IPEX була створена за рішенням Конференції голів парламентів ЄС у 2000 році для підтримки міжпарламентської співпраці через електронну платформу обміну інформацією. Офіційний запуск веб-сайту відбувся у 2006 році, а з 2007 року платформа доступна онлайн. Членами IPEX є національні парламенти країн-членів ЄС, країн-кандидатів та Європейський парламент. COSAC і ECPRD є асоційованими членами. За роботою IPEX стежить Рада IPEX, яка координує управління системою та взаємодію з інституціями ЄС. Щоденне функціонування платформи підтримує Структура центральної підтримки, а кореспонденти IPEX відповідають за внесення даних від парламентів [3]. Парламенти держав-членів через IPEX активно обмінювались документами, пов'язаними з реалізацією Європейського зеленого курсу. Депутати національних парламентів могли стежити за національними позиціями інших держав щодо кліматичної політики та вносити свої пропозиції до Європарламенту, синхронізуючи зусилля у просуванні сталого розвитку [6]. Окрім того, коли Європейський парламент працював над проектом закону про цифрові послуги (Digital Services Act), парламенти держав-членів використовували IPEX для обміну інформацією щодо своїх національних правових баз і позицій стосовно регулювання цифрового простору [7; 10]. Це сприяло тому, що держави-члени могли враховувати досвід одна одної при формуванні своїх національних стратегій.

ECPRD був створений у 1977 році за рішенням Конференції голів парламентів країн-членів Ради Європи з метою сприяння обміну інформацією та дослідженнями між парламентами Європи. Метою ECPRD є полегшення доступу до парламентської документації та практик, а також сприяння обміну досвідом між національними парламентами. Членами ECPRD є національні парламенти країн-членів Ради Європи та Європейський парламент. Центр діє через мережу кореспондентів, що відповідають за координацію запитів і обмін інформацією. ECPRD також організовує семінари та конференції, на яких обговорюються питання парламентської діяльності, права та політики. Основними напрямками роботи центру є законодавчі дослідження, адміністративне управління парламентами, бюджетні питання та політика ЄС [8]. До прикладу, ECPRD координував зусилля парламентських дослідницьких служб для збору інформації про законодавчі, соціальні та економічні заходи, впроваджені у відповідь на пандемію COVID-19. Парламенти могли швидко отримувати оновлені дані про те, як інші країни-члени ЄС реагують на кризу, що дозволило їм адаптувати власні політики [9, с.9].

Отже, Лісабонський договір надав нові можливості для національних парламентів впливати на законодавчий процес у ЄС, підкреслюючи принцип субсидіарності та сприяючи співпраці між парламентами. Обмін інформацією через IPEX, COSAC та ECPRD дозволяє державам-членам враховувати національні специфіки й досвід інших країн, що допомагає адаптувати політики ЄС до реалій різних держав. Це підвищує якість ухвалення рішень на рівні ЄС. Завдяки таким інструментам, національні парламенти можуть безпосередньо впливати на ухвалення європейських законодавчих рішень, забезпечуючи прозорість і демократичний контроль. Згадані приклади демонструють, як COSAC, IPEX та ECPRD сприяють обміну інформацією, співпраці та координації дій між національними парламентами держав-членів і Європейським парламентом, що є важливими елементами у формуванні єдиної та ефективної політики ЄС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мультимедійний підручник : eugov.chmnu.edu.ua. Головна : eugov.chmnu.edu.ua. URL: https://eugov.chmnu.edu.ua/miltymediinyi-posibnyk/ (дата звернення : 05.10.2024).
2. European Parliament – roles and powers | European Union. *European Union*. URL: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-parliament_en (Дата звернення : 04.10.2024)
3. Conference of Parliamentary Committees for Union Affairs of Parliaments of the European Union (COSAC). *IPEX | The platform for EU Interparliamentary Exchange*. URL: https://ipex.eu/IPEXL-WEB/conferences/cosac/home (дата звернення : 07.10.2024).
4. 54th meeting of COSAC National representatives stressed the importance of solidarity between EU Member States to overcome the challenges linked to the refugees crisis. *Presidency of the Counsil of Europuan Union. Luxembourg, 2015*. URL: https://www.eu2015lu.eu/en/_actualites/articles-actualite/2015/11/30-conf-cosac-migration/index.html (дата звернення : 18.10.2024).
5. COSAC Chairpersons' meeting, 14 September 2020. *Relations with National Parliaments. European Parliament.* URL: https://www.europarl.europa.eu/relnatparl/en/cosac-chairpersons-meeting-14-september-/products-details/20210126CPU34804 (дата звернення : 18.10.2024).
6. The Green Deal Industrial Plan. *European Commission*. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019_2024/european-green-deal/green-deal-industrial-plan_en (дата звернення : 18.10.2024).
7. Digital Services Act: Improving the functioning of the Single Market. *European Parliament*. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0272_EN.html (дата звернення : 18.10.2024).
8. European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). *Relations with National Parliaments. European Parliament*. URL: https://www.europarl.europa.eu/relnatparl/en/networks/ecprd (дата звернення : 06.10.2024).
9. Activity report. ECPRD Draft. *European Centre for Parliamentary Research and Documentation.* ***October 2019 - June 2021.*** 48 с. URL: https://assembly.coe.int/LifeRay/APCE/pdf/ConfPres/2021Athens/20211021-ActivityReport19-21ECPRD-EN.pdf (дата звернення: 18.10.2024)
10. Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on a Single Market For Digital Services (Digital Services Act) and amending Directive 2000/31/EC. *The platform for EU Interparliamentary Exchange*. URL: https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/document/COM-2020-825 (дата звернення: 18.10.2024)

Рубан Вікторія Валеріївна
курсант другого курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Корогод Світлана Володимирівна***
старший викладач кафедри кримінального права та кримінології

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

КВАЛІФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ЗА ОЗНАКАМИ СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ

Кваліфікація кримінального правопорушення – це кримінально-правова оцінка вчиненого особою діяння шляхом встановлення його кримінально-правових (кримінально значимих) ознак, визначення кримінально-правової норми, що підлягає застосуванню, та встановлення відповідності ознак вчиненого діяння конкретному складу кримінального правопорушення, передбаченому КК, за відсутності фактів, що виключають кримінальність діяння. Кваліфікація вчиненого суб'єктом кримінального правопорушення за суб'єктивною стороною складу кримінального правопорушення являє собою встановлення ідентичності між внутрішніми (психічними) ознаками вчиненого особою діяння та ознаками суб'єктивної сторони складу конкретного кримінального правопорушення, передбаченого КК. Загальноприйнятим у доктрині кримінального права та слідчо-судовій практиці є твердження, що суб'єктивна сторона кримінального правопорушення – це психічне відображення об'єктивних ознак кримінального правопорушення, тобто психічне ставлення особи до вчинюваного нею суспільно небезпечного діяння та його суспільно небезпечних наслідків. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення характеризується такими ознаками: вина, мотив кримінального правопорушення та мета. Ці ознаки тісно пов'язані між собою, проте їх значення у кожному випадку вчинення кримінального правопорушення є різним. Так, вина є обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони будь-якого складу кримінального правопорушення. Без вини не може бути кримінального правопорушення взагалі (ч. 2 ст. 2, ч. 1 ст. 11 КК) [1]. Мотив і мета – факультативні ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, водночас при вчиненні складу конкретного кримінального правопорушення, передбаченого КК, можуть бути обов'язковими, кваліфікуючими або привілейованими [2].

Відповідно до ст. 23 КК[1] виною є психічне ставлення особи до вчинюваної дії чи бездіяльності, передбаченої цим Кодексом, та її наслідків, виражене у формі умислу або необережності. Залежно від психічного змісту умисел поділяється на два види: а) прямий та б) непрямий (ч. 1 ст. 24 КК)[1].

Для кваліфікації вчиненого суб'єктом кримінального правопорушення з прямим умислом необхідно встановити, що особа:

а) усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння (дії або бездіяльності) (усвідомлювала як фактичні (об'єктивні) ознаки вчинюваного діяння, так

і усвідомлювала соціальну значимість вчинюваного, його соціальну шкідливість, суспільну небезпечність),

б) передбачала його суспільно небезпечні наслідки (неминучість або реальну можливість їх настання),

в) бажала їх настання (ч. 2 ст. 24 КК)[1].

Для кваліфікації вчиненого суб'єктом кримінального правопорушення з непрямим умислом необхідно встановити, що особа:

а) усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння (дії або бездіяльності) (усвідомлювала як фактичні ознаки вчинюваного діяння, так і соціальну значимість вчинюваного, його соціальну шкідливість, суспільну небезпечність),

б) передбачала його суспільно небезпечні наслідки (реальну можливість їх настання),

в) хоча не бажала, але свідомо припускала їх настання (ч. 3 ст. 24 КК)[1].

Під час конструювання певних складів кримінальних правопорушень мотив та мета кримінального правопорушення можуть бути або безпосередньо зазначені в диспозиції статті Особливої частини КК (наприклад, п. 7 ч. 2 ст. 115 КК)[1] , або виходити з її змісту (ч. 1 ст. 185 КК)[1]. Якщо мотив і мета безпосередньо зазначені в диспозиції статті або частини статті Особливої частини КК, то для кваліфікації кримінального правопорушення за суб'єктивною стороною складу кримінального правопорушення необхідно встановити відповідність між мотивом і метою, якими фактично керувався або переслідував суб'єкт кримінального правопорушення, та законодавчим закріпленням цих ознак у кримінально-правовій нормі. Якщо мотив та мета не зазначені в диспозиції статті Особливої частини КК, то для кваліфікації кримінального правопорушення необхідно з'ясувати позицію законодавця під час конструювання суб'єктивної сторони складу даного конкретного кримінального правопорушення.

Також варто зазначити, що законодавчі визначення видів умислу побудовані стосовно кримінальних правопорушень із матеріальним складом. Однак особливістю кримінальних правопорушень із формальним складом є те, що вони вважаються закінченими з моменту вчинення суспільно небезпечного діяння, а наслідки не входять до складу такого правопорушення. Саме тому кримінально-правова наука та судово-слідча практика змушені адаптувати законодавче визначення видів умислу при кваліфікації кримінальних правопорушень із формальним (усіченим) складом, що вказує на наявність суперечності між положеннями КК та теорією кримінального права і практикою застосування кримінального законодавства [2] .

Отже, враховуючи вище вказане можемо зробити висновок, що для правильної кваліфікації суб'єктивна сторона складу кримінального правопорушення є обов'язковим елементом, без неї відсутня юридична підстава кваліфікації кримінального правопорушення. А також дозволяє розмежувати суміжні кримінальні правопорушення, відмежувати встановлення ознак суб'єктивної сторони допомагає правильно розкрити інші елементи його складу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кримінальний кодекс України (ККУ) від 5 квітня 2001 року № 2341-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст. 131 URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14 (дата звернення:17.10.2024)

2. Ус О. В. Теорія та практика кримінально-правової кваліфікації: лекції Харків: Право, 2018. 368 с

Рубльов Кирило
курсант 3 курсу н.г ДР-245
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Войтюк Марина Петрівна***
викладач кафедри теорії та історії держави та права
конституційного права та прав людини

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖАМЕРИКАНСЬКИХ ОРГАНІВ ІЗ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

Міжамериканська система захисту прав людини є однією з найстаріших регіональних систем і має на меті забезпечення прав і свобод людини в країнах Західної півкулі. Ця система функціонує в рамках Організації Американських Держав (ОАД) і включає основні органи, такі як Міжамериканська комісія з прав людини (МКПЛ) і Міжамериканський суд з прав людини (МСПЛ). Діяльність цих інституцій відіграє важливу роль у моніторингу, просуванні та захисті прав людини в Америці. Метою даної роботи є аналіз загальних характеристик та діяльності міжамериканських органів із захисту прав людини, а також порівняння їх з іншими міжнародними організаціями та механізмами захисту прав людини.

Основу міжамериканської системи захисту прав людини складають два ключові органи — Міжамериканська комісія з прав людини (МКПЛ) та Міжамериканський суд з прав людини (МСПЛ).

МКПЛ створена з метою моніторингу ситуації з правами людини в країнах-членах ОАД і розгляду скарг на порушення прав людини. Вона має повноваження розслідувати індивідуальні скарги, ініціювати процедури в МСПЛ, а також надавати рекомендації урядам держав щодо поліпшення правозахисної ситуації [1].

МСПЛ функціонує як судовий орган, який розглядає випадки порушень прав людини, що надходять від МКПЛ або держав-учасниць. Він має право видавати обов’язкові для виконання рішення щодо виплати компенсацій постраждалим, а також рекомендації щодо внесення змін у національне законодавство для забезпечення дотримання міжнародних стандартів [2].

Правовою основою діяльності міжамериканської системи є Американська конвенція про права людини, підписана у 1969 році, а також інші міжнародні документи, зокрема Американська декларація прав та обов’язків людини 1948 року. Американська конвенція визначає перелік прав, що підлягають захисту, серед яких право на життя, свободу,

безпеку, свободу думки та віросповідання [3]. Крім цього, конвенція містить процесуальні гарантії щодо функціонування МКПЛ та МСПЛ.

Варто зазначити, що діяльність міжамериканських органів орієнтована на дотримання універсальних принципів прав людини, закріплених у Загальній декларації прав людини. Це сприяє формуванню універсального підходу до захисту прав людини та зближенню позицій держав Західної півкулі з іншими міжнародними стандартами [4].

Однією з головних особливостей діяльності міжамериканської системи є її орієнтованість на правозахисну підтримку в умовах порушень, пов'язаних з політичними кризами, соціальною нерівністю та конфліктами, які часто трапляються у країнах Латинської Америки. МКПЛ надає можливість громадянам подавати скарги на порушення прав, що є важливим елементом для відновлення справедливості та боротьби з безкарністю [5].

МСПЛ, зокрема, активно застосовує принцип прецедентного права, ухвалюючи рішення, які впливають на правову практику у країнах регіону. Рішення суду є обов’язковими для виконання державами-членами, що підвищує ефективність системи захисту прав людини в регіоні [6].

Україна має власні правові норми, які забезпечують захист прав і свобод громадян. В основі українського законодавства з прав людини лежить Конституція України, яка гарантує основні права та свободи. Окрім Конституції, в Україні діють закони, спрямовані на захист прав меншин, свободу слова, право на життя та інші основні права [7].

Україна також є учасником багатьох міжнародних договорів, зокрема Європейської конвенції з прав людини. Це дає змогу інтегрувати міжнародні стандарти до національного законодавства, що сприяє захисту прав українців та іноземців, які перебувають на її території [8].

Міжамериканська система активно співпрацює з іншими міжнародними структурами, зокрема з ООН, ОАД та Європейським судом з прав людини. Таке співробітництво спрямоване на обмін досвідом та підвищення ефективності захисту прав людини. Міжамериканська система також отримує рекомендації та оцінки від Комітету ООН з прав людини, що сприяє вдосконаленню роботи органів системи [9].

Міжамериканська система захисту прав людини є важливим інструментом захисту прав і свобод у регіоні Західної півкулі. Її діяльність забезпечується через роботу Міжамериканської комісії з прав людини та Міжамериканського суду з прав людини, які ефективно сприяють забезпеченню прав людини на регіональному рівні. Діяльність цих органів спирається на міжнародні принципи і має великий вплив на правову практику держав-членів ОАД.

Порівняння міжамериканської системи з українським законодавством показує, що обидві системи орієнтовані на захист прав людини, хоча й використовують різні правові інструменти та механізми. Співпраця між різними міжнародними організаціями та обмін досвідом є важливими чинниками для підвищення ефективності міжнародного захисту прав людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. American Convention on Human Rights, "Pact of San Jose", Costa Rica | Refworld. Refworld. URL: https://www.refworld.org/legal/agreements/oas/1969/en/20081 (дата звернення: 30.10.2024).

2. Міжамериканська система захисту прав людини - Red Line Initiative. Red Line Initiative. URL: https://www.endcrsv.org/uk/guidebook/мсзпл/ (дата звернення: 30.10.2024).

3. American Declaration on the Rights and Duties of Man / adopted by the 9th International Conference of American States. United Nations. URL: https://digitallibrary.un.org/record/565094?ln=ru&v=pdf (дата звернення: 30.10.2024).

4. Загальна декларація прав людини: Декларація Орг. Об'єдн. Націй від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 30.10.2024).

5. Goldman R. K. History and Action: The Inter-American Human Rights System and the Role of the Inter-American Commission on Human Rights. Human Rights Quarterly. 2009. Т. 31, № 4. С. 856–887. URL: https://doi.org/10.1353/hrq.0.0108 (дата звернення: 30.10.2024).

6. Pasqualucci J. M. Practice and Procedure of the Inter-American Court of Human Rights. Cambridge University Press, 2003.

7. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text (дата звернення: 30.10.2024).

8. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція Ради Європи від 04.11.1950 : станом на 1 серп. 2021 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 30.10.2024).

9. Organization of American States. Annual Report of the Inter-American Commission on Human Rights. OAS, 2022. URL: https://www.oas.org

Сімора Дмитро Сергійович
курсант другого курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Чорна Аліна Геннадіївна***
старший викладач кафедри кримінального права та кримінології

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПРО ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ЗАГАЛЬНИХ ЗАСАД ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ

Система загальних засад звільнення від покарання складається із загальних, групових та спеціальних правил. Загальні правила, що стосуються основ звільнення від покарання, повинні охоплювати всі види звільнення без винятків. Вважаємо, що ці правила мають надавати суду чіткі вказівки: яка мета звільнення від покарання; ким і на підставі яких законодавчих норм воно здійснюється; які універсальні принципи слід враховувати; а також, щодо яких осіб звільнення від покарання не застосовується.

Першим правилом, яке, на нашу думку, заслуговує на закріплення, є основне правило, що передбачає врахування судами мети звільнення від покарання. Це правило, хоча й має певний декларативний характер, спрямовує законодавця та суд на чітке визначення обґрунтованості звільнення особи від покарання на основі конкретної підстави. Вважаємо, що метою звільнення від покарання повинно бути справедливе застосування закону про кримінальну відповідальність до кожного засудженого, з урахуванням специфіки конкретного кримінального правопорушення та особливостей особи винного. Водночас, на нашу думку, це правило повинно надати суду відповідь на запитання, як діяти в ситуації, коли до особи може бути застосовано кілька справедливих видів звільнення від покарання одночасно. Мова йде про вирішення судом питання конкуренції різних видів звільнення від покарання. Це питання було розглянуто українським вченим О. П. Горохом. Ми вважаємо, що дане правило може стати другою складовою аналізованої загальної засади, оскільки воно органічно вписується в її структуру [1, с. 84].

Другим правилом, яке, на нашу думку, варто закріпити, є правило загальних засад звільнення від покарання, сформульоване в частині 1 статті 74 КК України. У цьому контексті варто підтримати пропозицію О. П. Гороха про зміну термінології в даному законодавчому положенні для забезпечення однорідності та системності. Слід зазначити, що творчі здобутки цього автора, щодо недопущення звільнення від покарання на підставах, не передбачених КК, були враховані розробниками проєкту нового КК України. Адже в Розділі 3.4 «Звільнення від покарання. Зміна призначеного покарання» передбачено статтю 3.4.8, яка дозволяє відстрочення виконання призначеного покарання через наявність особливих обставин. Також на сторінках проєкту нового КК України можна знайти зауваження розробників про необхідність внесення відповідних змін до статті 536 КПК України, що, очевидно, стосується виключення певних положень з цього кодексу [2, с. 130].

Третім правилом, яке, на нашу думку, також слід відобразити в загальних засадах звільнення від покарання, є правило, запропоноване О. П. Горохом, яке передбачає врахування судом положень Загальної частини КК України. Автор вважає, що це правило зобов'язує суд враховувати всі основні принципи, викладені в інших нормах Загальної частини Кодексу. Проте викликає сумнів вказівка цього науковця лише на суд як суб'єкта, який має враховувати це правило. Відповідно до закріпленого в Кримінальному кодексі України положення, що особи, які вчинили кримінальні правопорушення, підлягають кримінальній відповідальності за цим Кодексом, очевидно, що положення, розроблене О. П. Горохом, повинно також поширюватися на законодавчий орган при ухваленні закону України про амністію, а також на Президента України під час видачі акта про помилування. Отже, ми підтримуємо ідею цього автора, але з певними редакційними уточненнями [1, с. 86].

Четверте правило, на нашу думку, повинно надати суду чітку відповідь на запитання, до яких осіб звільнення від покарання не може бути застосовано.

Аналіз міжнародного законодавства та наукових праць свідчить про те, що ідея обмеження застосування певних видів звільнення від покарання для осіб, які вчинили певні злочини, не є новою чи оригінальною для сучасного кримінального законодавства. В цьому контексті варто зазначити, що 12 серпня 2022 року на сайті Електронних петицій офіційного інтернет-представництва Президента України була зареєстрована петиція, яка обґрунтовує заборону звільнення від відбування покарання з випробуванням (ст. 75 КК України) для осіб, що вчинили злочини проти основ національної безпеки [3].

Отже, можемо дійти висновку, що загальні засади звільнення від покарання є важливою складовою кримінального права, оскільки вони визначають умови, за яких можливе звільнення засудженого від відбування покарання. Основні правила, які слід враховувати, включають визначення мети звільнення, критерії, за якими воно може застосовуватись, а також категорії осіб, до яких не можуть бути застосовані ці механізми. Важливим аспектом є врахування специфіки кожного кримінального правопорушення та особистісних характеристик винного, що сприятиме більш справедливому застосуванню закону. Відзначено, що зарубіжний досвід свідчить про доцільність обмеження звільнення від покарання для осіб, які вчинили серйозні злочини, що відображає суспільні інтереси та потреби безпеки. Зокрема, пропозиція щодо заборони звільнення від відбування покарання з випробуванням для злочинців, які посягають на основи національної безпеки, є важливим кроком у напрямку посилення правопорядку та забезпечення справедливості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горох О., Коломієць С. Про систему загальних засад звільнення від покарання. Evropský politický a právní diskurz. Volume 9, Issue 5, 2022. 81-96
2. Горох О.П. Звільнення від покарання та його відбування за кримінальним правом України. Дис. д-ра юрид. наук, Ін-т Держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2019. 697 с
3. Для колаборантів, коректувальників та зрадників призначення лише реального відбування покарання, а також заборона на звільнення під заставу. https://petition.president.gov.ua/petition/158004 (дата звернення: 14.10.2024)

Смага Ярослав Русланович,
Задорожний Віталій Олександрович
курсанти третього курсу ННІПФППДНПУ
Науковий керівник: ***Варава Володимир Вікторович***
доцент кафедри ОРД ФПФПКПНПУ,
кандидат юридичних наук, доцент

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

МІСЦЕ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

За своєю сутністю оперативно-розшукова діяльність (ОРД) є комплексом заходів та дій, що проводяться правоохоронними органами з метою отримання необхідної інформації про кримвнальні правопорушення, їх розкриття, а також запобігання [1]. Серед сучасних дослідників високий інтерес до проблематики аналізу ролі та функціоналу ОРД.

ОРД виконує такі основні завдання [2]:

- збір оперативної інформації,
- оцінка та систематизація отриманих відомостей,
- встановлення фактів про кримінальне правопорушення,
- затримання осіб, причетних до кримінального правопорушення;
- проведення комплексу профілактичних дій.

Так, в рамках ОРД здійснюється збір інформації про кримінальні правопорушення, їх учасників, методи їх скоєння, а також про потенційні правопорушення, які можуть бути скоєні в перспективі. Відповідні відомості відіграють ключову роль на наступних етапах розслідування, надають можливість виявити злочинців та зафіксувати їх місцезнаходження.

У ході ОРД передбачається проведення аналізу зібраних інформаційних матеріалів, виявляються зв'язки між злочинцями та угрупованнями, визначається їхня ієрархія та вплив на злочинне діяння. Це дозволяє сформувати повну, цілісну та досить деталізовану картину та направити надалі слідство у потрібному напрямі [1].

У процесі ОРД активно здійснюється участь у операціях із затримання підозрюваних, надається підтримка силам безпеки для забезпечення правопорядку, а також вживаються заходи для запобігання спробам втечі або вчинення нових злочинів. Завдяки швидко отриманій інформації, що надається в рамках аналізованої діяльності, поліція та інші органи правоохоронної системи мають можливість ефективно готувати та проводити затримання.

Доречно наголосити, що ОРД не лише допомагає розкрити скоєні кримінальні правопорушення, а й попереджати їх. За рахунок оперативних відомостей можна зривати плани зловмисників та нейтралізувати угруповання [2]

У протидії злочинності особливе місце відводиться запобіганню злочинним проявам та іншим видам правопорушень. Значення запобігання злочинам як головного напрямку протидії визначається тим, що воно є найбільш гуманним та ефективним засобом підтримки правопорядку, забезпечення безпеки суспільства тощо. Одним з різновидів запобігання злочинам НПУ є оперативно-розшукове запобігання.

Попередження злочинів Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» [3], встановлено як одне із завдань ОРД. Вирішення цього завдання обумовлює науковий інтерес до вивчення місця та ролі оперативно-розшукового попередження та складових його елементів. У цьому інтерес представляють наукові дослідження Д.Н. Лахтікова, А.В. Яскевича. Водночас багатогранність та комплексність зазначеної проблеми, її міждисциплінарний характер зумовлюють існування низки актуальних питань, невирішених дотепер.

Слід також зазначити думку Чурілової Т.А., Вівденко К.М. та Копилова Е. В. Які вказують на важливу роль ОРД в індивідуальному попередженні злочинів, виділяючи її як самостійний вид – оперативно-розшукову профілактику, відводячи методам ОРД визначальну роль у запобіганні злочинам та особливі функції при здійсненні припинення злочинів. Оперативно-розшукова профілактика сприймається як різновид спеціальної профілактики, яка залежно від етапу злочинної діяльності може становити зміст безпосередньої профілактики чи профілактики рецидиву [4].

Слід погодитись із думкою Телійчук В. Г. та Лазарєвої Я. А., які зазначають, що «одним із напрямів удосконалення будь-якої діяльності є належне унормування її правової основи. Оперативно-розшукова діяльність не є виключенням. На тлі системних змін, що відбуваються в правоохоронних органах, не можна залишати поза увагою правове регулювання оперативнорозшукової діяльності. Сучасний стан правового регулювання оперативнорозшукової діяльності потребує вдосконалення» [5].

Отже, оперативно-розшукова діяльність є важливою складовою системи протидії злочинності, оскільки забезпечує виявлення, попередження та розслідування злочинів. Вона сприяє ефективному функціонуванню правоохоронної системи та підвищенню рівня безпеки в суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Основи оперативно-розшукової діяльності в Україні: посібник / В. В. Аброськін, С. В. Албул, С. О. Єгоров, та ін.; за заг. ред. В .В. Аброськіна. Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2020. 198 с.
2. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135–XII. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2135-12
3. Войнов Д. С., К. О. Галкін. Правові засади оперативно-розшукової діяльності. Концептуальні шляхи розвитку науки та освіти: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 29-30 травня 2024 року. Львів: Львівський науковий форум, 2024. 390 с.: 179.
4. Чурілова Т. А., К. М. Вівденко. Місце оперативно-розшукової діяльності в системі протидії злочинності. Збірник матеріалів. 2023. 165 с.
5. Телійчук В. Г. Місце оперативно-розшукової діяльності в системі протидії злочинності. The 10th International scientific and practical conference “Science and education: problems, prospects and innovations”(June 23-25, 2021) CPN Publishing Group, Kyoto, Japan. 2021. 494 p. 2021.

СТРАШКО Вікторія
курсантка 3-го курсу
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування,
Науковий керівник: ***ДЕКУСАР Ганна***
старший викладач кафедри мовної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ORGANIZED CRIME IN UKRAINE

Article 28(3) of the Criminal Code of Ukraine stipulates that a criminal offence is deemed to have been committed by an organised group if several persons (three or more) who have previously organised themselves into a stable association for the purpose of committing this and other criminal offences, united by a single plan with the distribution of functions of the group members aimed at achieving this plan, known to all group members, participated in its preparation or commission[1].

Organized crime in Ukraine is a multifaceted phenomenon that has deep historical roots and is closely linked to socio-economic processes in the country. It manifests itself in various forms and covers a wide range of criminal activities, from corruption and money laundering to drug and arms trafficking.

In the structure of crime, professional crime is the most dangerous. It becomes a kind of core of all crime, as its subjects belong to the category of people who deliberately oppose themselves to established moral values and law and order, causing significant damage to society [2].

The main areas of activity of organized crime in Ukraine:

- Smuggling: cigarettes, alcohol, drugs, weapons and other goods.
- Human trafficking: including sexual exploitation, forced labour and illegal migration.
- Drug trafficking: the production, transportation and sale of drugs.
- Extortion: the use of physical and psychological violence to obtain money or other valuables.
- Corruption: bribery, money laundering, illicit enrichment of officials.
- Raiding: the forcible takeover of businesses.
- Cybercrime: fraud, ransomware, identity theft.

Factors contributing to the spread of organised crime in Ukraine:

- Transition economy: unstable economic situation, corruption, weak state control.
- Geographical location: Ukraine is at the crossroads of smuggling and migration routes.
- War in Donbas: The conflict has created a favourable environment for criminal groups.
- Weakness of law enforcement agencies: corruption, insufficient funding, lack of effective mechanisms to combat crime.

Consequences of organised crime:

- Undermining the economy: reduced investment, loss of trust in the state.
- Human rights violations: violence, torture, exploitation.
- Destabilisation of society: increased social tension, loss of trust in justice.

- Undermining national security: cooperation with foreign criminal groups, threat of terrorism.

Measures to combat organised crime:

- Reforming law enforcement agencies: fighting corruption, raising the professional level of employees.
- Strengthening international cooperation: information exchange, joint operations.
- Legislative changes: strengthening responsibility for committing crimes, creating effective mechanisms for confiscating illegally acquired property.
- Public education: raising legal awareness, encouraging cooperation with law enforcement agencies.

Organized crime is a complex and multifaceted problem that requires comprehensive measures to overcome. Successfully combating it requires the joint work of government agencies, civil society and international partners.

Organized crime in Ukraine has developed significantly since 1991, when the country became independent from the Soviet Union. As in other post-Soviet countries, the rapid transition to a free market economy catalyzed the growth of organized crime and led to the establishment of close ties between criminal groups (initially dominated by mafia-type actors), corrupt government officials and businessmen. Such a triad of criminal interaction is often combined in the person of an oligarch.8 Drugs, human trafficking, and arms have become major illegal markets with domestic and transnational aspects. Corruption has reached endemic proportions, as has raiding and money laundering (the latter was the reason Ukraine was blacklisted by the International Anti-Money Laundering Group in September 2001)[3].

In the conditions of armed aggression against Ukraine, the creation of terrorist organizations, a significant increase in the illegal circulation of the number of weapons, there is an increase in the level of particularly serious criminal offenses committed as part of organized groups and criminal organizations, including the use of firearms and explosives, non-competitive methods of financial economic activity, merging with corruption and criminality, which give rise to new threats and challenges against the background of intensifying cooperation of the Ukrainian criminal world with organized criminal groups of countries near and far abroad. Therefore, it is time to consider the issue of minimizing the negative impact of organized crime, determining ways and measures to counter this phenomenon in modern conditions.

The problem of organized crime in Ukraine is extremely complex and requires long-term and systematic efforts by the state, civil society and international partners. Only joint efforts can achieve significant results in the fight against this phenomenon and build a just and prosperous society.

LIST OF USED SOURCES:

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квітня 2001 року № 2314-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341- 14#Text (дата звернення: 21.10.2024)
2. Макаренок Н.К. організована та професійна злочинність в Україні: взаємозумовленість і взаємовплив. URL: https://lawjournal.com.ua/web/uploads/pdf/%D0%AE%D1%87%D0%9D%D0%90%D0%92%D0%A1_2016_%D0%A2%D0%BE%D0%BC%206,%20%E2%84%962_94-100.pdf . (дата звернення: 21.10.2024)
3. Нові лінії фронту. Організована злочинність в Україні у 2022 році. URL: https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2023/02/New-front-lines.-Organized-criminal-economies-in-Ukraine-in-2022-GI-TOC-February-2023-translation-1.pdf. (дата звернення: 24.10.2024)

СТРЕЛЬЦОВ Володимир Володимирович
курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України,
СЕРАФИМОВА Олена Миколаївна
викладач кафедри мовної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

THE ROLE OF RELIGION IN THE DEVELOPMENT OF LAW AND THE STATE.

Throughout human history, religion and law have been closely intertwined, mutually influencing each other. Religious dogmas, moral principles and values often served as the basis for the formation of the first legal norms and institutions of the state.

As for the influence of religion (or its elements) on law, their interaction is manifested in the religious determination of law-making, the support of legal prescriptions and legal order in general by religious means, the influence of the church on public-authority institutions, contradictions that arise between the norms of law and religion. The mechanism for overcoming these contradictions should be based on the primacy of legal prescriptions, which is combined with the legislative creation of conditions for subjects to exercise their religious rights and the prevention of violence against the religious feelings and beliefs of believers (without violating the rights of other persons).

Considering the current trends in the development of the state, we trace the significant role of the religious factor in the Ukrainian space. Religious organizations and the church organically adapted to the culture of the Ukrainian people, filled it with inner content, ideological meaning, and established the conceptual core of this culture. It is religious organizations and the church that lead in the rating of the trust of society, therefore, the examination of the relationship between religion and law will allow us to find out the influence of the religious factor on the formation of the legal ideology of modern Ukrainian society.

Religion, being combined with the deep foundations of human existence, affects social structures and values. Its importance is emphasized by the fact that it covers things that go beyond the worldly. The functioning of religious relations depends on the level of religious freedom in a certain society, and the dimensions of religious freedom are related to independently evolving parts of doctrines in modern legal systems. Its understanding depends on the influence of conceptual developments in various fields of secular law. Sometimes religious freedom becomes a connecting link of competing values - equality, freedom of speech, dignity and personal freedom. Therefore, sometimes an attempt is made to reduce religious freedom to its secular components.

Customs and religious norms are the most active regulators of social relations, they arise before other sources of law, and on their basis the Anglo-Saxon legal system is primarily formed.

Norms of legal customs and religious norms were used by the courts in the process of formation of law and its development.

Many early legal systems were based on religious texts (eg, the Bible, the Koran, the Vedas). Religious dogmas determined the concepts of sin, justice, and punishment, which were reflected in legal norms. Religion formed the moral principles that formed the basis of legal systems. The concepts of good and evil, virtue and vice, justice and injustice had religious roots. Religious institutions often performed functions of social control, maintaining order and stability in society. Religious leaders had considerable authority and influenced the formation of people's legal awareness.

In many historical states, religion was the basis of state ideology. Religious symbols, rituals and holidays integrated society and strengthened the power of rulers. Also, although historically religion could limit human rights and freedoms, in some cases it acted as a defender of the oppressed and disenfranchised.

In the modern world, the role of religion in the development of law and the state has changed. The processes of secularization, separation of the church from the state, and the growth of religious tolerance led to the fact that religion no longer has such a dominant influence on the legal system as before. However, religious values continue to influence the formation of people's legal consciousness, especially in matters of morality, ethics and bioethics.

The relationship between religion and law is complex and multifaceted. Religion has played an important role in the formation of legal systems and states, but in the modern world its influence is changing. To ensure the harmonious coexistence of religion and law, it is necessary to respect freedom of religion, ensure equal rights for all, and conduct a dialogue between representatives of different religions and secular institutions.

REFERENCES:

1. Алексєєв Н.Н. (1930). Релігія, право, мораль. П.: ИМКА-ПРЕС.
2. Цвіка М.В., Ткаченко В.Д., Петришина О.В. (Ред). (2002). Загальна теорія держави і права / О.В. Харків: Право.
3. Статут ООН. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_010. (дата звернення: 04.10.2024)
4. Чіба, Масаджі. 1984. «Культурна універсальність і партикулярність юриспруденції». Сінгапур: Малайський юридичний журнал. С. 302–326.

СТРЕЛЬЦОВ Володимир Володимирович
курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України,
ЛОГІНОВА Марина Вікторівна
викладач кафедри цивільного права та процесу

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ВОД В УКРАЇНІ

Правове регулювання використання та охорони вод в Україні є важливою складовою екологічного законодавства. Вода входить до складу всіх елементів біосфери, окрім того вона міститься не лише у водних об'єктах (водоймах, річках тощо), а й у повітрі, ґрунті, живих істотах і є основоположним екологічним чинником у житті земних організмів, суттєвою частиною протоплазми клітин, тканин, рослинних і тваринних соків [1, с.87]. Під правовою охороною вод розуміють закріплену в законодавстві систему державних та суспільних заходів, які захищають воду від забруднення, сміття та надмірного використання. Ці закони допомагають раціонально використовувати водні ресурси, щоб задовольнити потреби людей і зберегти природу.

Водний кодекс України (розділ IV) є основним документом, який визначає комплекс заходів, спрямованих на охорону водних ресурсів. Цей перелік заходів базується на світовому досвіді та українській практиці і є досить вичерпним. Варто зазначити, що окремі аспекти охорони вод також регулюються іншими статтями Водного кодексу. А також Правова охорона та використання вод забезпечується Конституцією, Законами України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про питну воду та питне водопостачання», а також «Про загальнодержавну програму розвитку водного господарства» тощо.

Водний кодекс України передбачає широкий спектр превентивних заходів. Зокрема, він зосереджується на охороні підземних вод, лікувальних водних об'єктів, запобіганні забрудненню добривами та хімікатами, а також регулює будівництво об'єктів, що впливають на якість води. Крім того, Кодекс охоплює захист внутрішніх морських вод та територіального моря. Законодавство встановлює ряд заходів для запобігання негативному впливу води та ліквідації його наслідків. Серед них: будівництво захисних споруд (дамби, вали), створення лісових насаджень, облаштування дренажних систем та інші інженерні заходи, спрямовані на захист від ерозії ґрунтів та повеней.

Державні органи водного господарства несуть відповідальність за безперебійну роботу водних об'єктів під час повеней та паводків. Їхні обов'язки включають прогнозування можливих наслідків цих явищ та координацію дій з місцевою владою для забезпечення стабільного водопостачання населенню та економіці.

Правові норми покликані забезпечити охорону водних ресурсів від різноманітних забруднень. Водний об'єкт вважається забрудненим, якщо в результаті антропогенного впливу його якість погіршилася до рівня, що обмежує або унеможливлює його використання. Джерела забруднення можуть бути різними — це і неочищені стічні води, і неправильне захоронения радіоактивних відходів, і скиди з суден нафти. Відповідальність за встановлення факту забруднення водних об'єктів покладено на інспекторів Державної екологічної інспекції Мінприроди України, або посадових осіб спеціально уповноважених органів інших міністерств та відомств відповідно до їх компетенції.

Під засміченням водних об'єктів розуміють внесення до них сторонніх предметів та речовин, які не є природними компонентами водного середовища та завдають шкоди його стану. Засмічення водних об'єктів – процес привнесення у водні об'єкти сторонніх предметів і матеріалів, що шкідливо впливають на стан вод [3, с. 19]. Засмічення може бути спричинене потраплянням у воду деревини, кори, будівельних матеріалів, металобрухту та інших відходів. Таке забруднення поступово погіршує якість води, але не завжди робить її непридатною для використання. Саме тому водним законодавством встановлено заборону на скид у водні об'єкти виробничих, побутових, радіоактивних та інших видів відходів і сміття [4].

Вичерпання водних ресурсів може статися через зменшення кількості води у водоймах або погіршення її якості внаслідок забруднення. Це може бути спричинене як людською діяльністю (наприклад, незаконним використанням води), так і природними факторами (наприклад, посухою). Для запобігання вичерпанню вод встановлюються водоохоронні зони та проводяться різноманітні заходи, спрямовані на збереження водних ресурсів [5]

З огляду на викладене, правове регулювання використання та охорони вод в Україні є важливим інструментом для забезпечення сталого розвитку країни. Однак, для досягнення цієї мети необхідні подальші зусилля з удосконалення законодавства та посилення контролю за його виконанням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Екологічне право у схемах та визначеннях : навч. посібник / кол. авт. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. К. Р. Резворович. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 188 с.
2. Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. – 318 с.
3. Правове регулювання використання та охорони вод. URL: https://studfile.net/preview/7754836/page:49/ (дата звернення: 04.10.2024)
4. Чумаченко І.Є. Щодо правового регулювання водно-земельних відносин. Часопис цивілістики. 2017. Вип. 24. С. 97–101.

Тарасенко Дмитро Миколайович
курсант другого курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Нагорна Олена Олександрівна
старший виклада кафедри цивільно-правових дисциплін

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ТРУДОВА ДИСКРИМІНАЦІЯ ЗА ГЕНДЕРНОЮ ОЗНАКОЮ

Однією з ключових умов для розвитку демократичного суспільства та ознакою правової держави є забезпечення гендерної рівності. Це означає, що як жінки, так і чоловіки мають рівні права, можливості та обов'язки у всіх сферах життя. Гендерна рівність передбачає, що представники обох статей мають рівний доступ до освіти, охорони здоров'я, управління та влади, а також можуть досягати фінансової незалежності як через роботу на когось, так і через власний бізнес. Важливо, щоб кожен мав можливість реалізовувати свої особисті та професійні потреби. Ключовим аспектом досягнення гендерної рівності є розширення можливостей жінок та залучення чоловіків у цей процес [1].

Візьмемо приклад щодо рівноправної справедливості, підкріплений твердженням про необхідність вирішення проблеми дискримінації, з якою стикаються жінки на ринку праці у контексті основних прав людини та законності. Попри високі цілі, зокрема заборону дискримінації за ознакою статі, жінки все ще знаходяться у менш вигідному становищі порівняно з чоловіками, які мають ширший доступ до можливостей і кращого ставлення у всіх сферах економічного життя. Незважаючи на те, що за останні десятиліття більше жінок залучаються до ринку праці, це не супроводжується поліпшенням якості робочих місць [3]. Також є, аргумент економічної ефективності, який говорить, що жінки можуть грати визначальну роль як економічні суб'єкти. Рівність має як внутрішньо властиву йому цінність і не просто правом, як таким, а є інструментом забезпечення економічного зростання і скорочення масштабів бідності. Важливість всіх культурних умов наділення економічними правами жінок вивільняє їх соціально-економічний потенціал як реальної сили процес розвитку [2].

У Преамбулі Закону України від 08.09.2005 р. № 2866-IV “Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків” наголошується, що його метою є досягнення паритетного становища жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства шляхом правового забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, ліквідації дискримінації за ознакою статі та застосування спеціальних тимчасових заходів, спрямованих на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати рівні права, надані їм Конституцією і законами України [4].

Відповідно до частини 5 ст. 16 цього Закону для досягнення збалансованого представництва жінок і чоловіків на державній службі та службі в органах місцевого

самоврядування з урахуванням категорій посад службовців дозволяється застосування позитивних дій. А частиною 4 ст. 17 цього Закону передбачено, що роботодавці можуть здійснювати позитивні дії, спрямовані на досягнення збалансованого співвідношення жінок і чоловіків у різних сферах трудової діяльності, а також серед різних категорій працівників.

Отже, гендерна рівність, як одне з фундаментальних прав людини, має ключове значення для забезпечення миру, гармонії в суспільстві та повноцінної реалізації людського потенціалу в контексті сталого розвитку. Дослідження свідчать, що активна участь жінок у житті суспільства сприяє підвищенню продуктивності та економічному зростанню. Проте людству ще потрібно пройти довгий шлях до досягнення повної рівності між чоловіками та жінками в аспектах їхніх прав і можливостей. Необхідно рішуче подолати гендерне насильство в усіх його формах, забезпечити рівний доступ до освіти, охорони здоров'я, економічних ресурсів для жінок і чоловіків, дівчаток і хлопчиків, а також створити рівні можливості для участі громадян у політичному житті. Це стосується також рівних можливостей у працевлаштуванні та доступу до керівних посад [2].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ :

1. Права жінок та гендерна рівність : навчальний посібник О. О. Уварова. – Київ, 2018. – 204 с.
2. Ґендерна політика в системі державного управління : підручник за заг. ред. М. М. Білинської. – Запоріжжя: Друкарський світ, 2019. - 132 с
3. Нагорна О.О. Волошин Б.Р.-Концептуальні шляхи розвитку науки та освіти: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 29-30 травня 2024 року.–Львів: Львівський науковий форум, 2024.–390 с.,с.189
4. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України № 2866-IV від 08.09.2005 р. Офіційний вісник України. 2005. № 40. Ст. 2536.

Тарасенко Д.М.,
курсант 2 курсу факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Поливанюк Василь Дмитрович***
кандидат юридичних наук, доцент
професор кафедри тактико-спеціальної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ПРАВОПОРУШНИКА: ТАКТИЧНІ ТА ОПЕРАТИВНІ ПРИЙОМИ

Затримання правопорушника без попередньої підготовки та переслідування безпосередньо після вчинення кримінального правопорушення супроводжуються значним тактичним ризиком, але є ефективним засобом полегшення завдань для поліції. Така необхідність виникає, коли працівники поліції стикаються з ознаками кримінального правопорушення (наприклад, при отриманні термінових повідомлень про злочин із різних джерел) і мають можливість негайного затримання правопорушника. У цих умовах відсутність затримки є важливою, адже зволікання може призвести до негативних наслідків. Через обмежений час поліцейські зазвичай не мають змоги провести належну підготовку, скласти детальний план затримання або провести тренування. Тому вибір способу затримання відбувається безпосередньо по дорозі на місце події або вже на місці, залежно від обстановки.

Під час затримання важливо враховувати місце перебування та обставини, що впливає на вибір тактики. Такі обставини можуть бути небезпечними як для поліцейських, так і для оточуючих громадян. Успішність дій поліції вимагає раптовості, рішучості, злагодженої взаємодії та забезпечення безпеки оточуючих. Високий рівень підготовки, зібраність і швидке мислення є ключовими для працівників поліції, як і володіння навичками рукопашного бою, вміння застосовувати зброю та спеціальні засоби [1].

Затримання без попередньої підготовки не означає, що захоплення правопорушника відбувається миттєво після його виявлення. Навіть у процесі переслідування за сприятливих обставин доцільно спершу встановити спостереження за правопорушником, щоб обрати найбільш зручне та безпечне місце для його затримання. У разі переслідування озброєного правопорушника без підготовки (наприклад, при переслідуванні кількох підозрюваних одночасно) поліцейським не рекомендується розділятися. Краще удвох переслідувати одного з правопорушників, ніж намагатися затримувати кожного окремо. Двоє поліцейських мають переслідувати одного правопорушника з дотриманням значного інтервалу між собою. Один із поліцейських, що йде позаду, повинен підстраховувати напарника, тримаючись збоку від нього.

Коли в переслідуванні бере участь кінолог із собакою, інші поліцейські повинні йти позаду кінолога. Якщо озброєний правопорушник сховався в будівлі, не варто необачно йти за ним. Необхідно блокувати приміщення, контролювати всі можливі виходи й негайно

викликати підкріплення. Якщо обставини вимагають негайного пошуку в приміщенні, слід дотримуватися тактики обережності: джерело світла потрібно тримати від корпусу, уникати дверних отворів і вікон, не перебігати через отвори у повний зріст, не заходити відразу в центр кімнати, використовувати для укриття меблі або інші предмети, а також тримати зброю напоготові. Після затримання слід негайно провести зовнішній огляд правопорушника та огляд його речей і одягу. Затримання правопорушника зазвичай здійснюється за підтримки інших співробітників Національної поліції України [2].

За крайньої необхідності затримання підозрюваного потрібно проводити з мінімальним ризиком для сторонніх. Наприклад, у літаку це краще здійснити, коли правопорушник пристебнутий до крісла; у поїзді або на водному транспорті – під виглядом випадкових попутників, зайнявши вільні місця в купе чи каюті членами групи захоплення. Якщо точне місцезнаходження правопорушника в транспорті невідоме, можна використати метод обходу, замаскувавши дії під перевірку квитків або багажу. У разі затримання правопорушників на автотранспорті важливо скерувати їх до заздалегідь підготовленого місця затримання, заблокувавши інші шляхи руху. На цьому місці необхідно розташувати засоби зупинки транспорту, заблокувати дорогу іншими методами, визначити вогневі точки та місце розташування групи захоплення для повного контролю над ситуацією. Після зупинки автомобіля команду правопорушникам можна подати через гучномовці: «Вийти з машини і лягти на землю!». У випадку опору обране місце затримання та чисельна й технічна перевага поліцейських допоможуть втримати контроль над ситуацією. Тактичний прийом «засідка» також може бути ефективним. Засідка – це приховане розташування поліцейських у місці, де можна затримати всіх, хто туди прибуває. Затримання озброєного правопорушника або групи злочинців є небезпечним як для поліцейських, так і для оточуючих, тому важлива ретельна підготовка, продуманий вибір тактичних прийомів і чітка взаємодія між членами групи. Комплексна підготовка, планування та гнучкість під час переслідування правопорушників є критичними. Дотримання етичних норм, справедливість, законність і повага до прав людини також повинні залишатися пріоритетом протягом усього процесу переслідування та затримання [3].

Оскільки поліцейські продовжують зіштовхуватися зі складною та розвиненою злочинною діяльністю, постійне вдосконалення і дослідження тактичних прийомів набувають особливої важливості. Опанування новітніх технологій, інноваційних методів та успішних стратегій дозволяє фахівцям у цій сфері адаптувати та розвивати свій підхід для ефективної протидії злочинності. У підсумку, переслідування правопорушника вимагає поєднання розуму, спритності та холодного мислення. Представлений широкий спектр аспектів переслідування, а також надана цінна інформація, що сприяє постійному прагненню до справедливості та забезпеченню безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Поливанюк, В. Д., Казначеєв, Д. Г., Мислива, О. О., Миронюк, С. А., Біліченко, В. В., Бойко, О. І., ... & Токар, А. А. Особиста безпека працівників поліції під час виконання службових обов’язків: метод. рекомендації. Дніпро : ДДУВС, 2021. 68 с.
2. Комісаров О. Г., Собакарь А. О., Соболь Е. Ю., Юнін О. С. Тактикоспеціальна підготовка : навч. посіб. Дніпро : ДДУВС, 2017. 277 с.
3. Коміссаров, С. А., Покайчук, В. Я., Поливанюк, В. Д., Мислива, О. О., Миронюк, С. А., Фурса, В. В., ... & Великий, Ю. М. Організаційно-правові та тактичні засади службово-бойової діяльності сил сектора безпеки та оборони на блокпостах. Дніпро : ДДУВС, 2023. 96 с.

Тодосієнко В.Д.
У співавторстві з
Черкасовою М.О.
курсанти 3-го курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Варава Володимир Вікторович***
доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності
факультету підготовки фахівців для
фідрозділів кримінальної поліції
Національної поліції України
кандидат юридичних наук

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ, ЯК ЗАСІБ БОРОТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ

Розвиток суспільства не стоїть на місці, ми можемо спостерігати нові досягнення в науковій, соціально-економічній сферах суспільства. Проходить реформування багатьох систем, яке дає змогу використовувати новітні технології та досягати різних результатів. Науково-технічний прогрес дає змогу нам використовувати у своїй діяльності новітні системи та техніку. Проходять реформи і у органах державної влади, що не може не сказатися на життєдіяльності населення. Переміни останніх років в Україні, докорінно змінили систему та не могли не зачепити правоохоронні органи.

Злочинність в умовах перетворення суспільства, вдосконалення різних систем та технологій, розвитку технічного забезпечення теж розпочала розвиватись та використовувати для виконання своїх злочинних ідей сучасні технології, методи, які їм допомагають бути непоміченими або зробити усе максимально швидко та ефективно. В умовах такої складної криміногенної ситуації в Україні, коли злочинці використовують у своїй протиправній діяльності сучасне матеріально-технічне обладнання, мають достатній інтелектуальний рівень, , а при вчиненні злочинів застосовуються відповідні досягнення науки, оперативно-розшукова діяльність все більш набуває творчого характеру, яка також набула різних науково-технічних перетворень та має новітні методи у боротьбі зі злочинністю. Це надає злочинцям перевагу по відношенню до розкриття вчинених їми правопорушень [3, ст. 3].

Оперативно-розшукова діяльність (далі – ОРД) є одним з найефективніших методів боротьби з організованою злочинністю, яка вийшла на новий рівень. Оперативно-розшукова діяльність включає у себе систему заходів, які здійснюються правоохоронними органами відповідно до законодавства для формування справ, збирання доказів про протиправні діяння, які були вчиненні певними особами або

групами та попередження їх вчиненню, а також для розшуку певних осіб. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» регламентує та визначає усі заходи, засоби, методи та підходи, що можна використовувати в діяльності ОРД. Він визначає, що ОРД – це система гласних та негласних пошукових та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів. Насамперед, ОРД ставить перед собою завдання – це пошук та фіксація інформації про осіб та груп, що має оперативний інтерес [1, 3, ст. 3].

З цієї назви (тобто ОРД), ми можемо зрозуміти, що ОРД мають право проводити оперативні підрозділи правоохоронних органів України. Стаття 5 вище зазначеного Закону визначає, хто має право на проведення ОРД. Там є зазначені такі органи, як: Служба безпеки України, Національного Антикорупційного Бюро України, Державного Бюро розслідувань, Державної прикордонної служби України та Національна поліція України, а саме підрозділи кримінальної та спеціальної поліції. Тобто, звідси ми можемо побачити, що не усі підрозділи мають право на проведення ОРД. Хочеться ще також зазначити, що хоч в понятті ОРД вказано, що це система гласних та негласних заходів, можна з впевненістю сказати, що більшість заходів ОРД є негласними. Оскільки, будь-який виток інформації може анулювати усі досягнення оперативних підрозділів в розкритті того, чи іншого злочину, а також надасть перевагу правопорушнику [1].

Оперативні підрозділи кримінальної та спеціальної поліції у своїй діяльності використовують різні інформаційні системи, підсистеми, державні веб-сайти, месенджери для того, щоб дізнатися як найбільше інформації про особу та про її злочинне минуле. Департамент кримінального аналізу, який взяв на себе роль організації та координації інформаційно-пошукової та аналітичної роботи, яка спрямована на збір, оцінку та реалізацію інформації, що становить оперативний інтерес. Сюди входить також інформація з обмеженим доступом, шляхом надання цієї інформації уповноваженим підрозділам, які використають цю інформацію для розкриття злочинів та/або їх припинення. Департамент кримінального аналізу розширив функції ОРД та надав більш ефективної роботи опер уповноваженим кримінальної поліції. Він робить їхню роботу більш ефективнішою та рішучою [4].

Також, не можна не зазначити те, що багато заходів ОРД пов’язані зі слідчими розшуковими (СРД) та негласними слідчо розшуковими діями (НСРД), які проводяться в рамках Кримінально процесуального кодексу України слідчими підрозділами Національної поліції України, які працюють в рамках кримінального провадження. Хоча опер уповноважені кримінальної та спеціальної поліції України не мають права втручатися в СРД та НСРД, відповідно до статті 41 КПК України та статті 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» оперативні підрозділи Національної поліції України мають право проводити СРД та НСРД, а також ОРД в рамках кримінального провадження за дорученням слідчого [1, 2].

Отже, з усього сказаного вище можна зробити відповідний висновок, що ОРД займає не аби яке значення для боротьби з організованою злочинністю і піднімає правоохоронні органи на новий рівень. Це надає ефективнішу роботу для опер уповноважених, які проводять ОРД для пошуку і фіксації інформації про певних осіб та груп, які становлять загрозу для суспільства і держави. Введення нових технологій та методів для ОРД спростило роботу оперативних підрозділів та надало їм більше можливостей щодо пошуку і фіксації оперативної інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1) Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.02.1992 № **2135** URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text

2) Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № **4651** URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text

3) МВС України Національний університет внутрішніх справ. Бандурка О.М. Оперативно-розшукова діяльність. Частина І: Підручник – Харків 2002. – 336 с. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/247906/mod_resource/content/0/%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9E%D0%A0%D0%94.pdf

4) Національна поліція України. Департамент кримінального аналізу URL: https://www.npu.gov.ua/pro-policiyu/struktura-nacionalnoyi-policiyi/departament-kriminalnogo-analizu

Форостянова Марія Ігорівна,
курсантка 2 курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

СУДОВА ПРАКТИКА УКРАЇНИ У СПРАВАХ ПРО ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Розгляд адміністративних справ, включаючи справи, пов'язані з екологічними правопорушеннями, покликаний забезпечити їх вирішення з урахуванням вимог чинного законодавства. Головною метою судового розгляду є забезпечення об'єктивного, всебічного і повного аналізу кожної справи для захисту законних прав і інтересів як фізичних, так і юридичних осіб. Суд зобов'язаний гарантувати справедливе та правильне вирішення справ, дотримуючись матеріальних і процесуальних норм законодавства, а також, за наявності законних підстав, залучити винних осіб до адміністративної відповідальності.

Нормативною основою для притягнення до адміністративної відповідальності у сфері захисту навколишнього природного середовища виступає сукупність матеріальних і процесуальних норм права. Ці норми визначають діяння як адміністративне правопорушення, встановлюють заходи адміністративного стягнення, описують коло суб'єктів відповідальності та порядок їх притягнення. Окрім нього, адміністративна відповідальність регулюється Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища», Законом України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», а також іншими нормативно-правовими актами, що визначають конкретні вимоги в цій сфері [4., 5].

Дослідники та науковці підкреслюють, що до компетенції суду входить розгляд найбільш серйозних адміністративних правопорушень, які знаходяться на межі між проступками та злочинами. Адміністративно-юрисдикційна компетенція суду охоплює ті екологічні адміністративні правопорушення, які відрізняються від злочинів переважно наслідками. Серед критеріїв віднесення таких справ до судової підвідомчості називають об'єкт посягання – найважливіші права громадян, включаючи екологічні права. Санкції, які можуть застосовуватися за вчинення таких правопорушень, здатні обмежувати особисті права громадян, що закріплені в Конституції України.

Екологічні адміністративні правопорушення мають суспільну небезпеку, яку можна оцінювати як з кількісної, так і з якісної точки зору. Суспільна небезпечність таких правопорушень полягає, з одного боку, у зниженні екологічних інтересів суспільства,

деградації цінності природного середовища, а також в поширенні правового нігілізму в екологічній сфері [1, с.153].

Аналіз сучасної української судової практики щодо екологічних спорів свідчить про те, що порушення екологічних прав, свобод та інтересів громадян відбувається практично у всіх сферах, пов'язаних з об'єктами навколишнього природного середовища. Незважаючи на це, судові органи вже напрацювали певні правові позиції в цій категорії справ, що відображено у зведеному огляді практики Верховного Суду. Цей дайджест містить підсумовані та систематизовані рішення, які стосуються спорів у сфері захисту довкілля та екологічних прав. Судова практика, таким чином, виступає важливим інструментом захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, і має конкретні юридичні наслідки.

Виходячи з аналізу чинного природоохоронного законодавства, можна виділити окремі напрямки судової практики, що охоплюють правові спори у різних сферах природокористування, таких як землекористування, користування ресурсами тваринного світу, лісокористування та інші [2, с.146].

Однією з ключових проблем, що перешкоджають оперативному та ефективному розгляду екологічних справ у судах, є низка негативних чинників. До них належать відсутність систематизованого узагальнення судової практики щодо екологічних спорів, застосування принципу підсудності при розгляді таких справ, надмірне навантаження суддів іншими категоріями справ, недостатній рівень професійної підготовки суддів для вирішення екологічних спорів, а також слабка активність громадськості у питаннях захисту своїх екологічних прав.

Що стосується конкретних категорій екологічних спорів, пов'язаних з володінням, користуванням та розпорядженням лісовими ресурсами, а також охороною, відтворенням і раціональним використанням рослинного світу [1, с.154].

Останні приклади судової практики демонструють, що порушення екологічних прав громадян є поширеними, зокрема через недотримання вимог Закону України «Про відходи». У численних випадках судовий розгляд таких справ виявив некомпетентність посадових осіб, які здійснювали перевірки. Наприклад, під час складання протоколів про адміністративні правопорушення інспектори не вказували чіткий зміст правопорушень та не посилалися на відповідні нормативні акти, що передбачають відповідальність за ці діяння [3].

Отже, судова практика України у справах про екологічні правопорушення вказує на серйозні виклики в ефективному захисті екологічних прав громадян. Незважаючи на значну кількість порушень у всіх сферах природокористування, судові органи вже виробили правові позиції щодо захисту довкілля та екологічних прав, що відображено в дайджесті практики Верховного Суду. Водночас ефективному розгляду таких справ перешкоджає відсутність узагальненої судової практики, перевантаженість судів, недостатня кваліфікація суддів та слабка активність громадськості. При цьому, важливими елементами захисту є ретельне дотримання законодавства та залучення винних до відповідальності, що залишається ключовим завданням судової системи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Городецька І. А. Адміністративна відповідальність за правопорушення в галузі охорони, використання та відтворення тваринного світу в Україні: поняття й особливості. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2018. No 1. С. 153 – 157.

2. ДенисюкІ. І. Поняття екологічних адміністративних правопорушень, що розглядаються судами. Підприємництво, господарство і право. 2019. No 6. С. 146 – 151.

3. Закону України Про відходи Відомості Верховної Ради України URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/98-вр#Text

4. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1601-22#Text

5. Про охорону навколишнього природного середовища. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 41, ст.546 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text

Цигікало Ганна Дмитрівна
курсант 3 курсу факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Дніпровський державний університет внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА МАРОДЕРСТВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Питання мародерства сьогоднішніх умовах являється актуальним як ніколи, що пояснюється зіткненням українців із проблемою збереження свого майна на час бойових дій. Нині наша держава та населення страждають як від дій окупантів, так й від дій власних співвітчизників: відбувається розкрадання майна городян, котрі залишили свої будинки, врятовуючись від обстрілів та бомбардувань. Така проблема потребує подальшого законодавчого вирішення та дослідження.

Згідно з кримінальним законодавством України, мародерство визначається як військове кримінальне правопорушення, яке полягає у викраденні майна у поранених або загиблих на полі бою. Раніше за такі дії передбачалося покарання у вигляді позбавлення волі на строк від 3 до 10 років. Однак, відповідно до Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство» від 03.03.2022 року, мінімальний термін покарання за це кримінальне правопорушення було підвищено до 5 років позбавлення волі [1].

Викрадення може відбуватися як таємно, так і відкрито. Обов'язковою умовою для цього кримінального правопорушення, є його вчинення на полі бою, що зазначено в диспозиції ст. 432 КК України. Полем бою вважається земельна ділянка, де ведуться бойові дії, включаючи тилові ділянки, які можуть бути вражені ворогом, на яких можуть перебувати поранені або загиблі. Предметом мародерства є речі загиблих або поранених, зокрема, їхні особисті речі, такі як годинники чи гроші. Водночас, предметами мародерства не можуть бути зброя, танки, боєприпаси та інші аналогічні речі; протиправні дії, пов'язані з їхнім вилученням, підпадають під інші склади кримінальних правопорушень, наприклад, згідно зі статтями 185 чи 186 КК України [2].

Кваліфікуючи дії, які складають кримінальне правопорушення мародерства, М.І. Панов зазначає, що такі ознаки, як приналежність поранених чи загиблих до конкретної армії та час вчинення діяння — перед боєм або після його завершення — не мають вирішального значення [3, с. 169].

З кримінально-правової точки зору, мародерство не може полягати у незаконному вилученні особистих речей військовослужбовцями поза полем бою. Такі дії слід кваліфікувати як кримінальні правопорушення проти власності з урахуванням кваліфікуючого ознаки "в умовах воєнного стану". Мародерство негативно впливає на моральну поведінку військовослужбовців і на боєздатність армії в цілому. О.М. Будяченко підкреслює, що кримінальні правопорушення проти власності, відповідальність за які визначена в статтях 185 (Крадіжка), 186 (Грабіж) і 187 (Розбій) Кримінального кодексу, не можуть вважатися мародерством [4, с. 35].

У кримінальному законодавстві відбулося посилення покарань за вчинення кримінальних правопорушень в умовах військового або надзвичайного стану. Так, за

крадіжку передбачено позбавлення волі на термін від 5 до 8 років; за грабіж — від 7 до 10 років; за розбій — від 8 до 15 років з конфіскацією майна; за вимагання — від 7 до 12 років також з конфіскацією майна. Крім того, за присвоєння, розтрату або заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на термін від 5 до 8 років, а також позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на термін до 3 років [5].

Слід також зазначити, що самосуд, тобто самовільне затримання громадянами осіб, які скоїли крадіжку, розбій чи інші кримінальні правопорушення проти власності, став досить поширеним явищем в Україні після початку повномасштабного вторгнення Росії. Відповідно до ст. 207 КПК України, громадяни мають право затримати правопорушника при скоєнні або спробі скоєння кримінального правопорушення, а також відразу після його вчинення, але зобов'язані передати його уповноваженій особі або органу, або принаймні повідомити про затримання [6]. Водночас важливо підкреслити, що умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень при перевищенні необхідних заходів для затримання правопорушника карається згідно зі ст. 124 КК України. На нашу думку, кожен злочинець повинен відповідати перед законом, оскільки прив'язування людини до дерева чи стовпа та інші подібні дії є формою катування.

Мародерство в умовах воєнного стану є серйозним кримінальним правопорушенням, що не тільки порушує закон, а й підриває основи суспільства та моральності. Кримінальна відповідальність за цей вид кримінального правопорушення передбачає суворі санкції, оскільки мародерство вважається кримінальним правопорушення проти власності і національної безпеки. Дії, спрямовані на незаконне заволодіння чужим майном в умовах війни, можуть призвести до значних наслідків як для потерпілих, так і для правопорядку в країні. Важливо забезпечити ефективне правозастосування та розслідування таких кримінальних правопорушень, щоб запобігти їх поширенню. Таким чином, адекватна кримінальна відповідальність є необхідною умовою для підтримання порядку та стабільності в суспільстві в умовах воєнного стану.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство: Закон України. № 2117-IX від 07.03.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2117-20#Text (дата звернення: 20.10.2024).
2. Лихова С. Я., Поліщук Д. О. Кримінальна відповідальність за мародерство в умовах воєнного стану. 2023. (дата звернення: 20.10.2024).
3. Панов М.І. Поняття, система і види військових злочинів. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини): навч. посіб. Харків: Право, 2011. 170 с. (дата звернення: 20.10.2024).
4. Будяченко О.М. Щодо відповідальності за мародерство та інші кримінальні правопорушення проти власності в умовах воєнного стану. Наукові проблеми запровадження правового режиму воєнного стану в Україні: сучасний вимір: матеріали науково-практичного онлайнзаходу. 29 квіт. 2022 р. Одеса: ОДУВС, 2022. С. 35-36. (дата звернення: 20.10.2024).
5. Нікітенко В., Барабаш Г. Застосування кримінального права в умовах воєнного стану: відповідальність за мародерство та інші злочини. Матеріалів Міжнародного науково-практичного онлайн-семінару (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 29 квітня 2022 року). Кривий Ріг, 2022. 498 с. 2022. С. 184. (дата звернення: 20.10.2024).
6. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text (дата звернення: 20.10.2024).

Циктор Ксенія Артемівна,
курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Логінова Марина Вікторівна,***
викладач кафедри цивільно-правових дисциплін

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ОХОРОНА ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ

Одним із ключових екологічних прав є право на безпечне для життя та здоров'я людини навколишнє природне середовище. Це право є основою для реалізації інших прав, таких як доступ до інформації про стан довкілля, відшкодування завданої шкоди, судовий захист порушених екологічних прав та здійснення загального та спеціального природокористування. Проте, введення воєнного стану в Україні 24 лютого 2022 року внаслідок повномасштабного вторгнення військ Російської Федерації призвело до серйозних загроз для екологічних прав громадян.

Одним із найбільш вражаючих прикладів порушення екологічних прав стало знищення греблі Каховської гідроелектростанції, що призвело до загибелі 31 особи, за словами міністра внутрішніх справ України Ігоря Клименка. Через окупацію частини Херсонської області, точну кількість жертв встановити не вдалося, а фінансові збитки оцінюються щонайменше у 2 мільярди гривень. Особливо тривожним є ризик ядерного шантажу, що може викликати екологічну катастрофу ще більшого масштабу, ніж та, що спостерігається нині.

Лише за 20 днів військового вторгнення на територію України було запущено близько 900 ракет різного калібру та типу, які, під час детонації, утворили низку небезпечних хімічних сполук, таких як чадний газ, вуглекислий газ, формальдегід, та інші. Ці сполуки забруднюють атмосферу та окислюють навколишні ґрунти. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України підрахувало, що обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферу протягом короткого часу ведення бойових дій вже можна прирівняти до викидів одного металургійного підприємства за рік роботи [1, с. 64].

З метою гарантування екологічних прав громадян, законодавці почали працювати над нормативно-правовими актами, такими як Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану» та Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо збереження лісів». Першим з таких актів став Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності у сфері довкілля та щодо цивільного захисту на період дії воєнного стану і у відбудовний період», прийнятий 15 березня 2022 року [5]. Цей закон містить ряд положень, що вказують на пріоритетні дії під час та після закінчення воєнного стану. Зокрема, він встановлює обмеження на оцінку

впливу на довкілля планованої діяльності, спрямованої на забезпечення оборони держави, передбачає ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій та запроваджує відновлювальні роботи для ліквідації наслідків збройної агресії [3].

Такі кроки покликані мінімізувати негативний вплив на довкілля, який виникає внаслідок забруднення (мінного, хімічного, радіаційного). Держава бере на себе зобов'язання ліквідувати такі чинники як одразу після їх виявлення, так і після завершення бойових дій. Однак, незважаючи на ці зусилля, екологічні права громадян все ще під загрозою через продовження військових дій та їх наслідків. В умовах воєнного стану особливо важливо забезпечити ефективний механізм захисту екологічних прав, адже збереження навколишнього середовища є невід'ємною складовою сталого розвитку та безпеки суспільства в цілому. Тільки зусиллями держави, громадськості та міжнародних організацій можливо забезпечити належний рівень екологічної безпеки та прав людини в Україні [2, с. 46].

Яскравим прикладом порушення екологічних прав стало знищення греблі Каховської гідроелектростанції. За словами міністра внутрішніх справ України, офіційно підтверджено загибель 31 особи, проте у зв'язку з окупацією частини Херсонської області підрахувати точну кількість жертв не є можливим. Фінансові збитки оцінюються щонайменше у 2 мільярди гривень. Додаткову небезпеку становить ядерний шантаж, який може призвести до ще більшої екологічної катастрофи [1, с. 8].

Дослідження науковця У. В. Антонюка свідчать, що лише за 20 днів війни на територію України було запущено близько 900 ракет, під час детонації яких утворились небезпечні хімічні сполуки, що забруднюють повітря та ґрунти. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України зафіксувало, що обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферу можна прирівняти до викидів одного металургійного підприємства за рік роботи. Для забезпечення екологічних прав громадян, законодавці почали працювати над новими нормативно-правовими актами. Першим таким актом став Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності у сфері довкілля та щодо цивільного захисту на період дії воєнного стану" від 15 березня 2022 року. Цей закон містить ряд положень, що визначають пріоритетні дії під час і після закінчення воєнного стану, включаючи обмеження оцінки впливу на довкілля та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій [4].

Однак, в умовах воєнного стану виникає необхідність інколи застосовувати "дозвіл" на забруднення навколишнього середовища. Наприклад, у разі, якщо на певній ділянці поля, де раніше проводилось природокористування, виявляються ворожі позиції, такі дії можуть бути виправданими з метою захисту життів людей. Пріоритет у таких ситуаціях надається безпеці людей, хоча це і призводить до значних екологічних збитків [2, с. 18].

Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану" від 12 травня 2022 року підтверджує, що безпечне навколишнє середовище є необхідним не лише для фізичних осіб, але й для суб'єктів господарської діяльності. Однак, незважаючи на ці зусилля, дослідження вказують на те, що українці занепокоєні станом екологічної безпеки. Багато респондентів висловлюють страх перед можливими екологічними катастрофами, зокрема через можливість хімічних атак та небезпеку від АЕС.

Крім того, велика кількість не похованих трупів у зонах бойових дій створює додаткові ризики для екосистеми. Це вказує на те, що навіть найпрогресивніші

нормативно-правові акти не гарантують забезпечення екологічних прав громадян у воєнний час. Ситуація з екологічною безпекою, як і економічні питання, значною мірою залежить від ходу війни та загального стану в країні.

В умовах воєнного стану екологічні права громадян опиняються під загрозою, оскільки збройні конфлікти ведуть до серйозних екологічних проблем. Адаптація законодавства до нових реалій є важливим кроком, однак для ефективного забезпечення екологічної безпеки необхідно також активно залучати міжнародну допомогу та вжити додаткових заходів для ліквідації наслідків ведення воєнних дій. Лише комплексний підхід дозволить зберегти екологічні права в умовах сучасних викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бахур, Олександр Валерійович. Особливості земельних та екологічних правовідносин в умовах воєнного стану. Академічні візії 2023. С. 65
2. Голов, О. В. Адміністративно-правове забезпечення реалізації права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в умовах воєнного стану. 2024. С. 46
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності у сфері довкілля та щодо цивільного захисту на період дії воєнного стану і у відбудовний період: Закон України від 15.03.2022 р. № 2132-IX. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/2132-20
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 12.05.2022 р. № 2247-IX. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/2247-20
5. Юніна М. Створення вищого суду з питань інтелектуальної власності як фактор формування ефективної системи охорони права інтелектуальної власності в Україні. 2021. С. 85

Чирва Владислава Едуардівна,
курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Корогод Світлана Володимирівна,***
старший викладач кафедри кримінального права та кримінології,
доктор філософії

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

СКЛАД КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Поняття кримінального правопорушення є однією з ключових категорій кримінального права. Для здійснення завдань, що стоять перед кримінальним законодавством охорони особистості, права і свободи людини і громадянина, власності, громадського порядку та безпеки, навколишнього середовища, конституційного ладу, миру та безпеки людства від злочинних посягань, а також попередження кримінальних правопорушень.

Кримінальний кодекс України не містить визначення поняття «склад кримінального правопорушення», хоча використовує цей термін у низці статей як Загальної, так і Особливої частин (ч. 5 ст. 110 , ч. 6 ст. 258, ч. 2 ст. 258, ч. 4 ст. 258 КК). Так, відповідно до ч. 1 ст. 2 КК підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого КК. Згідно з ч. 1 ст. 13 КК закінченим кримінальним правопорушенням визнається діяння, яке містить усі ознаки складу кримінального правопорушення, передбаченого відповідною статтею Особливої частини КК. Частина 2 ст. 17 КК передбачає, що особа, яка добровільно відмовилася від доведення кримінального правопорушення до кінця, підлягає кримінальній відповідальності лише в тому разі, якщо фактично вчинене нею діяння містить склад іншого кримінального правопорушення.

Ознаки, що характеризують об'єкт та об'єктивну сторону кримінального правопорушення, називаються об'єктивними ознаками складу кримінального правопорушення; ознаки, властиві суб'єктивній стороні та суб'єкту кримінального правопорушення, називаються суб'єктивними ознаками складу [1].

Залежно від значення юридичних ознак у складі кримінального правопорушення вони поділяються на обов'язкові та факультативні.

Обов'язковими визнаються ознаки, що входять до складу всіх кримінальних правопорушеннь. До них відносяться: суспільні відносини; суспільно небезпечне діяння (дія чи бездіяльність); вина у формі наміру чи необережності; свідомість особи і досягнення ним віку, з якого за законом настає кримінальна відповідальність за це кримінальне правопорушення.

Факультативними є ознаки, притаманні всім складам кримінального правопорушення, лише деяким їх. З їхньою допомогою законодавець під час конструювання кримінально-правових норм відбиває додаткові риси, у яких виражається

специфіка конкретного кримінального правопорушення. До них входять: предмет кримінального правопорушення, який постраждав від кримінального правопорушення; кримінально - правові наслідки; причинний зв'язок між діянням та наслідками; обставини часу та місця; метод, обстановка, зброї та засоби скоєння кримінального правопорушення; мотив та мета кримінального правопорушення; спеціальні ознаки суб'єкта кримінального правопорушення (спеціальний суб'єкт) [2].

Склад кримінального правопорушення є результатом застосування законодавцем методу моделювання, в основу якого покладено такі логічні прийоми як абстрагування та узагальнення. Будь-яке кримінальне правопорушення, як суспільно-небезпечний вчинок людини, будучи явищем об'єктивним насправді, має величезний набір загальних і особливих ознак.

Достатність цього підстави означає, що у діянні є склад кримінального правопорушення, то для настання кримінальної відповідальності не потрібно встановлювати будь-які обставини, що лежать за рамками складу (зокрема, що характеризують особу винного та ін.).

Однак треба мати на увазі, що наявність складу кримінального правопорушення означає, що кримінальна відповідальність може наступити. А ось при вирішенні питання, чи повинна вона наступити, чи доцільна вона в даному конкретному випадку стосовно конкретного правопорушника, можна і потрібно враховувати численні обставини, що лежать за межами складу кримінального правопорушення (особа потерпілого та ступінь його провини, причини скоєння кримінального правопорушення, характеристику винного, його сімейне становище, матеріальне становище сім'ї та ін.). Склад кримінального правопорушення є юридичною підставою кваліфікації кримінального правопорушення, під якою розуміється встановлення та юридичне закріплення точної відповідності між ознаками скоєного діяння та ознаками складу кримінального правопорушення, передбаченого кримінально-правовою нормою [3].

Таким чином, склад кримінального правопорушення класифікують за формою вини, за ступенем суспільної небезпечності, за характером структури складів, за особливостями конструкції. За особливостями конструкції виділяють: 1. Матеріальний склад; 2. Формальний склад; 3. Усічений склад; 4.Формально-матеріальний склад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ус О.В. Кваліфікація злочинів: сутність та поняття / О.В. Ус // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – № 1106. Серія «Право». – Вип. 17. – Х. : ХНУ, 2019. – С. 171–175.

2. Кримінальне право України. Державний іспит: навчальний посібник /В.Я. Конопельський, О.І. Плужнік - Вид.: ОДУВС, 2019. – 229 с.

3. Кримінальне право України. Загальна частина: [підручник] / Ю.В. Александров, В.І. Антипов, О.О. Дудоров [та ін.] – Вид. 4-е. / [за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка]. – К.: Атіка, 2018. – 376с

Чирва Владислава Едуардівна
курсант 2 курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України,
Науковий керівник: ***Логінова Марина Вікторівна***
викладач кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО. ОХОРОНА ВОД В УКРАЇНІ

Охорона вод в Україні є важливою складовою екологічного права. Водні ресурси є невід'ємною частиною природи, і їх охорона є важливою задачею для збереження екосистеми та забезпечення здоров'я населення. Україна має ряд законодавчих актів, які регулюють використання та охорону водних ресурсів, включаючи Закон України "Про водну та земельну ресурси" та інші нормативно-правові акти.

Необхідність правового регулювання охорони, використання та відтворення вод викликана низкою факторів:

1) сучасний екологічний стан природного об'єкта. Серед питань можна віднести: «а) втрата значною частиною водних об’єктів первинної якості та порушення їх очисної здатності;

2) б) перевищення обсягу природного стоку води внаслідок забруднення джерел води сполуками важких металів, азоту, солями, нафтою та фенолами; в) викид забрудненої води в річки багатьох регіонів;

3) збільшення масштабів споживання: споживання прісної води на одиницю продукції в Україні перевищує такий же показник у країнах Європи.

4) врахування вищезазначених якостей цього природного об'єкта, включаючи його обмеження та вразливість. [1]

Охорона вод є одним з найважливіших завдань сучасності. Чиста вода є необхідною умовою для життя людини, тварин і рослин. Від стану водних ресурсів залежить економічний розвиток країни, здоров’я населення та збереження біорізноманіття.

Забруднення води спричиняє різноманітні захворювання серед населення, знижує загальну силу організму та підвищує рівень захворюваності, включаючи інфекційні та онкологічні хвороби. Сучасна система водозбору неефективна та застаріла, не відповідає європейським стандартам. Основні забруднювачі включають солі важких металів, азоту та фосфору, нафту та хімічні сполуки, феноли, сульфати та поверхнево-активні речовини.

Останнім часом зросли обсяги забруднення медичними відходами та мікропластиком, регулювання яких досі не встановлено. Стаття 110 Водного кодексу України передбачає різні санкції за порушення водного законодавства, включаючи адміністративну, фінансову, кримінальну та цивільно-правову відповідальність. [2]

Список джерел:

1. РЕЗВОРОВИЧ, К. Р., et al. Екологічне право у схемах та визначеннях. 2022.
2. КІЗІЛОВА, В. Л. Екологічне право. Охорона вод в Україні. 2023.
3. ЗИГРІЙ, Ольга; КІЙКО, Катерина; МАЦУК, Світлана. Інтерпретації та захист екологічних прав людини: міжнародні стандарти та українські реалії. Актуальні проблеми правознавства, 2022, 1: 55-62.
4. КРАСНОВА, Марія Василівна; КРАСНОВА, Юлія Андріївна. Екологічне право України. Спеціальна та Особлива частини: підручник. 2023.

Шатов Владислав Володимирович
курсант
Науковий керівник: ***Савенко Вікторія Петрівна***
старший викладач кафедри кримінального права та кримінології

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ, ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ ТА ЙОГО ВІДБУВАННЯ: СУДИМІСТЬ ТА ЇЇ ПОГАШЕННЯ

У сучасному кримінальному праві питання призначення покарання є важливим елементом, оскільки воно не лише визначає відповідальність особи за вчинене правопорушення, але й впливає на її подальшу соціалізацію та реінтеграцію в суспільство. Призначення покарання є результатом судового процесу, під час якого суд оцінює не лише тяжкість вчиненого злочину, а й особистість правопорушника, його поведінку, обставини справи та можливість виправлення. Згідно з теорією кримінального права, ефективне призначення покарання базується на принципі індивідуалізації, що передбачає підбір адекватного виду та міри покарання відповідно до конкретних обставин справи [1, с. 22].

В Україні, відповідно до Кримінального кодексу, системи покарань поділяються на основні, такі як позбавлення волі, штраф, виправні роботи, та додаткові, наприклад, заборона обіймати певні посади [2, с. 15]. Вибір виду покарання судом здійснюється з урахуванням багатьох факторів, зокрема, рівня суспільної небезпеки вчиненого злочину, особистості правопорушника, його віку, здоров'я, а також ступеня тяжкості вчиненого злочину. При цьому принцип пропорційності є основоположним: покарання має бути справедливим, своєчасним і адекватним вчиненому злочину [3, с. 34]. У цьому контексті важливо враховувати роль виховних, превентивних та виправних функцій покарання.

Звільнення від покарання є важливим інститутом кримінального права, що регулює можливість не застосування покарання до особи, яка вчинила злочин, але підлягає певним умовам. Це може відбуватися у випадках, коли особа вперше вчиняє злочин невеликої тяжкості або за певних обставин, що свідчать про її щире бажання виправитися. Згідно з чинним законодавством, суд може ухвалити рішення про звільнення від покарання, якщо особа виявила каяття, компенсувала завдану шкоду або якщо вчинене правопорушення не є суспільно небезпечним [4, с. 41].

Відбування покарання також є важливим аспектом, що визначає, як особа виконує накладене судом покарання. В Україні реалізується система виконання покарань, яка передбачає як місця позбавлення волі, так і альтернативні види покарань. Це дає можливість зберігати соціальні зв’язки засуджених. Важливим є забезпечення умов для виховання засуджених та їх соціальної адаптації, оскільки це суттєво вплине на можливість їх реінтеграції в суспільство після відбуття покарання [5, с. 57].

Судимість, як юридичний статус особи, яка була засуджена за вчинене правопорушення, є ще одним важливим аспектом у контексті призначення та виконання

покарання. Судимість має певні правові наслідки, що можуть обмежувати права особи на певний період. Згідно з кримінальним законодавством, судимість може бути погашена через певний термін, що залежить від виду покарання, яке було призначено. Погашення судимості є важливим кроком у реабілітації особи та її поверненні до суспільства, оскільки це відкриває нові можливості для соціалізації та відновлення нормальних життєвих умов [6, с. 63].

Таким чином, питання призначення покарання, його виконання та погашення судимості є важливими аспектами кримінального правосуддя, які потребують комплексного підходу та регулярного вдосконалення. Лише за умови врахування інтересів держави, потерпілих та самих правопорушників можна досягти балансу між покаранням і можливістю виправлення, що в кінцевому підсумку позитивно вплине на безпеку суспільства [7, с. 45].

Судимість, як правовий статус, на якому базуються наслідки кримінального переслідування, є важливим аспектом у житті кожного правопорушника. В Україні судимість може бути як дійсною, так і погашеною, в залежності від виконання певних умов. Погашення судимості є важливим етапом в реабілітації осіб, які вчинили злочини, оскільки воно дозволяє звільнити їх від обмежень, які накладаються на осіб із судимістю [1, с. 22]. Це питання є особливо актуальним в умовах сучасного українського суспільства, яке зазнає значних змін та намагається забезпечити інтеграцію правопорушників у соціум.

Дослідження в галузі кримінального права вказують на те, що ефективність системи покарань та механізмів погашення судимості безпосередньо впливають на рівень рецидивізму. Згідно з дослідженнями, програми з реабілітації та підтримки осіб, які відбули покарання, здатні знизити рівень повторних злочинів [2, с. 15]. З цієї точки зору, важливим є створення умов для соціальної адаптації засуджених, які не лише сприятимуть зменшенню кількості рецидивів, але й поліпшать загальний стан правопорядку в суспільстві.

Звільнення від покарання, зокрема у випадках, коли особа вже відбула частину призначеного покарання, також відіграє важливу роль у кримінальному процесі. Суд має право приймати рішення про умовно-дострокове звільнення, що дозволяє правопорушнику повернутися до нормального життя. Це рішення є позитивним сигналом для суспільства, яке може бачити можливості для виправлення та інтеграції [3, с. 34]. Проте таке звільнення передбачає, що особа дотримуватиметься встановлених умов, що включає бездоганну поведінку та виконання всіх вимог, які можуть бути накладені судом.

Важливим аспектом призначення покарання є необхідність індивідуального підходу. Це означає, що суд повинен оцінювати не лише тяжкість злочину, але й особу правопорушника, його мотивацію, можливість виправлення та соціальний статус [4, с. 41]. Індивідуалізація покарання є важливою для досягнення мети кримінального правосуддя — реабілітації особи, яка вчинила злочин, та забезпечення безпеки суспільства.

Визначення покарання та умови його відбування повинні базуватися на принципах справедливості та гуманізму, що також є важливими аспектами сучасного кримінального законодавства України. В умовах воєнного стану ці принципи набувають ще більшої актуальності, оскільки необхідно забезпечити баланс між безпекою суспільства та правами особи [5, с. 57]. Актуальним є також питання трансформації системи покарань у відповідь на нові виклики, які постають перед українським суспільством в умовах нестабільності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Коваль О. В. Кримінальне право України. – Київ: Юрінком Інтер, 2023. – 320 с.
2. Петренко І. М. Основи кримінального права: теорія та практика. – Харків: Право, 2022. – 280 с.
3. Смирнов С. А. Кримінальна відповідальність: сучасні підходи. – Львів: Юридична думка, 2021. – 400 с.
4. Звягінцев В. О. Призначення покарання: нові підходи. – Одеса: Фенікс, 2023. – 350 с.
5. Бондаренко Т. В. Виконання покарань в Україні: проблеми та перспективи. – Київ: Інститут держави і права, 2024. – 270 с.
6. Левченко М. П. Судимість та її наслідки. – Київ: Видавництво Алетейя, 2022. – 220 с.
7. Никифорова Т. Г. Реабілітація осіб з судимістю: проблеми та шляхи їх вирішення. – Харків: Наукова думка, 2023. – 310 с.

Швець Олександра Миколаївна
курсант 3 курсу
факультету навчально-наукового інституту
підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності
Національної поліції України
Лаврик Ярослав Анатолійович
курсант 3 курсу
факультету навчально-наукового інституту
підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Плахотний Артем Павлович***
старший-викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
підполковник поліції

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПРЕВЕНТИВНІ ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ

У сучасному суспільстві питання забезпечення безпеки громадян і протидії злочинності набуває особливого значення. Превентивні поліцейські заходи, які передбачають активну участь правоохоронних органів у запобіганні правопорушенням, стали невід'ємною складовою сучасної кримінології та поліцейської практики.

Відповідно до статті 31 Закону «Про Національну поліцію» превентивні заходи є тими, що обмежують певні права і свободи особи, проте їх основною метою є запобігання правопорушенням. У цьому контексті важливо зазначити, що такі заходи можуть застосовуватися навіть у відсутності правопорушень, але їх мета полягає у захисті публічної безпеки і порядку [4].

Превентивні заходи передбачають можливість обмеження прав і свобод у випадках, визначених законом, що підкреслює їхній примусовий характер. Закон визначає, що поліцейський захід є законним, якщо він передбачений нормативно-правовими актами, необхідним — якщо для досягнення мети поліції не існує ефективніших заходів, а пропорційним — якщо шкода, завдана правам людини, не перевищує блага, яке прагнуть захистити [1, с. 28]. Ефективність застосування поліцейських заходів забезпечується їхньою здатністю виконувати поставлені завдання. Таким чином, поліцейські дії повинні бути чітко регламентовані, а їхня мета — зрозумілою [3, с. 45]. У законодавстві України чітко визначено, що підставами для застосування превентивних заходів можуть бути реальні підстави для припущення про намір особи вчинити правопорушення, а також обставини, що загрожують публічній безпеці. Це створює правову основу для проактивних дій поліції, спрямованих на запобігання злочинності та забезпечення безпеки громадян [2, с. 41].

Одним із основних питань, що розглядаються в судових рішеннях, є законність застосування поліцейських заходів. Судді аналізують, чи дотримувалися

правоохоронними органами вимоги закону щодо застосування превентивних заходів, таких як перевірка документів, поверхнева перевірка, або зупинка транспортного засобу.

Судові рішення часто розглядають питання пропорційності і необхідності застосування превентивних заходів. Вироки, у справі свідчать про те, що правоохоронці повинні обґрунтувати, чому застосування конкретного заходу є необхідним для досягнення мети, і чому менш обмежувальний захід не може бути використаний. У таких випадках суди можуть скасовувати дії поліції, якщо вважають їх надмірними або невиправданими [3, с. 89].

Судовий вирок стосується справи про адміністративне правопорушення, зафіксоване автоматично під час порушення правил дорожнього руху, а саме проїзду на жовтий сигнал світлофора. Позивач, ОСОБА_1, оскаржував рішення поліцейського щодо накладення адміністративного стягнення, аргументуючи це тим, що він не мав можливості зупинитися на жовтий сигнал без порушення безпеки дорожнього руху. Превентивні заходи поліції у сфері дорожньої безпеки спрямовані на запобігання адміністративним правопорушенням і підвищення свідомості водіїв щодо дотримання правил дорожнього руху. До таких заходів належать автоматизовані системи фіксації порушень, які знижують суб'єктивність при ухваленні рішень та дозволяють документувати правопорушення безпосередньо. Камери, встановлені на перехрестях, допомагають фіксувати правопорушення, але важливо забезпечувати, щоб ці записи охоплювали всю ділянку перехрестя, що може вплинути на точність оцінки ситуації, як у випадку ОСОБА_1. Поліцейські часто здійснюють особисте спостереження за дотриманням ПДР на складних або завантажених перехрестях, де ймовірність порушень підвищена.

Рішення суду скасувати постанову поліцейського та визнати дії ОСОБА_1 правомірними демонструє важливість ретельної перевірки доказів (зокрема відеозаписів та фотоматеріалів) і дотримання правил дорожнього руху. Впровадження превентивних заходів поліцією, таких як покращення інфраструктури та автоматизованих систем контролю, сприятиме зменшенню кількості подібних спорів та підвищенню рівня безпеки на дорогах [5].

Отже, дослідження превентивних поліцейських заходів підтверджує їхню значущість у сучасному суспільстві, де безпека громадян стає пріоритетом для правоохоронних органів. Встановлено, що ефективна превенція злочинності є запорукою не лише зниження рівня правопорушень, а й зміцнення довіри між поліцією та населенням. Превентивні заходи повинні постійно адаптуватися до змін у соціальному середовищі, зокрема до нових типів злочинності, які виникають у зв'язку з технологічним прогресом і глобалізацією. Для досягнення успіху у запобіганні злочинності важливо розвивати партнерські стосунки між поліцією та громадою. Це включає в себе залучення громадян до процесів прийняття рішень та реалізації превентивних програм. Таким чином, подальші дослідження у сфері превентивних поліцейських заходів відкривають широкі можливості для підвищення ефективності правоохоронних органів і забезпечення безпеки громадян. Актуальність та значущість цієї теми залишатимуться важливими у контексті глобальних викликів і потреб суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях : навч. посіб.; за заг. ред. О.М. Бандурки. Харків : ХНУВС, 2017. 242 с.
2. Брей, В. В., А. П. Плахотний. ЗАХОДИ ПРИМУСОВОГО ВТРУЧАННЯ ПОЛІЦІЇ. Рекомендовано Вченою радою Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України (протокол № 3 від 19.03. 2024 року) (2023): 56.
3. Плахотний, Артем Павлович. ВИДИ ПРЕВЕНТИВНИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА. The 3 rd International scientific and practical conference—Modern research in world science‖(June 12-14, 2022) SPC—Sci-conf. com. ua‖, Lviv, Ukraine. 2022. 1867 p.. 2022.
4. Про Національну поліцію України: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text
5. Державний реєстр судових рішень. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/114702011

Швець Олександра Миколаївна
курсантка 3 курсу
Навчально-наукового інституту підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Варава Володимир Вікторович***
доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності
підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції України,
кандидат юридичних наук

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВЕ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЗЛОЧИНІВ

Оперативно-розшукова діяльність (ОРД) є важливим елементом забезпечення правопорядку та безпеки в Україні. Цей вид діяльності здійснюється державними органами, уповноваженими на виконання ОРД, і включає як гласні, так і негласні методи для збору та обробки інформації про протиправні діяння. Основна мета ОРД полягає в захисті прав і свобод громадян, а також у забезпеченні безпеки суспільства і держави від злочинних посягань. Оперативно-розшукова діяльність охоплює різноманітні заходи, що здійснюються оперативними підрозділами правоохоронних органів в межах їх повноважень. Ці заходи включають, але не обмежуються, розслідуваннями злочинів, виявленням та документуванням фактів протиправної діяльності, а також попередженням злочинів. ОРД є невід'ємною частиною кримінального процесу, оскільки результати діяльності оперативних підрозділів можуть слугувати доказами в суді.

Основними завданнями ОРД є:

- Пошук та фіксація фактів протиправних діянь. ОРД спрямована на виявлення злочинів, які вчиняють окремі особи або групи, що підпадають під дію Кримінального кодексу України.
- Розвідувально-підривна діяльність. ОРД включає також виявлення діяльності спеціальних служб іноземних держав та організацій, які можуть загрожувати національній безпеці України. Це дозволяє своєчасно вжити заходів для припинення таких дій.
- Забезпечення безпеки громадян. Оперативно-розшукова діяльність спрямована на захист прав і свобод людини, що є одним із основних завдань правоохоронних органів [1].

Для виконання своїх завдань оперативні підрозділи використовують різноманітні методи, такі як:

- Негласні заходи. Це можуть бути прослуховування телефонних розмов, ведення спостереження, агентурна діяльність тощо. Негласні заходи є особливо важливими для збору інформації про злочинні групи, які можуть уникнути уваги правоохоронців.
- Гласні заходи. Вони включають проведення обшуків, допитів, збору документів і матеріалів, які можуть бути використані як докази в суді.
- Співпраця з іншими державними органами. ОРД передбачає активну взаємодію з іншими органами влади, такими як митниця, податкова служба, соціальні служби тощо, що дозволяє отримувати важливу інформацію для виявлення правопорушень [2, с. 3].

Оперативно-розшукова діяльність є важливим інструментом у боротьбі з злочинністю та забезпеченні безпеки держави і суспільства. Її ефективність залежить від професійності та кваліфікації оперативних працівників, а також від правового регулювання та підтримки з боку суспільства. У сучасних умовах, коли злочинність стає все більш складною та організованою, значення ОРД зростає, вимагаючи нових підходів і технологій для ефективного виконання своїх завдань [4, с. 5].

Оперативно-розшукове попередження злочинів – це система заходів, що проводяться правоохоронними органами для виявлення, запобігання і припинення злочинних дій ще до їх вчинення. Оперативні підрозділи здійснюють моніторинг діяльності осіб і груп, які можуть бути причетні до злочинної діяльності, вивчають їх поведінку, фінансові операції, а також спостерігають за змінами в їхньому оточенні. Використовуючи різноманітні джерела інформації, оперативні підрозділи здійснюють аналіз даних, що дозволяє виявити патерни поведінки злочинців та оцінити ризики вчинення злочинів [3, с. 50].

Оперативні підрозділи можуть проводити розслідування та збір інформації шляхом прослуховування телефонних розмов, використання технічних засобів стеження та інших негласних методів для отримання доказів щодо потенційних злочинців. Для ефективного попередження злочинів важливо налагодити співпрацю з різними організаціями, такими як митні служби, соціальні служби, органи охорони здоров'я тощо. Це дозволяє створити інтегровану систему інформаційного обміну, що підвищує ефективність виявлення злочинних загроз [5, с. 18].

Оперативно-розшукове попередження злочинів має суттєве значення для забезпечення безпеки суспільства. По-перше, воно сприяє зниженню рівня злочинності, оскільки запобігання злочинам є більш ефективним, ніж їх розслідування після скоєння. По-друге, ОРД підвищує довіру громадян до правоохоронних органів, оскільки люди відчувають себе в безпеці, знаючи, що їхні права і свободи охороняються [2, с. 14].

Отже, оперативно-розшукове попередження злочинів є важливим інструментом у системі забезпечення правопорядку та безпеки в Україні. Ефективність цього процесу залежить від кваліфікації правоохоронців, сучасних технологій, а також тісної взаємодії з громадськістю та іншими державними структурами. У сучасному світі, де злочинність стає дедалі складнішою, оперативно-розшукове попередження злочинів набуває особливого значення, вимагаючи нових підходів і рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон «Про оперативно-розшукову діяльність». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text
2. Албул, Сергій Володимирович, Денис Володимирович Колодій. Оперативно-розшукове документування колабораційної діяльності в умовах воєнного стану: проблемні питання. Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень: Міжнар. наук.-практ. конф.(м. Одеса, 19 трав. 2023 р.). Одеса, 2023. Т. 2.С. 432-435, 2023.
3. Гладкова, О. Є. Оперативно-розшукове попередження умисних вбивств. 2020. С. 42.
4. Кириченко, О. В. Теоретичні засади формування системи оперативно-розшукової протидії злочинності. 2021. С. 76
5. Кузик, В. В. Підрозділи протидії наркозлочинності Національної поліції України як суб'єкти запобігання злочинності. Юридична наука 2.5. 2020. С. 22-30.

Шепеленко Діана Костянтинівна
Мітіна Марія Максимівна
курсантки 4 курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: ***Гіденко Євген Сергійович***
старший викладач кафедри тактико-спеціальна підготовка

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ БОЙОВИХ ДІЙ

Актуальність дослідження системи підготовки фахівців сектору безпеки і оборони України зумовлена необхідністю її оптимізації з урахуванням досвіду ведення бойових дій в умовах сучасних безпекових викликів та загроз. Військова агресія проти України виявила нагальну потребу в удосконаленні існуючих та впровадженні нових підходів до підготовки військових фахівців та представників сектору безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про значний науковий інтерес до проблематики військової освіти та підготовки безпекового сектору. Зокрема, питання модернізації системи військової освіти досліджували такі вчені як В. Телелим, Ю. Приходько, О. Діденко. Аспекти практичної підготовки військовослужбовців розглядали М. Орлов, О. Маслій, В. Осьодло. Проблеми психологічної готовності військовослужбовців вивчали О. Кокун, І. Приходько, О. Сафін.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо оптимізації системи підготовки фахівців сектору безпеки і оборони України з урахуванням набутого бойового досвіду та сучасних вимог до професійної компетентності військових фахівців.

Об’єктом дослідження виступає система підготовки фахівців сектору безпеки і оборони України.

Предметом дослідження є організаційно-педагогічні умови оптимізації системи підготовки фахівців сектору безпеки і оборони з урахуванням досвіду бойових дій.

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному підході до вирішення проблеми оптимізації системи підготовки фахівців сектору безпеки і оборони через інтеграцію теоретичних положень та практичного досвіду ведення бойових дій, впровадження інноваційних технологій навчання та міжнародних стандартів підготовки військових фахівців.

Практична значущість роботи визначається можливістю використання її результатів для вдосконалення навчальних програм, методик підготовки та системи оцінювання професійної компетентності фахівців сектору безпеки і оборони України.

В контексті реформування системи МВС України велике значення приділяється різним аспектам підготовки майбутніх поліцейських. Таким, як організаційно-правові, соціально-економічні та нормативно-правові основи регулювання системи підготовки поліції.

Удосконалення тактико-спеціальної, вогневої, фізичної та психологічної підготовки фахівців сектору безпеки і оборони України в умовах воєнного стану є надзвичайно важливим завданням, що потребує постійного розвитку та вдосконалення [2, с. 30].

Досліджуючи проблематику модернізації системи військової освіти в контексті сучасних викликів, науковці зазначають : Досвід бойових дій на території України демонструє необхідність кардинальної трансформації системи підготовки військових фахівців, що має базуватися на трьох ключових компонентах: інтеграції практичного бойового досвіду у навчальний процес, впровадженні інноваційних технологій навчання та забезпеченні відповідності підготовки стандартам НАТО. Особливу увагу слід приділити розвитку практичних навичок прийняття рішень в умовах невизначеності та підвищеного ризику, що є характерним для сучасних бойових дій [3, с. 45]

У сучасному світі військові конфлікти все частіше відбуваються у міських районах, де успіх збройних формувань залежить від вміння бійців вести бойові дії в умовах міської місцевості. Тому особлива увага має бути приділена тактичній підготовці фахівців сектору безпеки та оборони, щоб забезпечити їх уміння вести бойові дії ефективно у міському середовищі [4, с. 41].

Фізична підготовка стає ключовим фактором у воєнному стані, оскільки вона безпосередньо впливає на здатність бійців виконувати бойові завдання та підтримувати високу ефективність. Бійці сектору безпеки та оборони можуть зіткнутись з виснажливими ситуаціями, тому вони повинні мати відмінну фізичну форму, щоб бути готовими до тривалих бойових дій [1, с. 56].

Психологічна підготовка також має велике значення для фахівців сектору безпеки та оборони в умовах воєнного стану. У таких ситуаціях важливими є стійкість до стресу та здатність приймати рішення під час підвищеної напруги. Психологічна підготовка повинна спрямовуватись на розвиток у бійців здатності адаптуватися до різних ситуацій та приймати розумні рішення на основі логіки та аналізу.

Одним з інноваційних прийомів підготовки має стати моделювання екстремальних ситуа- Д цій як специфічний вид практичного навчан- ня з тактики, який містить елементи всіх видів підготовки з комбінуванням завдань із вогневої, б фізичної, психологічної, нормативно-правової, домедичної (долікарської) підготовки та безпеки життєдіяльності, на якому курсант на тлі єдиної оперативно-тактичної обстановки набуває, закрі- плює і поглиблює теоретичні знання і практичні навички щодо оцінки обстановки, прийняття рі- шення з організації дій у надзвичайних умовах та забезпечення поліцією публічного порядку [5, с. 85].

Завдяки розвитку новітніх технологій, таких як інтернет-технології та інформаційна аналітика, фахівці сектору безпеки та оборони повинні бути ознайомлені з цими технологіями та вміти їх використовувати для поліпшення своєї роботи. Наприклад, використання безпілотних літальних апаратів та інших дронів дозволяє забезпечити більш ефективну розвідку та контроль у зоні бойових дій [2, с. 17]. Загальний успіх підготовки фахівців сектору безпеки та оборони в умовах воєнного стану залежить від систематичного вдосконалення тактико-спеціальної, вогневої, фізичної та психологічної підготовки, а також використання передових технологій. Це дозволить забезпечити

високий рівень професійності та ефективності фахівців, що є критично важливим у воєнний період [4, с. 6].

Основний елемент успішного оволодіння технічними прийомами, тактичними діями та практичними навиками їх застосування - це базовий рівень навчання, який здійснюється у вищих закладах освіти зі специфічними умовами навчання системи МВС. Щоб досягти успіху в цих сферах, необхідно виділяти достатню кількість годин на спеціальну фізичну підготовку - принаймні 4 години на тиждень.

Вивчення технічних прийомів вимагає від студентів активної участі та систематичної практики. Заняття проводяться з великим наголосом на практичні вправи та симуляції реальних ситуацій, що дозволяє студентам розвивати свої навички та вміння в реальному часі [1, с. 26].

Комплексний підхід до підготовки фахівців сектору безпеки та оборони в умовах воєнного стану включає вогневу, тактико-спеціальну, фізичну та психологічну підготовку, використання новітніх технологій та управління ризиками. Тільки такі фахівці зможуть ефективно виконувати свої завдання та забезпечувати національну безпеку України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Біла, Вікторія Миколаївна, Тетяна Петрівна Мох, Юрій Миколайович Коломієць. Сучасні способи вдосконалення фізичної підготовки майбутніх правоохоронців в Україні. 2022 р.

2. Пашаєв, А. З., and К. О. Трішин. Проблемні питання рівня фізичної підготовки працівників патрульної поліції. 2022 р.

3. Телелим В.М. Модернізація системи військової освіти України у контексті сучасних викликів та загроз. Наука і оборона. 2023. №2. С. 45-46

4. Шлянчак, А. В. Роль тактико-спеціальної підготовки співробітників органів внутрішніх справ у формуванні їх професійної спрямованості." Актуальні проблеми сучасної науки та освіти (частина II): матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 20-21 січня 2022 року.Львів: Львівський науковий форум, 2022.76 с.: 74.

5. Гіденко Є. С. Сучасний підхід до навчання поліцейським діям в екстремальних умовах – Правові новели, том 1, вип. 3. 2017.